

YAKIN DO U ÜN VERS TES
J L SANSÜSTÜ E T M ENST TÜSÜ
MEDYA VE LET M ÇALI MALARI ANAB L M DALI

**ÖRGÜT Ç LET M VE ÖRGÜTSEL BA LILI IN SÖYLEMSEL N ASINDA
BASININ LEVSELL : PKK TERÖR ÖRGÜTÜ VE YAYIN ORGANLARININ
ANAL Z**

ZÜLF TOMAN

DOKTORA TEZ

LEFKO A
2021

**ÖRGÜT Ç LLETİM VE ÖRGÜTSEL BA LILI IN SÖYLEMSEL N ASINDA
BASININ İLİŞKİLERİ : PKK TERÖR ÖRGÜTÜ VE YAYIN ORGANLARININ
ANALİZİ**

ZÜLF TOMAN

YAKIN DOĞU ÜNİVERSİTESİ İLİŞKİLERİ VE İLETİŞİM ENSTİTÜSÜ
MEDYA VE İLETİŞİM ÇALIŞMALARI ANABİLİM DALI

DOKTORA TEZİ

TEZ DANIŞMANI
PROF. DR. MUSTAFA SAĞLAM

LEFKOŞ
2021

KABUL VE ONAY

Zülfi Toman tarafından hazırlanan “Örgüt ç i leti im Ve Örgütsel Ba lılı ın Söylemsel n asında Basının levselli i: PKK Terör Örgütü Ve Yayın Organlarının Analizi”ba lıklı bu çalı ma, 21/04/2021 tarihinde yapılan savunma sınavı sonucundaba arılı bulunarak jürimiz tarafından

Doktora Teziolarak kabul edilmi tir.

JÜR ÜYELER

Prof. Dr. Mustafa Sa san(Danı man)
Cyprus nternational University
Department of Business Administration

Doç. Dr. Fevzi KASAP
Yakın Do u Üniversitesi
leti im Fakültesi Radyo Televizyon ve Sinema Bölüm Ba kanı
ve Sosval Bilimler Etik Kurul üyesi

Yrd. Doç Dr. Ayhan Dolunay
Yakın Do u Üniversitesi
leti im Fakültesi

Doç. Dr. Hüseyin Arslan
Polis Akademisi Ba kanlı ı Güvenlik Bilimleri Enstitüsü

Doç. Dr. Onur Bekiro lu
Ondokuz Mayıs Üniversitesi
leti im Fakültesi / Gazetecilik Bölümü

Prof. Dr. K. Hüsnü CanBA ER
Lisansüstü E itim Enstitüsü Müdürü

B L D R M

Hazırladığım tezin, tamamen kendi çalışmam oldu unu ve her alıntıya kaynak gösterdiğimi taahhüt ederim. Tezimin kâğıt ve elektronik kopyalarının Yakın Doğu Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü arşivlerinde aşağıda belirttiğim koşullarda saklanmasına izin verdiğimi onaylarım.

Tezimin tamamı heryerden erişime açılabilir.

Tezim sadece Yakın Doğu Üniversitesinde erişime açılabilir.

Tezimin iki (2) yıl süre ile erişime açılmasını istemiyorum. Bu sürenin sonunda uzatma için başvuruda bulunmadığım takdirde tezimin tamamı erişime açılabilir.

Tarih: 21 /03/ 2021

Zülfi Toman

TE EKKÜR

Tez çalı mam sırasında kıymetli bilgi, birikim ve tecrübeleri ile bana yol gösterici ve destek olan her daim yardımlarını esirgemeyen bana nefes olan de erli danı man hocam sayın Prof. Dr. Mustafa SA SAN'a, çalı mama ba ladı m ilk günden itibaren akademik desteklerini esirgemeyip gece yarılarında bile bana dönü yaparak destek veren sayın Doç. Dr. Hüseyin ARSLAN'a, yönlendirmeleri ile her daim ufkumu açan sayın Doç. Dr. Onur BEK RO LU'na, tez izlemlerinde ve di er zaman diliminde her daim yaptı ı payla ımlarla yanımızda olan sayın Prof. Dr. Enderhan KARAKOÇ'a, sayın Doç. Dr. Fevzi KASAP'a, Yrd. Doç. Dr. Ayhan DOLUNAY'a Assist. Prof. Dr. Hakan KARAHASAN'a ve ismini sayamadı m di er de erli hocalarıma te ekkür ederim.

Doktora çalı mam sürecinde her türlü i ve i lemlerimizde bizden fazla ko turan sayın Mücahit TA KIN'a, sayın Mustafa ALPAY'a, kaynak deste inde bulunan a abeyim Hasan TOMAN'a çok çok te ekkür ediyorum. Kıbrıs'ta bulundu umuz esnada zaman zaman bizi misafir edip Kıbrıs misafir perverli ini gösteren Neydin SA SAN teyzeye, hayat a acım babam Mehmet ve annem Fatma TOMAN'a sonsuz te ekkür ederim.

Ayrıca doktora çalı mam boyunca maddi manevi destekleriyle beni hiçbir zaman yalnız bırakmayan çok kıymetli hayat arkada ım Ayfer hanım'a, tezimin tamamlanması sırasında kendilerinin de lisans e itimleri yo unlu unda bana de erli zamanlarını ayırarak imla kontrollerini üstlenen kızım layda Nurelif ve çalı mam boyunca sıklıkla ihmal etti m o lum Muhammet Görkem'e te ekkür ederim.

ÖZ

ÖRGÜT ÇALTI M VE ÖRGÜTSEL BA LILI IN SÖYLEMSEL N ASINDA BASININ LEVSELL : PKK TERÖR ÖRGÜTÜ VE YAYIN ORGANLARININ ANAL Z

Bu çalı manın amacı, terör ve terörizmle mücadelede çok boyutlulu un önemini ortaya koymaktır. Çok boyutlu mücadele, teröristlere kar ı yürütülen güvenlik odaklı yakla ımların yanı sıra terör örgütlerinin ideolojisi ba lamında de erlendirilmesini de gerektirmektedir. Terör örgütleri otoriteye kar ı kendilerini güçlü tutmak için psiko – moral de erlere dayanmaktadırlar. Bu bakımdanörgütsel ba lılı ın ve motivasyonun sa lanmasında etkinin nasıl olu turuldu unun bilinmesi çok önemlidir. Terör örgütleri günümüz teknolojisini etkin bir ekilde kullanarak geni kitlelere ula mak ve etki alanını geni letme çabasındadır. Terör örgütleri Silahlı mücadelelerinin yanında örgütsel görünürlüklerini propaganda araçlarını etkin bir ekilde kullanarak sa lamaktadırlar. PKK terör örgütü, defalarca bitirme noktasına getirilmesine ra men varlı ını sürdürebilmesi örgütün etki olu turma gücünün önemini bütün acı tecrübeleriyle ortaya koymu tur. PKK terör örgüt de kuruldu u ilk andan itibaren devletin statükosuna silahlı saldırıdan önce devletin yapısını ve uygulamalarını hedef alarak kendi ideolojisini dayanmak istedi i tabana kabul ettirmeye çalı mı tır. Bunun sonucunda da kimi teröristler bile – isteyerek, kimi de kandırılarak örgüt saflarına katılmı lardır. Katılımı sa lanan ki iler, çok yo un ideolojik e itimden geçirilerek örgütsel amaç ve hedeflere iman etmi birer militana dönü türülmektedir. Terör örgütü PKK, silahlı yapılanmasının dı nda kitlesel destek sa layarak örgütsel amaç ve hedefleri ba armanın pe indedir. Yaygın bir örgütlenme a ı kuran örgüt, her alana yönelerek devleti sıkı tırma ve ayıplı hale getirmenin pe indedir. PKK terör örgütü, dü manla tırma ve cephele meyi sa lamak için geli tirdi i söylem ile devleti mahkûm etmeye çalı rken aynı zamanda gerçekte tirdi i söylem ile farklı co rafyalarda etkin propaganda gerçekte tirmektedir. Bu çalı mada PKK terör örgütü ile iltisaklı dört yazılı yayın organı incelenerekörgütün, gerçekte tirdi i söylemsel in anın yazılı medya aracılı ı

iletilmesinin örgütsel amaç ve hedeflerin gerçekleştirilmesindeki rolüne vurgu yapmaktadır.

Anahtar Kelimeler:Terör ve terörizm, örgütsel söylem, örgütsel strateji, örgütsel iletişim, örgütsel bağlılık

ABSTARCT

FUNCTIONALITY OF THE PRESS IN THE DISCOURSE OF INTER-ORGANIZATIONAL COMMUNICATION AND ORGANIZATIONAL COMMITMENT: ANALYSIS OF THE PKK TERRORIST ORGANIZATION AND ITS MEDIA ORGANS

The aim of this study is to reveal the importance of multidimensionality in the fight against terror and terrorism. Multidimensional struggle requires not only the evaluation of terrorist organizations from the point of their ideology but also within the context of security-oriented approaches against terrorists. Terrorist organizations rely on psycho-moral values to keep themselves strong against authority. In this respect, it is very important to know how an organizational commitment and motivation is secured. Terrorist organizations strive for reaching large masses and expand their sphere of influence by using today's technology effectively. In addition to using armed forces, terrorist organizations maintain their organizational visibility by using propaganda tools effectively. Despite being on the verge of being eradicated many times, the PKK terrorist organization has proved the importance of the organization's power of influence with all its bitter experiences. Since the very first moment of its establishment, the PKK terrorist organization has tried to impose its ideology on public it wants to rely on by targeting the structure and practices of the state before the using its armed forces to attack the status quo of the state. As a result, willingly or intriguedly even some terrorists joined at the organization. Participants are transformed into militants who have faith in organizational goals and objectives through intensive ideological training. The terrorist organization PKK seeks to achieve organizational goals and objectives by providing mass support apart from its armed structure. Establishing a widespread network of organizations, the organization seeks to squeeze and defame the state by using almost every opportunity. While the PKK terrorist organization tries to convict the state with the discourse it has developed to ensure enmity and confrontation, it also carries out effective propaganda in different geographies with its discourse.

In this study, by examining four print media affiliated with the PKK terrorist organization, it is aimed to emphasize the role of the organization's discursive construction in the realization of organizational goals and objectives by communicating its discursive construction through printed media.

Keywords: Terror and terrorism, organizational discourse, organizational strategy, organizational communication, organizational commitment.

Ç NDEK LER

KABUL VE ONA	i
B LD R M.....	ii
TE EKKÜR.....	iii
ÖZ.....	iv
ABSTRACT.....	vi
Ç NDEK LER.....	viii
TABLO L STES	xiv
EK LLER L STES	xv
RES MLER L STES	xvi
KISALTMALAR.....	xvii

Ç NDEK LER

<u>G R</u>	<u>1</u>
<u>Problem Durumu ve Alt Problemler.....</u>	<u>3</u>
<u>Ara tırmanın Önemi ve Amacı</u>	<u>5</u>
<u>Çalı manın Geli im Süreci.....</u>	<u>7</u>
<u>1.BÖLÜM</u>	<u>9</u>
<u>1.1. K TLE LET M VE ÖRGÜTSEL DAVRANI</u>	<u>9</u>
<u>1.1.1. İeti im Kavramı.....</u>	<u>9</u>
<u>1.1.2. Kitle İeti im Kavramı.....</u>	<u>10</u>
<u>1.1.3.Kitle İeti im Araçlarının Etki Ve İlevleri</u>	<u>11</u>
<u>1.1.4. İeti im Araçlarının Toplum Kültürü ve Ahlaki De erlerin Geli imine Etkileri.....</u>	<u>13</u>
<u>1.1.5. Kitle İeti iminin Devlet Yönetimine ve Siyasete Etkisi.....</u>	<u>14</u>
<u>1.1.6. Kitle İeti iminin İnsan Geli imine ve Davranı Biçimlerine Etkileri</u>	<u>16</u>
<u>1.1.7. Toplumsal De i im ve Dönü ümde İeti im.....</u>	<u>17</u>

1.2. ÖRGÜT	18
1.2.1. Örgütlü Yapılar	19
1.2.2. Örgütlerde Yönetmel Yetke ve Ast-Üst li kileri	20
1.2.3. Örgütlerde Disiplin	21
1.2.4. Örgütte Liderlik	22
1.2.5. Örgüt Kültürü	23
1.2.6. Örgüt Kültürünün Olu umu	24
1.2.7. Örgütsel Tutumlar ve nançlar	26
1.2.7.1. Seremoniler ve Törenler	27
1.2.7.2. Semboller	28
1.2.7.3. Adetler	28
1.2.7.4. Hikayeler ve Efsaneler	29
1.2.7.5. Mitler	30
1.2.7.6. Dil	31
1.2.7.7. Kahramanlar	31
1.3. ÖRGÜTSEL BA LILIK	32
1.3.1. Duygusal-Tutumsal Ba lılık	34
1.3.2. Davranı sal Ba lılık	36
1.3.3. Normatif - lkesel Ba lılık	38
1.3.4. Örgütsel Ba lılı ın Gereklili i	39
1.3.5. Örgütsel Ba lılı ı Etkileyen Unsurlar	41
1.3.5.1. Ki isel Faktörler	41
1.3.5.2. Örgütsel Faktörler	44
1.3.5.3. Örgüt Dı ı Faktörler	47
1.4. ÖRGÜTSEL BA LILI IN SONUÇLARI	47
1.5. ÖRGÜT Ç LET M N FONKS YONLARI	48
1.5.1. Örgüt Kültürünün Olu umunda leti im	49
1.5.2. Farklılıkların Giderilmesi ve Örgütsel Sosyalle mede leti im .	50
1.5.3. leti imin Tutum Geli tirmedeki Rolü	50
1.5.4. leti im ve Motivasyon	52
1.5.5. Örgütsel Ba lılı ın Geli tirilmesinde leti im	53
1.5.6. leti imin Örgüt ç Davranı a Etkisi	54

2. BÖLÜM.....	56
2.1. TERÖR VE TERÖR ZM.....	56
2.2. TERÖRÜN TAR HSEL GEL M	60
2.2.1.Yakın Tarih Terör Hareketleri	61
2.2.2.Ayrıılıkçı Kürtçü Terör Örgütleri.....	63
2.2.2.1. Kürdistan Sosyalist Partisi (PSK)	64
2.2.2.2. Kürdistan slami Hareket (K H).....	64
2.2.2.3. Rızgari- Kürdistan Kurtulu Partisi.....	65
2.2.3. Din Motifli Terör Örgütleri	65
2.2.3.1. El Kaide	66
2.2.3.2. DEA -I D	69
2.2.3.3. Ku Klux Klan.....	74
2.2.3.4. Sicariler	75
2.3. TERÖR ZM VE FELSEFE.....	76
2.4. TERÖR ZM VE PS KOLOJ	80
2.5. TERÖR ZM N ÖZELL KLER VE T POLOJ	85
2.6. TERÖR EYLEMLER N N ÖZELL KLER	88
2.7. DEVLET TERÖRÜ.....	90
2.8. ÖRGÜT TERÖRÜ.....	94
2.9. TERÖR ÖRGÜTLER N N LET M ARAÇSALLA TIRMASI... 96	
2.9.1. Propaganda.....	97
2.9.2. Dezenformasyon	99
2.9.3. Manipülasyon	100
2.10. TERÖR VE DEOLOJ UNSURU	102
2.10.1.Terör Örgütlerinde deolojinin levi.....	103
2.10.1.1.Örgütün Varlı na ve Eylemlerine Me ruiyet Sa lama	104
2.10.1.2.Örgütsel Birli i Koruma	106
2.10.1.3.Propaganda Aracı Olarak Kullanma	108
2.10.1.4.Örgütün Devamlılı nı Sa lama	109
2.10.1.5.Di er Terör Örgütleriyle li ki Kurma-Dı a Açılma.....	110
2.10.1.6. nstanların Duygusal Ayrı malarına Kar ılık Verme	112
2.11. TERÖR ÖRGÜTLER NE KATILIM YÖNTEMLER	113

2.11.1.Sosyal Yöntemler	113
2.11.2.Psikolojik Yöntemler	121
3. BÖLÜM.....	129
3.1. PKK TERÖR ÖRGÜTÜ (Kürdistan i Partisi - Partiyeye Karkeren Kürdistan -PKK)	129
3.1.1. PKK Terör Örgütünün deolojisi ve levi.....	134
3.1.2. PKK'nın Örgütsel Yapısı.....	149
3.1.3. PKK'nın Eylem ekilleri ve levleri.....	156
3.1.4. PKK'ya Katılım Sa lama Yöntemleri	162
3.1.4.1. Sosyal Yöntemler	164
3.1.4.1.1. Arkada Çevresi.....	165
3.1.4.1.2. Akrabalık	167
3.1.4.1.3. Hem herilik.....	168
3.1.4.1.4. Dini De erlerin Kullanılması	169
3.1.4.1.5. Etnik Kökenin Kullanılması	170
3.1.4.2. Psikolojik Yöntemler	171
3.1.4.2.1. Saygı Görmek ve Kendini Gerçekle tirmek.....	171
3.1.4.2.2. ntikam Duygusu ve Duygusal Tatmin	172
3.1.4.2.3. Özenti ve Takdir Edilme Arzusu	173
3.1.4.2.4. Algı Olu turma ve Algının Örgüte Kanalize Edilmesi.....	173
4. BÖLÜM.....	175
4.1. ARA TIRMANIN YÖNTEM	175
4.1.1. Ara tırmanın Deseni	176
4.1.2. Ara tırma Soruları.....	177
4.1.3. Ara tırmanın Ele Aldı ı Ortam	178
4.1.4. Evren ve Örneklem	178
4.1.4.1.Serxwebun (Ba ımsızlık Özgürlük)	179
4.1.4.2.Tiroj Dergisi (Güne Nurları)	180
4.1.4.3.Özgür Gündem Gazetesi:.....	180
4.1.4.4.Yeniden Özgür gündem Gazetesi:	180
4.2. Veri Toplama Tekni i	181
4.3. Veri Analizi	182

4.4. Sınırlılıklar	183
5. BÖLÜM.....	184
5.1. BULGULAR.....	184
5.1.1. PKK Terör Örgütünün Örgüt ç i leti im Ve Örgütsel Ba lılı ın Söylemsel n asında Yazılı Medya	184
5.2.1. Örgütün Amaç ve Hedeflerinin Alenile tirilmesi.....	187
5.2.2. Örgütün Tarihsel Bilinç Olu turma Çalı möası.....	193
5.2.3. Özgün Kültür Vurgusu	195
5.2.4. Örgüt Liderli inin Ön Plana Çıkarılması Liderlik Kültünün Oul turulması	200
5.2.5. Lider Kadronun Görü ve Dü üncelerinin Aktarılması.....	206
5.2.6. Dü manla tırma ve Hesapla ma.....	209
5.2.7. Sosyolojik Ayrı manın Sa lanması	213
5.2.8. Devletin Politik ve Ekonomik Uygulamalarının Ele tirilmesi ..	217
5.2.9. Devletin Güvenlikçi Uygulamalarındaki Yanlı ların Propaganda Malzemesi Olarak Kullanılması	220
5.2.10. Örgüt Eylemlerin Haberle tirilmesi	225
5.2.11.Ölümlerin Örgütsel Amaçlar çin Kullanılması.....	228
5.2.12. Öldürülmü Örgüt Mensuplarının Ailelerine De er Verilmesi ve stihdam Önceli inin Sa lanması	234
5.2.13. PKK'da Kod simlerin Kullanılması	238
5.2.14. Örgüt Mensuplarının Rol Model Olarak Sunulması	240
5.2.15. Adanmı lık Karakterinin Yüceltilmesi	242
5.2.16. Kürt Sosyal Yapısının Yeniden n ası	245
5.2.17. Feodalizmle Mücadele	251
5.2.18. PKK'nın Din Anlayı ı ve Yerle ik Dini De erlerle Mücadele	254
5.2.19. Kürt Sosyal Yapısının Kadın Üzerinden Yeniden Yapılandırılması	264
5.2.20. Ekoloji ve nsan Odaklı Toplumsal Bilinç Olu turma	271
5.2.21. Yeni Bir Motivasyon Aracı Olarak KCK Sözle mesi.....	273
TARTI MA VE SONUÇ	288

<u>BULGULAR.....</u>	<u>292</u>
<u>ÖNER LER:.....</u>	<u>301</u>
<u>KAYNAKÇA</u>	<u>304</u>
<u>ÖZGEÇM</u>	<u>319</u>
<u>NT HAL RAPORU.....</u>	<u>.320</u>

TABLÖL STES

Tablo 1.PKK'nın E itim Kamplarında Uyguladı ı E itim Müfredat Çizelgesi.....	206
--	-----

EKLER LİSTESİ

Ekil 1. Siyaset Akademisi Derslik Tabelaları Örneği.....	230
Ekil 2. Kuruluş Sürecinde PKK'nın İslamiyet Algısı.....	252
Ekil 3. PKK'nın İslamiyet'i Araçsallaştırma Faaliyetlerini Amaçları	260

RES M L STES

Resim 1. PKK “ ehitli inden” Görüntü.....	230
---	-----

KISALTMALAR

AB	Avrupa Birli i
ABD	Amerika Birle ik Devletleri
A HM	Avrupa nsan Hakları Mahkemesi
AKP	Adalet ve Kalkınma Partisi
ARGK	Arte Rızgariya Kürdistan – Kürdistan Halk Kurutulu Cephesi
BOP	Büyük Ortado u Projesi
CIA	Central ntelligence Agency – Merkezi stihbarat Te kilatı
C K	Civake slamiye Kürdistan – Kürt slam Toplumu
ÇATOM	Çok Amaçlı Toplum Merkezi
DA	Ed-Devletu'l- slamiyye Fi'l-Irak ve' - am – Irak ve am slam Devleti
DDKO	Devrimci Do u Kültür Ocakları
DGM	Devlet Güvenlik Mahkemesi
DHKP-C	Devrimci Halk Kurutulu Partisi - Cephesi
EGM	Emniyet Genel Müdürlü ü
EOKA	Ethniki Organosis Kyprion Agoniston – Kıbrıslıların Milli Mücade Örgütü
ERNK	Eniya Rızgariya Gele Kürdistan – Kürdistan Ulusal Kurtulu Cephesi
ETA	Euskadi Ta Askatasuna – Bask Yurdu Ve Özgürlük
FETÖ	Fetullahçı Terör Örgütü
GAP	Güneydo u Anadolu Projesi
HDP	Halkların Demokratik Partisi
HEP	Halkın Emek Partisi
HINÇAK	Çan Sesi Ve Federasyon Anlamına Gelir
HPJ	Do u Kürdistan Kadın Savunma Gücü
HRK	Hezen Rızgariya Kürdistan – Kürdistan Kurtulu Birli i
HÜDAPAR	Hür Dava Partisi
IL D	Irak Levant slam Devleti
IRA	rlanda Kurtulu Ordusu – Irish Republican Army

IRGUN	srail Topraklarında Ulusal Askeri Örgüt
ISIL	slamic State Of Iraq End Levant
IS	Islamic State – slam Devleti
I D	Irak - am slam Devleti
KAB	Kürdistan Aleviler Birli i
KCK	Koma Civaken Kurdistan – Kürdistan Toluluklar Birli i
KHK	Kanun Hükmünde Kararname
K H	Kürdistan slami Hareket
KJB	Kürdistan Yüce Kadınlar
KKK	Koma Komalen Kürdistan - Kürdistan Demokratik Konfederalizm
KODAR	Do u Özgürlük Örgütü
KUK	Kürdistan Ulusal Kurutulu Hareketi
KUKPÇY	Kürdistan Ulusal Kurtulu Programı ve Çalı ma Yönergesi
KUM	Kürdistan Ulusal Meclisi
Md	Madde
MHP	Milliyetçi Hareket Partisi
M T	Milli stihbarat Te kilatı
MOSSAD	srail stihbarat Örgütü – branice stihbarat Ve Özel Operasyon
M.Ö	Milattan Önce
PAJK	Kürdistan Özgür Kadın Partisi – Partiya Azadi Jinan Kurdistan
PÇDK/IRAK	Partiya Çereseriye Demokratik Kurdistan- Kürdistan Demokratik Çözüm Partisi /Irak
PJA	Özgür Kadınlar Partisi
PKK	Partiya Karkeren Kurdistan – Kürdistan çı Partisi
PSK	Kürdistan Sosyalist Partisi
PJAK	Partiya Jiyana Azada Kurdistan- Kürdistan Özgür Ya am Partisi
SBF	Siyasal Bilgiler Fakültesi
SHP	Sosyal Demokrat Halkçı Parti
SSCB	Sovyet Sosyalist Cumhuriyetler Birli i
STERN	Abraham Stern Tarafından Kurulan Terör Örgütü
STK	Sivil Toplum Kurulu ları

TAJK	Tevgera Azadiya Jinen Kürdistan – Kürdistan Özgür Kadın Hareketi
TBMM	Türkiye Büyük Millet Meclisi
T.C.	Türkiye Cumhuriyeti
TDK	Türk Dil Kurumu
TEK	Türkiye Elektrik Kurumu
TEV-DEM	Tevgere Civake Demokratik – Demokratik Toplum Hareketi
THKP-C	Türkiye Halk Kurutulu Cephesi
T KKO	Türkiye ç i Köylü Kurtulu Ordusu
TK	Türkiye Kömür İ letmeleri
TKP M/L	Türkiye Komünist Partisi Marksist/Leninist
TMO	Tarım Mahsulleri Ofisi
TPAO	Türkiye Petrolleri Anonim Ortaklı ı
TRT	Türkiye Radyo Televizyon
TV	Televizyon
Vs	Vesaire
YCK	Yekitiya Civanen Kürdistan – Kürdistan Gençler Birli i
YDG-H	Yurtsever Devrimci Gençlik Hareketi
YJWK	Kürdistan Yurtsever Kadınlar Birli i
YPG	Yekineyen Parastina Gel - Halk Koruma Birlikleri
YPJ	Yekineyen Parastina Jin- Kadın Koruma Birli i
YPS	Yekineyen Parastina Sivil – Sivil Savunma Birlikleri
YRK	Yekineyen Parastina Rojhilate Kurdistan–Do u Kürdistan Savunma Birlikleri
Yy:	Yüz Yıl
YWRK	Yetkiya Wetatparazan Rew wnberen Kürdistan – Kürdistan Yurtsever Aydınlar Birli i

GR

Günümüz dünyasını tehdit eden en önemli sorunlarından biri olan terör, ya attı ı iddet sarmalı sonucunda meydana getirdi i sosyal ve ekonomik yıkımlarla siyasal sistemleri tehdit etmektedir. Terör, siyasal sistemlerin uygulamalarını zora sokmakta ve ço u zaman da bo a çıkarmaktadır. Terörle birlikte ya anan gerginliklerin halklar üzerinde yol açtı ı travmalar, toplumları yeni arayı lara zorlamaktadır.

Siyasal sistemler, terörle mücadele ederken birçok yasal düzenlemeler gerçekle tirmektedir. Yasal düzenlemeler, terörün dayanaklarını ortadan kaldırmaya yönelik reform paketleri ekinde oldu u gibi hak ve özgürlükleri kısıtlayıcı nitelikte de olabilmektedir. Ya anan soruna üretilen çözüm önerileri, netice vermedi inde ise yeni yeni tartı maların fitili ate lenmektedir. Terörle mücadelede, çözüm önerisi olarak sunulan sosyal, ekonomik ve güvenlikçi tedbirler ortak yöntemler olarak kendini göstermektedir. Güvenlikçi tedbirler sonucunda özgürlüklerin kısıtlanması; geni ho nutsuzluklara yol açmaktadır.

Terörle mücadelede ba arı, sorunun do ru tanımlanması ve sonrasında ba latılan çözümleme süreçlerinin uyumlu olmasına ba lıdır. Terör örgütlerinin tezlerinin bilinmesi, terörle mücadelede bilinmesi gereken en temel husustur.

Terör sorununun çözümüne yönelik süreçlerin devreye sokulması çabaları, elde edilen bilgiye ve tecrübe birikime göre ekillenmedi i zaman çok büyük kayıp ve yıkımlar ya anmaktadır.

Terörün insan kaynaklarına yönelik yürütülecek çalı malar, terör ve terörizmle mücadele olmak üzere iki ana eksen üzerinde ilerler. Terör örgütlerinin hangi yöntem ve çalı malarla insan kazandı ının bilinmesi çok önemlidir. Terör örgütlerinin kullandı ı tema, örgüt mensuplarının zihin haritası hakkında fikir

vermektedir. Terör örgütlerinin hangi sosyolojik tabandan geldiği, kullandığı argümanlar tam olarak anlaşılmadan terörle mücadele her daim eksik kalacaktır.

Terör örgütlerinin genel eğilimine bakıldığında hiyerarşik bir düzene sahip oldukları, karar organlarıyla süreçleri yürüttükleri görülmektedir. Terör Örgütleri amaç ve hedeflerini, hareket stratejilerini örgüt felsefesine dayanarak oluşturmaktadır. Terör örgütleri de aslında bu yönüyle legal örgütlerle bir ölçüde benzerdir.

Terör örgütlerinin hareket stratejisinin en önemli parçası olan iletişim dili, örgüt psikolojisinin anlaşılmasında ve çözülmesinde ipucu niteliindedir. Bu nedenle terör örgütleri ile mücadelede kilit noktalardan birisi de örgütlerin iletişim dilinin analiz edilmesidir. Bu nedenle, bir terör örgütü ile mücadelede ve çözüm yollarının geliştirilmesinde o örgütün iletişim dilini anlamak stratejik avantajlar sağlayacaktır.

PKK terör örgütü, kurulduğu günden beri iletişim çalışmalarına büyük önem vermiştir. Terör örgütü, belirlediği bölgelere görevlendirdiği küçük gruplar marifeti ile kendini anlatmak, tanınırlığını sağlamak, amaç ve hedeflerini ortaya koyarak taraftar bulmak için 1978'den 1984 yılındaki Erzurum baskınına kadar gizli, yarı gizli bir çalışma dönemi içine girmiştir. PKK'nın Doğu ve Güneydoğu illerinde radikal sol örgütler üzerinden yürütülen sosyalist düşüncenin izdüşümlerini toparlayarak kendi liderliğinde birleştirme çabası; yer yer kendi gibi illegal olan örgütlere yönelik şiddete dönüşümüdür. PKK, uyguladığı şiddet eylemleri sayesinde kısa sürede bölgedeki etkin terör örgütü olarak sahaya baskılamaya başlamıştır. PKK, kuruluş bildirgesi ile başladığı iletişim çalışmaları sayesinde ülke içinde ve dışında geniş bir etki alanı oluşturmuştur.

PKK, yazılı medyayı kullanarak yürüttüğü propaganda, dezenformasyon ve manipülatif çalışmalarla kendini haklı göstermeye; örgütün taraftar kitlesini büyütme ve bu taraftar kitle içinden örgüte katılım sağlamaya çalışmıştır. Aynı zamanda bu çalışmalarla örgüt; taraftarlarının ve katılım sağlamaya çalışan bireylerin motivasyonunu arttırmayı hedeflemiştir. Örgüte katılım sağlamak ve

taraf tar kitesini geni letmek, örgütün devamı bakımından çok önemlidir. Bu nedenle terör örgütlerine kar ı yürütölen silahlı mücadele kadar örgütlerin, ileti im mecralarında olu turdu u alana yönelik önleyici ve engelleyici tedbirler alabilmek de çok önemlidir.

Ara tırmaya konu etti imiz PKK terör örgütü özelinde terör ile mücadelede ileti imin anlam ve önemini vurgulamak istiyoruz. Çünkü her vakanın kendi özelini ortaya koyan örgütlerin ileti im çalı maları, o örgütlerin özneli ini ortaya koydu undan terörle mücadelede özel tedbirlerin ne olaca ını da ifade etmektedir. Terörle mücadele, bilimsel yakla ımlara ve stratejilere dayalı olmak zorundadır. İmkiye kadar PKK'nın kendi yayın organları aracılı ı ile ileti im çalı malarında kullandı ı temalar ele alınmamı tır. PKK'nın geni kitleleri etkilemede ileti im mecralarında vurguladı ı ba lıklara yönelik bir tespit ve bu ba lıklara yönelik bir eylem planının olmayı ı terörle mücadelede en büyük eksiklerden birisi olarak tarafımızca de erlendirilmektedir. Bu konu hakkında kapsamlı bir çalı manın olmadı ı ve yapılan bu çalı mayla PKK'nın kurdu u ileti im sistemi yoluyla örgüte sa ladı ı katkı ortaya konulmaktadır. Böylece terörle mücadelede kritik bir alan olan ileti im çalı malarına dikkat çekilmektedir.

Problem Durumu ve Alt Problemler

Her türlü örgütlü yapıda ve sosyal organizasyonda var olan, varlıklarını sürdürme ve daha geni kitlelere ula ma vasıtalarının ba ında ileti im ve ileti im araçları gelmektedir. Terör örgütlerinin varlı ını ve devamını sa lama araçlarından bir de ileti imdir. Terör örgütlerinin ileti im çalı malarını, taban olu turma, eleman kazanma, amaç ve hedefleri için kamuoyu olu turma eylemi olarak görebiliriz. Bilgi ve ileti im ça ında devletler, iktidarlarını çok etkili hale getirdi i gibi terör örgütlerinin de amaç ve hedeflerine ula mada klasik terör eylemleri yanında farklı araçlar ile sofistike yapılara dönü tüşü söylenebilir.

Günümüz terör örgütleri gerek eylem biçimleri ve gerekse sahip oldukları yeni imkânlar sayesinde devletleri zor durumda bırakmaktadır. Terörle mücadeleyi klasik güvenlikçi anlayı larla gerçekte tirmeyi zorla tıran en

önemli gelişme medya mecralarındaki gelişmelerdir. PKK terör örgütü kuruluş sürecinde ve sonrasında medya mecralarını etkin bir şekilde kullanımı, geniş kitlelere ulaşmayı başarmış bir örgüttür. PKK'nın etkin iletişim araçları, örgüte büyük bir etki gücü sağlamıştır.

PKK terör örgütü yurt içinde ve yurtdışında gerçekleştirdiği örgütlenmesinde iletişim olanaklarını kullanmak için önemsenerek düzeyde bir yapılanma gerçekleştirmiştir. PKK terör örgütü, ideolojisini yaymak, eylemlerini haberleştirerek gündem belirlemek ve kendini haklı göstermek için geliştiği jargon ile kendi eylemlerini istediği şekilde sunmak ve otoriteyi zayıflatacak söylemler geliştirerek kamuoyunu kendi lehine etkilemeye çalışmaktadır. PKK, militanlarının ve diğer destekçilerinin moral ve motivasyonunu yükseltecek haberler ve mesajlar aktarmak için yazılı medyayı etkin bir şekilde kullanmıştır.

PKK terör örgütünün devamını sağlamak, amaç ve hedeflerine ulaşmak amacıyla örgüt içi ve dışı dünyaya yönelik etkin bir iletişim gerçekleştirmek için kullandığı yazılı iletişim mecraları, birer belge olarak örgütsel hedefleri somut bir şekilde bize sunmaktadır.

Terör örgütü PKK'nın, medya çalışmalarını dikkate alınarak yürütülecek çalışmaların sağlıklı bir zemine oturmasını sağlayacak öncesi, bizi özellikle terör örgütünün kontrolünde olan medya mecralarından yazılı medyaya yönelmiştir. Medyanın, terör örgütüne görünürlüğü sağlamanın yanı sıra; eleman kazanma ve üzerinde politika üretmek istediği sosyolojik tabana yönelik, sosyal ve siyasal mesajları ile geniş çaplı etkiler oluşturduğunu kanaati bulunmaktadır. Bu kanaatin, kanaat olmaktan öte somut verilerle ortaya çıkarılarak terör örgütü PKK'nın yazılı medyayı etkin bir araç olarak kullandığı ve bu sayede örgüte eleman kazandırdığı, örgütsel bağlılığı sağlayarak da örgütsel davranışı ve devamlılığını güçlendirdiğini ispatlamaya itmiştir.

Terör örgütü PKK'nın, sosyal ayrılmayı sağlayarak siyasal hedeflerine ulaşmak istediği öncesi, örgütün iletişim çalışmalarında kullandığı dile yansıyan örgütün felsefesi ve jargonu çalışmamızda belirleyici olacaktır.

Bu çalışmada aşağıdaki araştırmaya sorularına yanıt aranacaktır.

- Terör örgütü PKK etkili bir iletişim ağı ile örgütün iyleyişine ve devamına katkı sunmaktadır.
- PKK'nın ideolojik pozisyonu yazılı basın aracılığı ile yayılmaktadır,
- Yazılı basın aracılığı ile PKK'nın üst düzey yöneticilerinin görüşleri örgüt mensuplarına etkin bir şekilde aktarılmaktadır,
- Örgüte eleman kazanmada iletişim etkin bir araç olarak kullanılmaktadır,
- Terör örgütleri kendi kitlelerini kurdukları iletişim ağı ile mobilize etmektedirler.
- Örgütsel moral ve motivasyonun sağlanmasında iletişim etkin bir araç olarak kullanılmaktadır.
- Örgüte katılımı kişilerin örgüte bağlılığının geliştirilmesinde iletişim etkin bir araçtır.
- PKK, iletişim kanallarını etkin birer propaganda aracı olarak kullanmaktadır.
- Terör örgütü PKK, manipülasyonlarını iletişim ağı üzerinden gerçekleştirir.
- Taraftar bulmak ve gerekse dış kamuoyunun desteğini sağlayabilmek için söylemlerini dayanak noktalarını kabullendirecek iletişim tekniklerini kullanarak psikolojik etkileşimi kendi lehlerine çevirmeye çalışmaktadır.

Statüko ile mücadele ederken terör örgütleri, insan odaklı geliştirilmiş kavramları kendi yorumlarıyla şekillendirerek statükoyu mahkûm etmeye çalışırlar.

Araştırmanın Amacı ve Önemi

PKK terör örgütü ile ilgili çok sayıda bilimsel makale ve akademik çalışmaları yapılmıştır. Bu çalışmalar genelde PKK'nın örgütlenme biçimi, örgütsel gelişimi, finans, öğrenen örgüt niteliği, uluslararası ilişkilere etkisi ve güvenlik bağlamında ele alınmıştır. Bizim çalışmamızdaki gibi PKK, medyanın rolü ve fonksiyonları bağlamında örgütsel söylemlerin içerikleri analiz edilerek oluşturdukları etki derinlemesine araştırılmamıştır.

Bu çalışmada; terör örgütlerinin stratejik davranışlarının en önemli parçası olan iletişim çalışmaları, örgüt içi motivasyon ve örgütün dış kamuoyuna

kendini ifade etme aracı olarak iletişim olgusunu kavramlarıyla teorik bir çerçevede ele almak ve unsurlarıyla birlikte uygulandı ı alanlara de inmektedir.

Örgütlerin söylemleri ve güttükleri dü üncenin, derinlikli, çok boyutlu ele alınması gerekmektedir. Bu tarz çalı malar aslında stratejik amaçlara dönük, analitik ve multidisipliner nitelikte bilgi toplama faaliyetlerinin olu turmasını gerektirmektedir. Dolayısıyla tezimizin temel amaçlarından birisi, kamu yönetiminin stratejik davranı larında sosyolojik verileri daha çok dikkate almasını sa lamaktır.

Terörle mücadelede örgütlerin iletişim kabiliyetlerinin sınırlarının ve derinli inin anlaşılması, asimetrik psikolojik mücadelede bilgi temelli çalı malarda önemli doneler sunmaktadır. Terörle mücadele, farklı disiplinleri çalı malara katmayı ve koordinasyonu gerektirmektedir.

Ülke güvenli ini tehdit eden mevcut ya da muhtemel tehditlerin algılanması, örgütlerin iletişim çalı malarının sosyal yapıya etkisinin anlaşılması ve çözümlenmesi terör ile mücadelede olu turulabilecek bütünlükçü yakla ıma büyük katkı sa layacaktır. Bu amaç do rultusunda bu tezde PKK terör örgütünün ideolojisi ve eylemleri iletişim konusu yapılarak militanların i lenmesinde, motive edilmesinde ve i e ko ulmasında medyanın aracılık yönü ele alınmaktadır. PKK terör örgütünün savları ve üzerinde var olmaya çalı tı ı konseptin yazılı medya aracılı ı ile sunumu analiz edilerek teröre yönelik stratejilerin çok boyutlu oldu u gerçe i gösterilerek yeni yakla ımların gereklili i dü ündürülmeye çalı ılmaktadır.

Terör örgütlerinin varlıklarını sürdürebilmeleri için gerekli olan en önemli kaynak, insan kayna ıdır. Terör örgütlerinin ekonomik kaynakları, ulusal ve uluslararası siyasi deste i, örgütlülü ü ve di er lojistik kaynakların hepsi örgüt mensuplarının gücünü ve hareket kabiliyetini destekleyen unsurlardır.

Terör örgütlerinin taraftar bulması, hareketlerini güçlü bir zemine ta ıyabilmesi ve varlı ını sürdürebilmesi için örgütsel iletişim çalı maları, hayati önemdedir. Terör örgütlerinin, varlık sebepleri olarak gösterdikleri amaç ve hedeflerine inanımı bir sosyolojik taban olu turma ve bu tabandan örgüte eleman kazandırma en temel stratejilerinin ba ında gelmektedir. Terör örgütleri gerek

silahlı eylemleri ile gerekse yürüttükleri iletişim çalımları ile gündem oluşturmaları ve geniş kitlelere ulaşmak isterler. Bu amaç için gerçekleştirdikleri eylemler sayesinde terör örgütleri dinamik bir zeminde kalmayı başarırlar.

Örgüte kazandırılan militanların örgütün amaçlarına inanması ve kendini örgütün bir parçası olarak görmesi, kendini örgüte ve örgütün amaçlarına adanması mutlak bir inancı gerektirmektedir. Örgüte katılımın kişilerin inancını canlı ve diri tutmak, var olan başarılarını güçlendirmek etkili bir iletişim ve iletişim stratejisi ile mümkündür. Terör örgütleri, örgütü tanıtan ve idealize eden birçok iletişim içerik oluşturarak gündem oluşturur. Bu çalımlar sempatican kütlesini geliştirirken, katılım sağlamada da etkin bir araç görevi görürler. Katılımın kişilerin güçlüklerle baş etmesi, zorluklara katlanması ve hatta canını ortaya koyacak bir iradeye sahip kişilere haline gelmesi örgütsel faaliyetler bakımından çok önemlidir. Bu çalımlar; terör örgütü PKK'ya katılım sağlamak ve örgüte müzahir kişilere yönelik yazılı basının yürüttüğü çalımları ele alarak, iletişimin başarılı ve geliştirme ve örgütsel moral motivasyon sağlamak bakımından stratejik boyutunu ortaya koymaktadır.

Çalımların Gelişim Süreci:

Giriş bölümünde problem durumu ve alt problemler ortaya konularak terör örgütlerinden PKK'nın yazılı basın örgütsel amaç ve hedefleri bakımından kullanılması ele alınmıştır, yazılı iletişimi uyguladığı iddetin destek unsuru ve parçası haline getirdiği hususuna dikkat çekilmiştir. Ayrıca PKK terör örgütünün iletişim boyutuna dikkat çekilerek PKK ile mücadelenin salt güvenlikçi yaklaşımların dışındaki boyutların gerekliliğine vurgu yapılmıştır.

Birinci bölümde iletişim kavramı olarak topluma, bireye, yönetime, deşime ve davranışlara etkisi ele alınmıştır. Örgütlü yapıların oluşumu, gelişimi ve seviyeleri ele alınarak insan ve örgütlü yapılar arasındaki ilişki göz önünde bulundurulmuştur. Örgüt kavramı ele alınırken özellikle örgütsel davranış ve örgüt kültürünün oluşumu ele alınmıştır ve teze yansıtılmıştır. Bu bölümde örgütsel tutum ve inancın oluşumuna etki eden unsurlar ele alınarak örgütsel davranış değerlendirilmiştir. Örgütlerde hayati önemde olan örgütsel başarı için etkileyen hususlar değerlendirilmiştir ve tezin ana ekseninde

yer almı tır. Yine bu bölümde örgütsel devamlılık, davranı ve ba lılı n olu umunda ileti imin rolü ele alınmı tır.

İnci bölümde kavram olarak terör ve terörizm ele alınmı tır. Terörizmin felsefesi ve psikoloji boyutu ele alınarak terörün tipolojisi ve özelliklerine vurgu yapılmı tır. Terör çe itleri ele alınmı ve iddet, kayna ina göre de erlendirilirken gerekçeler resmedilmı tir. Terör örgütlerinin ortak noktaları ve dayandıkları tezlerini ileti im yoluyla sunumları de erlendirilmı tir. Terör örgütlerinin ideoloji unsuru ele alınarak i levsel boyutuna vurgu yapılmı tır. Bütün terör örgütlerinin sahip oldukları ideoloji, kurmak istedikleri düzende amaç iken aynı zamanda hedefe varmada bir araç olarak kullanıldı ı alan yazın çalı maları ile ele alınmı tır. Tezimizde bu hususa sıklıkla vurgu yapılmı tır. Sosyal ve siyasal boyutu olan terör örgütlerine katılım yöntemleri ele alınmı tır. Çalı mamızda PKK'nın bu katılım yöntemlerini nasıl gerçekle tirdi i ara tırmada yer almı tır. Terör örgütleri, terörün tarihsel geli imi ve çe itleri de erlendirilmı terörün sosyolojik boyutlarına dikkat çekilmı tir.

Üçüncü bölümde ara tırma konusu PKK terör örgütü çok boyutlu olarak de erlendirilmı tir. PKK'nın örgütsel yapısı, ideolojisi, amaç ve hedefleri, eylem ekilleri, bu bölümde ele alınmı tır. PKK terör örgütü, örgütsel devamlılı nı sa lamak ve kitlesel bir harekete dönü mek için örgüte katılım çalı malarını hangi yöntemlerle yürüttü ü ele alınmı ve detaylandırılmı tır. PKK terör örgütünün ileti im çalı maları amaç ve kapsam olarak de erlendirilmı tir.

Dördüncü bölümde ise ara tırma ile ilgili kullandı ımız yöntem, evren ve örneklem, toplanan verilerin nasıl de erlendirilece i, verilerin analizi ve yorumlanması ve kar ıla mı oldu umuz sınırlılıklar açıklanmı tır.

Be inci ve son bölümde elde edilen bulgulara yer verilerek PKK terör örgütünün yönetici kadrosunun ve örgütün yazılı medyasında yer alan haber metinleri, kö e yazıları ve de erlendirmeler, olu turulmu 21 maddelik ölçek çerçevesinde ele alınarak analizi yapılmı tır.

1. BÖLÜM

1.1. K TLE LET M VE ÖRGÜTSEL DAVRANI

1.1.1. İleti m Kavramı

Canlı varlıklar, varlıklarının devamını sa lamak ve kendi varlı nı hissettirmek için sürekli bir ileti m içindedir. Bitkiler, hayvanlar ve insanlar kendi do alarına uygun ileti m mekanizmalarını i letirler; bu sayede çevreye uyum sa lar ve kendilerini koruyarak devamlarını sa larlar. Bu bakımdan ileti m, hayati bir fonksiyona sahiptir.

nsanlar, varlıklar arasında en geli mi tür olarak geçmi ça lardan günümüze ileti m becerilerini ve mekanizmalarını sürekli geli tirerek ileti imi çok boyutlu ve sofistike bir yapıya kavu turmu tur.

Sosyal bir varlık olarak insan di er canlılardan ayrılmaktadır. nsanlar, eylemlerinin ço unu bilinçli bir süreç olarak gerçekle tirirler. İleti imi, insanın egemenli ini hissettirmesi, çevreye egemen olabilmesi; Maslow'un ifadesiyle kendini gerçekle tirebilmesi süreci olarak görebiliriz. Dolayısıyla *“bireyin ya amını anlamlı hale getirebilmesi, ancak ve ancak kendini do ayla ve di er bireylerle ili ki içerisinde görmesiyle mümkün olabilir”* (I ık, 2005:3). Söz konusu ili ki bir etkile im süreci olarak ileti imle gerçekle ir. nsanlar, gündelik hayatlarını ileti ime ba lı olarak sürdürürler (Yaylagül, 2014:17).

Toplumsal veya bireysel bir sorunu çözüme kavu turmak için insanların dü ünçe alı veri inde bulunmaları, yani birbirleriyle ileti m kurmaları arttır (I ık, 2005:5). İleti m, yapısı ve amacı gere i fark ettirmek, göstermek, bilgilendirmek, görü ve öneriler sunmak, geri dönüt almak gibi tek ve çift yönlü bir süreç oldu undan toplumsal ya amın en önemli ekillendirici unsurudur.

1.1.2. Kitle İletişim Kavramı

Yüz yüze ve dar bir bölgede küçük topluluklar arasında olan iletişim, zamanla uzak yerleşim yerleri ve daha geniş toplulukları kapsamıştır. Geliştirilen iletişim araçları ile sağlanan kitlesel iletişim, günümüzde gelişen teknolojiyle birlikte nitelik ve nicelik olarak büyük değişim ve gelişmeler kat etmiştir. İletişim, birçok disiplinin ilgilendiği bir alan olarak bilimsel çalışmaların konusu haline gelmiştir.

Geliştirilen araçlar ile birebir iletişim ve kitlesel iletişimin büyük gelişmeler kat etmesi iletişimi stratejik bir alan haline getirmiştir. İnsan psikolojisini ve davranış bilimlerini konu eden çalışmaların yoğunlaştığı alanlardan biri olan iletişim, devletlerin, siyasi fraksiyonların ve sermaye gruplarının tekelleştirmeye çalıştığı bir saha olarak ön plana çıkmıştır. İletişim alanı, kurumsallaşması ve büyük maddi olanakların kullanıldığı sektör olarak uzmanlaşmış kadroları içinde barındıran bir yapı olarak günümüzde şekillenmiştir.

Sözlü, yazılı ve görsel iletişim birçok psikolojik unsuru dikkate almaya başlamıştır. Etki yüzdesini arttırmak için birçok disiplinin ortaya koyduğu bilimsel bulgulara göre süreç yönetmeye çalışan iletişim uzmanları, sektör olarak insanları etkili bir şekilde kuşatmıştır.

20. yy. da sesli ve görüntülü iletişimin aynı anda sağlanmaya başlanması ve teknolojik gelişmelerin sağladığı imkânlarla geniş kesimlere ulaşmaya başlanması iletişimin “altın çağı” olarak nitelleyen Lik, (2005:4) iletişimin vardığı noktaya işaret etmiştir. İletişim araçlarının geniş kesimlere ulaşımını kolaylaştırması, iletişime yeni fonksiyon ve beklentilerin yüklenmesine yol açmıştır. Gazete ve televizyonların ülke sınırlarını geçecek şekilde yayın yapması dünyayı küçültmüştür, McLuhan’ın (1964:93-96) deyişiyle dünyayı bir köye çevirmiştir.

Kitle iletişim araçlarının gelişimi ve iletişimin en uçra noktalara kadar erişimi, medyayı dördüncü kuvvet olarak yönetimleri etkileyen bir sektör haline getirmiştir. İletişim, sektör olarak haber alma ve verme faaliyetini sağlamak için yapıcı ve yıkıcı rolleri ile de birçok tartışmanın odağı haline de gelmiştir.

1.1.3. Kitle İletim Araçlarının Etki ve İlevleri

Kitle iletişim araçlarının etkilerini farklı de erlendiren yaklaşımlar bulunmaktadır. Kitle iletişim araçlarının güçlü ve zayıf etkileri olduğu yönünde yaklaşımlar bulunmaktadır. Güçlü etkiler, iletişimin adeta mutlak etkiye sahip olduğunu ileri sürer. Her haberin ve aktarımın, her insanda aynı sonucu doğurmadığı yapılan araştırmalar ile ortaya konmuştur. İletimin güçlü etkilere sahip olduğu yaklaşımı; insanın psikolojik, biyolojik farklılıklarını ve farklı yaşam tecrübelerine dikkate almadığı eleştirilerine maruz kalmıştır. Ancak iletişim araçlarının birey ve toplum yaşamını etkilediği de muhakkaktır.

İletim doğası gereği bir kişi veya kişileri ortaklaşa olarak iletişimi sağlayan amaç ve hedeflerine hizmet eder. İletimi sağlayan özne amacına göre iletişimi şekillendirmektedir. Hedef kitlesinde bırakılmak istediği etki bakımından sonuç alabileceği gibi alamaması da pek muhtemeldir. Bu, bir savaşım olarak kaynak ve hedef arasında işleyen bir süreçtir.

İleri sürülen teoriler üzerinden iletişimin etki ve işlevlerini de erlendirecek olursak: Sosyalleştirici bir fonksiyona sahip iletişim, haber alma ve haber verme yoluyla toplumun bir parçası haline getirdiği bireyin pozisyonunu da etkilemektedir. Dönmezer, sosyalleşmeyi toplumun norm ve değerlerini bireye aktarmayı sosyalleşme süreci olarak ele almaktadır (1994:121). Ozankaya ise sosyalleşme içinde bulunan topluma uyum olarak de erlendirirken bir dönüşümü, kabullenmeyi ve benzeri şeyi vurgulamaktadır (1999:120-124). Toplumun ortak değerlerine sahip olmak ve toplumun sevinç ve kederlerini paylaşmak, iletişim sayesinde mümkün olmaktadır. İletim araçlarının sosyalleşmeye bu yönüyle olumlu katkısı olabildiği gibi olumsuz örnekler ile karşılaşılabileceği de bir gerçeklik olarak ifade edilebilir.

Medya, haber yapıcılığı ile gündemde olmayanı gündeme taşıyarak gündem oluşturur. Neyin sunulacağı, neyin sunulmayacağına karar veren sektör çalışanları, yönlendirme yaparak tarafsızlıklarını tartışılabilir hale getirmektedirler. Medya çalışanları bu davranışlarını habercilik tekniği bakımından de erlendirerek haber de eri olanı gündeme taşıma gayretinde olduklarını ifade etmiş olsalar da medya-patron, medya-iktidar ilişkisinin haber

yapıcılıkta etkili oldu u söylenebilir. Medyanın gündem belirleme ve haber seçimi bu ba lamda ele alındı ında; medyanın gerçeklikleri kendi çıkarlarına göre araçsalla tırdı ı ele tirisi haklılık kazanmaktadır.

Güçlü etki aracı olarak televizyon, ebeveynlerin ve e itim kurumlarının rollerine ortak olmakta; hatta kimi zaman onların önüne geçebilmektedir. *Olu turulan sanal dünyada sunulan programların içerikleri gerçeklik olarak kabul edildi i ara tırmalarla ortaya konmu tur, (Mutlu,1994:148)*. Bu yönüyle dini grupların ve kimi yapıların yayın organlarını takipçilerine zorunlu olarak izletmeleri, hatta ba ka yayın kanallarının izlenmesine müsaade edilmemesi, medyanın yeti tirme özelli ine iyi bir örnektir. Medyanın peki tirici etkisine ili kin yapılan de erlendirmelerde, verilmek istenen mesajın herkes tarafından aynı düzeyde alınmayaca ıdır.

Güçlü ve çok yönlü etkile im araçları ile olu turulan kamuoyu, bireyi baskılayabilmektedir. Kamuoyu baskısı, bireyin görü lerini açıkça ifade etmesini engelledi i gibi; bireyin dı lanma korkusu ya amasına da yol açmaktadır. Görü lerini beyan etmek istemeyen bireyler, içe kapanmaya zorlanmaktadır. Bireyin hâkim kanaatlere kar ı susmasına yol açan medyanın, içinde bulunulan topluma kar ı bireyin güvensizli ini arttırdı ı sonucuna da bizi götürebilir.

Medyanın olu turdu u çerçevelerle sunmak istediklerine bakıldı ında, kültürel emperyalizme hizmet etti i dü üncesi bir kanaat olarak belirmeye ba lamı tır. Medyanın bu pozisyonu; bir ölçüde sermayenin dünyadaki mahalli kültürleri etkisizle tirerek ve ki inin aidiyet duygusunu a ındırarak üretimin akı ını kendi çıkraları do rultusunda geli tirerek tek tiple meye yol açtı ıdır. Medya üzerinde etkili olan odakların kendi çıkarları gere i kendine benzeyeni içselle tirirken kendine benzemeyeni dı ladıkları ele tirel bir yakla ım olarak ortaya çıkmı tır. Bir ba ka ele tiride, medyanın yanlı tutumunun, kültürel yozla mayaya yol açtı ı ve egemen sınıfın kültürünü tek gerçeklik olarak sunmakta oldu u yönündedir.

1.1.3. İletişim Araçlarının Toplum Kültürü ve Ahlaki Değerlerin Gelişimine Etkileri

İnsanın yeryüzü serüveni süresince oluşturduğu maddi ve manevi değerlerin toplamı olan kültür, sürekli gelişim, değişim ve etkileşim içindedir. Günümüz toplumlarında kültürel birikim, geçmiş dönemlere nazaran çok daha hızlı gelişmekte ve değişmektedir. İletişim mecralarındaki teknolojik gelişme ile birlikte kültürler arası etkileşim hızlanmıştır. Kültür, gelişim sürecini dar bir alandan geniş bir alana geçirme imkanı ve kabiliyetini geliştiren iletişim kanalları sayesinde daha da gelişmiştir. Kültürün yerel kodlarının evrenselleştirilmesi iletişim kanallarının çeşitliliği ve gücü sayesinde daha hızlı sağlanabilmektedir. Yerel değerlere farklı kültürlerden aktarım yapılması, kültürlerin daha fazla etkileşime girmesi iletişim mecralarının etkinleşmesiyle güçlü bir hal almıştır.

Kültür aktarımında etkin olan iletişim kanalları, kültürel değerleri kimi zaman metalaştırıp (popüler kültür) bir ürüne dönüştürerek ticarileştirmektedir. Bu sayede tüketime sunulan kültürel değerler bir ürün olarak tüm dünyanın tüketimine sunulabilmektedir.

Yerel değerlerin dar bir çevrede gelişip zamanla yaygınlaşması ve toplumsal kabul görmesi, sosyal iletişim ve kitle iletişim kanallarıyla mümkün olmaktadır. Ahlak, estetik, zevkler ve alışkanlıklar yerel kültürün parçası olarak toplumsal yaşamda yerini almaktadır. Yaygınlaşan iletişim kanallarının etkisiyle yerel değerlerin birçoğuna inirken bazı uluslararası değerler ise yerel alanlara taşınmıştır. Bu durum kimi zaman dejenerasyon ve ahlaki değerlerin aşınması olarak algılanırken, kimi zaman ise baskıcı yerel değerlerin zayıflatılması olarak değerlendirilmiştir ve toplumsal değişimi olumlu yönde etkilediği ileri sürülmüştür. Ahlak yerel ve milli değerlerle beslenen bir olgu olmaktan çıkarılmaya çalışılırken, farklı kültürlerle ait değerlerin farklı coğrafyalara taşınması evrensel ahlakın gelişimi olarak sunulmuştur.

Kültürün bir parçası olan ahlak, tavır ve tutumların bir ölçütü olarak normatif karakteri ile kendini gösterir. Bir değer, bir ölçüt olarak ahlak, toplumun algı ve değerlendirmesini ifade etmektedir. Yazılı ve sözlü kaynaklar ile kuşaktan kuşağa aktarılan değerler dinamik süreçlerle iç içedir. Kültürel bir varlık olan

insan, içinde bulunduğu toplumun değerlerini, davranışlarına yansıtır. Bireyin ve toplumun konuları ele alması, değerlendirmesi, tavır ve tutumunu toplumun değerleri şekillendirir. Çünkü ahlak sistemleri, mahiyeti itibarıyla sosyaldır, yani bütün topluma ait olma iddiasındadır (Güngör, 1997; 27).

Günümüzde medya mecralarında işlenen konular toplumun gündemine hemen hemen her zaman diliminde taşınabilmektedir. Toplum gündemine taşınan haberler, haberler üzerinde farklı etkilere yol açmaktadır. İletişim mecralarının bireyin gündemine taşınan haberler; ilk kez taşınan bir içerik olabileceği gibi; daha önce de taşınmış da olabilir. İlk kez taşınanlar bireyde bir dikkat uyandırır. Sürekli gündemde tutularak bir bilinç oluşumu sağlanır. Haberler genişletilerek bilincin gelişimi sağlanır. Medya mecraları, konuların işleniş biçimi, vurgu ve tonlamaları ile yönlendirici bir etki oluşturmaktadır. Nitekim reklam çalışmalarını ile tüketim alışkanlıklarının ciddi bir şekilde etkilendiği ve hatta ihtiyaç olmayan birçok şeyin tüketim konusuna dönüştürüldüğü yapılan çalışmalarla ortaya konulmuştur.

Görsel medya mecralarında vizyona konan içeriklerin bilinçaltısını etkilediği ve birçok konuda toplumsal hazırlanmış hazırlanan içeriklerle sağlandı bilinmektedir. Geleneksel değerler güçlü iletişim etkileri ile zayıflatılabilmektedir. Toplumun değer sistemleri ile çelişen birçok husus topluma sunulan içerikler sayesinde; karlıktan | tarafsızlığı ve tepkisizliği, tepkisizlikten | pozitif bir yönelime, kişileri evriltildiği gözlenmiştir.

Toplumsal değerleri tetikleyen, toplumsal statükoyu sağladığı karmaşık ilişkiler ile zorlayan iletişim mecraları, gelişen teknolojik imkânlar ile koruyucu politikaların uygulanmasını gün geçtikçe zorlamakta ve esnemesine yol açmaktadır.

1.1.5. Kitle İletişiminin Devlet Yönetimine ve Siyasete Etkisi

Bireysel haklar ve ortak iyi için çalışan nosyon üzerinde temellenen liberal devlet teorisi, devletin, insanların çıkarlarını, tutkularını bertaraf etmesini sağlamak ve tutkuları dizginlemek üzere ortaya çıkmış olduğunu savunur (Carnoy, 2015: 31). Lock da, mülkiyet ve çıkar üzerine bir devlet anlayışını önerir ve insanların sahip oldukları gücü herkesin çıkarı ve mülklerinin

korunması için yetkiyi toplum tarafından belirlenen kişi ya da kişilere devretmesi ile ortaya çıktı. Devlet, müesses bir nizam olarak kullanıldı. İktidar, yetki ve üstlendiği işlemler ile var olur. Devlet, hakimiyet alanı olarak toprak, yönettiği insan, iktidarını sürdürme biçimi olarak siyasal egemenlik ile vardır.

Devletin bir organizasyon olarak varlığını sürdürebilmesi, kendini me ru bir temele dayandırması ile mümkündür. Devlet, zihinlere yerleşen itaat ile varlığını sürdürür. Devletin me ruiyeti, ortaya koyduğu kurallar ve müesses nizamın, yönetilen insanların kabul etmesi ile sağlanır. Baskı ile varlığını sürdüren devlet, doğal me ruluk statüsünü kaybeder. *İktidar karakteristik bir sosyal ilişki; emretme-uyuma ilişki ile gerçekleşir. İktidar etme olgu olarak iddeta dayanır. İddetin yasal kullanım tekeli devlette olduğu kabulü iktidar ile iddeti yan yana getirmiştir* (Clastres, 1990: 10, 11). Devlet mekanizmasının ekillenmesi ve iktidar etme biçimi, tarihsel birikim olarak insanların etkinlikleri kolektif aklın ürünü olarak görülebilir. Ortaklaşım bir yönetim, egemenlerin ve tebaanın sınırını ortaya koyarak düzeni ve işleyişini gerçekleştirebilir. Devletin tarih sahnesinde varlığını sürdürebilmesi, gelişen şartları ve ihtiyaçları karşılamasıyla mümkündür. Toplumsal gelişimi ve ihtiyaçları gözetmeyen bir yönetim ya ayacı kırılmalar sonucu zayıflayıp dağılır. İktidarların yaptıklarını topluma anlatmak ve kabul ettirmek için başvurdukları iletişim kanalları; aynı zamanda toplumsal taleplerin alınıp sisteme akarımı fonksiyonunu da sağlamaktadır. Böylece erk sahipleri ve yönetilenler arasında proaktif bir süreç işletilimi olmaktadır.

Toplumsal ihtiyaçları ve gelişmeleri iktidar sahipleri geliştirdikleri iletişim kanalları sayesinde takip edebilirler. Geliştirilen iletişim süreçleri siyasal sisteme dönütler sağlar. Elde edilen dönütler sayesinde iktidar, kendini ekillendirir.

İletim sürecini işleten veya etki edenler, toplumsal algının oluşmasında önemli rol oynarlar. İletim kanalları ve süreçlerini idare edenlerin kimliği (iktidara yakınlığı-uzaklığı, sermaye gruplarının sahipliği, ideolojik grupların sahipliği vs.) önemlidir. Çünkü haber yapmanın artık salt bir bilginin paylaşımı olmadığı, subjektiflik içerdiği, belli amaçlara hizmet amaçlı olabileceği

görölmü tür. Medya sahip ve yöneticilerinin belli maksatlarla haber yaptıkları; ileti im süreçlerini kendi lehlerine kullandıkları yadsınamaz bir gerçektir. Bu yönüyle Frankfurt okulunun ileri sürdü ü görü e göre ileti im kanallarının me rula tırıcı birer araç oldukları iddiası önem kazanmı tır. leti imin, sa ladı ı akı kanlıkla ba lamından koparılma birçok sanal unsur gerçelik olarak topluma takdim etmi olabilece i gerçe i, ileti ime konu olan verileri sorgulanır ve üpheli konuma sokmu tur.

leti im sayesinde kendini topluma ifade eden devletin, kamuoyunun hassasiyetlerine dikkat ederek yol aldı ı günümüzün bir gerçekli idir. ktidarın toplumu idarede bir aracı haline gelen ileti im mecraları, profesyonelle en ileti im uzmanlarınca yönetilmektedir. Algı olu turmak ve algıyı yönetmek iktidar ve muhalefet için hayati öneme sahip bir alan olarak i letilmektedir.

1.1.6. Kitle leti iminin nsan Geli imine ve Davranı Biçimlerine Etkileri

nsan sosyal bir varlık olarak çevresi ile sürekli bir etkile im halindedir. nsan sahip oldu u potansiyelleri geli tirmesi ve yeni kabiliyetler edinmesi yoluyla etkin bir birey olarak toplumda roller üstlenir. Üstlendi i rolleri yerine getirebildi i oranda toplumsal etki gücü elde eder. nsan, içine do du u toplumun bir parçası haline gelirken ba ta do du u ailede kurdu u ba lar ve sosyal çevre ile duygusal ili kiyi güçlendirir. Bu duygu ki iyi bütünün parçası haline getirdikçe kendini güvende hissetmesini sa lar. Geli en duygusal, davranı sal ve bili sel ba , ki iyi ortak amaç ve hedefin bir parçasına dönü türür.

Bireyin toplumsalla ması ve gerekse kendini gerçekte tirmesi, kurdu u ili ki ile ortaya çıkar. Birey davranı larını ekillendirirken çevreyi gözetler ve çevresel tepkileri dikkate alır. Çevresel ko ulların ve çevresel tepkilerin izlenmesi bakımından ileti im kanalları en etkili mecralardır.

nsan sosyal bir varlık olarak geli tirdi i ili kiler a ı sayesinde birçok potansiyelini geli tirebilir ve bu potansiyellerini kullanabilir. leti im sayesinde bireyin algısı geli ir. Birey kurdu u ileti im becerileri sayesinde sosyal bir çevre olu turur. Bireyin dâhil oldu u sosyal çevrenin de er ve normları bireyin davranı ının ekillenmesinde etkilidir. Nasıl davranması gerekti ini çevreden

aldı ı onaylayıcı veya olumsuz tutumlara göre ekillendiren birey sa ladı ı uyum ile toplumun bir ferdi haline gelir.

Toplumun de er yargılarını ki inin kabullenmesi de er aktarımı sonucu gerçekleşir. Toplumun ya am döngüsünü sa layan kurumların geli tirdi i ileti im a ı bireyi ku atır. Bireyin ku atılmı lı ını do al ya am atmosferine dönü türen toplum içi ili kilerdir. Sosyal ileti im ile birey, güçlü ba lar kurarak aynı zamanda toplumdaki konumunu güçlendirmektedir.

1.1.7. Toplumsal De i im ve Dönü ümde leti im

Toplumlar tarih sahnesine çıktıkları andan itibaren sürekli bir de i im ya arlar. Bu de i im iç ve dı dinamiklerin sonucu olarak ortaya çıkar. Siyasi, iktisadi, teknolojik geli meler toplumsal hayatı derinden etkilemektedir. Toplumlar, geli en teknolojik imkânların da katkısıyla etkile im düzeylerini her gün arttırmaktadırlar. Bu etkile im sonucu toplumlar yerel algılarını ve de erlerini daha çok gözden geçirmek durumunda kalmaktadırlar. Dı geli meler toplumların hayatında adeta bir iç dinamik gibi etkin olmaya ba lamı tır.

Modernle me, toplumların geli mi lik düzeyini yakalamaya yönelik bir çabası olarak devletlerin sosyal ve siyasal politikalarında yer almaya ba lamı bir hedefidir. Modernle me, geri kalmı toplumların temel hedefi haline gelmi tir. Modernle me, davranı sal olarak taklit edilenler ve taklit edenler ekinde bir görüntü ortaya koymu tur. Taklit edilenler belirleyici güç ve odak olarak; taklit edenlere zaman zaman yol haritası koymu ve taklitçi toplumların iç politikalarına müdahaleyi bir görev olarak de erlendirmi lerdir. Müdahaleler yumu ak ve sert ekillerde cereyan etmi tir. Yumu ak bir etkileme süreci olarak kitle ileti im araçları kullanılmı tır.

Güçlü ileti im a ları kurmu toplumlar, di er toplumlara göre mukayeseli bir üstünlük elde etmi lerdir. Bu da enformasyonu, üstün olanın ekillendirdi i bir metne dönü türmü tür. Egemen kaynak, taklit eden toplumların neyi model almaları gerekti ini söylerken o toplumların dönü üm ve de i im sürecinin de patronu konumuna gelmi olmaktadır. *Akılın, bilimin, sanayinin ve kitle ileti im araçlarının geli iminin, ilerlemesinin lokomotif olaca ı bu sürecin yönlendiricisi ve cesaretlendiricisi de ba ta ABD olmak üzere Batı dünyası olmu tur* (Shah,

2011 aktaran, Özçetin 2018,235). Batının bu bakışı aslında üstün ırk teorisinin bir yansıması olarak her alanda kendini göstermiştir. Diğer toplumların içine düştükleri problemleri a manın yolu olarak kendilerini taklit edilmesini isteyen egemen güçler bu toplumlara böylece kendi açık pazarlarına dönüştürmektedir.

Kitle iletişim araçları insanlığın önemli bir kısmını temsili evrenlerle tanıtmıştır. Dünyada milyonlarca insan iletişim mediasından etkilenmektedir (Lerner 1958:53). Bu etkileme zamanla benzeri beraberinde getirmiştir. Geni evrenlerle sağlanan tanıma, toplumlarda iç bunalımları da beraberinde getirmiştir; hatta siyasal istikrarsızlıkları da beslemiştir. Toplumlar, medya aracılığı ile ulaşımları sınırları kendi fiziki erişim noktasına çevirmek için büyük çabalar sarf etmeye başlamıştır. Bu da zaman zaman düzensiz göçleri güdülemiştir. Tüketimin seyyalitesi, akı kanlılığı, sınırları etkisizleştirimi ve tüketimin benzeri mesine yol açmıştır. Yerel alışkanlıklar derinden etkilenmiştir; alışkanlıklar ve davranışlar yeni formların etkisiyle şekillenmeye başlamıştır.

Medya, etkin bir güç olarak toplumlar arasındaki sınırları ve uzaklıkları etkisizleştirimiştir, yeniliklerin hızlı bir şekilde yayılmasını sağlamıştır. Gelişen iletişim mecraları, tüketim alışkanlıklarını, sosyal yapıları, siyasal sistemleri derinden etkilemiştir ve yeni duruma her kesimi uyum sağlamaya zorlamıştır. Yenilik, bir fikrin, bir nesnenin ve bir uygulamanın ortaya çıktıktan sonra toplumlar tarafından değerlendirilerek kendileri için yararlı olduğu bilgisi ile benimsenmesi ve sahiplenmesi ile gerçekleşir. İşte bu süreci işleten en temel unsurların başında iletişim kanalları gelmektedir. İletim kanallarının gücünün sınırları a mı olması ve büyük güçlerce destekleniyor olmaları, dar çevrelerin koruma emsiyelerini parçalamaktadır. Fakat tam tersi olarak küçük bir grubun iletişim kanallarını etkili bir şekilde kullanarak kendisini geniş çevrelerin takdirine sunabiliyor olması; büyük yerel düzenleri zorlamakta ve iletişim kanalları üzerinde bazı kısıtlayıcı ve engelleyici tedbirler almaya itmektedir.

1.2.ÖRGÜT

Örgüte dair yapılan tanımlarda; örgütün insan ögesine vurgu yapılarak koordineli iletişim (Bernard 1994), sistematik otorite ve sorumluluk hiyerarşisi içinde ussal e güdümü sağlaması, amaç ve hedeflere odaklanması (Schein

1970) toplumsal bir yapı (Etezoni 1964, Marc ve Simon,1958) olarak tanımlanmıştır.

Geni anlamıyla örgüt; belirli amaçlar doğrultusunda kişilerin çabalarının yönlendirildiği bir yönetim birimi; amaç, insan, teknoloji boyutlarının etkiletiği bir sistem; kişiyi belirleyen ve kendine özgü bir kültürü olan; işleri, mevkiileri, çalışanları ve aralarındaki yetki ve iletişim ilişkilerini gösteren bir yapı olarak (Güçlü; <http://www.pdfactory.com> erişimi 2019) ifade edilmiştir.

Örgütlü bir yapıdan bahsedebilmek, en az iki kişinin bir araya gelmesini gerektirmektedir. Kişilerin gerçekleştirmek istedikleri ortak gaye çerçevesinde oluşturdukları yapı, örgütlerin varlık sebebi olarak kendisini oluşturmuş mensupları ile dinamizmini oluşturur. Örgütlü yapı, kişileri etkileyecek şekilde yapılmış ve görev tanımları ile koordinasyonu sağlayarak sistemik yapısına kavuşur.

1.2.1. Örgütlü Yapılar

Belli bir amacı gerçekleştirmek için oluşturulan birliktelikler kuruluş amaçları, sevk ve idare edilme biçimleri, kadroları, dayanakları bakımından farklılıklar gösterir. Birer organizasyon olarak örgütlü yapılar, bütüncül bir kurgunun eseri olarak başlangıç aşamasında etkilenmiş olabilecekleri gibi ya adıkları süreçlerle de gelişimi ve gelişimi sağlayabilirler. Statik bir yapı olarak beliren kimi örgütlü yapılar zamanla artılar gerektirmesini sağlayabilmek için değişim yapar. Gelişen durumlara uyum sağlayamayan örgütlü yapılar dağılır. Örgütlü yapıların dinamik karakterleri bir ölçüde gücünü ve geleceğini tayin etmektedir. Kimi örgütlü yapılar ise küçük ve basit düzeyde örgütlenme amaç ve hedefleri sınırlı iken gelişen artılar ve özgüven bu yapıları sofistike karmaşık ve profesyonel bir yapıya dönüştürmektedir.

Örgütlü yapılar, örgüt içi düzenleme ve ilişkilerden kaynaklandığı gibi kendini sarmalayan çevresel koşullar içinde varlığını sürdürmeye çalıştığı için çevresel koşullardan da etkilenmektedir. Çevresel koşullar, örgütlerin geleceğini en az iç faktörler kadar etkilemektedir.

Örgütsel sistem oluşturulurken veya örgütsel kararlar alınırken örgüt içi koşullar ve çevresel koşullar dikkate alınır. Örgüt içi süreçler ve dışsal faktörler bir bütün olarak ele alınmalıdır. Sağlıklı kararlar ancak böyle oluşturulabilir.

Örgütlerin yakın ve genel çevresinde ya da uluslararası çevrede meydana gelen bütün gelişmeler, örgüt amaç ve stratejilerini etkiler. Bu durum örgütlerin planlama sistemini, teknolojik alt yapısını, iletişimini, ödüllendirme ve motivasyon sistemini, haberleşme ilişkilerini, örgütsel yapı, görev, yetki ve sorumluluklarını etkilemektedir. Örgütleri etkileyen faktörlerdeki gelişmeler, örgütsel karar alma süreçlerinin sürekli gözden geçirilmesini zorunlu kılmaktadır. Örgütleri öğrenen örgütler olarak yapılanmaya zorlamaktadır (Eren, 2000;47).

1.2.2. Örgütlerde Yönetmel Yetke ve Ast-Üst İlişkileri

Örgütlerin yönetim anlayışı, insan kaynaklarını sevk - idare etme biçimi gelecekleri bakımından önemlidir. Örgütün insan kaynaklarını sevk ve idaresi, otoritesi, yaptırma kapasitesi yetkeyi ifade eder. İtaat ettirmek ve örgüt içi uyumu sağlamak yetke işidir. Yetke emir, kumanda, yönetme eyleminin fonksiyonudur. Örgüt içi işleyişin sağlanabilmesi, amaç ve hedeflerin gerçekleştirilmesi, yapının işleyebilmesi uyum ve esnekliğe bağlıdır. Uyum ve esneklik ise itaat ve kumanda edebilmekle ilgilidir.

Yetke, yazılı bir metni ifade edebileceği gibi manevi ve insani bir tutumu da içerir. Yetke, herkesin itaat edeceği bir metin olmanın yanında rızayı, kabullenmeyi de içermektedir. Bu kabullenme sayesinde uyumu ve esnekliğin uzun vadeli olması sağlanabilir. Yetke, her bir grup üyesinin grup kararları ve davranışları üzerinde etkisini ifade eder. *Yönetmel olarak emir-kumanda yetkisi, gücün kullanımı, fertler arasında hiyerarşik ilişkiler doğurmak suretiyle psiko-sosyal farklılıklarla meydana getirir (Eren,2000,356)*. Erk, iktidar ve nüfuz sahiplerinin kendileri dışındakilere etki etmede kuvveti ifade eder. Oysa yetke serbest akıl ve iradeye dayanır.

Yetke güvene, peşin yargılara, benimsemeye, yaptırımlara dayanan, töreye uygunluk olarak belirdiği gibi kişisel ve örgütsel özelliklere göre de

kullanılmaktadır. Önderlik yetenekleri, bilimsel ve uygulamalı olayları ö renerek geli tirilir. Önderlik, manevi ve ki isel vasıflara ba lıdır.

Örgütlerde yönetimin ekillendirilmesi, organizasyon, görev dağılımı planlaması ile birlikte emir ve kumanda hiyerarşik planlamasıyla gerçekleşir. Örgütsel emanın çalı tırılması, olu turulan çatı yapı ile birlikte ast-üst ili kileri, süreç dinamizmi ile gerçekleşir. Örgütsel i leyi te ili kiler, itme – çekme, birbirini tetikleme ile dinamik bir atmosfer olu turarak kendini gerçekleştirir. Örgüt içerisinde kimin neyi ne zaman, ne ekillerde, kimlerle birlikte yapacağı, kime karşı sorumlu olacağı nın planlaması örgütsel i bölümü ile ortaya çıkmaktadır.

Üst konumundaki kişiler, süreçlerin i lmesi, örgütsel amaç ve hedeflerin gerçekleştirilmesinde sorumlu olanlardır. Üst kademeler seviyelerine göre organizasyonun sevk ve idaresinden sorumlu olarak kilit rol üstlenmişlerdir. Ast konumunda olanlar i lerin bizzat yerine getirilmesinde araçtırlar. Üst - ast ili kisinde temel hedef i lerin yürütülmesidir. lerin sa lıklı yürütülmesini sevk ve idare eden yöneticiler aynı zamanda insan kaynaklarının moral motivasyon de erlerini gözeterek bireyin örgüte ba lılıklarını sa lamaya çalı ır. Astın ihtiyaçlarının dikkate alınması ve bireyin psiko-sosyal durumunun yakından takibi önemlidir.

Örgütsel i leyi te örgüt mensuplarına verilen emirlerin açık, anlaşılır, örgütün çıkarlarına uygun olması, astların üstlenebilecekleri nitelikte olması ve yeteneklerine uygun olması gerekmektedir. Süreçlere örgüt çalı anlarının katılması, mü terak bir çabaya katılımın sa lanması ekindeki emirler biçiminde olması önemlidir.

1.2.3. Örgütlerde Disiplin

Disiplin, bir toplulu un düzen ile ilgili yazılı ve yazısız kurallarına titizlik ve özenle uyması durumu, olarak tanımlanmıştır. Bir di er tanımda; kişilerin içinde buldukları toplulu un genel dü ünçe ve davranı larına uymalarını sa lamak amacıyla alınan önlemlerin bütünü (www.tdk.gov.tr) olarak tanımlanmıştır. Disiplin kavram olarak, belirlenmiş kurallar veya genel kabul görmüş uygulamalara uyma zorunlulu unu ifa ettiği gibi çalı mada i e olan

ba lılı nın, tutkunun ifade edilmesinde de kullanılmaktadır. Disiplin, Latince birini izleyen ya da birinin pe inde giden anlamına gelen “disciple” kökünden türetilmiştir (Eren 2000,397). Pe inden götürme, kendini takip ettirme, liderlik davranışı ile ilgili olmakla birlikte aynı zamanda örgütsel liderliğe olan itaat disiplinini de ifade etmektedir.

Disiplin, zor içermekle birlikte inanarak, arzu ederek kurallara ve düzene uygun davranmayı ifade etmektedir. Katı disiplin, duygusal bir doyumsuzluk küskünlük doğurur. Disiplin, korku ve ceza ile sağlanabilirdi gibi kabul etme, aidiyet geliştirme ile de sağlanabilen davranışları ifade etmektedir. Disiplin, bir alışkanlıktır. Örgüt mensuplarının örgütsel amaç ve hedefleri gerçekleştirmeye doğultusunda alışkanlık kazanması, örgütsel amaç ve hedefleri benimsemesiyle sağlanır.

Örgüt disiplini, dinamik bir süreç olup örgüt içi ahengi sağlamak, amaç ve hedefleri planlanan şekilde gerçekleştirmek için bir araç görevi görür. Örgütsel davranış, sadakat ve adanmışlık ruhuyla zirveye çıkmaktadır. Örgütsel davranışlar bir alışkanlık haline dönüşmeden bireyin alınan kararlara uyumu daha kolay olmaktadır. Birey, örgüt içi bireysel davranışlarında yarar görmek ve psikolojik doyumu sağlamak ister. İnsanlar alışkanlıklarının esiridirler(Eren, 2000: 401).

1.2.4. Örgütte Liderlik

Legal ve illegal örgütlü yapıların sahip olduğu hiyerarşik düzen, varlıklarının somutlaşmasını ifade eder. Belirli amaç ve hedeflere yönelik organizasyonların işlevi yönetici (liderlik) beyin olarak fonksiyon icra eder. Grubun ortak aklını işleyerek belirlenen amaç ve hedefleri gerçekleştirmeye sevk edecek yönetimdir. Her yönetim benzer organizasyon olmasına, yönetsel organlara sahip olmasa da karar alma ve takip etmede liderlik müessesine sahiptir.

Ontolojik olarak canlılar arasında ön plana çıkan liderlik, birinin önderliğinin ve egemenliğinin kabul edilmesini ifade etmektedir. Kimi potansiyellerini yüksek düzeyde ortaya koyabilenler ve ya zamanı evresinde edindikleri ile ön plana çıkanlar, toplumda önder olarak kabul edilirler. Belirlenmiş hedefler için

olu turulan gruplara yön veren seçilmi veya doğal liderlerden bahsedebiliriz. Lider grup üyesi olan ancak, örgütlenme, planlama, ikna etme ve harekete geçirme yetenekleri olan bir kimsedir (Eren, 2000: 413).

Örgütlü yapılarda lider olarak beliren kişilerin zekâ, hitabet yeteneği, etkili iletişim becerisi, güven verme ve güvenilir olma, risk alma ve risk yönetebilme becerisi; cesaret ve özgüven gibi kişisel özellikleri ile kendini topluma kabul ettiren kişiler, bu özellikleri ile lider adaylarıdır. Etkili liderler, kişiyi dikkate alan, arkadaşça ilişkiler kurabilen, samimi ve dostça yaklaşabilen kişilerdir. Etkili liderler, aldığı kararları çevresine benimseten ve uygulamaları da takip eden, sorunlara anında reaksiyon verip grubun potansiyellerini hareket ettirerek sorunlarla baş edebilen kişiler olarak görülmektedir.

Liderlik, kişinin gerçekleştirdiği faaliyet ve tutumların benimsenmesiyle grubun duygularını kuşatabilmesi sonucu arkasından gelmesini sağlayabilmektir. Lider kişiyi, örgütün içinde bulunduğu çevresel koşulları dikkate alarak ortaya koyduğu pratikler sayesinde grupça benimsenmektedir.

1.2.5. Örgüt Kültürü

Kültür, insanlığın ürettiği maddi ve manevi değerlerin toplamıdır. Kültür, bu yönüyle kapsayıcı ve tarihsel birikim olarak canlı ve dinamik bir özelliğe sahiptir. Her topluluğun, her milletin olduğu maddi ve manevi çevre, toplumun yaşam kodlarını barındırır. Örgütlü yapılar, oluştukları ilk andan itibaren toplumsal çevre şartlarını belirlerler. Belirlenen bu değerler örgüt ikliminin ve kültürünün temelini ifade eder. Örgütlere hâkim atmosfer olan örgüt iklimi, maddi ve manevi öylelerle desteklenerek sürekli ve kuşatıcı özelliğe bürünür. Örgüt iklimi, iletişim, bireyler arası ilişkileri düzenlemede iletişimciye katkı sağlayan bir unsur olarak örgüte hayat verir.

Örgüt kültürü, bir örgütün içindeki insanların davranışlarını yönlendiren normlar, davranışlar, değerler, inançlar ve alışkanlıklar sistemidir (Dinçer, 1992:271). Kültür, hâkim olma ve kuşatıcı özelliği ile insan davranışlarına yön vermekte. Doğru ve yanlışın bir ölçüsü olarak örgüt içinde davranışları tanzim eden kültür, aynı zamanda örgüt üyelerinin katkılarıyla da beslenir. Örgüt

kültürü, örgüte hâkim olan değer ve normları ifade ederken aslında örgüt içinde yer alan bireyin üst kimliği pozisyonundadır.

Örgüt kültürü, tüm iş görenlerin belli sembollere, değerlere, davranış kalıplarına ve varsayımlara uygun davranmasını gerekli kılmaktadır. Yazılı olmayan birçok uygulama kültürel değer olarak bireyin davranışlarını şekillendirir. Örneğin lider ya da üst yönetici karşısında nasıl oturulacağından tutun giyim kuşama kadar birçok hususu içinde barındırır.

Örgüt kültürü, örgüt gerçeğinin görülmesine imkân veren dününsel bir yapı yani bir paradigmadır. Örgüt paradigmaları kimilere, kategoriler, rutin süreçler, iyi ve kötü çözüm önerileri sunar ve üyelerin örgütte nasıl davranacaklarını bilme yeteneklerini artırır. Diğer bir deyişle bir örgütün paradigması, kimilere, ortak dil ve referanslar sunarak örgütün içindeki bir probleme çözüm getirmede benzer yaklaşımlardan yola çıkılmasını sağlar” (Atay, 2001).

1.2.6. Örgüt Kültürünün Oluşumu

Örgütlerin ortaya çıkışı, dayanakları, kurucu iradenin inanç ve değerleri, örgüt kültürünün oluşumunda etkilidir. Oluşum sürecinde örgüt kurucularının ilk anda yazılı olarak ortaya koydukları değerler temel olmakla birlikte; kurmay kadronun sahip olduğu inanç ve değerler zamanla örgütün gelişen kültürünün belirleyicisi olarak kendini hissettirir. Örgüt kurucuları daha önceki felsefeler ve ideolojilerle kısıtlanmadığından sahip oldukları değerleri ve inançları yapılandıracakları örgüte yansıtılmaları kaçınılmazdır. Kurucu kimisi veya kadrolar, bu sayede örgüt üzerinde kalıcı etkiler sağlamaktadır (Terzi, 2000).

Örgüt kültürünün oluşumu sadece kurucuların rolü ile sınırlı değildir. Örgütün içinde bulunduğu maddi imkânlar ve o günkü şartlar da etkilidir. Ayrıca örgüt mensuplarının zamanla örgüte sağladıkları katkı da örgüt kültürünün oluşumu ve gelişiminde etkilidir. Örgüt kültürü, pek çok yolla oluşturulabilir. Genel olarak şu amaçları içermektedir:

- Birinci amaçta, tek bir kimisi, yani örgütün veya organizasyonun kurucusu, yeni bir girişim fikrine sahip olur.

- İkinci aşamada, örgütün kurucusu bir ya da daha çok anahtar ki iyi örgüte getirir ve görüşlerini bu gruba paylaştırır. Bu getirilen kişiler, işletme kurucusunun bakış açısını taşırlar. Tüm grup elemanları böyle bir fikrin doğru ve iyi, değerli olduğunu, biraz risk taşıyacağına, zaman, para ve enerji harcamaya değer olduğunu inanmışlardır.
- Üçüncü aşamada, kurucunun oluşturduğu bu grup, örgüt için bina, yer, fon vb. bulmaya çalışır.
- Son aşamada ise, pek çok kişi örgüte dahil edilir ve genel örgüt kültürü hikayesinin aşılmaya başlanmıştır (Doğan, 1997:63-64).

Örgüt kurucusunun, örgüt kültürünün oluşturulmasına olan etkisi çok büyüktür. Çünkü o, öncelikle kendisi ile benzer değerlere sahip olanları bir araya getirmek için çaba sarf etmiştir. Bu kişiler de ona yardımcı olurken kendi benimsedikleri inançlarla onları ikilemekte ve onları da bu değerleri kabule zorladıkları ya da dolaylı olarak zorlamaktadırlar. Böylece, yeni kurulan bir örgütün kültürü ekilenmeye başlamakta ve örgüte yeni katılan bireylerle de farklılaşmaktadır. Yani örgüte katılan her birey, o örgütte yeni bir değerlerin oluşturulmasına katkıda bulunmaktadır. Bu katkı ise, örgüt kültürünün geleceğine doğrudan ya da dolaylı olarak olumlu ya da olumsuz bir etkide bulunacaktır (Güçlü, <http://www.pdfactory.com>).

Örgütler, kurulduktan ilk andan itibaren özellikle kurucu iradenin yönlendirmesiyle semboller ve değerler üreterek örgüt mensuplarının motivasyonunu ve bağlılığını güçlendirecek atmosferi oluşturmak isterler. Anma programlarının, sembollerin, tarihî başarılarının ve önemli günlerin birer belirleyici olarak grup dinamiğini beslemesi arzulanır. *“Çalışanlar tarafından benimsenebilecek, onlara yol gösterecek, kalıcı ve geçerliliğini kolay kolay yitirmeyecek, değerler sistemi oluşturulması örgüt kültürü bakımından önemlidir. Bu değerleri somutlaştıracak ve çalışanlara rol model oluşturacak, çalışanları motive edebilecek kahramanlar yaratması, iş görenler arasındaki takım ruhu, birlik, aidiyet olma duygularını oluşturur. Çalışanların yakınlaştıklarını sağlamak amacıyla da örgütte törenler düzenlenmesi ve örgütün temel değerlerinin nesilden nesile aktarılabilmesi”* (Alganer, 2000) için örgüt kahramanlarına ilişkin efsaneler oluşturulması kurum liderinin örgüt kültürü oluşturma

sürecinde üzerinde durdu u çalı ma alanlarındandır. Nitekim yeni kurulan devletler, siyasi partiler, ideolojik akımlar olu turdukları de er ve sembollerle grup aidiyetini belirginle tirirken örgüt mensuplarının somut belle ini doldurmayı hedeflerler. Çalı ma mekânlarına örgütün geçmi inde yararlılık göstermi lerin isminin verilmesi veya onlara yönelik anma programlarının tertibi, örgütsel flama ve i aretler örgüt kimli i ve kültürüne yönelik faaliyetler olarak de erlendirilebilir.

Örgüt kültürünün yeni ku aklara ve gelece e ta nması örgütün devamı ve birli inin korunması bakımından önemlidir. Örgüt ideallerine ve kültürüne uygun davranı için verilen oryantasyon e itimi aslında bireyin davranı nı düzenlerken ortak davranı nın sa lanması yoluyla örgüte sadakati ve ba lılı ı da güçlendirmektedir. Örgüt Kültürü, örgüt kültürüne uygun davrananların terfi almasını, ödüllendirilmesini; uygun davranmayanların ise cezalandırılmasını veya sistemin dı na itilmesini sa lam gibi i levler görür.

Örgüt kültürü, sosyalle me sürecinin yol haritasını ortay korken birçok eyden yararlanır. Örgütlü yapılar, olu turdukları de erleri ve sembolleri örgüt mensuplarına ve dı kamuoyuna aktarırken birçok mistik ve duygusal ö eleri içeren metinler olu tururlar. Bu metinler, örgüt felsefesini ve dilini barındırır. Örgüt tarafından üretilen kahramanlık ve fedakârlık hikâyeleriyle duygusal zemin güçlendirilip örgüte duygusal ba lılık geli tirilmeye çalı ılır. Üretilensembollerle, örgüt üyelerinin kimli inin beslemesi amaçlanmaktadır.Örgütçülerin ki iliklerini, varlıklarını sembolize etmesi bakımından üretilen semboller, u runda her türlü fedakârlı ın yapılmasıyla örgüte aidiyeti ve örgütle var olmayı sa lamaktadır. Bu çaba, hikâye, adet, sembol ve örgüt dili gibi ö eler aracılı ı ile gerçekleştirilir.

1.2.7. Örgütsel Tutumlar ve nançlar

Örgüt kültürü örgüt mensuplarının tutumlarını ekillendirir. Örgüt mensuplarının do ru ve yanlı ın ne oldu unu ö renecekleri kaynak olark örgüt kültürü, aynı zamanda örgüt üyesinin varsayımlarının da kayna ıdır. Bu varsayımlar, örgüt mensuplarının harekete geçme sürecinde temel dayanak olarak, örgüt üyelerinin algı, dü ünçe, his ve davranı larını yapılandırır.

Örgüt kültürü, örgütsel ya ama ili kin mensuplarının do ru-yanlı , anlamlı-anlamsız, olanaklı-olanaksız gibi ön kabullerini olu turan tartı masız do rulardır (Sabuncuo lu ve Tüz, 1998).

Örgütlerin varsayımları, öylesine güçlüdür ki tartı maya açık de ildir. Özellikle illegal örgütler aksi tavrı hainlik, i birlikçilik, örgütte bozgunculuk ve ajanlık faaliyeti olarak de erlendirerek ayrıkı tutumların önüne geçmeye çalı ırlar. Örgüt varsayımlarının mutlak benimsenmesi istenir ki bunların ya am gerekçesine dönü türülmesi beklenir. Örgüt mensuplarının bireysel olarak bu varsayımlara ele tirel bakı geli tirmesi istenmez. *Varsayımların di er bir özelli i de genellikle bilinçsiz olmalarıdır. Örgüt üyeleri kendi varsayımlarının farkında olmayabilirler, onları tartı mak ya da de i tirmek konusunda çekimser olabilirler* (Nelson ve Campbell, 1997). Varsayımlar, derin bir zihinsel yerle ime sahiptirler. Dolayısıyla, varsayımlar kültürel de i imde önemli bir direni alanı olu tururlar. Varsayılan kabuller, adeta kurumsalla mayı sa layan dayanaklar olarak ortamı ekillendirmektedir. Örgütün de erlerini, normlarını zamanla bu kabuller ve varsayımlar ekillendirir.

1.2.7.1. Seremoniler ve Törenler

Toplumlar kutlama ve anma törenleri ile bazı de er ve inançlarını sergilerler. Kültürün parçası olan bu eylemler sayesinde grup bilincinin ve kimli inin geli imi sa lanmı olur. Seremoniler ve törenler, toplulukların özgün kimliklerinin bir göstergesine dönü ebilirler. Bu yönüyle toplumlar, sahip oldukları semboller ve de erleri seramoniler ve törenlerde sıklıkla i leyerek sosyal yapılarını güçlendirmeye çalı ırlar.

Toplumlar, seremoni ve törenler yoluyla sa ladıkları dinamizm ile grubun devamına hizmet ederken aynı zamanda kazandırdı ı bu dinamizmle kendine alan açarak gruba yeni ki ilerini dâhil olmasını sa larlar. Bu törenler gruba mesaj olma niteli i kadar dı arıya mesaj iletmeye de yararlar.

Tören ve seremonilerin konusu, örgüt mensuplarına mesaj iletim aracı olarakörgütsel kültürün parçası olan kahramanları, mitleri ve sembolleri içerebilir. Bu nedenle "seremoniler, önemli kültürel normların ve de erlerin anıldı ı ve sa lamla tırıldı ı olaylara örnek te kil etmektedirler. Seremonilerin

birço u, gelenekselle mi etkinlikler olarak tanımlanan törenleri kapsamaktadır” (Özkalp ve Kirel, 2000; Çelik, 2000).

Dini törenlerin süreklili i grup devamlılı nı sa larken bilinç geli tiremeye katkı sunmaktadır. Toplumların ihdas ettikleri önemli günlerin anılması (zafer bayramı, milli kurtulu günü gibi) yoluyla birçok sosyal ve siyasal mesaj verilerek ortak duyguların güçlendirilmesine çalı ılır. Gelenekselle en seremoni ve törenler, geçmi ten bu güne bir köprü olarak topluma bir tarih bilinci kazandırarak toplumsal duyguları beslerler.

1.2.7.2. Semboller

Semboller, örgüt kültürünün somutla mı i aretleri olarak birçok de er ve anlam içerirler. Bu semboller örgütsel varlı ı somutla tırırken çevreye ve örgüt mensuplarına yönelik birçok de eri anlatma fonksiyonu görür. Semboller, inançların ve de erlerin tasarımı olarak sosyal mekânları, giyimi hatta davranı ları ifade eder. Örgüt mensuplarının ne giyece i, hangi formayı kimin kullanabilece i bir sembol olarak kendini gösterebilir. Örgüt tarafından kullanılan logolar, ürün tasarımları, hatta eylem tarzı örgütsel imza ve sembol olarak kullanılabilir.

Sembolün özgünlü ü örgütlü yapıların en dikkat ettikleri husustur. Sadece kendilerinin kullandı ı tasarım olması onların fark edilmesini sa layaca ndan bir ileti im aracı olarak sembollerinin tekli ine önem verirler.

1.2.7.3. Adetler

Adetler, yerle ik genel kabul görmü sürekli tekrarlanan davranı lar olarak günlük örgütsel uygulamalarda görülen davranı lardır. Adetler yazılı olmamakla birlikte, örgütün yazılı metinlerinin olu umunda etkili olabilirler. Yani bu adetlerin hukuksal veya yazılı metinlerin olu umunda perspektif olarak görülmesi muhtemeldir. Yazılı olmasa da adetler, adeta gelenek hukuku gibi bir teamül olarak davranı ların belirleyicisi olarak gölge iktidarı ifade etmektedirler.

Her toplumun yazılı metinlerinin yanında yazılı olmayan ancak yazılı metinler gibi de er gören adetleri vardır. Bunlar özellikle günlük davranı larda ön plana çıkar. Kültürün bir parçası olan adetler, toplumda genel kabul görmü olmalarıyla davranı ları onaylayıcı e ik bekçilik i levi görür.

1.2.7.4.Hikâyeler ve Efsaneler

Birçok toplum, kendi kökenleri ve tarihi geçmi leri ile ilgili hikâyeler ve efsaneler üretmi tir. Ergenekon, Manas, Gılgamı , Zalo lu Rüstem, Simurg gibi efsaneler, toplumlarına geçmi lerine mistik bir bakı açısıyla bakmalarını sa larken;geçmi lerinden dersler çıkarmayı da amaçlamaktadırlar. Hikâyeler ve efsaneler, somut tarihsel veriler yerine toplumsal okumalara, toplumsal zihin alanına hitap ederek soyut alana yönelik besleyici özellik ta ırlar.

Hikâye ve efsaneler,örgüt kültürü açısından önem ta ıyan ve genellikle örgütün geçmi ine yönelik olayların biraz da abartılarak aktarılması sonucunda ortaya çıkan kültür ta ıyıcılarıdır. Hikâyeler ve efsaneler, örgütün geçmi i ve bugünkü durumu arasında köprü görevini yerine getirmesi bakımından önem ta ır. Soyut üretimler ve üretilmi de erlerin, davranı lara yön vermesi; tutum geli tirmesi bakımından önemlidir.

Gordon'a (1993) göre, hikâye ve efsaneler, örgütsel de erlerin yayılmasına ve yerle mesine yardımcı olurlar. Örgütün kahramanlarını ve sembollerini canlandırırılar. Hikâyeler, örgütsel kültür hakkında önemli ipuçları verirler. Örne in bir örgütün kültüründe bireyselli i ya da yarı mayı vurgulayan hikâyeler yaygınsa, örgütsel de erler de bu do rultuda geli ir (Akt. Çelik, 2000: 50). Kimi hikâyeler ve efsaneler birlik olmayı, dü manını iyi tanımayı, ya anan tarihsel yıkımlardan dolayı önceliklerin ne olması gerekti ini anlatırken kimi hikâye ve efsaneler ise özgün kökene, tekli e ve de erlere vurgu yapar. Bunlar daha ziyade toplumsal çıkarım olarak ya anmı lıklar ve bulunulan artların dı a vurumu olarak ekillenmi lerdir. iddeti benimsemi örgütler; sava , iddet, kahramanlık ve direni i temsil eden ki ilikleri, hikâyeleri ve efsaneleri ön plana çıkarırlar. Demirci Kava bu tarz bir e ilimi yansıtmaktadır. Birli ini bozan Türklerin i gale u raması ve yıkım ya aması sonrasında yeniden tarih sahnesine çıkı ı Ergenekon destanında anlatılır.

Örgüt üyeleri hikâyelerden söz ettikçe, bunların aktarmaya çalıştığı mesajları dü ündükçe, bu hikâyelerin temsil ettiği kavramların da akılda kalması daha kolay olmaktadır. Ayrıca, örgütün tarihine ilişkin hikâyeler de çalışanların kendi örgütlerinin bu günlere nasıl geldiğini anlamalarına yardımcı olmaktadır. Diğer yandan hikâyeler, çalışanların örgütün yürütülen faaliyetlerini ve politikalarını daha iyi anlamaları açısından büyük önem taşımaktadır.

Örgüt kültürünün önemli taşıyıcılarından biri olarak ele alınan hikâyeler ve efsaneler, özellikle oryantasyon dönemlerinde daha da önem kazanmakta ve verimliliği olumlu yönde etkilemektedirler (Taylan, 1999).

1.2.7.5. Mitler

Toplumlar kimi değerlerini aktarmak ve toplumda yerleşmesini sağlamak için toplumsal kahramanları ve olayları sembolle temsil ederler. Bu yolla örgütler de değerlerini sembolle anlamsal olarak yüklerken aslında bir mitin aası gerçeğe dönüştürerek kültürel iletişim aracına dönüşmektedir. Genel kabul görmüş kimi anlatımların sembolle temsil edilerek topluma aktarımı soyut zihnin beslenmesini sağlamaktadır.

Mit, bir sosyal grubun ya da örgütün değerlerini, tanıtım sistemlerini sembol kavramlar ve somut benzetmeler ile temsil eden araçtır. Ay, Kutup yıldızı, kurt, ayı gibi hayvanlar, ok, yay gibi savaş araçlarına anlam ve değer yüklenerek mitle temsil edilir. Bu aynı zamanda grubun değerlerini de ifade eder.

Bir örgütün değerlerine, kurucularına veya farklı hiyerarşik düzeylerdeki kişilerle ilişkin ilginç olaylar ve öyküler, zamanla belirli bir anlam taşıyan mesaja dönüşümünde mitleir. Topluluklar, kimi olay ve eylemleri bir de ere dönüştürür. Toplumsal değerler, ulaşılmak istenen zirveyi ifade ederek grubun dinamizmine katkı sunarlar. 300 İspartalı, Çin Sarayını basan Kürat, Zeus, Herkül gibi olay ve kişiler, mitle mek suretiyle grubun dinamizmine ve amaçlarına hizmet etmesi sağlanır.

Mitlere pozitif ve negatif anlamlar yüklenilebilmektedir. Bir paylaşım yolu açtıklarında, örgüte ait olma duygusunu güçlendirdiklerinde mitler pozitifdir.

Buna kar ın, mitler, örgüte kar ı bir grupla maya yol açtıklarında yani bölünmeyi güçlendirdiklerinde ise, negatiftirler (Erdem, 1996: 21).

1.2.7.6. Dil

Etkile im ve ileti im aracı olarak dil, topluluk de eri ve ürünü olarak geli ir. Dildeki ifadeler, zamanla geli en artları anlamlandırmakla geli ir. Her dilin somut ve soyut de erlerin anlatımında kullandı ı kelime ve kavramlar, özgünlükler barındırır.

Dil, bir ileti im aracı olmanın yanı sıra, kültürün de yapı ta larından birini olu turmaktadır. Her ülkenin bir ana dili oldu u gibi, örgütlerin de kendilerine özgü bir dili vardır. Toplulukların üretti i de erleri ifadelendirmesi, kültürel birikiminin ve özgünlü ünün en önemli göstergesidir. Çalı anlar bu dili ö renerek, kültürü kabul ettiklerini gösterirler. Böylelikle, kültürün korunmasına yardımcı olurlar (Terzi, 2000:33). Buna göre her örgütün kendine özgü olan dili içinde; argo ifadeler, deyimler, akalar, mecazlar, metaforlar, sloganlar, sözel semboller yer almaktadır (Becerikli, 1999:23).

Örgütlerin yo unla tıkları alanlara dair ürettikleri kavram ve de erlere yükledikleri anlam, örgüt atmosferi içinde ekillenirken örgüt mensupları bunu ya ayarak ö renirler. Örgütün felsefesi, konuları ele alı ve de erlendirme biçimi kimi evrensel kelime ve kavramlara yükledikleri anlam, özgünlük ifade edebilir. Bunu da en iyi örgüt mensupları içselle tirerek örgütün devamına katkı sunmu olur.

1.2.7.7. Kahramanlar

Topluluk nezdinde büyük yararlılıklar göstermi ki iler, toplum tarafından kahramanla tırılır. Kahramanlar, eylem ve yaptıkları ile üstün cesaretin, fedakârlı ın, adanmı lı ın timsali olarak kabul görürler. Bunlar, toplulukların Kutup Yıldızı gibidirler. Bu kahramanlar ki ilikleri ile topluma çok büyük mesajlar verirler. Kahramanlar, topluluklara zorlukları a mak, mücadele ruhu kazandırmak, yeni ba arı hikâyeleri yazılabilme inancını geli tirmek bakımından rol modellik yaparlar.

Örgüt kahramanları, örgüt açısından ideal özelliklere sahip kişiler olup örgütlerde bir de il birden fazla olabilirler. Bunlar ölmü ya da ya ayan gerçek kişiler olabileceği gibi, gerçek ya da hayali kişiler de olabilirler. (İman, 1998: 56).

Örgüt kahramanları, örgüt kültürüne katkıda bulunan, çalışanlar üzerinde motive edici etkisi olan ve örgüt kültürünü dışarıya karşı temsil eden kişilerdir (Kozlu, 1986: 45). Kahramanlar, örgütlerde öykünülen kişiler olduklarından takipçilerin en önemli motivasyon aracı olarak işe sarılmalarında rol alırlar.

1.3. ÖRGÜTSEL BAĞLILIK

Örgütlü yapıların devamı ve bağırsı, mensuplarının örgüte inanmışlığı ve adanmışlığıyla ilişkilidir. Örgütün yaşamaması, mensuplarının devamlılığın ve ayrılmamalarına bağlıdır. Örgütlü legal yapılar çalışanlarını, özellikle de nitelikli çalışanlarını yapı içinde tutmak için birçok özendirici tedbirler alırlar. Çünkü örgütlü yapılar, örgütün bağırsı ve devamını sağlayacak, yeni bağırsı hikâyeleri yazacak yetimli elemanları en büyük sermayesi olarak görürler. İlegal yapılarda ise aranan ilk ve en önemli özellik bağırsılık ve mutlak itaattir. Aksi tutum ve davranış ihanet olarak görülmektedir.

Örgütlü yaşamda amaç ve hedeflerin gerçekleştirilmesi örgütsel uyumla mümkündür. Örgüt içi uyumun sağlanması ve ortak hedeflere kilitlenmenin sağlanabilmesi, örgüt değer ve amaçlarını benimsemiş, örgütsel amaçlar doğrultusunda çaba sarfetmeye istekli ve bağırsılı yüksek bireylerle gerçekleştirilir.

Örgütsel bağırsılık genel olarak işe, sürece katılma, sadakat ve örgüt değerlerine olan inanç da dahil olmak üzere bireyin örgüte olan psikolojik bağırsılığını ifade eder. Bağırsılığın üç amacı vardır; itaat, dahil olma ve kimlik kazanma. İtaat amacıyla, birey karışındaki insanların etkisini kendini tanıtmaya amacıyla kabul eder ve örgüte dahil olmaktan gurur duyar. Son amaçta birey örgütün değerlerinin övgüye değer ve kendi değerleriyle hemen hemen aynı olduğunu fark eder (O'Reilly, 1991, s.299).

Örgütsel bağlılık örgüt türlerine, yapılarına bağlı olarak değişlik göstermektedir. Örgütün bireyle kurduğu bağı niteliği, güçlü moral ve maddi değerler ile bütüncül bir motivasyon sağlayabilmesi ise güçlü bir kültürel aidiyetten bahsedilebilir. Güçlü kültürleri olan örgütlü yapılar, bireyin isminden önce gelir ve birey kendini tanımlarken ait olduğu örgütlü yapının adını ön ad, (sıfat) olarak kullanıp kendisi ile ilgili bir tanımlama yapar. Çünkü bu güçlü veya büyük yapı, bireyi daha güçlü göstereceğinden birey; örgüt aidiyetini önceliklemekte, bu da aidiyet ve bağlılık duygusunun gelişkinliğinin bir nedeni olarak gösterilebilir. ii, Sünni gibi dini gruplar, Yakuza gibi olumsuz birliktelikler veya büyük bir şirket çalışanı olduğu unu ifade ederek bağlayan bireysel tanıtım, örgütsel, sınıfsal, katmansal aidiyete vurgu, bu yapılarla özdeşleşmeyi ifade eder.

Örgütlü yapılar içinde hissedilen en güçlü duygu örgüte bağlılık ve bunu sağlayan grup dinamiğini besleyen bireysel dayanıklıdır. Bireyin bağılılığı, bir düdüncüye, bir kişiye, bir kuruma veya kendisinden daha büyük gördüğü kişiye karşı gösterdiği sadakat ile yerine getirmek zorunda hissettiği yükümlülüğü ifade etmektedir. Bütün örgütlü yapılar için bağlılık, olmazsa olmaz kabul edilen ilkeyi uygulaması olarak kabul edilmiştir. Legal örgütlerde bağlılık ve sadakat görev ve sorumluluk bağları altında yazılı metinler halinde düzenlenmiş olabilir. Çoklukla da diğer öğrenlerden beklenen sadakat, diğer gerçekletilme biçimi, kalitesi, üretim oranları ve verimlilik gibi bağlıklarda ön plana çıkarken meslek sırlarının, kurumsal sırların ifa edilmemesi şeklinde devam eder. İlegal örgütlerde sadakat, yazılı olmaktan çok örgüt felsefesine inanmışlık ve örgüte kendini, bedenini feda etmesi ve kendisine dair her türlü beklenti ve kişisel çıkarı terk edip örgütsel çıkarıda var olmaya inanmasıyla ilgilidir.

Bir çalışanın örgüte olan bağılılığı üç bağlıkta ele alınmıştır. Bunlar duygusal, devam ve normatif bağlıklardır (Çetin, 2004:91). Bireyin içinde bulunduğu örgütlü yapıyla kimlik birliğini sağlaması, bütünleşmesi, psikolojik bağ kurması ve zorlama olmaksızın örgüt amaçları için fedakârlık yapması (Bakan, 2011:7-9) örgütsel bağılılığı ifade eder.

Kanter'e göre ba lılık sosyal sistem ve ki ilik sistemi olmak üzere iki farklı sistem içerisinde ortaya çıkar. Bireylerin ba lılı ı, sosyal sistemlerde sosyal kontrol, grup birli i ve sistemin devamlılı ı gibi üç temel alanda olu urken, ki ilik sisteminde ise bili sel, duygusal ve normatif yönelimlerde ortaya çıkar (Sökmen, 2000; nce ve Gül,2005). Kanter, örgüt tarafından üyelerden talep edilen davranı biçimlerinin devama yönelik ba lılık, kenetlenme ba lılı ı ve kontrol ba lılı ı olmak üzere üç farklı ba lılık türünün ortaya çıkmasına neden oldu unu ifade etmektedir.

1.3.1. Duygusal-Tutumsal Ba lılık

Bireyin bir eye duygusal ba lılı ı psikolojik ö eler içerir. eyle bütünle me, eye aitlik hissetme veya eyin kendisinden oldu u duygusu, inancı bir ba lılık çe idi olarak görülmektedir. Duygusal ba lılık, kendisinin aitli i veya ba lılık hissetti i eyin kendisinden oldu u inancı, somut bazı göstergelere dayalı olabilece i gibi soyut dü ünsel alanda olu turulmu bir inancı da ifade edebilir. Duygusal bütünle menin hangi soyut veya somut veriler ile olu tu u duygusal - tutumsal ba lılı ın süreklili i bakımından önemlidir.

Bireylerin yer aldıkları örgütele bütünle mesi anlamına gelen duygusal ba lılık, örgütsel de erleri kabullenmeyi, örgütte çalı mayı ve yer almayı sürdürmeye istekli olmayı ifade eder (Bakan, 2011,s.76). Bireyin örgütsel ba lılı ı,amaç ve hedefleri benimsemesi ve fedakârlık düzeyinde i e ko ması, duygusal tatmin arayı ının pozitif sonucu olarak de erlendirilebilir.

Birey, örgütsel amaçlar do rultusunda aktif katılım ve duygusal ba lılık sa layarak sosyalle ir. Bu ba lamda “örgütsel ba lılık, bireyin çalı tı ı örgüt ve onun amaçlarıyla bütünle mesi ve örgütün amaçlarını gerçekle tirmek üzere örgüt mensubiyetinin devamına istekli olması” (Bakan, 2011; Boal ve Blau, 1987) olarak tanımlanır. Örgütsel amaç ve de erler ile bireyin ya ama dair amaç ve de erlerindeki örtü me, örgüte adanmı lı ı kolayla tırmaktadır. Örgütsel ba lılık sonucu birey, örgütsel hedefleri kendisinin birincil hedefi haline getirir.

Duygusal ba lılı ın bir yansıması olan ve davranı lara yansıyan örgütsel e ilimler, bireyin ön e ilim ve tepki olarak sergiledi i pozisyon alı lar, tutumsal

ba lılık olarak ifade edilmektedir. Örgüte dair bireyde geli en duygusal ba lılık rızayı; tutum ise örgütsel amaç ve hedefler do rultusunda bireyin içsel rızasını ifade eder.

Duygusal ba lılık, di er ba lılık boyutlarından farklı olarak bireyin çok sayıda önemli örgütsel de i kenlerle tutarlı ve güçlü bir ili kisini ifade etmektedir. Duygusal ba lılı ın ömrü di er ba lılık boyutları ile kar ıla tırıldı ında yapı olarak iki kat uzundur. Örgütsel çıktılarının tahmininde duygusal ba lılı ın rolünün anla ılması, di er herhangi bir ba lılık çe idinden farklı olarak kendisine ait öncül ba lılık boyutlarına daha fazla deneysel ve teorik dikkat verilmesi gerekti i anlamına gelmektedir (Kell & Motowidlo, 2012:217).

Birey ve örgüt uyumu, bireyin örgütle özde le meye ba laması, aidiyetin ya am biçimine dönü mesi ile pasif bir sadakatin ötesine geçmi oldu unu gösterir. Pasif ili ki taraflardan birinin etken olmaması durumunu ifade ederken aktif ili ki çok boyutlu ve örgütsel süreçlerin bizzat içinde yer almasını ifade etmektedir. Bireyin örgütün amaç ve de erlerine inanması ve kabullenmesi olan tutumsal ba lılık, davranı sal ba lılıktan farklıdır. Tutumsal ba lılıkta duygusal boyut ön planda iken davranı sal ba lılıkta duygusallı a yer yoktur. Örgüt içinde kalmak veya ayrılmak yönünde duygusal - tutumsal ba lılıkta psikolojik ve duygusal boyut belirleyici iken davranı sal ba lılıkta ayrılma ve ya kalmaya karar verme bir maliyet analizi ile gerçekleşir.

Duygusal – tutumsal ba lılık, gruptaki ki i ve ili kilere ba lılık ekinde geli ebilir. Ba lılık sürecinin olu umunda ki iler etkili olabilir. Örgütsel ba lılık, ki inin hayatına yön veren ve ya amını anlamlı kılan yüksek de er ve güç olarak örgütü görmesiyle ve kendisini örgüte göre uyarlamasıyla ekillenmektedir.

Duygusal ba lılıkta olu an psikolojik atmosfer, bireyi örgüte uyumlandırmada önemli bir e iktir. Bu psikolojik boyut, ki iyi örgütle özde le meye ve hatta ki iyi örgüte ait oldu u inancına götürmektedir. Bireyin bu ruh hali adanmı ki ili ini varederken, örgütün en a ır görevlerini yerine getirmeyi varlı ının sebebi olarak görmesine yol açmaktadır.

1.3.2. Davranı sal Ba lılık

Ba lılı n eylem boyutu olarak de erlendirebilece imiz davranı sal ba lılık, örgütsel aidiyetin somutla mı hali olarak aynı zamanda örgütün dinamik yönünü göstermektedir. *“Davranı sal ba lılık, çalı anın örgütle kar ılıklı bir alı veri i çerisine girmesi, bu alı veri in çalı an açısından ortaya çıkardı ı lehte durumların bir sonucu olarak örgütte kalmaya istekli olma, örgütten ayrılmama ve devamsızlık yapmama gibi ba lılık ifade eden davranı lar sergilemesidir”* (Bakan, 2011: 91). Davranı sal ba lılıkta birey, ahsi menfaatini göz ederek örgütlü yapıda yer almayı, somut gerekçelere dayandırırken kar ılıklı kazan kazan güdüsü ile hareket etti i gerçe i ön plana çıkmaktadır.Ki inin örgütte kalma iste i, örgütteki kazanımlarına, örgütü terk etti inde de kaybedeceklerine ve alternatif olanakların sınırlı olmasının mukayesesine ba lıdır (Bozkurt, 2013: 225).

Davranı sal yakla ımda birey,örgüte sa ladı ı katma de erin kendisine dönece ini ve kendi menfaatinin örgüt menfaatinde geçti ini dü ündü ünden kendisini örgütsel çıkarlar bakımından ba ımlı hisseder. Birey, örgüt içinde faaliyette bulunmak sureti ile örgüt içindeki varlı ını anlamlı kılar ve bu bakımdan kendisini faaliyetlere ve yapılmı görev tanımlarına ba lı hisseder. Olu an ba lılık sayesinde bireyin örgütte kalma iste i önemli bir oranda artar. Birey örgütün kendisinden bekledi i davranı ları gerçekle tirmeye çalı ır ve kendi arzularını kontrol altında tutarak örgütle çatı maya girmekten kaçınır.

Bireyin davranı sal ba lılı ını geli tirecek artlar kar ılıklılık gerektirmektedir. Örgütün sundu u imkânlar ile bireyin örgüte sundu u de erler bir denge çizgisini izler. Birey, çalı tı ı örgütün bir üyesi olarak kalmaya devam edebilmek için gerekirse isteklerini, beklentilerini, bireysel amaçlarını ikinci plana iterek, örgütün kendisinden bekledi i davranı ları tekrarlar (Bakan,2011: 92). Bireyler,örgütsel faaliyetlerde aktif rol alarak sorumluluklarını yerine getirirken aynı zamanda yatırımlarını gerçekle tirmi olurlar (Çetin, 2004: 70). Birey, zaman i çerisinde örgüte bilgi, kıdem, çaba ve zaman yönünden yaptı ı katkıların sonucu olarak birçok maddi beklenti i ine girdi i gibi takdir edilmek ve statü elde etmek arzusu da ta ır. Bunun sonucunda birey, örgütsel yapı içinde tutarlı olmak gibi bir e ilim içindedir. Tutarlı davranan bireyin kendi

davranı larına ba lılı ı istikaralı bir biçimde tekrarlar artar. Bireyin uzun süre tekrar etti i davranı ları, kendisi için bir maliyet olmaktadır. Bu davranı ları terk etmesi durumunda birçok kazanımları kaybetme riski ile karşılaşır. Bundan dolayı da davranı larına ba lılık gösterir.

Davranı sal ba lılı ı izah bakımından Becker'ın "yan bahis kuramı"; bireyin çalı tı ı, içinde yer aldığı örgüte duygusal olarak ba lılık hissetmese bile ba lılık sergilememesi durumunda kaybedeceklerine dair endişesi, örgüte davranı sal ba lılı ı ve örgüt içinde yer almayı sürdürmeye itti ini ileri sürmektedir (Bakan, 2011: 91-94). Bu da davranı sal ba lılıkta, bireyin menfaat odaklı davrandı ını göstermektedir.

Davranı sal ba lılı ın maddi gerekçelerinin yanı sıra psikolojik ve sosyal maliyetleri de olabilir. Dı sal baskı aracı olarak çevrenin bireye ili kin beklentileri de davranı sal ba lılı ı etkilemektedir. Tutarlı biri olmak, güvenilir olmak gibi sıfatlar toplumsal yüklemeler olarak bireyin kar ısına çıkmaktadır. Birey, güven kaybetmemek ve tutarlı bir görüntü vermek adına örgütsel yapıya ba lı kalır. Sürekli yer ve pozisyon de i tiren ki ilerin toplumsal algısının negatif olaca ı inancı, bireyi davranı sal tutarlılı a zorlar. Zaman zaman örgütten ayrılmak isteyen ki iler, uygun artlara ra men ayrılmaktan imtina edebilmektedirler.

Davranı sal ba lılı ı olumlu yönde etkileyen örgütsel yapının ki iye sa ladı ı sosyal statüdür. Statü, aidiyet duygusunu güçlendirir. Birey, örgütlü yapıda yer almadan önce farklı beklenti ve gayeler içinde iken birey örgütlü yapının içine girdi inde örgütün kendisine sa ladı ı avantaj ve sosyal statüye ba lı kalma e ilimi gösterir. Birey, örgüt içinde geli tirdi i ikili ili kiler sonucu olu turdu u sosyal çevrede bir imaj olu turur; bu imajın bozulmaması için birey, uyumlandı ı ortamın alı kanlıkları ve konforundan da etkilenererek davranı sal tutarlılık sergiler.

Davranı sal tutarlılık bir uygulama veya eyleme dayalı olarak geli ebilir. Kimi eylemler ortaya konduktan sonra, eylemi icra edenleri ba lar ve artık geri dönü ü olmayan bir yola girildi inden ki i tutarlı olma çabasına girer. Ki i

yaptı ı eylemi kendi iradesi ile gerçekle tirmi ise kendi eylemine sahip çıkmak adına davranı sergiler.

1.3.3. Normatif - İkesel Ba lılık

Normatif kuralcı ba lılık, örgütsel ba lılı ın sorumluluk ve ahlaki boyutunu olu turmaktadır. Normatif – ilkesel ba lılık, i görenlerin örgütte kalmayı sürdürmeyle ilgili yükümlülük duygularını yansıtmaktadır. Örgüt üyesinin örgütsel ba lılık göstermesi, sosyal sorumluluk bilinciyle hareket edip örgütte kalmanın do ru oldu unu dü ünmesi sonucunda ortaya çıkmaktadır.

Örgüt mensuplarının örgütte kalma ile ilgili yükümlülük duygularını yansıtan normatif ba lılık, sadakat ve minnet duygusunu temel alan örgütsel ba lılık boyutudur. Bu yakla ıma göre bireyin hedef ve de erleri ile örgütün amaçları arasındaki uyum bireyin örgüte kar ı minnet duygusu beslemesine neden olur. Güçlü normatif ba lılı a sahip bireyler, örgütün üyesi olmaya devam etmeyi do ru ve ahlaki bir davranı olarak kabul ederler (Bakan, 2011: 101).

Normatif ba lılık sergilemede bireye yapılan yatırımlar, bireyi örgüte ba lı olmaya zorlar. Örgütün, bireyin geli imi için yaptı ı ki isel geli im harcamaları, tatile göndermesi, e itim olana ı sunması gibi yatırımlar, bireyi örgüte kar ı ahlaki bir sorumlulu a iter.

Örgütsel ba lılı ın olu turulmasında örgüte katılımıdan sonra verilen e itim ve telkinlerle örgüte sadakat duygusu, örgütün beklentileri ve katılımcıların yapması gereken eylemlerin ne oldu u telkin edilerek sa lanmaya çalı ılır. Olu turulan etki ile birey, kendisini örgütsel yapı içinde kalma zorunda hissetmektedir.

Normatif ba lılık, her ne kadar duygusal ba lılık kadar güçlü de ilse de giri öncesi (ailesel ve kültürel sosyalle me yoluyla) ya da sonrası (örgütsel sosyalle me yoluyla) geli en örgütsel ba lılık normlarından geli mesi tartışılmalıdır ve pozitif çıktılarının tahmin edicisi olarak ortaya çıkmaktadır (Örücü, Kı lı lu, 2014: 48).

1.3.4. Örgütsel Ba lılı ın Gereklili i

Günümüz dünyasında ön plan çıkan en önemli iki kavram olarak de i im ve hız, örgütlü yapıların güçlü yönleri olabiliyorken en önemli tehdit alanlarına da dönü ebilmektedir. Ya anan geli meler toplumsal hayatı, bireyleri, devletleri ve örgütlü yapıları derinden etkilemektedir. De i en ve geli en ko ullar, örgütlü yapıların en çok dikkat etmesi gereken hususların ba ında gelmektedir. Örgüt - birey ili kisinde örgüt içi de i kenler, dinamikler bir ölçüde kontrol edilebilirken dı sal geli melerin kontrolü en kapalı örgütlerde bile artık mümkün olamamaktadır. Geli en teknoloji özellikle kapalı örgütlü yapıları ciddi bir e kilde tehdit etmektedir. Bundan dolayı örgütler kendilerini dı a ve iç tarafa kar ı ifade etmek için ileti im tekniklerinden yararlanırken kendi amaçlarına hizmet için çok çaba harcamaktadırlar.

Örgütlü yapıların kendi devamlarını sa layabilmelerinin en önemli ko ulu, kendi insan kaynaklarını de i ime ve geli melere uygun hale getirebilmesidir. Aksi halde dı baskılara yenik dü er ve dı ko ullara uyum sa layamadı ı için geri çekilmek zorunda kalır. Örgüt mensuplarının, örgüte olan güven ve inançlarını geli tirmesi, örgüte ba lılı ın devamı bakımından hayati önemdedir. Örgüt çalı anları, kendi amaçlarını gerçekle tirebildikleri ölçüde örgütsel amaçlar için çalı makta ve örgüte ba lanmaktadır. Örgütler kendi mensuplarını sıkı bir e itimden geçirerek veya sa ladıkları imkânlarla kendi amaçlarını bireyin amaçları haline getirirler. Böylece örgütsel amaç ve hedefler ile bireysel amaç ve hedefler arasında tam uyum sa lanır. Bundan hareketle *örgüt mensuplarının verimlili i örgütsel amaçları benimsemelerinden geçti i* (Özmen, Arbak, Saatçio lu, 1997: 490-503) söylenebilir. Örgüt ile örgüt mensubu arasında olu turulacak güçlü aidiyet duygusu, örgütsel amaçların gerçekle tirilmesinde örgütçü bireye olmazsa olmaz oldu u duygusunu ya atmaktadır. Örgütsel ba lılık, birey için örgütn ne kadar önemli oldu unun yanı sıra kendisinin de örgüt için olmazsa olmazı oldu u hissini ya atır. Bu da örgütsel hedefe tam kilitlenmeyi sa lar.

Örgütlü yapıların mali kaynakları, bilgi birikimleri, i deneyimleri, kültürel birikimleri örgütün devamını sa lamak bakımından önemlidir. Örgütsel devam için bütün bunların yanında en önemli unsur, insan kayna ı ve kalitesidir.

nsan kaynaklarının amaç ve hedeflere olan inanç düzeyi örgütsel ba arı ve devam bakımından çok önemlidir. Örgütlerin güçlenerek büyüebilmesi, üyelerinin örgüte güçlü duygular beslemesine ba lıdır. Bu bakımdan örgüt mensuplarının sahip oldu u donanımlar kadar örgütsel görev tanımlarına sıkı sıkıya ba lı olmaları da hayati önemdedir. Örgütsel ba lılık Kaya; “Örgütün hedef ve de erlerini benimsemek, örgütün bir parçası olmak için çaba göstermek ve güçlü bir aile üyesi gibi hissetmek” olarak ele almı tır (Kaya: 2007:2).

Örgütlü yapının amaç ve hedeflerini gerçekle tirebilmesi, verimli ve sonuç odaklı çalı ma kabiliyeti gösterebilmesi, örgütlerin insan kaynaklarıyla ili kilidir. *Örgütsel ba lılık örgütsel ba arının arkasındaki en önemli güçtür. Örgüte ba lı çalı anların örgütün bir parçası oldu u bilinci ile hareket etmeleri, onların örgüte sa ladıkları katkının hem nitel hem de nicel olarak düzeyini arttırmaktadır* (Bozkurt ve Yurt: 2013: 125,126).

Illegal örgütlü yapılarda insan kaynaklarının temini, geli tirilmesi, devamlarının sa lanması ve örgüte olan sadakatleri, örgüt bakımından varlık ve yokluk çizgisini ifade eder. Legal örgütlerin, insan kaynaklarını temini ve sırası geldi inde yollarını ayırması birçok mekanizma ile mümkün iken; illegal yapılarda örgüte giri ve çıkı birçok özel hususiyetleri barındırmaktadır. Illegal yapılarda yer alan ki ilerin örgüte kar ı sadakatsizli inin yol açacağı geli meler örgütlerin en çok endişe etti i hususların ba nda gelmektedir. Bunun için illegal örgütler, önlem olarak da insan kaynakları arasında ço unlukla geçi kenli i ve ileti imi kısıtlama yoluna gitmektedirler. Örgütlenme biçimlerini ona göre ekillendirmektedir. Örnek olarak örgütler; hücre tipi yapılanmaya giderek çözümlerin ve sadakatsizli in yıkıcı sonuçlarını azaltmaya çalı ırlar. Illegal yapılar bu bakımdan örgüte sadakat konusunu en temel konu olarak ele alır ve mensuplarından sorgusuz mutlak bir itaat beklerler. Duygusal ba lılık çok önemserler ve duygusal zemine nüfuz ederek örgüt mensuplarının sorgulayıcılıklarını törpülemeye çalı ırlar.

1.3.5. Örgütsel Bağlılığı Etkileyen Unsurlar

Örgütleri ayakta tutan ve canlı kalmasını sağlayan, insan kaynaklarının örgütle sürdürülebilir ve devamlı bir ilişkinin sağlanması için gerekli olan örgütsel bağlılık, hayati önemdedir. Mowday ve arkadaşları örgütsel bağlılığın belirleyicilerini dört kategoride ele almışlardır: iş özellikleri, iş tecrübesi, yapısal özellikler ve kişisel özellikler (Akt. Bakan, 2011: 121). Örgütsel bağlılık, temelde psiko-sosyal yönü ağır basan örgütsel davranış, itaati, adanmışlık, fedakârlık, kendini örgüt çıkarlarına adanmayı ifade eder.

Örgütsel bağlılık, iş görenin örgütle kendini özdeşleştirilmesi, bir nevi misyon ve vizyonu ile özdeşleşmesi (Ak, 2017: 30) olarak görülmektedir. Örgütsel bağlılık, örgütün belirlediği örgütsel hedeflerin benimsenmesi ve bu hedeflere kuvvetli bir bağlılıkla sergilenmesidir. Örgütün varlığını sürdürmesi ve güçlenmesi için bireyin irade sergilemesi, örgütün bir parçası olma konumunu devam ettirmek için üstün bir gayretle çalışması şeklinde izah edilmektedir. Örgütsel bağlılık, iş görenlerin örgütleriyle ilişkilerini şekillendiren ve örgüt mensubiyetini sürdürme noktasında etken olabilen ruhsal bir durumu yansıtmaktadır (Bağcı, 2013:168).

1.3.5.1 Kişisel Faktörler

Örgütsel katılım, rızayı içermekle birlikte kimi zaman örgütün parçası olmaya karar vermek bazı içsel ve dışsal etmenlerden kaynaklanarak bireyi örgütlü yapının bir parçası haline getirmektedir. Özdeşleşme ve bir alt bileşen olarak örgütle özdeşleşme kimim ben, ne ve kim olmak istiyorum, hayata dair beklentilerim nelerdir? Örgütlü bir yapıya dâhil olmak ya da am gayeme ne kadar hizmet eder? (Özcan, 2012:26) Daha bir çok soru ve cevabı bireyin bir örgütlü yapıya dâhil olup olmayacağı ifade etmektedir. Örgütlü yapının varlık sebebi ile bireyin amaç ve gayelerinin örtüşüp örtüşmediği bireyi kararını etkilemektedir.

Birey ile örgüt arasında güçlü bağların kurulmasında kişisel özellikler önemli bir unsur olarak göze çarpmıştır. Yaş, eğitim düzeyi, çalışma süresi ve cinsiyet gibi demografik özelliklerin yanı sıra, bağlılık gereksinimi, bireyin örgütten beklentileri ve bu beklentilerin ne düzeyde karşılandı ve psikolojik sözleşme,

örgütsel bağlılığın belirleyicilerinden olan kişisel faktörler olarak literatürde yer almaktadır (Bakan, 2011: 121,122).

Birçok araştırmada yaş ile örgütsel bağlılık arasında ilişki tespit edilmiştir. Yapılan alan araştırmalarında yaş ile örgütsel bağlılık arasında pozitif bir ilişki olduğu tespit edilmiştir. Örgüt içinde geçirilen süre ve yaşın ilerlemesiyle dünyada alternatif olma tutumuna inançlı, bireyde örgütsel bağlılığı arttırdığı gibi örgütün amaç ve hedeflerine daha bağlı hale gelmesine yol açmaktadır. Yaş ilerledikçe, örgüt içinde tecrübe arttıkça ve elde edilen pozisyonlar büyüdükçe, örgütsel bağlılığı arttırdığı saha çalışmaları ortaya konmuştur. Genç katılımcılar, alternatif seçeneklere yakın olduklarını düşündüklerinden bağlılık düzeylerinin düşük olduğu ifade edilmiştir. Gençlerin yapı içinde yaşadıkları sorunlar karşısında sabretme ve çözüm yollarını zorlamak yerine yapı dışına çıktıkları yeni arayışlara girdikleri gözlenmiştir. Aidiyet duygusu, ilerleyen yaşlarda daha çok gelişmekte ve geçen her süre aidiyet duygusunun gelişmesine yol açmaktadır. Örgütsel yapının sosyal, psikolojik ve maddi tatmini sağlaması örgütsel bağlılık bakımında önemli bir faktörlerdir.

Örgüte bağlılığı belirleyen kişisel özelliklerden eğitim düzeyi, yükseldikçe beklenti ve tatminde de beklenti yükselmektedir. Eğitim düzeyi ile örgütsel bağlılık arasında negatif bir ilişki vardır. Eğitim düzeyi yüksek örgüt çalışanlarının beklentileri örgüt tarafından karşılanmaz hâle gelmesiyle çatışma ve örgütü terk etme davranışı gözlenmektedir. Eğitim düzeyi düşük kişiler, beklentilerinin yanı sıra dışarıda daha yüksek tatmin sağlayacak imkânları da bulmada kısıtlı olduklarından kolay kolay örgütlü yapıyı terk etmemektedirler.

Örgüt içinde kalma süresi uzadıkça örgüte olan bağlılık da artmaktadır. Örgüte uzun süre çalışmaya olan bireyler örgüte harcamış oldukları emek ve zamanları yüksek olduğundan bu bireyler bir statü kazanmış ve örgüt içinde kişi olarak benimsenmiş olduklarından örgüte bağlılık daha güçlü olabilmektedir. Örgütlü yapının sunmuş olduğu sosyal çevre ve bu çevrede edinilen alışkanlıklar bireyin yaşam tarzına dönüşümünden örgüt, bireyin bir parçası haline gelmektedir.

Cinsiyet ve örgütsel bağlılık arasında bir ilişkinin olduğu yapılan saha çalışmalarıyla ortaya konmuştur. Kadınların örgüte bağlılık düzeyinin erkeklere nazaran yüksek olduğu saptanmıştır. Kadınların sosyal yaşamda daha fazla ön plana çıkmasıyla birlikte kadınlar, örgütlü yapılarda da daha fazla görünür olmaya başlamışlardır. Kadınların örgüt içinde daha fazla çaba sarf etmelerinden ötürü örgüte bağlılıklarının yüksek olduğu ileri sürülmüştür. Kadınların örgüt içinde karlılıkları engellerin motivasyonlarını arttırdığı savunulmuştur. Kimi araştırmalarda ise aksi yönde sonuçlar bulunmuş olup erkeklerin, işi ve örgütsel faaliyetleri her şeyden üstün tuttıkları, kariyer yapmak, daha etkin olmak için yoğun çaba içinde olduklarını ve bunun sonucunda da erkeklerin örgüte bağlılığının kadınlara nazaran daha yüksek olduğu savunulmuştur. Yine kimi araştırmalarda da erkeklerin örgüt içinde daha etkin olması ve kariyer edinmelerinden dolayı örgüte bağlılıklarının yüksek olduğu savunulmuştur.

Medeni durumun örgütsel bağlılığı etkilediği, evli kişilerin örgüt içinde kalmak ve kariyer edinmek için yoğun mesai harcadığı bundan dolayı da örgütsel bağlılığın yüksek olduğu ileri sürülmektedir. Bekâr olanların örgütte kalma ve kalmamaya yönelik olarak daha serbest hareket edeceği ileri sürülmüştür. Legal yapılarla ilgili bu ileri sürülebilir ancak illegal örgütsel faaliyetlere katılımda ise evli bireylerin bekâr bireylere nazaran daha düşük olacağı ileri sürülebilir. Çünkü legal örgütlü faaliyetlerde elde edilecek mükâfat veya yoksunluk aile fertlerini yakından etkileyeceğinden elde edilecek kazançları bireyin gözetmesi muhakkaktır. Illegal yapılarda faaliyet ise büyük risk içerdiğinden herkes bu risk ile karlı karlı olmayı istemeyecektir. Illegal örgütlerde yer alanların pozisyonlarındaki hukuka aykırılık aile kurumu içinde yerleşik ve düzenli bir yaşam formu mümkün kılmamaktadır.

Birey, örgüt içinde yapacağı faaliyetlerle elde etmeyi umduğu fayda ile tutum geliştirir. Bireyin örgüt içindeki aktifliği ve aldığı pozisyonlar örgüte bağlılığını arttıracaktır. Bireysel etkinlik örgüt içinde fark edilme ve ihtiyaç duyulan birey olma durumu örgüte bağlılığı arttıracaktır (Vuuren, 2007:116-128).

Kültürel farklılıklar bireyin grup davranışına bire bir etki eden bir unsurdur. Bireyin içinde yetiştiği kültürel değerler, örgütsel davranışları yakından

etkilemektedir. Adanma ve feda olma kültürü ile yeti mi bireylerin, grup menfaatini kişisel çıkarından üstün tutan bir davranı sergiledikleri gözlenmiştir. Nitekim Japon çalı anların örgüt çıkarlarını öncelikledikleri gözlenmiştir. Tayeb tarafından kaderciler olan toplumlarda, i tatmininin daha yüksek oldu u, var olanı kabullendikleri ve sebatkâr olduklarını bundan dolayı da örgütün sunduklarına rıza gösterdikleri ileri sürülmü tür. Bireyciler toplumlarda ise durumun tam tersi oldu u ileri sürülmü tür.

De erler, bireyin günlük yaşamını ekillendiren idealler olarak ileri sürülebilir. Belli bir topluluğun kendine özgü varlık, birlik ve devamını sa lamak için mensuplarının kabul etti i, genelin inandı ı temel ilke ve inanılardır (im ek, Akgemici ve Çelik, 2001:22). De erler, örgüt çalı anlarına ve yöneticilerine çerçeve sunar. Yöneticilerin uygun olmayan talimatlar vermesine engel olur. Çalı anların ve yöneticilerin tavır ve tutumlarına bir çerçeve kazandırır. De erler, ki inin ortama ne kadar uyum sa ladı ını gösteren bir karine durumundadır. De erler ortak örgüt bilinci olu turur ve örgüt içi ki i davranı larını yönlendirir. Legal örgütlerde çalı an ve örgüt arasında yazılı ve yazılı olmayan psikolojik sözleşme vardır. Psikolojik sözleşmeler informel olan ve her kademedede bulunanın uymak zorunda oldu u örgüte hâkim atmosferi ifade etmektedir. Yazılı olmamalarına rağmen psikolojik sözleşmeler ile örgütsel ba lılık arasında çok önemli ili kiler bulunmaktadır. Psikolojik sözleşme ile birey, örgütün amaç, de er ve hedeflerini benimser, içselle tirir ve bu do rultuda davranı sergiler. İlegal örgütlerde yazılı metinlerden ziyade psikolojik sözleşmeler belirgindir.

1.3.5.2. Örgütsel Faktörler

Örgütsel ba lılı ın geli tirilmesinde örgüt odaklı birçok faktör bulunmaktadır. Örgütler, ba lılı ı arttırmak ve örgüt çalı anlarının motivasyonunu yükseltmek için birçok eyleme giri ir. Örgütsel dinamizm bireye uyaran etkisi yaparak bireyin gündemini me gul eder. Örgütsel hareketlili in çoklu u bireyin örgüt içinde kendisini gerçekle tirmesine fırsat do urur.

Ki i ve topluluklar, muhatabını ve hedef kitlesini ikna etme, bilgilendirme, yönetme, yönlendirme ve istedi i noktaya çekmeyi ileti im

sayesindegerçekle tirmektedir. Geni anlamda ileti im, toplumsal yapının temelini olu turan bir sistem, örgütsel ve yönetsel yapının düzenli i leyi ini sa layan bir araç ve bireysel davranı ları görüntüleyen, etkileyen bir teknik olarak tanımlanabilir. Örgütlü yapılar, ileti im çalı malarıyla kendi mensuplarını yönlendirip yönettikleri gibi kamuoyunu da gerçekle tirdikleri ileti im sayesinde etkilemektedirler.

Örgütün varlı ı ile ileti im arasında güçlü bir ili ki oldu unu, ileti im olmadan örgütün olmayaca nı, hatta örgütün ileti im demek oldu unu dü ünen ara tirmacılar bulunmaktadır.Örgütün örgütlü i leyi i tüm ö elerinin birbirine ba lanması ileti im sayesinde gerçekle mektedir. Örgütler ya amak için iç ve dı çevreleriyle sürekli ileti im içinde olmak zorundadır. Örgütün büyüklü ü ve özellikle etkilili i etkili bir ileti im ile mümkündür (Ba aran, 1997: 146). Örgütsel amaçların benimsetilmesi, çalı anların örgütle özde le mesi, örgüt içi bilgi akı nın sa lanması, planlama, e güdüm ve denetim için ileti im süreçlerini etkili bir ekilde kullanmak gerekir.

Örgüt içinde gösterdi i yararlılı ın ve öz verinin takdir edildi ini gören bireyin, örgüte ba lılı ı ve inancı artar. Örgütün maddi ve manevi ödül araçları bulunur. Sa lanacak ekonomik avantajlar ile birlikte yetki verilmesi ki inin etki alanını güçlendirecek taltifler, eref listesine alınmak gibi kendisini mutlu hissedece i ödüller, ki inin motivasyonunu arttıracı ı gibi örgüte ba lılı ını da arttıracaktır.

Yönetim tarzı, örgüt üyelerinin örgütte buldukları süre içerisindeki davranı larına yön veren, örgütün de erlerine ve amaçlarına ba lanma derecelerini etkileyen en önemli faktörlerden birisidir. Katılımcı, çalı anlarına güvenen, de i ime açık, yenilikçi yönetim tarzı, çalı anların be enisini yaratan bir örgüt iklimi yaratarak olumlu davranı ların sergilenmesine yol açar (Bakan, 2011:147). Merkezile mi bir örgüt yapısında bireysel e ilimler ve tekliflerin örgütsel faaliyetlere yansıtılması oldukça güçtür. Bu durumda birey, sürekli talimatlara uyan ve iradesini yansıtamayan olarak kendini de erlendirece inden örgütsel ba lılı ı zayıflayacaktır. Katı disipline sahip örgütlü yapılarda emir komuta zinciri birinci önceliklidir.

Örgütsel ba lılı nın sa lanmasında yönetimin yetkinli i de önemli bir rol oynamaktadır. görenin ba lılı ı ile yönetimin yetkinsizli i aynı anda bir arada bulunmaz. Yönetilenin yönetene güvenmesi ve ona inanması gerekir. Yönetilenler, örgütsel hedeflerin gerçekleştirilmesinde yönetsel yeterlili i görmek isterler. Yönetimin yeterlili i her eye hâkim ve biliyor olmasından ziyade de i en artlara uyum sa layabilmesi, geli meleri iyi takip edebilmesi, karar alma mekanizmalarını do ru ve yerli yerinde kullanmasıyla ilgilidir. Örgüt içi rollerin iyi belirlenmi olması ve her bir bireyin örgüt içi rolünü iyi ö renmesi, benimsemesi örgüt içi görev ve rol çatı malarını engelleyecektir. Bu da örgütün kaynaklarının verimli kullanılmasını sa layacaktır. Rol çatı ması, psikolojik gerilemeye yol açmaktadır.

Örgütün sahip oldu u genel iklim ve örgüt kültürü, örgüt i leyi i ve gelece ini belirlemede etkin bir faktördür. Örgüt iklimi ve kültürü, karar alma ve uygulama süreçlerini, bireyin içinde var oldu u örgüte güven duygusunu yakından etkilemektedir. Örgütün imajını kendi imajı oldu unu kabul eden bireyin örgüte ba lılı ı bir ölçüde ahsi kimli in yitimi ile olur. Birey sosyal hayattaki rollerini bu örgüt kimli ine göre yerine getirir.

Örgütsel liderlik biçimi, ba arı ve ba arısızlı a çok büyük katkıları olan bir faktördür. Liderlik, çalı anları yönlendirmede kullanılan bir araç olup i lerin yürütülmesinde önderlik yapmak, yol göstermek, anlamında kullanılmaktadır (Buluç,1998:1206). Liderli i, insanları ortak amaçların ba arılması için ikna edebilme, etkileyebilme ve güdüleme yetene i ya da insanları ortak bir amaca yöneltme kapasitesi olarak de erlendirebiliriz. Kimi örgütlü yapıların kurucusu ve ideolo u olan liderler, en güçlü lider tipleri olarak öne çıkarlar. Bu lider tiplerinin mutlak otorite olarak görülmeleri katı bir yönetim modelinin de beraberinde gelmesine yol açmaktadır. Bu tür örgütlerde her ki i ve kademe ele tiriye tabi tutulur ancak liderlik ele tiriye tabi tutulmaz. Liderli in söylemleri ve yapaca ı atılımlar, alaca ı kararlar, mutlak uygulamayı ifade etmektedir. Aslında bu yönüyle liderlik, örgüt içinde çatlakları engellerken herkesi kendi çevresinde toplayarak örgütsel birlikteli i sa lamı olmaktadır. Örgüte uygun bireyin tespiti, örgüte kazandırılması ve örgüte katılımından sonra örgüt amaç ve felsefesine yönelik e itilmesi, bireyin kurum kültürüne adapte olmasında ve kuruma uyum sa lamasında en etkili yöntem olarak görülür.

1.3.5.3. Örgüt Dışı Faktörler

Örgütsel bağlılığı etkileyen örgüt dışı faktörler arasında örgütün dış çevresi olarak tanımlanabilecek olan ortam ifade edilir. Ülkenin sosyo-ekonomik durumu ve siyasal gelişmeler, örgütsel faaliyetleri yakından etkiler. Alternatif olumlar ve farklı seçeneklerin gelişmesi ile birlikte örgüt, sahip olduğu statüde ve güçte bir değişiklik yaşayabilir. Bu da örgüt mensuplarını etkiler.

Örgütsel bağlılık ile bireyin yetitici kültür ilişkileridir. Kimi toplumlar bireysel yaşamı ve bireyciliği önceliklerken kimi kültürler topluma adanmayı ve mutlak itaati ister. Nitekim bireylerin örgütlere bağlılığı üzerinde yapılan araştırmalarda farklı kültürel kodlara sahip bireylerin örgütsel bağlılık davranışlarının farklı olduğunu ortaya koymuştur. Gelenekçi topluluklarda değerlerin önceliklenmesinin ve bireysel davranışların da bu kalıplara uygunluğunun örgütsel bağlılığı pozitif yönde etkilediği tespit edilmiştir.

1.4. ÖRGÜTSEL BAĞLILIK IN SONUÇLARI

Örgüte katılım, birçok şeyi kabul ederek örgüte dâhil olmayı ifade eder. Örgüt içinde kalmayı sürdürmek, iş süreçlerine evkle katılmak, örgütün istediği davranışları sergilemek bağlılık ile ifade edilebilir. Kimi örgüte katılmadan önce bazı ön bilgiler edinir, ön bilgiler ve sonrasında edindiği bilgiler ışığında tercihte bulunur. Bu tercih katılım yönünde ise daha çok bilgi edinerek yoluna devam eder. Burada kritik nokta örgüt ve bireyin beklenti ve menfaatlerinin örtüşmesidir.

Örgütsel bağlılığın oluşmasıyla birey, iş süreçlerinde işe dayalı ve kendisinin kişisel özelliklerinden kaynaklı streslerle baş etme gücü kazanır. Günlük yaşamın ve işe dayalı endişe, üzüntü, gerilim, baskı ve ruhsal sınırların zorlanmasıyla oluşacak zaafı karşı örgütsel bağlılık bir dayanak olarak bireyi sorunları çözmesinde yardımcı olur.

Örgütsel bağlılık, kişinin performansını olumlu yönde etkilemektedir ve aynı zamanda bireye, işi sahiplenmede fedakârlık yaparak olağanüstü gayretle çalışmasında olumlu etkide bulunmaktadır. Örgütsel bağlılık, Örgüte devamlılığı ve örgütün verdiği görevlere karşı sadakat duygusunu geliştirir.

Örgütsel bağlılığın sağladığı itaat ve adanmışlık bireyin örgüt içinde faal olmasını ve devamını temin eder. Örgütsel bağlılık, işe yönelik duygusal tepkileri besler. İş tatmininin maddi boyutu olduğu gibi manevi boyutu da vardır. Örgüte olan inanç ve bağlılık iş tatminini artırır. Örgütsel amaçlar doğrultusunda gönüllü olarak yüksek performans sergileyen, örgütlerine bağlılıkları güçlü çalışanların iş tatmin düzeyi de yüksek olur (Bakan, 2011: 245).

Örgütsel amaçların en üst düzeyde gerçekleştirilmesi için örgüt çalışanlarının yasal görevlerinin ötesinde bir çaba harcar hale gelmesinin önemini arttırdığından, örgütsel vatandaşlık bilincinin kazandırılması örgütün amaçlarının gerçekleştirilmesi için hayati önem taşımaktadır (Titrek, 2009: 3).

Örgütsel bağlılık, örgütsel etkililiği arttırmaktadır. Örgütsel bağlılığı yüksek örgüt mensupları yaptıkları işten ve örgütlerinden haz aldıklarından örgütsel memnuniyetleri artmaktadır (Ünal,1988:11). Örgütsel bağlılık, bireyin motivasyonunu arttırmakta ve örgütsel amaçlara ulaşma yönünde gönüllü davranışlarının ortaya çıkarılması, yönlendirilmesi ve sürdürülmesine ilişkin psikolojik destek sunmaktadır. Motivasyonu ve örgütsel bağlılığı yüksek kişiler, örgüt içinde de etkili olmakta ve zamanla bu kişilerin örgüt içinde daha hızlı yükseldikleri diğer örgüt mensuplarının da motivasyonuna pozitif etkide buldukları görülmüştür.

1.5. ÖRGÜT İÇİ İLETİME FONKSİYONLARI

Örgütlü yapılar iletişimle meydana gelirler ve iletişimle ayakta kalırlar, iletişimle amaç ve hedeflerini gerçekleştirirler. İletimin kesilmesi örgütsel iletişimin durması ve yapının dağılmasına yol açar.

Legal ve illegal örgütlerin, varlık sebeplerini gerçekleştirebilmek için kurdukları örgütlü yapının özelliklerine göre önceliklendikleri çalışmalarında örgüt içi iletişim mekanizmalarının oluşturulması gelir. Örgütlü yapılar, doğaları gereği haberdar olma ve haber verme sayesinde iletişimini geliştirirler. Örgüt içi iletişim sayesinde örgütün her kademesinin görev alanına uygun davranış davranmadığı tespit edilir. Tespitler ışığında örgütsel karar mekanizmaları, iş

süreçlerine müdahil olurlar. Örgütler, iletişimle örgütsel mobilizasyonu sağlarlar.

Örgütlü yapıların tamamı bir hiyerarşik düzen olurlar ve bu düzende her birimin, her bireyin görev tanımı vardır. Bu görev tanımları, paylaşımı, bölümünü ve ihtisaslamayı, ihtisasa dayalı dayanıma içermektedir. Bu süreçler örgütün kurumsallaşmasında iletişimi üzerinden gerçekleşir.

Legal ve illegal örgütlerde örgütlerin büyüklüğü, yapısı iletişim türünü etkiler. Legal örgütlerde yazılı bir iletişim ve kayıt sistemi, buna bağlı bir arıvleme yapılırken illegal örgütlerde iletişim belli kısımlar veya mecralarca kullanılır ve kontrol edilir. Çoğunlukla iletişim kodlamalarıyla sağlanır. Ancak herkese açık mesajların iletimi açık kaynaklar aracılığıyla sağlanır.

1.5.1.Örgüt Kültürünün Oluşumunda İletişim

Örgütsel iletişimin kültürel seviyelerinden birisi, örgüt üyelerine örgütsel kültür hakkında bilgi sağlanması, diğeri ise örgüt üyelerinin örgütsel kültür ile bütünleşmelerine yardımcı olmasıdır. Örgütsel kültür, örgüt üyeleri arasında güçlü iletişim sağlar. İformel mesajlar, diğörenler arasında anlatılan hikayeler, dedikodular, formel iletişim yoluyla ileylen mesajlar, sloganlar, örgütsel dokümanlar, grup toplantıları ve halka yönelik toplantılar, iletişim sürecinin iletilmesiyle anlam kazanır. Bir örgüt kimliğinin ortaya çıkması, örgüt üyelerinin geçmişi, bugünü ve geleceği yorumlamasına ve örgütsel amaç hakkındaki gerçekleri ve hikâyeleri algılamasına paralel olarak gerçekleşir. Örgütsel kimlik, örgütsel kültürün benimsenmesi ve yayılmasıyla kazanılır.

Örgütsel iletişim, örgüte yeni katılan üyelerin örgüt kültürü ile bütünleşmelerinde önemli bir kanaldır. Örgüt kültürü, yeni üyelerin formel ve informel iletişimini sağlar. Formel iletişim, diğ tanımları ve diğ e yöneltilen toplantılarını, informel iletişim ise hikâye ve dedikoduları kapsar. Örgüt kültürü yeni üyelerin sosyalizasyonu için son derece önemlidir.

Örgüt kültürünün anlamlı kılınması ise ancak iletişimin sağlanmasıyla gerçekleşir. Bu nedenle örgüt kültürü ile iletişim arasında çok yakın bir ilişki vardır. İletişim yoluyla, örgüt kültürünün temel öğeleri olan değerler, normlar,

hikâyeler, gelenekler ve örgüt tarihi di er bir deyi le örgütün sembolik dünyası yorumlanabilir (Çelik, 2000: 18). İleti im sayesinde bu yorumlar, örgüt üyelerine aktarılır ve çalı anların örgütsel amaç ve hedefler etrafında kenetlenmesi sa lanır.

1.5.2. Farklılıkların Giderilmesi ve Örgütsel Sosyalle mede İleti im

Örgütler karma ık sosyal sistemlerdir. Hem örgütün hem de i görenlerin kendilerine özgü, tutum, de er ve davranı ları bulunmaktadır. Örgüt amaçlarının gerçekleştirilmesi, örgütsel ve bireysel tutum ve de erlerin uzla tırılmasıyla sa lanabilir. Bu uzla tırma sürecine ise örgütsel sosyalle me denir. Örgütsel sosyalle me, bir örgüte yeni katılan ya da aynı örgütte farklı bir i e geçen i görenin, kendisinden beklenen tutum, de er ve davranı larıö renmesi sürecidir. Sosyalle tirme etkinliklerinin temel amacı, i göreni örgütün etkin bir üyesi konumuna getirmektir (Can, 1991: 48,49).

Örgütler, bireysel inanç ve de erlerin, örgütsel de erlerle uyumlu olmasını sa lamak için bireylerin davranı larını sistemli olarak biçimlendirir. Örgütsel sosyalle me, örgütün bireysel boyutunun formal boyutuyla kayna tırılması sürecidir. Bu süreçte i görenler, örgütsel de er ve normları kabullenmeye ikna edilir. De erler, normlar, beklentiler, özendiriciler ve bürokratik yaptırımlar örgütsel sosyalle me sürecinde kullanılan mekanizmalardır. Örgütsel sosyalle me aslında örgüt kültürünüö renme, örgüt kültürüne uyum sa lamadır (Çelik, 1993).

1.5.3. İleti imin Tutum Geli tirmedeki Rolü

nsanların toplumsal ya amı, (kendi türünü devam ettirme, üretimi gerçekleştirme, savunma, e itim ve her türlü i birli ine dayalı eylem ve çabaları) ileti im ile ekillenmekte ve sürdürülmektedir. Bu süreçlerde insan yüz yüze ve teknolojik aygıtları kullanarak ileti imi sa lar. Toplumsal bir varlık olan insan için ileti im hayati önemdedir ve ileti imin bir temel ihtiyaç oldu u ileri sürülebilir. nsanların olaylar kar ısında pozisyon almaları ve dü üncelerini gerçekle tirmek için davranı sergilemesi, bilgiye, zorunlulu a, alı kanlı a, psikolojik pozisyona ba lı olarak gerçekle ir.

Sosyal psikolojinin önemli bir kavramı olan tutum, Alport'a göre: "bireyin bütün nesnelere karşı göstereceği tepkiler ve durumlar üzerinde yönlendirici veya etkin bir güç oluşturan ve deneyimlerle örgütlenen, ussal ve sinirsel bir davranışta bulunmaya hazır olma halidir"(Akt. Tekinalp, 2009:75). Tutumlar, dinamik bir karakterde olup bilgi ve kişisel kapasite ile şekillenmektedir. Tutumda değişimi ikna ve uyum süreçlerini içerir. Tutumlar sürekli aynı kalmaz elde edilen bilgi, tutumu güçlendireceği gibi zayıflatıp ters yönde bir davranışa da itebilir. Tutumlar aile içi deneyimler, kişisel deneyimler, çevresel koşulların etkisinde kalınarak gelişir.

İletişim mecraları, toplumun bilgi aktaran, iletişim sağlayan kurumlarını ve toplumun diğer imkân ve kabiliyetlerinin toplamını ifade eder. Toplumun sahip olduğu imkân ve kabiliyetler bireysel potansiyelle birleşerek bireyin iç dünyasında bir ürüne dönüşür. Bireyin hazır bulunulduğu, biyolojik özelliği, eğitim durumu, hangi çevre içinde olduğu gibi öznel durumlar, iletişim kanalları ile aktarılan bilginin ne yönde şekilleneceğini etkilemektedir. Sosyo-psikolojik araştırmalarda tutumun gücünün, sürekliliğinin, derinliğinin, diğer tutumlarla ilişkisinin ve odak olmasının; bilişsel, duygusal, davranışsal pozisyonu etkilediği ortaya konmuştur (Kağıtçıbaşı, 1982: 84-91). İletişim, kişinin bir konu ve nesne hakkında haberdar edilmesini sağlayarak kişi ve kişiler arasında ilk teması gerçekleştirir. İlk temastan sonra kişilere dair verilen mesajların kişide oluşturduğu bilişsel düzey, zamanla bilginin artmasına bağlı olarak bilişsel düzeyi karmaşık bilgi ağına dönüşürmekte ve kişinin karmaşık ilişkiler içinde konu ve nesneye yönelik bilişsel düzeyine derinlik kazandırmaktadır. Kişinin elde ettiği verilerle değerlendirilmeler yaparak vardığı sonuç, davranış ve tutumunu etkileyecektir. İletişim ile sağlanan bilgi, birçok eleştirel düşünmeyle kişi ve grup tarafından anlamlandırılmaktadır.

İletişimin birey üzerinde birincil olarak etkisinden söz edilebileceği gibi, iletişimin grup üzerinde etkisinden ve buna bağlı olarak grup içinde yer alan bireyin ikincil olarak iletişimden etkilenmesinden de bahsedilebilir. Birey, içinde bulunduğu grup psikolojisinin etkisi altındadır. Bireyin grupsal davranışa olan inanç ve itaati, bireyi alınan mesaj karşısında ikincil konuma itebilmektedir. Haberin kaynağı, ileteni ve iletim aracı etkisini belirlemektedir.

1.5.4. İletişim ve Motivasyon

Motivasyon yönlendirici bir iç güç olarak bilinir. Bireyi bir amaca ulaşmak için davranmaya iten, eyleme geçiren; bireyin davranışını güçlendiren, etkinleştiren, yönlendiren bir iç güçtür (Bakan, 1991; 253). Davranışlarımızın belli bir amacı gerçekleştirmeye yöneltmesi, örgütsel iletişimi mümkün kılan iletişim ile gerçekleşmektedir. İletişim ile sağlanan bilgilendirme ve geri dönüş alınması motivasyonun olmazsa olmazıdır. İletişim süreçlerine konu olan hususlar salt bir etkin aktarımı değildir (Çebi, 1996: 259). Etkinin ve ya etkilerin değerlendirilerek verilmesi belli amaç ve hedefler gözetilerek sunum yapılması iletişimsel stratejinin bir parçası olarak öne çıkar. Haberler, sadece gerçeklerin bildiriminden ibaret değildir. Aynı zamanda değer ve tercihlerin yansıtılmasını da ifade eder.

Birey iletişimsel araçlarına açık olduğu kadar da kapalıdır. Çünkü birey iletişimsel mecralarının sunumlarını olduğu gibi kabul etmediği gibi kendi değerleri ile çatıştığını görürse kendini dışı kapatabilmektedir. Bireyin davranışa dönüşen ve beklentilerini karşılamaya yönelik çabası bir motivasyonun sonucudur. İnsan davranışlarının çoğu bir motivasyonun eseridir. Kişinin ortaya koyduğu eylemin bir nedeni, zihinsel bir değer vardır. Zihinsel değer, bireylerin bir iş yapmaya karar verirken sosyal ve fiziki çevresinden fizyolojik ve biyolojik bünyesinden ve hafızasından derlediği bilgileri zihinsel birtakım işlemlerden geçirerek sonuca ulaştırmasıdır.

Kişinin eylemi gerçekleştirmesinin nedeni işe olan motivasyondur. İletişim kanallarından elde edilen bilginin oluşturduğu bilişsel düzeyin kişinin amacı haline gelmesiyle kişiyi işe yönlendirmektedir. Birey, işe yönelirken birey veya grup olarak hareket eder. İletişim bireyin grup içinde sosyalizasyonunu sağlayarak grup dinamiğinin bir parçası haline gelir. Birey içinde yaşadığı toplumdan haberdar olması ve kendisini çevresine ifade etmesinde iletişimsel mecralarını kullanır. Bu mecralar aynı zamanda bireye sosyal norm ve değerlerin geçirilmesinde önemli bir aracı etkiye sahiptir. Gerçekten de günümüz toplumlarında sosyalleşme adına bireye sosyal norm ve değerlerin öğretilmesi sürecinde kitle iletişimsel mecralarının önemli roller üstlendiği söylenebilir.

(Cereci, 1996:46,47). Bireyin edindi i bilgileri, haberleri ba kaları ile tartı ması sosyalle mesini ve bili sel düzeyinin geli mesini sa lamaktadır.

Ki inin ve grubun dinamik kalabilmesi ba ta kendini tanıtması, varlı nı ortaya koyması, yaptı ı faaliyetleri görünür hale getirmesi bir zorunluluktur. Çünkü yapılan eylemlerin sonuca tahvil olması buna ba lıdır. stenen sonucun alındı nı görmek, kamuoyunda kar ılık bulmak, grup ve birey motivasyonunu arttırır. Yine kamuoyu vasıtasıyla elde etti i geri dönü ler, bireyi ve grubu besler. Bu beslemeler sayesinde kendini sürekli bir yapılandırma ile dinamik hale getirir. Birey ve grup dinami i, birey ve grubun eylemleriyle gerçekleşir. Bu da ileti im mecralarını kullanmakla gerçekleşir.

Grup içi ileti im grubun kendi çalı ma süreçlerini i letebilmesi bakımından bir zorunluluktur. Grup içi gerçekleşen i lemlerden haberdar olmak birey bakımından da çok önemlidir. Birey bu sayede ne durumda olduklarını bilerek kendisini canlı tutar. Grup içi ileti im sayesinde süreçlerden haberdar olan birey aynı zamanda sürecin bir parçası haline geldi inden gerçekleşen i in parçası haline gelir.

1.5.5.Örgütsel Ba lılı ın Geli tirilmesinde leti im

Ba lılık kavramsal olarak uyumu, itaati, aynile meyi, duygusal yakınlı mayı ifade etmektedir. Bireyin içinde bulundu u örgütü pozitif de erlendirmesi ve örgütsel amaçlar do rultusunda çalı maya istekli olması, birey ile örgüt arasında kimliksel olarak aynile menin sa landı nı ve psikolojik uyum gerçekleşti ini göstermektedir. leti im ile sa lanan bilinirlik ve haberdar olma, haberdar etme bir süreç olarak i ler. Bireyin ve grubun, kendini ifade etmesi ileti imsel bir eylem olarak varlı nı ispat etmedir. Bireyin gruba ba lılı ı ileti imin konusu olan mesajlar ile ekillenir.

E itim, propaganda, telekominikasyon, reklam gibi insana yönelik etkile im (McQuail ve Windahl, 1997:17) ve etkileme, insan-insan ili kileri, iletinin içeri i, içeri in sunumu, hedef ki inin durumu, iletiyi iletinin kimli i ileti imin etkisi bakımından önemli unsurlardır. Kitle ileti im araçlarının sofistike bir hal almasıyla eri ti i seviye, ileti imin etki gücünü arttırmı tır. Örgütlü yapıların büyümesi ve karma ık bir hal alması ise bireyi güçsüzle tirmi tir.

Güçsüzlü ünü telafi etmek isteyen birey, güçlü ileti im a larıyla kendine alan açmak istemektedir. Güçlü ileti im kanallarının varlığı ileti im kanallarını kontrol edenleri etkili hale getirmi tir. Schramm, ileti imin kar ı konulamaz gücü kar ısında insanların savunmasız kaldığını (Schramm, 1971:8) ileri sürmü tür.

Örgütsel ba lılı ın olu masının en bariz boyutu, psikolojik olu udur. Meyer ve Allen ba lılı ın psikolojik boyutuna vurgu yapmı , örgüt mensuplarının örgüt içi ve örgüt dış ı faaliyetlerle özde le mesini ve bunlara içtenlikle ba lı kalmasını kendi de erleri ve örgüt de erlerini bulur turunca gerçeğe tirece ini çalı malarında ortaya koymu lardır (Meyer ve Allen,1991:67). Lippmann, kafamızdaki imgeleri çevreyi in ada kullanırken medyanın aracılık yaparak önemli rol üstlendi ini (1922: 95)ileri sürmü tür. leti im stratejik olarak bireyin aidiyetini güçlendirmek için olu turdu u atmosferle ibreyi grup lehine besler ve ba lılı ını perçinlemeye çalı ır. Sa lanan kesintisiz ileti imle bireyin, sürekli bir ku atma altında tutularak içinde bulundu u ortamı kendi do al ya am atmosferi olarak görmesi temin edilir. Bireyin duygusal olarak beslenmesi psikolojisinin grup kararları ve uygulamaları bakımından beslenmesi, aidiyetin ba lılı ın süreklili ini sa lamaya hizmet eder. Birey sa lanan güçlü ileti im atmosferi ile bir ölçüde sorgulamaktan çok itaat etmesi yönünde bir etki altında kalmasına yol açan süreci ya ar. nsanlar, ileti im sayesinde çevrelerinde olup bitenlerden haberdar olmaktadır. nsanlar, haberdar oldukları konu hakkında eldeki verilerle bir kanaat olu turmaktadır ve ki inin kanaatleri de örgütle ba ının nasıl olaca ını belirlemektedir.

1.5.6. leti imin Örgüt ç i Davranı a Etkisi

nsanı harekete geçiren ki inin duyguları ve bilincidir. Ki inin gündemi, öncelikleri, içinde bulundu u durum ki inin davranı ını ekillendirir. Davranı ki inin gözlenebilir ya da gözlenemeyen, açık ya da örtük etkinliklerinin tümüdür. leti im, canlıların çevreleri ile kurdukları temas olarak hareket ve davranı larının aslında bir ölçüde parçasıdır. leti im etkinli i ba lıba ına bir davranı ı ifade etmektedir. Gerçeğe tirilen ileti im sayesinde davranı lar gerçeğe tirilmektedir. leti im ile birlikte gündemimiz olu ur ve yine ileti im ile gündemin yönetimi ortaya konulur.

Örgütler, takipçilerine sundu u imge ve kelimelerle kimliklerini in a ederken örgüte ba lılıkları sa layacak psikolojik etkiyi olu turmaya çalı ır. Ileti imle bireyin dü ünçe sistemati i etkilenir ve bu etki ile ki inin davranı larına yön verilmeye çalı ılır. Ileti im ile olu turulan ve geli tirilen etki nihayetinde bir ba lılık olu turmaktadır. Ki i davranı larının ne yönde olmasın gerekti i belirlenerek sürekli bir etkile imle ihtiyaç duyulan ey empoze edilir. Olu turulan ihtiyaç ile ba ımlılık arttırılır ve sunulan bilgi ile takipçinin bili , hissedir ve davranı ları üzerinde güçlü etki olu turulur.

Ileti im kanallarının kullanılmasıyla elde edilmek istenen etkiler vardır. Bireyin grup içinde ve toplumda sosyalle mesi ve toplumsal bir varlık olarak uyumlu davranı lar sergilemesi istenir. Ileti im ile toplumun ve bireyin gündemi belirlenerek toplum ve birey, gidilmesi istenen yöne çekilmeye çalı ılır. Hatta ileti ime neyin konu olup olmayaca ı belirlenerek toplum ve ki inin gündemi istendik yönde belirlenmi olur. Ileti im ile ki inin kültürlenmesi sa lanmak istenir. Böylece toplumsal normlar belirlenir, birey de hangi de er ve ölçülerle ölçeklendirilece ini bilir ve toplumsal tanımları davranı larının referansı olarak ö renilmi olur.

Toplumsal bir olgu olan ileti im, kültürlenme ve sosyalizasyonu sa layarak sosyal ya amın geli imine katkı sunar. Sosyal ileti imde bireyler yüz yüze, canlı, anlık etkile im içinde bulunurlar (Bal, 2013: 17-19). Sosyal ileti im, programlanmı olabilece i gibi programlanmamı da olabilir. Sosyal ileti imde mesajın nasıl ve ne kadar algılandı ı gözlenebilir. Güçlü bir ileti im yöntemi olarak sosyal ileti im, dar alanda olması ve yüz yüze yürütülmesinden dolayı güçlü etkilere sahiptir. Örgütlü yapılar, dönem dönem yüz yüze, canlı etkile im sa layarak grup psikolojisini etkilemek ve gözlemek ister. Kampa alma, dı dünya ile ili kinin kesilerek verilen e itim programlarında elde edilmek istenen en önemli sonuç grubun kendi iç dinamikleri ile motivasyonunu yükseltmesi ve güçlü ba lar geli tirmesini sa lamaktır.

2. BÖLÜM

2.1. TERÖR VE TERÖR ZM

iddet içeren eylemlerin adı olmakla birlikte her iddet eylemi terör olarak adlandırılmamaktadır. Latince olan “terrere” sözcü ü, korku ve deh ete dü ürme, korku ile sindirme, caydırma, boyun e dirme amacıyla gerçekleştirilen iddet eylemleri sosyal ve siyasal sonuçlar gözetmesi halinde terör olarak adlandırılmaktadır. Belli bir amaç ve hedef gözeterek gerçekleştirilen iddet eylemleri, belli esaslara oturtularak siyasal mesajlar ta ırlar. Terör, kar ıtların ba vurdu u bir yol, yöntem olarak kendi konumlarını devam ettirmek ve güçlendirmek veya eylemlerini yönelttikleri hedefin, istenen noktaya çekilmesine yönelik olarak icra edilir. Bu yönüyle terör, egemen güçten gelebilece i gibi alttan gelen eylemler serisi olarak da görülebilir.

iddeti bir ifade biçimi ve hak arama yöntemi olarak görenler ile gösterilen iddeti haklı bulanların yakla ımları, terör tanımını güçle tirmektedir. Yasal güç kullanma da kimi zaman devlet terörü olarak görülme kimi zaman da mücbir sebeplere dayandırılarak haklılı ı kabul edilmi tir. Terör kimi zaman insanlık suçu kimi zaman da hak arama, direni , isyan olarak nitelenmi tir. Terörün, baskı ve zulme kar ı direnme hakkının ifade edilme biçimi olarak de erlendirilmesi, bir hak olarak görülmesi terör tanımını ve terörle mücadeleyi zorla tırmaktadır. Fransız Devrimi yıllarında kamusal erdemi hâkim kılmak için iddete ba vurulması kaçınılmaz ise iddete ba vurma bir hak olarak de erlendirilmi ve savunulmu tur. Yine kendini egemenin zorbalı ına kar ı korumak ve kendi de erlerine sahip çıkmak için iddet, bir direni yolu olarak kendini ifade etme ve var etme mücadelesi olarak Sicarilerce (Yahudi Zelotlar) uygulanmı tır. Siyasal olarak harekete geçirilmi terörizm, genel olarak, onun failleri tarafından bir ya da daha fazla gerekçeye dayandırılarak temellendirilir. Teröristler bakımından a kın bir hedefi gerçekleştirme için her yol me rudur (Weber’in terimleriyle “ussal-de er” temellerine dayanarak); bu savla ba lantılı olarak a ırı iddet ba ka sonuçlar göz önünde bulundurulmaksızın özü itibarıyla faydalı, ıslah edici, arındırıcı ve yüceltici bir harekettir. Terörizm, geçmişte i e yaradı ı ve ba arıya ula mada elde kalan tek ve uygun yöntem oldu u teröristlerce benimsenir. (Weber’in tanımıyla ussal- araçsal temellere

dayanarak) Teröristler, adalet yerini bulsun diye intikam ahlakı geli tirirler; göze göz di e di ve daha küçük kötülük kuramına dayalı olarak: terörü “dü manlara” kar ı kullanmayı aklile tirirler. Terör grupları, terörü bir savunma aracı olarak de erlendirirler (Wilkinson, 1977: 148-151).

Terörü me rula tırmak, gerekçelendirmek ve aklile tirmek, ba vuranlar bakımından farklılık göstermektedir. Dü ünçe, tarih btghboyunca birçok cinayet, baskı ve sindirme operasyonu, siyasi hesapla ma olarak sunulmu tur. Siyasal sistem de i ikli ine gidilirken ya anan toplumsal ayrı maların sonucunda sergilenen iddet, her kesim için hedefe gidilen yolda ya anan gereklilik olarak görülmü tür.

Devletin varlı ını iddetin kayna ı olarak gören dü ünceler, tam özgürlük ve sınırlandırılmayan bir dünya anlayı ından hareketle insanlık için isyanı hak olarak görmü lerdir. Bu dü ünçeyi savunan Kropotkin ile Bakunin olacak ölümlerden ise üzüntü duyulaca ını söylerler. *1881 de Londra’da toplanan anar ist kongresi u kararla kapanır: Kurulu düzenin kral, bakan, papaz, polis, sanayici, kim olursa olsun herhangi bir temsilcisini öldürmek me rudur. Bu fetva, dünyayı kana bulayacak olan fetvadır.* (Güzel, 2002:9). iddet uygulayıcıları tarafından kutsanmakta ve me rula tırmakta bunun içinde iddetin yönelmi oldu u hedefin kötülenmesi ve mahkûm edilmesi ile iddetin uygulanma gerekçesi sa lanmı olmaktadır. Olu turulan me rula tırıcı dayanaklar bir ölçüde i lenen iddetin kriminalize edilmesine kar ı set çekmeyi ifade etmektedir.

Terörü, amaç ve hedefe giden yolda bir yöntem olarak görenler ve iddete yönelik sergilenen kategorik yakla ımlar, her iddeti terör olarak de erlendirmemi tir. *Bir eylemin terör eylemi olup olmadı ını belirlerken söz konusu eylemin gerçekte tirilme amacına; ki ilere, topluluklara göre de i ebilen dinsel, ırksal, ideolojik özelliklere bakıldı ı sürece yukarda ortaya çıkan sonuç kaçınılmazdır* (Güzel, 2002:8-10). Gerekçesi ne olursa olsun terör eylemlerinin sonuçları aynıdır. Korkutma, yıldırma, öldürme, i kenceyle insan ya amını tehdit etme ya da yok etme; temelde ruhsal baskı yaratarak gerçekte tirilen eylemler aynı sonucu do urur. En kutsal de er olan ya ama hakkının gasp edilmesi, terördür. iddet eylemlerinin terör olup olmadı ı

nedensellik ba lamından çok gerçeikle tirili ve sonuçları itibari ile ele alınmak zorundadır.

Terör eylemlerini gerçeikle tirenlere bakarak ki ilerini ya da grupların gerçeikle tirdi i terör: devlete kar ı terör, ba ka ki ilere ya da gruplara kar ı terör, devletlerin gerçeikle tirdi i terör; ba ka devletlere kar ı, ki ilere ya da gruplara kar ı terör kendi yurtta larına kar ı ve ya ba ka devletlerin yurtta larına kar ı terör eylemleri ekinde sınıflandırılabilir. Devletler, devlet terörünü, yasalar ile me rula tırmaya çalı rken kimi zaman da yasal bir dayanak aramaya gereksinim duymadan terör eylemlerini gerçeikle tirebilmektedirler. Devletler, belli grupları ya da bireyleri baskı altına almak ve sindirmek için yaygın bir ekilde bastırıcı terörizmi uygulurlar. Devletlerin bu tarz eylemleri ço unlukla gizli kalmaktadır. Fiil fail ili kisinin aç ı a çıkarılması, hukuk bakımından kanunsuzlukların tespiti, uluslararası anla maların d ına çıkılmasının ispatı, büyük u ra lar gerektirmektedir. Devlet terörünün uluslararası hukuk sistemlerince mahkûmiyeti büyük tartı malara yol açmaktadır. Çünkü uluslararası hukuk, daha ziyade zayıf devletlere kar ı i letilerek yargılamalar ve yaptırımlar gerçeikle tirilmektedir. Teröre kar ı verilen mücadelede uluslararası yapılarda kimi siyasi çevrelerin baskın olması alınan karaları tartı malı hale getirmektedir.

Güçlü devletler, kendilerine yönelmi tehditleri, iddet eylemlerini kolaylıkla terör olarak niteleyebilmekte ve hatta di er devletleri de kendi tarafları olmaya zorlamakta, aksi halde terörü destekleyen devletler statüsüne sokarak uluslararası yaptırıma tabi tutma tehdidi ile kar ı kar ıya bırakabilmektedirler. Az geli mi zayıf devletlerde meydana gelen terör eylemlerini ise terör olarak görmede isteksiz davranan devletlerin, tehdit kendilerine yönelince bu tutumlarından vaz geçtikleri görülmü tür. Terör gruplarına kar ı geli tirilen tutumlardaki tutarsızlık teröre alan açmaktadır. Devletlerin siyasi pozisyon alı ları neticesinde terör gruplarını, özgürlük sava çısı, gerilla gibi kavramlar ile niteleyerek farklı bir hukuki statü uygulama yolu seçebilmektedir. Terör gruplarının, hukuk düzenini yıkmak, topluma boyun e dirmek ya da kar ısında duranları yok etmek gibi hedefleri vardır.

Terörün tek kaynağı terör grupları ve teröristler olmayabilir. Terörün kaynağı olarak devletler de zaman zaman ön plana çıkabilir. Devletler, ideolojilerini, iktidar etme biçimlerini ve sisteme hâkim elitlerin çıkarlarını korumaya yönelik yasal düzenlemeler yaparak toplumsal uygulamalarda gücünü yasalardan alan iddeti gereçleke tirebilirler. Devletlerin uluslararası hukuku ve temel insan haklarını çi neyen tutumlarını, hukuk ile desteklemi olması eylemlerini terör eylemi olmaktan çıkarmaz. Evrensel hukuka, temel insan haklarına aykırı eylemler iç hukuka uygun olabilir. Uluslararası anla malara aykırı eylemler, devlet iddeti olarak nitelenebilir. Ancak bu noktada egemenlerin, uluslararası arenada kendi aleyhlerine aykırı kararları engelledikleri de bir gerçektir. Bu yönüyle kar ı devrim hareketi olarak nitelenen giri imler hkak-ı hak (kendi hukukunu korumak) olarak nitelenen devlete kar ı iddet uygulamaları, iç hukukça terör olarak nitelenirken di dünyada farklı yakla ımlarla desteklenebilmektedir. kili ili kiler ve devletlerin çıkar hesapları bu süreçlerde pozisyon almalarda etkin olmaktadır. Terörle mücadelede uluslararası tavır ve tutumlara bakıldı ında; kimi devletlerin terör kabul etti ini di er devletlerin terör olarak kabul etmedi ini ve hatta terör eylemlerini me ru bir ba kaldırı olarak de erlendirdi i görülmektedir.

Terör grupları di destek sa lamak için kimi zaman kendilerini desteklemesi muhtemel devletlerin istihbarat servisleri ile örtük bir ekilde kimi zaman açık temasa geçmektedir. Terör örgütleri aracı yapılarla ili kiler geli tirerek uluslararası destek sa lama çabasındadırlar. Geli tirdikleri ili kiler sayesinde kendi eylemlerini dünya kamuoyuna takdim eden terör örgütleri me rulu unu ve haklılı ını ispata yönelik ciddi ileti im stratejileri uygulamaktadırlar. Terör örgütleri, ülkesinde ve di er ülkelerde sivil toplum çalı maları ve yayın faaliyetlerine girmek (PKK örne inde oldu u gibi) suretiyle kendilerine destek aramaktadırlar.

Bütün bu ya ananlar uluslararası ili kileri ve hukuku zorlamaktadır. Uluslararası ili kilerde terör, önemli bir ba lık olarak gündeme gelmektedir. Uluslararası terör, devletlerin gizli ajandasında yer aldı ından birçok güçlükleri barındırmakta ve her türlü manipülasyona açık bir zemin olarak da aslında ülkelerin ve masum insanların kan kaybetti i bir zemin haline gelmektedir. Terörizm, devletlerin birbirlerini cezalandırdı ı kullanı lı bir araç olarak i e

ko ulmaktadır. E er cezalandırma bazı sınırları zorlamı veya a mı ve tolere edilemeyecek bir noktada ise terörizm tanımı ve ya teröre kar ı dayanı ma devreye girmektedir. Bu tutarsızlık da terör yapılarının varlıklarını uzun vadeli sürdürmesine yol açmaktadır.

2.2. TERÖRÜN TAR HSEL GEL M

Terör, bir var olma ve kendini ifade etme biçimi olarak tarihe birçok örnekle iz bırakmı tır. iddet ise insanlık tarihi kadar eski bir e ilim, bir davranı olarak görülmü tür. Dini kaynaklara göre Kabil'in Habil'i kıskançlık sonucu öldürmesiyle ba layan insanın iddet e ilimi, insan denen varlı ın bir yönüne i aret etmektedir.

Politik hedeflere ula mak için iddet kullanımı de i ik co rafyalarda ve de i ik güdüleyiciler sonucu ortaya çıkmı tır. Bilinen en eski terör hareketlerinden biri olan Sicariler, Yahudi toplumunun Romalıların iktidarına kar ı yürüttükleri terör eylemlerinin oda ındaki ki ileri tanımlar. Yahudi inancının bir tarikatı olan Sicariler, eylemlerini sica dene bir hançerle i lerlerdi. Bu eylemleri daha ziyade Roma ile uyumlu olan Yahudilere ve özellikle din bilginlerine yo unluklu yönelmi , Roma ordularıyla imha olma pahasına mücadele etmi terörü benimsemi bir tarikattır. (www.salom.com.tr/arsiv eri im 2018.12.6) bu yapı Esseniler tarikatı ve Zelotlar olarak bilinen Roma i galine kar ı gerilla sava ı yürüten ve hançer adamlar olarak da eylemlerini i birlikçilere ve Roma hedeflerine yöneltmi lerdir (Aslan 2014, s.30).

Ortado u men eili terör yapılarından biri de ASSAS N (Ha ha i) olarak bilinen Selçuklu hâkimiyetine kar ı mücadele eden Hasan Sabbah'ın kurucusu oldu u bir yapıdır (Korkmaz, 1999,s.21). Hasan Sabbah, ia mezhebinin smailiye kolundan olup Mısır Fatimilerine biat etmi kendisine tabi olanlarla Alamut Kalesini merkez tutarak Selçuklu Devletinin ileri gelenlerine suikastlarda bulunmu ve çok önemli komutan ve devlet adamlarını öldürmü tür (Lewis,2009:17-77). Örgüt üyelerinin eylemleri öncesi ha ha olarak bilinen bir tür uyu turucu kullanması yapıyı Ha ha iler olarak nitelemeye yol açmı tır.

Hindistan merkezli Thuggee tarikatına ba lı Thuglar, ölümleri tanrıça Kali'ye adayarak ipek al ile suikastlarını yaparlardı(<https://wikipedia.wiki/Thuggee> eri im2018.12.06). Bu yapı ngilizler tarafından ortadan kaldırılmı tır.

2.2.1.Yakın Tarih Terör Hareketleri

Literatüre siyasal yönüne vurgu yapılarak kullanımı Fransız Devrimi (<https://www.stratejikortak.com> eri im2018.12.07) ile ba layan terör kavramı, devlet terörü olarak üstten çevreye do ru yürütölen bir iddet, korku salma, halkı baskılama politikasını tanımlamak için kullanılmı tır. Terör rejimi, dönemin hükümetini, rejimini tanımlamak için kullanılan bu dönemde çok sayıda insanın katledildi i bir tarih aralı nı ifade etmektedir.

Modern ça da terör örgütleri; 19. yüzyılda farklı ideolojik dayanakları esas alarak olu an terör yapıları, iktidara ve destekçilerine yönelik yürüttükleri sistematik iddet eylemleri ile amaçlarına ula mak istemi lerdir. Günümüzde de bu dönemin üretti i birçok uygulama, yol ve yöntem terör örgütlerince kullanılmaktadır. O dönem geli en siyasal bir akım olan anar ist dü ünçe, terörü me rula tırmada ve araçsalla tırmada bir perspektif ortaya koymu tur.

iddete ba vurma özellikle Alman, Rus ve Fransız anar istler arasında kabul görmü tür.

Rus devrimci grubu Narodonya Volya (Halkın radesi) birçok yönüyle 20. Yüzyıl hareketlerinin prototipiydi (Korkmaz, 1999:23). 19. Yüzyılda ortaya çıkan bu hareket, Çarlık Rusya'sında birçok kamu görevlisine suikast düzenlemi tir. Bu eylemlerin en önemlilerinden olan Çar II. Alexander'ın öldürölmesidir (Bakradze, 2007,33). Bu hareketi, entelektüellerin Çar'a kar ı direni i olarak da görenler olmu tur. 20. Yüzyıl terör gruplarının önemli bir kısmı ayrılıkçı bölücü terör gruplarıdır. Bu dönemde ortaya çıkan terör gruplarının önemli bir kısmı da devletlerin birbirlerine kar ı kullandı ı yapılar olarak geli meleridir. So uk sava dönemi terör örgütleri, mücadele ettikleri devletin siyasi emellerine hizmet etmek için ilgili ölkelerce desteklenmi lerdir (Ca ın,2008,s.224). Mücadele içinde olan devletler, terör organizasyonlarını bizzat paramiliter unsurları ile destekledikleri gibi finansman olarak da bu örgütlere gerekli lojistik imkânlar sundukları kar ılıklı suçlamalar ekinde ve

ele geçen bulgularla ortaya konmu tur. Terör organizasyonlarının, birden fazla devletin ortak çıkarına hizmet edebildi i ve bu nedenle birden fazla istihbarat örgütünün deste ini aldı ı, bunun da günümüz güvenlik sorunlarının çözümünde ya anan güçlüklerden oldu u stratejistlerce ortaya konmaktadır.

20. yüzyılda Sovyetler birli inin da ılmasıyla özellikle Ortado u da zayıf yönetimlerin varlı ı terör gruplarını güçlendirmi ve yeni terör organizasyonlarının ortaya çıkmasına yol açmı tır. Bu dönemin terör gruplarının özelli ine bakıldı ında önemli bir kısmın sol kanattan de il milliyetçi kanattan geldi idir. Özellikle I. Dünya sava ından sonra sa reaksiyon olarak terör örgütleri Almanya, talya ve Hırvatistan'da etkili olmu tur. ngiltere'de rlanda Kurtulu Ordusu (RA) (mezhepsel boyutu olmakla birlikte) milliyetçi bir kimlikle ngilizlere kar ı, Türkiye'de de PKK etnik kökenli yapı olarak faaliyet yürütmü tür.

Sa ve sol milliyetçi-etnik terör grupları, iddete dayalı terörü etkin bir yöntem olarak görmü lerdir. Bu yapılar, siyasi ve sosyal statükoyu kendi emelleri do rultusunda ileri ta ımaya ve de i tirmeye yöneltmeyi kendi görevleri saymı lardır. Bunlar tarihin akı ını de i tirdiklerine inanmaktadırlar. Teröristler, statükonun toplumsal sorunların çeli kilerin kayna ı oldu una ve kendi reçetelerinin mutlak uygulanması gerekti ini savunmu ve bunlar öncelikle devlet adamlarını ve kurumlarını hedefe koymu lardır. Ortado u'da Yahudiler, yer altı örgütleri olan Hashomer (Gözcü) Haganah (Savunma – srail gizli servisi MOSSAD'ın çekirde ini olu turmu tur), Irgun ve Lehi gibi terör yapıları kurmu lardır. (Baykal, 1997,s.23,24).

II. Dünya sava ından sonra terör dalgası derinle erek farklı ülkelerde farklı biçimlerde ortaya çıkmı tır. Birincisi Kanada Kebek bölgesi, rlanda - RA, spanya Bask Bölgesi - ETA ayrılıkçı grupların terör faaliyetleri, ikincisi Latin Amerika ülkelerindeki kır- gerilla ve üçüncüsü ehir gerilla hareketi olarak tanınan daha ziyade sol e ilimli terör örgütleri ve batı Avrupa ve Japonya'da ba layan yeni sol ehir terörü olarak gruplandırabilece imiz terör örgütleri sayılabilir. Bu tasnifin dı ında özellikle Filistin sorunu, Afgan Cihadı olarak bilinen SSCB'nin Afganistan'ı i galiyle ba layan dönemler önemli kırılma noktaları olarak Müslüman nüfusun yo un oldu u bölgelerde olu an cihatçı

grupların silahlı mücadeleyi tek çıkar yol olarak gören görüşlerin beslediği terör grupları sayılabilir. Mevcut yönetimlerini batı medeniyetine teslim olmuş bir birlikçi ve ihanet eden yönetimler olarak gören gruplar, toplumunun ya da adını haksızlıklar ve iğaller karşısında direnirken iddeta başvurmayı bir hak olarak kabul etmektedirler. Son süreçte özellikle 2000'li yıllarda Afrika'da da oluşan siyasal bilinç birçok terör grubunun ortaya çıkmasıyla sonuçlanmıştır. *Boko-Haram Nijerya, Mavi Bölgeleri El-Kaide, Somali'de Erebab, Uganda'da Hristiyan Lordun Direnişi gibi örgütler faaliyet göstermektedir (<https://diplomatikstrateji.com/afrika>).*

Sol eksenli ayrılıkçı terör örgütleri, hareket stratejilerini kır gerilla hareketi ve şehir gerilla hareketi olarak biçimlendirmektedirler. Bu yaklaşımlar, Marksist düşüncenin hâkim kılınması için yürütülen iddeta dayalı mücadelede en büyük esin kaynağı olan Maoist strateji karakteri ön plana çıkarmaktadırlar. Çin Komünistlerinin Japonlar'a ve Milliyetçi Çinlilere karşı mücadelesi, konsept olarak kır gerilla hareketi olarak başarıyla kitleleşen evresinde bütün halkın desteğinin alınması stratejisine dayanmış ve şehirlere inilerek ele geçirilmiştir. Kır gerilla hareketinin önemli isimlerinden olan Bolivya'da mücadele etmiş Che Ernesto Guevara ve Brezilya'da şehir gerilla mücadelesini yürüten Carlos Marighella kendilerinden sonraki sol terör örgütlerinin esin kaynağı olarak ön plana çıkmışlardır.

2.2.2. Ayrılıkçı Kürtçü Terör Örgütleri

Geçmişten günümüze kadar etnik temelli çok sayıda Kürt örgütü kurulmuştur. Bu örgütlerin bir kısmı ayrılıkçılığı savunarak Kürtlerin siyasi temsilini tam bağımsızlık temelinde oluşturmayı hedeflemiştir. Kimi Kürt örgütleri ise farklı yönetim modelleri ileri sürerek siyasi temsili elde etmek için terörü içeren stratejilerle yola çıkmıştır.

iddeti yöntem olarak benimseyen Kürt örgütlerinin önemli bir kısmı iddet zeminini güçlendirecek eylem imkânı bulamamış olmakla birlikte özellikle öğrenci ve gençlik oluşumlarında taban bulmuşlardır. Özellikle Türkiyede kurulan Kürtçü terör örgütleri yoğunluklu olarak gençlik ve öğrenci hareketleri olarak yola çıkmışlardır.

2.2.2.1 Kürdistan Sosyalist partisi (PSK)

Kemal Burkay ve arkadaşları Faruk Aras'ın sahipliğinde Özgürlük Yolu dergisi çıkararak bir süre yürüttükleri faaliyetleri daha sonra partileştirme kararı olarak PSK'yi 1978 yılında kurmuşlardır. PSK'nın ismi ilk Türkiye Kürdistan Sosyalist Partisi olarak kurulmuştur. 1992 yılında isminden Türkiye ibaresi çıkarılmıştır. Türkiye sınırları içinde bağımsız Kürdistanı kurmayı amaçlamıştır. Bunu yaparken de dayanak felsefe olarak Marksist-Leninist bir model esas alınmıştır. Bütün Kürtlerin yaşadığı alanı Kürdistan olarak kabul etmiştir. PSK, Irak, Suriye, İran ve Türkiye'yi, Kürtlerin yaşadığı coğrafyaları ileriki zamanda mücadelenin seyrine göre Birleşik Kürdistan'ın zemini olarak nihai hedef göstermiştir. Sosyalist düğündeki halkların kendi kaderini belirleme doktrinini savunan anlayışın esas alındığı söylenebilir.

Silahlı mücadeleyi benimsememiştir. Merkez komite, Politbüro, Genel Sekreterlik, Bölge Komiteleri ve hücre şeklinde bir yapılanmaya sahiptir. 12 Eylül askeri darbesinden sonra Kemal Burkay yurtdışına kaçmış diğer örgüt mensupları tutuklanmıştır. Örgütün faaliyeti sonlandırılmıştır.

Kemal Burkay yurda tekrar dönmüş örgütlü faaliyetlerine devam etmektedir. PSK bölücü yönü olmakla birlikte şiddete başvurmayı uygun bulmamaktadır.

2.2.2.2. Kürdistan İslami Hareket (KİH)

10A ustos1993 yılında PKK'nın dindar kesimle ilişkisini güçlendirmek ve aradaki kopukluğu gidermek için ERNK içerisinde oluşturdu mu mollalar-imamlar birliği olarak bilinen yapının başında da Abdurrahman Dürre bulunmaktadır. 10 asil 5 yedek üyeden oluşan yapının en yüksek organı KONGRE olup Fetva Kurulu ve İdari-Siyasi Kuruldan oluşmaktadır. Ayrıca yurtdışında cami örgütlenmeleri de vardır.

PKK'nın dindar kesimle arasındaki uçurumu kaldırıp açığı kapatmaya yönelik bir tavır ve tutum sergilemektedir. Aynı zamanda bölgedeki kimi medreselere etki etmeye çalışmaktadır. Örgütün "nanç"adlı yayın organı fikri paylaşım platformu olarak işlev görmüştür. Örgüte yakın molla ve imamları sistematik olarak çalıştıran yapının, özellikle toplumsal faaliyet olarak bölgedeki güçlü

taziye gelene inden istifade etti i gözlenmi ve bu taziyelerde bulunarak taziye yerlerinde PKK örgütünün propagandasına dönü en vaazları olmaktadır. Yine kan davalı ailelerin barı tırılması gibi faaliyetlerde de yer alarak propagandist çalı malar yürütmektedirler. Diyarbakır ve çevresinde alternatif Cuma namazı organizasyonları çalı malarına örnek gösterilebilir.

2.2.2.3. Rızgari- Kürdistan Kurtulu Partisi

1975 yılında faaliyetlerine ba layan Rızgari örgütü DDKO yapılanmasının içinden gelen radikal unsurların kurdu u bir örgüt olup, 1976 yılında Rızgari adlı dergiyi çıkaran ve bu dergi etrafında örgütlenen Rızgariciler, 1977 yılında anti sömürgeci demokratik kültür derneklerini kurmu lardır. Rızgari 1978 yılında ikiye bölündü.Yeni olu um Ala-Rızgariise Kurtulu Bayra ı adlı dergiyi çıkardı. Bu hareketin içinde brahim Güçlü, kram Delen, Hatice Ya ar yer almı tır. 1980 yılına kadar faaliyetlerini sürdürmü tür. 1987 yılında partile erek tekrar faaliyetlerine ba lamı tır.

Marksist-Leninist çizgide olan örgüt, sosyalist Kürt Devleti kurma amacındadır. Örgüt legal örgütler bünyesinde çalı malar yürütmü olup kadrola ma ve sa ladı ı insan kayna ı ile silahlı örgütlenme ile mücadeleyi esas almı tır. Devlete kar ı yürütülecek silahlı mücadeleye halkın çekilerek sosyalist devlete do ru hareketin evrilmesini planlamı lardır.

Örgütün; kongre, genel sekreterlik, merkez komitesi, siyasal kurul, bölge koordinasyonu, kuzey-güney metropol koordinasyonları ile ilçe birimleri, ayrıca siyasal kurula ba lı askeri, muhasebe, basın-yayın, yurt içi-yurt dı ı ili kiler komiteleri eklinde bir örgütlenme yapısı bulunmaktadır. Yurt içinde ve yurt dı ı nda e itim seminer çalı maları yürüten örgüt çe itli yayın ve kültürel faaliyetler ile çalı malarını sürdürmektedir (Korkmaz, 1999: 144).

2.2.3.Din Motifli Terör Örgütleri

Terör örgütlerinden din ö retisini fiillerinin dayana ı ve çıkı gerekçesi olarak ileri süren terör örgütleri, tarih boyunca farklı dinleri esin kaynakları olarak almı lardır. leri sürdürdükleri dini gerekçeler, bu örgütlerin cinayetlerine ve toplumsal eylemlerine kaynaklık etmi tir. Yine bu örgütlerin u runa mücadele

ettikleri dini ilkeleri kendi çıkarları ve ya bakı açlarına göre yorumlayıp bu yorumları da örgütün anayasasına dönü türdükleri söylenebilir. Din tandanslı örgütlerin yorumları ve dine bakı ları örgüt içi ba layıcılı ın sa lanmasının yanında di er insanların bu ilkeler etrafında toplanmasının veya boyun e mesinin de gerekçesi olarak konumlanmı tır.

Din motifli terör örgütlerinin terör eylemlerinin öncelikli hedefi tarih boyunca kendi inanç sisteminde olupta kendileriyle ortak hareket etmeyenlere yönelik olmu tur. Din motifli terör örgütleri, kendinden olmayan ve kendi inanç sisteminde olan kesimi tekfir (din dı ı) etmi ve onların ölümlerine karar vermekte bir sakınca görmemi tir. Belli bir sosyolojik tabana dayanarak kendini kimliklendiren terör örgütleri o sosyolojik tabanı kendi çatısı altında toplamak için rakip gördü ü di er unsurları öldürmek dâhil her türlü baskı ve eyleme maruz bırakmaktan geri kalmamı lardır.

Din motifli terör örgütlerinin reel politi i dinsel kavram ve terimlere dayanarak ekillendirme çabası, muhalefet anlamına gelecek çıkı ları ret eder. Tıpkı di er terör örgütleri gibi merkezi ve otoriter bir karakter sergilerler. Sosyolojik taban üzerinde tek güç ve otorite olmak, kavramlar ve terimlerin içinin doldurulması noktasında da terör örgütleri tek otorite olmak ister. İlk eylem biçim ve hedeflerini de buna göre olu tururlar.

2.2.3.1. El Kaide

El kaide Arapça kaf-ayn-dal kökünden gelir. Ka'id kamp ya da ev gibi merkeze alınan bir mekânı, evin temelini, bir üssü ifade eder. Kural, ilke, akide formül yöntem, örnek ya da izlenen yol anlamına da gelmektedir. El kaide sözü ya da deyi i Afganistan'da yerel direni gruplarıyla yabancı cihatçıların kullandı ı bir ifade olarak ba lı olunan üssü ifade etmi tir. Bu sözcü ü Fransız akademisyen Olivier Roy; Afganistan direni inin temel birimini ifadede yerel lehçelerde komite, karargâh, merkez anlamına gelen Arapça bir ifade oldu unu söylemektedir (Burke, 2003: 9,10).

El Kaide, cihadın Sovyetlerle sınırlı olmadığını, mücadelenin süreklili ine ve evrenseli ini vurgulamaktadır. El Kadideye katılan yabancı cihatçıların sava ımı, bir ya am biçimine dönü mü tür. Bu ya am biçimini benimseyen

cihatçuların nihai hedefi dinin hâkimiyeti altında bir ya am sürmek ve bunun için de bir devlet kurmaktır. İslam dünyasını bu doğrultuda tanzim etmeyi hedefleyerek iktidarı ele almak isteyen cihatçular dış tehditleri bu hedeflerini gerçekleştirmek için araçsallaştırmıştır. Bu anlayışın fikir babası ve teorisyeni Filistin kökenli Abdullah Azzam'dır. Azzam Usame Bin Ladin'i etkilemiş ve karargâhlarındaki mücahitleri bu düşünceyle etkilemiştir.

Azzam 1987 yılında;

Her ilkenin, kendisini ileriye taşıyacak, ağır görevler üstlenip büyük fedakârlıklara katlanacak bir muhafaza gereksinimi vardır. Dünyevi ya da ilahi bir tek ideoloji yoktur ki, zafere ulaşmak için sahip olduklarının hepsinden vazgeçecek bir muhafaza gereksinimi duymasın. O, bu sarp, sonu gelmez zorlu yolda bayrağı en önde taşıyor, taşıdığı gerçek hayatta amacına ulaşana dek. Allah onun bunu başarmasını ve kendini göstermesini buyurmuştur. Bu muhafız beklenen, özlenen toplumun güçlü temelini oluşturur (Burke, 2003:10,11). Abdullah Azzam'ın bu vurgusu örgütlü bir yapıdan ziyade ya am biçimine işaret etmektedir. Kaide sözcüğü kuralı, amacı anlatmakta bu da bir muhafızın ya am biçimine tekabül etmektedir. Gerçek dindar kimlik tanımı olarak sunulan bu düşünce, militanlarca dünyadaki varlık sebebi kabul edilmiş ve iman edilmiştir.

Bin Ladin ve arkadaşları da Sovyet - Afganistan savaşında yer alan özellikle de yabancı cihatçuların dağılmasını bölünmesini engellemek ve bunları ortak bir amaca kanalize edebilmek için bu yapıyı "El Kaide" olarak kurdu. Bu yapının temel amacı İslam Âlemini, Müslümanları baskıya karşı koruyacak ümmetin evlatlarından müteekkil bir ordu vücuda getirmektir.

Eklemek gerekir ki, Bin Ladin ve çevresinin oluşturdukları bu yapıya el kaide dedikleri çok açık değildir. Onların açık olan görünür tarafı bir birlik bir ordu kurma çabaları ve bu ordunun amacı bakımından tutum sergiledikleridir. El Kaide isminin daha ziyade dışsal bir tanım olarak öne çıktığı ileri sürülebilir. Bu etiket zamanla genel kabul görmüş ki nitekim uluslararası katılımcıları olan bu yapı Irak, Suriye, Yemen ve Afrika'nın birçok ülkesinde örgütlenmiştir. Bu yapılar (Ebu Musab Ez Zarkavi, Eymen Ez-Zevahiri, Ebu Eyyub el-Mısri gibi

ki iler Usame Bin Ladin den sonra ön plana çıkan ki iler) anlayı ve tutumsal birlikteli i ile adeta bir akımı temsil etmektedirler. Zamanla bu anlayı farklı co rafyalarda farklı isimlerle yeni yerel örgütlere veya uluslararası katılım sa layan radikal grupları olu turmu lardır. DA buna örnek gösterilebilir.

ABD'de bombalı bir saldırıda katkısı oldu u gerekçesiyle hüküm giyen Ahmed Ajaj, bir valiz dolusu cihatçıların e itim kılavuzu ile yakalanmı ve bu kılavuzların birinde ba lık el kaide idi. Çevirisi temel kurallar olarak yapılmı tır. Yine CIA Bin Ladin ile ilgili raporunda, El Kaide ibaresini mu lak kullanmı ancak örgütlü yapıya ili kin olarak “slami Kurtulu Cephesi” ismini açık bir e kilde kullanmı tır. ABD Dı i leri Bakanlığı ı ilk kez 1998 yılında yayımladı ı bir raporda el kaideyi örgütlü bir grup de il benzer görü leri benimseyen Sünni a ırılıkların yer aldı ı eylemsel bir merkez olarak tanımlar.

Cihatçı grupların eylemsel benzerlikleri ve ortak amaç sahibi olmaları aslında tek hiyerar ik bir yapı, ana merkez ya da tek elden yönetilmesine yaramamı ancak i birli i geli tirme ve dayanı maya yol açmı tır. Nitekim Ebu Musab Ez Zerkavi Irak El Kaidesini örgütlerken Kürt kökenli radikal Sünni örgütlerle (Ensar-ül slam – ki bu yapı kendi bölgeleri dı ndaki yerlerle ilgilenmiyordu) temas etmi tir. Bu örgütlerin büyük ço unlu unda selefi dü ünçe hâkimdir. Yine bu yapılar arasında ileti im olmakla birlikte gev ek örgütlü ba vardır. Yine bu örgütlerin militanları ulus a ırı bir karakter göstermekle birlikte bu ki iler in örgütsel ba lılı ı gev ek bir görünüm göstermektedir. Bu militanlar katıldıkları örgüt içinde bazı e itimler aldıktan sonra ayrılıp kendi ülkelerine gidebilmekte ve sahip oldukları deneyimleri buldukları ortamlara aktarmaktadırlar. Militanın Örgütsel tutumu amorf karakterde iken arayı na neden olan din anlayı ı aslında motivasyonda araçsal oldu u kadar kendilerini inanç düzeyinde dizayn etmeye yaramaktadır. *Bin Laden çevresindeki yakla ık 100 ki i ki bunlar Afgan Cihadı gazisi, Çeçenya'da çarpı mı , Bosna sava ında bulunmu her türlü sava ım kabiliyeti bulunan ki ilerd i. Bu yapı tekil bir yapı de ildi* (Burke, 2003: 23). Amorf karakter a ır basmaktadır.

El Kaide, geleneksel bir örgütlenme modeli olarak ortaya çıkmamı tır. Hatta kimi görü lere göre böyle bir örgüt var olmamı tır. Ancak örgütlü yapıların, kliklerin, küçük grupların dü ün sel dünyasında kendini var eden ve bir

co rafya ile sınırlı olmayan dü üncenin soyut var olu un, cihatçılarının cisminde somutlaşması olarak görülebilir. El Kaideyi kavramanın çe itli biçimleri arasında en yararlı olanı soyut karakterini iyi tahlil edebilmektir. El Kaide bir grup üyesi olmakla ilgili de il, dünyaya ili kin bir dü ünme biçimi, olayları anlama, yorumlama ve davranma biçimi olarak görülebilir. Pakistanlı Gazeteci Seyid ahzad El Kaide'ye dair unları ifade etmektedir; "El Kaide ilk olarak ça da dünya politikalarının gereklerini kar ılaması için slam inancını yeniden tanımladı ı bir dü ünçe diyalekti i kurdu" (ahzad, 2014:18). Modern radikal slamcı grupların ortak bir bile eni olarak El Kaide, direnme ve mücadele etme gereklili inin me ruiyetini ve dayana ını, slam'a yapılan saldırıların kar ısında durmayı ve sava ımı ifade etmektedir.

2.2.3.2. DEA – I D

slam dünyasındaki siyasal bo luk ve neticesinde ya anan çatı malar, sosyal buhranlar, slam Dünyasını yeni arayılara itmi ve bu arayılarda sonucunda geli en kimi inançlar ise çatı macı bir zemini savunmu tur. Selefi dü ünçe de bu yapıların retori ini belirlemi tir. Mo olların Ba dat'ı ve halifeli i ele geçirmesi ve büyük katliamlar yapması büyük bir travmaya neden olmu tur. bn-i Teymiyye'nin (1263-1328) Mo ol istilasının acılarını ya amı âlimbirki i olarak geli tirdi i ö reti günümüz cihat anlayı ını derinden etkilemi tir. Teymiyye Müslüman dünyada ideolojik direni in modeli olarak kabul edildi (ahzad, 2014:222). Onun görü leri arasında yer alan en önemli hususlardan biri de Müslüman olduklarını ifade etseler bile Aristo mantı ıyla hareket edenleri, ki i kültünü ortaya koyanları, kanun yapma yetkisini kendinde görenleri küfür ile suçlanmı ve tekfir edilmilerdir. Heretik bulunan bu ki ilere kar ı cihadın da farz oldu u kabul edilmidir. slami direni in önündeki bütün unsurlara kar ı sava ı farz görmü tür.

Teymiyye, iileri kâfir ilan etmi , geleneksel yasa yapıcıları ve onunla i lem yapanları ve pek çok sufizm ekolünü din dı ı kabul etmi ve bunlara kar ı tıpkı dı sal saldırı yapanlara kar ı verilen mücadele gibi mücadeleyi art ko mu tur (ahzad, 2014,s.223). bn-i Teymiyye, Mısır hükümdarı Memluk Yöneticisine Mo ollar'a kar ı yürüttü ü tarafsızlık politikasını bırakıp mücadele etmesini istemi aksi halde kendisine kar ı ba kaldırılaca ı ve iktidarına kar ı

mücadele edilece ini söylemi tir. Teymiyye, direni çi, akademisyen ve reformcu kimliklerini hiç elden bırakmamı tır. Teymiyye, bugünkü selefi dü üncenin kökle mesine mücadelecili i ile örnek olmu tur. Benzer tutumu sergileyen slam âlimlerine Endülüs devletinin son dönemlerinde yeti mi müfessirleri arasında da görmekteyiz. Endülüs'teki yıkım ve ya anan ma lubiyetler Endülüs son dönem, âlimlerini yakından etkilemi Müslümanların cihadı bir ya am biçimine dönü türmeleri yönünde dü ünceler geli tirmi lerdir. Bu âlimlerden kimisi defiilen verilen mücadelede bizzat bulunmu tur. Rivayet ve dirayet kaidesine uyarak muhkem ayetleri önceliklemi selefi dü ünce, ya anan kayıpları, i galleri ve slam âlemindeki yönetsel sıkıntıları i leyerek; mutlak do ruluk, mutlak teslimiyet, mutlak adanmı lık yakla ımını esas alarakcihatçıların, profilini ekillendirmeye çalı mı lardır.

Selefi dü üncedeki bu mücadelecilik günümüzdeki birçok radikal dü ünceyi beslemi tir. Selefi dü üncede olan her âlim iddetten yana olmamakla birlikte (Mevdudi gibi) slami düstur olarak kabul ettikleri rivayet ve dirayet kaidesine sıkı sıkıya ba lılı ı savunmu turlar. Mevdudi gibi âlimler, batıya dair ne kadar felsefi yakla ım ve ya ama dair dü ünce varsa ret etmi lerdir. Demokrasi, sosyalizm, liberalizm gibi batıya dair önermeler ret edilmi tir. slam'ın bir bütün olarak ya anması gerekti i savunulmu tur. Seyyid Kutup'ta aynı çizgide olmakla birlikte alternatif yakla ımlar üretmeye çalı mı tır. Ço u Müslümanın radikal dü ünceye sahip olmamasını yanlı bilinçlili e ba layan bu radikal unsurlar, toplumu ıslah hareketine ve cihada katılmaya ça ırırılar. Nitekim I D'in yayın organlarında bu hususa sıklıkla rastlanır. Mücadeleye katılmayanlar da tıpkı Teymiyye gibi tekfir edilir yani din dı ı kabul edilir.

Ya anan iddet dalgası, Müslüman ülkelerin sosyal yapısını derinden etkilemeye ba lamı olmakla birlikte dünya kamuoyuna kar ı kendini ifade etmede arayılara itmi ve klasik slam ö retisine temel te kil eden kaynakların yeniden ele alınmasını zorunlu kılmı tır. Öztürk; I D tecrübesinin slam dünyasının klasik tefsir ve fıkıh kitaplarında yer alan ve yakın geçmi e kadar pratik boyutları hakkında pek kafa yorulmayan cihad ayetlerinin din motifli terör gruplarının kendilerine dayanak yapması sorunuyla yüzle mesi (Öztürk,2016,s.8) gerekti ini ifade eder.

Irak El Kaidesi, selefi inanca mensup cihatçı gruplar içinde yeti mi Ürdün do umlu Ebu Musab Ez-Zerkavi'nin temellerini attı ı Irak merkezli bir örgüttür. Bu örgüt özellikle ABD'nin Irak'ı i galiyle ön plana çikmi tir. I D'in kurulmasında önemli bir rol üstlenen Ebu Musab el-Zerkavi Ürdün'de taksicilik yapan zor bir hayatı olan ki i iken 1993 yılında sinema salonunda sivillere kar ı düzenledi i terörist saldırısı neticesinde tutuklanmı ve hapisshaneden çiktiktan sonra Pakistan'a oradan da Afganistan'a gitmi tir. 1999 - 2000 yılında Afganistan'da bulunan Filistinli, Ürdünlü ve Suriyeli di er Arap kökenli sava çıların bulundu u Herat Kampında kalmı tir. Bu kamp daha ziyade Mısır selefi ekolünün etkisinde olan bir kamptır. Ruslarla birebir çatı maya girmemi olan Ez Zerkavi, ancak cihatçı grupların bilgi ve tecrübelerinden yararlanmı ve Irak'ın gale u rayaca ını ön görerek buna direnmek amacıyla Irak'a gelmi tir. Irak'a ilk geldi inde 2001-2002 yılında Irak'ın kuzeyine gelmi (Laub ve Masters, 2014) ve burada Kürt kökenli sünni radikal slamcı Kürtler ile temasa geçmi tir. Ensar-ül slam adlı bu örgüt daha sonra birkaç kez ABD ordusunun hedefi haline gelmi tir. Zerkavi ve i birli i içinde oldu u cihadçı gruplar ABD güçlerine kar ı sava mı tır (Acun, 2014). Yaygın kullanımıyla Irak ve am slam Devleti olarak bilinen ve kısaltması I D olarak kullanılan I D'in, Arapça adı "*Ad-Davla Al-Isl miyya fi al-'Ir q wa-sh-Sh m*"dır. Zerkavi, ilk önce Tevhid ve Cihad adında bir örgütlenmeye gitmi El Kaide düsturu ile hareket edece ini ifade etmi tir. 2004 Ekim ayında "*Tanzim Kaidat el-Cihat fi Bilad el Rafidayn*" daha çok kullanılan adıyla "Irak el Kaide'si" (AQI) ismini kullanmı tir (Zelin, 2014). 2006 yılında çatı bir yapı olan Mücahidler ıra Heyeti kuruldu. Bu yapının içinde birçok cihadçı grup yer almaktadır. Zerkavi 12 Haziran 2006 tarihinde ABD'nin hava saldırısında ölmü tür (Tran, 2007).

Zerkavi'nin ölümünden sonra örgütün liderli ini El-Muhacir almı tir (Kaplan, 2006). Yapı Ömer El Ba dadi tarafından sevk ve idare edilmeye ba lanmı tir. 2006 Ekim ayında ismini "Irak slam Devleti" (I D) olarak de i tirmi tir. Ba dadi, Irak slam Devleti olarak kurdu u yapıya Iraklı a iretleri dâhil ederek yapıyı geni letmi ve 10 bakanı olan bir kabine kurmu tur. Ömer El Ba dadi ve Ebu Hamza 2010'da öldürölünce yönetime Ebu Bekir El Ba dadi gelmi tir. ABD'nin baskıları örgütü geriletmi ancak 2011 yılında ABD, Irak'tan çekilince örgüt tekrar güçlenmeye ba lamı tir (Gürler ve Özdemir, 2014). Ebu Bekir El-

Ba dadi 8 Nisan 2013'te Irak ve Şam İslam Devleti'ni kurduğunu ilan etmiştir (Duman, 2013). 9 Nisan 2013 tarihinde Ebu Bekir El Ba dadi, El Nusra Cephesi ile Irak İslam Devleti'nin (I D) müttefik olduğunu açıklamıştır. El Ba dadi kendi adına hutbe okutarak halifelikini ilan etmiştir 8 Nisan 2013'te "Irak ve Şam İslam Devleti" (I D) adını almıştır (Duman, 2013). 29 Haziran 2014'ten itibaren Ebu Bekir el-Ba dadi'nin sözcüsü Adnani'nin onun adına hutbe okutması ve Hilafeti ilan etmesi ile ismi "İslam Devleti" olarak kalmıştır (Timeturk, 2014; Friedland, 2015; Lister, 2014; Holmes, 2014). Yabancı kaynaklarda ISIS (*Islamic State of Iraq and Al-Sham*), ISIL (*Islamic State of Iraq and Levant*) Irak ve Levant İslam Devleti (*IL D*), (Ishaan, 2014), AQI (*Al-Quaide of Iraq*), IS (*Islamic State*), DAESH (*Dawlat Al-Islamiyah f'al-Iraq Wa Belaad Al-Sham*) isimleriyle kullanılmaktadır.

BM Güvenlik Konseyi bünyesinde çalışanlarını yürüten "El-Kaide Yaptırım Komitesi", 18 Ekim 2004 tarihinde terör örgütleri listesini DEA 'ı o zamanki yaygın kullanılan adıyla Irak El Kaidesi olarak dâhil etmiştir. Örgütün daha sonraki diğer isimleri de bu bağlam altında isimlendirilmiştir (UN Al-Qaida Sanctions List, 2014).

DEA 'ın hareket stratejisine Irak'ta yaşananlar büyük etkide bulunmuş ve örgütün gelişimine büyük katkı sağlamıştır. Nitekim ABD'ye karşı etkin mücadele vererek dikkatleri üstüne çeken ve varlığını cihatçı gruplar nezdinde hissettiren örgüt birçok olumsuzluktan beslenmiştir. 2003 yılında Irak'ın işgali ile bombalı araçlarla ABD ordusuna karşı saldırıya geçen örgüt ve diğer direnişçi yapılar, saldırıları ile ABD'ye cephe savaşımdan daha fazla kayıp vermiştir. ABD'nin tutumundaki sertlik ve sosyal yapıyı gözetmeyen yeni Irak düzeni kurma girişimleri, sivil kayıpları arttırmış ve radikal tutumda olanları güçlendirmiştir. Hatta birçok bölgede (Diyala, Felluce, Embar, Musul'un bazı bölgeleri vd.) örgüte kitlesel destek sunulmuştur. I D'e bu dönem katılımların en önemlisi de daşlan Irak ordusunun üst düzey komutanları ve Sünni kökenli askerleridir.

DEA 'averilen kitlesel destek ve dünyanın muhtelif yerlerinde örgüte sağlanan katılıma bakılarak bu örgütün amorf bir karakteri olduğu söylenebilir ancak farklı coğrafyalar, farklı etnik köken ve yine farklı sosyal statüde

insanların bu örgütün halifelik ilanından sonra büyük katılımlar sağlaması önemli bir noktadır. Bu örgütün batılı i galcilere karşı cihad ilanında, batı ve i galci güçlerle hesaplaşma ça rısında, aynı zamanda örgütün isminden de anlaşılacağı gibi devletle mücadele çabası tetikleyici olmu tur.

Musul'u ele geçirmekle DEA , büyük bir silah ve para gücüne kavumu kısa sürede Bağdat sınırına dayanmış Kürt bölgesi hariç Kuzey Irak'ın ve Suriye sınırına doğru Felluce, Diyala, Embar, Tikrit bölgelerini ele geçirmiş Suriye'de de hızla yayılmış Irak ve Suriye topraklarının büyük ço unlu unu kontrol altına almıştır. Sahip olduğu petrol kaynaklarıyla bir anda dünyanın en zengin örgütü haline gelmiştir.

Örgüt medya yapılanmasını gerçekleştirmiş yazılı ve görsel medya kanallarında etkin yöntemler kullanarak propaganda yapmıştır. Konstantiniyye Türkçe olarak çıkarılmış , Rumiya Arapça, Dabiq İngilizce olarak yayın yapmıştır. Ayrıca sosyal medya da etkin bir iletişim aracı olarak değerlendirilmiştir.

DEA 'in söylemlerinden hareketle hilafet ilanı ile dünyanın dört bir yanında hilafet devletine katılmak ve hilafet devletini müdafaa için gelen savaşçılar siyasal bir hesaplaşmanın aktörleri olarak kendilerini somutlaştırmışlardır. Nitekim tuttukları etikleri batılıları turuncu elbise giydirip infaz etmeleri ABD'nin Guantanamo askeri üssündeki mahkûmlara yaptıkları uygulamaya bir cevap niteliindedir. Müslüman olduğu bilinen mahkûmlardan kimisini dü man saflarında savaşçıları için yakarak infaz etme adeta iddetin pornografisi (Awan,2017,s.8) olarak adlandırılacak uygulamalar ile propagandayı zirveye taşımıştır. İngilizce yayın organlarından bir tanesi olan "Dabiq" dergisi, aidiyet, yeni bağlaşıklar ve devlet inası konusunda çok olumlu bir ütopya anlatısı sunmaktadır. 11. sayısında müminlere sadakat ve inançsızlara ihanet mesajlarının yanı sıra çok uluslu bir silah kardeşliğinin mutlu foto rafları sunulmaktadır. (Awan,2017,s.8,9).

Yayın organlarında; örgütün stratejisini, politik ve dinî otoritenin tesis edilmesinden önce silahlı güç aracılığıyla fiziki kontrolün sağlanması olarak açıklamaktadır. Dergide örgütün beş adımdan oluşan bir stratejisinin olduğu belirtilmektedir: hicret (slam Devletine göç), cem (birleşme), zalimleri durdurmak, temkin ve hilafet. Bu beş adımın da artık tamamlandığı belirtilmektedir (Dibiç, 2014; Şenol, Erdem&Erdem 2016: 284). DEA'nın fikri köklerini besleyen ya anımlıklar ve selefi düşünce, slam Dünyasındaki kaostan beslenmektedir. DEA, ihtiyaçlar üzerinden kendini var ederken alternatif sunumunu, güç elde ederek geçmişe olan özlemi gidermek için devletle me olarak ifade etmiştir.

2.2.3.3. Ku Klux Klan

Beyaz üstünlükçü anlayışa sahip toplumun derinlik katmanlarında mensubu bulunan nefrete dayalı bir örgüt olarak ABD'de ortaya çıktı. Aslında ırkçı temellendirme yaparak ortaya çıkmış nefret örgütü olan Ku Klux Klan, Amerikan iç savaşından sonra asker kökenli ve sihirbaz Nathan Bedford Forrest tarafından örgütlendirilmiştir (Britannica.com/2018). Ku Klux Klan hareketi Hristiyan toplumun içinde çıkmış bir terör örgütü olarak kendi eylemlerini mevraltırmak için Hristiyan öretisinden bazı yaklaşımları ileri sürmüştür.

Ku Klux Klan örgütü, batıl inanç ile mücadele ettiklerini tez olarak ileri sürmüştür. Örgüt, batıl inançlılara karşı siyahilere karşı koyarak birçok kanlı eylemler gerçekleştirmiş, siyahilere ait çiftlikler ve evler yakılmış, çok kanlı cinayetler işlenmiştir. Bu nefret odaklarına Yahudi kökenlileri ve Roma Katoliklerini de almış ve bunlara karşı da eylemler yürütmüştür. Bunlar, Roma Katoliklerini sapkın kabul etmektedirler. Daha sonra dümanla tırdıkları arasına sendikal hareketler ve örgütlü emekçileri de dâhil ettiler.

Örgütsel sembol olarak yanan haç ve yanan çember ön plana çıkmıştır. Yine yüzlerini gizleyen beyaz koni şeklinde bir başlık ve beyaz cübbe şeklinde üst kıyafetler giyerek toplantılar ve toplumsal gösteriler yaptılar.

Yabancı düşmanı, ırkçı, Antisemitik, Katolik karşıtı bir çıkış olarak 1920'lerde 5.000.000 üyeye ulaşarak birçok eyaletin kontrolünü sağlayan örgüt, dini

ortodoksiyi vurgulayarak kent ya amının, göçlerin ve Bol evik ihtilalin tehdit unsuru oldu unu savunmu tur. Amerika ahlak standartlarını korumak için sava tıklarını iddia etmi lerdir. Birçok kanunun çıkmasına ön ayak olurken (mesela likör ve içki satı nı yasaklayan kanununun çıkarılması) amaçları Amerikan ahlakını korumak toplumsal yapıyı korumak ve yapılandırmaktı (Britannica, 2018).

ledikleri cinayetler sonrası bunları engellemeye yönelik çıkarılan birçok yasa ve 1929 buhranı hızlı bir ekilde güç kaybetmelerine yol açmı ancak hala günümüzde sivil bir toplumsal yapı olarak varlıklarını korumaktadırlar. Alabama, Gorgia gibi eyaletlerde etkin olmu lardır. Zaman zaman kamu gücünü hatta yargıyı da taraflarına çekerek birçok kanlı infazı gerçekle tirmi ve örtbas etmi lerdir. Örgütlü emek gücüne kar ı i ledikleri cinayetler, örgüt açısından dönüm noktası olmu tur. Toplumsal algılarının ciddi oranda zedelenmesine yol açmı tır.

2.2.3.4. Sicariler

Romalıların Filistin bölgesini i galiyle ba layan yeni siyasal düzen birçok yenili i yerli halka dayattı. Ancak yerli halk arasında yer alan Kenani soyundan gelen branilerin yani Yahudilerin vergilerini vermek ko uluyla inançlarına kar ı lmayacaktı. Zamanla kimi uygulamalar ve bazı Yahudi tarikatları kar ıla tıkları kısıtlamalar sonucunda Roma'ya kar ı bir muhalefet yükselmeye ba ladı. Roma valisinin vergileri yükseltmesi ve Roma hâkimiyetinin bir ni anesi olarak Roma mparatorunun ni anelerini tapınak bölgesine sokması, radikal Yahudi mezheplerinden olan Kanailerin (Zelots) (Ojalvo, 14 Ekim,2015) büyük tepkisini çekmi tir. Roma valisi Quirinius'un gerçek bir sayım yaparak vergi koymak istemesine bu radikal Yahudi tarikatları Yahudilerin ancak tanrı tarafından yönetilebilece ini ilan ederek Roma yönetimine cevap vermi oldular ve bir isyan hareketine giri tiler. (Zalman, 21 Mayıs 2018). Sicari terörizmi, MÖ 40'ta ba ladı. Sicari ve di er gruplar direni e ba ladıklarında kullandıkları etkin silahları Sicarii idi. (hançer sica için Latince kelimesinden gelir ve suikastçılar veya katiller anlamına da gelir) Sicarii veya hançer adamlar kısa hançerlerle cinayet ve suikastlar gerçekle tirdiler. Amaçları Roma'nın Yahudiler üzerindeki egemenli ine son vermektir. Benzer sorunu

yaklaşık MÖ 160-176 yıllarında yaşamı olan Yahudiler o dönemde Antiokus Efafenis'e karşı Makabiler önderliğinde gerilla savaşı vererek kutsal şehri geri aldılar (Aslan, 2014: 53).

Hareket tarzları öncelikle kendileri gibi Yahudi inancında olan ancak Roma yönetimi ile uyumlu olan kabilelerin gündüz kalabalık halk topluluğu içinde sızarak bilinen bıçaklarla öldürmeleri ile bilindiler. Özellikle rahiplikle ilişkili Yahudi seçkinlerine ve varlıklı kabilelere saldırdılar. Bu grup, saldırılarını özellikle kalabalık ortamlarda ve zamanlarda gerçekleştirir. Sicrilerin eylemlerindeki mekân seçimi ve zamanlama, teröristlerin öldürdüklerinin sayısından çok seyredenlerin sayısının çok olmasına dikkat ettikleri tezini hatırlatmaktadır. Böylece saldırıları korku ve dehşet ile geniş kesimleri terörize etmiş oluyorlardı. Küçük bir Roma lejyonunu Massada Kalesinde imha edip kaleyi ele geçiren sicariler bu kaleyi kendi üslerine dönüştürdüler. Bu kale Romalılar tarafından kuşatılınca büyük bir direniş savaşı oldu ve bu direniş yaklaşık 3 yıl sürdü. Sonunda çıkış bulamayan bu grup, toplu intiharda bulunarak hayatlarına son verdiler.

Bir tarikat olan Zelotların içinden çıkan bu grup, fanatik ve cihatçı yönleri ile diğer Yahudi tarikatlarından ayrılmaktadır. Tanrı yolunda ölmenin bir de er olduğunu ve kişinin kendisini kutsal bir yola adanarak yüceleceğini savunmuştur.

2.3. TERÖR ZM VE FELSEFE

Terör aslında bir odaklaşma ve cepheleşmeyle ortaya çıkmaktadır. Belli amaçların gerçekleştirilmesini iddet yoluyla elde etmek isteyenler, karışıklıkta duran odak veya odaklara karşı mücadele etmeleri sonucu var olmuşlardır. Terör de en belirgin karşı odak devlettir. Devlet, müesses düzen olarak siyasi sınırları içinde kullandığı yetkileri ve bu sınırlar içinde yaşıyanlardan istedikleri ile vardır.

Toplumsal düzen kurma ve devletleşme ile ilgili ileri sürülen kuramlara bakıldığında; insanların, özgürlüklerinden vaz geçerek toplumsal yaşamı tercih ettiklerini ve böylece toplumsal yaşamı oluşturdukları ileri sürülmüştür (doğal sözleşme). Toplumsal yaşamı seçmek bir seçim ise, bu seçimin sonucunda

elde edilen ve vazgeçilenlerin ne oldu u nasıl olaca ı da toplumsal bir meseldir. Felsefik tartışmaların ba ında özgürlüklerin sınırlandırılmasının sınırının ne olaca ı gelmektedir. Faydacı yaklaşımlara göre refah elde etmek, güvenlik sağlamak, bireyin kendi devamını sağlaması, kendini gerçekleştirmesi bir kazanım olarak toplumsal yaşam ile elde edilir. Bölümümüzde bir nizamın içinde olmakla birlikte gönençin artacağı beklentisi ve diğer beklentilerin çoğu maddi ihtiyaçların ekseninde yer almakta oysa toplumsal yaşamı seçmekle vazgeçilenlerin büyük çoğunluğu maddi olmayan alan ile ilgilidir.

Terörün kaynağı ya da yöneldiği odak olarak devlet, kuruluş süreci, iktidarı, varlık sebebini dayandırdığı tercihleri, tehdit algısı vs bir seçime dayalıdır. Bu seçimler devlet terörünün kaynağı haline gelebileceği gibi terör gruplarının çıkışı gerekçesi de olabilirler. Bu bakımdan devlet kavramının dayanak felsefesi çok önemlidir. Eski toplum adlı eserinde Morgan, “insanlık tarihinin iki tür hükümet sistemi geliştirdiğini ileri sürer. İki ve en eskisi olan soylar, boylar ve kabileler üzerine kuruluş toplumsal bir örgütlenme; ikincisi de toprak ve mülkiyet üzerine kuruluş siyasi bir örgütlenme olarak”(Abeles,2011,s.17) izah eder. Antik Çağ devletleri ile Roma devletinde devletin ortaya çıkışına dair soybağları izlerine rastlanmaktadır.

Toplumsallaşmayı biyolojik bakımla da elelendirebiliriz. Buna göre toplumsal bir yapı oluşturmak türün içgüdüsel ve varoluşundaki potansiyeli ile ilgilidir. Nitekim hayvanların kendi türleri ile oluşturdukları grup ve sürülerin bazı kurallara dayandığını görmüştür. Kimi hayvan türlerinin kendi içinde oluşturdukları yapının bir hiyerarşik özellik gösterdiğini görmüştür. Hayvanların sosyal düzeni üreme, savunma, dayanışma, beslenme gibi birçok işlevi gerçekleştirmektedir. İnsan türünün üreme süreciyle başlayan temel ihtiyaçlarının karşılanması, toplumsallaşmasının en belirgin nedenidir. Sosyal bir yapı olarak toplumsallaşmada aile birincil kurum olarak yer alır. Birey çevresi ile uyumlanarak kimliğini şekillendirirken geliştirdiği ilişkiler aracılığıyla aidiyet duygusunun oluşumu sayesinde sosyalleşmekte ve bu da grup dinamiğine bağımlılığı oluşturmaktadır. En küçük yapı olan aile sırasıyla sülaleye, kabileye, boya ve ulusa evrilirken her yapı kendi aidiyet bağlarını

olu turmaktadır. Bu ba lar, toplumsal yapılar büyüdükçe çe itlilik göstermekte ve toplumsal yapıyı sofistike bir hale büründürmektedir.

Toplumsal düzenin tecrübi birikimi ve olu turdu u kültürel atmosfer birey ile etkile iminde düalist bir özellik göstermektedir. Devlet denen müesses nizam biçimleri, insan dü üncesinin bir ürünü olarak katmanla an toplumsal yapının aldığı ekillerden ibarettir. Devletin ekli ve dayanakları, insan toplulu unun ya adı ı tecrübe ve tarihi akı ın sonucu olarak ortaya çıkmaktadır. Gücü elinde bulunduranların ekillendirdikleri devlet mekanizması araçsal bir tasarım olarak fonksiyon icra etmektedir. Bu tasarım güç odaklarının inisiyatifini yansıttı ı gibi toplumsal birikimin ve katmanların yönetimde yer alı ıyla yapılanarak kendini ekillendirmektedir. Bu yönüyle canlı olan devlet de i im ve dönü üm ile de geli en artlara uyumlanarak yoluna devam eder. Geli en artlara uyum sa lamayan nizamlar, devletler zayıf dü erek yıkılır veya çatı manın kayna ına dönü erek büyük acıların kayna ı haline gelebilir.

Fonksiyonel olarak devlete biçilen geleneksel roller, bir ölçüde iç ve dı geli melerin etkisi ve toplumsal ihtiyaçların giderilmesine yöneliktir. Bu pozisyon iktidarı ekillendirmektedir. Tabi her ey fizyolojik ve biyolojik ihtiyaçlar hiyerar isine göre ekillenmemektedir. Toplumu meydana getiren ve devlet denen yapının mucidi ve kalbi olan insan, yapı olarak kendini bu nizama aktarmı oldu undan estetik, duygu, ahlak, tatmin gibi kavramların yansımalarını da aktarmı tır. Devlet bu yönüyle sadece fizyolojik ihtiyaçların giderilmesini üstlenmemi tir. Örne in Bertrand Russel; insanın hırslarını gerçekle tirmek için iktidarı ele geçirme arzusuna vurgu yapar ve insanın temel ihtiyaçları için de il iktidar ve hırslarını gerçekle tirmek için de büyük çaba sarf edeceklerini ifade eder (Russel, 2017: 10-14).

Oldukça eski bir kavram olan devletin, siyasal ya amdaki kullanım ba lamlarına bakılırsa kendi ba ına bir varlık olarak kavrandı ı dikkat çekmektedir. Devlet insanların zihninde kendi ba ına bir varlık olarak kodlandı nda yalnız ba ka devletlere kar ı de il kendi içinde de, ulusal düzeyde korunması gereken bir varlık olarak tasarlanmaktadır. Devlet yıkmak, devleti kurtarmak, devleti kalkındırmak bu tarz bir dü üncenin sonucudur

(Kuçuradi, 1983: 332,333). Ne tür bir tanım olursa olsun devlet, insanların kurdu u dinamik bir yapı olarak kuranlardan soyutlanamaz.

Devlet denen aygıt yazılı metinleri ve teamülleri ile sosyal düzenini çerçeveler ve kendini tanımlar. Modern devlet anlayı ında devletin birinci görevi olarak temel insan haklarını korumak ve ikinci olarak da sosyal ve ekonomik hakları özel artlara göre ekillendirirken e itlik prensibine uygun bir tutum sergilemesidir.

Terörizm, genellikle yasal olarak kurulmu siyasal ve toplumsal bir düzene kar ı sabotaj eylemleri gerçekle tiren yasa tanımaz ki iler ve ba kaldırma olayı ile birlikte dü ünülen bir kavramdır. Terörizm yasal bir sistemin aracı olarak da ba vurulan bir yol bir yöntem olabilir (Oruka;1982,s.137-148). Bu tarz terör yasal olarak kılıflandırılmı olabilir. Yasal kılıfa uygunlu u terör tanımının dı ına çıkaca ı anlamına gelmeyen fiiller, adil olmamakla iddetin yasallı ını de ersiz kılar. Yasaların ahlakili i ve adilli i de tıpkı devlet, iktidar, terör, hukuk düzeni gibi kavramlarda oldu u gibi uzla ım sa lanmamı ve tartı malıdırlar. Yasal terörizm devlet terörünün sadece bir eklidir. Yasaları uygulayan, erki elinde bulunduran güç olarak devlet, terörün di er ekilleri ile de terör gerçekle tirirler. Muhalifleri infaz, i kence, adam kaçırma, haksız tutuklamalar vs. ye ba vurularak devlet terörü gerçekle ir.

Terör grupları kendi varlıklarını bir direni ve hak arama ile ili kilendirirken günahın, kötülü ün ve sorunun oda ı olarak kar ı tarafı adres göstermektedir. Çe itli terör grupları farklı güdülerle ortaya çıkmı olsalar bile ortaya çıkı , eylem ve söylemlerin ifade edili biçimi benzerlik göstermektedir. Terör örgütlerince, yanlı lar, çeli kiler, var olu nedenlerini, talepleri, çözüm önerileri de çıkı ı ifade etmektedir.

Terör sonuçta insanın insana yöneltti i bir eylem olmakla birlikte eylemlerin hedefi aslında bireyden çok insanın üretti i kurumlara ve kurumsal yapıların ruhu olan normlara yöneliktir. Devletlerin var olu u öncelikle zihinde ba layan bir kodlamaya dayanmaktadır. Terörü uygulayan teröristlerin zihinsel kodları ile devletin kodları arasında do an çeli ki çatı manın kayna ı ve gerekçesi olarak belirlemektedir.

Terörizmi anlamak, bilimsel olduğu kadar tarihsel ve felsefi bir iştir (Wilkinson, 1977: 180) Tarih terörün hep yıkıcılığına tanıklık etmiştir. Terör gruplarının sahip olduğu ve savunduğu değerler, çatışmaları dümanla tırdıkları odakların çelişkilerine cevap verme çabası niteliindedir.

2.4. TERÖR ZM VE PSİKOLOJİ

Bir terör eylemini anlamaya çalışırken olayın yöneldiği hedef ve eylemi yapan kişi, eylemi yapanın amacı, kişiliği, kişilik özellikleri ve hedefin durumu bir bütün olarak ele alınarak analiz edilmeye çalışılır. Teröre başvurulan kişi ve grupların motivasyonları değerlendirilirken teröristlerin psikolojileri, kişilik özellikleri terörizme dair yapılan çalışmalarda ele alınmaktadır.

İnsan psikolojik bir varlık olarak tarih sahnesine çıktığı gündən bu güne yaptığı eylemlerin önemli bir kısmını bir bilinçle dayalı olarak gerçekleştirmektedir. Ancak bütün eylemleri bir bilinçle gerçekleştirmektedir. İnsanın, eylem anında, öncesinde ve sonrasında sahip olduğu duygu ve düşüncenin yansıması olan ruh hali vardır. Kişinin sahip olduğu ruh hali eylemlerine yakınlıkla ilişir veya uzaklaşır.

Terör eylemlerine maruz kalan kişiler ve toplumlar farklı davranışlar sergilerler. Terör eylemleri bazı insanları sindirerek geri adım attırıp karşı direncini kırarken, teröre sempati ile bakanların örgüte katılımını teşvik etmeye de yol açmaktadır. İddet, kişilerin konumu bakımından farklı sonuçlar doğurmaktadır. Terörist eylemler birçok yönüyle örtük eylemlerdir. Eylemin yapılışı açık bir mesaj içereceği gibi eylemler bütünü birçok amacı barındırabilir.

İnsanın iddetle ilgili olduğu, iddetin bir ölçüde insanın kendisini ifade etme aracı olarak kullandığı yönündeki görüşler mevcuttur. Terörü kriminal bir perspektifte değerlendiren yaklaşımlar, aynı zamanda eylemcilerin ruhsal durumlarını psikanaltik modellerle anlamaya çalışmaktadırlar. Psikanaltik modeller, terörü, iddeti, saldırganlığı bireyin ruhsal yapısıyla özellikle de özdeğerleriyle ilişkilendirir (Candansayar, 2002,387). İnsanın önceliği kendisidir. Kendisine yönelik tehdit olarak gördüğü eylemlere karşı bir direnç ortaya koyar. Bu direnç, farklı şekillerde ortaya çıkabilir. Demokratik

örgütlenmeler, demokratik hakları kullanarak kendi haklarını savunmaya aktif katkı verebileceği gibi pasif direniş ekinde de olabilmektedir. Terör grupları ise kendi yöntemlerini son çare ve başka çıkar yol kalmayınca girilen yol olarak izah etmektedirler. Birey ya da grup kendi öz değerini yaraladığını ve incittiğini dü ündü ü hedefe yönelik olarak öfke tepkisi gerçekle tirir. Bu öfke tepkisi kronikle ti inde incinmesinin nedeni olarak sembolize etti i hedefe yönelik iddetle kendini açığa vurur. e yaramaz horlanmı bir kişilikten iddet yoluyla kendini, i e yararı biri olarak direniş i ve iddeti ile var etmeye çalışır. iddet kişiliğinin bir parçası olarak kişinin davranışlarını aynı zamanda ekillendirmeye başlar.

insan psikolojisine yönelik yapılan de erlendirmeler, birçok sınırlılıklar ve kısıtlıklar barındırmaktadır. Bireyin iç dünyasına yönelik yapılacak de erlendirmeler, bireyin iç dünyasına nüfuz edebilmek soyut alanına sınır çizmek gibidir. Bu bakımdan kişinin ruhsal durumunu ortaya koymaya yönelik çalışmaları birçok handikapı barındırmaktadır. En önemlisi de erlendirmelerin yansızlığına yönelik üphe ve insan psikolojisine yönelik yapılacak çalışmada ön görüleceklerden daha fazla bileğinin ve girdinin etkisinde kalabilme ihtimali olan bir varlık olmasının getirdiği zorluklardır. Karşılaştırmalı çalışmaları yapabilme imkânı son derece kısıtlıdır.

Terörist gruplar çok çeşitlidir. Terör gruplarına katılımda etken motivasyon aracı kişiden kişiye değişiklik göstermektedir. *Bireysel, gruplar arası, etnik, dinsel farklılıklar vardır. Terörü bir yöntem olarak taleplerini karşılamak isteyenlerin benzeri mediyum ifade edebiliriz* (Candansayar, 2002:375). Terör uygulayanların ruhsal durumları ele alınırken grubu oluşturan kişilerin ele alınması bir ölçüde mümkün iken terör devlet kaynaklı ise bu tarz bir de erlendirme söz konusu olamamaktadır.

Terör grupları mücadele verdikleri odak bakımından de erlendirildiklerinden uluslararası de erlendirmelerde iddet odaklarına yönelik de erlendirmelerin farklılaştığı görülmüştür. Terör, çeşitli olarak sosyalist, din motifli ve etnik temelli gruplardan meydana gelebilmektedir. Uluslararası camianın, terörü de erlendirirken dayanaklarına göre de erlendirmeler yaptığı ve bütün gruplara aynı tutumu sergilemediği görülmektedir. Terör gruplarının

mensuplarının kendilerini nitelerken ideolojik bağlamları, mücadele ettikleri kültür havzasının terminolojisine göre; fedai, gerilla, mücahit, devrimci, yolda , özgürlük savaçısı, direniçi, heval, vb. gibi isimlerle isimlendirdikleri görülmü tür. Bu nitelermeleri, terör gruplarını destekleyen odaklarında kullandı ı görülmektedir.

Terör gruplarına katılımı ve eylemlerde yer alması ki iler üzerinde yapılan ara tırmaların ceza evinde yapılması, kısıtlı olmaları, itirafçı olmaları ve ya bir terörist üzerinde yürütölen gözlem ve çalı maların önemli bir ço unlu unun sonlandırılmaması teröristlerin psikolojik durumları hakkında yapılan çalı maları sorunlu hale getirmektedir.

Teröristleri tanımlarken devletçi yaklaşımlarda; psikopat, ruh hastası, deli, cani, yoldan çıkmı , sapkın vah i, katiller sürüsü gibi isimler ile isimlendirildikleri görülmektedir. Teröristleri ruh hastası oldukları dü ünncesinin, teröristi gerçek anlamda tanımlamak yerine daha çok politik bir söyleme yönelik oldu u de erlendirilebilir. Çünkü bu tarz tanımlar, kamuoyu nezdinde yürütölen ileti imin bir parçası olan dı layıcı ve itibarsızlaşma amaçlı çalı maların dili olarak öne çıkmaktadır. Teröristlerin davranışını anti sosyal, psikopat ya da şeytanın temsilcisi olarak açıklamak bireysel bir psikoloji üzerine odaklıdır. Terörün çevresel belirleyiciliğini dı layan yaklaşım, tek faktörlü (Long, 1990:15) olacağından gerçeklikten uzak bir sonuca götürece i muhakkaktır.

Terörü bir araç olarak amaç ve hedeflerini gerçekleştirmeye yönelmiş ki ilerinin içinde buldukları sosyolojiyi baz alarak yapılacak de erlendirmelerde açıklanmaya ihtiyaç duyulan hususlar vardır. Nitekim terör eylemlerini gerçekleştiren ki i ve ya grupların u radıkları hak gasplarını, yok sayılmalarını, haksızlıklara direnmeyi kendi politik yolları olarak gördükleri terör eylemelerini me ru gören yaklaşımlar vardır. Bu yaklaşım yapılacak en belirgin itiraz aynı sosyolojik yapıdan gelenlerin önemli bir kısmının terörü seçmeyip başka yolları tercih etmeleri ve ya içinde buldukları yapıyla uyumlu olmaları gösterilebilir. Terör ile ilgili farklı yaklaşım ve algılar terör politikine ilişkin çerçeve tanımlı zora sokmaktadır. Terörü amaçları için araçsallaştırılmasına aslında en büyük itiraz kendi sosyolojik tabanlarında geldi i de bir vakıdır. Teröre

ba vuranların dinsel, kültürel, etnik veya azınlık hakları bakımında taleplerinin karılanmadığını ileri sürerek sundukları gerekçeler ço u zaman aynı sosyolojik taban tarafından desteklenmemektedir.

Terörist eylemlerin teröristlerin sayısı kadar sebepleri olabilir (Long, 1990:15). Terörist eylemlere maruz kalmı hedefler dü manla tırılmı lardır. Kendi ma duriyetlerinin kayna ı olarak konumlandırıldıklarından kötülü ün kayna ı ve bu kayna ın bertaraf edilmesi temel hedef olarak ortaya çıkar. Aslında iddetin yönünün tayini iddeti me rula tırıcı bir yöne sahiptir. iddetin dü manla tırılmı oda a yönelimi a a ıdan yukarı ya da yukardan a a ı eklindedir. Amaca ula mak için iddete ba vurmanın kaçınılmazlı ı dü manla tırmayla bir zemine oturtulmu olmaktadır. iddetin kayna ının eytanla tırılması gaspçı ve a a ılık politik güç olarak konumlandırılmasında insani ve ahlaki olmayan eytanın öldürülmesi, dinin emri, insanlı ın temizlenmesi, korunması sonucunu do urur. Bu yönüyle iddet eylemi me rula mı olmaktadır.

Terörist, kendi konumunu “istemeyerek ba vurdu u bu yolu” insan olmaya ba lamakta ve aslında insani bir tutum sergiledi ini iddia etmektedir. Çünkü onurlu bir varlık olarak kendi nefsi müdafaasını yapmak ve kötülü e direnmeyi insanla maya ba lamaktadır. Gücün mutlak hâkimiyeti baskıyı ve sindirmeyi temsil etmektedir. Erdem, ahlak ve huzurun, bu gücün ortadan kaldırılmasıyla sa lanaca ı dü üncesi kendi kimliklerine ve görev tanımlarına yaptıkları atıftır.

Teröristler, kendilerini uyarıcı etki yaratan ki iler ve kendilerini topluma ık olmak için yanan me ale olarak görürler. Teröristler, kendilerini kutsalları için mücadele veren kutsal ki iler ve dünyayı de i tirenler olarak tanımlamaktadırlar. Bu yönüyle adeta kendileri do ruluk için mücadele veren havariler ve hatta dini motifleri kullanarak peygamberlerin takipçileri olarak bile tanımlamaktadırlar. Kimi terör grubu mensupları ise koku mu lu a kar ı çıkmak, aklın efendili ini yapan, insan onurunu çi neyen vesayetçi odakları ortadan kaldırmaya kendilerini adamı aydınlık yol yolcuları olarak görür ve toplumsal de i im gerçeikle tirerek sınıflı yapıyı sınıfsız bir dünyaya dönü türmek için omuzlarına a ır yük yüklenmi ki i olarak görürler. Fedakârlık ve feda olmak suretiyle özlemini duydu u dünyayı kuraca ını veya

mesajını geni kitlelere ula tırması olmakla bedeninin kutsanacağını ve insanlığın onurunu kurtardığına inanır. Teröristin davranışı ve kendine bakışı kendini konumlandırması kendisine affettiği kişisel kimlidir. Erik Erikson'un kimlik kavramı ile izah edebileceğimiz teröristteki kimlik algısı inanışları ve güvene geçiş, var olacağı ortamı tarif etmektedir.

Teröristin kimliği üzerinde, sosyal ve kültürel aidiyetlerinin yanı sıra içine dâhil olduğu grupların tutumları görüşleri etkili olmaktadır. Teröristler bireysel olarak değerlendirildiğinde iddetle ilimli olamayabilecekleri ancak grup içinde oluşan atmosferin esiri olarak gerçekleştirilen eylemlerin ortamı olmaktan imtina etmedikleri görülmektedir. Kendi ilişkileri grup kimliğine teslim olmakta ve ortama bürünme sonucunda ikinci bir kişilik tutumu sergiledikleri görülmektedir. Crenshaw'ın yaptığı bir çalışmada teröristlerin bir kısmının iddetle ilimli oldukları ancak çoğu teröristin gerçekleştirildiği iddetten acı ve ıstırap çektiğini, yaptıklarından hoşnut olamadığını ifade etmiştir (Crenshaw, 1986:365-386). Terör grupları politik bir eylem olarak başladıkları yollarını, süreç içinde iddet ile kendilerini var etme yoluna girdiklerinden, yumuşak bir süreç olarak başladıkları yollarına iddetle sonuca gitmenin doğruluğuna inandırmışlardır. Bu yapılar çoğunlukla iddetin dozunu arttırmışlardır. iddetle istenen hedef yakalandığında veya yakalanması mümkün görülmediğinde süreçlerini evrilttikleri de görülmüştür. iddetten uzaklaşma veya iddeti arttırma ekinde bir tablo ile karşılaşılabilmektedir. Terör grupları içinde radikal görüşler daha sert ve hararetli savunulduğunda karşı görüşler cılız kalmakta ve bu tarz örgütlerde keskin görüşler, çoğunluklu bir şekilde ön plana çıkabilmektedir. Grup dinamiğinin zorladığı yönde hareket eden terörist, kendi kişisel eylemini, düşüncelerini grup kararına teslim olarak grup içindeki varlığını sürdürebilmektedir. Aksi halde grup içinden dışlanma, pasifize edilme ve hatta infaz edilme riski ile karşı karşıya kalacağını bildiğinden grup kararlarına uzun süre uyum gösterebilmektedir. Bu çatışma hali uzadıkça ve görüşlerinde bir değişim olmuştukça ise gruptan ayrılma sürecine girebilir.

Teröristin sahip olduğu ideolojinin, eylemlerini izah etmeye ve zorlukları aşmaya yarayan bir araç olarak teröristlerce işe koşulduğunu bilinmektedir. Terör gruplarının ideolojileri, teröristin ve terör grubunun sorun çözmede kullanacağı

bir araçken bireyin de en büyük psikolojik dayanak noktalarından biri olarak i lev görmektedir.

Terörizm temelde bir grup eylemidir. Psikolojik ve çevresel faktörlerin hangi bile eni bireyin terörizme yönelmesine yol açarsa açsın, birey bu faktör ve bile enlerin tamamıyla grup içinde vardır.

Terör gruplarının ki iye tanımı oldu u alanda ki inin kimlik ve de er edinimi, ki inin sahip oldu u birçok kimli in önüne geçti i görülmü tür. Terör gruplarının, ailelerin yerini almı olması ve de erlerin tek belirleyicisi olması ile bireyi grupsal eylemlerde daha tutkulu hale getirdi i görülmü tür. Bireyin grup içinde edindi i kimlik ve aidiyet nedeniyle kimi zaman grubu ailesine tercih edebilmektedir.

2.5.TERÖR ZM N ÖZELL KLER VE T POLOJ

Amaç ve hedeflere ula mak için benimsenen iddet, aslında kendini ifade etme biçimi olarak izlenen bir yol ve yöntem olması bakımından terörizm, sosyolojik ve psikolojik unsurları içinde barındıran bir ya am felsefesini ifade etmektedir. Terör örgütlerinin gerçekle tirmek istedi i hedeflerinin toplumsal boyutu, kurmak istedi i düzen ve var olan uygulamalara itiraz etti i yakla ımları, politik iddet (terör) olarak gerçekle mektedir. Terör grupları, ba vurdu u iddetin nedensel boyutu olan sosyolojik temellendirmelerle kendini var etmektedir.

Terörizmi salt iddet ve korku salma sonuçları üzerinden okuyan yakla ımlar, terörün siyasi bir güdüsünün olmasının art olmadı ını; canilerin, psikopatların kendilerinin bile akıl sır erdiremedikleri dürtülerle kurbanlarına saldırdıklarını, dar kafalı, sadist ki iliklerin engellenmi liklerinin, ya antılarındaki bastırılmı duygularının telafisi için gösterdikleri bireysel iddeti de terör kabul etmi lerdir (Wilkinson, 1977: 47)

Terörizmin ideoloji, örgüt ve eylem unsurları (Korkmaz,1999: 47) terör grubunun dayanak noktası olarak ya ama dair okumalarını ortaya koymakta ve bu yönüyle örgütün hangi sınıfta yer aldı ına i aret etmektedir. Özellikle terör örgütlerinin ideolojik kimli i, terör örgütlerinin kimlerden olu tu unu

göstermektedir. Örgütlenme biçimi ise örgütün eylem ve karar alma süreçlerini, hareket kabiliyetini, yaklaşımlarını ele vermektedir. Terör örgütleri başvurdukları eylem çeşitleri ile de birbirinden ayrılmaktadır. Eylemlerinin yöneldiği hedeflerde büyük benzermeler olmakla birlikte eylem biçimlerindeki farklılıklar, örgütün imzası karakteri olarak yorumcular tarafından ele alınmaktadır.

Yonah, terör örgütlerinin temel karakterini ve terör örgütlerinin varlığını dünya politikasına, sosyolojisine ve bireyin psikodinamisine etkilerini ele almış ve benzerlikte değerlendirilmiştir. “Birincisi, öncülleriyle günümüz teröristleri, ümitsiz çağda hayata yeni bir tür, kurbanlar, tehdit ve tepki anlamında yeni bir iddet biçimi getirmiştir.

İkincisi, teröristler uluslararası arenada kargaşa ve düzensizlik yaratmak için çeşitli vasıtalarla eylem gerçekleştirmektedir. Başka bir deyişle terör örgütlerine karşı politik, ideolojik, sosyal, ekonomik ve stratejik spektrumda mücadele yürütülmektedir. Bu bağlamda fiziki iddet, korku ve terörü yaratma metodlarından sadece biridir. Bu psikolojik destabilizasyonun, uyuşturucu trafiği ve narkoterörizm ölçüsünde toplumsal istikrarımıza denk bir tehlike oluşturduğunu görüyoruz.

Üçüncüsü, terörizm toplumumuz için bir seri tehdit oluşturur. Ya standartımıza ve düzenli sivil varlığımız olarak varsaydığımız eylemlere ciddi bir etki yaratır. Kişisel anlamda en ciddi tehlike belki de bireylerin güvenliği ve esenliği ile ilgilidir. Bütün bunlar için gerekli olan şey, kurban olmak için yanlış yerde ve yanlış zamanda olmasıdır. Daha olumsuz ise ekonomik gelişmeye, iş hayatına ve sonuç olarak belki en önemlisi demokrasinin istikrarına ve hatta yaşamasına tehdit oluşturmasıdır.

Dördüncü karakteri, terörizme destek veren devletlerle ilgilidir. Terörizm kimi devletlerce düşük yoğunluklu, düşük düzeyli, stratejik savaşın bir biçimi olarak çatışmalar spektrumunda yükseltilebilir araç olarak kullanılmaktadır. Küçük grupların, devletlerin direkt veya endirekt desteğiyle, siyasal iddeti ulusal, bölgesel ve yerel düzeyde yönlendirilebilir. Sonuçta uluslararası güç dengesini etkileyebilirler.

Be incisi özgür dünyanın hükümetleri ve insanları modern terörizmin do asını, sahasını ve yo unlu unu de erlendirmeme hatasına dü mü lerdir. Ulus-devletler; terörizmi bir sıkıntı, bir rahatsızlık olarak görme e ilimindedirler. Sonuç olarak, ço ulcu devletlerin problemle etkili bir ekilde ilgilenme gereksinimini yeterince kar ılamadıklarını görüyoruz” (Alexander, 1987, c.10, s. 213-217) ekinde ifade etmektedir.

Terör grupları, uyguladıkları iddet stratejileri ile otoriteyi zayıf dü ürdüklerinde otoriteyi, tartı ılır hale getirmekte ve hareket alanlarını geli tirecek bir bo luk olu turmaktadırlar. Toplumsal istikrarı bozarak bireylerin birbirine olan güven duygusunu zayıflatmakta, çatı manın taraf ve yanda larını konu amaz hale getirmektedir. Olu an iddet ortamı yeni iddet dalgalarının ortaya çıkmasına sebep olarak toplumu iddet sarmalına çeker. Ya anan iddet, güvenlikçi tedbirleri ön plan çıkararak demokrasiyi tehdit eder.

Terörizm, psikolojik sava ın en eski tekniklerinden biridir. Terör eylemleriyle verilmek istenen mesaj, bir tasarımın ürünü olarak vardır. Mesaj, hedefi korku salarak ele geçirme amacına dayanır. Terör eyleminin kurbanının kim oldu u bu tasarımda kimi zaman önemsizdir. Dü manla tırdı ı oda ın üyesi ba lısı olmayabilir. Önemli olan kurulu düzenin ve güvenli in tehdit altında oldu u hissini vermektir. Terör eylemleri bu yönüyle çok sayıda insanı öldürmekten ziyade eylemleriyle öldürdüklerini, çok sayıda insanın izlemesini sa lamak isterler. Böylece hayatın normal akı ının, insicamının kendi eylemleri ile bozulmasını hedeflerler.

Psikolojik bir silah olarak terörizmin, kuram olarak bir mantık içerdi i ve bu mantı ın bir düzen ve uyum içinde oldu u dü üncesi, terör gruplarının katı bir hiyerar i ve i letim mantı ı i letti i sonucunu da kabul etmektedir. Nitekim terör grupları kendi içlerinde ideolojik uyuma katı bir ba lılık göstermektedirler. Terör örgütleri bu halleriyle kendi ahlaklarını ve de er sistemlerini olu tururlar. Kendileri için geçerli olan tek ba layıcı ey budur. Teröristler, zaten eylemleri ile kurulu düzenin ahlaki anlayı ının dayalı oldu u normlar ile uyumlu olmadıklarını ifade etmektedirler.

Teröristler genellikle tasarlanmı dü man olarak sınıf ya da ırka kar ı nefretten deliye dönmü lerdir. Bu nefretleri bir motivasyon aracı olarak teröristi sıkça eyleme yöneltir. Teröristler için eylem yapmak kimliklerinin ve ya am gerekçelerinin gere idir. Nefrete dayalı eylemler, ussal olmaktan ziyade duygulara dayalıdır. Bundan dolayı da eyleme maruz kalan ki i veya kitle terörist açısından kendi hislerinin iddetine maruz kalmı bir obje olmaktan öteye geçemeyebilir. Teröristler sahip oldukları duyguları ifade yöntemi olan eylemlerini kutsarlar ve eylemi sorgulamaktan ziyade eylemi gerçekle tirmeye yönelmi görevliler olarak vardrlar.

Etnisiteye dayalı terör örgütleri, dü manlarını i galci olarak tanımlarken aslında sadece kendi dü manları olmadı nı aynı zamanda etnik tabanın bütününün dü manı olarak takdim etmi olurlar. Terör örgütünün bu pozisyon alı ı etnik tabanının her türlü deste ini almayı amaçlar. Terör örgütleri bu pozisyon ile etnik tabanın maddi deste ini alamasa bile manevi destek sa ladı ı muhakkaktır. EOKA, IRGUN, STERN, HINÇAK, ASALA, PKK gibi etnik temelli terör örgütleri terörü güçlü bir silah olarak kullanmı lardır. Bu silahın etkinlik sa lamasının en büyük nedeni, egemen gücün toptan imha stratejisini uygulayamaması ve etnik grubun egemen gücün gerekli istihbari deste i almasına engel olması buna kar ın örgütün, bu tabandan istihbari bilgi almasıyla egemen gücün gerilemesine geri adım atmasına neden olmasıdır.

2.6. TERÖR EYLEMLER N N ÖZELL KLER

Do aları gere i rastgeledir. Buna kar ın teröristler hedeflerini seçerek gerçekle tirdiklerini, düzeni temsil eden ve koruyan güvenlik güçlerine kar ı ve kamu personeline, kamu kurumlarına yöneldiklerini, eylemlerinin bilinç içerdi ini ifade etmelerine ra men bugüne kadar gerçekle mi terör eylemlerinin istatistiksel göstergeleri taraf olmayan masum insanların kaybının çok yüksek oldu u sonucudur. Kimi zaman hedef olan ki ilerin o ülkede sadece eylem esnasında bulunmu olmaktan öte bir kesi iminin olmadı ı gerçe idir. Toplumda bu eylemlerin psikolojik yansıması olarak da gelecekte birey kendisinin hedef veya kurban olmayaca ı garantisine sahip olmamasıdır.

Terörizm, esasen hem kurbanlarının ve hedef kitlelerinin kafalarında hem de bireyler ve toplum üstünde yarattığı etkilerinde keyfidir ve önceden tahmin edilemez. Terör, öznel bir deneyim olarak her insan üzerinde aynı etkiyi bırakmaz. İnsanların korku etkileri farklılık gösterdiğinden terörün davranışa etkileri ile ilgili mutlak bir doğruluk ortaya koymak mümkün değildir. (Wilkinson, 1974: 80). Terör eylemlerinde süreç yönetimi, birçok kestirememelik içermektedir. Kontrol dışılık, laboratuvar deneyleri dışında özellikle sosyal ortamlarda ve sınırlandırılmamış sosyal çevrelerde her daim mümkündür.

Terörizm örtük olarak tüm savaş kural ve teamüllerini tanımayı reddeder. Savaş anları ve savaş mayınları arasındaki ayrımı yadsır. Esir ve yaralılara karşı hiçbir insani sınırlama veya yükümlülük tanımazlar. Teröristler, kadınlar ve çocuklar da dâhil olmak üzere tüm hayatların davalarını ruhsal olarak harcanabilir olduklarını düşünürler. Nitekim PKK 1980'lerde ve sonraki süreçte köy baskınlarında öldürdüğü köylüleri, işbirlikçi hainler olarak göstermeye çalışmıştır. Oysa ölenlerin çoğunun bebek, çocuk, kadın ve yaşlıları olduğu bilgisi eyleme dair raporlarda yer almıştır. Teröristler, farklı amaçlara hizmet etseler de kurbanlarına karşı benzer tutumlar sergilemektedirler. Japon Kızıl Ordusu da PKK gibi aynı tutumu sergilemiş ve gerçekleştirdikleri hava alanı baskınında öldürdükleri Porto Rikolu hacıları emperyalist düşünme biçimi olarak tanımlanmışlardır.

Teröristler, tüm ahlaki sınırlamaları yadsıma neticesinde barbarca ve zalimce saldırılar gerçekleştirirler. Londra'da, IRA'nın bombalamalarında, bombaların, çivi ve bilyelerle güçlendirilerek kayıpların ve yaralanmaların artmasını sağlamaya çalıştığı görülmüştür. Son yıllarda Afrika ve Asya merkezli kırsal terör saldırılarında kurbanların ilkel yöntemlerle baskınlarını deşilmesi, DAİŞ'in kurbanlarını ateşe atması veya kılıçla, bıçakla gırtlaklarının kesmesi, PKK'nın şehir merkezlerinde amonyum nitrat, diğer zirai madde ve kimyasallarla güçlendirilmiş bombalarla yaptığı saldırılar, terörün barbarlığına ve canlilikine örnek gösterilebilir.

Terörizm ispatlanmamış birçok varsayıma dayanmaktadır. Teröre maruz kalmış kişilerin yaşadığı korkunun devlete ve toplumsal değerlere sadakatlerini olumsuz etkileyeceği ve iradelerinin kıracağı, (Wilkinson, 2002:146); bir

ba kagörü te ise baskı ve iddetin toplumda korku e i inin a ılmasıyla ters tepece ini ileri sürmektedir. Terör dalgasının i kence gören bireyde oldu u gibi irade çökmesine ve her eyi kabullenmesine yol açar dü üncesi ki buna kar ıda i kence bireysel bir pozisyon alı tır oysa terörde toplumsal bir maruz kalma vardır ve bunun da toplumsal duru a etkisi bireysel muhataplık gibi sonuçlanmayacaktır görü ü ile kar ılanır. Nitekim toplumsal dinamiklerini bireysel tepkileri de i tirdi i birçok olayda gözlenmi bir gerçekliktir.

Dü ük yo unluklu stratejik sava konsepti olarak terör, uluslararası güç dengelerini etkileme kabiliyeti bakımından güvensiz dünya algısını besledi i gibi uluslararası hukukun uygulanmasında büyük tartı malara ve çifte standartlara yol açmaktadır. Terör grupları ve teröristler, dünyada genel geçer bir tanım ile kar ılıklandırılmadıklarından, birilerinin terör dedi ine bir ba kasının özgürlük sava çısı, gerilla gibi isimlendirmeler yapabilmesinden kaynaklı terör gruplarına ve teröristlere kar ı ortak bir tavır geli tirilememektedir.

2.7. DEVLET TERÖRÜ

Devlet her eyden önce insan aklının ürünü olarak kurumsalla mı siyasal bir olu umdur. Devletlerin bir nesne olarak tavır ve tutum sergilemesi diye bir durum söz konusu de ildir. Devletleri yöneten ki iler ve bu ki iler in dü ünceleri, devletlerin olu turdu u topak güç, (devletin bütün kurumlarının tarihsel süreçte olu turdukları deneyim tecrübe, toplumun maddi manevi bütün unsurlarının birikimi ve buna yön veren felsefe) devletlerin reflekslerine yön verir. Devletin dinamizmini ve canlılı ını olu turan bu güç devletin ideolojik boyutunu ifade eder.

Devletler de di er canlılar gibi kendini korumak devamını sa lamak ve ya kendine yönelmi tehditleri bertaraf etmek için bir takım giri imlerde bulunur. Devlet müesses nizama uyum sa latarak varlı ını sürdürebilir. Devletin i leyi i aslında psikolojiktir. Bireyin benli inde ve psikolojisinde varlı ını kabul ettirmesi sayesinde kendi iradesini i letebilir. Bireylerin dünyasında silinen devlet, varlı ını sürdüremez. Kurumların i leyi i fonksiyonlarını yerine getirmesi ile ilgilidir. Bireylerin kurumları tanınması aslında bir irade devrini

içerir. Bireyin iradesiyle kimi haklarından vaz geçmesi ve kimi yükümlülükler altına girmeyi kabul etmesi ile oluşan toplumsal düzeni, i leyini kurdu mu müesses nizam ile i letir. Bu süreç me ruluk zemininde sürdürülebilirdir. Egemenlik, yasal güç ile sağlanan hâkimiyeti ve nizamı ifade etmez. İnsan iradesiyle kurulan düzen, iradenin devamı ile varlığını sürdürebilir. Düzeni sağlayan *hukuk, ilikileri adaletle dayandırarak toplumsal ilikiyi düzenler, kamuya ait olanı herkesin ilivsel kullanımına açar* (Kuçuradi, 1983: 44), temel hak ve hürriyetlerin herkesçe eşit ve adil kullanımını sağlar. Bu temelde devlettoplumsal düzenin devamını sağlar.

Devletler, kurumsal olarak güç kullanma, vergi koyma, ceza verme, gibi ilerini hukuka (yazılı, yazısız, gelenek hukuku) dayandırır. Devletlerin en belirleyici özelliği hukukilidir. Hukukun ilerli ilizora dayalı olmasından önce varlığının kabulü ve kabul ile birlikte oluşan müesses yapıdır. Kabullenmek, itaat ve saygı duymak psikolojik boyuta sahiptir. Psikolojik boyutunu kaybetmiş mekanikle mi düzenler, toplumsal derinliklerini ve tabanlarını kaybedeceklerinden ya ayamaz ve tatbik edilemezler. *Gramsci, egemenlik ve egemenliğin kullanımının gerçek gücünün zor kullanmasında yatmadığını, yönetici zümrenin dünya görüşünün yönetilenler tarafından kabul edilmesiyle ilikioldu unu savunur*(Carnoy, 2015: 95). Hegemonya da sivil yapı üzerinde oluşturulan ideolojik üstünlük anlamını taşıdığı savı devletin inanç ve psikolojik bir nesne olduğu sonucuna bizi götürmektedir.

Devlet hegemonyasının in a ettiği toplumsal düzenin çelişkileri ve ürettiği sorunlar ve ya dayalı olduğu sınıfın tahakkümünü sürdürme arzusu çatışmanın kaynağı olarak orta yerde durmasıyla devletin, iddet üreten tahakkümünü derinleştirilmesi sonucu iddet dalgası yayılır. Bu iddet dalgası, devlet kaynaklı olduğu için devlet terörü olarak isimlendirilir. Devletin uyguladığı iddet bazı yaptırımlarla uygulayacağı baskı ile hedef kitleyi, kileri sindirmeye itaate zorlama ekinde olabileceği gibi kilerin bedenine yönelik iddet (ikence, öldürme, hapsedme gibi) ekinde de olabilir.

Siyasal muhaliflerin her türlü hakkının korunduğu rejimlerin demokratik devletler olduğu söylenebilir. Bu gün demokratik kabul edilen birçok devlet dâhil olmak üzere bazı devletlerde muhalif düşüncelerin baskılandığı ve

ya am hakkı verilmedi i güncel bir konu olarak gündemde yer bulmaktadır. Muhaliflerin hayatları ve ya am konforları tehdit altındadır. Acımasızca öldürülebilir, tutuklanabilir, katledilebilirler ve i kence görebilirler. lerini ve servetlerini kaybedebilirler, seyahat özgürlükleri kısıtlanabilir, ya am hakları siyasal iktidarı elinde bulunduranların inisiyatifine sunulmu tur. Siyasal iktidarı elinde bulunduran ki i veya zümre, bunu kendilerinin temel hakkı olarak gördüklerinden neyin ne olaca ına ancak onlar karar verebilirler. Kendi ayrıcalıklarını korumak için soykırım dâhil her türlü eylemi yapabildiklerinden insanı silikle tirmektedirler. Kimi zaman devletler kendi iktidarlarını dine dayandırarak uyguladıkları iddetin kayna ını kutsayabilmektedirler. Bu tarz sistemlerde devletler insan için de ildir, insan devlet için vardır. Devlet kutsanmı ve dolayısıyla yöneticiler de kutsanmı tır. Bu anlayı baskının me ruiyetine hizmet etmektedir.

Kamu hukukçularınca, toplumsal düzeni korumak için i leyi in bozulmasını tehdit edecek unsurlara kar ı zor kullanmak, devletin görevi olarak görülür. nsan onurunu küçük dü ürücü yasal çerçevesi olan iddet içeren uygulamalar, devlet terörü olarak adlandırılır.

nsanların e itli i, en azından fiziksel ve ahlaksal olarak insanların aynı gereksinimleri oldu u anlamını ta ır. Onları bu gereksinimleri kar ılamak için zorunlu olan haklara layık görülmelerini (Oruka,1982:357) gerektirir. Devlet kurumlarının sundu u hizmetler kar ısında herkesin aynı muameleyi görmesi devletlerin adaleti sa lama görevlerinin gere idir. nancın ya anması, kimli inin ve ki ili inin korunması devlet güvencesinde garanti altına alınmalıdır. Devlet bunları sa layacak tedbirleri almakla yükümlüdür. Bu çizgiler a ılımı ise devletin iddetinden söz edilir.

Bazıları için yasal olma do ru olmayla, do rulukla özde tir. Bundan hareketle her terör eylemi de yasal ve ahlaksal yanlı la özde le tirilmektedir. Bu, salt hukuksal adalet ve ahlaksal anlayı tan kaynaklanmaktadır. Bu nedenle yasal terörizm deyimi genelde hukuk düzeninin egemenli ini adaletin egemenli inden ayrı tutmayı ba aramayanlara özellikle tuhaf bir deyim gibi görülecektir. (Oruka, 1982: 137) Oysa yasa ve adalet özde de ildir. Her yasal düzenleme adil olmayaca ı gibi bir sınıfın tahakkümünü veya çıkarlarını

korumaya yönelik olabilir. Hukuk, bir sınıfın çıkarlarını koruyan metinlerden oluşabileceği gibi kimi toplulukların temel haklarını çileyen düzenleyici metinler de olabilir.

Devletler, düşük yoğunluklu savaş stratejisi ile kendi ulusal çıkarlarını başkalarıyla toplumların çıkarlarına aykırı bir şekilde müdafaaya kalkışabilirler. Ki bu daha ziyade o ülke içinde toplumsal bunalımların zeminini güçlendirerek bir iç çatışmaya sürüklemek amaçlı girişimlerdir. Muhalif gruplara lojistik destek sağlamak, eğitim vermek, silah ve mali yardımda bulunmak gibi yollarla rakip veya düşman olarak görülen ülkelerde kaos ve şiddet ortamı desteklenebilir. Nitekim günümüzde birçok ülke terör gruplarını kendi menfaatleri çerçevesinde de değerlendirerek terör örgütü kapsamına alıp almamayı kararlaştırmaktadır. Terör gruplarının kendi ülkelerinde temsilcilik açmalarına, yayın faaliyeti sürdürmelerine izin verildiği görülmüştür. Bu duruma en iyi örnek olarak Afganistan –SSCB savaşında batının takındığı tavır gösterilebilir. Sovyet bloku karıştı ülkeler, kendi politik çıkarları gereği destekledikleri Afgan cihatçılara gerekli lojistik desteği sunmuş ve Afgan savaşçıları mücahid, özgürlük savaşçısı olarak tanımlamışlarken aynı grupları daha sonra küresel terörü besleyen unsurlar olarak de değerlendirip devletlerle terörist ilan etmişlerdir. Daha sonra bu yapılara mensup kişileri yakalamış Guantanamo kampına götürüp işkence yaparak sorgulamışlardır.

Kimi devletlerce hedefe konulmuş yönetimlerin, terörist saldırılara maruz kalmaları için siyasi çekimelerin şiddete evriltilmesi tercih edilmiştir. Kimi devletler rakip veya düşman devlet olarak gördüklerine karşı uzun bir yıpratma savaşını terör grupları üzerinden gerçekleştirmektedir. Rakip devletler, terörizm olmuştur toplumların düzeninin zayıflayacağı, baskıcı uygulamaların neticesinde halk ile devletin karşı karşıya kalacağı ve bunun sonucunda da yıkılacağı varsayımı ile hareket etmektedirler (Chomsky, 1988:28 Mayıs). Devletlerin birbirlerini zayıflatmak için başvurdukları vekâlet savaşlarında uyguladıkları yöntem olarak ülke içinde şiddeti körüklemek ve zayıflatma politikası devletlerin devletlere uyguladığı bir terör girişimi olarak isimlendirilebilir.

Güçlü devletlerin uluslararası hukuku hiçe sayan kimi uygulamaları, devlet terörüne örnek gösterilebilir. Kimi devletlerin iç i lerine müdahale edildi i gibi statüsü belirlenmemi veya müzakere konusu olarak masada duran konularda tek yetkili güç gibi veya adalet da ıtan konumuna kendini koyarak tek taraflı kararlar alınarak uygulanan güç gösterisi, bir tür terör olarak de erlendirilebilir. Çünkü bu yöntemde de baskı, sindirme, korku salma ve hukuksuzluk hali vardır. Bu hukuksuzlu un içerdi i iddet, kar ı iddeti do urmaktadır. Devletlerin di er devletlerin iç i lerine müdahalesi sayılabilecek tutumlarını, insan haklarına ili kin felsefeye dayandırması terörizme ili kin çarpıklı ın ve çıkmazı olarak görülebilir. nsan hakları adına olu turulan terör ortamı insana hizmet yerine devletlerin çıkarlarına hizmet amaçlıdır.

2.8. ÖRGÜT TERÖRÜ

Örgütlü bir yapı olarak terör örgütleri, bütün örgütlü yapılar gibi belli bir veya birden fazla amacı gerçekle tirmek için faaliyet gösterirler. Bu amaç ve hedeflerin gerçekle tirilme sürecinde zor kullanarak gayelerine ula mayı bir yöntem olarak seçmi lerdir. Terör, korku salma yoluyla kendi taleplerini amaçlarını gerçekle tirmek ister. Olu turdukları korku ortamı terör örgütlerinin amaçlarına hizmet eden birçok psikolojik ve maddi ögeyi içinde barındırmaktadır.

Terör, yıldırma, korkutma, tedhi çilik faaliyeti olarak yukardan yani devletten gelebilece i gibi alttan yani devlet dı ı örgütlü yapılardan gelen iddet olarak da gerçekle ebilir.

Kaçırmadan cinayete kadar uzanan eylem çe itlili i ile amacı sindirme olan terör, kriminal, siyasal ve bireysel boyutlar içermektedir (Asaf, 1990:45). Terör, mala, cana, sosyal düzene kar ı teknolojinin geli imi ile birlikte siber saldırılar ekinde de gerçekle tirilmektedir. Bu yolla da bir korku sarmalı olu turulmaktadır. Günümüzde iddet eylemi, boyut ve nitelik de i tirmi durumdadır.

Terör örgütleri, kurumlara ve gerçek ki ilere yönelik saldırılarla olu turdukları etkiyle toplumun dikkatini istedi i yöne çekmeyi amaçlar. Siber eylemlerle terör örgütleri, kamuoyunun dikkatini örgütün birincil amacına çekmek isteyebilece i

gibi i leyi i bozarak toplumsal güvensizli i arttırmayı hedefleyerek dolaylı bir yola da ba vurmu olabiliir.

Terör örgütlerini; eylemi yapı amacı, dayanak felsefeleri bakımından kategorilere ayırmak mümkündür. Dönmezer, terörü nitelikleri bakımından iç terör-milletler arası terör, hukuki çerçevede suç kabul edilmi adi iddet, do rudan do ruya ve dolaylı iddet, bireysel iddet, hükümet veya devlet odaklı iddet (Dönmezer, 1980:55) olarak terörün olu ve kaynaklarını sınıflandırmı tır.

Terör grupları, devlet ve siyasal sisteme kar ı, yıkıcı, ayrılıkçı, bunlarda uygulama alanlarına göre; (yerli iç terör, uluslararası terör) (Korkmaz,1999:34-48) ideolojilerine göre; Marksist sol terör örgütleri, din motifli terör örgütleri, ırkçı milliyetçi terör örgütleri olarak genel hatları ile sınıflandırılmı larır.

Hangi tür terör grubu olursa olsun me ruiyetlerini, ideolojilerine, amaç ve hedeflerine dayandırmaktadırlar. Bunu yaparlarken de kar ısında duran güç ya da odak her ne ise onu kötüleyip dü manla tırmakta ve kendilerini do runun temsilcisi, dü manın ma duru olarak gösterirler. Dü manla mücadelede kendi varlıklarının gereklili ini in a ederler. Devlet tarafından üstten gelen terör, devletin bazı organlarınca açık veya gizli yürütülece i gibi devletin destekledi i devlet dı ı yapılar marifeti ile devletin korunması, kamusal düzenin sa lanması, zararlı unsurların ortadan kaldırılması veya etkilerinin yok edilmesi için ba vurulan bir yöntem olarak ifade edilebilir. Nitekim tarih boyunca kurulu düzenler, yasal erki elinde bulunduranlar sıklıkla muhaliflerine iddet uyguladı ve yasal olmayan yöntemlere ba vurmu lardır. Devletler, iddeti kimi zaman daha büyük felaketleri önlemek için yaptıklarını ifade ederek gerekçelendirmi lerdir. Bu yöntemler genel bir i leyi e dönü tü ünde toplumsal kaygının yükselmesine neden oldu undan devlet, önemli ele tirilere maruz kalmaktadır.

Milliyetçi veya din motifli terör yapıları da mevcut yönetimleri veya toplum içinde var olan bazı etnik, dini, sosyal yapıları ve grupları hedef alırlar. Bunları kendilerine tehdit olarak görürler. Terör örgütlerinin tehdit algısı sisteme dair olabilir ve sistemi, sistemin ideolojisini de i tirip kendi isteklerine göre dizayn

arzusu ta iyabilirler. Yerör örgütleri, bu isteklerinin kar ısında yer alanlara iddet uygulamayı me ru bir araç olarak görüp ortaya çıkabilirler.

2.9.TERÖR ÖRGÜTLER N N LET M ARAÇSALLA TIRMASI

Örgütlü yapılar varlı nı, amaç ve hedeflerini kamuoyuna duyurmak için ileti im faaliyetleri yürütürler. leti im, tanıtma, pazarlama faaliyeti oldu u kadar özellikle terör örgütleri bakımından adam kazanma, kamuoyunu sindirme, kendini oldu undan güçlü gösterme, hedef kitleyi yanına çekme, haklılı nı ispatlamaya çalı ma zemini olu turma, saldırdı ı odakları da dü manla tırma, itibarsızla tırma, güçsüz gösterme amacıyla kullandı ı bir araç, bir silah olarak kullandı ı mecrayı ifade eder.

Terör örgütleri günümüzde ileti im stratejilerini çok güçlü bir ekilde kurgulamakta ve bu alana büyük yatırımlar yapmaktadırlar. Kimi elemanlarını bu konularda profesyonelle tirmekte ve ileti im çalı malarını profesyonelce yürütmektedirler. Geleneksel medya mecralarını olabildi ince geni kitlelere ula mak için kullanılmaktalar. Bu ba lamda gazete, dergi, bülten çıkarma ve radyo, televizyonunda içinde bulundu u yayın irketleri kurarak irketle mekte ve sınırları a an yayınlar yapmaktadırlar. Terör örgütleri teknolojik geli melere ayak uydurarak sosyal medya mecralarını da olabildi ince etkin kullanmakta, etkili propagandalarla manipülatif çalı malar yürütmekte ve dezenformasyonlarla da toplumda ku ku olu turmaktadırlar.

Terör odakları en büyük deste i kitle ileti im araçlarıyla sa lamaya çalı maktadır. Gazetelerde sık sık man etlerde yer almak, çe itli yakı tırmalar ve yüceltmelerle edebi eserlerin kahramanı olmak teröristlerin en büyük rüyasıdır(Av ar, 1992: 53). Kimi film senaryolarında e kıyalı ın, düzen kar itli nı idealize eden yakla ımlarla romantize edilerek sunulması terörist figürünü beslemektedir. Bu tarz yakla ımlar özellikle genç nesiller üzerinde önemli etkilere yol açmaktadır. iddet gösterebilmeyi ki isel bir hak olarak sunmak ve buna kar ın var olan kurulu düzendeki yanlı lıkları bu e ilimde olmanın haklı nedeni olarak takdim, teröre en büyük destek olarak ifade edilebilir.

2.9.1. Propaganda

İnsanların bir konu hakkında duygu ve düşüncelerini değiştirmeye yönelik planlanmış iletişim çalışmalarına propaganda denmektedir. Propagandayı planlayan odak, kendi düşüncelerini ve amaçlarını gerçekleştirilmeye odaklanarak oluşturduğu iletişim süreci ile karıdaki duyu ve düşüncelerine nüfuz ederek onu bulunduğu noktadan kendi bulunduğu noktaya çekmeyi amaçlar. Bu bakımdan propaganda gerçeklik, doğruluk, hak ve adalet gibi kavramlarıdır.

Propaganda insanlık tarihi kadar eski olmakla birlikte, modern anlamda 19. yüzyılla birlikte sistematik çalışmaların konusu olmaya başlamıştır. Kapitalizmin gelişmesiyle birlikte propaganda çalışmaları ve uygulamaları yeni boyutlar kazanmıştır.

Yüzyılımızda propaganda, psikoloji biliminin ışığında türde toplumlar oluşturmak ve düşün ülkelerin psikolojik olarak çökertilmesi amacıyla araçsallaştırılmıştır.(<https://tarihbilgi.org>.)

Kültür kuramcıları, kitle iletişim araçlarını toplumdaki tüm hastalıkların temel sorumlusu olarak görmektedir (Özçetin, 2018:42,43). Özellikle Frankfurt Okulu, medya çalışmalarının kültürlemede yozlaştırıcı olduğunu, egemen yapıların lehine etkide bulunduğunu ve her şeyi ticari, meta olarak değerlendirdiğini ve böylece insanın yabancılaşmasına, özün zenginleştirilmesi yerine yozlaşmasına yol açtığını ifade eder. Marksist yaklaşım, egemen odakların merulaştırıcı bir araç olarak medyanın fonksiyon icra ettiğini ileri sürer. Bütün bu ifadeler medyanın propagandist boyutuna vurgu yapmaktadır.

Medya, ortalama insanın zihnini doğrudan etkileyebilir ve düşüncelerini değiştirebilir. İnsanların düşünceleri, medya tarafından şekillendirilmesiyle edilgen konuma düşen birey propagandanın aracına dönüşerek kişilik yitimiyle karı karıya kalır. Bireyin propaganda ile özgür kişiliğini yitirmesi veya iradesinin baskılanması sadece bireylerin yaşamalarını mahvetmeyecek, aynı zamanda büyük çaplı toplumsal sorunların ortaya çıkmasına da yol açacaktır. Ortalama insan medyaya karşı savunmasızdır. Çünkü kitlesel yaşam döngüsü

bireyi medya manipülasyonunda koruyacak olan geleneksel toplumsal kurumlardan koparmı ve yalıtarak ku atmı tır. (Baran ve Davis, 2012:56-57)

Terör örgütleri, eylem ve söylemlerini medya mecralarını kullanarak kendi görünürlüklerini sa larken en çok propaganda formatına ba vururlar. Bu sayede kendilerine kar ı olanları sindirirken sürekli baskıladıkları kesimleri taraftar yapmak veya kar ı olanların tarafsız olmalarını sa lamayı hedeflerler. Terör örgütleri propaganda çalı maları ile mücadele etti i otoritenin me ruiyetini sorgular hale getirirken kendini de yeni güç oda ı olarak sunma fırsatını yakalamı olur. *Terör örgütleri en çok zayıf oldukları dönemde sansasyonel eylemler yapıp bu eylemleri medya mecralarını kullanarak gerçekle tirdikleri propaganda ile oldu undan daha güçlü olduklarının imajını olu tururlar (Ünal, 2012:139).* Bu sayede örgüt oldu undan güçlü görünerek taraftarlarına moral motivasyon sa lamı ken di er kesimlerin moralini bozarak direncini zayıflatma ve kırmayı amaçlamaktadır.

Terör örgütleri bizzat sahip oldukları medya mecraları ve onlara destek veren di er medya kurulu ları sayesinde mala ve cana kar ı uyguladı ı iddetten daha etkili sonuçlar elde edebilmektedir. Terör örgütleri propaganda ile kamu otoritesini sorgulanır hale getirip güveni zedeleyerek çözülmeyi ve böylece gev ek ve da ınık ortamdan faydalanarak yürüttü ü iddeti a amalar kat ettirerek kendini daha güçlü konuma kendini ta ımayı hedeflemektedir.

Yaptı ı eylemleri abartarak vermesiyle taraftar kitlesinin öz güvenini perçinlemeye çalı ırken di er kesimlerin moralini bozarak zayıf dü üren terör örgütleri, eylemlerini seçerek yaparlar. Kamu görevlilerine özellikle de yüksek güvenlikli kamu kurumlarına ve üst düzey bürokratların hedef alınmasıyla kamu otoritesini halk nezdinde zayıf göstermeyi ve kendini dahi koruyamayan bir otorite foto rafını sunmak istemektedirler. Bu imaj örgüte eleman kazandırma sürecini hızlandırmakta ve katılımları arttırmaktadır. Nitekim terör örgütleri girdikleri çatı malarda kayıplarını gizlemekte ve güvenlik güçlerinin ise kayıplarını abartmak suretiyle kendilerini oldu undan güçlü göstermektedirler. ABD'deki ticaret merkezine ve Pentagonu yapılan saldırı birçok anlam ve mesaj içermektedir. Kapitalist dünyanın merkezi ve süper gücün güvenlik merkezinin hedef alınmasıyla artık kimse güvende de il denmek istenmi tır.

Yine Diyarbakır'ın Lice ilçesinde askeri kılıda üst düzey bir komutanın uzaktan suikast silahıyla vurulması, emekli bir üst düzey askerin topluma açık bir yerde öldürülmesi kendini koruyamayan güvenlik bürokrasi imajını yaratmaya yöneliktir. Bazı karakol baskınlarının örgütün görsel medya mecraları aracılığı ile sunumu, askeri helikopterin roketle vurulması anının gösterimi örnek olarak gösterilebilir.

Terör örgütleri, gerçekleştirdikleri eylemleri propagandist bir dil kullanarak sunarlarken psikolojik öneleri seçmeye gayret ederler. Bu seçimde taraftar kitle, karısında yer alanlar ve tarafsızlar dikkate alınır. Örnek olarak; i kenceci olarak gösterilen güvenlik personeline yapılan saldırıyı bir ölç alma ve ihkak-ı hak olarak sundukları gözlenmiştir.

Sunduğu düüncelerini somutlaştırırken daha ziyade dümanla tırdırır ve hedef haline getirdiği odanın yanlışlarını, hatalarını çarpıtarak ve abartarak vermek suretiyle kendi haklılığını ve varlık sebebini aklileştirmektedir.

2.9.2. Dezenformasyon

Bilgilendirme, doğru ve yanlış bilgilendirme ekinde iki türlü olur. İletim, iletiyi sunandan bağımsız düünülemez. İnden iletiyi sunanın kimliği, pozisyonu, konuya kişisel bakışı, bütün olarak bilgilendirmeyi etkileyecektir. Dezenformasyon, haber konusu olayın veya durumun objektiflikten uzak, bağımlı ilaveler yapılarak bağımlıdan koparılması ve iletiyi sunan odanın amaçlarına hizmet edecek şekilde sunumudur. fade edildiği gibi dezenformasyon, kasti bir yanlışlığı içermektedir.

Kasıtlı olarak yalan ve yanlış bilginin doğruyu gibi sunumu olarak dezenformasyon;

-) Direk olarak yalan bilgi üretmek,
-) Bilgiyi yalan olan bağımlı bir bilgi ile harmanlamak,
-) Bilgiyi eksik sunarak gerçeği gerçek bağımlıdan uzaklaştırarak sunmak (www.kritikanalitik.global erişim2018) biçimlerinde olabilir.

Medyanın ilkesel olarak yansız, gerçek, güncel, yorumсуuz, araştıran konuları sunma ilkelerine uygun haber yapması ve toplumu doğru bilgilendirmesi

medya eti i bakımından zorunlu iken zaman zaman bu ilkeleri çi nedi i ele tirileri ile kar ıla ılır.

Kimi cemaatlerin, sermaye sahiplerinin veya devlet yayın organlarının haberi yaparken, konuları i lerken kendi ideolojik tutumlarına ve varlıklarına hizmet edecek ekilde yayıncılık yaptıkları bilinmektedir. Yayın kurulu larını ideolojik ba lamlarına, iktidara yakınlık durumlarına göre sınıflandırmak, haberi sunu ve ya anan olayları yorumlayı biçimlerine göre medya kurulu ları de erlendirilir. Kimi yayın organları tarafını açıkça beyan ederken kimi de gizlemeye çalı ır ancak bu kurulu ların yayın politikalarına bakılarak bu sınıflandırmanın neresinde oldu u belirlenir.

Günümüzde terör örgütlerinin yasal alt yapılarını kurgulayarak sahip oldukları yayın kurulu ları, örgütlerin propagandasını yaptı ı gibi kendi olumsuzluklarını manipüle etti i, çatı tı ı odaklara kar ıda dezenformasyon yaparak kitleleri etkilemeye çalı tı ı bir vakadır.

2.9.3. Manipülasyon

Türk Dil Kurumusözlü ünde manipülasyon; yönlendirme, seçme ve ekleme yoluyla bilgiler de i tirme, varlıkları yapıcı ve yararlı bir biçimde kullanma i i (www.tdk.gov.tr. Eri im 2018) olarak tanımlanmaktadır. Manipüle etme, aynı zamanda bir el vasıtasıyla yapmak, idare etmek anlamlarına da gelmektedir. Tanımlardan da anla ılaca ı gibi kavram olumlu ve olumsuz yönleri sahiptir. Manipülasyon kelimesine, günlük kullanımda daha çok olumsuz bir anlam yüklenmektedir.

Medya organlarının manipülasyon çalı maları kendi yayın politikalarına göre ekillenerek birilerinin arzularını ifade edece inden konuyu özünden ve ba lamından koparması anlamına gelmektedir. Nitekim Marksist dü üncenin ileri sürdü ü gibi medya mecralarının, sistemin eylem ve i lemlerini me rula tırıcı fonksiyonu ile gerçeklikten çok iktidara hizmet etmekte oldu u dü üncesi günümüzde her türlü ideolojinin ileti m çalı malarında hayat bulmu tur. deolojik grupların medya aracılı ı ile kendi tezlerini ispatlamaya yönelik manipülatif çalı malara yöneldi i gözlenmektedir.

Manipülasyona ba vuran odak, belli bir amaç ve gaye güderek manipülatif faaliyetlerini belli bir sistematikle gerçekleştirir. Bu bir gerçekli i gizlemek, çarpıtmak oldu undan gerçekli in dı na çıkılarak eyi veya eyleri farklıla tırarak daha büyük veya küçük göstermek, ba lamından koparmak ekinde olabilir.

leti imsel bir beceriyi ifade eden manipülasyon, topluma yön vermek, toplumun algısını kendi arzularını noktaya ta ımak için var olana yapacağı eklemeler ve yorumlar ile kendi çıkarlarına hizmeti hedeflemektedir. Manipülatif çalı ma, çıkarıcı ve kendini öncelikleyen bir anlayı ın ürünüdür.

Sadece iktidar sahipler, örgütlü yapılar de il ki iler de ahsi çıkar ve amaçları için manipülasyona ba vururlar. Manipülasyonu kim yapıyorsa etkisi ve sürdürülebilirli ine dikkat etmek durumundadır. Manipülasyon için kullanılan argümanlar ve i lenen konuya yapılan eklemeler tutarlı olmalıdır. Manipülatif faaliyetler, insan psikolojisini ve bilincini hedef alır. Uygulanan ileti im çalı maları birçok hususu gözetererek gerçekleştirilir. Hedef ki inin, grubun hassasiyetleri, de erleri, iletinin öncüllerle sunulması, sunumu yapacak kayna ın hedef kitle ile ili kisi, kimli i bu tür çalı malarda önem kazanmaktadır. Terör örgütlerinin ya am kaynaklarının ba ında ileti im gelmektedir. Yaptıklarını hedef kitleye sunarken kendi varlık argümanlarıyla birlikte i leyerek uyguladıkları iddeti süsleyerek me ruiyetlerinin haklı bir gerçekli e dayandı ını ortaya koymaya çalı ırlar. Yine bu tarz örgütler propaganda yaparken de yaptıkları manipülatif çalı maları bir ürün olarak sunarlar. Örgüte eleman kazanma ve kazanılan elemanın e itilmesi yoluyla sa lanması istenen ba lılı ın gerçekleştirilmesi için manipülasyona ba vururlar. Ayrıca dü man olarak gösterdikleri hedefi ise eytanla tırmak için “dü man” ın faaliyetlerini manipüle ederek çevreye ve örgüt mensuplarına sunarlar. Aynı ekinde terör örgütü ile mücadele eden odak veya odaklar da terör örgütlerinin eylemlerinin if asında veya ideolojisine yönelik yürüttü ü ileti im çalı malarında manipülasyona ba vurmaktadır. Bu tür çalı malar asimetrik sava yöntemleri arasında yer almaktadır.

2.10. TERÖR VE DEOLOJ UNSURU

Türk dil kurumu sözlü ünde ideoloji; siyasal veya toplumsal bir öreti olu turan, bir hükümetin, bir partinin, bir grubun davranı larına yön veren politik, hukuki, dini, felsefi, moral, estetik dü ünceler bütünü olarak tanımlanmı tır (www.tdk.gov.tr/index) Eri im 2018.12.4)

Felsefe terimler sözlü ünde terimin fikir öncüsü Destutt de Tracy'ye göre "ideler bilimi" dir, ideleri (geni anlamıyla bilinç olaylarını), idelerin niteliklerini yasalarını, gösterdikleri anlamlarla ba lantılarını ve köklerini inceler. (Küçültücü anlamda gerçekli i olmayan, soyut dü üncelere dayanan kuram) Kendine özgü verilere dayanarak geli ti ini sanan, gerçekte ise toplumsal ve ekonomik olayların dile geli i olan, ancak bunun bilincinde olmayan, hiç de ilse bu toplumsal olayların kendisini belirledi ini hesaba katmayan kuramsal dü ünce (Felsefe Terimler Sözlü ü, 1975) ideoloji olarak tanımlanmı tır.

Karl Marx ideolojiyi; bireyin ya da toplumsal grubun zihninde egemen olan fikirler, tasarımlar sistemi (Althusser 1994: 46) olarak tanımlar. deoloji var etme ve me rula tırma aracı olarak yeniden üretimi yeni bakı açılırları geli tirmek yerine statükoyu ifade eder. Devletin ideolojik aygıtları çatı masızlı ı ifade etmez diyen Althusser, adeta bir med-cezire vurgu yapar gibi ancak terör örgütlerinin - ki bunlar kapalı yapılar olma özellikleri a ır bastı ndan- ideolojik aygıtları bir baskılama benze tirme ve yer yer sindirme aracı olarak i lev gören yapıların aracı olarak ifade etmektedir.

Örgüt için en basit anlamıyla ideoloji; bir hedefe varabilmesi için takip edilecek yol anlamındadır. Belli bir ideolojisi bulunmayan bir anar i ve terör hadisesinden bahsedilemez. deoloji, terör hadisesinin rehberi gibidir. Gerçekle tirilecek iddet eylemleri, i lenecek konular, kabul edilen ideolojiye göre belirlenir. Günümüz uluslararası siyasal sisteminde,, tüm devletlerin uluslararası ili kilerde dayana ı ve hedefi kendi ulusal çıkarıdır. Hatta insanlık adına yapıldı ı ileri sürülen dı yardımlar dahi ileriye dönük bir ulusal çıkar yatırıdır. Devletlerin birbirlerinin halkına kabul ettirmeye çalı tıkları ideolojileri de ulusal çıkarlarının bir aracıdır. Bu açıdan belli bir ideolojiye

dayanarak hareket eden terör örgütleri farkında olsalar da olmasalar da o ideoloji sahibi dı devletın menfaatine hizmet etmektedirler (Kuyaksil, 2000: 598).

Terör örgütleri sahip oldukları ideoloji ile topluma, sorunların çözümünde bir alternatif olduklarını iddia ederler. Mevcut statükonun üretti i yakla ımları (ekonomik, siyasi, kültürel vs.) ret edip kendi çözüm önerilerini sunarak örgütün ideolojik boyutuna, varlık sebebine vurgu yapmı olur. Nitekim PKK, Türk Devletinın üniter anlayı ının sundu u siyasi yapıyı, politik tutumu ret etmekte ve buna ilave olarak 4 ayrı devlete bölü türülmü Kürt etnik yapısının birle tirilmesi ve büyük Kürdistan'ın kurulmasını hedeflemi tir. Kurulacak Kürt devletinin ideolojik motifi olarak da sosyalizmi sunmaktadır.

Terör örgütleri ilk etapta dü ünsel boyutuyla var olurlar. Mücadele ettikleri siyasal ve toplumsal yapıya kar ı sundukları yakla ımlarını özgür bir ortamda sunmadıkları ve devletin kurdu u baskı ve sindirme mekanizmalarıyla ya ama ansı sunmadı ını gerekçe olarak sunabildikleri gibi do rudan iddeti me ru göstererek kendilerini iddete dayalı eylem ile var ederler. *Teröristin çıkı noktası ve sorunları çözüm için iddeti tek çıkı yol olarak sunan ideolojisidir* (Acar, 2012:153). *Bu nedenle mevcut iktidarı de i tirmeyi veya ülkeyi bölmeyi amaçlayan teröristlerin hedefi sadece iktidarı ele geçirmek de il, iktidarı ele geçirdikten veya böldükten sonra ideolojisine uygun biçimde siyasal ekonomik, sosyal vb. örgütlenmeyi kurmayı* (Acar- Urhal, 2007: 377) da hedeflemektedir.

2.10.1. Terör Örgütlerinde deolojinin İlevi

Terör gruplarını var eden ve niteli ini belirleyen sahip oldu u görü lerdir. Bireylerden meydana gelen terör örgütlerinin örgütlülü ü, belli bir fikir ve gaye için bir araya gelmi ki ilerin ortaklı ından meydana gelir. Dü üncelerini gerçekle tirmek için iddeti benimsemi olan bu gruplar iddet içerikli eylemlerinden ötürü terörist yapılar kategorisine girmektedirler.

Terör örgütlerinin sahip oldu u ideoloji, örgütün ruhu olarak ya am formunu da ortaya koymaktadır. Örgüt ideolojisi, örgütlü yapının ilkelerini, tutumlarını, eylem tarzını belirlemede ve dayanak sosyolojik tabanın motivasyon aracı olarak İlev görür. Mevcut yönetime alternatif olarak sundukları yakla ımları

gelecekte ne yapmak istediklerini de ifade eder. deolojileri çerçevesinde yönetimle mücadele eder ve talepte bulunurlar. Terör örgütlerinde ideoloji öznedir ve birey de özne için vardır. Aslında deolojiiyi var ederken birey öznedir ancak bireyin sahip oldu u ideoloji bireyin gerçekle tirmek istedi i gaye olarak bireyi özne olmaktan çıkarmakta ve kendisini özne olarak ortama ça ırtmaktadır. Bilinç, algılanan ça rım mesaj olarak bireye ait olmakla birlikte ça rıya uyumlanmakla birey özne olmaktan çıkmaktadır. deolojiiyi, bilinci ile var eden birey, özne iken kendi üretiminin parçası olduktan sonra özne olmaktan çıkıp araca dönü mektedir.

Örgütün kimli i olarak ideoloji, bizi varılmak istenen hedefin ne oldu una, bir araya gelmi ki ilerin dü ünsel alı kanlıklarına ve zihniyet yapısına götürür (Zizek,2013:212). Aynıla mı örgüt bilinci ve tutumuna dönü mü eylemlerin kodları, ideolojik örüntünün içinde yer alır. Aynıla mı örgüt bilinci ve varılmak istenen hedef, bireyi dev irerek daha önce içinde bulundu u grubun, toplulu un de erlerinden uzakla masına ve yabancıla masına yol açar. deoloji ile dev irilen birey, içinde yer aldı ı ideolojik atmosferin görev tanımı üzerinden kendini tanımladı ından uygulayaca ı iddetin gerekçesi, dayana ı olarak kendini eylemle var eder. Güvenlik güçlerinin görev bilinci ile içinden çıktıkları topluma iddet uygulayabilmeleri bir örnek olarak sunulabilir. Yine teröristlerin örgüt ideolojisine olan adanmı lıkları kendi ailesi dâhil her kesime iddet uygulamaya dayanak olu turur.

deoloji i lev olarak örgütsel varlı ın sebeplerini ortaya koyarken eylemlere me ruiyet sa lamakta, örgütün devamına ve birli ine hizmet etmektedir. Var olan sistemik yapıyla uyumsuzluk gösteren ve ayrı dü en bireylerin duygusal ayrı malarını hızlandırırken kabul görmü bir ölçü olarak i lev görür.

2.10.1.1.Örgütün Varlı ına ve Eylemlerine Me ruiyet Sa lama

Örgütlerin fiziken örgütlü bir organizasyon olarak var olmadan önce örgütü var eden dü ünsel bir zeminleri vardır. Dü ünsel zemin, adeta tıpkı tohumu ye erten toprak gibi do al ya am alanını ifade eder. Örgütlü yapıların dayandı ı dü ünce zemini ve sistematii, örgütlü yapının ortaya çıkı ında ve örgütlerin süreç yönetimine etki eden belirleyici unsurlardır.

Örgütün varlığını dü ünsel olarak in a eden örgüt ideolojisi, örgüte inanmış ki ilerin örgüte ba lılı nı sa larken aynı zamanda örgütün eylemlerini eylemi gerçeikle tiren militanlar nezdinde me rula tırıcı bir i leve sahiptir. Örgüt ideolojisi ortaya koydu u dü üncelerin gerçeikle tirilmesi için zorunlu gördü ü eylemleri ideoloji sayesinde me rula tırmaktadır. Birey ideolojik amaçlar için ortaya koyaca ı eylemleri bir zorunluluk olarak görür ve uyguladı ı iddeti, amacın aracı olarak telakki etti inden iddetin bireysel sonuçlarından çok i levsel sonucu üzerinde durmak sureti ile iddeti me rula tırmaktadır.

iddeti sorunların çözümünde tek yol olarak sunan ideolojidir (Acar, 2012:153). Terör örgütleri sahip oldukları ideolojiyi sorunların çözümünde tek yol olarak gördüklerinden örgütsel amaçlar için iddet dâhil örgüt ideolojisine ters dü meyen uygulamalar ile alan kazanır. deolojinin belki de en önemli özelli i etkiledikleri insan gruplarınca inatla savunulan, kan dökme pahasına olsa da vaz geçilmeyen inançlar olmasıdır. deoloji, insanı harekete geçirirken onu mücadeleye hazır duruma da getirir.

Her terör örgütünün kamuoyunu etkileyerek dü üncesini ileri safhalara ta ımak gibi bir hedefi vardır. Bunun içinde etkili bir ileti im çalı masıyla ideolojik zeminini geli tirmeye çalı ır. deolojik söylemleri ile kamuoyunu ve örgüt üyelerini etkilemeye çalı an terör örgütleri, periyodik yayınlar, örgüt görü lerini yansıtan bildiriler, afi ve di er araçlarla kamuoyunu etkilemeye çalı ırlar. Bu çalı malar ile ideolojik argümanlar topluma sunulur ve varlık sebeplerinin anla ılması sa lanır.

deoloji unsurunun, örgüt elemanının inancını korumak, ya anan olumsuzluklar kar ısında bireyin mukavemetini arttırmak ve örgütsel bütünlü ü sa lamak gibi fonksiyonları vardır. deolojinin, örgütün varlığı na sa ladı ı me ruiyet, militanların ki isel me ruiyet ihtiyacını da sa lar. deoloji, örgüt ve mensuplarını haklılı ı tartı ılmayan bir kavganın öncüleri olarak kodladı ndan davası u runa mücadele eden fedailer ve aziz ki iler olduklarına inandırmak sureti ile eylemlerini ki inin kendi nezdinde tartı masız hale getirmektedir. *Var olan yasalar toplumsal de er yargıları onların haklılı ı kar ısında hiçbir anlam ifade etmez* (Korkmaz,1999: 54). Toplumsal de er ve yasalar yanlı ların varlık

sebebi olarak kendi ideolojilerince kodlandı rından bireyin toplumsal sisteme ili kin itirazını örgüt ideolojisi üzerinden ifade eder.

Terör gruplarının dayandı rı ideoloji, inanç ve de er sistemi örgüt mensubunun eylemsel me ruiyetini beslerken örgüt militanlarına yapacakları fedakârlık sonucu insanlı a ve gelecek ku aklara kar ı sorumlulu unu yerine getirmi olmakla insan olmayı ba armı ki i olarak konumlandırmaktadır. Din temelli terör örgütleri ise dini bir yapı için verilecek mücadelede yeryüzünün günahlardan temizlenmesi görevi ile görevlendirildikleri bu görevi yerine getirmekle asıl mükâfatın ölümden sonraki ya amda gerçeikle ece i kabulü ile bireysel adanmı lı ın temelini ekillendirmi tir.

2.10.1.2.Örgütsel Birli i Koruma

Legal ve illegal örgütler çalı anlarından mutlak bir sadakat beklerler. Terör örgütleri üyelerinden ba lılık, sempatizanlarından önlerini açacak eylemler beklerler. Bu yapılar, büyük bir inanç ile birlik olmayı ve kararlı bir duru sergilenmesini mensuplarından ister. Örgüt ideolojisinin gücü ve argümanları ya amın ortak amacı olarak bir yol haritası çizmede temel belirleyici olarak örgütü ku atrır. *deolojik hedeflere ula abilmek, ya amını sürdürürebilmek için örgütsel birli in sürmesi gerekmektedir. Ancak en sıkı disiplin ve inanç grubuna sahip örgütlerde bile farklı dü ünlen gruplar olu ur* (Korkmaz,1999:54). Farklı dü ünçe ve grup içi hizipler örgütün birli ini ve gelece ini tehlikeye sokar. Bu bakımdan örgütlerin merkezi kontrolü güçlü olmalıdır. Örgütler, merkezin kontrol mekanizmasının en önemli dayana ı olan ideoloji üzerinden yürürler. deolojinin esas alınması aslında ideolojiyi bir ölçüde tekelle tiren oda ın sa ladı ı kontrol olarak görülebilir.

Örgüt içinde farklıla maların do uraca ı çatı manın önündeki en büyük set örgüt ideolojisidir. Örgüt ideolojisi örgütün yapı ta larını birbirine ba layan bir harç vazifesi görür. Örgütsel tutumlarda belirleyici olan ideoloji, bir ölçüde sorunların çözüm mekanizmasının i letilmesinde çok büyük bir belirleyicili e sahiptir. Örgütlerde dönemsel ya anacak sıkıntılar ve bunalımları a mada kullanılan örgüt ideolojisi bir ölçüde sorunların çözümünde reçete sunmaya yönelik de örgüt yöneticileri tarafından çıkarım zemini olarak de erlendirilir.

Örgüt ideolojisi sorun çözmede ve sorunlarla baş etmede moral ve motivasyon kaynağı olarak işletilirken duyguların harekete geçirilmesi ile örgütsel moral değerlere çokça vurgu yapılarak birlikte hareket edilmeye çalışılır.

Örgüt içinde beliren farklılıklarda örgüt ideolojisi, tasfiye aracı olarak kullanılan bir role sahiptir (Korkmaz, 1999:55). Örgüt içi mücadeleler ve kopuşlar ideolojik temele dayanabilir. Örgüt ideolojisine en uygun tavır ve tutum geliştirmede mevcut örgüt politikaları yetersiz görülebilir. Bu yetersizlik örgüt içi sorgulamalarla fikrîsel mücadele eklindedir. Örgüte yönelik ithamlar yumağı ile karşı duruş geliştiren alt gruplar, örgüt felsefesine en uygun olarak kendi duruşlarını ileri sürmesiyle örgüt yönetimine yönelik bir tasfiye, örgütten kopuş veya örgüt politikalarını kendi çizgilerine çekmekle sonuçlandırır. Örgüt yöneticileri örgüt içinde çıkan bu tarz eleştireli odaklarına karşı erken davranıp karşı saldırıya geçerek yine örgüt ideolojisini ve çıkarlarını ileri sürerek bu tarz çıkışları söndürebilir veya yok edebilir. Nitekim örgüt içi infazlar, adi vakalar dışında verilen görevin yerine getirilmemesine, zafiyetlere veya örgüt ideolojisine bağlılıkta gevşemeye bağlıdır. Çayan, örgüt içi mücadelelerden bahsederken örgütlerin kullandığı mekanizmaların yanı sıra örgütün ideolojisini merkeze alan kavramlar üzerinden hareket edildiğini dile getirir. Örgüt ideolojisine ihanet, tahrifat ve ajanlaşma gibi ithamlar üzerinden hareket edildiğini bunun sonucunda tasfiyenin bu çerçevede işletildiğini söyler (Çayan, 1995: 30-35).

Örgüt ideolojisi, örgüt içi disiplini sağlamak için cezalandırma mekanizmasının işletilmesinde örgütün hukuk rejimi gibidir. Örgütsel davranışların belirleyici unsurlarından olan örgüt ideolojisi, örgütü ve örgüt içinde bireyi haritalandırmıştır. Bu en önemli belirleyici, süreç yönetiminde, değerlendirilmesinde ve analizinde kendini merkezi konuma alarak örgütsel süreçlerin tamamını yönetir.

Örgüt ideolojisi, örgütsel inisiyatifleri yönetim kadrolarına tanır. Yönetim kadroları karar alma süreçlerini işletirken örgüt ideolojisine bağlı hareket ettiklerini ve örgüt ideolojisi doğultusunda hareket ettiklerini ileri sürerek aldıkları kararların uygulanmasını isterler. Aslında örgüt ideolojisinin bu yönüyle örgüt içi tekelleşmeye de yol açtığı söylenebilir.

2.10.1.3.Propaganda Aracı Olarak Kullanma

Örgüt ideolojisi örgütün imajıdır. Toplumsal karılıklı ararken kullandığı temel argümandır. Toplumsal karılıklı arayan örgüt, topluma ne yapmak istediklerini ideolojik konseptlerini ortaya koyarak anlatırlar. Örgüt ideolojisi, aynı zamanda örgütün vaatlerini ve ne yapmak istediğini ortaya koyan bir belirleyicidir. Bu bakımdan örgütün temel propaganda malzemesi örgütün ideolojisidir.

Terör örgütleri, ideolojilerini toplumsal çelişkilerin çözümünde bir reçete olarak takdim eder ve kitlelerin dikkatini çekmeye çalışırlar. Terör örgütlerinin, toplumda mevcut yönetime ve uygulamalarına karşı olumsuz tepkilere karşı olarak alternatif oldukları inancını geniş kitlelere ulaştırma çabası, taban oluşturma olarak görülebilir. Bu örgütler kendi ideolojilerinin geleceğe dair planları ve toplumsal düzene dair savları üzerinden kendisini ifade ederken ideolojik üstünlük kurmaya çalışır. Mevcut yapının çelişkilerini, açmazlarını ve yetersizliklerini, örgütlerin kendi ideolojilerini pazarlamada kullanmaları, ideolojik üstünlük sağlamada elverişli bir yöntemdir. Her örgüt, hedef kitesiyle ilgili kaygı girerken halkta var olduğunu inandıran rahatsızlıklar üzerine propaganda yapar ve kendi ideolojisini idealize ederek sunar. Ideolojik üstünlük sağlayan örgütler ancak taban bulabilir ve kitleleri harekete geçirebilirler.

Terör örgütlerinin kimi ideolojileri veya dinleri kullanırlar. Kendi düşünsel dayanaklarını prestijli değerlere dayayarak dinin kavramlarını kendi çıkarları doğrultusunda kullanarak propaganda yaparlar. Cihat, şehadet, sosyal adalet, sınıfsız toplum, eşitlik, demokratik düzen gibi kavramlar sıkça kullanılır. Düşmanla tırılana karşı tarafta yönelik deşeytanla tıran ifadeler kullanılarak (Faşizm, antidemokratik, yobaz, otoriter düzen gibi) süreç yönetilir.

Örgütler açısından ideolojik üstünlüğü ele geçirmek kitleler üzerinde sağlanan üstünlüğü ifade eder. Örgütün sağladığı ideolojik üstünlük örgütün eylemlerine destek sunulmasının önünü açar. Üstün duruma gelen örgüt, uyguladığı iddiate taraf bulur ve iddetin meşruiyetinin kabul ettirilmesini kolaylaştırır.

Terör örgütleri kısa zamanda büyük kitlelerin düzene karşı harekete geçirilmesini beklemekten ziyade seslerini mümkün olan en geniş kesimlere duyurmak isterler. Kendilerine desteğin sistemle sorunlu olanlardan geleceğini

bildikleri için argümanlarını bu kesimin sıkıntıları üzerinden ilerletirler. Terör örgütleri tarihsel olayları kendi pencerelerinde ele alarak folklorik öğeleri de kullanarak alan kazanmak ve insan kaynaklarına yenilerini katmayı hedeflerler. Terör örgütleri, hedef kitlelerinin tahlilini yaparak beklentilerini karşılayacak eylemler yaparlar.

Örgütler, kendi ideolojilerini yerel motifler ile süsleyerek sunma arzusunda dırlar. Çünkü yerel motifler sayesinde me ruiyet zeminini güçlendirerek geni kitlelere ulaabileceklerine inanırlar. Nitekim kimi terör örgütlerinin kullandı ı kod isimlerin tarihsel ahsiyetlere ait oldu u görülmü tür. Yine psikolojik üstünlük sa lamak için örgüt mensuplarına takılan isimlerin güç, cesaret, inancı ça rı tıran isimler (Bakor, Agir, Azad, Dersim, Brusk, Re o, Bedirhan, Hozat, Zinnar gibi) takıldı ı görülmü tür.

Terör örgütleri sahip oldukları ideoloji ile etki alanlarına aldıkları kesimleri kendi isteklerine uygun davranı sergileyen sosyolojik bir tabana dönü türmeye çalı ırlar. Bu sosyolojik tabanı, insan kayna ını teminde, ekonomik yardım sa lamada ve bir baskı unsuru olarak kullanmayı hedefler. Yine bu tabandan yaralanarak sivil toplum faaliyetleri sürdürerek örgütün can suyunu temin ederler. Örgüt ideolojisi, olu turulmak istenen toplum yapısının ya amsal formlarını belirleyerek var etmek istedi i toplumsal düzen ve sosyolojik yapı, aslında örgütün toplum mühendislik çalı masını ifade eder.

2.10.1.4.Örgütün Devamlılı ını Sa lama

Örgüt ideolojisinin önemli i levlerinden biri olan örgütün devamını sa lama fonksiyonunu tabanını radikalle tirerek sa lar. Örgüte olan ba lılı ın en zor artlarda da sürdürülmesi örgüt ideolojinin kabul edilmeli ine i aret eder. Terör örgütleri mensuplarından ve destekçilerinden kesin inançlılar olmalarını bekler ve bunu da ideolojisi ile gerçeikle tirir.

Terör örgütleri, eylemleri ile kendi varlıklarından toplumun her kesimini haberdar etmesi ile birlikte örgüt içindeki motivasyonu güçlendirmektedir. Örgüt, gerçeikle tirdi i eylemlerle taraftarlarını ve militanlarını fanatik ki ilere dönü türmeyi hedefler. Sempatizanları bilinçli örgüt destekçileri haline getirmek bir süreçtir. Bu süreç, verilen her türlü e itim ve örgüt içi sosyal

ileti im ile yürütülür. Sürecin i letilmesinde örgüt ideolojisi anahtar konumdadır. deolojik çalı malar, grup bilincini güçlendirerek örgütün devamını sa lar.

Örgüt ideolojisinin gerek gençlik faaliyetlerinde, gerekse cezaevine girmi lere yönelik ku atıcı bir çalı ma ile aktarılması ki ilerde olu turulan aidiyet ve inancı perçinlemektedir. deoloji, bu yönüyle örgütsel amaçlar do rultusunda insan e itiminde bir araç olarak rol alırken ki ide inanca dönü mesiyle örgütün devamına hizmet etmektedir. Ceza evine girmi örgüt mensuplarının kendi ideolojilerini dayanak yapıp cezaevi ko ullarına ve baskılara direndikleri görülmü tür. Yine zorlu ko ullar ve örgütün aldı ı darbeler kar ısında ideolojiye daha fazla sarılmak sureti ile eksiklerin ve zararın telafi edilmeye çalı ıldı ı bilinmektedir. Zor zamanlarda ideoloji sahibi ki iler ve dindarlar kendi de erlerine daha çok sarılma e ilimi gösterirler.

deoloji, bireyi inandı ı örgüt amaç ve hedeflerini gerçeğe tirmede en önemli motivasyonu olarak i lev görürken bir direnç kayna ıdır da. Örgütler aldıkları darbeler kar ısında da ılmı ken veya bitme noktasına gelmi ken bile tekrar ortaya çıkmaları yeniden filizlenmeleri örgüt ideolojisinin bir inanç ve de er olarak kimi kesimlerce benimsenmi olmasıdır. deoloji bu yönüyle örgütlerin ruhu gibidir. Bu ruh bir bedenden bir bedene göç ederek veya bedenlerde ço alarak yol alır. *Örgütün yalnızca fiziksel varlı ına darbe vurmak, o örgütü bitirmek için yeterli olmamaktadır. Kafalarda aynı ideolojik inançları, kalıpları ta ıyan insanlar her art altında bir araya gelmekte, örgütün devamlılı ını sa lamaktadırlar. Örgütün devamlılı ı, ideolojinin prestiji ve inanırlılı ının devamına ba lıdır* (Korkmaz, 1999:64).

2.10.1.5.Di er Terör Örgütleriyle li ki Kurma-Dı a Açılma

Terör örgütlerinin ideolojisi, örgütün kimli ini ve içinde bulundu u ya da yakınlık duydu u blo u ifade etmektedir. Var olan terör örgütlerinin sahip oldu u ideoloji yerel tekil bir dü ünceden çok küresel dünyanın dü ünsel akımlarından esinlenmektedir. Sol terör örgütleri yo unluklu olarak Marksist, Leninist, Maoist terminolojiyi kullanmaktadır. Din eksenli terör yapıları da temsil ettikleri dini dü üncenin fanatikleri olarak uluslararası ba lamları ile

hareket etmektedirler. Bunun dışındaındaki terör örgütleri kendi hikâyelerini ortaya koyarken bu terör bloklarının bilgi birikimlerinden faydalanırlar bunlardan esinlenirler. Terör örgütleri kimi zaman farklı ideolojik ekseninde de olsalar yol ve yöntemlerinde benze meler görülmektedir. Benze tikleri alanlar; finansal kaynak olu turma, insan kaynaklarını kazanma ve aidiyet geli tirme ve iddet uygulama stratejileridir.

deolojik yakınlık, terör yapılarına ulusal ve uluslararası destekte kendini göstermektedir. Benzer terör yapıları birbirlerini birçok alanda desteklemektedirler. Kimi zaman ortak eylemlere girebilmektedirler. Türkiye de T KKO, PKK, DHKPC i birlikleri buna örnek verilebilir. PKK'nın Karadeniz açılımında DHKP-C ile i birli i yaptı ı Öcalanı'nın mralı savunmalarında ifade edilmi tir. 22.12.1996 yılında DHKP/C ve TKPM/L vb. Sol örgütlerle i birli i protokolü imzalamı lardır (Güner ve Kılıç, 1996). Ocak ve ubat 1983 tarihli Serxwebun dergisinde “örgütlerin ittifakı mı sınıfların ittifakı mı” ba lıklı PKK'nın hazırladı ı rapor yayınlanmı tır. Bu yazıda örgütsel ittifak ve i birliklerinin ilkesel olarak zemini i lenmi tir. Sa lıklı i birli inin ilkeselli i üzerinde durulmu tur.

Kimi din eksenli terör örgütlerinin bazı devletler tarafından desteklendi i onlara kamp, lojistik, maddi imkân sunuldu u; hatta kendi güvenlik güçlerince e itildikleri gözlenmi tir. Bu tarz giri imler zaman zaman uluslararası krizlere yol açtı ı bilinmektedir. Suriye, PKK kamplarına izin verdi inden Türkiye ile kriz ya amı tır. Yine Pakistan ve Afganistan'da bulunan bazı örgütlerin kamplarından dolayı kimi küresel güçler bu ülkeleri sıkı tırmakta veya bu ülkelere do rudan müdahale etmektedirler.

Terör örgütleri yurt dı ı faaliyetlerle kar ı durdukları devleti baskı altına almaya çalı ırlar. Yurt dı ında kurdukları temsilciliklerle uluslararası kamuoyunun deste ini alabilmek için birçok propaganda çalı ması yürütürler. Kimi ülkelerce terör örgütü listesine alınmamı terör örgütleri bu ülkelerde faaliyetler yürütmek sureti ile o ülke kamuoyunu harekete geçirmeye çalı ırlar. PKK'nın bazı ülkelerde açtı ı temsilcilikler buna örnek gösterilebilir. A. Öcalan mralı savunmalarında 1999 yılı itibari ile 40 ayrı ülkede temsilcilik açtıklarını itiraf

etmi tir. Yine bu örgütler yurt dışındaki zeminlerden yararlanarak yayıncılık yapmak sureti ile kendilerini birçok platforma taşımak isterler.

2.10.1.6. İnsanların Duygusal Ayrılmalarına Karşılık Verme

ideolojinin terör örgütü mensuplarına sağladığı aidiyet duygusu, bir yönüyle içinde bulunduğu daha büyük topluluktan ayrılmalarını ve kendi alanını var etmesini sağlar. ideolojinin çekim alanına giren birey, inandığı ideoloji ile kendini yeniden inşa etmeye çalışır. Birey, toplumsal düzene olan tepkisini ideolojisi ile ifade eder. Duygusal olarak üstesinden tek başına gelemeyeceği toplumsal atmosfere ideoloji ile direnir.

Toplumda var olan yerleşik düzenin örüntülerinin yol açtığı sıkıntılar, bireyi yeni arayışlara iter. Toplumsal düzenin tehdit ettiği veya ihtiyaçlarına cevap veremediği baskıladığı kesimler, yaşadıkları karışık arayışa girerler. Toplumsal düzenin yerleşik normlarını ve hukuk sistemi içinde bir hak arama ekinde olabilecek eylem, illegal bir alana da kayabilir. Üstesinden toplumsal düzen baskısı ile taleplere karşılık veriyorsa bu durum zamanla ayrılmaya yol açacaktır. Toplumsal ayrılmama, kendi varlığını tehdit altında hisseden kesimde hızlı bir sürece dönüşür.

Toplumsal sorunlar kendi nizamı içinde çözüme kavuşturulmazsa toplumsal düzen güçlenir. Toplumsal düzen bu ahengi yerleşik inanç ve değer sistemi ile inşa etmi tir. Toplumsal düzen çözüm üretmede çıkmaza girmişse kaos başlar veya sorunların çözümü için ortaya yeni arayışlar çıkar. Bu yeni arayışlar, bir fikir etrafından toplanmaya başlar ve böylece topluluğa mal olan fikirler zamanla bir sistematikle dönüşerek toplumsal talepleri karşılamaya aday olur. Bu yönüyle ideoloji ayrılmalara karşılık vermiş olur.

ideolojinin ruh okuyan boyutu duygusal yönelimlere cevap vermekte (Mardin, 1992:177). Toplumda yerini bulamamış fikirlerin yöneldiği liman olarak ideolojik kamp, kişinin sınırağı olarak bir yerden ayrılmayıyorken bir yere aidiyet geli tirmektedir. Bu yönelimler, arayışlara karşılık vermekle kendi kampını bulmak isteyen bireyin içinde var olacağı kendi hayallerini gerçekleştireceği yeni yaşam formu olacaktır.

Terör örgütleri ideolojiyi kullanı lı bir araç olarak de erlendirirken sosyal ve siyasal isteklerini ideolojileriyle ortaya koyarlar. Tarihten gelen haklar, evrensel de erlere dayandırılan talepler, özgürlük ve e itlik temelli evrensel de erler üzerinden yürütülen söylemler, aslında kendi ideolojilerinin yan destekçisi olarak kullanılırlar. Çünkü dayandırılmak istenen gerekçeler ve örgütün ideolojisinin pratiklerinin ço unlukla örtü medi i görülmü tür. Terör örgütleri kendilerini ve ideolojilerini merkeze aldıklarından sorunların çözümü olarak kendilerini dayattıkları da bir gerçektir. Bu dayatma ile aslında safları ayrı tırarak taraftarlarını keskinle tirmek ve kararlı bireyler haline getirmek isterler.

2.11. TERÖR ÖRGÜTLER NE KATILIM YÖNTEMLER

Terör örgütleri gerek ideolojileri gerekse örgütlenme biçimlerine göre insan kaynaklarına yönelik özgün çalı malar yürütmekle birlikte bütün farklılıklarına ra men birçok çalı ma prensipleri ve yakla ımları benzerlik göstermektedir. Terör örgütleri, toplumsal sorunlardan beslenir ve bu sorunların çözümüne yönelik önermelerle ortaya çıkarlar. Bu örgütler, toplumsal sorunların kayna ına kar ı mücadelede kendilerini öncü ve fedailer olarak tanıtip bir ölçüde kendilerini kutsayarak i e ba larlar.

Toplumsal çeli kilerin çözümünde kendilerini odak haline getirirlerken toplumsal önermeleri dayandıkları ideoloji ekseninde gerçekleştirir. Örgütler hedef kitleleri kazanmak ve yönlendirmek için mevcut düzeni manipüle edebilir, her türlü propaganda ile kendini taktim ederler. Birçok ili kiyi kullanarak insanları kazanmak isterler. Bu ba lamda sosyal yöntemler öncelikli olarak ba vurulan yöntem olarak ön plan çıkar. Di er yandan psikolojik yöntemler kullanılarak bireyin kendi çekim alanına girmesine çalı ırlar. Burada daha ziyade ki iler duygularına hitap ve bu duyguları yönlendirmek temel hedeftir. Psikolojik bir varlık olan insanın etkilenmesine yönelik yürütülen e itim ve medya çalı maları daha ziyade psikolojik ö eler barındırmaktadır.

2.11.1.Sosyal Yöntemler

Terör, ekonomik, sosyal, kültürel, siyasi ve psikolojik boyutları içinde barındıran kendini ifade etme ve var etme yöntemi olarak araçsaldır. Terörizm

bir yöntem ve dü ünsel boyuttaki istemleri elde etmenin bir yolu olarak izlenen siyasal iddet olarak görülebilir. Terör örgütlerinin insan kaynaklarını geli tirmesi ve bu kayna ın kesintisiz sürdürülebilir olması terör örgütünün gelece i bakımından hayati önemdedir. Terör örgütlerinin örgüte eleman kazandırması, terörist olmayan bir ki iye iddetin benimsetilmesini ve terör örgütünün her türlü talebine uygun davranı sergilemesini kabul ettirmeyi ifade eder. Terör örgütlerine katılım çe itli etkenlerin etkisi ile gerçekleşmektedir. Örgüte katılım sıradan tek düze bir yolculuk sonucunda gerçekleşen bir eylem değildir.

Terör örgütüne katılım legal bir süreç olmadığından katılım sağlamak isteyen ki ilerin bu örgütlü yapının içinde yer alan ve organik bağa sahip ki i veya ki ilerle temas kurması gerekmektedir. Her temas kuranda örgüt içine dahil edilmemektedir. Örgüte katılmak isteyen ki iler kimi testlerden geçirildikten sonra farklı sahalara yapılan yolculuklar sonucunda örgütün organik yapısı içine dâhil edilir. Terör örgütüne adam kazandırma noktasında profesyonel süreçler örgütlerce işletilmektedir. Sıhır ve kır yapılanmasında görevli ki iler gizli ve hassas çalışmaları ile bu süreçleri işletmektedirler. Nitekim konuya ilişkin Özönder'in terör örgütü PKK'ya katılım ile ilgili yaptığı çalışmasında yaklaşık 1000 terör örgütü mensubunun %71'inin, örgüt mensupları tarafından bulduklarını ve örgüte katılıma ikna edildiklerini (Özönder, 1998:295,296) ifade etmişlerdir. Ki ilerin terör örgütlerine katılımda ki iden ki iye de i kenlik gösteren etkenlerin sonucunda örgüte katıldıkları bir vakıadır.

Yüz yüze, birebir iletişim sonucunda bireylerin zihinsel olarak örgütün çizgisine yakınla tırılması ve örgüte katılıma ikna edilmesi, sosyal yöntem olarak ifade edilebilir. Bu süreçte örgüte kazandırılmak istenen ki ilinin seçimi, hangi mesajlarla gidilece i, kimlerin kullanılacağı gibi hususlar çalışılarak süreç işletilmektedir. Bu süreçte bireyin gideremedi i fizyolojik, psikolojik ve sosyal ihtiyaçlarının yoğun bir propaganda ile duygusal istismara açık hale getirildikleri ve bunun neticesinde örgüte kazandırıldıkları yargılanan veya itirafçı olan militanların ifadelerinden anlaşılmaktadır.

Örgüte kazandırılacak ki iler ile ilgili geli tirilen formatın, kaba olarak öyle i ledi i gözlenmi tir: İlk temas ile ki inin tepkilerinin alınması, ki inin tepkilerine göre söylem geli tirilmesi ve ki iyi etkileyecek sosyal ili ki ve a ın çoklula tırılmasıdır. Sürece yayılan ileti imin derinlik kazanması daha sonra kimi faaliyetlere katılımın sa lanarak grup dinami inin parçası haline getirilmesi hedeflenmi tir. Ki inin, örgüt ideolojisi ve amaçlarına hizmet etmesi için sosyal ileti im öncelikli olarak ele alınmı tır. Ayrıca birçok ileti im tekni inin kullanılması ile bireyin ku atılması ve ele geçirilmesi ile nihayetinde örgüte inanç düzeyindeki ba lılık, ki inin kendi inancı ile örgüt de erlerini aynile tirmesi sa lanarak örgüte katılım için örgüt e itim kamplarına ve ya hücre evlerine ula tırılarak örgütle organik ba ın kurulması ekinde özetlenebilir.

Zayıf ileti im olarak nitelenecek ileti imde ileti ile ki inin ili kisi yüzeysel ve nötr bir pozisyon gösterir. Ki i iletilere her hangi bir tepki vermez. leti ki inin gündeminde o güne kadar hiç yer almamı ve bilincinin hiçbir yerinde yokken zayıf ileti im sayesinde ekillendirilememi bir ey olarak yer almaya ba lar. Bu “ ey” görüldükçe, tekrarlandıkça ve ki inin hatırlamasıyla olu an a inalık zamanla bir ilgiye meraka konu olur. Bu merak, farklı desteklerle ve olaylarla somutla maya ba lar ve zamanla ki inin gündemine istemli ve istemsiz ta ınmaya ba lar. Bu bir kırılma noktasıdır. Zayıf ileti im ile ba layan iletiye dair ili ki zihinde yer etmeye ve boyut kazanmaya ba lar. Zihinde kar ılı ı olan “ ey” sıcak gündem ve artık bir bilinç ile kar ılıklanmaya ba lar. Terör örgütleri de her türlü ileti im mecralarını kullanarak ki ilerinin sıcak gündemi olabilmek için çaba sarf ederler. Bireyi kazanmaya çalı an terör örgütlerinin ki i-örgüt ili kisi böyle bir süreçle ba lar. Bu süreç kiminde hızlı kiminde yava i leyerek sonuca gider. Birey ve “ ey” ilk anda etkili bir ileti im gerçekte tiremeyebilirler. “ eye” dair hiçbir teması olmayan bireyin kurdu u ilk temas, zayıf olmakla birlikte ortaya gelmi bir “ eyi” sahiplenmek, ona dair aidiyet geli tirmek ve bir bilinç olu turmak süreç ister. Terör örgütlerin gerek ideolojilerini sunmaları gerekse eylemleri ile toplumun gündeminde bir ekilde yer etmek isteyi leri bundandır. Gündeme geldikten sonra terör örgütüne yönelik lehte ve aleyhte olmak üzere tepki ve tutum geli ir.

Terör örgütleri, kendisine yönelmi sempatiyi, güçlü ba lar geli tirerek ba lılı a ve güçlü bir inanca dönü türmek isterler. Negatif tavrılıları sindirmek veya nötr bir pozisyona getirmek ve nötr durumda olanları kendisine sempatik bir pozisyon almalarını sa lamak için çaba sarf ederler. Terör örgütleri adeta pazarlama irketleri gibi kendini tanıtma ve kendi alıcısını bulma ve olu turma amacındadır.

Terör örgütleri ileti im ve pazarlama faaliyetlerini, bireyin hayatında anlamı ve de eri olan birçok eyi araçsalla tırarak gerçekle tirir. Araçsalla tırdı ı unsurların ba ında grup dinami i ve arkada lık ili kisidir. *Arkada lık ili kisi bireyin birçok temel gereksinimlerini kar ılayan bir ili ki olması bakımından bireyin hayatında çok büyük de er ifade eder. Saygı duyma, saygı duyulma, kendini gerçekle tirme, sorunlarını çözme, yardımla ma, kimi sırları payla ma arkada lık ili kisinde etkili bir ekilde hayat bulur* (Stoletov, Kon, Vd. 1979:62,63). Ki i akran etkile iminin, ö retmen ve ebeveyn ileti iminden daha etkili sonuçlar özellikle genç bireylerde gösterdi i görülmektedir. E itimde etkili bir e itim-ö retim yöntemi olarak kuba ık e itim teorisi ileri sürülmü tür ki bu, akranların birbirinden etkilenmesi süreci olarak özetlenebilir. Duygusal yakınlıkla birlikte sosyal ileti imin en etkili ve yo un ya andı ı bir ili ki ortamının aktörleri olan gençlerin birbirlerini etkiledikleri gerçe i, terör örgütlerinin ileti im stratejisinde önemli bir yer tutar.

Terör örgütleri mahalle, okul, i yeri ve di er ortamlarda geli en arkada lık ili kilerini, ki ileri, özellikle gençleri kendi etki alanlarına çekmek için kullanmaktadırlar. Terör örgütü mensubu ki iler, geli tirdikleri arkada lık ili kisi ile gençleri kendi sosyal ortamları ile tanı malarını sa lanmakta ve terör örgütünün propagandasına maruz bırakmaktadırlar. Terör örgütünün tanıtımı ve propagandası bizzat arkada lar arsında da gerçekle ebilmektedir. Nitekim terör örgütlerinin bizzat veya sempatizanlarının kurdu u Sivil Toplum Kurulu larının olu turdu u arkada lık ortamları ve ikili ili kileri, terör örgütlerinin adam kazanmada etkili olarak kullandıkları bilinmektedir. Arkada ların içinde buldukları sosyal ortamın ve di er etkenlerin etkisi ile birbirlerini örgüte katılımı da cesaretlendirdikleri ve te vik ettikleri kolluk güçlerini kayıtlarına geçmi durumdadır.

Toplumsal bir varlık olan insanın toplumsallaşması, aile içinde bulunan ve yakın akraba ve diğer çevre ile gelişen ilişkiler ile şekillenmektedir. Akrabalık ve hısımlık bağları, güçlü psikolojik ögeler barındırmaktadır. Özellikle geleneksel toplum düzeninde akrabalığın ve hemerisilinin, kişisel tavır ve tutumunu etkileyen unsurlar olarak ön plana çıktığı gözlenmektedir. Birey, psikolojik olarak kendini yakın hissettiği ve kendinden olduğuna inandığı bireylerin olduğu topluluklarda daha rahat davranmakta ve kendini bu ortamlara ait görmesi kolay olmaktadır.

Tarih boyunca kan bağı ve akrabalık ilişkilerine dayalı olarak toplumsal düzenin şekillendirildiği bilinmektedir. Kırsal ilişkilerden tutun ki şehirler arasında miras taksimine kadar bir dizi düzenlemenin varlığı akrabalık ve hısımlık ilişkisinin gerçekliğini göstermektedir. Uluslararası ilişkilerde evlilik yoluyla ittifaklar kurulduğu tarihi bir vakıdır. Akrabalık ilişkisi ve ikili münasebetler üzerinde çok etkili bir unsur olarak belirlemekte aynı zamanda grup aidiyetinin gelişmesinde belirleyici olmaktadır.

Terör örgütleri akrabalık ilişkilerini kullanarak örgüte eleman kazandırma gayretine girmektedirler. Yakın akraba çocuklarının birbirlerine olan bağlılıkları ve dayanışmaları ortak tavır geliştirmede etkilidir. Özellikle PKK gibi terör örgütleri kaybettikleri militanlarının cenaze törenleri ve diğer etkinlikler ile ölen teröristin yakınları üzerinde etki oluşturmak isterler. Bu yolla da örgüte eleman kazanan terör örgütü dümanlaştırma ve intikam alma duygularını akrabalık ilişkileri üzerinden daha kolay gerçekleştirebilmektedir. Nitekim Abdullah Öcalan bir söyleşisinde; bu davanın (örgütün ve savaşlarının) sahiplenilmesinin ve başarıya ulaşmasının için her Kürdün evine ortak bir acı olarak girmesiyle mümkün olacağını ve bu yolda yüz binlerin kayıp olarak verilmesi (Öcalan, 1992:153-194) gerektiğini savunur. Bu ifadeleri ile Öcalan, aslında akrabaların ya anacak kayıplara tepkisiz kalmayacağını ve acının kendisine ait olduğunu hissetmesine vurgu yapmaktadır.

Akrabalık ilişkilerinin oto kontrol sağlayarak örgüte katılımı engelleyebileceği de Öcalan tarafından ileri sürülmektedir. Feodal kutsal ailenin çözülmesi gerektiğini savunur. Kutsal aile tutsağı ilişkisi (Öcalan, Küçük, 1993:95) olarak nitelenmektedir. Dolayısıyla örgüte katılımın önünde engel olabilecek aile ve

akrabalık ili kisinin prangalarının, ortakla tırılan acılarla, özgürle me iste iyle ve cerilecek sava ım ile korku e i inin a ılmasıyla sa lanaca ını Öcalan savunmaktadır.

Akrabalık ili kisi ile örgüte elman kazandırıldı ı gibi yine bu yolla örgütün destekçileri motive edilmekte ve sempatizan kitlesi büyütülmektedir.

Terör örgütleri hem eri ve bölgecilik kavramlarını ki ileri etkilemek için propaganda yaparken kullanır. Kırsaldan büyük ehirlere göç etmi ki iler ehirde tutunabilmek için hem ehri dayanı ması sergilerler. Bunun sonucunda da aynı i sektöründe yo unla ma veya aynı mahallelerde yerle me davranı nı gösterirler. Hem ehri sözcü ünün olu turdu u yakınla ma sosyal ili kilerde etkilidir.

Büyük ehirlerde da ınık ya ayan insanların hem eri dernekleri kurarak birçok faaliyet yürüttükleri bilinmektedir. Hem ehri dernekleri birçok etkinlikle insanların tanı ması ve dayanı ması zemini olarak i lev görmektedirler. Bu dernekler aracılı ı ile dü ün, cenaze, piknik ve daha birçok faaliyetin haber edicisi ve ya gerçekte tircisi ortak platform olarak i lemektedir. Terör örgütleri de bu platformları kullandıkları gibi benzer dernekler vasıtasıyla illegal faaliyetleri gerçekte tirmektedirler.

Terör örgütleri özellikle üniversite gençli i üzerinde çalı ırken hem ehrilik kartını kullanmakta ve örgüte kazandırılmak istenen ki iye ki inin hem ehri veya bölgesinden birilerinin ilk teması kurması istenmektedir. Aslında bu tutum özellikle sol örgütlerin temel felsefesine aykırı olmasına kar ın hem ehricilik kartını kullanmaktadırlar.

Terör örgütlerinin en belirgin çalı ma yöntemlerinden biri de kültürel faaliyetlere a ırlık vererek yerle ik düzen ile mücadele etmek istemeleridir. Sanatçıların aykırı duru sergileyen ki iliklerini kullanarak mesajlarını etkili bir eilde iletmeye çalı ırlar. Terör örgütleri, sosyal ve kültürel faaliyetlerle kendi tanıtımlarını gerçekte tirmek isterken bu ortamlarda birçok ki iyi izlemeye alır ve kurdukları temas ile bu ki ileri örgüte kazandırmak isterler. Terör örgütleri sosyal ve kültürel faaliyetlerini özellikle gençlere yönelik yo unla tırırlar. Gençlik kampları sayesinde birey örgütün birçok eyinden haberdar olur.

Gençlik kamplarının birçoğu, bireyin yoğun psikolojik baskıya maruz kaldığı ortamlar olarak faaliyet gösterir ve bu sayede gençler örgüte kazandırılır.

Örgütlerin kurduğu müzik grupları ve bunların çalınmaları geniş kitleleri etkileme kapasitesine sahiptir. Nitekim bu müzik gruplarının veya müzisyenlerin verdiği konserler geniş kitlelere hitap etmekte. Örgüte müzahir sanatçıların yaptığı müzik, ortak duygunun oluşması ve kitlelerin harekete geçirilmesi bakımından etkili bir araçtır. Bu müzik çalınmalarında verilen mesajı bakıldığında örgütün birçok mesajının kodlanmış bir şekilde veya doğrudan açık mesaj olarak iletildiği görülmektedir.

PKK'nın kültürel çalınmaları arasında en etkili olan araçlardan biri müzik çalınmalarıdır. Örgüt marşı, örgüt için önemli olayların iletildiği parçaların kitlelere sunumu, yoğun ve coşkulu duygu öğeleri içermektedir. Kürt ozan İvan Perwer'in müzik parçaları buna örnek gösterilebilir.

Terör örgütleri birçok tarihi olayı, platformu ve oluşumu kullanmak için günümüzde özel çalınmalar yürütmektedirler. Bu çalınmalar profesyonel destek alınarak iletişim mecraları üzerinden yayıma sunulmaktadır. Bu çalınmaların temel amacı kitleleri ve kitleleri örgüt lehine harekete geçirmektir. Sosyal ve kültürel faaliyetler, kişiyi kuşatma operasyonunun en etkili aracı olduğundan süreklilikle örgüte eleman kazandırma ve örgüt içinde motivasyon sağlama bakımından kilit noktalarından biri haline gelmektedir.

Terör örgütleri toplumun yerleşik değerlerini özellikle de dini değerlerini örgüt amaçları doğrultusunda kullanırlar. Terör örgütleri, dini değerleri kullanmakla, sempati kazanma ve muhtemel bariyerleri aşmayı hedeflerler. Toplumların ortaklığı en güçlü ortak duygu, değer ve düşünce sistematiğidir. İnsanlık tarihi kadar eski olan din (Gürta, 2000:3) inanç olarak insanların günlük yaşamlarının hemen hemen her alanını kuşatmıştır. Dini duyguları referans alan terör örgütleri, kutsala hizmet etme yöntemi olarak dini bozarak yozlaştırırlar, dini istismar edenlere ve dini dışlayan din karşıtı pozisyon almışlara karşı düzene karşı kendi dini anlayışını dayatarak ve mutlak doğrunun kendileri olduğunu savını ileri sürerek yola koyulurlar. Dini duyguların kullanılarak siyasi amaçlarını gerçekleştirmek isteyen terör örgütleri dinin

siyasal ve sosyal boyutuna çokça vurgu yaparak kendi varlık alanlarını belirlemi olmaktadır.

Dini referans almamı birçok terör örgütü de toplumda var olan de erleri kullanmakta veya dikkate alarak politik tutumlarını ve hatta eylem günlerini ve biçimlerini belirlemektedir. Dinen kutsal sayılmı günlerde saldırı yapılmaması veya tam tersi dini merkezlerin saldırı hedefi haline getirilmesi örnek gösterilebilir. Bu, terör örgütünün hangi dini saikle hareket etti i ile ilgilidir. ii camisine veya Sünni camisine yapılan saldırının dayandı ı dini gerekçeler veya DEA 'ın türbe ve bazı dini mekânları hedef haline getirmesi din referanslı terör örgütlerinin kendileri dı nda di erlerini dini grup olarak görmeyip küfür ile itham etmesinden kaynaklıdır.

PKK, dini referans alan bir terör örgütü olmamasına ra men dini kavramları ve dini kimi eylemlerine malzeme etti i görülmü tür. Alternatif Cuma adı altında camilerde Cuma namazının kendi sivil imamlarınca kıldırılması giri iminde bulunmu tur. Örgüt din adamlarını 10 A ustos 1993yılında PKK'nın dindar kesimle ili kisini güçlendirmek ve aradaki kopuklu u gidermek için ERNK içerisinde olu turdu u mollalar-imamlar birli i olarak bilinen yapının ba ına Abdurrahman Dürre'yi getirerek Fetva Kurulu ve dari-Siyasi Kuruldan olu mu bir yapı kurmu tur. Örgüt aynı zamanda yurt dı nda cami örgütlenmelerine de gitmi tir. Terör örgütleri, dini de erleri kullanarak örgüte eleman kazandırdıkları gibi dini araçsalla tırarak kendi eylemlerini din ile me rula tırmak gayretindedirler.

Etnik temelli terör örgütlerinin habitatu, dayandıkları etnik tabandır. Bir ırk, bir toplum adına çıkmı olan terör örgütleri dayandıkları sosyolojik kütleinin çatısı olma iddiasındadırlar. Belirleyici bir güç olarak kendilerini kendi sosyolojik sınıfına adamı ve onlar için mücadele veren bir güç olarak kendilerini özgürlük sava ısı, halkın mücahitleri, gerilla olarak tanımlamaktadırlar.

Terör örgütleri dayandıkları etnik kökene ili kin birçok çalı ma yürütür. Bu çalı malar ile hedefindeki etnik kökeni kendi tekeline almaya çalı ır. PKK, etnik temelli bir terör örgütü olarak kendi varlı ını Kürt toplumu üzerinde in a etmi ve kendini de bu yola adamı bir siyasi hareket olarak tanımlamaktadır.

Etnik köken üzerinde kendini var eden terör örgütleri ayrı mayı ve dü manla tırmayı gerçekle tirmek sureti ile sosyolojik bölünmü lü ü sa lamaya çalı ırlar. Sa layaca ı ayrı ım sonucunda aidiyet geli tirilen etnik köken üzerinden politika olu turmak çok kolay hale gelecektir. Etnik kökene ili kin ileri sürülen ayrı tırıcı dil, bir dü manla tırma içermeli ki ayrı manın psikolojik zemini temellenebilsin. Nitekim Öcalan “barbar bir kavim olarak Ortado u’ya gelen Türk Boylarının bölgeyi ya maladı ını, katliamlar yaptı ını yüksek kültürü imha etti ini (Öcalan,1992: 22) savunur. Öcalan bu ifadeleri ile tarihsel okumasını dü manla tırma ve a a ılama üzerine kurarken hedef kitlesi Kürt halkına bir perspektif sunmak istemektedir. Türkler ve Kürtler arasındaki iyi ili kilere dair hiçbir eserinde vurguda bulunmamı haksızlı a u ramı , asimile edilmi , katledilmi Kürtlerden söz ederek kendi bakı açısını tarihi gerçeklik olarak sunmaktadır.

Etnik kökenli terör yapıları ya u radıkları haksızlıkları ya da kendi üstünlüklerine olan inançlarından hareketle di er kavim ve toplumları sindirmeye yok etmeye kalkı abilmekte ve bunun için en vah i iddet eylemelerini uygulayabilmektedirler. Nitekim Ruanda’da olan katliamın kökeninde bu inanç vardır. Kimlik in ası mutlak bir çatı mayı do urmaz ancak sonuçta biz ve öteki ile anlam kazanmaktadır. Ruanda’da olan da bizin kar ısındaki baskıcı ve yok edici güç ile mücadeleyi anlatır (Semelin, 2011: 44-46). Etnik temelli terör örgütleri kendi varlı ını bizi in aya adamı olarak ortaya çıkar. Böylece egemen gücün dayandı ı paradigmalara kar ı sava açar. Uyguladı ı iddeti bu anlamda kutsamı tır. Bu süreç yürütülürken kendi ideolojisine ve tezlerine inanmı ki ileri saflarına çekme gayretindedir.

2.11.2.Psikolojik Yöntemler

Terör örgütleri, sosyal yöntemlerin yanı sıra psikolojik yöntemler de kullanarak bireyi etkilemek ve örgüte kazandırmak için faaliyet gösterirler. Bireylerin fizyolojik, psikolojik ve sosyal ihtiyaçlarını kar ılamak amacıyla bir grubun içerisine çekmektedirler. Grubun içerisine çektikleri bireylerin tutumlarında örgütün ideolojisi do rultusunda gerekli de i ikli i yapmakta, algı dünyalarına nüfuz etmekte, bilinçaltılıkları olu turmakta ve bütün bunlarla birlikte bireye, bir militan kimli i ve ki ili i kazandırmaktadırlar (Alkan, 2007:11). Psikolojik bir

varlık olan insan birçok kararını anlık psikolojik durumun etkisi altında almakta. Bireyin bütün davranışları aklın ürünü olarak şekillenmez. Karar sürecini birçok etmen etkilemekte ve karmaşık bir süreç olarak bireyin anlık olarak en çok etkisinde kaldığı itici unsurun eyleme dönümesini ifade etmekte. *nsanlar, makine ya da araçsallaştırılarak sürekli kullanılacak bir alet değildir. Duyguları, korku ve umutları vardır* (Eren, 2000:201) Üzüntüleri, sevinçleri, umudu, ümitsizliği ile insan vardır ve bağımlılığı ve intikam duygusu ile insan insandır. Kompleks ve sofistike bir varlık olan insan, psikolojik yönüyle birçok canlıdan farklıdır.

Psikolojik yöntemler örgüte eleman kazanmada etki ve çekim gücü olarak içsel ve kuşatıcı yönüyle öne çıkmaktadır. Kişinin ruhsal durumu ve hazır bulunuşu kişinin verilen mesajı almasında çok etkilidir. Kişinin bilincinin ve psikolojisinin aynı doğrultuda ilerlemesi mesajın getirdiği uyum tam odaklanmaya sebep olur. Örgütlü yapılar çalışanlarından ve mensuplarından tam bağımlılık isterler.

Terör örgütleri örgüte kazandırdıkları kişileri psikolojik olarak değerlendirirler ve iradelerini güçlendirmek için birçok evreden geçirirler. Böylece kişileri ruhsal olarak güçlenir, kararlı bir birey olarak örgüt amaç ve hedeflerine hizmet eder. Kişinin ruhsal olarak güçlenmesi ve ne yapacağını bilmesi, davranış iradesini sergilerken şüpheye yer bırakmayacaktır. Bu haliyle birey, örgüt ve kendi konumunu güçlü bir bağımlılık zeminine oturtmuş olur.

Terör örgütleri, hedef kişileri ve kitleye yönelik elde malumata göre kendini konumlandırır. Özellikle örgüte kazandırmak istediği kişiler hakkında detaylı bilgi toplayarak kişiyi yaklaşırlar. Kişinin zaafı, ihtiyaçları, sorunları, eğitim durumu gibi kişisel özellikler hakkında elde edilen bilgiler ışığında kişiyi vaatlerde bulunurlar. Kişinin psikolojik ve sosyal ihtiyaçları kullanılarak kişiyi etki altına alınmaya çalışırlar. Kişinin dünyasına açılan kapı keşfedildikten sonra örgüt ideolojisi ve bireye sunulan maddi manevi vaatler aracılığı ile bireyi kendi sınırlarına çekmeye çalışırlar.

Kişinin hangi pozisyonda olursa olsun davranışlarını şekillendiren ve davranışları etkisi altına alan güdüler silsilesi vardır. Gdüler organizmayı faaliyete geçirir

ve organizmanın davranışını belirli bir amaca doğru yöneltir (Cücelo lu, 1991:230). Gudu, odaklanmayı ve etki altında kalmayı ifade etmektedir. Gudu lenmede birçok etkenin rolünden bahsedebiliriz. Gudu bir ölçüde ki iyi etkisine alan ve yönlendiren motivasyon olarak ki iyi ele geçiren eylemler yekûnudur denebilir. Terör örgütleri, gerek örgüte kazandırma sürecinde gerekse eyleme sevk etmede ki iyi zihinsel olarak ele geçirmeyle i e ba lar. Ki inin dünyasında yakalanan de erli eylemler üzerinden yürünerek ki iye ula an örgütler, gerekli altyapı hazırlandıktan sonra ki iye hedef koymaya yönelirler.

Terör örgütleri, bir ki iyi kazanabilmek ve kazandıktan sonra elde tutabilmek için Maslow'un ihtiyaçlar piramidinde ifade etti i, bir bireyin fizyolojik, güvenlik, ait olma ve sevgi, saygı ve kendini gerçekle tirme ihtiyaçlarını giderme ortamı sa layarak en iyi ekilde kullanmaktadır (Alkan, 2007: 16). Terör örgütüne katılımı ki ilerinin ortak ifadesi olarak kendi arayışları, ya ama dair dü üncelerinin örgütle örtü tü ünden katılım sa ladıklarını ifade etmi lerdir (Bizim Kadınlarımız, 2001: 14, Demirkıran, 2008:23,24). Terör örgütleri örgüt ve mensuplarının takdimini romantize ederek, insani, ahlaki de erler ve his dünyamızı pozitif manada in a eden birçok de eri örgütsel amaçlarla örtü türerek yaptıkları takdim ile ki ilerle ortak payda olu turmaktadırlar.

Terör örgütüne katılımı ki ilerden örgüte katılacaklar arasında bir yol kurulur. Bu yolu örgüt amaç ve hedefleri in a etmektedir. Demirkıran'ın ifadelerinde, terör örgüt ile ki iler arasında in a edilen yolun ki isel ihtiyaçların ve isteklerin kar ılanmasından geçti i ileri sürülmü tür. Ki isel ihtiyaç ve istekler maddi ve manevi ö eleri içerebilir. Erkeklerde bir ba arı hikâyesinin parçası olmak ve örgüt ile birlik olup kutsal bir ki iye dönü erek sömürüye ve ezilmi li e son verip yeni bir düzen kurma dü üncesinin egemen oldu undan; örgüte katılan kadınlarda ise ezilmi lik, e itlik, kadının özgürle tirilmesi gibi romantize edilen örgütsel amaçlara inanılarak örgüte katıldıkları (Demirkıran, 2008:155-220) görülmü tür.

Terör örgütlerinin ehir yapılanmalarının, gençli e, kadınlara ve toplumun dezavantajlı kesimlerine yönelik çalı malarını yürütürken olu turdu u en önemli yöntem, olarak olu turdu u gruplar üzerinden bir dinamizm

sa lamaktır. Terör grupları, hedef kesimi ve ki ileri kendi grup faaliyetlerine çekerek bir etki olu turmak isterler. Ki ilere yardım ederek onların sorunlarını çözümede hemen ba ucunda durarak insancıl bir duru sergileyerek ki ileri etkilemeye çalı ırlar. Ö renci ise burs, barınma, i siz ise bazı temel ihtiyaçlarını kar ılama, kadının özgürle tirilmesi ve toplumdaki yanlı lar üzerinden giderek örgütsel duru unun insani boyutuna vurgu yaparak bir etki olu turmaktadırlar. Hoffer, terör örgütlerinin ba arısının güçlü bir grup dinami i olu turması gerekti ini ve bu sayede taraftarlarını örgüt içerisinde eriterek örgütün ayrılmaz bir parçası haline getirmesi ile sa lanabilece ini savunur (Hoffer, 1980:63).

Terör örgütleri, ki ileri örgütün organik ba lısı haline getirmeden önce gruplar içinde küçük ve orta ölçekli pratikler sunarak ki ilerin sosyolojik, psikolojik ve fizyolojik ihtiyaçlarını kar ılamaya çalı ırlar. Böylece ki iye güven verilir. Sa lanan güvenle ki inin rahatlaması, gruba ba lanması bir aidiyet geli tirmesi ve grupla ortak hareket etmesi temin edilir.

Gruba dâhil olan ki i, grup dinami inin sa ladı ı ortamın ku atıcı ve kapsayıcılı ı ile gruba mal olmaya ba lar. Zamanla örtü meyen birçok ey törpülenir ve içinde bulundu u grup dinami inin etkisine ki i teslim olur ve grup gibi dü ünmeye ba lar.

Terör örgütleri legal yapılar üzerinden birçok faaliyetlerini yürütürler. Dernek, siyasi parti, yayınevi, sanatsal faaliyetler yürüten yapılar (müzik grupları) gibi olu umları kullanır ve bu ortamlarda ki ileri aleni faaliyetlerden gizli faaliyetlere zamanla yönlendirirler.

Terör örgütleri grup çalı maları ile:

- Grup üyelerinin birincil ihtiyaçlarını kar ılar. Bu ba lamda maddi sorunların çözümüne yardımcı olur.
- Grup, ortak ve güçlü bir dü man ya da tehdide kar ı üyelerinin güvenli ini ve dayanı mayı sa lar.
- Grup üyelerine ya amda de erli olduklarını hissettirerek sevgi ve saygı görme ihtiyacını giderir.

- Üyelerin bir gruba aidiyet ihtiyacını giderir. Birey grubun bir parçası olur ve özde le ir.
- Üyelerine, grubun ya am felsefesi/ideolojisi do rultusunda ortak bir kimlik ve ki ilik kazandırır.
- Üyelerine içten ve spontane davranma özelli i kazandırarak onların yaratıcı ve verimli olmasını sa lar.
- Üyelerine ideal bir amaç ve hedefler verir. Bu ideal ve amaçları gerçekle tirmede motive eder.
- Üyelerin kendini gerçekle tirmesine yardım eder. Bunun için üyelerin yeteneklerine göre sorumluluk verir (Schein, 1978:103,104).

Terör örgütleri olu turdukları grup dinami i sayesinde elemanları ile dı dünya arasına duvar örmekte. Ki inin do ru ve tek gerçeklik olarak örgütsel ya am formlarına inanması ve ona göre davranması ki inin örgüte mal oldu unu gösterir.

Terör örgütleri grup ortamına çektikleri ki ilere yönelik bir dizi çalı ma yürütürler. Kolay ve ki inin ho una gidecek bazı etkinliklerde bulunmalarını sa larlar. Örgütün felsefesine uygun bir tutum a ilamak için ki inin dü üncesine nüfuz edecek süreci bir dizi aktivite ile sürdürürler. Örgüt dü üncesine yönelik kitap, gazete ve dergi gibi basılı materyalleri okuması temin edilir. Bireyin, örgütsel bazı küçük faaliyetler içine alınarak örgütle eylemsel ba kurması ve örgüte hizmet ederek örgütü sahiplenmesi amaçlanır. Bu do rultuda birey örgüt ili kisi, bildiri da ıtma, afi asma, kültürel etkinliklerde görev alma, miting ve benzeri organizasyonlarda görev almak sureti ile örgütle organik ba kurulur ve geli tirilir.

Örgüt felsefesini anlatan ileti im kanal ve materyalleri ile bireyin tutumuna etki etmek isteyen örgütler, aslında bu çalı maları ile beyin yıkama dedi imiz süreci i letirler. Yo un bir etkile im sayesinde birey dı a kapalı hale gelir. Grup içinde soluyarak ya am felsefesini ekillendiren birey, örgütle örtü tükçe grup içinde rahatlar ve özgüvenli bir birey olarak kritik görev ve sorumluluklar almaya ba lar. Grup dinami i bireye sadece grup içinde kabul gören yayınların okunmasını bir nevi zorlar. Bu zorunluluk bir kural olarak i letilebilece i gibi bireysel kabulle de yürütülebilir. Örgüt içinde yürütülen faaliyetlere katılım

gönüllülük esasına göre yürümez daha ziyade plan, program ve görev dâhilinde yürür. Birey, grup kararlarına uyarak grup içinde var olabilece i için bazen istemese de alınan kararlara uyar.

Grup dinami ini canlı tutan e lence programları müzik çalı maları sayesinde birey psikolojik olarak ku atılır. Bu etkinliklerin grup faaliyeti olarak tekrarlanması bireyin duygu dünyasının canlı tutulmasını temin etme amacından kaynaklıdır. Bu müzik parçalarının metinleri incelendi inde örgütsel metinler oldu u görülecektir. Tema olarak; kahramanlık, ba kaldırı, fedakârlık, ezilmi lik ve buna direni , örgütü yücelten, örgütün amaçlarına ça rı mesajlarının i lenmesidir. İvan Perwer, Ciwan Haco, Koma Azadi gibi müzisyen ve müzik topluluklarının parçalarındaki yo unluklu tema olarak PKK terör örgütünün tezlerini i lemesi buna örnek gösterilebilir.

Terör örgütleri, bireyin algı dünyasını etkilemek ve ele geçirmek isterler. Bireyin olayları ve konuları ele alı nda örgütün çıkarları do rultusunda algılaması ve de erlendirmesi istenir. Algı: duyu organlarından beyne ula an verilerin örgütlenmesi, yorumlanması, anlamlandırılması sürecine verilen addır. Duyu organlarımıza ula an veriler, algılama olmaksızın tek ba larına fazlaca de er ta imazlar (Dökmen, 1994:84). Her bir birey kendisine ula an verileri farklı algılar ve yorumlar. Algılama sadece fizyolojik bir eylem de ildir. Algı birbiriyle etkile im içinde olan iki etmenle ekillenir. Çevreden gelen etkiler ve bireysel etmenlerle ekillenen algı, bu yönüyle bireyden bireye farklılık gösterir (Odaba ı, 2012:58-59).

Terör örgütleri propaganda a ırlıklı bir ileti im stratejisi izlerler. Bunun içinde çevresel etmenlerden olan kültürel ö eler üzerinden mitler olu tururlar. Kültür, algılamaya etki eden önemli bir çevresel faktör olarak propaganda malzemesi yapılarak etkili bir ileti im sa lanımı olmaktadır. Kültürün kapsayıcılı ı ve geni çerçevesine terör örgütleri sınır getirir ve kendi amaçları do rultusunda istendik sonuç elde etmek için alt kültür olu turarak terör örgütü mensuplarının tek tiple mesi sa lanmaya çalı ılır. Bireyin ilgi ve ihtiyaçları, örgüt çalı maları ile etki altına alınarak bireyde bir seçicilik olu turulur. Bu süreçler terör örgütü mensuplarının algılarının benze mesi amacına yönelik i letilir.

Terör örgütleri aynı örgütsel dokümanları (gazete, dergi, kitap, film vs) militanlarına sürekli okutturması ve izlettirmesinin en önemli nedenlerinden biri, ideolojisi çerçevesinde bir bilinçaltı olu turabilmektir. Terör örgütleri dünyanın de i mez, de i tirilemez yegâne bilimsel geçekleri olarak ifade etti i ideolojik yayınları, militanlarına adeta kutsal bir metin gibi okutturmakta (Alkan, 2007:29). Örgüt yaptı ı çalı malarla militanlarına dı dünyayı nasıl algılamaları gerekti i noktasında bilinçaltına zerk etti i mesajlarla bireyin bilincinin devreye girmesi esnasında örgütsel görü lerin baskın bir ekilde belirleyici olmasını hedefler. Nasıl ki rüyalar ki inin psikolojisi ile yakından ili kili ise bilinçaltı da davranı a gizli ve örtük güç olarak müdahale eder.

Örgütün inanç ve de er sistemati i bir ya am formu olarak bireyin ki ili i, kimli i ile örtü ünçe gerçekte tirdi i veya gerçekte tirece i eylemleri sorgulamaz. Örgüt için var olmak ve örgüt için kendini feda etmek aslında kendisi için yürütölen bir süreç oldu u inancı ki iyi artlandırmaktadır. artlanmı birey sorgu kapılarını kapatmakta, ku kuları kapıda koyarak yoluna devam etmektedir. Bu a amada birey için tek me ruiyet kayna ı örgütün kendisidir. Dı dünyayı, eylemlerini kısaca tüm dünyayı okurken örgüt dü ünçe sistemati ine göre de erlendiren birey için tek belirleyici ey örgüt ve örgütün gerçekli idir.

Terör örgütlerinin varlıklarını dayadıkları insan kaynakları için yürüttükleri hassas çalı manın en önemli hedefi bireyi militanla tırmaktır. Militanla an birey örgütsel de er sistemi içinde varlı ını güçlendirir. Militan ki i, savundu u de erler için en de erli eyi olan canını dahi feda edecek düzeyde bir ba lılıkla ba lanmı ki idir. Her eyin me ruiyet kayna ı olarak örgüt de erleri ve örgütsel hedefler militanca baz alınır.

Terör örgütleri, ki ilerın özgün kimlik ve ki iliklerini örgüt için tehdit olarak gördüklerinden kolektif kimli in parçası olmaları için çaba sarf ederler. Örgütlerin militanları için temel hedefi örgütsel kimli in ve ki ili in parçasına dönü ümü sa lamaktır.

Bireysel kimliklerinden soyutlanan ki iler militanla ır. Örgütler tarafından militanla tırılmı ki iler, kollektif kimlikle kimliklenince kendileri

dâhil hedeflerindeki kişi veya topluluğun fertlerini birer kişilik olarak görmezler. Militanların kişilerin ismi yoktur. Simgeleri aidiyet duydukları örgütleridir. Kendilerini örgütleri üzerinden tanımlarlar. Militanlar, eylemlerini insanile tirmekten ziyade araçsalla tırdıklarından eylemlerinin me ruiyetini eylemin gerçekte tirilme gerekçesi sağlamaktadır. Teröristler eylemlerini, bir cerrahın insan vücuduna yaptığı cerrahi müdahalenin içerdiği amaç ve elde edilmek istenen sonuç ilişkisi gibi de erlendirmektedir. Dolayısıyla gerçekte tirilen eylemlerden dolayı bir acı, pi manlık, üzüntü gibi duygular görülmez. Yapılanları kişilerin gereği olarak de erlendirmektedirler.

3. BÖLÜM

3.1. PKK TERÖR ÖRGÜTÜ (Kürdistan çî Partisi - Partîye Karkeren Kürdistan -PKK)

Mayıs 1960 yılında Devrimci Do u Kültür Ocakları kuruldu. DDKO, sol orijinli Kürt kökenli üniversite gençlerinin kurdu u bir organizasyon olarak do u ve güney do u mitingleri ile sol bir çizgide çalı malarına ba ladı. İlk ubelerini stanbul ve Ankara'da açan DDKO, 1971 yılında Diyarbakır, Silvan, Ergani, Batman Kozluk'ta da ubeler açtı (Sayılğan, 1975: 31). Marksist Leninist bir çizgide olan örgüt, silahlı mücadeleyi esas almı hızlı bir ekilde yayın faaliyetlerine girmi tir. Diğer sol marjinal yapılarla sıkı bir i birli i yürütmü tür. Abdullah Öcalan da bu yapı içinde yer almı 1970 yılında DDKO'ya stanbul'da Katılımı , (Pirim, Örtülü, 2000: 22) 1971 yılında Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesine ö renci olarak kaydını yaptırmı ve Ankara'ya ö renci olarak gelmi tir. stanbul ve Ankara' daki ö rencilik yıllarıyla birlikte sol grupların içinde yer almaya ba lamı Tuzlu Çayır, Dikmen semtlerinde ö renci toplantıları düzenlemi , ö rencileri bu yapının üyesi yapmaya çalı mı tir. Çalı malarını çe itli kültür ve çevre dernekleri adı altında yürütmü olan Öcalan, Tuzlu Çayır Güzelle tirme Derne i ve Tunceli Kültür Derne i gibi STK'ların çatısı altında taraftar bulma ve örgüte eleman kazandırma çalı maları yürütmü tür.

1975 yılında Siverekli bir ö rencinin Ankara Dikmen'deki evinde yapılan toplantı örgüt için önemli bir toplantı olarak adlandırılmaktadır. Çünkü bu toplantıda örgütsel faaliyetlerin yapılaca ı saha ve kadroda yer alan ki ilere yetki payla ımı yapılmı örgüt temasının i lenmesi için yol haritası belirlenmi tir. Bu toplantıya; Abdullah Öcalan, Cemil Bayık, ahin Dönmez, Ali Haydar Kaytan, Musa Erdo an, Kesire Yıldırım, Turgut Çetiner, smet Kılıç, Hasan Asgar Gürgöze, Ali ir Görgöze, Mustafa Dereli, Mustafa Karasu, smail Göngör, Kamer Özkan, Mehmet Hayri Durmu , Kemal Aygün, Haki Karer, Resul Altınok ve Baki Karer katılmı tır. Burada çıkan kararlardan en önemlisi, "Yurda Dönü " adı altında kadrolar olu turulmasıdır. Öcalan, "kendi kaderine terk edilmı , unutturulmaya çalı lmı bir halkın yeniden tarih

sahnesine çıkarılması için öncü güçlerin bu halk içine yayılması yıllarıdır” ifadesini kullanarak bu kadronun fonksiyonunu belirlemiştir. Öncü güç olarak Haki Karer, Kemal Pir, Rıza Altun, Doğan Kılıçkaya, Mehmet Uzun Gaziantep’e, Hasan Hüseyin Karakuşanlıurfa’ya, Şahin Dönmez, Ali Haydar Kaytan Tunceli’ye, Mehmet Hayri Durmuş Mardin’e, Baki Karer Kars-Arşın’ı’ya, Dilaver Yıldırım Elazığ’a, Mehmet Kılıç Diyarbakır’a, Resul Altınok Bingöl’e görevlendirilmiştir (Pirim, Örtülü, 2000: 27). Öcalan, bu dönümün önemini izah ederken halkların kendi kaderini belirleme doktrinini savunan anlayışın yani Marksist-Leninist çizginin tanıtılmasıyla Kürdistan’da bir tartışma başlatmak ve ateşi yakmak olarak ifade eder.

*1975 yılında Kürdistan Devriminin yolu isimli 68 sayfalık broşür çalışmasını yapmış olan Öcalan, bu çalışmaları örgütün çekirdek yapısını oluşturmuştur. 1976 yılından sonraya güneydoğu ve doğu illerinde **Kürdistan Devrimcileri** olarak faaliyet göstermiştir. İlk etapta örgüt üyesi kişilerin yakın çevresi ve akrabaları üzerinde yoğunlaştırmıştır (Ehirli, 2000: 265,266). Öcalan kendilerini tanıtmak amacıyla birçok ilde 40, 45 kişilik toplantılar yapmıştır. Kürdistan devrimcileri olarak yürüttükleri çalışmalar yoğunluklu olarak Gaziantep, Şanlıurfa, Diyarbakır, Mardin, Batman, Elazığ, Kars, Arşın illerinde yürütülmüştür. 27-28 Kasım 1978 tarihinde Diyarbakır Lice ilçesi yolu üzerinde Fis Ovası olarak bilinen bölgede bulunan Ziyaret köyünde yapılan toplantıda partileme kararı alınmış ve PKK kurulmuştur. Bir makalesinde Kutschera, PKK kuruluşu ile ilgili olarak şu tespitlerde bulunur: PKK’nın kuruluş çalışmalarında yer alan Türk solundan Kemal Pir, Haki Karer gibi kişiler de bulunmuştur. Etnik olarak Kürtlerle ilgisi olmayan bu kişiler PKK’yı Marksist-Leninist projenin bir yansıması olarak gördüklerinden yer almışlardır (Kutschera,1994). Aslında Öcalan da Marksist-Leninist bir proje olduklarını hatta THKP-C’nin devamı olduklarını söylemektedir (Ehirli, 2000: 267). *Marksist-Leninist ilkeler doğrultusunda bağımsız Kürdistan Devletini kurmayı amaçlayan PKK, bunu gerçekleştirmek için stratejik savunma, stratejik denge, stratejik saldırı kademeleri bulunan uzun süreli halk savaşını stratejisini benimsemiştir* (Korkmaz, 1999: 137,138).*

Mustafa Akyol, PKK’nın Marksist-Leninist bir örgüt olduğunu ve aynı zamanda Maoçuluğu içerdiğini söylemektedir (Akyol, 2006: 135). PKK, klasik devrimci

çizgi olarak bilinen Marksist - Leninist modeldeki silahlı mücadeleyi Maoocuların kır-gerilla konsepti ile gerçekleştirmeye dayalı olarak stratejisini belirlemiştir; ve bunu da Öcalan, "Kürdistan ço rafyası ve yüce da ları do al savunma alanlarımızdır" diyerek açıklamıştır. Bunun için de kırsalda yapılan masalıyıp köylüyü saflarına katmak ve etnik milliyetçilik yaparak etnik tabanın destek ve hareket alanı olarak kullanılmasını amaçlamıştır. PKK'nın gerilla konseptinin sürdürülebilmesi için kırsal kesimden destek bulması hayati önemdedir. Oysa diğer sol terör örgütleri şehir yapılanmasına a ırlık vermişlerdir. Banka soyma, adam kaçıırma gibi zaman zaman adı suç kategorisinde yer alan eylemlerle örgüte gelir sa larken kamu düzenini tehdit etmeyi hedeflemişlerdir. Marighella, *ehir Gerillası Elkitab'*ında devrimci sava ı ehirde verirken hafif silahlarla mücadeleyi taktiksel olarak benimsemiş, grevleri kullanmayı stratejik bulmuş ve kamuya ait her noktayı açık hedef olarak de erlendirmiştir. Vur - kaç takti i, mahkûm kaçıırma, saldırıların ani olması gibi taktiklerle yürütülmesini istemiştir (Marighella, 1992: 73-109). ehir gerilla tarzı PKK'nın mücadele yöntemi olmamıştır.

PKK kırsal kesimi ve bölgenin sosyolojik yapısını kullanmayı hedeflemiştir. Bu yüzden de kırsal araziyi kullanmıştır. PKK'nın davranış larını gerilla mı terör mü olarak ayırt etmek için ortaya çıktı ı tarihten itibaren eylemlerine bakıldığında birçok veriye ulaşmak mümkündür. Da larda kırsal kesimde hafif silahlarla yürüttü ü güvenlik güçlerine karşı vur - kaç taktikleri gerilla mücadele yöntemi olarak görülebilir ancak köy baskınları ve ehirlerdeki büyük çaplı bombalama eylemleri sivillere yönelik olmaktadır u ölümlü olaylar ve bava vurdu u taktiklere bakıldığında gerilla konseptinin dışına çıktı ı rahatlıkla söylenebilir. Çetinkaya ma azasına yapılan saldırı, Kızılay meydanında patlatılan bomba ve daha birçok saldırı teröristlerin bava vurdu u sınır tanımazlıkla birebir uyu maktadır. Öcalan, Ertu rul Kürkçü'ye verdiği röportajında; "basılan köylerin MHP'li" olduğunu iddia etmiştir.(Öcalan;1995: 20) Yine kontrol etti i uyu turucu trafi i ve çocuk ya takilerin örgüte katılımı ve sonrasında ailelerin çocuklarını geri getirme çabasına sert tepki vermiştir. Çocuk ya taki militanların örgütten çıkış yollarının kapatılması olması ve bu e ilimde olanların infazı, örgütün yapısı hakkında bilgi vermektedir. Öcalan, mralı savunmalarında çocuk militan, uyu turucu trafi i ve infazların kendisinin dışında eylemler olabileceğini

söyleyerek örtülü bir şekilde örgütün bu eylemleri gerçekleştirdiğini ifade etmiş olmaktadır.

PKK bu amaçsız bir şekilde Kürdistan ideali ile ortaya çıkmıştır (Tan, 2011: 366). PKK bu ideali gerçekleştirmek için bölge devletlerine ve uluslara yönelik tanımlamaları dümanlıkla dayalıdır. Öcalan, “*Tarih Göç Ve Anayurda Dönüş Konusunda Neyi Özetliyor*” konulu yazısında;

Barbar bir kavim olarak Orta doğuya gelen Türk boylarının Mezopotamya ve Anadolu içlerine yayılmalarının nasıl gerçekleştiği bilinmektedir. İslam dininin yayıcıları olarak Anadolu halkları üzerinde en kanlı soykırım ve vahşet örnekleri sergileyen, bu temelde çeşitli beylikler biçiminde, bu topraklar üzerinde yerleşmiş ama geçen Türk boyları, bu alandaki halkların gelişkin uygarlık birikimlerini de acımasızca talandan geçirmiş, uygarlığın yaratıcısı olan yerleşik halkları kendi topraklarında bırakmaları için üretmek zorunda bırakmıştır. Üretimden kopuk talana dayalı olarak varlıklarını sürdürmeye çalışmış bu beylikler, ordu gücüyle varlıklarını sürdürmüşlerdir. Bu gün bile insanlığı hayrette bırakan bu halkların uygarlık birikimleri ve halklar soykırımından geçirilmiş ve tüm varlıklarına el konulmuştur. Hatta kadınlarına varana kadar bu güce kaptırmaktan kurtulamamışlardır. (Öcalan, 1992: 22,23)

Aynı yazısında Öcalan, Barbar Türk kavimlerinin Kürtlere genosid uyguladığını, aynı genositi Ermenilere ve Batı Anadolu da Yunanlılara uyguladığını, Anadolu halklarını kılıçtan geçirdiğini ileri sürmektedir. Osmanlı döneminde ise bölgenin İran ile sürdürülen mücadelede savaş alanına çevrildiğini kolektif akıldan yoksun Kürt aile reisleri ve beylerinin kendi çıkarları için Osmanlı ve İran arasında gidip geldiklerini ifade etmektedir. Dris-i Bitlisi’yi ise çıkarıcı ve işbirlikçi olarak tanımlamaktadır.

Öcalan, Kürtlerin köleci Asur istilası, Arap işgaline ve Osmanlı feodalizmine direndiklerinden bahsederken, Kürtlerin savaşçı ve boyun eğmeyen bir kavim olarak coğrafyalarında varlıklarını inatçılıklarına ve zor tabiat şartlarının doğalsavunma sağlayarak tarih boyunca var olduklarını ileri sürmüştür.

deolojisine baktı ımızda Marksist-Leninist ve Maocu prati i ile sosyalist bir örgüt olan PKK, silahlı mücadeleyi esas almı ve bu mücadele esnasında ya anacak kayıplar ve ödenen bedellerin davayı büyütece ini, toplumun kayıplarının toplumu devletten uzakla tırmaya ve PKK idealleri etrafında toplanmasına yarayaca ını ileri sürmü tür. Eylemlerle var olunabilece i aksi halde tarihle ya anan kopuklu un telafi edilemeyece ini söyleyen Öcalan, parti hareketine dönü meyi en büyük silah olarak takdim etmektedir. Öcalan, PKK ile Kürt tarihini özde tirmektedir ve PKK'yı Kürt tarihinin bekçisi, halkın savunucusu olarak kimliklendirmektedir. Öcalan, PKK'nın kurulmasıyla Kürt halkının varlık nedeninin anlam kazandı ını ve bu nedenle davalarına halkın adanmasını istemektedir.

Aile ba ları üzerinde kendini ifade etmek yerine ulus ve sınıf kavramlarını ke fettikten sonra yolunu bu do rultuda çizdi ini söyleyen Öcalan, a ilet ve bölgencilikten nefret etti ini söylerken güçlü a ilet yapısını, aile ba larını, feodaliteyi Kürt kimli inin geli mesinin önündeki engel olarak de erlendirmi tir. A ilet yapısının tasfiyesini önemsediklerini bu yönüyle de di er Kürt kökenli örgütlerden ayrıldıklarını ifade eder. Kürt a iletlerin kendi kimliklerini inkâr ettikleri ve devletle i birli i yaparak menfaat edindiklerini, Irak Kürtlerinin tamamen a ilet ba ı içinde var olduklarını bunun da ulus bilincinin önündeki en büyük engel oldu unu savunur. Kürtlerdeki güçlü aile ba larına de er vermemeyi kendisinin en önemli ayırt edici özelli i oldu unu savunur. Aynı mülakatta aileye de er verdi ini ancak aile kültürüne indirgenmeyi kabul etmedi ini ifade etmi tir (Perinçek,1990: 16-21). Öcalan, kendi görü lerini kaleme aldı ı yazısında aileye dair Marksist bir bakı ortay koymu ve evlili in mülkiyet sorununun temeli oldu unu ileri sürerek örgüt mensuplarının özgürle mesi ve kendi mücadelelerine ba lılı ı engelleyen en büyük ilkel örgütlenme biçimi oldu unu ileri sürer.

PKK'nın kurulu unda en önemli dayanak teorisi olarak zor teorisine olan inancını ve kanaatini ileri süren Öcalan, ancak zor teorisinin prati e dönü mesi ile statükonun tartı malı hale gelece ini, PKK'nın zor kullanarak devleti ve toplumu demokratikle tirece ini savunur. Bu var olan iddetin me ruiyetine yönelik bir savunma olarak sunulmu tur. Zor kullanmanın pratik gerekçesini, devletin Kürtlere yönelik aç bırakma, iktisaden çökertme ve modern sürgün

yöntemlerini uyguladı nı (Perinçek, 1990: 34-39) ileri sürerek olu turmaya çalı mı tır.

Gizli bir kadro hareketi olarak faaliyetlerini sürdüren PKK, 30 Temmuz 1979 yılında anlıurfa Milletvekili Mehmet Celal Bucak'a silahlı saldırıda bulunmu , olayda Milletvekilinin kayınpederi ve bir çocuk ölmü olay yerine PKK kurulu bildirgesinin özeti olan PKK imzalı bildiriye bırakmı ve bu bildiri gazetelerde yer almı , örgüt böylece kendini alenile tirmi tir.

3.1.1. PKK Terör Örgütünün deolojisi ve levi

PKK terör örgütü aslında kendini siyasi bir olu um olarak tanımlamı ve hikâyesine ba latmı tır. Nitekim Kürdistan çı Partisi olarak kendini kurumsalla tırmı tır. Türk Solundanayrılıp kendi özgün mücadelesini vermek isteyen Kürt solcuları, Marksist ve Leninist bir çizgide hareket etmi tir. PKK, gerek felsefesi ile gerekse varlık sebebini ortaya korken yeni bir toplum in ası iddiasını ön plana çıkarmaktadır. Bu yönüyle geleneksel Kürt tipolojisini yıkmak ve seküler bir tipoloji üretmeyi birincil mesele olarak ele almı tır. *Marksist dü üncedeki her ulusun kendi kaderlerini tayin hakkı anlayı ndan hareket eden PKK, Kürtlerin ayrı bir ulus olarak kendi geleceklerini tayin ve parçalanmı Kürt topraklarını birle tirme amacındadır.* (Acar, 2012: 259-263) PKK, Kürdistan devrimcileri olarak iddeti benimsemi bir hareketken partile me kararı alarak 27 Kasım 1978 yılında Diyarbakır Lice İçesi Fis köyünde kurulmu tur. PKK, Ocak 1978'de hazırlanan parti programı, aslında Kürdistan Devriminin Yolu- Manifesto bro üründeki görü lerini formüle edilmi halinden ibarettir. Ancak Öcalan mralı'da yargılanırken PKK'nın kurulu yıllarındaki dü ünçe çizgisinden çıkması gerekti ini ifade etmi tir. Bu ifadenin örgütün prati ine yansdı na dair somut ve güçlü emareler ise görülmemi tir.

Öcalan, PKK'nın çıkı zeminine ili kin olarak 1970'li yılların çok sayıda devrimci halk hareketinin varlı ının etkili oldu unu söyler. Kürt halkının mücadelesinin bir ürünü oldu unu savunur. PKK'nın, sosyal sorunlara bilimsel sosyalizmle çözüm bulmak isteyen hareketlerden etkilendi ini ancak kendi ulusal kimli i ile sıkı ili kide oldu unu ve bu kimlik sorununun birincil sorunu oldu unu (Perinçek,1990: 34,35) ifade etmi tir. Öcalan kimlik vurgusu

üzerinden PKK'nın varlık sürecini öyle formüle etmi tir: Türkiye'deki gençlik hareketlerinin bir etki yarattı ve bunun sonucunda Kürt gençlerin de etkilendi i, Kürt gençlerinde inkâr ve asimilasyona karşı duru ve ilginin geli ti ini, ilginin bilince dönü mesi ve bilincin bir direni e, direni in de PKK'ı do urdu unu iddia etmi tir.

Kendini ulusal demokratik devrim hareketi olarak tanımlayan PKK, milli çeli ki olarak tanımladı ve toplumun orta ça dan kalma kodlarının giderilmesi görevini kendilerinin temel çıkı noktası olarak görür. Yeni Kürt tipolojisinin demokratik toplumu olu turaca ve tezini ileri süren PKK, feodal yapı ve ili kiler, a iletçilik, mezhepçilik, kadının köleci ba ımlılı ve olarak gördü ü ba çeli kilerin giderilmesini bir zorunluluk olarak görür.

Ulusal kurtulu mücadelesini i çi-köylü sınıfı üzerine bina etmek isteyen PKK, parti önderli ini ön plan çıkarır. Sınıfsal önderli in ba arısının parti önderli ine ba lı oldu unu savunur. Abdullah Öcalan: *"Hem sınıf, hem de parça önderli ini do ru bir biçimde ele alıp ahsında ele alan partimiz burjuva milliyetçi, ulusal inkârcı, teslimiyetçi yakla ımlara karşı ba arılı bir mücadele vererek, ulusal kurtulu ta do ru devrimci çizgiyi egemen kılmı tır"* (Öcalan, 2014: 233) diyerek kendi ahsını ulusal önder ve aydınlanmanın kayna ve olarak konumlandırmı tır. Öcalan, devrimci çizgi olarak PKK'nın in asında reel sosyalizme yönelmi olmanın önemli oldu unu ve reel sosyalizmin iskanması halinde PKK'nın var olmayaca ını savunur.

PKK, uzun vadede halkı, mücadele tarzlarının tarafı yapmak üzere bir strateji olu turmayı hedeflemi tir. Buna da halk sava ı olarak bakmaktadırlar. Bu halk sava ının uzun soluklu olması ve bunun için de bütün imkânların kullanılması (Kürdistan devriminin özellikleri mad.3) arzulanmaktadır. Kürdistan temelli mücadelenin bütün çevreyi etki altına alması hedeflenmi tir.

PKK, sosyalist çizgisiyle sınıfsız toplum hedefi için seçti i devrimci yol, öncelikle dayanmak istedi i sosyolojik tabana yönelmi bir hareket olarak eylemler gerçekle tirmi tir. Bu bakımdan sosyolojik tabanı domine edecek eylemleri kendine benzeyen yapılara yönelik gerçekle tiren örgüt, aslında tekçi

ve in a edici olmak istedi inden bütün inisiyatifin kendisinde olmasını hedeflemi tir.

Kendi varlık sebeplerini güçlendirecek argümanların ba ında sömürüye ve anti demokratik uygulamalara kar ı gelmek olarak kendilerine yükledikleri misyon üzerinden bir görev tanımı yapmı bulunmaktadır. Bunu, Türk Sömürgecili i ve barbarlı ı (Kürdistan Devriminin Görevleri Md. 1) olarak bir dü man in a ederek ortaya koymaya çalı mı tır. PKK, Kürtler için ilk hedef olarak ba ımsızlı ın önündeki iç çeli kileri ortada kaldırmayı benimsemi tir. Amaç ba ımsız ve demokratik bir toplum yaratma iddiasıdır. Otoritenin asimilasyon ve ajanla tırma merkezleri olarak gördü ü kültür ve e itim kurumlarının alternatiflerini olu turarak kültür ve kimlik in a etmeyi hedef olarak belirlemi ve böylece ortak bir bilinç vücuda getirmek istemi tir (DGM, ddianame Örgüt tanımı) .

PKK'nın kurulu amacı, örgütün manifestosu olan Kürdistan Devriminin Yolu isimli bro ür, parti programı ve PKK'nın kurulu bildirgesinde ba ımsız birle ik Kürdistan'ın kurulması stratejisi ise uzun süreli halk sava ı olarak açıklanmı tır. Halk sava ı stratejisinin temel örgütlenmelerinin parti- cephe- ordu oldu u temel faaliyet biçiminin de, gerilla sava ı oldu u belirtilmi tir (Pirim, Örtülü, 2000: 157). Uzun süreli halk sava ı stratejisi bir ölçüde Maoist bir anlayı ın ürünü olup Çin devriminde oldu u gibi PKK ve Maocu anlayı ın dayanak sınıfı ile örtü mekte ve bu sınıf köylü ve i ç i sınıfıdır. Strateji de bir ölçüde Maocu stratejiye benzemekte. Uzun vadeli halk sava ının otoriteyi yıpratma ve dayanak sınıf içinde günbegün örgütlenmeye ve güçlenmeye dayanmaktadır.

Halk sava ı üç a amalı planlanmı birinci a ama savunma a aması ki bu a amada devlet güç kaybeder. Halk nezdinde tırmanan iddet devletin fonksiyonlarının i lemesinde zafiyetlere yol açar ve halkın örgütlenmesi ve örgütün arkasına toplanmasına hizmet eder. kinci a ama stratejik denge a aması devlet ile mücadelede denge kurulmaya çalı lması ve devletin geriletilmesi amaçlanmaktadır. Son a ama ise saldırı a aması ki bu a amada örgüt bütün gücü ile öldürücü darbeler ile devletin yıpratılıp çalı amaz hale getirilmesini ifade eder. Devlet güvenlik birimlerinden arındırılmı tam

hâkimiyet kurulmu alanlar sağlamak, tam bağımsızlığa giden ilk fiziki kazanım olarak değerlendirilmektedir.

PKK, iddeti örgütlü hareket edebilmede ve partinin amaçlarına hizmet etmesi bakımından bir yöntem olarak benimseyen yaklaşımı ile iddet sarmalının açtığı yarı oranında kendilerinin güçleneceğini, kimlik inasının daha pratik olacağını ve devletle meye giden yolda ön açıcı iyleve sahip olacağını inanmıştır. Öcalan, “Direni Hareketimizin Yeni Dönemi Üzerine” adlı yazısında; *dümanın* (Türkiye Cumhuriyeti Devleti) *halkımızı imha hareketinin en çok derinleştirildiği bir zamanda örgütün direni temelinde ortaya çıktı, dümanın emellerini boşa çıkardı, bağımsızlıkçı ideolojiyi yaydı ve ulusal kurutuluğun öncüsü* olduğunu ifade etmiştir. Yine aynı yazısında; *Kürdistan’da yaratılan uyanı in bir savaş dönü türülerek yüzlerce devrim ehidinin kanı ve PKK ideolojisinin gücünün bir halkın yeniden doğuşuna* (Öcalan, 1992:18,19) *yol açacağını* iddia etmiştir.

Öcalan, PKK’nın genel siyaseti ile ilgili olarak kapitalist sistemin dayatmacı, emperyalist politikaları sonucu ezilmi ve yok edilmi toplumların ve sosyalizmin yeniden umut olduğunu olacağını bir mücadelenin bayraktarlığından bahseder. PKK’nın ideolojik-politik düzeyinin, salt kendileri için değil uluslararası devrimci hareketler içinde yüksek bir seviyeyi ifade ettiğini (Öcalan, 1993:81,82) savunmaktadır. Öcalan, parti önderliğinin konumuna ayrı bir değer atfeder. Değerimin ve dinamizmin parti önderliği sayesinde yürüyeceğini ifade ederek PKK’nın inancı ve egemen karakterine vurgu yapmıştır.

Öcalan, PKK’nın bir mülteci konumuna düşürülmü FKÖ gibi sürgünde mücadele edemeyeceğini, feodal Güney Kürdistan hareketlerinin akıbetini ya amamak için dar çerçeveli olamayacağını ve orta doğu halklarına bir umut olabilmesi için devrimci karakteri ile önce halka giden ve halkın sahiplendiği bir hareket olması gerektiğini söyler. Dünya açılması ve içeride de halka dayalı olması gerekliliğinin örgütün yayabilmesi için önemli olduğunu ileri sürer ve benzeri halklar ile birliğini savunur. PKK’nın sosyalist çizgisi ve devrimci kimliğinin bir motto olarak tüm örgüt üyelerince anlaşılması gerektiği üzerinde durur ve uluslararası ilişkilerde bu kimliğin ön planda olması gerektiğini

savunur. Öcalan, halkların devrimci mücadelelerinde belirleyici olanın kendi öz güçleri oldu u; ancak bu gücün müttefikler ile peki ece ini (Öcalan, 1993:53,54) ifade eder.

Öcalan, PKK'nın önderli inin salt Kuzey- Batı Kürdistan de il ideolojik –politik hattıyla tüm ulusal yurtsever devrimci Kürt halkını kapsadı ını (Öcalan,1993:65) söylemi ve bunun için ulusal birli in sa lanması için birlik kongresinin gerçekleştirilmesi ve direni in geli tirilip hızlandırılmasını bir hedef olarak koymu bu sürecinde PKK önderli inde gerçekleştirilmesini ifade etmi tir.

Öcalan, PKK'nın in acı bir yapı olarak Kürt Halkını var etti ini ve parti ilkeleri ile de Kürt Halkının direnç kazandı ını savunmu tur.Kendileri tarafından kürt halkına kazandırılan direnç ile ulusal kurutulu mücadelesinin gerçekleştirilmesi ve bu süreçte önderli in, (PKK Kadroları) tarihi bir misyon üstelendi ini savunmu tur. Yeniden in a döneminin silahlı mücadele ile var olaca ını savunmu tur. Bu yönüyle PKK iddetine, bir dayanak olu turulmu tur. Dü manın zor kullanımına kar ı zoru zor kullanarak a aca ı tezi ile PKK iddetin, aklile tirilerek mantı a büründürüldü ü görülmektedir. Emperyal güce kar ı verilen varlık mücadelesinin sonucu olarak iddetin gerçekleştirilmesi ini savunan PKK, kendisinin me ru bir zeminde oldu unu ve direni in haklı gerekçelere dayandı ını ileri sürmektedir. Öcalan, emperyalist sistemin kendilerini toptan imha etmek istedi ini ve ya am haklarını korumaya yönelik bir öz savunma geli tirdiklerini ileri sürmekte ve iddetin do rudan kayna ının kendileri olmadı ını ve iddete iddet ile kar ılık verildi ini ileri sürmü tür.

Partinin ve militanların misyonunu; “militanlar ve halkımız, direni ehitlerinin anısına da ba lı kalma temelinde, her türlü bozguncu, bölücü çabalara, açık imha saldırılarına kar ı ulusal birli in yaratılması için en azami çabayı göstermeli; parti militanları dü mana kar ı dinmek bilmeyen bir öfke ve çabayla parti çizgisini hayata geçirmeli; halkımız, bin yıllık acı ve öfkesini ulusal ba ımsızlık sava ımında bir silah olarak dü mana kar ı çevirmeli, öncüsünü koruyup arkasında saf tutmalıdır” (Öcalan, 1993:76). Öcalan bu ifadeleri ile PKK'nın hedef ve amacını ortaya koryarken kendi varlık sebeplerinin ve eylemlerinin kayna ını bir ölçüde dü mana ba lamakta ve

öfkelerinin ontolojisini ortaya koyarak kan dökmenin ve bedel ödemenin dayanaklarını ortaya koymu olmaktadır.

Parti militanlarının, parti çizgisi ve önderli in etrafında sıkı bir ekilde kenetlenmesini (Öcalan, 1992:176) istemi olan Öcalan, genel ideolojik-politik düzeyin pratik politikaya dönü mesi için önderlik gerçe ine ve parti ideolojisine sıkı ba lılı ı (Öcalan, 1995:155-157) istemektedir. Öcalan, örgütlenme yapılırken ideolojik sosyal bilinç ön planda olması gerekti ini savunur. PKK, örgüt kadrolarının örgütsel temel kavramlar çerçevesinde e itilmeleri ve yeti tirilmelerini bir zorunluluk olarak görmektedir. Bunu ifade ederken de örgüte olan katılmalarda toplumun çok dü ük seviyede olmasından kaynaklı bir profil dü üklü üne i aret eder ve : “maalesef bizim örgüt, sınıf dı ı, çok çarpık, ciddi siyasi bir geli mesi olamayan, hele sosyalist ideolojiyle bir ba ı olmayan ulusal düzeyi çok geri olan mahalli a iret ve aile kalıntısı olmaktan öteye gidemeyenlerin baskısı altında” (Öcalan, 1995:158) olaca ını söylemektedir. Örgüt ideolojisinin canlı ve diri tutulmasının koku mu lu u önleyece ini, gerek içte, gerekse dı tan gelen örgüte yönelik saldırıların bertaraf edilebilece ini savunmu tur.

Örgüt ideolojisi ile ekillenmeyen ki iler in geri ve geleneksel de erlerin etkisi altında hareket edece ini bu durumda örgüt için bir yük oldu unu ve kendini geli tiremeyen örgüt militanlarının bu halleri ile örgüte yük olduklarını söyleyen Öcalan, örgüt ideolojisinin önemine vurguyu her fırsatta yapmı tır. Öcalan, ideolojik ve siyasi bilinçlenmeye a ırlık verilerek örgütlenmeye gidilmesi ve örgütün her kademesine yansıtılması zorunlulu una vurgu yapar ve PKK’yı geli tiren hususun yapılan eylemler olmadı ını tam tersine bu eylemleri geli tirenin örgüt ideolojisi oldu unu (Öcalan, 1995: 155-161) söylemektedir.

Öcalan, önderlik çizgisi vurgusunu sıkça yapmı tır. Bu çizgide olmanın gerçek anlamda örgütcülü e ve örgüte katkı sunaca ını söylerken önderli ini ideolojik çizgisinin mutlaklı ına i aret etmektedir. deolojiyi önceliklememi pratiklerin ve eylemlerin, örgütün sonunu getirece i dü üncesinde olan Öcalan, aksi durumun parti içinde olu acak farklı yakla ımları süreç yönetmede bir koalisyona itece ini bunun da hizipçili e ve da ılmaya zemin hazırlayaca ını savunmu tur. Güney Kürdistan (Kuzey Irak) da ya ananları da bu tezine

dayandırmakta ve oradaki ba arısızlı ın ortak bir bilinçsizlik hali oldu unu ileri sürmektedir.

Örgüt ideolojisinin, günlük ya amın ve üstlenilen vazife bilincinin mayası olarak görülmesini isteyen önderlik, (PKK'nin Liderli i Tepe Noktası) do ru bir örgütçü ki ili in ancak örgüt ideolojisi ile güçlü ba ın kurulmasıyla mümkün olaca ını kabul etmektedir. Öcalan; "Güçlü bir askeri ki ili in ve örgütçü bedeninin örgüt felsefesinde, ruhta, taktik hususlarda ve günlük ya am içinde tümüyle göstermektir" der. Öcalan, PKK'da geli en dü ünsel, teorik ve ideolojik güçlenmenin askeri pratikle iç içe olmasının örgütçüyü örgüt çizgisinde güçlü kılaca ını ileri sürmü ve aksi durumun örgüt çizgisini yozla tıraca ını ve bireyin kendisinin özne haline gelece ini savunmu tur.

Örgüt ideolojisine ba lı olarak gerçekleştirilecek eylemlerin çı ır açan ve ya amlarının anlamını ifade etti ini savunan Öcalan, salt silahlı mücadelenin bir intikamcı dü ünceden ibaret oldu u görülmeli derken yapılan silahlı mücadelenin örgüt amaç ve hedefleri do rultusunda kullanımıyla ön açıcı bir fonksiyon görece ini ileri sürmektedir. Aslında bu dü ünce örgüt için yapılan eylemin salt bir eylem olarak görülmemesi gerekti i eylemi yapan militan ile eyleme maruz kalan arasındaki ili ki ve sonucu tartı ma konusu yapmaktan çıkarmakta ve örgütsel eylemlerin hizmet etti i ba lamla ele alınmasıyla anlamlandırılması iste i robotik bir süreci de ça rı tırmaktadır. Feda olma, feda olunana hizmet etme ve fedakârlık ile örgütsel amaçlarla hemhal olunarak do ru çizgiyi yakalama, insanın eylemini ve öznenin pozisyonunu ikinci plana alarak onlarca yüzlerce eylemi tek çizgide ve tek amaca yöneltmi olmaktadır. Örgüt, feda olma anlayı ını sa layarak güçlü bir etki yakalamayı ve böylece örgütçü ki ili i in a etmeyi yani örgütsel uzvun parçasına dönü türmeyi sa lamı olmakta. Örgüt ba lamında ortaya konan pratiklerin faili veya öznesi oldu unu göstermemek örgütçülü ün gere i olarak sunulmu tur. Örgüt ki ili i özne oldu unda bireyin adı artık yoktur. Örgütsel davranı , örgüt çıkarlarının önceli i ve ideolojisinin gere idir. Örgütsel davranı e iliminin güçlülü ü örgütsel ba arıyı getirece inden her eyden üstün tutulmaktadır.

Öcalan, PKK'nın bir gerilla hareketi olarak kalamayacağını, sistematiği olan bir hareket olarak kurumsallaşması gerektiğini ısrarla ifade etmektedir. Bir ordunun içinde yer alan askerin, ya da polis tekilatındaki bireyin adı yoktur. Devlet kavramı da kişileri üzerine değil genel esaslar, prensipler ve felsefi temelleri olan kurumlar bütünü olarak vardır ve devletlerin kurumlarının sahip olduğu genel esasları vardır. Kişiler sadece dönemsel olarak o esas ve amaçlara hizmet eder. Bu yönüyle öznel genel esaslar ve yazılı metinlerdir. Öcalan da, bu bakımdan açısıyla militanın adından ziyade örgütsel ideolojiyi ve bu ideoloji doğrultusunda kurumsallaşmayı öne çıkarmaya çalışmaktadır.

Örgütlü yapının bir parçası olmak, bütüne hizmet etmek örgütçü kişilerin temel amacıdır. Örgütlü davranışlarda öznel olmaktan çıkan birey, örgütlü eylemlerin sonuçlarından kendisini sorumlu tutmaz. Kendi sorumluluğunu örgüte karşı olan sorumluluğu ile sınırlandırmaktadır. Öcalan, bireyin örgüt amaç ve hedefleri için örgütlü yaşamı tek tarz olarak kabul etmektedir. Aksi bir durumu, yozlaşma ve kurumsallaşma olarak değerlendirilmekte. Ölmek ve öldürmek yaşamı amaçlanmamak vs. ancak örgütsel çıkarılara göre olabileceğini söylemekte. Aksi halde her ölüm, her darbe çözülmeyi getirir. Öcalan, bireysel inisiyatifin tehlikesine karşı hareket etmesi, inisiyatifin, duyguları ve bireysel eğilimleri barındırmasının intikam, öç alma, yaşamı seçme ve yaşamı seçmeme, ölmeyi istemek gibi ilkel duyguları ifade edeceğini savunmakta. İnkılapçılardan kurutulmak için üst kimlik içinde olmak ya da olmamak esas olmalı diyen Öcalan, aslında adanmışlığı ve mutlak teslimiyeti istemekte. Aksi durumun PKK'nın bin bir emekle ortaya koyduğu örgütlü cepheyi zaafa düşürdüğünü savunmakta. Bireye doğrudan felsefe ve güçlü bir irade ile davranılması olabileceğinin örneği örgütün temel vazifeleri arasında görülmekte.

Öcalan örgütsel amaç ve hedefler için zor kullanmayı bir hak olarak görür. Egemen sınıfların dayatmacı ve zora dayalı sistemlerine baş kaldırı hakkının tarihsel dayanaklarını ortaya koyarken dinler tarihinden ve ulusların tarihlerinden örnekler sunar. İslam dininin, başından itibaren köleci sisteme ve zulüm düzenine karşı adeta devrimci bir baş kaldırıyla ortaya çıktığını ve zor kullanarak kendini var ettiklerini söylemektedir. Köle düzeninin kervanlarına el koyma girişimi olarak bedir savaşına değinir ve ekonomik bir saldırı olduğunu iddia eder. Oysa İslam dini daveti esas alır ve savaş da savunma konseptinin

gereği olarak konumlandırılmıştır. Yine Ekim devriminden de bahsederken iddetin kaçınılmaz ve ya amsal bir fonksiyonu olduğunu savunur. Çin devriminde ya anan zor kullanmanın bir hak olarak devrimcilerin benimsediği bir yol olduğunu (Öcalan, 1993/ :22-32) söyler. Bütün bunları Kürdistan devrimi için iddete başvurmanın haklılığını ispata yönelik olarak ortaya koymuştur. Kendi iddetlerini gerekçelendirirken tarihsel sürecin Kürtlere karşı işlenen insanlık suçlarına, ulusal, toplumsal, kişisel suçlara karşı çıkmanın tarihsel bir sorumluluk olarak iddetsiz olamayacağını anlamıştır (Öcalan, 1993:17) diyerek terör eylemlerinin haklılığını ortaya koymaya çalışmış ve farklı yelpazelerden verilen örnekler ile de iddetin haklılığı ve evrenselliğini ispata çalışmıştır. Bu sayede PKK, iddeti sosyolojik ve psikolojik öğeler ile destekleyerek meşrulaştırmaya çalışmıştır.

PKK, kendi ideolojisi etrafında bir kenetlenme ile dirilişin ve direnişin mümkün olabileceğini diğer yolların çıkmaz yol olduğunu söylerken i birlikçi ve ajanlar mı değilimler olarak da farklı değerimleri mahkûm eden bir tutuma sahiptir. Bu tutumu ile PKK, kendi önderliğinin etrafında kenetlenmenin muvaffakiyeti getireceğini ileri sürmekte ve diğer tutumları toptan bir değerlendirmeye tabi tutarak ihanet ve i birlikçilikle suçlamaktadır. Öcalan, "Kürdistan'ın Türkle tirilmeye çalışıldı" iddiasında bulunarak ariyet reisleri ve feodal beylerin Türk egemen sınıfıyla i birliğini yaptığı için bu i birliğinin Kürtleri kendi kimliklerinden kopardığını ifade ederek uzlaşıya açık olmanın i birlikçilikle sonuçlanacağını (Öcalan, 1993: 115) söylemiştir. mralı yargılanmasında ise bu ifadelerinin tersini kullanmış, uzlaşma ve birlikte yaşamaya kültüründen söz etmiştir.

Öcalan, PKK'nın etkin olabilmesini topyekûn halkın örgüt etrafında kenetlenmesini sağlayarak kendi savaşımlarını vermesini sağlaması gerektiğini ifade ederken merkeze aldığı örgüt ideolojisidir. Bu ideoloji ile örgüt kendi işlerini ortaya koyacağını söylemektedir. Önderliğin rolü ve muazzam öneminin bu noktada da belirceğini ve bunun iyi anlaşılması gerektiğini söylemektedir. Örgütün ve militanlarının üstlendiği fedakârlık sayesinde gereken yaratıcılık, cesaret, atılganlık gösterilerek yediden yetmişe tüm bir halkın kendi öz savaşımlarını öğrendiği deney ya atılacaktır. Halk savaşımlarını ve kazanmasını bilen bir halk haline gelecektir" (Öcalan, 1992:175) derken örgüt mensuplarının

ölümü ve u rayaca ı zorlukların propagandaya ve güçlü ileti ime ortam hazırlayaca ını ileri sürmektedir. Bir ölçüde örgütsel eylemler ve ölümler kutsanmakta güçlü bir silah olarak takdim edilmekte. Örgütsel fedakârlıkların büyüttü ü örgütsel tutumun, örgütlenmede ve direnmede sürekli derinle en dalga dalga büyüyen kitleleri etkileyen ve harekete geçiren bir eylem olarak varlı ı en etkin silah olarak görülmü tür. Bu, örgütün kendi varlı ının gerekçelerini ve ideolojisini etkin bir ileti haline getirdi i göstermektedir.

Örgüt ideolojisinin halkın ya am felsefesine dönü türülmesini isteyen Öcalan, ba ımsızlı ına ve özgürlü üne son derece tutkun bir ulus ve halk gerçekli i yaratmanın buna ba lı oldu unu savunurken bunu Leninist örgütcülü ün bir gere i (Öcalan,1993/f:188) olarak görmektedir. Öcalan tarafından partinin (PKK) adım adım in a edece i “Ulusal Kurtulu Cephesiyle” parti militanları ve halkın sıkı sıkı kenetlenece i adres olarak gösterilmektedir.

Örgüt ideolojisi sayesinde, örgüt mensuplarının ve halkın öncelikle kendilerinden kaynaklı çeli kileri ve engelleri a abileceklerini söylerken Öcalan, tek reçetenin bu oldu unu kabul etmekte ve aksi durumun kürtlü e ihanet olaca ını savunmaktadır. Böylece örgüt ideolojisinin sorun çözmede ve hareket stratejisinde temel nokta oldu u bir zorunluluk olarak gösterilmekte. Yine geçmi in yetersizliklerini yenmek ve mahkûm etmek de ideolojik ba lılı a dayandırılmı tır. Öcalan, Örgüt militanlarının kendilerini PKK'nın deneyimlerinden çıkan esaslara göre de erlendirmelerini ve ne kadar PKK'lı olduklarını görmelerini ister. Sürekli bir e itim ve örgüt felsefesini ya amın her alanına oturtması sayesinde hedefe gidilece ini vurgulayan Öcalan, örgüt ideolojisinin bir ölçüm aracı olarak do ru örgütçü olma ve gerçek PKK'lı olmak bakımından temel kriter olarak örgüt mensuplarının örgütle aynile mesini istemekte.

Dü manla ayrı ma ve mücadele azminin elde edilebilmesi her alanda bir ayrı mayı ve kopu mayı gerektirmektedir diyen Öcalan, varlıklarının güçlenmesinin kimliklerinin elde edilmesinin, kültürel ve ideolojik ayrı ma ile sa lanabilece ini ileri sürmekte. Bu ayrı ma örgüt ideolojisi esas alınarak gerçekleştirilmeden kimliklendirmede ve ulusla mada örgüt ideolojisi, en önemli etken olarak görülmektedir.

PKK hareketinin temel dü üncesi ve toplumsal ya am kriterlerini içeren örgüt ideolojisi olarak görülen sosyalizmin bunalımlarının örgüt tarafından ortaya konulacak do ru pratikler ile a ilaca ını ve bu yönüyle PKK'nın uluslararası sosyal ve siyasal sistemlerin alternatifi oldu u Öcalan tarafından ileri sürülmü tür. Öcalan, sosyalizmin ya adı ı bunalımın çözüm adresi olarak PKK'yı göstermi (Öcalan, 1993/c), PKK'nın IV. Kongresinde de savunmu tur. Bu yönüyle PKK'nın olgun ve kemale ermi ideolojik bir hareket oldu unu ortaya koyan Öcalan, PKK'nın sadece Kürt ulusu için de il di er uluslar için de bir umut ve ı ık oldu unu iddia etmi tir.

PKK, önderli inin ortaya koydu u pratikler ve geldi i seviyenin örgütçülerce iyi anla ılmasını istemi ve takipçilerin geri kaldı ını adaptasyonda sorunlarının oldu unu gördü ünü IV. Kongrede söyleyen Öcalan, aslında önderli in çok çok ileri oldu unu takipçilerin bu ı ı ı iyi takip etmelerini isterken kendi konumlarını yüceltmekte. Hatta kimi vurgularında önderli in adeta ula ılmak istenen ama ula ılamayan bir üstünlü ü oldu unu savunarak takipçilerin ki iliklerinin ezildi i ve örgütçülük içinde ki iliklerin erimesi için gerekçe olu turuldu u söylenebilir.

PKK'nın a ır bir saldırı altında olmasının gerekçesini açıklarken Öcalan, partinin öncülü ü ve ideolojik ve örgütlenme ba arısı olarak geldi i seviyeyi göstermektedir. Bir umut kayna ı olarak partinin öncülü ünün yok edilmesi için yürütülen saldırıların en önemli nedeni olarak, dü manın partisiz bir ulusal kurutulu ve direni in olamayaca ını iyi bildi ine ba lamakta olan Öcalan, bu ba lantı ile partinin konumu ve ideolojisi zirveye oturtmaktadır. Sunulan bu gerekçeler ile de her eylemin örgüt için yapılmasının güçlü gerekçesi in a edilmi olmaktadır.

Öcalan, IV. Kongrede yaptı ı konu mada u savlarda bulunmaktadır: *“Yükselmemeyi, yücelmemeyi, çözüm gücü olmamayı lanetliyoruz, onu mahkûm ediyoruz burada. Bu ya am biçimimiz de ildir. Ba aramadık sözcü üne yer yok, kavrayamadık, öncülü e layık olamadık sözlerine yer yok, diyoruz. Ba aramamanın hiçbir bahanesi yoktur. Partide ilk adım atma böyle olur. Kadro bunun için ne lazımsa istesin, parti her eyi verecektir ve nitekim de veriyor da. Olguyu kavramak için gerekirse*

aylarca tartı ılabacak ve kar ılıklı ne ise o olacaktır. Bunlar yapılmadan keyfi ya am tutumları sergilenirse i te bu kabul edilemez. Keyfi uygulamalar kabul edilemez. unu yap, bunu yapma tam keyfilik kabul edilmeyecektir” (Öcalan, 1993/c:93) der.

Öcalan, burada örgüte yükledi i yüksek misyonu ifade etmektedir. Örgütüngeldi i nokta itibariyle bahaneleri ret etti ini, gerekli artları sa layarak yol aldı ını ve örgütçülerin de buna ayak uydurması gerekti ini söylerken örgütü ve önderli i yüceltmektedir.

Öcalan, PKK'nın önemini vurgularken, partisiz hiçbir eyin yapılamayaca ını, bireysel ba arıların hiçbir önem ve anlamının olmadığı ını ileri sürmektedir. Bunun için Öcalan, parti içindeki adamcılık ve kendi grubunu olu turma gayretlerinin, ki ilerinin ve kimi lider kadroda olanların kendilerini garantiye alma giri imi olarak de erlendirmekte ve bu giri imlerin partiye ihanet oldu unu söylemektedir. Burada parti emsiyesinin gücüne yapılan vurgu aslında parti ideolojisinin ve parti ilkelerinin da ılmayı engelleyece i kabulünü yansıtmaktadır. Öcalan, bu ilkelerin her eyden üstün tutulması gerekti ini söyleyerek PKK emsiyesinin varlık sebebine güçlü bir vurgu yapmaktadır. Öcalan, partinin kolektif bir ürün oldu unu söylemekte ve bunun için de, herkesin bu kolektif aklın ürününe tam ba lılık göstermesini bir zorunluluk olarak görmekte ve örgütçünün de tek gerçekli inin bu oldu unu söylemektedir (PKK IV. Kongre, Öcalan'ın Söylevi).

Öcalan, parti öncülü üne yönelik yaptı ı konu masında direnme kültüründen ve direni çilerden söz eder. Zindanlardaki, da daki direni çilerden, partiye gönül vermi on binlere sadakatle ba lı olmayı anlatmı ve layık olabilmek için de partililerden daha fazla fedakârlık ve mutlak sadakat istenmi tir. PKK, Parti ideolojisini güçlü bir ba ve propaganda aracı olarak duygusal ba lılı ın bir aracına dönü türmektedir. Partiye katılmanın fiziki bir katılım olamayaca ı gerçek anlamda bir katılımın parti ilkelerini özümseme ve ba lılık olarak görülmesi gerekti ini vurgulayan Öcalan, parti ideolojisinin önemine vurgu yapmı tır. Örgüt ideolojileri di er örgütler ile ili ki kurmada ve dı a açılmada önemli bir fonksiyona sahiptir. Örgüt ideolojisi, bir tanımlayıcı ve kimlik olarak

benze ikler ile yakınla manın aracı, anla manın kanalı olarak görülebilir. Öcalan da aslında açıklamaları ile bu dü ünceleri vurgulamaktadır.

PKK, partile me kararı ile birlikte siyasi ba lamına uygun bir zemin olu turmak ve güçlendirmek için adımlar atmı tır. Yurt içinde ve yurt dı nda giri ti i bir dizi faaliyetle kendi hattını güçlendirirken ortaya koydu u hedefler do rultusunda da bir cephe olu turmu tur. Temel tezi, Kürt toplumuna yönelik imha süreçlerini i leten devletleri geriletmek, toplumsal muhalefeti olu turmak ve bu muhalefeti kendi amaçları do rultusunda yönlendirmektir. Toplumun tüm kesimlerini parti ideolojisi etrafında toplayarak kurulmak istenen cephe, toplumun maddi ve manevi bütün unsurlarını içine alan bir yapıdır. Bu cephele me bir i birli i zemininde hareket eder.

PKK, Orta, Kuzey, Güney, Batı Kürdistan olarak tanımladı ı bölgelerde çe itli yurtsever birlikleri bir cephede toplamak temel hedefindedir. Bu stratejisini PKK, u gerekçeye dayandırmakta; sadece Türkiye’de olacak bir giri im er ya da geç bo ulacaktır. Bu bakımdan tüm Kürdistan’ın saha haline getirilmesi istenmi tir. Öcalan, bölge devrimci güçlerine seslenerek kendi hareketlerine destek vermelerini istemi ve bunun sonucunda kendilerinin de kazançlı çıkaca ını söylemi tir. Öcalan, “Emperyalizme kar ı mücadelede gerçekle tirilecek i birli i, bo ulmak istenen devrimci hareketlerin ba arısı olarak zaferle elde edilecektir. Ba ımsızlık, demokrasi ve sosyalizm do rultusunda verilecek mücadelenin güçlendirilmesi ve güçlü bir atılımın gerçekle tirilmesi için PKK’nın verdi i mücadelenin parçası ve müttefiki olmalısınız” (Öcalan, Aralık, 1993/ :92,93) diyerek bölge ve dünya devrimci güçlerinin kendilerine katılmalarını veya destek sunmalarını istemi tir.

Öcalan, sosyalist ülkelere ça rı yapmı ve kendilerine destek sunmalarını istemi tir. Sosyalist ülkelerin çıkarının da bu bölgede devrimci Kürdistan hareketinin ba arısından geçti ini ifade etmi tir. Bunu gerekçelendirirken de, Kürdistan ba ımsızlık hareketinin sosyalizmden ayrı dü ünülemeyece ini, bu ülkelerin gereken deste i, dayanı mayı sa lamalarının kendi çıkarının ve enternasyonalizmin bir gere i oldu unu ifade etmi ve sosyalist ülkelere destek talep etmi tir. Bu i birli inde ortak bir gaye vurgusu vardır.

Avrupa'daki sosyalist çevrelerin kendilerini tanımlarını isteyen Öcalan, Kürdistan gerçekli i üzerine politika olu turmalarını istemi tir. Kendi çıkarlarını öncelikleyen Avrupa devletlerini demokrasinin geli imine engel olmakla suçlayan Öcalan, bu çevrelerin evrensel de erler i i nda Kürdistan temelli politika olu turmalarını istemi tir (Öcalan, Mayıs, 1983, Avrupa Demokrasisine Ça rı).

PKK'nın ERNK'nin gerekli ittifaklara ula arak demokrasi güçleri, sosyalist ülkeler ve gerekse ulusal kurtulu hareketleri ile yerinde, zamanında, güçleri oranında i birli i gerçekle tirmek sureti ile kendi mücadelelerini dünya ba ımsızlık mücadelesinin bir kazanımına dönü türmek istediklerini (Öcalan, Ekim 1992:204) ifade etmi tir. Mücadeleleri ile enternasyonalizmin en güçlü savunucuları olarak kendilerini gördüklerini ve emperyalist, Siyonist ve gericilere kar ı sergiledikleri duru a destek talep eden PKK, tüm ilericileri yanlarında görmek istediklerinin ça rısını yapmı tir.

Türkiye i çi sınıfı ve halkının kendi demokratik mücadelelerinin yanında olmasını isteyen PKK, Kürt sorunundan kaynaklı Türk egemen sınıfının olu turdu u korku atmosferi ile i çi sınıfını sömürüldü ünü ileri sürmü tür. PKK, i çi sınıfının çıkarlarının demokratik bir ülkenin in asından geçti ini ve bunun da ancak egemen sınıfın geriletilmesiyle mümkün olaca ını ileri sürerek kendi cephe hareketine toplumun di er kesimlerini katmayı hedeflemi tir.

Terör örgütleri i birli ini, e itim, lojistik olarak gerçekle tirebilece i gibi ortak dü mana e zamanlı saldırı ekinde de gerçekle tirmektedir. Ortak hareket sahada silahlı olabilece i gibi ö renci eylemleri, sosyal hareketliliklerde ortaklık kurma ekinde de olabilmekte. Kimi siyasi konulara ortak tavır geli tirerek muhalefeti güçlü bir zemine ta ımak isteyebilirler. Nitekim Türkiye'de iddete dönü mü bazı siyasi olaylarda farklı terör gruplarının ortak tavır sergiledi i aynı dil ve jargon ile kitleleri etkilemeye yönelik bir ileti m stratejisi izledikleri görülmü tür. PKK'nın, kendi gibi sosyalist çizgiden gelen örgütler ile i birli i yaparak bölgesel açılım yapmaya çalı tı ı bilinmektedir. Karadeniz açılımında T KKO, DHKP-C ile i birli i yaptı ı bilinmektedir. Yine kurulu a amasında ve sonrasında Türk soluyla i birli i yapan PKK yöneticileri

bu i birliklerine günümüzde devam etmektedirler. Kemal Pir, Haki Karer, Türk solundan olup PKK'nın kurulu unda bulunmu lardır.

PKK siyasi alanda etkin olmak için günümüze kadar birçok siyasi olu umu gerçekle tirmi tir. mralı savunmalarında HADEP'in kurulu unda PKK olarak 200 bin sterlin verdiklerini ifade eden Öcalan, siyasi alanda etkin olmak istediklerini açıkça ifade etmi tir. PKK'nın Türk siyasi ya amındaki ilk önemli atılımı PKK ile ili kide olan Halkın Emek Partisi (HEP) ve SHP ittifakını yönlendirmesidir. Nitekim Öcalan, ifadesinde bu ittifak sürecini destekledi ini ve kimlerin Kürt Partisi adına meclise girece ini ve buna benzer süreçlerde yer aldı ını söylemi tir. Bu birlikteli i Kürt sorununu çözmeye en yatkın parti olarak CHP'nin mirasını devralan SHP olaca ını dü ündü ümden destekledim diyen Öcalan bir ölçüde sol kökenli partiyi de kendilerine yakın görmü ve i birli ini te vik etti ini söylemi tir.

Örgüt ideolojisi, kendisini özne olarak belirledi inden ve mensuplarının bu özneye hizmet ile kendi gerçekliklerini bulabilece ini ve taraftarlarına kendi özelleri ile kimlik kazanaca ı inancını vererek i e ba lamaktadır. PKK Örgütü ideolojisiyle kendi varlı ını ortaya koyarken öteki ve ötekileri olu turmaktadır. Kendinden olan ve kar ısında olanlar olarak kurguladı ı dünyada cephele erek kendi gerçekli ini in a etmektedir. Duygusal ayrı mayı sa ladı ı ölçüde örgüt militanları üzerinde etki sahibi olacak olan terör örgütü, kendi ideolojisini idealize ederek mensuplarının dünyasını tamamen ku atmayı hedeflemi tir. Bunu yaparken de kar ısı olarak tanımladı ı ötekilere yönelik bir dü manla tırma faaliyetine girmektedir. Nitekim terör örgütü PKK kurulu öncesi ve sonrası temel argüman olarak öncelikli olarak Türkiye Cumhuriyetini ve sonra bölgenin di er devletlerini dü manla tırmı tır. PKK, bütün bir halkı kar ısına almak istemedi inden, seçkinler, yönetici zümre, fa ist emperyalist zümre gibi ifadeler ile küçük bir azınlı ı i aret ederek toplumsal bir çatı mayı i aret etmediklerini ima etmeye çalı mı tır. PKK zaman zaman buna benzer söylemlerle iç ve dı kamuoyuna halkları hedef almadıklarını ifade etmi seler de, eylemlerinin sonuçları itibari ile bunun tersinin gerçekleşti i rahatlıkla söylenebilir.

Türk halkı için kültürsüz, barbar ırk, genosit uygulayanlar, gibi yapılan tanımlar, kötülüklerin bu ırk üzerinde odakla tırılması ve domine etmek istedi i topluma bir hedef gösterme olarak görülebilir. PKK, kendini var ederken dı sal bir hat çizmek adına dü man olarak gördü ü devleti hedefe koyarken devletin dayandı ı toplumu da hedefe oturtmaktan kaçınmamı tır. Zaman zaman Türkmenlere ve Alevilere açılan ayrı sayfalar ile bu sınıfların da zulme u radı ını PKK'nın yöneticileri söyleyerek sadece devleti ve yönetimi hedefe koydu unu ima etmeye çalı mı tır. Ancak PKK yöneticilerinin halkların dü man olamayacakları yönündeki ifadeleri örgütün di er söylemleri ve uygulamalarıyla çeli mektedir.

Bölge halklarının karde li i ve kader ortaklı ından zaman zaman söz eden örgüt yöneticileri özellikle de Öcalan, di er söylemlerinde ise Kürt kimli i in ası için egemen toplumlar saptaması ile bu toplumları Türk Toplumunu hedef göstermi tir. Yani dü manın dü manlı ının büyütülerek toplumsal kin ve hınç olu turularak bir tutku ve birliktelik in a edilmeye çalı ılmı tır. Kimi söylemlerde de halkların kader ortaklı ına vurgu yapılmı tır. Bu haliyle büyük bir çeli kiden söz edebiliriz.

Sosyalist dü üncenin özellikle Leninist yakla ımda net olarak ortaya konan halkların kendi kaderini belirleme hakkı anlayı ı üzerinden hareket eden PKK'da, sosyalist çizginin mutlak eksen olarak kabul edilmesi Kürt sosyolojisi bakımından ve Anadolu toplumlarının tarihi birikim ve gelenekleri bakımından birçok sorun barındırmaktadır. Nitekim PKK, kendi çizgisine gelmeyen Kürt gurupları i birlikçi, hain, cephe hareketini sabote edenler olarak konumlandırmı ve zaman zaman bu guruplar ile çatı mı tır. Bu çatı ma Türkiye'de oldu u gibi Irak'ta da Kürt guruplara yönelik olmu tur. En son Suriye'de de kendi gibi dü ünmeyen Kürt gurupların tasfiyesi veya sürülmesi ekinde olmu tur. Burada belirleyici olan PKK'nın ideolojisi ve PKK'nın cephe olarak tanımladı ı blok içinde yer alıp almamadır.

3.1.2. PKK'nın Örgütsel Yapısı

Terör örgütü PKK, parti, cephe ve ordu ekinde bir yapılanmayı benimsemi tir. 1978 yılında kurulan Partiya Kerkeran Kürdistan politik öncülük

yapmakla Kürt halkının siyasal, sosyal ve ekonomik gelişimini hedeflediğini ilan etmiştir.

Cephe, ERNK (Eniya Rızgariya Netawiya Kürdistan - Kürdistan Ulusal Kurtulu Cephesi) 1985 yılında kurulmuştur. Cephe tüm halkın temsil edildiği ve yönetildiği siyasi organizasyon olarak tanımlanmıştır. Tüm halkın cephe olarak tanımlanan alanda gösterilmesi mücadelenin toplumsal tabana yayılması arzusunu ifade etmektedir. Daha sonra oluşturulan KCK Sözleşmesinde de yer aldığı üzere toplumun örgütlü bir yapı olarak her bireyinin görev ve sorumluluklarından bahsedilir. Bu sayede toplumsal mücadelenin toplumun her sathına yayılması sağlanarak ortak bir bilinç ve sahiplenmenin geliştiği tezi üzerinden hareket edildiği anlaşılmaktadır.

Ordu; ARGK (Arte Rızgariya Kürdistan – Kürdistan Halk Kurtulu Ordusu) 1986 yılında iki amaçlı olarak kurulmuştur. Ordunun ilk amacı HRK (Hezen Rızgariya Kürdistan – Kürdistan Kurtulu Birliği) 1984 yılında kurulmuştur. “Cephe ve ordu partinin belirlediği çizgide hareket eder” ifadesi kuruluş kararında ifadesi yer almıştır. Bu karar ile parti ve liderlik ana belirleyici olarak bütün inisiyatifi elinde tutmaktadır.

PKK, hem ideolojik manada hem de kadro düzeyinde Kürdistan ulusal kurultulu mücadelesinin rehberi olarak kabul edilmiştir. PKK'nın tüzüğünde yer alan örgütün amacı: “Kürdistan üzerindeki sömürgeci egemenliği ve gerisindeki emperyalizmin etkilerine son vermek, Kürdistan'daki çağdaş kalıntılara son vermek, bağımsız birleşik Kürdistanı kurmak ve demokratik sınıfsız bir halk yönetimi gerçekleştirmektir.” denerek örgütün sosyal ve siyasal hedefi özetlenmiştir. Yine bu ifadeler aslında PKK'nın siyasal alanın merkezine konumlandırıldığını göstermektedir. Nitekim 2005'te bir üst yapı olarak kabul edilen KCK sözleşmesinde de PKK ideolojik alan belirleyicisi olarak konumlandırılmıştır.

Parti üyesi, parti amaç ve esaslarını kabul etmiş ve yüksek sadakat ile bağlanmıştır ki ileri tanımlamaktadır. Bu kişiler parti tüzüğünde yurtsever olarak isimlendirilmiştir. PKK, legal siyasi partiler gibi üyeli kabul, disiplin,

üyelikten çıkarılma, parti üyesinin hakları gibi hususları ele alımı ve düzenlemeler yapımıdır.

PKK yapılanmasında kongre en yüksek karar organı olarak belirlenmiştir. Diğer siyasi partiler gibi parti tüzünü de belirlemede parti programını kongre kongre yetkili kılınmıştır. Parti başkanlığı ve karar organlarını kongre belirlemektedir. Genel başkanlık konseyi; parti genel başkanın liderliğinde faaliyet gösteren en üst yürütme organıdır. Merkez komite üyeleri kongre tarafından belirlenir. Parti genel başkanlığı ile parti politikalarını belirler. Disiplinsizlik ve yanlış uygulamalarını yürütür. Kongreler dışında konferanslar yoluyla politik değişiklikler yapılabilir. Kongre zamanı dışında partinin en yüksek ideolojik ve politik karar organı parti genel başkanlığıdır ifade ve düzenlemeleri PKK'nın kurumsallaşmaya verdiği önemi göstermektedir.

ERNK – cephe, (Eniya Rızgariya Netawiya Kürdistan – Kürdistan Ulusal Kurtuluş Cephesi) 1985 yılında kurulmuştur; devletin sınıf ve katmanların hedeflenen amaç etrafında, asgari müesseselerde birleşimleri temsil ve yönetim organı olarak tarif edilmiştir.

Öcalan, ERNK'nin teorik ilke ve hedeflerini şu şekilde belirlemiştir:

- Türk Ordusunun bölgedeki faaliyetlerine son verilmesi,
- Devletin tüm sivil kurumlarının tasfiye edilmesi,
- Devlete ait tüm ekonomik kurumlara el konulması,
- Devletin tüm eğitim kurumlarının tasfiye edilerek Kürt Dili ve kültürünün geliştirilmesi,
- Büyük tüccar ve toprak ağalarının mallarına el konulması,
- Ulusal halk meclisi ve halk hükümetinin kurulması,
- Mülkiyeti kamunun olmak kaydıyla topraksızlara toprak dağıtımı,
- Başsuz bir ekonominin örgütlenmesi,
- Ulusal dil ve eğitim kurumlarının geliştirilmesi,
- Başsuz bir yargı sisteminin geliştirilmesi,
- Temel insan haklarının güvence altına alınması
- Milli azınlıklara geliştirebilecekleri bir ortam hazırlanması (Öcalan, 1982, KUKPÇY)

PKK terör örgütünün yurt içi ve yurt dışı ında legal ve illegal bazda sürdürdü ü eleman temini, taraftar deste i sa layarak kitleleşme, faaliyetlerinin gerektirdi i mali ve lojistik deste i sa lama (Pirim, Örtülü, 2000:160) ve bu süreçler için yönetsel organlar olu turma yolundaki tüm faaliyetleri cephe faaliyeti olarak tanımlanmaktadır. Örgüt, dindar kesimi parti politikalarına uygun bir zeminde tutmak için K H'i kurmu tur. Kürdistan slami Hareketi din adamlarını bir çatı altında toplamayı hedeflemi tir.

PKK çatısı altında kurulan;

KAB ise (Kürdistan Alevi Birli i) Kürt Alevi nüfus üzerinde bir etki alanı olu turma gayesine yöneliktir. Ayrıca di er Alevi unsurlar ile de ili ki geli tirmek amaçlanmı tir.

KUM, (Kürdistan Ulusal Meclisi) diplomasi süreçlerini yurt dışı ına ta ımak ve Kürt halkının ulusal meclisi olarak dünya kamuoyunun dikkatini çekerek muhatap alınmak istemi ve 1990 yılında bu çalı malara a ırlık vermi tir. Bu olu uma yasama, yürütme organı i Levi verilm i ve böylece iç ve dış kamuoyuna Kürtlerin self determinasyon sürecine kurumsal bir bagaj eklenmek istenmi tir. 65 ki ilik bu parlamento üyeleri kendini sürgündeki Kürt parlamentosu olarak ilan etmi lerdir.

TAJK (Tevgera Azadiya Jinen Kürdistan – Kürdistan Özgür Kadın Hareketi) ERNK bünyesinde yer alan kadın komitesi daha sonra YAJK olarak adlandırılmı kadın birli i, özellikle Kürt toplumunun kadın profilinin örgüt ideolojisine uygun bireylere dönü türülmesinde aktif çalı malar için kurgulanmı tir.

YWRK, (Yekitiya Wetatparazan Rew enberen Kürdistan – Kürdistan Yurtsever Aydınlar Birli i) ERNK'nin yazarları bünyesinde topladı ı bir alt kurulu olarak faaliyet yürütmektedir. Bünyesindeki ki iler aracılı ı ile birçok toplumsal mesaj verilirken kamuoyu olu turmak için organizasyon ve eylemler tertiplemektedirler.

YCK, (Yekitiya Civanen Kürdistan – Kürdistan Gençler Birli i) ERNK'nin gençlik örgütlenmesi olup, özellikle üniversite gençli i ve mahalle

te kilatlanması ile örgütün gençlere yönelik yürüttü ü birçok çalı mayı planlamaktadır. YCK, e itim çalı maları, kamplar, yayın çalı maları ve di er kültürel çalı malar ile örgüt dü ünmesini yaymaya çalı maktadır. Kürdistan sanatçılar birli i, esnaf örgütlenmesi, Yezidiler, Asuriler, Aleviler'e yönelik olu turulan birlikler örgütün yurtdı ı çalı malarında aktif olarak yer almakta ve özellikle Avrupa'da sivil yapılar olarak baskı grubu gibi faaliyetler de yürütmektedirler. Avrupa Kürt Devleti Federasyonu, Avrupa'nın çe itli ülkelerinde yer alan dernek ve kurulu ların üst yapısı olarak faaliyet göstermektedir.

Ordu- ARGK – Arte e Rızgariye Gele Kürdistan – Kürdistan Halk Kurtulu Ordusu: PKK kuruldu u günden beri kır ve ehir yapılanmasında en önemli dayanak noktası olarak silahlı birliklerin etkisinde süreç yönetmeyi tercih etmi tir. Kendini tanıtmaya ve etkinlik kurmada silahlı yöntem her zaman birinci planda olmu tur.

12 Eylül 1980 htalali ile birlikte örgütün silahlı kanadı da ılmı ve örgütün üst düzey yöneticileri yurt dı ına çıkmı tır. Örgütün ilk kongresinde ön plan çıkan husus, silahlı mücadeleye a ırlık verilmesi olup silahlı mücadelenin sadece silah olarak görülmemesi, örgütün propaganda ve varlık göstermesinin bir yöntemi olarak görülmü olmasıdır. Örgütün kurulu sürecinde ve sonrasında ilk olarak silahsız propaganda akabinde silahlı propaganda a aması olarak geçirdi i evrede izledi i takti in anlamı öyle özetlenebilir. Örgüt ilk a amada silahsız kır ve ehir toplantıları tertipleme kendisini anlatmaya a ırlık vermi tir. Bu dönemle iç içe geçmi bir a ama olarak silahlı birlikler olu turmu olmakla birlikte hiçbir ekilde çatı maya girilmeyen ancak kırsalda silahlı olarak varlıklarını gösterme bir çe it propaganda olarak görülebilir. Silah bulundurarak devlet otoritesine bir kar ı duru un sembolik in asını görmekteyiz. Daha sonraki a amada PKK, çatı maya girerek devlet otoritesine yönelik saldırılar ile devlete yönelik varlık ispatı, halkın devlet otoritesine dair zihinsel alt yapısına darbe vurulmak istenmi tir. Bu sayede otoriteyi her türlü sorgu konusu yapmak hedeflenmi tir.

PKK'nın birinci kongresinde, silahlı mücadeleye öncelik vermeyi do rudan gerilla sava ı olarak konumlandırılmaması istenmi tir. Sürece gerilla sava ına

altyapı hazırlama olarak bakılması istenmi tir. Sıklıkla bir siyasi mücadelenin oluştuğuna gerillanın güçlendirilmesinden geçtiği örgüt yetkililerince ifade edilmi tir. *Gerilla mücadelesi ile geniş halk kesimlerinin katılımı hedeflenmi tir. Askeri örgütlenme açısından küçük silahlı gruplar, gerilla grupları, gerilla ordusu ve giderek halk ordusunun örgütlenilebilmesi bu alanda kurulacak örgüt biçimleridir.* 1. Kongrede alınan bu ifadeler silahlı mücadeleye verilen önemi ortaya koymaktadır. Öcalan, Perinçek ile yaptığı mülakatta zor tanımlarken zorunlu olarak başvurulan bir yöntem olduğunu ifade etmiş ve zorla zorla çözebiliriz iddiasını dile getirerek; demokratik hakların savunulmasına bir alan bırakılmadığını için zor kullanmayı ve bunun da bir siyasi araç (Perinçek, 1990:35-37) olduğunu ileri sürmüştür.

PKK, silahlı çatışma ve silahlı mücadele faaliyetlerinin teorik çerçevesi niteliğinde olan “Kürdistan’da Zorun Rolü – Ulusal Kurtuluş Siyaseti Ve Ulusal Kurtuluş Savaşı” adlı kitapçık ile yol haritasını ortaya koymuştur. PKK’nın üstlendiği rol ve silahlı çatışmanın ne tür yöntemlerle sürdürüleceğine açıklık getirilmek istenmiştir. Öcalan’ın talimatı ile 1994 yılında HRK (Hezen Rızgariya Kürdistan – Kürdistan Kurtuluş Birliği) kurulmuştur. Bununla düzenli birlik görünümünün alınması ve bir hiyerarşinin oluşturulmasına çalışılmıştır. PKK’nın üçüncü kongresinde HRK kaldırılmış ve yerine ARGK (Artes e Rızgariye Gele Kürdistan – Kürdistan Halk Kurtuluş Ordusu) kurulmuştur. ARGK genel yönetmeliği başlı başına bir yönetmelik yayınlanmıştır. Bu yönetmelikte; genel hükümler, halk savaşı, gerilla birlikleri, örgüt yapısı, örgütsel ilkeliler, suç ve ceza bölümleri bulunmaktadır.

ARGK’nin üst birimleri, Başkomutanlık, Yüksek Askeri Konsey ve Genel Kurmay olarak isimlendirilmiştir. Başkomutan olarak parti genel başkanı olan Abdullah Öcalan gösterilmiştir. Eylem kararları başkomutanlıkça kararlaştırılmaktadır. Dolayısıyla eylemlerde bir sistematik, bir amaç ve ahenk sağlanmak istenmiştir. Yapılanmada devlet idari yapısının taklit edildiği görülmektedir.

PKK’nın yurt içi ve yurtdışı faaliyetleri için örgütlenmek ve faaliyet içeriğini oluşturularak yaygın bir etkileşim ağı kurmak istenmiştir. Özellikle yurtdışında olabildiğince temsilcilikler kurmak ve kamuoyunu oluşturmak amaçlanmıştır.

PKK, Irak, İran ve Suriye'yi örgütün vaz geçilmez mücadele alanı olarak belirlemiştir. Bu ülkelerde silahlı faaliyet kabul görmüşken diğer ülkelerde ise daha ziyade siyasi ve ekonomik faaliyetler ön plan çıkmıştır.

Terör örgütü PKK illegalitenin dar çevresine sıkı mamak için legal alanda örgütlenmeye önem vermiş bir örgüt olup bunda başarı da sağlamıştır. Birçok yayın organı, dernek ve vakıf çalışmaları ile kendine alan açmak ve cepheyi geliştirmek hedeflenmiştir. Basın hürriyeti, haber alma ve haber verme özgürlüğünden yararlanılarak yürütülen basın-yayın faaliyetleri ile hükümet politikaları ve uygulamaları baskı altına alınmaya çalışılmıştır. Terör örgütleri özellikle de PKK gelişen teknoloji ile birlikte sosyal medyayı yoğun olarak kullanmakta ve bu sayede toplumu etkilemeye çalışmaktadır. PKK, kitle iletişim organlarının dikkatini çekecek ve etkileyecek eylemlerle gündeme kendini taşıdığı gibi eriştiği ekonomik güç sayesinde Televizyon kanalları ve internet araçları oluşturularak yoğun bir iletişim çalışması da yürütmektedir. PKK, bu çalışmalar sayesinde cephe olarak tanımladığı alanı büyütmektedir.

Örgüt yayıncılık alanında da önemli bir örgütlenme sürecine girmiştir. Avrupa merkezli yürüttüğü propaganda faaliyetlerinin en önemli aracı olarak MED Tv kuruluşu ve kullanılmıştır. MED Tv. aracılığıyla verilen örgütün mesajlarıyla Kürt nüfusun önemli ölçüde etkilenmesi hedeflenmiştir. MED Tv. etkin bir propaganda aracı olarak kullanılmış ve Türk Hükümetleri Avrupa'da yayın yapan bu kanalı kapatmak için yoğun diplomasi yürütmüştür. Bu kanal örgüt güncesi ve örgüt hakkında haber programları yapmış, Türk Devletinin bölgedeki operasyonları hakkında kendi pencerelerinden haberler yaparak kimi yayın yasağı olan konuları da işlemiştir. Yoğun olarak kullanılan dil devlete yönelik suçlayıcı ve mahkûm edici, yargı bildiren cümleler olmuştur.

PKK, medya çalışmaları ile öncelikli olarak yurtdışı faaliyetlerinde hükümetler ve hükümet dışı çevrelerde etki oluşturmak ve bu etki sayesinde aradığı lojistik temin etmeyi hedeflemiştir. PKK ve yan kuruluşları yürütülen çeşitli etkinliklerle (sergiler, konserler gibi) yurtdışında yaşayan Kürt kökenli insanların kendi oluşturdukları yapılar etrafında toplanmalarını hedeflemiştir. PKK, etki altına aldığı kişilerden para toplama ve örgüte insan gücü olarak katılımı sağlamayı hedeflemektedir.

3.1.3. PKK'nın Eylem ekilleri ve levleri

PKK'nın gerçeyle tirdi i eylemler, vur kaç takti ine dayalı terör eylemleridir. Örgüt, bu eylemleri gerçeyle tirmek için pusu, baskın, sabotaj gibi çe itli metotlar ile eylemlerini gerçeyle tirmektedir. Bugüne kadar gerçeyle tirilen eylem çe itleri, yol kesme, araziye çıkma, güvenlik güçlerine pusu, saldırı, mayınlama, bubi tuzakları, karakollara baskın, güvelik güçlerini kaçırma ve di er kamu görevlilerini alıkoyma ve kaçırma eklindedir. Korucu köyleri öncelikli olarak baskın yapmak, hayvanların ve bahçelerin imha edilmesi, kalabalık gruplar ile köy, mezra, ilçe baskınları, toplu ya am alanlarında özellikle kent merkezlerinde bombalı saldırı, sabotaj, devlet yatırımlarının engellenmesi ve i makinalarının yakılması, e itim kurumlarının hedef alınması terör saldırılarında hedef olarak konumlanmı tır. Son olarak da hendek kazma eylemleri ile kurtarılmı bölgeler elde etmek için giri imlerde bulunarak çatı mayı kiteselle tirmek isteyen terör örgütü, meskûn yerli im alanlarını çatı ma bölgesi olarak seçmi tir.

PKK, eylemelerinin bir kısmını kendilerine kar ı duranların bizzat ahsına yönelik saldırıyla sindirmek, bir kısım saldırıyla taraftarlarını motive etmek ve inançlarını taze tutmak, bölgeye yapılan yatırımların engelleyerek devlet otoritesine darbe vurmak, güvenlik güçlerine yönelik saldırıyla kamu otoritesinin sembolü olan güvenlik güçlerini itibarsızla tırmak, yol kesmeler ve devlet güvenlik güçleri gibi arama yapıp kimlik sorgulamak, okul boykotları ve yürüyü ler ile sivil itaatsizlik kültürü geli tirmek, metropol kentlerde bombalı saldırılar ile güvenlik tehdidinin tüm ülkeyi kapsadı ı ve kimsenin güvende olmadı ı duygusunu vermek istemi tir. Nitekim zaman zaman örgüt liderlerince devlet tüzel ki ili i hedef gösterilerek tüm ülkenin sava alanına çevrilece i tehdidinde bulunulmu ve Türk toplumunun iddet kar ısında devlete baskı yapması istenmi bu do rultuda açıklamalar yapılmı tır. Yine örgüt kimi zaman seçilen sabotaj ve eylem bölgeleri itibariyle örgütün gücü ve kararlılı ı ispatlanmaya çalı ılmı tır. Ege ve Akdeniz bölgelerinde kimi zaman ormanlık alanları yakma, Karadeniz bölgesine açılım altında yürüttü ü örgütlenme ile örgüt, tehdidinin boyutu ve gücüne yönelik mesaj vermek istemi tir.

PKK dönems el olarak yapaca ı eylemleri önceden ilan ederek içinde bulundu u özgüvene dikkat çekmek istemi tir. Kimi zamanda bu tarz çıkı ları ile toplumun farklı kesimlerine örgüt politikasını ve geldi i a amayı ilan etmekle etkin bir propaganda gerç ekle tirmi tir. Tüm güvenlik birimlerinin açık hedef oldu unun ilan edilmesiyle, örgütün temelde hedef gözeterek saldırı yapaca ı izlenimi verilmek istenmi tir. PKK'nın güvenlik güçlerini sadece hedefe koydu unu ifade etmesi yani zor kullanmanın yine zor kullanan birimlere yönelik olaca ı mesajı ile kendisine me ruiyet kazandı rmayı amaçlamı tır. PKK, di e di , göze göz anlayı nda olduklarını ve bunu gerç ekle tirebileceklerini göstermeye çalı arak toplumsal destek bulmayı amaçlamaktadır.

PKK tarafından belediyelere atanan kayyumların hedef haline getirilmesi ile kendi iradelerinin savunucusu oldukları ve devletin hamlesine zor kullanarak kar ı koyacakları mesajı verilmek istenmi tir. Bu giri ba lı ba ına örgüt ile görevden alınan belediye ba kanları arasında ili kinin varlı na i aret etmektedir. Nitekim örgüt ileri gelenlerinden yapılan açıklamalarda "Kürt Halkının iradesinin gaspına seyirci kalınmayaca ı" yönünde açıklamalar yapılmı ve bu açıklamalarla PKK kendi konumunu, Kürt Halkının savunucusu ve koruyucusu olarak göstermeye çalı mı tır.

PKK tarafından güvenlik güçlerinin aile fertlerinin de hedef oldu u ilan edilmi tir. Bu hamleyle güvenlik güçlerinin ailelerinin güvende olamayacakları ve dolayısıyla kendi ailesini savunamayan bir güvenlik bürokrasisinin varlı ı ispatlanmaya çalı ılmı tır.

Kimi siyasi parti temsilcilerinin kaçırılması ve öldürülmesi ile de siyasi alandaki politikalara yön vermek istenmi ve kendi bölgesi olarak tanımladıkları alanlarda herkesin istedi i ekilde politika yapamayaca ı mesajı verilmek istenmi ve kendilerinin politikalarını bo a dü üren veya kar ısında olanların güvenlik güçleri gibi açık hedef olacakları gösterilmeye çalı ılmı tır. PKK bu eylemleri ve duru u ile alan hakimiyeti sa ladı ı izlenimini vererek belirleyici güç olarak dikkate alınması gerekti ine dikkat çekmeye çalı mı tır.

Köy korucuları ve ailelerinin hedef alınması, güvenlik birimi olarak ihdas edilmiş bir kesim olarak görülmenin ötesinde anlamlar içermektedir. Devlet açısından teröre direnen ve devletin yanında yer alan vatanperver bölge halkı olarak tanımlanmışken, örgüt tarafından ajanlar, i birlikçi hainler olarak tanımlanmışlardır. Bu yönüyle terör örgütü köy korucularını, kökü kazınacaklar olarak görmüştür. Nitekim korucu köylerine yapılan baskınlarda eli silah tutan tutamayan ayrımı yapılmadan bebekler dâhil kadın ve yaşlılar da öldürülmüştür. Örgüt eylemlerindeki iddetin dozunu en yüksek noktaya çekerek korucuların hayvanlarını, bahçelerini, evlerini toplu imhaya gitmiş ve bu eylemlerini de ajanlar ki iler infaz edildi diye haber yapmışlardır. Örgüt, bu eylemlerini iddetle savunmuş ve hainlerin sonu bu olur diyerek toplumu taraf ve yaş tarafsız olmaya zorlamıştır. Daha sonra Öcalan mralı yargılanması sürecinde bu eylemler sorulduğunda iddet ortamına i aret etmiş ve gelinen nokta da (demokratik toplum talebi) bu tarz eylemlerin hata olduğunu ifade etmiştir. iddet ortamından dolayı yaşanan kayıplar ve ehit ailelerinden özür dilediğini beyan etmiştir. Yine Öcalan, bu konuya ilişkin olarak; E. Kürkçü'ye verdiği mülakatta korucu köylerinin MHP'li olduğunu (Öcalan, 1995:20) söyleyerek yapılan saldırıları me rula tırmaya çalışmış ve adeta MHP'lilerin öldürülmesinin doğu olacağını örtük bir şekilde ifade etmiştir.

PKK'nın, KCK yapılanması öncesinde ve sonrasında örgütlenme pratiğini ele alındığında saha hâkimiyeti ve yaygın bir şekilde topluma nüfuz edebilmeyi hedeflediği görülmektedir. KCK yapılanması ile birlikte birçok yeni uygulamalar geliştirilmiş ve paralel bir devlet yapılanması pratiğinin sergilendiği görülmüştür. KCK sözleşmesi gereği gerçekleştirilen yeni yapılar ile PKK sahada daha etkin bir şekilde kurmuştur.

Geliştirilen örgütlenme alanı sayesinde toplumsal olaylara müdahil olan PKK, toplumsal sorunların çözüm merci olarak belirlenen kendi organlarının devrede olmasını istemiş ve toplumu PKK'nın bakış açısı ile sorunları değerlendirilmeye zorlamıştır. Nitekim kimi ikili sorunların, anlaşmazlıkların çözüm merci olarak örgütün inisiyatif almak için devreye girmişti. Kapkaç, hırsızlık gibi vakayı adiyeden olan suçlar için devreye girmeye başlamış, ticari konulardan sokak güvenliğini ve uyuşturucu satıcılığına kadar geniş bir yelpazede yargılamalar yapmış ve kişilere ceza vermiştir. Burada ilginç tutumlardan sayılabilecek olan

ilerden biri uyu turucunun Kürt kökenlilere satılmasına karşı çıkılırken diğer topluluklara satılması ile ilgili bir engelleyici tavrın sergilenmemesidir. Bu ve buna benzer işlemler ile güç ve otorite olarak örgütün görülmesi istenmiştir.

Örgütün vergi toplama, asayiş olaylarına müdahil olması, askere alma adıyla PKK'ya katılım sağlamak amacıyla, bölgesel yargı alanları oluşturması paralel devlet yapılanmasına işaret etmektedir. KCK sözleşmesi devletler üstü yapılanma tarifi olmakla birlikte sözleşme yer alan kavramlar ve bu kavramların hayata geçirilmesi için oluşturulan yapılar aslında bir paralel devlet yapılanması ve hatta kimi atıflar ise devletler üstü bir yapıyı tırmakta olup pratiği olmayan bir siyasi önerme olarak ön plana çıkmaktadır. KCK yapılanmasına dair kurumsallaşmaya yönelik adımlar da atılmıştır.

KCK sözleşmesinde, tarih vurgusu ve tarihteki Kürt bölgelerinin statüsü üzerinden bir tanım yapılmakta ve bu bölgede devletlerin gerçek bir hâkimiyet kuramadığı ve Kürt klan ve aile yapısının devlet otoritesi içinde var olup devletle medikleri vurgulanmaktadır. Bu vurgu üzerinden de bölgedeki komünal ya da aile devletler sistemi içinde demokratik sisteme dayalı entegrasyonu ve özerklikli bir siyasal çerçeveye oturtulmaktadır. Kürt tarihsel birikiminin ve pratiğinin demokratik özerklik uygulamasına uygun olduğu Öcalan tarafından ifade edilmiştir.

Bütün terör örgütleri işlemleri ile kendi varlıklarını hissettirir ve kamuoyu oluştururlar. PKK militanları, emsalsiz baskınlarına kadar da silahlı gruplar halinde gezmiş ancak güvenlik güçleri ile karşı karşıya gelmemek için çaba sarf etmiş ve çatışmadan uzak durmuşlardır. 1973 yılında Çubuk barajında yapılan toplantıyla sözel ve birebir temas ile süreç tamamen gizlilik içinde başlamış ve dernek faaliyetleri ile sempatican kazanılmaya çalışılmıştır.

Alenileşme ve kendini duyurma, örgütlerin hedefe ulaşmak için kabul ettikleri önemli amaçlardandır. Nitekim Apocular olarak bilinen PKK'lılar, PKK kimliğini ön planda tutarak kurumsallaşmaya çalışmış ve ilk amaçları gerçekleştirmişlerdir. Nevroz gösterileri ve cenaze törenleri ile başlayan

kitlesel propaganda faaliyetleri silahlı eylemlerle "sömürgeye" savaş ilanı ile kendini takdim etmiş ve kitleselleşmek için adım adım ilerlemiştir.

Gerçekleştirdiği eylemlerle kendinden söz ettiren terör örgütü PKK, ilgiyi üzerine çekmek suretiyle kararsızları kararlı hale getirmek, örgüt militanlarına özgüven kazandırmak ve kitleleri etkileyerek örgütlerini güçlendirmek istemiştir. Otoritenin ve gücün temsil odaklarından olan güvenlik güçlerine yapılan saldırılar ile kendilerinin de güçlü olduğunu, göze göz dediği mücadele verildiği imajını topluma vererek kendilerini yüceltmektedir. PKK, saldırıları ile otoritenin saygınlığını zedelerken yeni otorite olmaya ve odak olarak kendini konumlandırmaya çalışmaktadır.

PKK, gerçekleştirdiği eylemlerle kendi çevresini cesaretlendirmiş ve topluma büyük bir güç olduğunu imajını vermeye çalışmaktadır. Nitekim yapılan açıklamalar ve oluşturulan atmosfer, PKK eylemlerinin sonuçlarını anlamak bakımından önemlidir. Hakkâri Milletvekili Zeydan'ın açıklamasında "PKK sizi tükürü altında boğar" cümlesi PKK'ya olan güveni ve PKK'nın ne noktaya konumlandırıldığını göstermesi bakımından önemlidir. Yine Selahattin Demirtaş'ın "biz Öcalan'ın heykelini dikeceğiz" dediği, Ankara ve çevresinde PKK'dan habersiz kuşu dahi uçamaz algısı, devletin demokratikleşme adımları ve açıklamaları PKK'nın zor kullanmasının sonucudur yönündeki örgüt liderlerinin açıklamaları ve siyasi parti mensuplarının açıklamaları bir bütün olarak değerlendirildiğinde Örgütün eylem gücü ve örgütün konumlandırılması bakımından önemlidir. Bu örgütün çevresine bir öz güven verildiğinin, örgütün bir yol ve realite olarak belirleyici unsur olduğunu görmek istenmesidir.

Karakol baskınlarından sonra ele geçirilen askerlerin savaş esiri muamelesi görecekları yaklaşımı PKK'nın verdiği mücadeleyi uluslararası hukukta bir noktaya taşıma isteğinin yansımasıdır. PKK, bu eylemleri ile taraftarlarına vermek istediği güven duygusunun yanı sıra kendi mücadelesinin önderliğini kabul ettirme ve pekiştirme amacındadır. Nitekim birçok terör örgütü aldıkları rehineleri kullanarak cezaevindeki üyelerinin serbest bırakılmasını veya baskınlar talep edebilmektedir. PKK kaçırılan askerleri insani gerekçelerle ailelerine iade etme veya bize karşı savaş mamalarıyla serbest bırakıldıkları diyerek güçlü bir propaganda yapmış olmaktadır. 2011 yılında kaçırılan

ö retmenlerin serbest bırakılmasında da benzer tutum sergilenmi ve ö retmenleri bu bölgede çalı mama artıyla bıraktı ını söyleyerek devleti acziyet içinde göstermeye çalı mı tır. Örgüt olarak da bölgede belirleyici güç oldukları imajını vermeye çalı mı lardır.

Örgüt bu tarz eylemler ile taraftarlarına güven ve moral verirken kar ısında duranlara korku vermeye çalı mı tır. Vatanda ı korumakla görevli birimlere kendini koruyamıyor izlenimini verdirmek sureti ile PKK, belirleyici unsur oldu unu ispatlamaya çalı maktadır. Bu sayede moral bir üstünlük sa lamak isteyen örgüt, taraftarlarını daha da bilenmi ve inançlı ki iler haline getirmeyi amaçlamaktadır. İlegal faaliyet içinde olan ki iler devlet otoritesi kar ısında sürekli tedirgin olmaları sonucu kendi hareketlerini gizli ve kısıtlayarak yapmak durumunda oldukları bir vakıdır. PKK ise sa ladı ı psikolojik ortamla taraftarlarına özgüven a ılayarak onları daha tutkulu ve aktif bir pozisyona sokmaktadır. legalitedeki korku e i ini kırmaya çalı an PKK saldırıları ile denge kurmaya çalı maktadır.

PKK, saldırıları ile çevreye verdi i korkuyu kullanarak devletin sorgulanmasını ve ele tirilmesini sa lamak istemi tir. Kamu otoritesini sarsmaya yönelik eylemler ile olu turulan atmosfer, devletin devlet olmaktan kaynaklı manevralarını zora sokmaktadır. Devlet nihayetinde yazılı metinlere göre hareket eden bir kurumsal yapı olarak kuralsızlı a kar ı verdi i mücadelede zora girmektedir. Özgürlükleri kısıtlamak yönünde yasal düzenlemelere gitmek durumunda kalan devlet, sivil alanı daralttıkça toplumsal gerginli i ve mutsuzlu u arttırmı olmaktadır. Terör örgütlerinin de eylemleri ile elde etmek istedi i tam da bu dur. Nitekim PKK, devletin demokratik bir zemine kendini oturtma çabalarını hep engellemi tir. Eylemleri ile toplumu sindirmek isteyen örgüt,terörize etti i ortam ile devleti anti demokratik uygulamalara zorlamaktadır. Böylece devlet eli ile toplum arasına mesafe koymayı hedefleyen örgüt, bu sayede sosyal ve siyasal zeminde kendine yer açmayı amaçlamı tır.

PKK terör örgütü, gerçekle tirdi i eylemler sayesinde dinamik bir zeminde canlı kalmayı amaçlamaktadır. Örgütsel eylemler, aynı zamanda örgütsel davranı olması bakımından bireyin örgüte ba lılı ını geli tirmektedir. Eylemler sayesinde örgüt militanlarının sahayı iyice ö renmesi, çatı ma taktik

ve becerilerini edinmesi, ölüm tehlikesi ile karşılaşma militanın korku e i ini a ması, eylemler sayesinde gerçekleşmektedir. Güvenlik güçlerine verilecek zarar ve zayıflık örgüt militanlarının en büyük psikolojik destek noktası olmaktadır.

Sürekli eylem hali, içerde il dışı dönük hesaplamayı ve birlikteliği perçinlemektedir. Ancak eylemlerdeki başarısızlıkların süreklilik göstermesi durumunda ise örgüt içi hesaplamaya ve eylemlerin sorgulanmasına yol açar ve bu durum örgütsel motivasyonu ciddi bir şekilde etkiler. Eylemler sayesinde hareketsiz kalan yapılar kendi içiyle ve dinamiklerine yönelik eleştirel bir tutum sergileme davranışı gösterirler. Bu durum özellikle illegal örgütler için büyük sıkıntılara ve dağılmaya yol açar. Bu çözülme, dağılma ekinde olabileceği gibi bölünmeler ekinde de olabilir. Çünkü liderlik ve karar alma odasının hataları örgütsel otoriteyi zayıflatmaktadır.

3.1.4. PKK'ya Katılım Sağlama Yöntemleri

Bütün terör örgütleri sahip oldukları insan kaynakları üzerinden operasyon ve eylemler gerçekleştirirler. Bu durumun sürdürülebilir olması ve örgütün devamını sağlayabilmesi örgüte kazandırılacak insan kaynağı sayesinde mümkündür. Terör örgütlerinin örgütlenme biçimi, amaç ve hedeflerine göre insan kazanma faaliyetleri de iklilik göstermektedir. Kimi örgütler dar ve belli kadrolar ile hareket etmektedir. Kitleleşme gibi bir amaçları yoktur. Ancak terör örgütlerinin çoğu geniş bir taban kazanmak ve eylemlerini kullanarak kendilerini öncü konumuna oturarak geniş kitleleri harekete geçirmek isterler.

Kuruluştan beri PKK terör örgütü, kitleleşme ve Kürt toplumunu konsolide ederek kendi liderliğinde harekete geçirmek amacındadır. Bunun için de henüz partilemeden önce Abdullah Öcalan ve arkadaşları örneği ve hem dernekler gibi sivil yapıları kullanarak kendi görüşlerini yaymak ve taraftar bulmak istemiştir. Gaziantep, Vanlıurfa, Diyarbakır, Elazığ, Tunceli, Bingöl, Adana ve Kars'ta (Pirim, Örtülü,2000:28,29) etkili örgütlenmeyi 1975-1976 yıllarında sağlamıştır. Bölgeler belirlenmiş ve bölgelerde ikili ve üçlü gruplar (Pirim, Örtülü,2000:26,27) aracılığı ile taban edinmek için faaliyet gösterilmeye çalışılmıştır.

PKK, kendi ideolojisi ve çatısı altında di er örgütlerin toplanmasını hedeflemi tir. Kürt halkını partinin cephe olarak tanımlamı oldu u gücün unsuru olarak, tek vücut hareket etmesini hedeflemi ve di er terör yapılarını baskılamı ve ba arı sa lamı tır. PKK, katılım sa layanların, parti ilkelerini tavizsiz kabul etmesini di er örgütlere zor kullanarak kabul ettirmi , kabul etmeyenleri de sahada etkisiz hale getirmi tir.

PKK, katılım sa layabilmek ve toplum nezdinde kabul görmek için örgütün silahlı gücünün yanı sıra birçok etkeni devreye sokmaktadır. Örgütün yapılanmasına ve yayınlarına bakıldı nda toplumsal dinamikleri kontrol etmek, mesajını toplumdaki alt kültür ve kimliklere ula tırabilmek için yo un bir çaba sarf etti i gözlenmi tir. Alevi birli ini kurması, din adamlarına yönelik yapı olu turması, gençlik örgütlenmesi (lise ve üniversite gençli i ayrı ayrı ele alınmı tır), kadınlara yönelik yapılanma ve çalı malar, esnaf ve i adamları örgütlerinin, kurulması gibi çalı malar, bu çabanın sonucudur. Terör örgütlerinin, özelde PKK'nın, aslında eleman kazanmak ve gerekse taban olu turmak için yürüttükleri süreçler bir in a sürecidir. Terör örgütleri in a süreçlerini sosyal ve psikolojik yöntemleri kullanarak gerçekle tirirler.

Terör örgütü PKK'ya T.C. İ ç i ler i Bakanlı ı kaynaklarına göre son yıllardaki katılıma bakıldı nda;

2010 yılı katılım 662, 2011 katılım 2611, 2012 katılım 2597, 2013 katılım 4702, 2014 katılım 5557, 2016 katılım 702, 2017 katılım 161, 2018 katılım 136 oldu u tespit edilmi tir. Devletin etkin terörle mücadelesinde sa ladı ı saha hâkimiyeti ve elde etti i psikolojik üstünlük neticesinde örgüte katılım çok dü mü ve Türkiye Cumhuriyeti İ ç i ler i Bakanlı ının verilerine göre 2019'da 132, 2020 yılında52, 2021 yılının ilk üç ayında 2 ki i ile sınırlı kalmı tır. Örgüte çatı macı ortamlarda yüksek katılım sa landı ı, hâkimiyet kaybetti i ve çatı ma seyrinin azaldı ı dönemlerde ise katılımların dü tü ü gözlenmi tir. Dönemsel ya anan olaylar örgüt tarafından güçlü propaganda malzemesi haline getirilerek olu turulan psikolojik etki ile örgüte katılımların arttı na yönelik veriler elde edilmi tir. Roboski – Uludere hadisesi, Kobani olayları ve Suriye'deki geli meler (2014 yılı) ve Türkiye'de Güneydo u bölgesinin bazı bölgelerinde 2015 yıllarındaki çukur barikat çatı malarının yo unla tı ı dönemlerde

katılımın yüksek olduğu gözlenmiştir. Bu daçatı macı ortamların, psikolojik ö elerin etkin bir ekilde devrede olduğu dönem olduğunu göstermektedir.

PKK'ya katılımın en yoğun olduğu yaş aralıklarına bakıldığında çocuk ya ta katılımın yüksek olduğu bunun 10 yaş a kadar indi i ve yoğunluklu olarak 13-18 yaş aralı nda katılım sağlandı ı görülmü tür. 20'li yaş larda katılım tek haneye gerilerken 17,18,19 yaş larındaki katılımın iki haneli olduğu görülmü tür (Özeren, Sözer, Ba ıbüyük: 2012; 68).

3.1.4.1. Sosyal Yöntemler

PKK terör örgütü, örgütsel amaç ve hedeflerini gerçekle tirmek için örgütün güçlü bir tabana kavu masını ilk andan itibaren önceliklemi tir. Örgütün katılım sağlamak için başvurduğu en önemli yöntemlerden olan sosyal yöntemler; arkada çevresi, akrabalık ba ı, hem ehriilik, etnik köken, dini de erler ve kültürel faaliyetler (Della Port: 1992;123) olarak sıralanabilir. Bu yöntemler kullanılarak örgüte eleman kazandırılmaya çalı ılmaktadır. Sosyal yöntemler, güçlü ileti im kanalları olarak devreye konulacak araçlardır. Sosyal ili kilerin ku atıcı özelli i sayesinde sağlanan yakın temas ile bireyin etki altına alınmasında di er yöntemlere göre sosyal yöntemlerin mukayeseli bir üstünlü e sahip olduğu söylenebilir.

Sosyal yöntemlerle grup dinami i oluşturulur ve ki iler etki altına alınarak örgütsel mesajlara açık hale getirilir. Örgütsel mesajlara açık hale getirilmeye çalı ılan bireyler nötr pozisyondan örgütün sosyal dokusuyla ortak eylemlere geçmek sureti ile sırasıyla sempatizan, destekçi ve militan olma a amalarını ya arlar.

Sosyal yöntemler bireyin aidiyet ve kendini gerçekle tirme duygu ve iste ini yakın temas sa layarak sunması bakımından birey üzerinde önemli bir etkiye sahiptir. Ki inin arkada çevresi ve akrabalık ba ları güven duygusunun telkininde önemli bir etkiye sahiptir. Ki inin yakınlık hissetti i, kendinden bir eyler bulduğu yapılara, ortamlara uyum sağlama süreci hızlı i ledi i gibi duygusal ba lılı ın olu umuna da etki eder.

Terörü güçlü kılan en önemli unsurun insan oldu u dü ünölünce, etkinlik sahasını geni letmek isteyen terör örgütleri, varlıklarına inanmı insanlar (Türko lu: 2017;168) ve bu ideolojiye iman etmi ki iler ile var olaca ndan tabanı olarak gördükleri bireylere yönelik birçok kanal kullanır ve kendi varlıklarını güçlendirirler. PKK terör örgütü ilk kurulu anından itibaren insan kaynaklarının geli mesi için hedef kitleye yönelik özel stratejiler uygulamı tır.

PKK terör örgütü, ideolojisini yaymak ve örgüte eleman kazandırmak için ikili ili kileri etkili bir ekilde kullanmakta. kili ili kiler ile bireylerin örgüte yakın STK'lardaki faaliyetlere katılımı sa lanmakta. Örgütün ideolojisiyle tanı an birey, yo un bir etkile im ile örgütün ku atılmı lı na girmekte. Örgütün ku atılmı lı na giren bireyin etkile iminde süreç uzadıkça, bireyin dü ünce ve davranı ları örgütün istedi i yöne evrilmektedir.

Arkada lıklar sayesinde bireyin içine dâhil oldu u gruba, bireyin aidiyet duygusu geli tirmesi, arkada lık ili kisi sayesinde daha kolay ve hızlı olmaktadır. Grup dinami ine dâhil olan birey, grup içinde üstlendi i rol ve görevler ile grubun parçasına dönü mekte. Liselerde ö retmenlerin de te viki ile çıkarılan dergiler ve okul gazetesi çalı malarında örgüt ideolojisi i lenmekte ve bu faaliyetlerde yer alan bireylerde bir bilinç olu turulmaktadır. Arkada lık ili kisi sayesinde bireyin içine girdi i yapı, bireyde bir çok hazzın gerçekleşmesine imkân sunmakta. *Bireye de er verme, aidiyet hissi sa lama, bireysel problemlerine çözüm önerileri sunması, bireyin militanla ması* (Shaw:1986;362) sürecinde çok büyük önem arz etmektedir.

3.1.4.1.1. Arkada Çevresi

Arkada lıklı kisinin aslında de er payla ımını da içermesi nedeniyle duygusal yakınlık ve ideolojik örtü meyi de belli oranlarda içerd i söylenebilir. Ortakla tırılmı sosyal ve siyasal e ilimler arkada lık ili kisi içinde geli mekte ve derinle mekte. Arkada lık ili kisi bireyler arasında kar ılıklı ve ya tek taraflı te vikler temelinde geli mektedir. PKK arkada lık ili kisi ile bireylerin örgüt amaç ve hedefleri için te vik edilmesini önemsemekte ve buna Örgüt lideri Abdullah Öcalan'ın Tasfiyecili in Tasfiyesi, Politik Rapor I, II ve Kürdistan

Yurtseverli i ve Ulusal Kurtulu Cephesi Kitaplarında sıkça de indi ini görmekteyiz.

PKK terör örgütü, gençlik yapılanmasına büyük önem vermi ve gençlere yönelik her türlü aracı kullanarak ula mayı hedeflemi tir. Örgüt hiyerar isi içinde yer alan gençlik kollarını olu turmu tur. PKK, di er birçok terör örgütü gibi gençlerin hissiyatına hitap edecek faaliyetler içinde olmu tur. Sinema ve konser tertipleri, konferanslar yayın faaliyetleri, cenaze törenleri, nevrüz tertipleri, anadilde e itim boykotları, Öcalan'ın yakalanı yıldönümleri, PKK'nın kurulu yıl dönümü, ilk eylem yıldönümü gibi etkinlikler ile sosyal ve kültürel faaliyetler tertiplemek sureti ile kimlik in a etme gayretindedir. Örgüt, bu faaliyetler ile aynı zamanda örgüt sempatanlarının moral ve motivasyonunu yüksek tutmayı hedeflemektedir.

PKK yazılı ve görsel yayınlar aracılı ı ile bireyde kendi perspektifine uygun Kürt tarihi bilinci olu turmak sureti ile Kürt kimli inin farkındalı nı ortaya koymaya çalı maktadır. Bölge devletlerinin e itim kurumlarında verilen tarih bilincine alternatif olu turmak istemektedir. Nitekim Öcalan, Seçme Yazılar Kitabında bunu Kürtlerin var olu u ve tarih sahnesinden yok olu unu önlemek olarak de erlendirmi tir.

Kadın odaklı çalı malar ile PKK sosyal dönü ümü sa lamayı ve bu dönü üm neticesinde geleneksel ba ları zayıflatarak seküler dü üncenin ki ili ini in a etmeyi hedeflemektedir. Birçok siyasal ve sosyal eylemde kadının ön saflarda yer almasında, öncü güç olarak kadın merkezli gerçekleştirilen eylemlerde kadının de i im ve dönü ümde odak alındı ı görülmektedir. Zira Kürt geleneksel ya amında kadın ön plana alınmamı tır. Kadın daha ziyade aile mahremiyeti ve aile merkezli güçlü konumu olan ki idir. Dı a dönük, topluma açık yönü zayıf olan ki idir. PKK, bunu de i tirmek istemektedir. Çünkü geleneksel yapı ile PKK ideolojisi arasında çok önemli farklılıklar bulunmaktadır. PKK, erke in korumasında olan kadını, seküler toplum olu turarak kadını tarihsel mirasından koparıp örgütün amaçlarına hizmet eden bireye dönü türme gayretindedir. PKK, ideolojisi ekseninde hareket eden kadın odaklı yapılar kurmu tur. Bu yapılar bizzat örgütün silahlı eylemlerinde yer aldıkları gibi kadının de i imi ve dönü ümünde aktif roller üstlenmi lerdir.

PAJK (Kürdistan Kadın Özgürlük Partisi), PJA (Özgür Kadınlar Partisi, KJB (Yüce Kadınlar Partisi), TJAK (Özgür Kadınlar Topluluğu), YAJK (Kürdistan Özgür Kadınlar Birliği), YJA (Özgür Kadınlar Birliği), YJA Star Silahlı Birlik, YJWK (Kürdistan Yurtsever Kadınlar Birliği), YPJ Kadın Koruma Birliği, (YPG'nin Kadın Kolu olarak kurulan silahlı birimdir) yapılanmaları PKK tarafından organize edilerek kadın, PKK içinde etkin bir güç haline getirilmeye çalışılmıştır. Kadının önemli bir özne olarak sahaya sürülmesi, örgütün temel ideolojisi olan Marksist düşünceye dayanmaktadır. Aileyi örgüt mensubunun önündeki en büyük engel olarak gören örgüt lideri Öcalan, evlilik kurumunu da Marksist düşüncede olduğu gibi mülkiyet meselesi olarak değerlendirilmiştir. erkek egemen toplumsal düşüncenin sahip olma yaklaşımı olarak değerlendirilmiştir.

3.1.4.1.2. Akrabalık

PKK tarafından akrabalıkları kullanılarak bireyler etki altına alınmakta ve örgüte katılımın sağlanması teşvik edilmektedir. Özellikle öldürülen örgüt mensuplarının akrabaları intikam söylemleri ile etki altına alınmaya çalışılmaktadır. Öcalan Kürt kimliği bilincinin oluşumunu ve Ulusal Kurtuluş Cephesinin gelişimini acıların çoğalması, her hanede bir bedel ödenmesi üzerine bina etmiştir. Öcalan, binlerce kaybın ve cezaevlerindeki tutukluların bu süreci hızlandıracağını ve büyüteceğini ileri sürmektedir. Kürtlerin, devletle uyuşmasını ihanet olarak değerlendiren Öcalan, örgütçüyü tanımlarken örgüt idealleri ve amaçlarına bezenmekten söz etmiş, aksi halde de intikamcı basit ilişkiler olunacağını ileri sürmüştür. Burada farklı iki yaklaşım sergilenmiştir. Acıların intikam duygusunu beslemesini bir sonuç olarak ifade ederken bir yandan da bu duygulardan arınmaktan bahsetmektedir.

Örgütle bağlantılı kişiler, özellikle akrabalık ilişkilerini kullanarak çevrelerini etkilemeye çalışırlar. Yaptıkları ajitasyonlar sayesinde oluşturdukları etkiyi akrabalık güven bağı ile birleştirerek kişilerin de kadrosuna katılımını sağlamaya çalıştıkları ele geçen teröristlerin ifadelerinde ortaya çıkmıştır. Örgüt ideolojisinin güven duyulan ve yakınlık hissedilen bir akraba tarafından kişiye iletimi, kaynak — ileti—alıcı —etki bakımından etkili sonuç verdiği alınan ifadelerden anlaşılmıştır. Özellikle Doğu Anadolu ve Güneydoğu'da güçlü aile ve akrabalık ilişkilerinin olduğu göz önünde bulundurulduğunda akrabalık

ili kisi üzerinden örgütsel mesajların iletilmesinde başarı sağlandı söylenebilir.

3.1.4.1.3. Hem ehriilik

Hem ehriilik özellikle birincil ili kilerin etkisini gösterdiği geleneksel toplumlarda güçlü bir etkiye sahiptir. Bu etki diasporada kendini güçlü bir şekilde göstermektedir. Yakınla ma aracı olarak hem ehriilik özellikle yurt dışı nda ve metropol kentlerde kendini göstermektedir. Kendi ehri dışı nda farklı ehirlere göç eden aileler kendinden önce göç edenlerle ili kkiye girmekte ve aynı mahallelere yerle meyi yo un bir şekilde tercih etmektedirler. Ta ınan insanlar öncelikle hem ehriileri ile irtibata geçmekte. Yerle im konusunda onların tavsiye ve yardımlarını almaktadırlar. Büyük kentlerde olu an gecekondularda dayanı ma ve güven gibi de erler PKK lehine kullanılmı tır (Kahya & Özerkmen, 2007:110). Terör örgütü PKK, hem ehriilerin olu turdu u mahallelerde geni bir hareket alanı bulmu tur (Özeren, Sözer ve Ba ıbüyük: C.,3, S. 2 s,65). Mersin'in Akdeniz İçesi buna somut bir örnektir.

PKK özellikle 1980 ve 1990'lı yıllarda iddetten kaçarak güvenliklerini sa lamak için buldukları yerlerden göç etmi ki ileri etki altına almı tır. Yaygınla an iddet eylemleri devlete olan güven duygusunu zedelemi , ya anan maddi ve manevi kayıplar toplum tarafından büyük ölçekte devlete fatura edilmi tir. Yerinden edilme sonucu ve teröre maruz kalmı ki ilerinin ma duriyetleri Avrupa nsan Hakları Mahkemesine ta ınmı ve açılan davalarda devlet mahkûm edilmi tir. Kararlarda, devletin vatanda ın güvenli ini sa lamakla yükümlü oldu una hükmedilerek Kelekçi Köyü kararı gibi birçok karar devletin aleyhine sonuçlanmı tır.

1980 ve 1990'larda bo altılan köy sayıları resmi rakamlara göre 900 civarında iken di er kaynaklarda bu rakam 3000'lere kadar çıkmakta. Yine konuya ili kin TBMM raporunda ve STK raporlarında rakamlar farklı olmakla birlikte 4 milyona yakın ki inin yerinden oynadı ı ileri sürülmü tür. Göçler, genelde önce yakın kentlere sonra da metropol kentlere yönelmi tir. Mersin, Adana, stanbul, zmir gibi kentlere yönelen göçler belli semtler ve mahallelerde yo unla mı ve bunlarda adeta kendi içine kapanmı tır. Ya anan ma duriyetler devlet

tarafından iyi takip edilmemi tir. Bunun sonucunda PKK bu kesime yönelik güçlü propagandalar yürütmü ve göçe maruz kalmı ailelerin çocuklarından örgüte katılımlar sa lamı tir.

3.1.4.1.4. Dini De erlerin Kullanılması

PKK, dini de erlerin kullanılması bakımından dönemsel farklılıklar gösteren yakla ım içinde olmu tur. PKK'nın dayanak felsefesi olan Marksist dü ünceden kaynaklı olarak kurulu a amasında ve uzamındaki yıllarda dine mesafeli olmu ve dini yerle ik düzenle uyum sa layan sömürü aracı olarak de erlendirmi tir. Geleneksel yapının kodlarını ekillendiren tarihsel bilinç ve din, kendi felsefelerine kar ı bir cephe olarak ele alınmı ve Kürt tarih bilincini ekillendirirken slamiyet'ten önceki Ortado u dinleri ve Kürt toplumsal yapısını antropolojik bulgularla ve dayanaklarla ekillendirmek ve evriltmek istemi tir. Zerdü tlük vurgusunun, temelde örgütün kurulu felsefesi olan Marksist dü ünceye aykırı olsa da ölü bir din olması nedeniyle toplumsal dönü ümün önünde engel te kil etmeyece i kanaatinden dolayı sahiplenildi i dü ünülebilir. Oysa slam dinininin ayan dinamik bir din olarak kendi ilkleri ile kendini muhkem hale getirmi olması hususu göz önüne alındı ında örgütün dayanak felsefesi ile çatı ma içine girece i muhakkaktır.

PKK, ideolojisinin gere i olarak slam dinine olan mesafeli tutumunu 1990'lı yıllara gelindi inde de i tirmek zorunda kalmı tır. 1993 yılında dindar kesimle ili kilerini sıkı tutmak, aradaki kopuklu u gidermek için K H'i kurdurmu , ba ına da Abdurrahman Dürre'yi getirmi tir. Devlet kurumlarına muhalefet etmek amaçlı alternatif cuma namazları tertipleyen örgüt içindeki mollalar-imamlar birli i aynı zamanda cenaze ve taziye yerlerinde kendi fikirlerine yakın ki ileri göndererek örgütün tezlerini destekleyen konu malar ile toplumu etkilemeye çalı mı tır.

PKK'nın, tarihi ahsiyetleri ele alırken ikili bir tavır sergiledi i söylenebilir. PKK, Selahaddin Eyyubi'yi kahramanla tırıp sahiplenirken onun ümmetçi dü üncesine ise adeta perde çekmektedir. Yine Ahmed-i Hani, güçlü edebi ki ili i ve Kürt diline olan katkısı nedeniyle PKK tarafından saygı ile anılıyorken onun dini dü ünceleri görmezden gelinmektedir. Son dönem ahsiyetlerden

olan Seyh Said, Cumhuriyet Türkiye'sinde isyan hareketi içinde bulunmuş olmasından dolayı kendileri için kullanılan bir araç olarak değerlendirilmeli. Seyh Said'in dini kimliği gözden geçirilmeli ve kendileri ile aynı çizgide olmayan Seyh Said'in torunlarından olan kimi kişiler ise hainlikle suçlanmamıştır. Abdülmelik Fırat buna bir örnektir.

PKK, dini alanda örgütlenmeyi cephe hareketinin güçlenmesi bakımından zorunluluk olarak değerlendirilmelidir. PKK, her alanda örgütlenmeyi bir strateji olarak görmüş ve bu bağlamda STK'lar kurduktur. Bunlara DAY-DER, ADA-DER örnek gösterilebilir.

3.1.4.1.5. Etnik Kökenin Kullanılması

PKK, etnik kökene dayalı bir terör örgütü olarak temel tezini; Kürt halkı olmak bilinci ve kendisini asimile eden, sömüren, köleleştirilen egemen güç karşı zor kullanarak tam bağımsız bir siyasal alan oluşturma mücadelesi olarak iki ana eksen üzerinde geliştirmiştir. Birincisi Kürt kimliği ve bilinci ikincisi bunun karşısında olanın düz manla tırılmasıyla verilecek savaşım ile kurulacak olan tam bağımsız büyük Kürdistanı kurma hedefine dayanmaktadır. Bu bağlamda bölge egemen siyasal iktidarlarını ve devletlerini, öldüren, asimile eden, temel haklara saygı duymayan ve sömürgeciler olarak kodlarken bir cepheleşme sağlamakta. Kendi tezlerini kabul etmeyen ve farklı düz üncede olanları, ajanlar mı köle ruhlular olarak göstermek sureti ile dışlamakta ve açık hedef haline getirmektedir.

PKK, adından da anlaşılacağı üzere Kürt işçi sınıfına dayanan bir hareket olduğunu söyleyerek etnik temelli bir kalkınma oldukları iddiasını tabelalandırmıştır. Kürt halkının uzun yıllardır ezildiği ve sömürüldüğü, terör örgütünün de buna karşı direnişin adı olduğu ve PKK'nın kuruluşu ile tarihin seyrinin de değiştirildiğini savunmaktadır.

3.1.4.2. Psikolojik Yöntemler

Örgütleri kuran ve sürdüren insan, psikolojik yönü güçlü olan bir varlıktır. Do al olarak örgütler, psikolojik boyutlarıyla anlam ve derinlik kazanmaktadırlar. Örgütsel devam bakımından hayati önemde olan örgüte ili kin algı, iç ve dı çevrenin örgüte ili kin pozisyon alı nı ifade etmektedir. Örgütler kendilerine il ikin algıyı sürekli kontrol ederek kendi palan ve eylemlerini tasarlarlar.

Örgütsel yapıya inanma ve onunla hareket etme bilgi ve duygu temelli olarak ekillenmektedir. Örgüte katılımın sa lanabilmesi örgütün devamı bakımından hayati önemdedir. Örgütün katılım için sundu u maddi imkanlar kadar güven ve inanç da örgüte yönelimi etkilemektedir. Örgütlere olan güven kaubolunca örgütler kısa sürede da ılır ve yok olurlar. Bu bakımdan örgütlü yapılar insan psikolojisi üzerinde etkili olan araç ve unsurları sürekli kullanarak etki olu turmak isterler.

3.1.4.2.1. Saygı Görmek ve Kendini Gerçekle tirmek

PKK terör örgütü, iddeti ve terörü kendileri için bir araç olarak evrensel de erlerin üstünde tutar ve bir yandan da uyguladıkları iddeti ve terörü kutsayarak evrensel de erlere ula manın, demokratik düzenin tesisi için ba vurdukları bir yöntem olarak uyguladıklarını ileri sürerler. Nitekim devlet otoritesinin kullandı ı yasal ve yasal olmayan güç (devlet terörü) kar ısında zor teorisini savunarak zora kar ı zor kullanmak sureti ile hak mücadelesi yaptıklarını ileri sürmekte olan terör örgütleri kendi iddetlerini ba lı iddet olarak sunmaktadırlar. PKK'da bir terör örgüt olarak di er terör örgütleri gibi aynı dili kullanmaktadır. PKK, sivil ölümlere yol açan saldırıları, sürecin zorunlu bir sonucu oldu unu ileri sürerek eylemlerini me rula tırırken kendi taraftarlarına da de er kaybının olmadı ı mesajını vermeye çalı maktadır. Terör örgütü tıpkı Sartre gibi iddeti, ezilmi insan için devamlı bir görev ve kendisini gerçekle tirme olarak görür.

PKK, zor yoluyla, Kürt Halkını özgürle tirece ini savunmakta ve zor yoluyla saygı duyulan bireyler olarak görüleceklerini ileri sürmü tür. PKK, terörü adeta

kutsal bir ayin olarak takdim etmekte, örgütçünün bu bakımdan kendisini sorgulamasının yersiz oldu unu savunmaktadır.

Teröristler arasında dü ük benlik ve risk almayı tercih etmek, en belirgin özellik olarak öne çıkmaktadır. Nitekim Öcalan, Tasfiyecili in Tasfiyesi kitabının muhtelif yerlerinde örgütçüyü tanımlarken bütün benliklerden sıyrılmasını ve örgütün amaç ve hedefleriyle örtü mesini ve felsefesine uygun bir ki ili e bürünmesini istemekte aksi durumun örgüt için bir yük ve tehlike olu turdu unu söylemektedir.

3.1.4.2.2. ntikam Duygusu ve Duygusal Tatmin

ntikam duygusu, bireyi harekete geçiren önemli psikolojik etkenlerdendir. PKK terör örgütü etnik kimlik siyaseti yaparken ya anan bütün olumsuzlukların tek sorumlusu olarak gösterdi i egemen güce yönelik bir tepkinin ve ba kaldırının gerçekleşmesini hedeflemektedir. Öç alma iste i iddete yönelimi bir hak olarak görmeye sonuçlanmakta. Etnik temelli terör, aslında kendisini gerçekle tirmeye engel olan ve kimli ini, ki ili ini baskı altına alan oda a yönelik iddetin mantiki gerekçelerini de üretmi olmaktadır. Ki isel kimli in geli imi, ki ili in bütünlü ü ve devamlılı ı için etnik, ailesel, toplumsal, ulusal ya amı içeren kolektif bir ya amı içermektedir. Terör örgütlerince buna engel görülen her ey müzakere dı ı görülmektedir. Terör örgütleri, müzakere dı ı kabul ettikleri unsurlara yönelik kısıtlamalara kar ı iddeti, bir hak olarak görmektedirler.

ntikam duygusunun siyasal açmazlara ve çıkmazlara cevap niteli inde olabilece i gibi bireysel bir e ilim olarak, çatı malarda ölmü sevdi i biri veya akrabalarının intikamı için de örgüte katılımın oldu u ele geçen ve teslim olan teröristlerin ifadelerinde görülmü tür. PKK, kuruldu u günden bu güne toplumsal bedel ödeme ile hareketin taban yayılaca ı teziyle hareket etmektedir. Buda PKK'nın intikam duygularından beslendi inin bir kanıtıdır.

Özenti ve takdir edilme iste i terör örgütüne katılımı tetiklemektedir. Ölen teröristlerin ailelerinin örgütçe "**de er ailesi**" olarak toplumda takdim edilmesi, ölenlerin tazim edilmesi ve ehit olarak isimlendirilmesi, örgüt kayıpları için ehitlik tanzim etmesi, örgütün yazılı ve görsel yayın organlarında övülmesi ve

yüceltilmesi, örgüte katılımı te vik etmektedir. Türkiye sınırları içinde müstakil ehitlik ihdas edilmi , var olan mezarlıklarda ise gerçeikle tirilen definlerde i aretli kabristanlar olu turulmu tur. Bunların sayısı ç i leri Bakanlı ı kayıtlarına göre 30 adettir.

3.1.4.2.3. Özenti ve Takdir Edilme Arzusu

Özenti ve takdir edilme, çocukluk ve gençlik dönemlerindeterör örgütünün eleman kazanmada ba vurdu u yöntem olarak görülmektedir. Gençlerin ve çocukların psikolojik olarak kendi etkilerine girmeleri için örgüte müzahir ve örgüt yayın organlarında yapılan propagandalar, ajitasyonlar ve dezenformasyonlar büyük etkiler olu turmaktadır. Duyguların en yo un ya andı ı gençlik ça larındaki ki iler kolaylıkla etki altına alınmakta. Öte yandan örgüte katılmak bazı bireyler için adeta bir prestij ve statü sa lamaktadır.

Örgüte katılmak, halkı için bedel ödeme, kahraman olma ve ölümsüzle me fırsatı veren bir eylem olarak görüldü ünden onurlu bir davranı olarak görülmektedir.

Özgürle me, ideal bir ya am formu yakalama ve e it payla ımcı bir ortamı soluma arzusu ile örgüte katılım sa layan ki iler sürec içinde örgüt ö retisine tam teslimiyeti istenerek geri dönü ün önü kapatılmaktadır.

3.1.4.2.4. Algı Olu turma ve Algının Örgüte Kanalize Edilmesi

Algı olu turma çalı maları sayesinde terör örgütü PKK, ba arılı çalı malar yürütmü , örgüte önemli destek ve katılım sa lamı tır. Güvenlik güçlerinin kimi yanlı uygulamalarının genel bir uygulama gibi gösterilmesi, kimi ehir eylemlerinde kazara meydana gelen veya tamda kim tarafından öldürüldü ü anla ılamayan ölümlü gösteriler devletin yaygın terörü olarak iç ve dı kamuoyuna sunulmu , bu da toplumsal infiale yol açmı tır. Uludere olayı buna örnek gösterilebilir. Kimi siyasilerin açıklamaları ba lamından koparılarak kimi zaman da maksadı a an açıklamalar örgüt yayın organları ve destekçileri tarafından yo un propaganda malzemesi haline getirilmi tir. Kobani olayları öncesi PKK, DA (I D)' in Türküye tarafından desteklendi i propagandasını

yapımı ve Kürt katliamının orta ı olarak gösterilemeye çalı ılımlı oysa güvenlik güçlerinin I D'e yönelik iddetli mücadelesi bu tezi yanılamı tır. I D'in elinde olan birçok yer Türk Ordusu tarafından ele geçirilmi ve yurt içinde de I D'e yönelik çok sayıda operasyon yapılmı tır.

Örgüt yayın organları ve örgütün lider kadroları, ya anan çatı malarda güvenlik güçlerinin da ıldı ı ve örgüt kar ısında tutunamadı ı, kıt ve zor imkanlara ra men kahramanca mücadele edildi i ve güvenlik güçlerinin geriletildi i propagandası özellikle gençler üzerinde etkili olmu ve örgüte katılımı te vik etmi tir. 1993 yılında kırsalda bulunan iki karakolun ya anan baskınlar sonrası kapatılması, kaymakam konutunun bombalanması sonucu PKK köylerde megafon ile köylülere T.C. teslim oluyor, Kürdistan özgürle iyor mesajlarını vermeye ba lamı tır (Bilgi, 2014: 96). Örgütün üstünlü ü ele geçirdi i propagandası sempatizanlar üzerinde olumlu etki olu tururken kararsızları örgüte meylettirmeye ba lamı tır. Oysa örgüt lideri Öcalan mralı yargılanmasında verdi i ifadede 1993 yılının kendileri için zor bir dönem oldu unu beyan etmektedir.

4. BÖLÜM

4.1. ARA TIRMANIN YÖNTEM

Bu çalı ma, on yıllardır Orta Do unun en güçlü devletlerinden olan Türkiye Cumhuriyeti Devletinin enerjisini emen ve gerçekle tirdi i iddet eylemleri ile büyük acı ve yıkımlara yol açan PKK terör örgütünün ideolojik boyutunu ele alarak yakın ve uzak hedeflerine ula mada ileti imin rolünü ele almaktadır.

PKK terör örgütüne çocuk ya ta gerçekle en katılımlar dikkate alındı nda ideolojik ba lam üzerinden katılımları izah etmek pek gerçekçi görünmemektedir. Ancak güçlü bir ideolojik e itim ile ki ileri örgütsel amaç ve hedeflere inandırdı ı da rahatlıkla söylenebilir. Avrupa'dan, ran'dan, Suriye'den, Irak'tan ve Türkiye'den gerçekle en katılımlar birçok soruyu gündeme getirmektedir. Örgütün katılım sa ladı ı farklı co rafyalardaki katılımcıların örgütsel amaç ve hedeflerde ortakla tırılabilmesi güçlü bir ideoloji etkisine i aret etmektedir. Ayrıca bu geni yelpazeli katılım örgütün kendini geni kitlelere ifade edebildi ini de göstermektedir.

PKK terör örgütü da kadrosu olarak tanımlanan örgütün silahlı kanadının ortalama ya am yılının kısıalı ı da göz önüne alındı nda katılımcıların hangi saiklerle örgüt içinde buldukları daha çok önem ta ımaktadır. te gerek bu saiklerin ne oldu u gerekse terörizmin bir yöntem olarak kendini me rula tırmak için izledi i yöntemleri detaylandırabilmek ve detaylar üzerinden çözüm ve mücadele geli tirebilmek bu ara tırmayı önemli kılmaktadır.

Bu çalı mada ba vurulan nitel ara tırma yöntemi, sosyal bilimlerin çok kullandı ı ara tırma yöntemlerinden biridir. Nitel ara tırma herhangi bir eyin nasıl oldu unu, ne gibi özelliklere sahip oldu unu ifade eder. Olguları ortaya koyarken duygu, algılama ve sorgusal sonuçları nitelik olarak ifade ederiz. Sosyal olguları anlamak derinli ini ortaya koyabilmek tümevarımcı bir yakla ım olan nitel ara tırma ile mümkün olmaktadır. Bu tür ara tırmaları di er ara tırmalardan ayıran en belirgin özellik öznel katılımın sa lanmasıdır.

Nitel ara tırmalar; kültür analizi, etnografya- fenomenoloji- olgubilim, gömülü kuram, örnek olay çalışması, eylem ara tırması, kar ıla tırmalı tarihsel ara tırma, deney, yarı deney, hikâyesel-anlatısal analiz, feminist ara tırma, ele tirel sosyal ara tırma, biyografi-ya am hikâyesi, bibliyometrik analiz olarak sayılabilir (Sı rı, 2018;64).

Nitel ara tırmanın veri toplama teknikleri; doküman incelemesi, ar iv analizi, bireysel görü me – mülakat, odak grup görü mesi, do rudan gözlem, katılımcı gözlem, kritik olay yöntemi ve günlük olarak sayılabilir (Sı rı, 2018;64). Nitel ara tırmalarda elde edilen verilerin analizi; ara tırma yapan ara tırmacının katılımı ve de erlendirmelerini ifade eder. Verilerin analizi verilerin düzenlenmesi, gruplandırılması, kar ıla tırmalar yapılarak çıkarımlarda bulunulması, ili kilerin örüntülerin ortaya çıkarılmasını içerir. Verilerin analizi; betimsel, içerik, söylem, belge – doküman analizi olarak sayılabilir.

Çalı mamızda terör örgütü ile il ikili süreli yayınlar ve di er yazılı belgeler incelenerek PKK terör örgütünün örgüt içi ileti im ve örgütsel ba lılı ın söylemsel in asında basınını i levseli ini olgusal olarak görbilmeyi ve terör örgütünün iddet kartı dı nda kendini var etmede medyanın i levseli ini ortaya koymayı amaçlamaktadır.

4.1.1. Ara tırmanın Deseni

Nitel ara tırma yöntemi kullanılacaktır. Ara tırmanın konusuna ili ikin saha taraması yapılmı ve alan yazın incelenerek; etnografik ve fenomenolojik boyutlar göz önüne alınarak **doküman analizi** yapılmı tır. Fenomen, somut, algılanabilir, denenebilir, günlük hayatımızda var olan dünyada kar ımıza çıkan olay ve nesnelere dir. Olguların ara tırma amacını ta ıyan çalı malar için fenomenoloji – olgu bilim ara tırmasıyla ara tırma zeminini olu turan çerçevenin ekillendirildi i söylenebilir (Yıldırım ve im ek, 2016). Ara tırma deseni ba lamında teze konusuna ili kin fenomenolojik olgulara ait bilgileri direkt ortaya çıkarmak algının ne oldu unu ortaya koymak amacıyla yapılır (Sı rı, 2018).

Fenomonoloji (olgubilim), bir ki inin sosyal olaya ve durumlara dair yakla ımlarını ortaya çıkarmak, ortaya çıkardı ı ve tespit etti i gerçekli i

ara tırmacının algısına göre ortaya koymaktır. Bir olguyu derinlikli ve ümüllü ortaya koyabilmek için geçmi i ve kökeni bilmek önemlidir. Ki i davranı nı anlamak tanımlayabilmek de ki iyi tanımak öznel karakterini ya antısını tanımakla mümkün olur. Nitel ara tırmanın desenlerinden olan fenomenolojik yakla ım öznel durumun kavranmasını önemser. Fenomonoloji olguyu tanıma ve tanımlama giri imidir.

Etnografi, bir insan grubunu ya da bir grubun kültürünü anlama ve betimleme için gösterilen bilimsel çabaların bütünüdür. Nitel dü ünceye dayalı bu çabalar, ara tırılan grup ya da kültürün bütünü, bile enlerini, onların arasındaki ili kileri, kültürün mensuplarının gözünden görüp onların kültür kodlarıyla açarak anlamayı içerir. Bir grubu anlamanın anahtarı o grubun kullandı ı ileti im kodlarıdır. Kültür ve ileti im arasındaki temel ba lantı da bu noktadadır. nsan ileti iminde kullanılan kodlar kültürel kodlardır. Bu nedenle, etnograf, dünyayı ara tırılanın gözünden bakarak anlamlandırabilmek için onun kültürel kodlarını ö renmek ve çözmek durumundadır. Grup ve kültürün üyelerinden ayrı ayrı ve birlikte alınan bilgi, görü ve dü ünceler, gerçekleştirilen gözlemlerden, ar ivlerden ve literatürden elde edilen bilgilerle kar ıla tırılarak sınanır, gerekti inde alana dönülür, gözlemler görü meler tekrarlanır ve her bir bile en di er bile enlerle olan ili kileri ve gündelik ya am pratikleri çerçevesinde de erlendirilir. Bütün, bu bulguların yorumlanması ile yeniden in a edilerek anla ılmaya çalı ılır. Etnografi, niteliksel ara tırmalarda kullanılan bütün teknikleri içeren yöntemsel bir çerçeve olarak da dü ünülebilir (Kartarı, 2017).

4.1.2.Ara tırma Soruları

Bu çalı mada a a ıdaki ara tırma sorularına yanıt aranacaktır.

- PKK'nın ideolojik pozisyonu yazılı basın aracılı ı ile yayılmakta mıdır?
- Yazılı basın aracılı ı ile PKK'nın üst düzey yöneticilerinin görü leri örgüt mensuplarına etkin bir ekilde nasıl aktarılmaktadır?
- Örgüte eleman kazanmada ileti im etkin bir araç olarak nasıl kullanılmaktadır?
- Terör örgütü PKK kitleleri kurdu u ileti im a ları ile mobilize edebilmekte midir?

- Örgüte katılımı için ilerin örgüte bağlılığının geliştirilmesinde yazılı medya iletişim aracı olarak kullanılmakta mıdır?
- Terör örgütü PKK iletişim araçları üzerinden manipülatif ve dezenformatif eylemler gerçekleştirilmekte midir?

4.1.3. Araştırmanın Ele Aldığı Ortam

Araştırmamız, yazılı basın ve diğer destekleyici dokümanları ele almıştır. PKK terör örgütünün kurulduğu günden günümüze söylem, ideoloji ve argümanlarının en karakteristik şekilde yer aldığı yazılı metinler seçilmiştir. PKK'nın ideolojisi, tezleri, amaç ve hedeflerini içeren programı eksen olarak belirlenmiş etkisel olarak bağlılığın oluşumu değerlendirilmiştir.

4.1.4. Evren ve Örneklem

Araştırmanın evreni PKK terör örgütünü kapsamaktadır. Terör örgütleri, farklı coğrafyalarda farklı ideolojilerle ortaya çıkmış ve birçok yönleriyle birbirlerine benzemektedirler. İddeti benimsemiş olmaları, taban oluşturma çabaları, kendilerini meşrulaştırma çabaları ve eylemlerine yükledikleri anlam ve misyon bakımından benzerliklerin varlığından söz edilebilir. Bu evrende yer alan PKK terör örgütü, 40 yıllık bir serüvene sahiptir. İdeolojisi ve tarihsel kökleri daha eskiye dayalı olan bu örgüt, dünyanın birçok ülkesinde özellikle Avrupa devletlerinde örgütlenmiş Kürt diasporasını kendi politik amaçları için etki altına almaya çalışmaktadır. PKK Terör örgütü, kurduğu örgütlü yapı sayesinde Kürt diasporasını kullanarak buldukları ülkelerin kamuoylarını etkilemeyi hedeflemiştir. PKK terör örgütünün geniş kitleleri harekete geçirebilmesi ve dünya kamuoyunun desteğini sağlamada başarı sağlaması ve militan kadrosunun büyük kayıplara rağmen sürekli katılım sağlayarak ayakta kalabilmesi, bu çalışmada PKK terör örgütünün örneklem olarak seçilmesinde etkili olmuştur.

PKK terör örgütünün, kitle iletişim araçlarını kullanarak geniş kitlelere ulaşabilmesi ve oluşturduğu etkiyle örgütsel amaçlarını gerçekleştirmede başarılı olması dikkate değerdir. Örgütün kuruluş dönemi olan 1970'li yıllar göz önüne alındığında o yıllardan günümüze var olan en yaygın iletişim mecrası yazılı basın olmuştur. Bundan dolayı bu araştırmada örgütle ilişkili dört yazılı yayın

organını incelenecek ve örgütün hali hazırda kullandığı iletişim stratejisi anlaşılmasına çalışılacaktır. Terör örgütünün, iletişim çalışmaları ile geniş kitleleri etkilediği ve kitleleri militanlaştırdığı varsayımıyla hareket edilerek iletişim çalışmalarında ön plana çıkan söylemlerin saptanmasına ve anlamlandırılmasına çalışılacaktır.

Bu araştırmada PKK terör örgütünün yayın organları analiz edilerek örgüt içi iletişim ve örgütsel bağlılığın söylemsel inasında basınını i levsellik i araştırılacaktır. Basının i levsellik ini anlayabilmek için iletişim çalışmalarına konuttu i jargona yönelik tarama yapılmıştır. PKK terör örgütünün paradigmasını açıklayan jargonun tespiti için, örgüt lider kadrolarının açıklamaları, örgütle ilişkili olan yayın organlarının incelenmesi, örgüt sempatizanları ve örgüt mensuplarının yazılı basındaki söylemleri bu tezde esas alınmıştır.

PKK'nın araştırmada taranan yazılı yayın organlarından iki tanesi Türkçe diğeri ikisi de Kürtçe - Türkçe olmak üzere dört süreli yayın seçilmiştir. Yeniden Özgür Gündem, Özgür Gündem'in bir devamı olup Türkçedir. Seçilmelerinin nedeni, ulusal düzeyde geniş kitlelere en fazla hitap eden bir yayın organı olması ve KHK ile örgütle ilişkisinin varlığı gerekçe gösterilerek kapatılmış olmasıdır.

Serxwebun PKK'nın resmi yayın organı olarak bilinmektedir. Örgütün açıklamalarını ve eylemlerini ana yayın içeriği olarak yayınlamaktadır.

Tiroj Dergisi ise hem Kürtçe hem de Türkçe yayın yapıp özellikle kültürel konuları kapsamı alanı içerisine almaktadır. Buna ilaveten PKK'nın temel tezlerinden biri olan Kürt kültürü ve tarihi vurgusunu ön plana çıkardığından bu yayın çalışmada inceleme kapsamına alınmıştır. Tiroj dergisinin 676 sayılı KHK ile 2016 yılında PKK ile ilişkileri sürülerek kapatılmış olması da seçimde etken olmuştur.

4.1.4.1.Serxwebun (Bağımsızlık Özgürlük)

PKK terör örgütünün Almanya'da yayın yapan resmi yayın organıdır. PKK'nın kurucularından Mazlum Doğan'ın yönetiminde yayına başlamıştır. Örgütün amaç ve hedeflerini ve güncel meseleleri ele alarak özellikle taraftar kitleyi

hedef edinmi 2011 yılına kadar aylık yayınlanan ortalama 26 sayfadan olu an bir süreli yayındır.

Türkçe olarak yayın yapan bu siyasi ne riyat Türkiye’de basımı ve da itımı yasaklanmı tır. nternet eri imine de kapalı olan yayın PKK’nın eylemlerini alenile tirmesi ve eylemlerinin örgüt tarafından üstelenilmesi sıklıkla bu yayın aracılı ı ile olmu tur.

4.1.4.2.Tiroj Dergisi (Güne Nurları)

Aylık kültür sanat dergisi olarak çıkmı Kürtçe ve Türkçe iki dilli yayın yapan bir dergidir. İlk sayısı 2003’ün Mart’ında çıkmı 676 sayılı KHK ile 2016 da kapatılmı tır. Dergi, i lenen temalar ve özellikle kültür sanat ba lamında yayın yapmasından dolayı incelenmeye de er görülmü tür.

4.1.4.3.Özgür Gündem Gazetesi

30 Mayıs 1992’de yayın hayatına ba lamı 14 Nisan 1994’te Mahkeme kararı ile kapatılmı tır. Kapatılması ile birlikte Türkiye’de birçok sanatçı ve farklı gazete yazarları “Nöbetçi Genel Yayın Yönetmenli i” adıyla Özgür Gündem Gazetesini kapatılmasını protesto etmi lerdir. Bu gazete çalı anları ba at terör Örgütü PKK propagandası yapmak ve di er suçlamalar neticesinde yargılanmı ve ceza almı lardır.

Kapatılma sürecinde ve sonrasında özellikle sol kesim yayın organları Özgür Gündem Gazetesine sahip çıkmı ve çalı anlarının yargılanma süreçlerini yakından takip etmi lerdir. Bu sürecin içinde akademik çevrelerden de katılım olmu tur.

4.1.4.4.Yeniden Özgür Gündem Gazetesi

04 Nisan 2011’de Özgür Gündem Gazetesinin devamı olarak yayına ba lamı tır. Gazete özgür gündem kimli i ve yeniden özgür gündem adıyla aynı misyonu ta ıdı nı beyan etmi ve Güneydo u Anadolu’da “devlet terörü ve baskılarını afi e etmek” gizlenen ve gündemden kaçırılanları haber yapmak gibi bir misyon ileri sürmü tür.

Ulusal ölçekte yayın yapması belli gazetelerin devamı olması bakımından PKK çizgisine yakınlığı ile bilinen önemli bir yayın organı olan Yeniden Özgür Gündem gazetesi 16 A ustos 2016 yılında terör örgütüne müzahir olmak iddiasıyla 676 sayılı KHK ile kapatılmıştır.

Özgür Gündem ve Yeniden Özgür Gündem gazetelerini aslında bir ele alıp yayın politikasında de i im olmaması bakımından Özgür Gündem'in kapatılmadan önceki son bir yılını ve Yeniden Özgür Gündem'in de son iki yılını birbirinin devamı olarak ele alacağız.

4.2. Veri Toplama Teknikleri

Tarama, geçmişte de hala var olan bir durumu var olduğunu ekliyle tespit etmeyi amaçlayan ara tırma modelidir. Ara tırmaya konu olan olay, birey ya da nesne, kendi koşulları içinde ve olduğu gibi tanımlanmaya çalışılır. Onları herhangi bir şekilde de i tirme, etkileme çabası gösterilmez. Bilinmek istenen şey vardır ve oradadır. Önemli olan, onu uygun bir biçimde "gözleyip" belgeleyebilmektir (Karasar, 2020). Çalışmada uygunluğu ve tamamlayıcı olması adına tarama tekniği uygun görülmüştür.

Ara tırmada veri toplama tekniği olarak doküman- belge incelemesi-analizi kullanılmaktadır. Doküman- belge yazının icadı ile oluşturulan kayıtlar ve resimleri ifade etmektedir. Bunun dışında film, video ve foto raflar da doküman olarak değerlendirilir. Belge analizi, nitel bir veri toplama tekniği olup, tarihçi ve antropologların sıklıkla kullandığı bir yöntemdir. Ara tırmacının sorunsalına dayalı olarak belirlendiği belgelerden alınan metinlerin derlenmesi ve toplanması olarak genel hatlarıyla tanımlanabilir.

Doküman incelemesi, ara tırılması hedeflenen olgu veya olgular hakkında bilgi içeren yazılı materyallerin analizini kapsar. Dokümanlar, nitel ara tırmalarda etkili bir şekilde kullanılması gereken önemli bilgi kaynaklarıdır. (Yıldırım, Ekim, 2006;187). Nitel ara tırma yöntemlerinde olan belge incelemesi ile sorularımıza cevap bulmaya çalışırız. Üretilmiş yazılı veriler statik bir özelliğe sahiptir. Ara tırmacı üretilmiş verileri kullanarak elde edilen verilerin desteklenmesi çalışmaları içeren belge analizi destekleyici niteliğe sahiptir. Yazılı belgeler ikincil veriler olarak nitelenmektedir. Belge analizinde hangi

dokümanların incelenmesi çok önemlidir. Belge analizinde belgelerin seçimi ve belge seçim yöntemi ara tırmanın gidi atını etkileyece inden dikkatle üzerinde durulmasını gerektirmektedir.

Doküman incelemesi belli ba lı be a amada yapılabilir: 1) dokümanlara ula ma, 2) orijinalli ini kontrol etme, 3) dokümanları anlama, 4) veriyi analiz etme, 5) veriyi kullanma (Forester, aktaran, Yıldırım, im ek, 2006).

4.3. Veri Analizi

Ara tırmamızda sadece yazılı kaynaklar ele alınmı ve dokümanlar ara tırmanın amacına göre kapsamlı bir analize tabi tutulmu tur. Bunun için de örgütün yayın organı ve örgüt çizgisinde yayın yapan dergi ve gazetelerin yanı sıra örgütün kurulu sürecinden günümüze yaptığı ı kongre kararları, örgüt manifestosu, PKK tüzü ü, KCK Sözle mesi, örgüt yöneticilerini yayınladı ı kitap ve makaleler, örgüt liderinin mralı savunmaları, mralı görü meleri, ve örgüte dair yazılmı di er kitap ve makaleler birlikte ele alınarak durum tespiti ve yorumlar yapılmı tır.

Doküman incelenmesinde ele alınan süreli yayınlarda bir sınırlandırılmaya gidilmemi olmakla birlikte doküman incelemesinde a ırlık verilen dönemler olmu tur. Örgüt tarihi bakımından önemli olan dönemler süreli yayınlarda a ırlıklı olarak; İlk eylem yılları, terörün en çok tırmandırıldı ı 1989-93 yılları, Öcalan'ın yakalandı ı 1999 yılı, KCK sözle mesinin örgütçe kabul edildi i 2005 yılı ve 2014-2015 yılları ele alınmı tır. Bu çalı mada ara tırmacı tarafından PKK'nın örgüt içi ileti iminin ve örgütsel ba lılı ın söylemsel in asının somutla tırılması için belirlenen 21 ba lık;

1. Örgütün Amaç Ve Hedeflerinin Alenile tirilmesi
2. Örgütün Tarihsel Bilinç Olu turma Çalı ması
3. Özgün Kültür Vurgusu
- 4.Örgüt Liderli inin Ön Plana Çıkarılması Liderlik Kültünün Olu turulması
5. Lider Kadronun Görü ve Dü üncelerinin Aktarılması
6. Dü manla tırma ve Hesapla ma
7. Sosyolojik Ayrı manın Sa lanması
8. Devletin Politik ve Ekonomik Uygulamalarının Ele tirilmesi

9. Devletin Güvenlikçi Uygulamalarındaki Yanlı ların Propaganda Malzemesi Olarak Kullanılması
10. Örgüt Eylemlerin Haberle tirilmesi
11. Ölümlerin Kutsanması ve Örgütsel Amaçlar için Kullanılması
12. Öldürülmü Örgüt Mensuplarının Ailelerine De er Verilmesi ve stihdam Önceli inin Sa lanması
13. PKK'da Kod sim Kullanılması
14. Örgüt Mensuplarının Kahramanla tırılması ve Rol Modelli i
15. Adanmı lık Karakterinin Yüceltilmesi
16. Kürt Sosyal Yapısının Yeniden n ası
17. Feodalizmle Mücadele
18. PKK'nın Din Anlayı ı ve Yerle ik Dini De erlerle Mücadele
19. Kürt Toplum Sosyolojisinin Kadın Üzerinden Yeniden ekillendirilmesi
20. Ekoloji ve nsan Odaklı Toplumsal Bilinç Olu turma
21. Paralel Devlet Kurma Çalı maları ve KCK Sözle mesi.

Maddelerinden oluşmaktadır. Doküman olarak yazılı basın ve di er yazılı materyallerin içerikleri bu ba lıklar çerçevesinde ele alınmı tır.

4.4. Sınırlılıklar

Çalı mada kullanılacak metinleri belirleyebilmek amacıyla ara tırmacı tarafından birtakım tarama ve seçim ölçütleri belirlenmi tir. PKK terör örgütünün kurulu ve sonrasında ileri sürdü ü tezleri i leyen, yayan süreli yayınlar ele alınmı tır. Çok sayıda PKK terör örgütü ekseninde yayın yapan süreli yayın bulunmakla birlikte bunlardan sadece dört tanesi ele alınmı tır. Örgüt içi ileti imi ve örgütsel ba lılı ın söylemsel in asının gösterilmesi ve anla lmasında ara tırmacı tarafından geli tirilmi 21 ölçütü yansıtmada yeterli oldu una kanaat edilmi yayın organları seçilmi tir. PKK terör örgütünün resmi yayın organı ve KHK ile terör örgütüne müzahirlik suçlaması neticesinde kapatılmı 3 adet süreli yayın ve birde yurt dı ında yayın yapan PKK resmi yayını olan süreli yayın ele alınmı tır.

Ara tırmamızın konusu olan terör örgütü PKK'ya ili kin bazı veriler güvenlik gerekçesi ile güvenlik birimlerinden alınamamı tır.

5. BÖLÜM

5.1.BULGULAR

5.1.1.PKK Terör Örgütünün Örgüt İletimi Ve Örgütsel Bağılılığının Söylemsel Alanında Yazılı Medya

İletim mecralarının gelişimi, terör örgütlerine yeni alanlar kazandırmı bölgesel sorunların sınır ötelere taşınmasında kullanılan bir araç olarak da statükoyu zorlamıdır. Terör örgütlerinin varlığını duyurmasına ve beslenmesine aracılık eden medya, terör örgütlerinin en önemli silahı haline gelmeye başlamıdır. Gelişen teknoloji, medya sahipliğini ve medya üzerindeki kontrolü etkilemiştir. Devlet aygıtının kontrol mekanizmaları, kesin bir şekilde terör örgütlerinin iletişim araçlarını sonlandıramamı aksine gelişen teknolojinin erişimi kolaylaştırmasıyla terör örgütlerinin hareket alanı genişlemiştir.

Terör örgütleri devletlerin çatışması ve gizli mücadelelerinden yararlanarak kontrol edilebilir kimi mecraları bu ülkelerde kurumsallaştırıp işleterek çatışmaları devletin hukuk rejiminden kurtularak faaliyet yürütmektedir.

PKK terör örgütünün, Kürt ve Türk solu mensubu yükseköğrenim görmüş kadrolarca kurulmuş bir örgüt olması örgütün karakterini şekillendirmiştir. Örgütün Marksist-Leninist çizgisi baskın bir özellik olarak örgüt programını ve propaganda dilini etkilemiştir. PKK, kendini bir iktisadi sınıfa dayandırmak istemi ve kendini öyle tanımlamıdır. PKK, Marksist yaklaşımın sınıfsal mücadele retoriğini, Kürt toplumundaki feodal yapı, toprak paylaşımı ve işsizlik konuları üzerinden yoğunluklu olarak ele almı ve mesajlarını iletmiştir.

Dümanlaştırma ile bir cephe oluşturmaya çalışmıdır. Türk Solunun egemen güçler kavramını “Kürtlerin düman egemen güçler” şeklinde yorumlayarak hedefine bütün bir ulusu almak yerine sınıfsal bir mücadele zemini üzerinden egemen sınıfa karşı hak mücadelesi olarak kendisini kodlamıdır. Egemen gücü bütün kötülüklerin kaynağı olarak gösteren PKK, kimi yaklaşımlarında dayanmak istediği etnik yapıyı, dümanlaştırdığı etnik unsur karşısına dikerek cephelemeyi gerçekleştirmeye çalışmıdır. Yaşanan olumsuzlukların telafisi ve var olabilmeyi kendi etnik köklerine sarılmak ve buna karşı olan her unsuru

düman ve ajan olarak kodlamak sureti ile kimlik oluşturmak isteyen PKK, sosyalist dümanın her ulusun kendi kaderini belirleme anlayışını temel almıştır. Bu temel üzerine inşa edilen siyasi çizgi tam bağımsız birleşik Kürt devleti kurma hedefini ifade etmektedir.

PKK terör örgütü bütün çalışmalarını yazılı metinlere aktararak kurumsal bir hüviyet göstermeye çalışmıştır. Örgüt ideologlarının fikirleri ve örgütün amaçları yazılı mecralar kullanılarak yaygınlaştırılmaya çalışılmış ve bu yönde önemli sayılabilecek örgütlenmeler gerçekleştirilmiştir. Örgüt çevrelerinde çok sayıda kitap neşredilmiştir. Yerel ve ulusal ölçekte gazeteler ve dergiler çıkarılmıştır. Televizyon kanalları kurularak uydu yayınlar gerçekleştirilmiştir. Bu kanallar sayesinde etkin bir propaganda gücü elde eden örgüt, geniş kitlelere ulaşarak etki altına aldığı kişileri eylemlere teşvik etmiştir.

PKK, dayanmak istediği sosyolojik tabana yönelik kendi fikirlerini kabul ettirmek için başvurduğu en temel iletişim aracı olarak yazılı mecraları kullanmıştır. Örgüt, sosyolojik tabanın kendi isteği doğrultusunda dönüşümde yazılı metinleri kullanmıştır. Ancak bu yazılı metinler, daha ziyade üniversite ve lise gençliği üzerinde kullanılmıştır. Yazılı metinler, örgütün eğitim kamplarında eğitim materyali olarak önemli seviyeler görmüştür.

Mesaj verebilme kabiliyetine erişmiş her birey sözel olarak özellikle sosyal ağlar sayesinde çekirdek çalışmalarda yer almakta ve sosyal iletişim yoluyla örgütsel mesajlar, örneği olarak sohbetlerin konusu olmuştur. Örgüt bu yolla hayatın her alanında yol almaya çalışmıştır. Arkadaşlık, akrabalık, hem ehriplik, bölgecilik gibi sosyal yöntemler kullanan örgüt çalışmalarını ilk etapta küçük alanlarda ve dar çerçevede yürütmüştür.

PKK, kuruluş yıllarında çekirdek kadro ile taraftar ehirlerde ve kimi STK'larda gerçekleştirdikleri toplantılar aracılığı ile kendisini tanıtmak ve taraftar bulma çalışmalarına girişmiştir (Örtülü, Pirim; 2000: 26-29). 1977 yılında yazılı metin olarak Öcalan tarafından parti programı kendi deyişimi ile "Haki Karer'in anısına" yazılmıştır. Parti programı ve örgütün dayanak felsefesi, örgüte militan kazandırmada temel dayanak olmuştur.

Din, ideoloji ve etnik köken temelli terör örgütleri kendilerini in a ederken olumsuzluklar üzerinden kendi varlıklarını gerekçelendirmekte ve çatı maya kendi sahalarında varlık gösteren kendilerine muhalif olan unsurlara kar ı acımasız bir süreç yürüterek süreci ba latmaktadırlar. Kendilerine benzeyen unsurlarla çatı rken ileri sürdükleri suçlamalar birbirine benzemektedir. Nitekim selefi dü üncede olan terör örgütleri di er Müslüman unsurları hedef alırken dini araçsalla tırdı ı ve bu araçsal kullanımı kendi temel dayana ı haline getirmekte ve di erlerini dini yozla tıran ve sapkınlar olarak suçlayarak kendine me ruiyet kazandırmaktadır. PKK da kendi gibi etnik temelli olan olu umları kendi çatısı altına girmemi ise ajanla mı yapılar ve cepheyi zayıflatan hainler olarak tanımlamı tır. slam topraklarını yozla tıran ve kölele tiren “slam nancının” yok edilmesi ve “gerçek slam nancının” in asıyla slam topraklarını özgürle tirmeyi ileri süren DEA , saldırılarını daha çok kendisi gibi slam dinine mensup olanlara yöneltmi tir. Benzer tavır ve paralel gerekçeleri PKK’da da görmekteyiz. DEA , kendilerine benzeyen ve kendinden görmediklerine mürted demi tir(Özer,2016:253-263). PKK hain ve ajan diyerek aynı kategorik yakla ımı sergilemi tir.

Terör örgütlerini güçlü kılan en önemli unsurun insan oldu u dü ünülürse destek kazanmak isteyen terör örgütlerinin insan odaklı faaliyetler içinde olması da kendileri açısından bir zorunluluktur. nstanların dü ünce ve duygu boyutunu etkilemek isteyen terör örgütü PKK’nın, en önemli çalı ma alanı olarak ileti im çalı malarını gördü ü ileri sürülebilir. PKK’yı güçlü kılan unsurlardan olan medya çalı maları, örgütün ideolojik altyapısını tanıtmayı ve taraftarlarının motivasyonunu arttırmayı temel konu edinmi tir.

PKK terör örgütü yazılı medyayı aktif bir ekilde kullanmakta ve her türlü medya mecrasını ideolojik araç olarak yapılandırmı tır. PKK, medya mecralarını örgüt için kullanıldı nda de erli ve anlamlı bulmaktadır. leti im araçları terörün küreselle mesinde önemli bir i lev görmektedir. PKK da özellikle Kürt diasporası üzerinde etkili olmak için özellikle Avrupa merkezli çok sayıda yayın çalı ması yapmı tır. Bu çalı malar kimi Avrupa ülkesinde yasal bo luklardan kaynaklnmı kiminde ise demokratik uygulamalar gere i basın yayın hürriyeti ba lamında de erlendirilerek izinler ilgili ülkelerden alınarak yayın faaliyetleri yürütülmü tür. Aslında en önemli etkenin ülkeler arası

mücadelenin, rekabetin bu süreçlerde belirleyici oldu unu iddia etmek yanıltıcı olmaz.

Tezimizde terör örgütleri ile ilişkide olan ve örgütün yayın organı olarak faaliyet gösteren yayınlardan dört tanesi seçilmiştir. Terör örgütü ile herhangi bir bağlantı bulunmayan yayın organlarının terör örgütü ile simbiyotik bir ilişki (https://muttakilik.com erişim 2019) içinde olduğunu söyleyebiliriz. Biz burada simbiyotik bir ilişkiyi sadece örgütün bir aracı olan ve örgütün kontrolünde olan yayın organlarının sistemik olarak örgüte sağladığı katkıyı ortaya koymaya çalışacağız.

Diğer yayın organlarının karlılığı faydasını ifade eden simbiyotik ilişki daha ziyade terör örgütlerini haber malzemesi olarak değerlendirilen yayıncıların ekonomik beklentileri, örgüt eylemlerini tiraj aracı olarak değerlendirilip ticari bir metaya dönüştürmeleri olarak görülebilir. Örgütün kendi yayın organları ise örgütsel amaçlar için kurulmuş ve siyasallaşmış bir vasıta olarak konumlandıklarından ticari kaygı taşımazlar. Tek kaygıları örgütsel amaç ve hedeflerdir.

5.2.1. Örgütün Amaç ve Hedeflerinin Alenileştirilmesi

PKK terör örgütü kurulmadan önce çekirdek kadro olarak bilinen kişiler toplantılarını ve söylemlerini büyük bir gizlilik içinde yürütmüşlerdir (Pirim, Örtülü: 2000;25-27). “Kürdistan bir sömürgeci” çıkışı ile anti sömürgeci faaliyet içine girme iddiasıyla (1973 Nevruz bildirisini) eyleme geçen ve kendilerine “Kürdistan Devrimcileri” adını veren Öcalan ve arkadaşları, 1976 yılı Dikmen toplantısında bağımsız örgütlenme kararı alan örgütçülerin görev ve sorumluluklarını belirlediler.

Öcalan ve arkadaşları toplantı ve toplumsal eylemler ile kendilerini alenileştirmek ve toplumun gündemine taşınma kararı gerektiren bir dizi faaliyetler gerçekleştirilmeye başladılar. Nitekim ilk eylem olarak Marksist olan ancak Öcalan ve arkadaşlarıyla ortak hareket etmeyen Fevzi Aslan'ının cenazesini sahiplenerek gerçekleştirilen cinayetin devlet tarafından gerçekleştirildiği söylemini yayarak etkiledikleri kesimle gerçekleştirdikleri cenaze töreni ilk siyasi eylemleridir. 1976, 1977 yıllarında yoğunlaştıran faaliyetlerde dağıtılan bildiriler ile siyasi mesajlarını çevreye yaymaya başladılar. 1977 yılında parti

programı yazılarak partile me süreci ba latılmış oldu. PKK, i ç i sınıfına dayanan Marksist bir parti olarak yola çıkmış tır. Ancak “Kürdistan’da” böyle bir i ç i sınıfı olmadı ından sosyalist dü üncenin retori inden öte bir anlam ifade etmeyen PKK tabelası daha sonra Leninist çizgi ve Maoist anlayı ile zor kullanarak var olma ön görüşüyle siyasi bir hareket olmaktan çok iddet eylemleri ile anılan bir terör örgütüne dönü mü tür.

PKK terör örgütü, kurulu a masından önce 1973’ten 1976 yılına kadar do u ve Güneydo u illerinde örgütlenerek kendini tanıtmayı ve sahip oldu u ideolojiyi yayarak taban olu turmayı hedeflemi tir. Bu süreçte önemli ölçüde örgütlenmi ve hatta silahlanmı olmalarına ra men silahlı eyleme giri meyen örgüt, varlı ını dü ünsel zeminde geli tirmeye çalı mış tır.

PKK’nın, programı 1977 yılında Öcalan tarafından yazılmış tır. PKK’nın kurulu süreci 1978 yılında, A. Öcalan, ahin Sönmez, M. Hayri Durmu , Baki Karer (1977 de öldürülen Haki Karer’in Karde i), Cemil Bayık, Ferzende Ta aç, Ali Haydar Kaytan Mazlum Do an, Hüseyin Topgüder, Kesire Yıldırım (Öcalan), Duran Kalkan, Mehmet Turan, M. Cahit ener, Ali Gündüz, Ali Çetiner, Sakine Cansız’ın katılımı ile ilk Kongresini Diyarbakır’ın Fis ovasında bulunan örgüt mensubu Seyfettin Zo rulu’nun evinde yapılan toplantıda ekillenmi tir. Bu toplantıda partile me kararı alınmış ve partinin adı Partiya Karkeran Kürdistan (PKK) olarak belirlenmi tir.

PKK’nın Ba lıca Özellikleri:

- Devrimci ve etnik temelli olması,
- Sömürgecilikle ili kilendirilen tüm alanlarının hedef alınması,
- Devrimci kimlikle toplumsal de i şime yönelik yeni toplum in asının amaçlanması,
- PKK önderli ini ele alması – Kürdistan’da bütün sınıfların tek yapının yani PKK i ç i sınıfının arkasında toplanması,
- Halk gücünün seferber edilip uzun vadeli halk sava ını gerçekleştirme,
- PKK mücadelesinin Kürdistan ile sınırlı olmayıp bölgesel çapta geli mesi (PKK’nın programı, 1977) olarak ifade edilmi tir.

PKK’nın kendisi için tanımladı ı görev alanları:

- Sınıfsız toplum meydana getirmek,

- Türk sömürgeciliğinin Kürdistan üzerindeki hâkimiyetine son vermek,
- Ulusal bağımsız ve demokratik bir toplum gerçekleştirmek,
- Kürdistan'ın ekonomik bağımsızlığını sağlamak,
- Sömürgeci yozlaştırıcı eğitim ve kültür kurumlarını sonlandırıp ulusal programı hayata geçirmek,
- Kürtçenin bütün lehçelerinin gelişimini sağlamak ve birini ulusal dil haline getirmek,
- Kürdistan devrimi ile Kürt birliğini sağlamak,
- Uluslararası ilişkilerde proleter enternasyonalizme uymak,
- Tam bağımsız Kürdistanı kurmak için uzun süreli halk savaşını yürütmek, (PKK'nın Programı,1977) olarak sıralanmıştır.
- PKK ideolojik öncü güç olarak cephe ve ordunun hareket stratejisini ve çizgisini belirleyen olarak tarif edilmiştir.

PKK, etkin olmak istedikleri sahada kendileri gibi etnik temelli örgütleri ilkel milliyetçilik çabaları olarak değerlendirmiş ve kendilerinin bundan uzak olduğunu ilan etmiştir. “Kürdistan” gerçekliğinin reformist burjuva yaklaşımlarını ve ilkel etnik milliyetçiliğini ret ettiğini ve objektif koşulların devrimci bir çözümü dayattığını bunun da Marksizm - Leninizm çizgisi olduğunu savunur. Öcalan, mücadele sürecinin ulusal kurtuluş problemini çözen tek önder güç olan PKK gerçekliğini doğrudan iddiasına kendi varlıklarını (Öcalan, 1993/g;12) dayandırmaktadır. Nitekim PKK, kendi gibi etnik temelli örgütleri baskı ve tehdit kullanarak ortadan kaldırmıştır.

Öcalan ve arkadaşları partilemeyi bir zorunluluk olarak görmektedirler. Partileme ile sağlanacak kurumsallaşma sayesinde parti programını gerçekleştirmeyi hedeflemiştir. Kurumsal bir yapının, içinde görev alacakların kimliklerinden daha üstte olabilmesinin, bireylerin partiye hizmet ederek cephelemeyi sağlaması ve mücadeleye derinlik kazandırmasıyla mümkün olacaktır. Öcalan tarafından ileri sürülmüştür. Öcalan, PKK'yi bir diriliş olarak tanımlarken yok olmakta olan bir ulusun tarih sahnesinde yeniden var olması olarak ifade etmiştir. Öcalan, PKK'nın varlığı ile birlikte Kürtlerin “*kimliğine sahip çıkma, varlığını kanıtlama ve bu temelde insanca yaşama hakkını elinde bulundurmaya çalışması*” (Öcalan, 1993/b: 18) der. Yine PKK'nın kısa tarihini bir hak arama çabası olarak göstermiş, zorbalığa karşı

verilen mücadelenin bir dümanı de ifre etme savaımı olarak yol aldıını ileri sürmü tür.

Öcalan, PKK'nın zor kullanma aracı olarak i lev görece ini ve bunun da kendi onurlarına sahip çıkmanın bir yolu oldu unu ileri sürmü tür. Bu görüşünü gerekçelendirirken egemen Türk güçlerinin cinayetler, soykırım, ya macılık, kölele tirme vb. suçları i ledi i iddialarına dayandırmaktadır. Öcalan, PKK'nın iddetini gerekçelendirirken *“ülkemin üzerine karabasan gibi çökerek onu kasıp kavuran, halkımız üzerinde en a ır baskı ve sömürüyü uygulamakla da yetinmeyip her türlü hukuksuzlu a ba vuran pervasız uygulamaları sürdüren ça dı ı guruh bu yetkiyi kimden alır? Yüzbinlerce ki ilik fa ist ordusunu üzerimize salmı , okul denen soykırım kurumlarını en ücra kö elerimize kadar yaymı ve uyguladı ı ekonomik politikaları ile ülkenin altını üstüne getirme me ruiyetini nereden almaktadır?”*(1993/b;22,23) sorularıyla ilette i mesajında hedefler göstermektedir. PKK eylem tarihinde bir dönem öldürülen ö retmen ve yakılan okulların fikri alt yapısında bu dü üncenin yattı ı rahatlıkla söylenebilir. PKK, e itimcilere kar ı i lenen cinayetler nedeniyle gördü ü kamuoyu baskısı sonucu bu eylemlerine son vermi tir.

Öcalan, mralı savunmalarında köy baskınlarına yönelik öldürülen sivillerin bir hata oldu unu kabul etmektedir. Ancak örgütün yayın organlarında ise korucu ve öldürülen ö retmenler ile ilgili haberlerde çarpıcı ifadeler kullanılmı tır. Garzan'da (L CE) sömürgeci e itim felç oldu man eti ile verilen haberde asimilasyon yuvaları, özel sava karargâhları olarak tanımlanan okulların yakıldı ını haberle tirmi tir. (Serxwebun, Nisan 1994, s. 4) Elazı Kovancılarda Ferrokrom çisi 9 ki inin öldürülmesi de *“T.C.'nin talan ekonomisinin 9 mimarı cezalandırıldı”* (Serxwebun, Nisan 1990,s.3) ekinde haberle tirilmi tir.

PKK, saldırıları ile bölgenin hâkimi oldu unu ve ihkak-ı hak eylemi yaptı ını savunmaktadır. Eylemlerini hak arama veya hakkı yerine getirme olarak kamuoyuna lanse etmektedir. PKK kullandı ı dil ile saldırılarını me rula tirmaya çalı rken iddeti gerekli ve me ru bir araç olarak sunmaktadır.

PKK, zor kullanma teorisini bir çıkı olarak sunarken devlet ve kurumlar eytanla tırılmakta. PKK, zor kullanılmasının gerekçelerini sosyolojik ve psikolojik ö eler ile gerekçelendirirken kendi ideolojik ba lamını temel dayanak yapmaktadır. Devlete yönelik siyasal çözümler ve sosyal düzen ele tirisi Marksist bakı esas alınarak yapılmaktadır.

PKK, ba vurdu u iddet ile toplumu terörize ederken devleti iddet sarmalının içine çekmeyi hedeflemi tir. Yaygın ve geni iddet alanı sayesinde sosyolojik zeminini geli tirmeyi hedefleyen örgüt, devletin uygulayaca ı iddet sayesinde kendini güçlendirece ini dü ünmektedir. Öcalan'ın, yüzbinler kaybedilmeden bu hareket kitleleşme mez deyi i terör eylemlerinin amaç ve hedefini ortaya koymaktadır. iddet ma durlarını ço altmayı hedefleyen örgüt, bu sayede sorunu siyasal bir zemine çekçe ini dü ünmektedir.

PKK, ba vurdu u terör eylemleri ile ülke düzeyinde ve uluslararası düzlemde kendini siyasi bir proje olarak kabul ettirmeyi amaçlamı tır. Öcalan, 8 Haziran 1993 yılında Lübnan'ın Barelias kasabasında yaptı ı toplantıda "örgütün ana hedefinin ba ımsızlık temelinde siyasi olarak tanınmak" oldu unu açıkladı tır. (Pirim, Örtülü; 2000:162) Kürdistan Ulusal Meclisi (KUM) kurma giri imi de buna dayanak olarak gösterilebilir.

Serxwebun'un çıkan ilk sayısında vaolu sal gerekçesini PKK'nın Kürdistan devriminin yolu adlı çalı masına vurgu yaparak ideolojik eksenlerini i aret eden kavramları kullanarak Kürt halkının sesi ve gerçekli ini sunmak oldu unu ifade etmi tir. Yine ilk sayısında PKK'nın I. Konferansını haberle tirmi tir. Konferansta ele alınan konular ba lıklar halinde kısa açıklayıcı ifadelerle sunulmu tur. ç sayfada PKK'nın 3. Kurulu yıl dönümü münasebeti ile kaleme alınan yazıda PKK'nın tezleri i lenmi tir. Çarpıcı ifadelerle kini, dü manlı ı ve ayrı mayı öne çıkaran ifadeler kullanılmı tır. Serxwebun'un 206. Sayısında "Devrimde Karar, Sosyalizmde Israr, Atılım Ve Zafer" ba lıklı yazıda ele alınan içerik örgüt ideolojisinin önemine vurgu yaparken bölgesel siyasi geli melerde sahip oldukları ideolojinin çözümde temel alınaca ına vurgu yapılmaktadır.

PKK, emdinli ve Eruh ilçelerinde 15 A ustos 1984 yılında gerçekle tirdi i baskın eylem ile büyük bir a kınlı ı yol açtı ve ilçe merkezindeki camilerin

minarelerinde örgüt propagandası yapmıştır. Bu eylem PKK tarafından tarihi bir gün olarak kabul edilmiş ve sonraki yıllarda bu günlere denk gelen zamanlarda çeşitli eylemler yapılmıştır. Serxwebun 1989 a ustos özel sayısında derginin tamamında örgütün öldürülen lider kadrosuna yönelik kutsamalarda bulunulmuştur; Öcalan'ın düşünceleri ve analizleri yoğunluklu olarak incelenmiş ve arıları anlatılırken askeri ve politik olarak devletin girdiği aşamalar incelenmeye çalışılmıştır. Yapılan değerlendirmelere bakıldığında kişisel kanaatler gerçeklik olarak sunulmaktadır. Örgütsel amaç ve hedeflerin gerçekleşmesi için yakın olduğu söylenmekte ve kendi çevresini ateşleyecek propagandist bir üslup kullanılmaktadır. PKK'nın mücadele stratejisine bakıldığında birinci amaç stratejik savunma, ikinci amaç denge sağlamak, üçüncü amaç stratejik saldırı amaçları olarak belirlenmiştir. Öcalan'ın Serxwebun'un özel sayısında ileri sürdüğü bazı bugün dahi değerlendirildiğinde belirlenen stratejilerin tutturulamadığı açıktır. Bölgede devlet kurumsal olarak çökertilememi, kontrolü örgüt ele geçirememi, toplumsal halk direnişi bir cephe hareketi olarak güvenlik güçleri ile karşı karşıya gelmemiştir. Maoist süreci tatbik etmek isteyen strateji başarılamamıştır. Hendek ve barikat sürecinde de halkın desteği hiç sağlanamamıştır ve halka yerlerinde kalıp kalkan olmalarını isteyen teröristler büyük hayal kırıklıkları yaşamıştır.

PKK çatısı altında örgütçü olarak yaşamı idealize edilirken kimi zaman örgüte katılımı kişilerin aşkından örgütsel yaşamı değerlendirmeler yapılmıştır ve teröristlerin çok mutlu ve sıcak bir ortamda oldukları, gerçek dayanışma, sahiplenme, kardeşlik, fedakârlık ve kendini bulmanın örgüt kamplarında ve çatısı altında yaşadığı uzun uzadıya anlatılmıştır. Örgüte katılımı teşvik edecek özendirici söylemler geliştirilmiştir. Serxwebun'un hemen hemen her sayısında öldürülen teröristler ile ilgili yapılan haber ve anma yazılarında örgütçülüğün ulviliğine vurgu yapılırken ülke, namus, eref, feda, insanlık, benlik, ezilimsizlik, haksızlık, direniş ve ehillik kavramsal olarak ön plana çıkarılarak etki oluşturulmaya çalışılmıştır.

Cemil Bayık, "Geri Adım atmak ölümdür" yazısında Öcalan'ın yakalanmasının kendi çizgilerinde bir dengeyi açmayacağını ifade etmekte ve bu durum karşısında uzlaşma veya geri adımın büyük bir yıkım ve yok oluşa yol açacağını

iddia etmektedir. Liderlerine de dokundurtmayacaklarını söylerken devlet tehdit edilmekte ve liderlerinin yakalanma sürecini komplo olarak de erlendirmektedir.(Serxwebun,1999,Sy.206)

KCK sözle mesi çerçevesinde PKK'nın kendini ve söylemini yeniden konumlandırmaya ba ladı ı 3 Ocak 2005 sayılı Ülkede Özgür Gündem gazetesinde PKK'nın yeni yıl mesajı yer almı ve mesajda Ekolojik Toplum Paradigması ı ı nda PKK'nın yeniden yapılanaca ı ifade edilmi tir (Ekolojik Toplum Paradigması A. Öcalan tarafından geli tirilmi tir).Görüldü ü gibi Ülkede Özgür Gündem Gazetesi örgütsel amaç ve hedefleri haberle tirerek geni bir kesimin haberdar edilmesini sa lamı olmaktadır.

5.2.2.ÖrgütünTarihsel Bilinç Olu turmaÇalı ması

Toplulukların tarihi, ırksal kökeni, zaman uzamında ya adı ı serüven ve ya amsal formlarını içerir. Topluları di er toplumlardan ayrı tıran veya tanınmasını sa layan tarih, aynı zamanda bütün toplulukların ortakla tı ı payla ımları da ifade etmektedir. Tarihsel bilinç, Bergson'un ifadesi ile hafızadır. Hafıza, birey ve toplulukların geçmi te elde etti i kazanımlar ve deneyimlerle olayların farkına varmasıdır.

Terör örgütü PKK'nın, tezlerini gerçekle tirmek için dayanmak istedi i sosyolojik tabanı kendi tezlerine inanan bir topluma dönü türmek için ileri sürdü ü bir tarih tezi vardır. Örgütün tarih okuyuculu u Marksist yakla ımlar göstermekle birlikte özellikle örgüt lideri ve lider kadrosunun anlayı ının baskın oldu u bir tarih okuyuculu unu içerdi i görülmü tür. PKK'nın birçok tarih tezi farklı tarih kaynaklarınca desteklenmemekle birlikte kendi içinde tutarlı bir ili kiler yuma ı olu turmaya çalı tı ı gözlenmi tir.

PKK terör örgütünün tarih okuyuculu u ve ortak bir tarih bilinci çabaları bugünkü eylemlerini ve siyasi açılımlarını desteklemeye yönelik bir bakı ile ekillenmi tir. Yakla ık 1000 yıllık slam inancı temelli tarihsel geçmi bir bütünlük göstermemekte ve tarihi ahsiyetler daha ziyade kendi tezlerine yönelik de erlendirilmi tir. Ahmed-i Hani, eyh Sait, dris-i Bitlisi de erlendirmeleri buna örnek gösterilebilir. Ahmed-i Hani'nin edebi ki ili ine vurgu yapılmı ve bir de er olarak benimsenmi ken inanç boyutuna vurgu

yapmaktan kaçınılmı tır. Ha keza eyh Sait'in direni ve ba kaldırı karakterine yo unluklu vurgu yapılmı ken dindarlı ina çok az de inilmı tır. dris-i Bitlisi ise hain olarak de erlendirilmı tır.

PKK'nın tarih tezinin aslında bir ulus yaratmak anlayı ina dayalı oldu u ileri sürülebilir. Çünkü örgütün tarih okuyuculu u, ya anan olumsuzluklardan kurutulmaya ve mevcut durumdan çıkı ı sa lamaya yönelik cephele meyi içeren ve kısmen ayrı tırıcı bir dili içermekte. PKK tarihi ayrı tırıcı tanımlamalar üzerinden gerçekte tirirken ulusların övgü dolu tarih tezleri ile kendilerini yüceltme yakla ımını sergilemi tir. Uluslar tarihlerini ço u zaman nesnel davranmadan yazım yoluna gitmektedirler. Ba arılar üzerine olu turulan tarih anlayı ları kahramanla tırmalara sıklıkla ba vurmakta ve böylece muhatap nesillerin zihinlerine mesaj verilmektedir. Ba arısızlıklar ise talihsizlik ve ihanetler ile izaha çalı ılarak toplumsal benlikte olu acak hasarı en aza indirgeme gayretine girilmektedir. PKK tarih okuyuculu unu bu iki ana aks üzerinden götürmektedir. Bu yolla hainler lanetlenerek ve toplumun vicdanında mahkûm edilirken kahramanlık ve fedakarlık örnekleri ile toplumsal benlik güçlendirilmeye çalı ılmaktadır.

PKK tarih bilincini kendi tezleri do rultusunda vermeye çalı ırken ele aldı ı tarihi olayları ve dönemleri kendi ideolojisinin jargonu ile açıklamaya çalı maktadır. Sıklıkla tarihi kendi tezlerini desteklemeye yönelik açıklarken PKK, tarih yazıcısı olarak kendini yeni dönemin öznesi olarak konumlandırmaktadır. PKK'nın ortaya çıkmasını, Kürt halkının i gal ve yok edilmeye yönelik süreçlere kar ı direni inin zirvesi olarak konumlandırmaktadır. Bu konumlandırma ile PKK kendisini bütün Kürt halkının etrafında kenetlenenece i yegâne olu um oldu unu ifade etmeye çalı maktadır. Serxwebun'un ilk sayısında Kürdistandaki geli meler olarak açıklanan yazıda direni denilirken tarihe önemli vurgular yapılmaktadır. Ortado u'daki geli meler olarak da tarihin ve halkların kaderinin yazılması olarak ele alınmaktadır. Serxwebun'un 194. Sayısında Öcalan, "*Kawa bu toprakların en büyük devrimcisidir. Devrimi tavında dövmek için muazzam bir körükçü olmak gerekir daha sonra da kuvvetiyle o demiri sürekli i lemek...*" ifadeleriyle tarihe gönderme yaparak günümüze yöne verilmeye çalı ılmı tır.

5.2.3. Özgün Kültür Vurgusu

Her toplumun tarihsel deneyimleri ve geçirdiği değişimler farklılıklar içermektedir. Toplumlar kendilerine özgün kültürel birikimleri sayesinde farklılıklarını ortaya koyarak dünya toplumları arasında varlıklarını ispatlarlar. PKK terör örgütü, dayandığı toplumsal yapının özgünlüğünü farklılıklarını ortaya koyarken unutulmuş değerlerin ya atılması hatırlanması, kültürel değer olarak kabul edilen husus ve unsurların tüm toplumca ortak değere dönüşürülmesi, toplumu kendi değerlerinden uzaklaştıran asimilasyonuna yol açan unsurlara karşı direniş bilinci geliştirmeyi hedeflediğini iddia etmiştir.

PKK, Kürt kültürünü belirlediği bir çerçeveye oturtmak ve belirlediği sosyal yapıyı toplumun Kürtlerce ortak değer olarak görülmesini hedeflemiştir.

- Kürtlerin Ortadoğu'nun en eski ve kadim yerli topluluğu olduğu savı
- Kürtlerin tarihi köklerini Hurrilere dayandırma çabaları,
- Hint-Avrupa dil grubunda olduklarını ve bölgedeki Arap ve Türk unsurlardan farklı olduklarını iddia etmeleri,
- Medlerin Kürtlerin ataları olduklarını ileri sürmeleri,
- Zerdüştlük dinleri olduğunu ya amforlarının da bu inançla keşillendiğini ileri sürmektedirler, Zerdüştlük peygamber kimileri de filozof olarak görür (Kutlay,2013;17),
- Irak, engal bölgesindeki Ezidilere değer verilir çünkü Kürtlerin Dini kabul edilen Zerdüştlüğe en yakın inancı ya adıkları ve kapalı bir toplum olmalarından kaynaklı da orijinal Kültürlerini korudukları düşünülür (Gezik, 2003;120,125),
- Mezopotamya uygarlığının önemli bir aktörü olarak Kürtlerin atalarının gösterilmesi,
- Kürt ailelerin hiçbir egemenliği kabul etmediklerini ancak bağı olmayı dönem dönem kabul ettiklerini savunurlar ki içişlerinde daima bağımsız davrandıklarını ve bu sayede özgün kültürlerini korudukları savı, Öcalan'ın kimlik konusundaki açıklamaları "bir milletin yok edilmesi" diye ileri sürdüğü iddialarla çelişmektedir,
- Jin dergisinde Halil Hayali Kürtlerin kökeninin İrani olduğunu savunur,
- Kimi tarihçiler Kürtlerin Turani bir kavim olduğunu ileri sürmüştür,

- Kürtlerin soyunun Hz. Nuh'a dayandığını ileri süren görüşler de vardır (Özcan, 2014;40-45),
- Wiladimir Minorski, Basile Nikitin, Louis Massignon Kürtlerle ilgili yaptıkları ara tırmalarda kesin ve kati bir sonuç elde edemediklerini ifade etmişler ve ileri sürülen görüşlerin ihtimale dayalı olduğunu ifade etmişlerdir. Konuya ilişkin yüzlerce makale yazılmış ise de sağlam bir ittifak yoktur (Saray, 2014;20,21).

İmparatorlukların son bulup ulus devletlerin kurulması ile Ortadoğu'da kurulan ulus devletlerin "**kültürel milliyetçilikle**" siyasal sistemlerini dayandıracakları ulusların a ederken uyguladıkları "**siyasal milliyetçilikle**" (Sado lu, 2003;146) bölgedeki çatışmaların boyutunu ve yönünü belirlemiştir. Paylaşımada il ulusal egemenliğe dayalı merkezîyetçi siyasal anlayışlar planlı sosyal dokümanına girmiştir. Bu görüşlerin çatışmaların zemininde yer almakta olduğunu söylenebilir.

PKK Kürt kültürü ve dilinin Pers, Türk ve Arap egemenlikleri nedeniyle gelişiminin sınırlı olduğunu ileri sürmekte (Kutlay, 2013;20,23). Özellikle son bin yıllık İslam etkisinin Kürt kültürü üzerinde olumsuz etkilere neden olduğunu savunmakta. Arap dili ve kültürü ile Kuran'ın Arapça olmasının Kürtleri olumsuz etkilediğini, Arap egemenliğinin de i birlikçi Kürt tipini ürettiğini (Kutlay, 2013;21) bu durumun Türk boylarının bölgeye gelmesi ile de devam ettiğini ileri süren anlayış PKK'da ve birçok Kürt aydında hâkim görüşdür. PKK, Kürtlerin Arap alfabesini kullanması ve dil etkileşiminin egemen güçlerden yönetilenlere yönelik bir süreç olarak değerlendirilmesinin Kürt dilini olumsuz etkilediğini savunmaktadır. Oysa Farslar, Özbekler, Tacikler gibi unsurlar da Arap Alfabesi kullanmışlardır. Alfabe kullanımının bu şekilde değerlendirilmesi tartışılacak bir konu gibi görünmektedir. Latin Alfabesi yaygın bir alfabe olarak farklı din ve kültürlerle ait milletlerce kullanılmaktadır. Dillerin ve kültürlerin birbirinden etkileşimi de kaçınılmazdır.

Kürtlerin kurdukları devletlerin, aletlerin konfederasyonu olduğunu dolayısıyla Kürtlerin kendi içinde bile bir dilinin egemenliğini kabullenmediğini teziyle savaşımlı ve özgürlüğe olan düğünlük ifade edilmektedir. Kürtlerin tarihsel özgürlükçü ve demokratik siyasal pratiklerini günümüze bir model olarak

sunmaktadır. Ancak bu sunum örgütün Sosyalist sınıfsız toplum hedefi ile çelişmektedir.

PKK Kürtlerin a iret yapısını ulusal kurtulu çulu un önündeki engel olarak görmü tür. Ancak tarihsel gerçekler PKK'nın iddia etti i gibi a iret yapısının i birlikçi bir karakter göstermedi ine i aret etmektedir. Bölgedeki egemen siyasal yapılarla kendi çıkarlarını koruyan veya sa ladıkları uzla ı artlarını kendi lehlerine çevirmek için mücadeleden vaz geçmedikleri bilinmektedir. Kürt – Akkoyunlu ili kisi, Kürt- Abbasi ili kileri, Kürt-Selçuklu ve Osmanlı li kileri bunu ispatlamaktadır. Dönem dönem egemen devletlerle çatı ma içine girdikleri kimi zaman saf de i tirdikleri tarihi kayıtlardan anla ılmaktadır. Kürtlerin a iret yapısı ve siyasal olarak kendi içlerinde II. Abdülhamit'e kadar merkeze ba lılıklarının zayıf olu u yine bu iddiaları zayıflatmaktadır. dris-i Bitlis-i, Ahmed-i Hani, Taceddin-i Kürdi, Molla Gorani (Fatih Sultan Mehmed'in Hocası) gibi ahsiyeteler ve medrese eksenli Kürt edebiyatının önemli eserleri bu tezlerin tekrar de erlendirmesi zorunlulu unu ortaya koymaktadır.

PKK terör örgütü ret ve asimilasyona direnme sloganının altını, anadile getirilen yasaklar ve kısıtlamalara de inerek, ana dilin geli tirilmesinin önündeki engellerin kaldırılması, Kürt tarihi ve dili için gerekli kurumsal yapıların olu turulmasını talep ederek doldurmu tur. PKK, kültürel hakların korunması ve geli tirilebilmesinin siyasi hakları elde etmeden geçti ini ileri sürerek bir bakıma Kültürel hakları siyasi hakların temeline yerle tirerek hareket stratejisinin dayana ı olarak ekillendirmi tir.

PKK, kültürel hakları ele alırken dil konusunu sürekli i lemi ve dile getirilen kısıtlamalar üzerinden topluma kültürel hakları savunan örgüt olmayı i leyerek toplumsal yönelimin kendisine olmasını sa lamaya çalı maktadır. Kürtçenin önündeki kısıtlımların kaldırılması ve özgürle mesi meselesini rejim ele tirisi olarak sundu u gibi temel insan hakkının gaspı ve bu gaspı da devlet siyasi elitinin bir dayatması olarak sunmu tur. Kürt'ün ontolojik olarak varlı ı ve kültürel olarak geli iminin olmazsa olmazı olarak Kürt dilinin her türlü kısıtlamadan kurtarılması gerekti i tezi ile de i ik çevrelerde etki kurmaya çalı mı tır. Serxwebun dil konusunu sıklıkla ele almakta, Tiroj dergisi de bu konuya Türkçe ve Kürtçe makalelerde yer vererek e itim sisteminin

demokratik olmadığını ve tek tip insan var etme odaklı olduğunu aynı zamanda çok kültürlülüğe yer vermediğini ileri sürmektedir. Tiroj 2015 sayı 72’de, eğitim ve dil konusu uzun uzadıya ele alınmıştır. Osmanlıcanın eğitim programına alınmasının üzerinden sosyal ve siyasal bir eleştiri getirilmiştir. “Dixwazin bikin weki dersa mecburi” dersi (Osmanlıca) mecburi yapmak istiyorlar... ifadeleri ve devamında konu mezar taşlarının okunamaması başlangıcından ele alınarak ölü bir dilin canlandırılması istendiği buna karşın Kürtçeye getirilen kısıtlama ile büyük bir tezatın yaşandığı anlatılmaya çalışılmıştır. Osmanlıcanın canlandırılması buna karşın Kürtçenin engellenmesi ironilerle sunulmaktadır. Tiroj Dergisinin her sayısında dil konusu öncelikli olarak ele alınmıştır ve devlet uygulamaları eleştiri konusu yapılmıştır. PKK’nın tezlerini zayıflatacak demokratikleme adımları atılması ve Kürt dili ile ilgili de bazı düzenlemeler yapılmıştır.

Kürt sosyal dokusunun ve özelliklerinin, zevklerinin, acılarının ve yaşantıların sözel aktarımını yapan “Dengbejlik”in kurumsal olarak varlık kazanması için özel bir çaba sarf edilmiştir. Özellikle yerel yönetimler bu konuları projelendirmiş ve desteklemiştir. PKK da Kürt kültürünün bir parçası olarak bunun genç kuşaya aktarılmasını kürtlük bilincini oluşturmaya yönelik bir adım olarak değerlendirilmiştir. Kürtçe ve Türkçe yayın yapan kültür sanat dergileri bu konuya zaman zaman yer vererek farkındalık oluşturmaya çalışmışlardır. Tiroj Dergisinin 2007, 2008 sayılarında Dengbej konusu işlenmiştir. Dengbejlik Türklerdeki ozanlık ile uyumakta bazı tarz ve içerik farklılıkları ile birlikte.

PKK Kürt kültürünün öğelerini sıklıkla ileri sürmekte ve sonucunda Kürtlük kimliğini güçlendirecek farkındalığı oluşturacak sonuçları elde etmeye çalışmaktadır. Bu çalışmaları ile kısmen başarı da sağlamış görünmektedir. Özellikle yerel yönetimleri kültür evleri ve mahalle örgütlenmeleri tiyatro, müzik, folklor vb. kültürel çalışmalara ayrıcalık vermiştir. Bu sayede adeta alternatif eğitim gerçekleştirilmeye çalışılmıştır. Örgütün şehirlerdeki gençlik yapılanması yönünden kültürel faaliyetler gerçekleştirilmektedir. Bu faaliyetlerde örgüt ideolojisi kültürel faaliyetlerin ele alınış biçiminde etken unsur olarak kendini göstermektedir. Örneğin Çocuk, masal (Zarok, Çirok) atölyesi ve Kürt pedagojisi başlıkları ile

yapılan çalı mada i lenen metinlerden birinde Kuzey Kürdistan'da Kürtlerin devleti yokmu diyerek yapılan anlatımda iletilen mesaj açıktır.

Kürt sosyal yapısının temel belirleyicilerinden biri olarak gösterilen Nevruz kutlamaları, Kürt toplumuna has bir bayram olarak sunulmu ve yüklenen anlam bahar bayramı olmaktan çok direni ve yeniden do u olarak gösterilmeye çalı ılmı tır. Nevruz bayramı, dünyanın birçok yerinde baharı kar ılama olarak farklı adlar altında birçok ritüeli içinde barındıran bayram olma karakteri ile dünya milletlerinin birço unun ortak anlayı nı ve de erini yansıtmaktadır. Nevruz ve ate i ile ilgili Demirci Kava efsanesinin, zalim bir hükümdara direni ve onu yenmenin adı olarak mitle tirilmesi Kürt mitolojisinde yer etmi olmakla birlikte konuya ili kin tartı malar bulunmaktadır. Nevruz tarihten günümüze orta Asya ve Ortado u toplumlarının birço unda benzer ritüellerle yeni do um yani bahar bayramı olarak kutlanmakta. Tek bir millete özgün olmadı ı rahatlıkla söylenebilir. Serxwebun'un 14. sayısının ilk sayfasında Newruz'a ça rı yapılmı ve direni in ba kaldırımın sembolü olarak ba ımsızlı ın kanla yazıldı ı gün olarak tarihe geçece i ifadeleri yer almı tır.

PKK, Nevruz'u siyasal bir sembol olarak görmü ve baharı kar ılama bayramını toplumsal belle in i letilmesinde araçsalla tırmı tır. Örne in 1985 Nevruz'una kendi anlamı dı nda bir de er yükleyerek toplumsal bilinci kendi amacına yöneltmeye çalı mı tır. Öcalan, konu masında, Nevruz'u sava ma kararlılı ının ilan edildi i, dayatıldı ı ve tüm bunların Kürdistan Ulusal Kurutulu Cephesi'nin ilanının somutla tı ı bir an ve ulusal direni in bir dönüm noktası olarak göstermi tir. Nevruz'u tarihsel ba lamı Demirci Kava'nın zalim hükümdara kar ı mücadele ate ini yakması ve yeniden dirili i do umu ifade eden bahar bayramı mottosu üzerine güncelle tirilen bir yakla ım görülmektedir.

PKK, Kürtleri ya ama bakı ve tarihteki rolleri bakımından yer aldıkları co rafyada ya ayan di er milletlerden farklı oldu unu vurgulayarak ulus in a edebilmek için kendi tezlerine uygun kimliklendirme çalı ması yürütmü tür. Bu ba lamda müzik, folklor, tiyatro çalı maları,örgüte yakın ki iler etnografik çalı maları birlikte i lenmeye çalı ılmı tır. Güncel sosyal ya amda da Kürtlerin

duygu ve zevkleri sosyal yaamlarına kendilerince getirdikleri bakı açısı ile farklılıklar gösterilmeye çalı ılmı tır. Dini inançlarının Zerdü tük oldu u ve kutsal Kitap olarak da zend-avesta sürekli hatırlatılmaya çalı ılarak Kürtlerin belirgin ve baskın slam inancı kültürlemesinin etkisini zayıflatmayı hedefledi i söylenebilir. (Tiroj, 2015 cilt. 12, s.26) Avesta kimi teröristlerin kod ismi olarak da önümüze çıkmı tır.

1984 ubat Serxwebun'un 6. sayfasında Kürtlerin geri bırakılmı lı ına vurgu yapılarak yoksunlu un dayattı ı ya am mücadelesi ve a iretlerin dayatmalarında ve çeki meye ba lı çeli kilerin Kürtlerin güncel sosyal ya amını derinden etkiledi ini ifade ederek bu durum otoriteye fatura edilmektedir. PKK, topraksız ve i çi olarak ya da farklı ara i lerde çalı anların sosyal ya amını yazılı ileti im araçlarında konu ederek Kürtlerde sınıf olarak proleter bir sınıftan bahsetmekte ve bu sınıfın devrimci mücadelede alacakları role vurgu yapmaktadır. Serxwebun sayfa 12,1 ubat 1984 sayısında inceleme ara tırma yazısında bu konu i lenmi tir. PKK bu tarz gündem olu turma ve bilinç a ılamaya yönelik genç kesimi hedefleyen inceleme – yorum yazıları ile sosyal yapıyı etkilemeye çalı maktadır.

5.2.4. Örgüt Liderli inin Ön Plana Çıkarılması Liderlik Kültünün Olu turulması

PKK terör örgütü bütünlü ü sa lamak ve devamını güçlendirmek için örgüt liderini ve lider kadrosunu ön plana çıkarmak sureti ile adeta ki i kültü olu turmu tur. Örgüt, ilk yıllarında Abdullah Arkada , Yolda APO, da ıtılan bildiriler sonrası ve özellikle Siverek eyleminden sonra APOCULAR kavramsalla tırmasının yapılması ve lider Öcalan, önder, önderlik gibi isimlendirmelerle lider etrafında kenetlenme karakterini ortaya koymaktadır.

PKK kadrolarının örgüt kurucusu ismiyle anılması kurucu iradenin örgüte hâkimlik derecesiyle ili kilendirilebilir. Kurucu ki ili in görü ve stratejisinin uygulamada tek do ru olarak görülmesi ve bu u urda kenetlenilmesi örgüt yapısının karakterini ortaya koymaktadır. Öcalan birçok konu masında ve özellikle kongrelerde yaptı ı konu malarında kendisine özel bir vurgu

yapımı tır. Öcalan, kendi ki ili inin örnek alınmasını, örgütçünün ya am tarzının ve felsefesinin kendisiyle kıyaslanmasını istemektedir. 5. Kongrede unları ifade etmektedir: “ *imdi sizin tutumunuz içinde gerilik var, saflık var, çocukluk var, yine çok fazla hamallık da var, kurnazlık da var, kimse yanlı anlamasın; herkesin kendine göre bir tarzı var, ama bu bir öncülük tarzı, partililik tarzı de il. Sizin bu tutumunuzu bir de kendimle kıyaslıyayım. Ben nasıl kurtulu çu oldum? Sanırım bunu biraz ya am öykümden anladınız. Kurtulu çunun temel bir özelli i vardır, kendini asla kurtarmalık bir duruma getirmez. Zaten kurtulu çuluk, her türlü kurtarmalık duruma dü enleri kurtarmayı amaçlıyor; yani kurtarmalı ın tersidir. Sizler ise büyük oranda kurtarmalık bir durum arz ediyorsunuz. Sizler bir kurtulu çudan ziyade parti tarafından kurtarılması istenilen bir kütleyi, bir a ırlı ı, bir sorunu te kil ediyorsunuz. Benimse kurtulu çu eylemim, propaganda eylemim ve örgütlenme eylemim hepsi kurtulu çudur. Konumum bütün bir ulus için bile kurtulu çudur” (1995: 5. Kongre) bu ifadelerden de anla ılaca ı üzere Öcalan, kendini bütün bir yapının en tepesine örneklik ve dü ünsel zirve olarak oturtmaktadır. Öcalan kendisinin kurtulu çu a amada oldu u ve bu bakımdan önde olan biri olarak kurtarılmaya muhtaçların kendisi tarafından kurtarılmaca ını ifade ederek kendi konumunu net bir ekilde ortaya koymaktadır. Öcalan, örgütçüleri yetersizlikle itham ederken bütün dikkatlerin her manada kendisine dönük olmasını istemektedir. Kendi dı ndakilerin kurtarılmaya muhtaç ki iler oldu u öngörüsü Öcalan’ı do al lider pozisyonuna sokmaktadır. Öcalan, liderlik ve kurtulu çuluk karakterini henüz 10 ya ındayken ortaya koydu unu ve bunun çevresince pek anla ılamadı ını söylerken kendisinin bir ölçüde üstünlü üne ve seçilmi ki i oldu una yormaktadır. Yine Öcalan, bu ifadelerinin tersi olarak babası, annesi ve ö retmenleri tarafından liderlik ve farklı bir ki ilik oldu una dair tespitlerin varlı ından da bahseder (Öcalan, Küçük; 1993/a)*

Öcalan, Y. Küçük’le söyle isinde; Küçük’ün kendisini “Kürt prens (a ıret lideri) Bedirhan’a ve Barzani’ye” benzetmesine kar ı çıkmı ve kendisinin farklı oldu unu kendisinin daha de erli oldu unu Kürtlü ün bitti i anda i e koyuldu unu bir a ıret gücü olmadan çözüme a amasında olan Kürtler arasından çıktı ının önemsenmesini istemektedir (Öcalan, Küçük 1993/a;57).

Bunun da Öcalan'ın kendi ahsı becerisi ve üstünlü ü olarak anla ılması gerekti ini savunmaktadır. A ilet Kürtçülü üne kar ı oldu unu ve Bedirhan ile Barzani'nin bu kesimi temsil etti ini söylemektedir. Ayrıca Osmanlı son dönem Kürt aydınlarından da ayrı tı ını onlar gibi olmadı ını ileri sürmektedir. Kendisinin hareket noktasının ve PKK'nın cephe olu umunun Sosyalist çizgiden, emekçi kimlikten geldi ini ileri süren Öcalan, çocukluk hayaline ihanet etmeden büyümü biri olarak sosyalist çizgisinin çocukluktan geldi ini bunun sonucunda da Kürt ulusunun önderi oldu unu ve bunu da çocukluk yıllarının özlem ve hayallerinden vaz geçememesine ba lamaktadır (Öcalan, Küçük, 1993/a;60). Öcalan geleneksel anlayı lara çocukluktan beri direndi ini ve kadın konumlandırmasına kar ı çıktı ını söylerken herkesten farklı bir ki ilik olarak büyüdü ünü ve bunun ö retmenlerinin dikkatini çekti ini sa cı ve solcu ö rencilerin kendisine saygı duydu unu ifade etmektedir (Öcalan, Küçük,1993/a). Ö retmenlerinden Faruk beye atfen Öcalan, "Çocuklar Abdullah'ı bu dünyada sevmeyeni bende sevmem" sözünü sarf ederek hocasının bazı gerçekleri görmü oldu unu bunun da kendisinin seçilmi bir ki ilik oldu u gereçe inden kaynaklı oldu unu ileri sürmektedir.

Öcalan, kendisi ile ilgili tahlillerde bulunurken ku atıcı, uza ı gören, adanmı bir ki ilik, hümanist, barı sever, kavgadan uzak ve do u tan gelen özelliklerine vurgu yaparak kendini tanımlamaktadır. Nasıl biri oldu una yönelik soruya u cevabı vermektedir:Bütün topluluklarda önder bir ki ilik sergiledi ini, çok titiz,çok azimli ve karıncayı bile ezmeyen bir ki ilik oldu unu ifade etmi tir (Küçük, 1993/a). Bu tanımla kendini yücelten Öcalan söyle inin devamında barı için sava tıklarını iddia ederek terör eylemlerini me rula tırıcı bir sunum yapmı tır. Öcalan, yeryüzündeki tanrıların (iktidar sahiplerinin)sava tanrısı oldu unu söylemi hemen akabinde de, "*benden daha çok sava tan çekinen birini zor bulursunuz*" diyerek hali hazır pozisyonunun bir zorunluluktan kaynaklandı ını ifade etmeye çalı mı tır.

Öcalan, yeni bir toplum yarattı ını topluma öz güven kazandırdı ını ve bunun kendisinin sanatı oldu unu ifade ederken u örne i vermektedir. Hiçbir eye cesaret etmeyen bir topluluktan kendisinin sava teorisi prati i sayesinde Jandarmaya ters bakamayandan jandarmayı öldürebilen, dü manı sindirebilen ve kaçırılan, karakollarını yıkabilen bir topluluk var etti ini ve bütün bu

pratiklerin de kendisiyle bağlantılı oldu unu (Öcalan, Küçük, 1993/a: 74,75) söylemektedir.

Kendini kutsayan Öcalan, bu ifadelerle mistik bir bakış ve direnişçi bir karakter olarak kendisini takdim etmektedir “ *Ve ben aslında halen yaşıyorum, yani görev başındayım ve görev başında biri olarak normal yaşıyamam, ben görevli bir adamım, çocuklu aileden aileye kadar görevliyim. Yaşamın önünde tehditler görüyorum. Yaşamın önünde ulusal, sınıfsal, hatta uluslararası düzeyde bir tehdit görüyorum. ABD ve Alman emperyalizmi, Türkiye’deki sömürgecilik Kürtleri birlikteler benim için büyük bir yaşam tehdididir.*” (Öcalan, Küçük; 1993/a; 77). Davaya adanmış olan bireysel yaşam anlayışını bir kenara koymakla olacağını ifade etmeye çalıştı Öcalan, bu çıkışı ile örgütçülerin kendilerini nasıl konumlandırması gerektiğini mesajını verirken aynı zamanda kendiliğinin önemine vurgu da yapmaktadır. Serxwebun 140. sayısında “Özgürlük ve Bağımsızlık Mimarı Yeni Yaşamımızın Abidesi Başkan APO’ya”, “Başkan komutanımız APO’ya” başlıkları ile çıkan yazılarda Öcalan kurtarıcı ve örgütün her şeyi olarak gösterilmiştir.

Öcalan’ın yakalanmasından sonraki Serxwebun’unubat 1999 sayısında liderlik kültürüne yapılan vurgular göze çarpmaktadır. Kapakta yer alan Öcalan posteri ile birlikte Öcalan’a ait bir söz önderlik imzası ile verilmiş ve her şey kutsal özgürlük savaşı için denerek yeni bir strateji ortaya konmuştur. Öcalan’ın yakalanmasından sonra da kendini yakma eylemleri görülmeye başlanmıştır. Serxwebun aynı sayı sayfa 2’de “Her Kürt Bir APO’dur” başlığı ile çıkan değerlendirme yazısında Öcalan’ın ahsına yapılan değer atfı ile lenmekte ve önderlik olarak tanımlanan bir yapıdan ziyade kişi olarak Öcalan’ı ön plana çıkararak varlık ve yokluğu onun ahsına bağlayan bir anlayış ortaya konmaktadır. Sayfa 5 te ise “Tamda Başkan Apo Gibi Savaşma Zamanıdır” başlıklı yazı kaleme alınmış ve PKK çatısı altında bulunan herkese yönelik bir çağrı yapılarak Öcalan’ın önetileri üzerinden tavizsiz bir mücadelenin devam edeceğini ifade edilmeye çalışılmaktadır. PKK, Başkanlık Konseyi Çatısında tüm Kürt halkına çağrı yaparak Öcalan’ı sahiplenmek ve ölümüne direniş diyerek PKK ve Öcalan liderliği aynılıştırılmıştır. Kendi varlıkları ile kürtlülükün aynılıştırıldığını ve “kendilerinin susması veya bitmesi demek kürtlülükün bitmesi

demek” (Karasu, ubat, 1999) oldu unu ileri sürerek örgütsel varlık ve liderlik kültürüne vurgu yapılmaktadır.

Öcalan, hazırladı ı KCK sözleşmesi metninde kendi ismini metne yazarak kendisine özel bir alan açmış tır. KCK Önsözünde “insanlı ı Küresel Demokrasi Kongresi altında yeni bir dünya kurmaya ça ırıyorum” diye dünya uluslarına yeni bir siyasal ve toplumsal düzene geçiş programı sunmuş tır. Öcalan, “KOMA KOMALEN KURD STAN” yapılanmasını, Kürt halkına yeni bir amaç felsefesi ve sistemi olarak sundu unu, bu sistemin kurucusu olmakla önderlik görevini şimdiye kadar yaptı ı gibi bundan sonra da bu amaçla çalışmaya devam edeceğini ifade ederek; dünümsel, felsefi düzeydeki liderlik rolüne tartışılmaz bir paye kazandırdı ı görülmektedir.

Öcalan, KCK başlangıç kısmında; “Koma Civaken Kürdistan Önderi, ben ulusların kendi kaderini tayin hakkını böyle anlıyorum: Bu hak, kendi demokrasisini ve devlet olmayan kendi yönetimini kurma hakkıdır.” fidesi ile siyasal bir ufuk belirlemekte ve bu ufka yöntem sunmaktadır. Öcalan’ın kendisini konumlandırma biçimi mutlak sahiplenilmeye ve biricik kişiliğe mutlak itaat vurgusu vardır.

Öcalan’ın kaleme aldığı KCK sözleşmesinin 11. maddesinde; “*Koma Civaken Kürdistan (Kürdistan Demokratik Toplum Konfederalizmi) kurucusu ve önderi Abdullah Öcalan’dır. Ekolojiye ve cinsiyet özgürlüğüne dayalı demokrasinin felsefesi, teorik ve stratejik kuramcısıdır. Her alanda bütün halkı temsil eden önderlik kurumudur. Kürdistan halkının özgür ve demokratik yaşamına ilişkin temel politikaları gözetecek ve temel konulardaki en son karar merciidir. Kongre Genel Kurul kararlarını demokratik, ekolojik ve cinsiyet özgürlükçü devrim çizgisine uygunlukla gözetir. Yürütme Konseyi Başkanını görevlendirir. Temel konularla ilgili Yürütme Konseyi kararlarını onaylar.*” Yer alan bu metin incelendiğinde Öcalan’ın PKK’nın kuruluşuna öncülük etmesi ve sonraki süreçte sahip olduğu kendisinin “kurtarıcı kişilik” ve diğerlerinin “kurtarmalık” olduğu düşüncesinin bir yansıması görülmektedir. Öcalan’ın metinde yer aldığı biçimine ve konumuna bakıldığında PKK ve KCK yapısına yön veren tek kişiliğin kendisi olduğu ve bütün süreçlerin sahibi olduğu söylenebilir.

Serxwebun 2005 yılı 288. sayısında ya am u runa fırtına koparmak ba lıklı Öcalan'ın görüşlerini içeren yazıda: “ *en de erli militan nasıl ya amasını bilen militandır. Her cephede böyle birinin varlığına ihtiyaç vardır. Sizde gördüğüm çok geri ilkel bir özgürlük anlayışıdır. Burada en tehlikelisi Kürt'ün kendisini adam yerine koymasındır. Çıkarıcı koşullarda kölelik yoktur. Kürt insanı kendisini çıkarıcı sanıyor. Herkesin kılık kıyafeti var ve kendini özgür görüyor. Benim neden böyle ya amak zorunda kaldığımı anlıyor musunuz? Bu adam nasıl böyle ya mıyor diyerek beni inceleyip anlarsanız çok memnun olurum. Artık çıkarıcı arak ya amak kaçınılmazdır. Benim kadar yo unla an ki i az bulunur”* diyerek Öcalan tek örneklik ve hatta ya amının prangalarından kurutulmanın ve çıkarıcı nı kendisini anlayabilenlerin bulacağını ileri sürmektedir. Bilginin, felsefenin, ya amının zirvesine kendini konumlandırmış ve kendisini ula şmaya çıkarıcı lacak zirve olarak göstermiştir.

Öcalan, KCK Sözleşmesinde Halk Savunma Alan Merkezlerinin görevlerini tanımlarken en başta kendi şahsına yönelik bir talimat verdiğini görülmektedir. Sözleşmede, “*Kürdistan halkının temel hak ve özgürlüklerinin korunması, KCK önderliğinin ya amının ve özgürlüğünün güvence altına alınması*” ifadeleri yer almıştır. Oysa Öcalan, kimi konuşmalarında ve mralı yargılanması esnasında hâkime ve mahkeme heyetine “*Bugüne kadar izlenen yolu tasvip etmiyorum. Bugünkü birliğime 1973'te sahip olmak isterdim. Kendimi kurtarmak gibi bir sorunum yok*” (Pirim, Örtülü 2000;104-106)ve sonrasında Kürt sorununu ben yaratmadım diyerek ya amına izin verilmesi halinde PKK'yı 3 ay içinde dağıtacağını indireceğini ifade etmektedir. Zaman zaman farklı çıkarıcı lar yapsa da Öcalan'ın KCK Sözleşmesinde kendi hayatına özel bir önem atfettiğini rahatlıkla söylenebilir.

Öcalan kişilik olarak örgütsel amaçlar ve hedefler bakımında kilometre taşına dönüşürmüştür. Öcalan'ın “Kürt Halkının önderi” ve S. Demirtaş'ın deyişiyle heykeli dikilecek kişi olarak görülmesi, Öcalan'ın doğum gününün kutlanması, kutsal bir kişilik muamelesi yapılarak doğum evinin ziyarete çevrilmesi, yeni yıl tebriklerinin sistematik bir şekilde gönderilmesi ve bunların haberleştirilmesi, yakalandığı güne tepki olarak eylemler yapılması vs. Öcalan'ı sürekli gündemde tutma girişimleridir. PKK, kişilik kültürünü oluşturarak siyasal bir hedefe dönüşürdüğü Öcalan ile eylemleri için yeni bir araç kavumu tür. Ülkede

Özgür Gündem 4 Nisan 2005 sayısında Öcalan ve do um günü Öcalan'ın köyünün ziyaret edilmesi haberle tirmi tir. Bu haberle tirmeler toplumsal hafızayı sürekli bir ça rı ımın içine koyarak örgüt ile ili kinin canlı kalmasına yol açmaktadır.

5.2.5. Lider Kadronun Görü ve Dü üncelerinin Aktarılması

Örgütlerde ileti im çok boyutlu olmakla birlikte illegal örgütlerde yo unluklu olarak yukardan a a ıya ileti im süreçleri i letilir. Örgüt liderinin görü , tavsiye ve talimatlarının bütün örgüt tarafından mutlak suretle yerine getirilmesi örgütsel ba lılı ın bir sonucu olarak görülür. Örgüt mensuplarının, liderin emirlerini yerine getirdikleri oranda örgüte ba lılıkları tescillenmekte ve örgütçülükleri onaylanmaktadır.

PKK lider kadrosu, Marksist Sosyalist çizgisiyle örgütte sa ladıkları yapının devamını mümkün gördüklerinden gerek toplantılarında gerekse kaleme aldıkları yazılı görü lerinde devrimci sosyalist çizginin Kürdistan'da de i imi ve dönü ümü tetikleyece ini ve gelece i ekillendirece ini kabul etmektedirler. Gerek e itim kamplarında gerekse kitle ileti im araçlarında bu dü üncenin temel dayanakları i lenmektedir. Serxwebun'un ilk sayısında da devrimci proleter çizgi kaleme alınımı ve idealize edilmi tir. 14 ubat 1983 tarihli Serxwebun'unun son sayfasında ölümleri yıl dönümünde anarken Marksizm-Leninizm'e daha sıkı sarılalım ba lıklı metinde örgüt felsefesinin kayna ına yönelik bilgiler yer almı tır.

Örgüt mensubunun örgüte katılımdan önceki görü ve dü üncelerinden arınması ön ko ul olarak görülmekte. Örgütçünün bireysel eylemlerden sıyrılarak örgütlü davranı sergilemesi grup bilincine kavu ması bir zorunluluk olarak görülmektedir. Eylemlerin sorgulanmaması ve mutlak itaat gösteren ki ilikler in a etmek için örgüte katılanlara yo un bir e itim verilmektedir. E itim kamplarında liderlik görü leri yo un bir ekilde i lenmektedir.

Örgütsel amaç ve hedeflerin örgüte katılımı lara ve çevreye aktarılması örgütsel devamlılık bakımından hayati öneme sahiptir. PKK örgütü kurulmadan önce PKK'nın dü ünsel zemini daha önce kurulmu örgütler ve kimi teorisyenlerce ortaya konmu tur. Abdullah Öcalan ve kimi yakın arkada larının

da yer aldı. DDKO hareketi devrimci ve ayrılıkçı fikirler zemininde hareket eden bir örgüt olarak örgütlenmiştir. Bağımsız bir Kürt Devleti kurma fikrine sahip bu yapı kültürel faaliyetler üzerinden mesajını topluma aktarmaya çalışırken bu fikri benimsemiş ki ileri bir çatı altında toplamaya çalışmıştır. DDKO kurulu sürecinde üniversiteli Kürt gençlerin gerçekleştirdiği Mayıs 1969 Ankara toplantısında;

- Türk ordusu faşist ve imperialci olarak tanımlanmakta,
- Kendi çizgilerini Marksist-Leninist bir çizgi olarak tanımlamaktadırlar,
- Türk solu ve diğer devrimci fraksiyonlarla ortak hareket etmeyi kararlaştırmışlardır,
- Dünya kürtlülükünü ilgilendiren ve geniş kapsamlı hareket yerine Türkiye’de yerleşik Kürtler için mücadele verileceği kararlaştırılmıştır,
- Kürt kimliğini tanıtmak ve Marksist-Leninist çizginin doğu vilayetlerinde anlaşılmasını sağlamak, (Gürsel,1977;86-88).

DDKO, Rızgari, Alarızgari, KUK gibi devrimci Kürtçü gruplar ile kimi slamcı gruplar sınırlı değil birlikte Sivas ilinden Kafkaslara, İran’a, Irak’a ve Suriye’ye uzanan bağımsız birleşik büyük Kürdistan fikrini savunmuşlardır.

PKK kurucu kadroları partileşme ile birlikte önderlik olarak tanımladıkları yönetsel piramidin başına A. Öcalan’ı oturtmuşlardır. Öcalan’ın görüşü ve önerileri tartışılmaz kabuller olarak görülmüş ve partinin özünü ve kendisi olarak değerlendirilmiştir. Örgüt kamplarında ve Öcalan’ın talimatı ile kurulmuş siyaset akademilerinde Öcalan ve görüşleri ders olarak okutulmaktadır.

PKK KAMPLARININ EĞİTİM MÜFREDATI

- Spor
- Kürdistan Tarihi
- PKK Tarihi
- A. Öcalan’ın Yaşamı
- Öcalan’ın Savunmaları
- Öcalan’ın Çözümlenmeleri
- Uygarlık Tarihi
- Dinler Tarihi

- Kadın Tarihçesi
- Erkek Egemenlikli Sistem
- Yayın Organları Üzerine Yorumlar
- Metropollerde Demokratik Halk Ba kaldırılması Geli tirme E itimi
- Disiplin
- Özele tiri De erlendirme
- Bireysel Etkinlik Zamanı

Tablo 1: PKK'nın E itim Kamplarında Uyguladığı E itim Müfredat Çizelgesi

Kaynak: Habervaktim, 2011, örgütten kaçmış kişilerle yapılan görüşme neticesinde tarafımızca geliştirilmiştir.

Örgüte katılım sağlamak için örgütün ideolojisini kavramaları ve gerekse örgüte daha önce katılım sağlamak için örgütün hedeflediği örgütçüleri edinmesi için yoğun ve disiplinli bir eğitim programına tabi tutulmaktadır. Bahsi geçen derslerde Öcalan'ın ideal lider olarak görülmesi esas alınmaktadır. Öcalan'ın kadın, erkek, din ve uygarlık anlayışı derslerde merkeze oturtulmaktadır. Bu yolla PKK'da tek seslilik, amaç ve hedefte tutarlılık, bireysel tutumların bastırılması ve örgütün hegemonik anlayışı ve karakterine boyun eğdirilerek örgütsel birliğin sağlanması amaçlanmıştır.

Lider kadronun görüşlerini parti programını olduğu gibi kabul etmek ve sorgulamadan üzerine düşen görevleri yerine getirmek örgüt militanından istenen ilk taleptir. PKK tüzüünde yer alan ifadelerde parti üyesi; *"parti programını kabul eden ve onu hayata geçirmekten sorumlu olan, parti iradesini esas alıp kendini giderek bu iradeyle bütünle tiren, parti ya amına ve taktik uygulamaya bir parti organında tüm gün katılan kendini çözüp partinin tarz, tempo ve üslubuna kavu turarak temel parti amaçları için ödünsüz, çıkarsız, derin co ku ve fedakârlıkla çalı an ve ya amını parti davasına adayan kişi"* (PKK Tüzü ü, 1978) olarak gösterilmiştir.

PKK, militanlarının mutlak teslimiyetini ve adanmışlığını istemektedir. Öcalan, bir militanın ancak bu yolla Kürdistan devriminin bir parçasına dönüşeceğini ve gerçek örgütçülüğün mümkün olacağını savunmaktadır.

PKK, çizgisi Öcalan ile ekillenmektedir. Öcalan'ın ö retileri tatbik edilmeye çalı ılırken geni kitlelere yayılması da ihmal edilmemi tir. Örgüt yayın organları aktif olarak bu görevi yerine getirmi lerdir. Serxwebun'un 100. Sayısında Ocak Çözömlmeleri ba lı ı ile Öcalan'ın görü leri 5 tam sayfalık metin verilmi tir. Bu çözümlmeler daha sonra kitapla tırılmı tir. Serxwebun sayı 140'ta Öcalan'ın iddeti tırmandırma ve saldırı taktiklerini keskinle tirmeye yönelik talimatları yer almı ve hedefe yakın olduklarını söyleyerek ve devlet güvenlik birimlerini küçümseyerek teröristlere cesaret vermeye çalı mı tir. Öcalan, *“legal ve illegal örgüt çalı maları, propaganda çalı maları, silahlı ve silahsız, yazılı ve sözlü çalı malara her zamankinden daha fazla önem vermek halk eylemlili ini daha da geli tirmek görevimizdir. Bütün çalı maların gerillaya ba lı oldu u bilinerek, çabaların büyük bir kısmı buna harcanmı tir. Zaten bu temel halka i letilmezse di er halkaların tel tel dökülece i açıktır”* ifadeleri ile örgütün bir güç olarak halk tarafından hissedilmesi ve sahada varlık gösterilmesinin di er sonuçları etkileyece ine i aret ederken iddet eylemleri ile varlı ın gerçekle ti i ve bu varlı ın di er unsurlarla sıkı sıkı desteklenmesinin hayatiyetinin de altı çizilmi tir.

5.2.6. Dü manla tırma ve Hesapla ma

PKK terör örgütü hareket stratejisini belirlerken ya anan olumsuzlukların kayna ı olarak gösterdi i oda a yönelik suçlamalarla kendi me ruiyetini ortaya koymaya çalı maktadır. Sorunlar ve çözümlerin oda ında yer alan örgütsel amaç ve hedefler, tezler ve anti tezler üzerine kuruludur.

PKK örgütü varlık sebebini haksızlı a kar ı çıkma, hak arama, bir ulusun yok olmaması, asimilasyon politikalarına kar ı çıkma, insanca ve hakça ya am gibi kavramlar çerçevesinde geli tirdi i söylemlerini hedef topluma mesaj olarak iletmeye çalı mı tir. Burada en temel tez olan *“Kürdistansömürge dir”* ile Öcalan, aslında sosyalist dü üncenin *“her ulusun kendi kaderini tayin”* vurgusuyla di er olu turdu u tezlerinin dayanak noktasını ortaya koymu tur. Öcalan, co rafik sömürü ile birlikte egemen güçleri kapitalist sistemin temsilcisi konumundaki ki i ve odakları haksızlıkların geri bırakılmı lıkların sorumlusu olarak ilan etmektedir. Burada Türkiye Cumhuriyeti devleti temsilcilerini ve i birlikçi olarak tanımladıklarını hedef göstermektedir. Bu tezi

ile mücadelenin yönelece i odaklar belirlenmi tir. Sömürü düzenine kar ı çıkma mottosu ile Öcalan'ın, iktisadi sömürüden çok kültürel ve siyasi sömürüye vurguyu ön plana çıkararak hedef kitleyi etkileme çabası aslında etnik bir çatı madan çıkı aradı ını göstermektedir. Serxwebun'un ilk sayısında bir tatbikat ve askeri hücum sahnesini resmeden foto raf ile birlikte u ifadeler kullanılmı tır: “ Kürdistan'a ili kin ırkçı oven programını zaman geçirmeksizin uygulamaya koyan insanlık dü manı fa ist generaller cuntası ülkemizde tam bir açık sava hali ilan ederek bölge bölge yeni askeri i gal hareketlerini ba latmı tır. Antep, Mardin, Urfa, Pazarlık ba ta olmak üzere Kuzey Kürdistan'a yönelik saldırılarını daha da yo unla tırdı” bu ifadeler açıkça Türk ordusunu kendi siyasi sınırları içinde i galci ve dü man güçler olarak konumlandırmakta. Bu yakla ım aynı zamanda ayrı ma ve dü manla tırmaya yönelik hedefler içermektedir.

Ancak Öcalan, felsefi dayanak olarak örgütün partile me ve cephele me sürecinde Marksist anlayı ın hareket zemini olarak ulusal direni in ruhunu olu turdu unu savunmu tur. Dava olarak belirlenen örgütsel amaç ve tezler örgütçü için var olu gerekçesi kendini gerçekle tirmesi ve var edebilmesi bakımında ya amın amacı olarak sunulmaktadır. Bu sunum örgütçünün örgütü yüceltmesi, örgüt için gerçekle tirece i fedakârlıkların ve örgüte olan ba lılı ın örgütçü tarafından gerçekle tirilecek eylemler ile ortaya konulması istenmektedir. Örgütçüde bireysel dü ünçe ve pratikler geli tirmek yerine örgütsel amaç ve hedeflere mutlak iman edilmesi istenmekte aksi halde örgüte yük olunaca ı savunulmaktadır. Adeta örgütsel do rular, dogmatik metinler gibi de erlendirilmi tir. Örgütçünün bireysel geli iminde temel alınan Marksist diyalektik, örgütün örgütçü ki ilik nasıl olmalı? Ba lamındaki cevabı ile çeli mektedir.

Örgütsel davranı ın ve örgütsel ba lılı ın sa lanmasında dü manla tırma önemli bir yakla ım olarak ortaya konmaktadır. Olu turulan cephe hareketinin varlık nedeni olarak sorunların kayna ı olan dü mana kar ı direni ve mücadele örgütçüye en a ır psikolojik baskı aracı olarak sunulmaktadır. Örgüt, aynı zamanda bu psikolojik baskı aracını, örgütçünün davranı ve eylemlerinde me rula tırıcı araç olarak de erlendirmektedir.

PKK lideri Öcalan, birçok söyleminde Türkleri dü manla tıran tarihsel vaka sunumları yapmaktadır. Anacak bu sunumlarını kendi retori ini beslemeye yönelik kurgulardan ibaret oldu u, söylemine destek olacak tarihi belge sunmamasından anla ılmaktadır. Türklere, “Mezopotamya ve Ortado u halkalarına soykırım yapmak, kültürel de erleri imha etmek ve hatta bölge halkalarının kadınlarına el konulması” (Öcalan:1992;20-23) gibi vah et fillerini yöneltmekte ancak herhangi bir delil sunmamaktadır.

Osmanlı son dönem ve Cumhuriyetin kurulu yıllarında a ıret bazı ba kaldırılar ve kimi isyan giri imleri ele alınırken bir ırkın dü manla tırılması perspektifi a ır basmaktadır. Tarihi kayıtlar ba kaldırıları ve itaatsizlikleri otorite ve tebaa arasındaki çıkar ve taleplerin kar ılanıp kar ılanması, siyasi mülahazaları içerdi i yönünde iken PKK ve destekçi medya etnik bir okumayla isyanları ele alarak günümüz PKK çıkı ının tarihi gerekçelerini olu turmaya çalı tı ı görülmektedir. Oysa bu giri imlerin büyük ço unlu unun Milli A ıreti, A ır ve Dersim gibi isyanların ulus bilinci ile gerçekleştirilmi isyanlar olmadı ı bilinmektedir. Oysa, Tiroj dergisi “19. Yüzyıl Kürt A ıret syanları Ve Dersim Olayı” yazısında konuyu ulusal bir kimli e bürünme (Tiroj, 2009, C.6 S 39) olarak vermi tir.

PKK kendisi gibi dü ünmeyen ve eylemlerine destek vermeyenleri birçok olumsuz sıfatla andıktan sonra onların da örgütün açık hedefi oldu unu söylemi tir. Devletin yanında yer alan köy korucularını ve devletin kurum ve kurulu çalı anlarını, 2010’lardan sonrada ktidar partisini ve yerel temsilcilerini açık hedef göstermi tir. Bu tavrına ra men gerçekleştirildi i kimi eylemleri sonunda ulusal ve uluslararası kamuoyundan gelen tepkilerin büyümesi kar ısında yaptı ı savunmada Öcalan, “*kadın ve çocukların öldürülmesi haberini aldı ımda kontr-gerilla i i olabilece ini dü ündüm ancak daha sonra duydum ki gerçekten Parti mensubu ve hareketimizin içinde yer alan bazı unsurların marifetiyimi , nasıl yaptık? Birilerini suçlamak mümkün de il. Diyor ki, korucunun evinden bize ate açıldı biz de ate açtık, çocuklar ölmü aslında kasıt yok.*” (Perinçek,1990;47)Örgüt yayını olan Serxwebun’a bakıldı ında bu ifadelerin yanlış land ı anla ılacaktır. Çünkü kullanılan dil “korucular ve di er ajanlar öldürüldü” ekinde oldu udur. Nitekim bu tarz eylemler uzun yıllar sürmü tür. Bu olayların bilinmemesinin ve

duyulmamasının mümkün olmamasının yanı sıra örgütün bu eylemleri yaptığı yayınlarla sahiplendiği de görülmektedir. Öcalan'ın bu ifadelerinin de pek kabul edilmediğinin olmadığı açıktır. Serxwebun'un 27. sayısında Uludere ve Çukurca'da 5 muhbir öldürüldü haberinin detayında askerle çatışması ve yaralı iki teröristin güvenlik güçlerine teslim edilmesi üzerine bunların yandırdığı anlamaktadır. PKK kendi gibi düşünmeyen Kürt kökenlileri de ajanlık ve muhbir gibi ifadelerle tanımlayarak dümanlaştırmakta ve bu tarz sivil ölümleri de meşrulaştırmaya çalışmaktadır.

PKK yazılı medya aracılığı ile barıştan yana olduklarını kamuoyuna sunarken devleti de kan akıtan ve terör iddeti tırmandıran olarak göstermeye çalışmıştır. Serxwebun'un 19. Sayısında Türkiye'nin Irak'a ilk sınır ötesi operasyonu olduğunu, operasyonu başarısızlık olarak nitelendiğini ve güney "Kürdistan"ı işgal" diye haberlemiştir. Oysa bu operasyon, Hakkâri Çukurca'da 27 askerinin şehit edilmesi ve vur-kaç yaparak sınır ötesine yani Irak'a geçen teröristleri ele geçirmeye yönelik Irak Hükümeti ile yapılan anlaşma çerçevesinde gerçekleştirilmiştir. Bu haberin devamında yapılan başka bir haberde istediğini alamayan devlet dahada saldırganlaştığını denerek örgütün taktiksel olarak başarıya ulaştığını anlatılmaya çalışılmıştır. Örgüt kurulumunun akabinde, devleti terör iddete zorlayacağını ve bu sayede kendisine alan açacağını ileri sürmüştür. Özgür Gündem 8 Ekim 1992 sayısında "Türk Ordusu Kuzey Irak'a Girdi" başlığıyla haber yapmış ve hava harekâtından bahsederken Pemerge kıyafeti giymiş iki subayın esir alındığını yazmıştır. Hemen diğersütunda Öcalan'ın gülümseyen bir fotoğrafı ile "Terör İddet Politikası Çözüm Değildir" ifadelerine yer verilerek Öcalan'ın terör iddetten yana olmadığı imajı verilmeye çalışılmıştır. Hemen diğersütunda ise Dargeçit'te iki askeri aracın pusuya düşürüldüğü haberle tirilmiştir. Böyle bir gazete mizanpajı devleti acziyet içinde, saldırgan ve terör iddet isteyen taraf olarak lanse etmekte iken PKK Terör örgütünü ise moral üstünlüklü ve devlete kafa tutabilecek güçte bir yapı olarak lanse etmektedir.

Cezaevleri PKK'ya yakın ve organik bağlı bulunan gazete ve dergilerce haberle tirilmekte. Buradaki açlık grevleri sürekli toplumun gündemine taşınırken açlık grevinde bulunanları haklı ve mazlum olarak lanse ederken devleti ceberut ve duygudan yoksun faşist kimliklendirme (Tiroj, 2007,2008;

Özgür Gündem, 1992, 8 Ekim) ile göstermektedir. Serxwebun'un Mart 1984 sayısında Diyarbakır cezaevindeki açlık eylemi haberle tirilmi ve durumun Avrupa tarafından izlendi inin yalnız olmadıklarının mesajı verilmi tir. PKK, bu eylemleri yazılı medya aracılığı ile sunarken eylemlerinin anlamlı bir direniş olarak tarihteki yerini alırken devletin zor durumda kalmasına yol açtı inı ve çaresizlik içinde bocaladı inı sıklıkla vurgulayarak örgütçülerinin iradesini güçlendirmeye çalışılmı tir. Devletin, Kürtlere negatif anlamda ayrımcılık yaptı inı ve birlikte yaşamaya ama kültürünü yok etti inı ulus devlet retoriğ i üzerinden sıklıkla i leyen yayın organları çıkışı yolu olarak da Konfederal yapılanmayı ileri sürmektedirler. Ancak, KCK Sözleşmesinde sınıfsız toplum ve devletsiz demokratik toplum yaşamı tezi ile kendine saha açmak isteyen örgütün model olarak ileri sürdüğü i leyi devlet içinde devlet olmaktır.

Devletin militer devlet olduğu u tezi sıklıkla vurgulanmakta ve bu yapının temel insan haklarına saygılı olamayacağı fikri yayın organlarında sıklıkla i lenmekte ve böylece toplum devlet güvensizliği i lenmeye çalışılmaktadır. Tiroj'un 38. sayısında derin devlet ve kontrgerilla konuları ele alınarak devlet içinde kirlenmişlik vurgusu yapılmaktadır. Susurluk konusu genel olarak 2007 Nisan sayısında ele alınmaktadır. Genel çerçeveye bakıldığında i lemeyen hukuk imajı beslenmekte ve böylece devlete karşı güvensizlik pekiştirilmeye çalışılmaktadır. Serxwebun'un 9. sayısında "Avrupalı bir demokrasinin gözüyle sömürgeci Türk devleti mahkemeleri" başlıklı yazıda Türk Mahkemelerini itibarsızla tırdığı gibi Avrupalı demokratlarında Türkiye'ye örgütün bakışı ile baktığını ifade ederek kendilerinin do rulu unu ifade etmeye çalışmaktadırlar. Siyasilerin hukuka talimat anlamına gelen ifadeleri ve dönem dönem yargıda tartışma yaratan kararlar bu yaklaşımların sıklıkla i lenmesinde rol oynamaktadır. Tiroj dergisinde Özel harekât Polisinin 23 Nisan 2009 da Hakkâri'de Dipçikle bir çocuğu döven görüntüsünün altında hukuksuzluk ve militer devlet imajı verilemeye yönelik yazı kaleme alınmıştır. (Konuya ilişkin yargılanan polis herhangi bir ceza almamıştır) Bireysel hatalar üzerinden çok büyük genellemeler yapılmakta ve yaygın davranış olarak bu ve buna benzer vakalar i lenmektedir.

PKK sempatisi gazeteler ve dergiler, kimi liberal çevreler Çandar, E. Kürkçü gibi kişiler PKK'yı son Kürt isyanı olarak değerlendirilmektedirler. Son Kürt

isyani teması sıklıkla ele alınmakta ve demokratik bir düzene geçişte PKK'nın zor kullanmasının iyi anlaşılması istenirken devletin de kendine çeki düzen vermesi istenmiştir. Devletlerin hukuk rejiminde değişim ve dönüşümle mücadele ile zorlanmasında bir ölçüde Marksist gelenek ve köktenci anlayışı ifade eden devrimci yaklaşımın etkili olduğu söylenebilir. Demokratik toplumlar demokratik taleplerini mücadeleye başvurmadan demokratik yolları kullanarak ulaşılmak isterler. Nitekim bu konudaki yargılamasında gündeme geldiğinde Öcalan "Benim birikimim ve deneyimim 70'li yılların başında bende olsaydı bu yola girmezdim" diyerek PKK'nın zor teorisini yanlışlamıştır. Ancak bu yaklaşımı 1999'da sergileyen Öcalan sonrasında KCK sözleşmesinde ve yayın organlarında karşı taraf olarak tanımladıklarına yönelik suçlamalar yaparak gösterilecek mücadeleye ruhu ve hak olarak değerlendirilmektedir. Mücadele ve barış kelimesi sürekli birlikte kullanılarak otoriteyi mahkûm etmeye çalışılmaktadır.

PKK ve çevresi kendisine muhalif olan dini kesimi mahkûm etmek için birçok örneği kullanmıştır. Kadın, çocuk evlilikler, aile yapısı, ümmetçilik ve tarikatlar gibi bazı konular seçilerek din eleştirisi konusu yapılmıştır. Oluşum olarak da bölgede faaliyet gösteren İlim grubu (Kürt Hizbullah'ının adı) uygulamalarını, DAİŞ ve Gülen Yapılanması (FETÖ) üzerinden İslam Dini eleştirisi konusu yapılırken devlet de bu eleştirilerin odağına oturtulmuştur. PKK ya yakın süreli yayınlara bakıldığında bu konular dönemsel olarak sıklıkla kullanılmaktadır. 2015 Tiroj'un bütün sayılarında ve Serxwebun'un birkaç sayısı hariç tamamında bu konulara yer verilmiştir.

5.2.7. Sosyolojik Ayrışmanın Sağlanması

PKK terör örgütü etnik ayrışmayı temel amaç ve hedefleri bakımından önceliklemektedir. Etnik bilincin geliştirilmesiyle kölelikten ve asimilasyondan kurtulunca ön görüşü örgütsel tabanın güçlendirilmesi bakımından önemsenmektedir. Sağlanacak ayrışma ile amaç ve hedeflerin gerçekleştirilene inanan örgüt lider kadroları kültür ve tarih vurgusunu sıklıkla yapmaktadırlar. Kültür ve tarih vurgusu bireyin gelişiminde olduğu kadar toplumda ortak bilincin oluşumu bakımından da hayati öneme sahiptir. Toplumların kendi devamlarını sağlayabilmeleri özgün kültürlerini korumaları

ve geli tirmeleri ile mümkündür. PKK da bu tezden hareketle Kürt sosyal dokusunu kendi okumalarını öne çıkararak in a etmeye çalı maktadır.

Kürt sosyal yapısını etkileyen dini, kültürel, iktisadi ve tarihi gerçeklikler çarpıtılarak örgütsel amaç ve tezleri desteklemeye yönelik okundu u savunulabilir. Örgütün, bütüncül okumalar yerine örgüt tezlerini destekleyecek örneklikleri ön plana çıkararak hedef kitleyi etkilemeye çalı tı ifade edilebilir. Örne in feodal yapıya yönelik sömürü, ajanlık ve hainlik suçlamalarına kar ın bu yapıların sosyal dokuya olumlu katkıları ve ortaya çıkı nedenleri üzerinde durulmamı tır. Oysa güçlü ailelerin ve yapıların gerçekle tirdi i baskı ve zulmün yanı sıra zayıfı koruma ve güvenli i sa lamada toplumsal i leyi e pratik katkılar sundu u da bir gerçekliktir. Kürtlerin slam'ı seçmeleri ile birlikte önce Arap egemenli ini sonra Türk egemenli ini kabul ettikleri iddiası PKK'nın ayrı mada kullandı ı bir tezdır. Oysa birçok konuda oldu u gibi tarihsel vakaları tek yönlü okumalar ile anlamaya çalı mak büyük yanılgılara yol açabilir. Sünni gelenekten gelen Kürt beylerinin Bizans'a kar ı Selçukluların yanında yer almalarının, Acemlere kar ı Osmanlıdan yana aldıkları tavrın en az dini gerekçeler kadar Kürt sosyal dokusuna, siyasal haklara ve ekonomik çıkarlara göre ekillendi i de tarihi belgelere göre rahatlıkla söylenebilir.

PKK'nın, Türk ve Kürt toplumlarının ortak de erleri ve tarihi üzerinde yaptı ı okumaların dü manla tırmaya ve ayrı manın sa lanmasına yönelik oldu u söylenebilir. Her ne kadar kendi direni lerinin demokratik devlet ve demokratik toplumu in a etmeye yönelik oldu unu (Perinçek,1990) ifade etmi olsa da uygulamaların ve söylemlerin çatı macı zemini güçlendirdi i muhakkaktır. PKK'nın toplumsal bölünmü lü ü sa lamak için gerçekle tirdi isokak eylemleri, araç ve i yerlerini kundaklamaları, ormanlık alanları yakması gibi eylemlerle infiale yol açmaya çalı mı tır. Türklerin Araplar gibi Kürtleri slam kartı üzerinden sömürgele tirdi ini savunurken slam'ın kılıcı rolünü kapan Türklerin yayılmacı eylemlerini böylece gerçekle tirdiklerini savunmakta (Öcalan, 1992;20-32). Tarihte iki ulusun yaptı ı ittifaklar üzerinde belgelere dayalı bir analiz yapılmadı ı gibi gerçekle tirilen ortaklıklar, Kürtlere yönelik ihanetler zinciri olarak de erlendirilmi tir.

Devletin Kürt dilini tanımasının en somut göstergesi olarak devletin resmi kanalı TRT e i yayına ba latması ku ku ile kar ılanmı ve gerekçe olarak da PKK muhaliflerinin ve devlete yakın ki ilerin bu kanalda program yapması gösterilmi tir. Oysa daha önce Kürtlü ün ve Kürt dilinin ret edildi inden bahsedilerek cephele me sa lanmaya çalı ıldı ı da bir vakıadır. Bu tutarsızlıklar bazı sorgulamalara yol açmaktadır. Devletin demokratikle eme paketleri PKK üst yönetimi tarafından oyalama takti i olarak de erlendirilmi tir. Oysa Öcalan, 1999 da mahkemede devletin demokratik adımlarını gerçeikle tirilen yasal düzenlemeleri övmü tür.

PKK ayrı ma ve cephele meyi sa lamak için ortak temaları kırmak veya ortak temaları kendince yeniden ele alarak birlikteli in ve ortak algının kırılmasını hedeflemi tir. Kürtler ve çevresindeki di er topluluklarla ortaklı nı sa layan slam inancını tartı maya açmakta ve Kürtlerin eski dini Zerdü tlü e göndermeler yaparak ayrı mayı ve çatı manın zihni altyapısını psikolojik ö elerle desteklemeye çalı maktadır. slam ordularının Kürtleri (Zerdü tleri) öldürdü ünü ve bu ö retinin sahipsiz kaldı nı, kadınların ve çocukların esir edildi ini, özgür insanların kölele tirildi ini anlatan bir iir yayınlanmı ve en dikkate de er olanı da slamiyet öncesi “Yersan Alevili i” ba lı ı ile edebi ve kültürel bir de erlendirme yapılmasıdır. Bu de erlendirmede islam dı ı gösterilmi tir. Alevili e dair slamiyet öncesine gönderme yapılması tam olarak anla ılamamaktadır. ran’da ya ayan Yersan Kürtleri ekseriyetle Alevidirler ve sözel kültür çok güçlüdür. Yersan Alevilerini slam öncesi ya amı ifade edilecekken Yersan Alevili inin slam’dan ayrı bir inanç gibi ele alınması dü ündürücüdür (Tiroj, 2009, S.38). Tiroj dergisinde Fehmi I ık imzalı yazıda Kürtçe,Zerdü tlü ün Kürtlere etkisi ele alınmı tır. Bu tarz tarihi ve dini atıflar Kürt kültürü ile ilgili yo un slam etkisini zayıflatmak ve dikkatleri Zerdü tlü e de çekerek Kürt sosyolojisinin temellerini slamiyet dı ı ö eler üzerinden okutarak özellikle gençli e ufuk verilmeye çalı ılmaktadır. PKK’nın Türkiye devletinin dini millile tirdi i suçlamasını zerdü tlü ün Kürtlerin dini oldu u tezi ile millile tirdi i söylenebilir. Oysa Zerdü tlük slamiyet öncesi yaygın olarak Ortado u toplumlarında var olan bir din olmakla birlikte Zerdü t’ün Farisi oldu u da ileri sürülmektedir. Zerdü tlü ün sadece Kürtlerde de il hazar

kıyılarında Horasan-Hind sınırına kadar bir etki alanı oluşturdu ve bilinmektedir.

5.2.8. Devletin Politik ve Ekonomik Uygulamalarının Eleştirilmesi

PKK, Türkiye Cumhuriyeti devletinin ulus devlet anlayışına ve günlük uygulamalarını konu ederek eleştiriler geliştirmekte. PKK, devletin vatandaşlık tanımının Türklük vurgusuna itiraz etmekte ve hukuk rejiminin Kürt ulusunu göz ardı ettiğini ve kapsayıcı olmadığını ileri sürmektedir. Öcalan'ın anti demokratik devlet uygulamaları vurgusu Kürtlerin temel haklarını e it vatandaşlık temelinde kullanamadığını fikrine dayanmaktadır. Türk egemen sınıfların Kürtleri kimliksizleştirdiğini ve tarihlerinden yoksun ettiğini ileri süren Öcalan, bu anlayışın sömürgeci bir anlayış olduğunu ve bir milleti yok saydığını (1993/f; 13-17) ileri sürmektedir.

Devletin ana dile yönelik sınırlandırmaları, Kürtçe yer isimlerini, Kürtçe kelimeleri isimlerini de değiştirilmesi veya red etmesi örgütün ileri sürdüğü konular arasında yer almıştır. Bunu örneklerken Bulgarların Türklere uyguladığı asimilasyon politikalarını ifade ederek Türkiye Devletinin uygulamalarını eleştirmiştir. Bölgenin geri bırakıldığını, bölgedeki feodal yapıya dokunulmamasının politik bir durumun sonucu olduğunu ileri süren PKK, devletin bölgenin kalkınmasına yönelik hamlelerini sekteye uğrattıkça her türlü eylemden kaçınmayarak büyük bir çelişki sergilemiştir. Halkın e itimsiz ve geri bırakılması devletin bir politikası olarak sunulurken e itim kurumlarının yozlaştırıcı ve ajan kurumlar olarak nitelenmesi bir başka çelişki olarak ifade edilebilir.

PKK, Kürt halkının bilerek geri bırakıldığını, sosyal yaşam kalitesinin geri bırakıldığını bir kast içerdiğini ileri sürmektedir. Kürt toplum yapısının kaosa sürüklendiğini ve sosyal yapının devlet eli ile parçalandığını böylece Kürt halkının birbirine düşmanlaştırıldığını iddia edilmektedir. Gündelik hesapların peşinleştirilen Kürtlerin toplumsal konulara duyarsız ve aldatılmaya müsait hale geldiğini savunan Öcalan, zaman zaman Kürtlerin bu durumunu feodal ve ariyet yapısının doğal bir sonucu olarak sunmaktadır. Kürt sosyal yapısının ekillenmesinin yazılı kaynaklara göre Türklerle temas geçmeden önce ekillendiğini gerektirdiğini bu iddiaları tartışılabilir hale getirmektedir.

Öcalan, bir ifadesinde; “ Kürdistanda ekonomik ve sosyal ya amın bilinçli olarak geri bırakıldı ı ekonominin felç edildi ini, i sizli in tüm toplumu derinden etkiledi ini ve ellerindeki ekonomik varlıklara da el konuldu unu iddia etmi tir” (Öcalan,1993/b;39,40). Oysa Öcalan, bölgeye yapılan yatırımları bir de erlendirmesinde bölgenin sömürgele tirilmesinin bir yöntemi olarak sunmu tur. Hatta bölgeye yapılan alt yapı çalı maları için kurulan antiyeler yakıımı ve kimi zaman çalı anlar öldürülmü veya kaçırılmı tır.

Türkiye cumhuriyeti Devletinin en önemli kalkınma projelerinden olan GAP projesini Öcalan, “devlet direni ten çekindi i için bu ve buna benzer projelere giri mek zorunda kalmı tır” (Öcalan,1992;237) diyerek bu projeyi kendi çıkarları do rultusundan aktarmı tır. GAP projesi, etüt çalı maları1938 yılında ba lamı 1950-1960 yıllarında Fırat ve Dicle Elektrik idaresi olarak çalı malar yürütülmü , 1954 DS 'nin kurulmasıyla havza çalı ması olarak 1961 yılında çalı ılmı ve yürütülen havza çalı maları 1977 yılında GAP olarak ekillenmi tir(<http://arsiv.sabah.com.tr/ozel/gap50/dosya106.html>leri im,2020). Görüldü ü gibi devletin yaptı ı sosyal ve ekonomik kalkınma projeleri de itibarsızla tırılmaya çalı ılmı tır.

PKK mecburi iskân politikasını devletin yanlı uygulamalarından biri olarak sunmu ve yer yer 1915 olayları ve tehcir politikasıyla birlikte i lemi tir. Bu ba lamda da Kürtleri ve Ermenileri ortak kaderde birle ti ini savunmu tur (Öcalan,1992;33-44). Zorunlu skân uygulamasını egemen güçlerin hesap vermeyen tutumlarına örnek olarak sunmu tur. Bu uygulamalarla devletin Kürtleri köklerinden koparıp mücadele azmini kırmaya yönelik olarak de erlendirmi tir. Asimilasyon politikalarının gerçekte tirilmesinde bu tarz uygulamaların rol aldı ını savunan Öcalan, aynı zamanda bu sayede Kürtlerin en kötü i lerde ucuz i çi olarak kullanıldı ını ileri sürmü tür.

Devletin “Kürt Sorunu”, “PKK Problemi”veya “Terör Sorunu” olarak ele aldı ı vakıaya yönelik geli tirilen güvenlikçi çözümlerini ele tiri konusu yapan terör örgütü, iddetin kayna ını ve ilk çıkı noktasının devlet oldu u izlenimini vermeye çalı tı ı görülmektedir. Oysa PKK kurulu sürecini tamamladıktan sonra önce kendi deyimi ile Kürt feodallere ve yerli i birlikçilere, ajan yapılar diye tanımladıklarına yönelik silahlı eylemler gerçekte tirmi ve ilk eylem

olarak ta Siverek'te Bucak a iretine yönelik gerçekle tirilmi tir. Daha sonra güvenlik glerine yönelik silahlı eylemler gerçekle tirmi olan PKK, "Kürdistan'da Zorun Rolü" teorisiiyle iddetinin gerekçesini izaha çalı mı tir.

Geli en artlar kar ısında güvenlik birimlerinin yurt içinde ve yurt dı ında gerçekle tirdi i operasyonlar sıklıkla ele tiri konusu yapılmı ve devlet kimi zaman orantısız g kullanmakla itham edilmi tir. Tiroj dergisinde Türk Ordusunun sınır otesi operasyonu ele tiri konusu yapılmı ve devletin bu uygulaması "barı , konu ma, uzla ı, kan akıtmama" (Tiroj, 2007; S.29,ss.10-12)kelimeleri ekseninde ele tirilmi ve askeri operasyon ktlenmeye çalı ılmı tir.

PKK ve kimi çevreler Kürt sorunu ve çözüm önerilerinde Anayasal düzenlemeden bahsetmektedirler. Kürtlerin bu ülkenin asli unsurları olarak kültürel ve siyasi haklarının verilmesini talep ederken anayasal düzenlemeyi ko ul olarak ileri sürmektedirler. PKK ıkı noktası olarak Birle ik Ba ımsız Büyük Kürdistan hedefine kültürel, siyasi, ekonomik haklar edinmeye yönelik uzla ı arayı larını ihanet olarak de erlendirmi ve tartı masız tam ba ımsızlıktan ba ka bir yol olmadı ını savunmu tur. Ancak calan yakalanıp mralı'da Mahkemeye çıkarıldı ında Mahkeme ba kanı Okya'ya "*Kürdistan'ı siyasi de il co rafi zemin olarak ifade ettim. Siyasi zgrlk de vardır var olanı neden isteyeyim ki?, 1990'lı yıllardan sonra bir çok hak verilmi tir.*" fadelerini kullanmı bunları da kendini kurtarmak için de il gerekirse bu ülkenin birli i ve bütünlü ü için kendi canından vaz geebilece ini ifade etmi tir (mralı; Mahkeme Tutanakları). Tiroj'un "Sorun Anaysa De i ikli iyle çözülür" ba lıklı yazısında konu temel insan hakları ba lamında ele alınmı tır (Tiroj, 2007,2008 S.29,ss.34,35).

Devleti ekillendiren anayasanın diline yönelik yo un bir ele tiri geli tirilmi tir. Öcalan Türk st kimli i yakla ımını ret etmi tir. Efendi köle ili kisi ba lamına benzetmi ve bir ulusun ba ka bir ulusun kimli i veya ismiyle tanımlanmasının akıl dı ı oldu unu ifade ederken Tiroj dergisinin 2007-2008 yılı 29. sayısında uzun uzadıya T.C. Anayasasının dili ve yakla ımı ele tiri konusu yapılmı tır. Kürt dili ve kültürünün anayasal güvenceye kavu turulması istenirken Cumhuriyetin kurulu yıllarında sa lanmı ancak günümüzde gizlenen bir

uzla ı metnine sıklıkla vurgu yapılmaktadır. Bu vurgu Öcalan tarafından da birçok kere dile getirilmi tir.

PKK ve PKK'ya yakın yayın organları devletin Kürt sorununu kalkınma programları ile çözüme anlayı ını ele tirmekte ve konunun çarpıtıldı ını veya bilerek anla ılmak istenmedi ini ileri sürmektedirler. Salt güvenlik problemi ve asayı in sa lanması olarak ele alınan politik ve bürokratik çözüm önerilerinin de yıkım getirece ini dile getirmektedirler. Bu ba lamda Kürt diline getirilen kısıtlamalar, kültürel haklar ve siyasi haklar dile getirilmektedir. Tiroj Dergisinin 2009 yılı cilt 6 s.13-16 da çok dillilik üzerine ileri sürülen fikirlerin ana eksenini tekçi bakı açısı çok kültürlülü e tahammülsüzlük ekseninde i lenmi tir. Dil ve kimlik ayrılmaz bir bütün olarak ele alınmı tır. Demokratik bir devlette vatandaşların temel hakları siyasi mülahazalara feda edildi inde kendini dı lanmı hissedenler aidiyet duygusu geli tirmekte zorlanır (82 Anayasasında Kürt dili yasaklanmı 25 Ocak 1991'de serbest bırakılmı tır). Bu bakımdan devletin bu tarz ele tirileri dikkate alması birlikte ya ama kültürünü geli tirebilmesi için önemlidir.

Devlet politikası olarak milliyetçilik konusu ele tirilerin oda ına oturtulurken konuyu demokratik ya amı tehdit eden yakla ımlar olarak ele alan Tiroj dergisi yazarları birçok yazı kaleme almı lardır. "Kriz ve milliyetçilik sarmalındaki siyaset" "Milliyetçilik, Fa izm Ve Burjuvazinin Kriz Yönetimi" gibi yazılarla devlet politikaları ve AKP iktidarı ele tirilmi tir. Kapitalist iktisadın milliyetçili i tetikledi i tezi sıkça i lenmi tir. Oysa günümüz birçok kapitalist devleti ulus devlet formundan uzaktır. Oysa Komünist Çin yönetiminin ovenli i günümüzde tartı lmaktadır. ktisadi yapının birebir milliyetçilikle ilgili oldu u tezi ispata muhtaçtır.

5.2.9. Devletin Güvenlikçi Uygulamalarındaki Yanlı ların Propaganda Malzemesi Olarak Kullanılması

Ulus devlet anlayı ının temel ele tiri konusu yapılarak devlete yönelik geli tirilen ele tirel dil, durum tespitinden ziyade propagandist bir yakla ımla ele alınmakta ve hedef kitlenin etkilenmesi için duygusal saptamalara a ırılık verilmektedir. Örgüte müzahir gazeteler kullandıkları dil bakımından tarafsız

habercilik ve do ru bilgilendirme kriterlerini kendi amaçlarını oda a alarak yoksaymaktadırlar.

PKK ve ilgili yayın organları devletin Güneydo u Anadolu ve Do u Anadolu bölgelerindeki kontrol noktalarını arttırmak ve karakolları in a etmek yoluyla bölgeyi açık cezaevine dönü türdü ünü iddia etmektedir. Ancak zaman zaman örgüt yayınlarında “gerillanın” yol kesti ini ve denetimi ele geçirdi ini kimlik kontrolleri yaptı ını ifade ederek bir hâkimiyet gösterisinde bulunmaktadırlar. Oysa yol kontrollerini, hak ve özgürlükleri kısıtlama eylemi olarak görüp ceza evine dönü me iddiası için kullanırken teröristlerin gerçekle tirdi i eyleme ise methiyeler dizilmektedir. Bu çeli kili durumun daha vahimi gerçekle tirilen yol kesme eylemleri (yol kontrolü adı altında yapılmakta) basına da yansıdı ı üzere öldürme, adam kaçırma ve kimi araçların yakılması ile sonuçlandı ı bilinmektedir. Örgüt yayın organları bu durumu haberle tirirken kimi ki ilerın tutuklandı ı ifadesi ile verilmesi bu yayın organlarının çeli kileri ve çarpıtmaları olarak de erlendirilebilir. Örgütün bu eylemleri yapmasını me ru gösterirken devletin güvenlik birimlerinin kontrol noktalarını ele tirmesinin izahı mümkün olmayan bir husus oldu u söylenebilir. PKK arttırdı ı iddet ile devleti daha fazla güvenlikçi politikaları uygulamaya zorlamı tır. Bunda da ba arı sa lamı tır. Do al olarak devlet kontrolü sa lamak ve sahadaki varlı ını hissettirmek için güvenlikçi tedbirleri uygular. Ancak bu uygulamalar uzun süreye yayıldıkça, uygulamalarda ya anacak hukuksuzluklar ve kimi bireysel yanlı lar yaygınla maya ba layınca devlet politikası olarak lanse edilece i muhakkaktır. Nitekim uygulamada bu süreçte sıkıntılar olmu ve örgüt bunu propaganda malzemesi yapmı tır. Öcalan, bu konuda unları ifade etmektedir; *“direni i yükselttikçe (iddeti arttırdıkça) dü man (Devlet) bundan böyle daha kudurganca saldıracaktır. Ömrünü daha da kısaltmasından öteye bir sonuç yaratmasa da o i kenceye daha da sarılacak daha çok kan dökcek ve azgınla acaktır. Ama tüm bunlar mücadelemizin önünde engel olmak bir yana direni i sürekli yükseltme gerekçelerini her gün biraz daha arttıracaktır”* (Öcalan,1993/a,27). Bu ifadelerden de anla ılaca ı üzere örgüt, devleti daha fazla güvenlik tedbirleri almaya zorlayarak olu acak ma duriyetlerden beslenmeyi hesaplamaktadır. Öcalan, Devletin yapaca ı hataları da kendi

iddetlerinin ve terör eylemlerinin gerekçesi olarak sunacağını açıkça ifade etmektedir.

Güvenlik güçlerinin, 1980 ve 1990'lı yıllarda tırmanan terör eylemleri karşısında gerçekleştirdiği operasyon ve uygulamalarda zaman zaman toplumsal infiale yol açacak ve devlet terörü olarak isimlendirilebilecek tutumlar ve eylemler de gerçekleştirildiği bir vakıdır. 1989 yılında Cizre'nin Yeilyurt Köyünde güvenlik güçlerince köylülere dağıtılan yedirilmesine ilişkin A HM de açılan dava 1994 yılında sonuçlanmış ve Türkiye her ma dura 300 bin Fransız Frangı vermeye mahkûm edilmiştir. Yine Dicle'nin Kelekçi köyünde yaşanan güvenlik uygulaması A HM'e götürülmüş ve devlet, vatandaşın güvenliğini sağlamakla yükümlü olduğu ve görevini yerine getirmediği gerekçesi ile mahkûm edilmiştir. Gerek A HM'e taşınmış güvenlik uygulamaları ve gerekse basına yansıyan haberler devletin imajına zarar vermiştir. Örgüt yaşanan uygulamaları ulusal ve uluslararası kamuoyunda etkin bir şekilde kullanmıştır.

Türkiye'de Doğu ve Güneydoğu Anadolu Bölgesinde yaşanan faili meçhul cinayetler büyük korkulara yol açmış sadece PKK'ya müzahir kesim değil diğer insanlarda da tedirginlik oluşturmuştur. Beyaz Toros Güneydoğu Anadolu bölgesinde 90'larda faili meçhul olaylar ile ilişkilendirilen sembol bir dönemdir. 1993-1995 yılları arasında işlenen faili meçhul cinayetlerin bir kısmı ile ilgili açılan davada dönemin Cizre Belediye Başkanı Kamil Atak, Albay Cemil Temizöz ve olayda sorumluluğu olduğu düşünülen itirafçılar Hıdır Altu, Abdulhakim Güven, Âdem Yakın, Kukel Atak Diyarbakır Adliyesi 6. Aır Ceza Mahkemesince yargılandılar. "Beyaz Toros Sendromu" (<https://www.timeturk.com/beyaz-toroslar-kurtler-icin-ne-ifade-ediyor/haber-31905> erişim, 2020) Güneydoğu Anadolu Bölgesinde uzun süre devam etmiştir.

Güvenlik güçlerinden bazılarının zaman zaman sahada yaptıkları hatalar ve yanlış uygulamalar genel politika olarak sunulmakta. Devletin de bu iddialara karşı istenen düzeyde şeffaf bir yaklaşım göstermediği kimi uygulamalarda görülmüştür. Bu durum örgütün propaganda gücünü arttıran bir husus olarak değerlendirilmektedir.

Do u ve Güneydo u Anadolu Bölgesinde PKK ile güvenlik güçleri arasında çıkan çatı maların zirve yaptı ı dönemlerde güvenlik gerekçesiyle bo altılan köyler ve köy altı yerle im birimlerinden göçe zorlanan halk büyük ma duriyetler ya ayarak Türkiye'nin özellikle Akdeniz, Ege ve Marmara bölgelerine göç etmi ve kendi mahallelerini olu turmu lar. Bu topluluklar adeta kapalı toplumlar gibi davranmı ve kendi aralarında sa ladıkları dayanı ma a ları ile ayakta durmaya çalı mı tır. Oysa uluslararası sözleşmeler ve gerekse T.C. anayasası gere i devlet ki i mal ve can güvenli ini sa lamakla yükümlüdür. dari uygulamalar sonucu olu an ma duriyetlerin tazmini esastır. Göçe zorlanan vatanda lar bir plan dâhilinde sa lıklı bir ekilde her türlü tedbir alınarak göç ettirilmemi lerdir. Bunun sonucunda e itim, sa lık sorunları ya anmı ve zamanla terör örgütünün propagandasına açık hale gelmi lerdir. Göçe zorlanmı ailelerin çocuklarının PKK'nın propagandasına maruz kalması sonucu örgütün da kadrolarına önemli katılım sa ladı ı EGM kayıtlarından anla ılmaktadır.

Güvenlik amacıyla bo altılan yerle im birimleri çatı ma alanı ve teröristlerin lojistik ve barınma alanı olarak görüldü ünden insansızla tırılmı tır. Köy meralarının ve yaylaların hayvancılı a kapatılmasıyla da büsbütün zorlanan kimi köylüler mecburiyetten göç etmi lerdir. Kendi ya am alnını bırakan bu insanlar kendi kendine yetebilen aileler iken muhtaç duruma dü meleri ile büyük travmalar ya amı lardır. Örgütün ehir yapılanmasının etkin propagandasıyla ya anan olumsuzluklar devlete fatura edilmi ve bu kesim üzerinde etki olu turulmu tur.

Göç etmi ve göç etti i yerde uyum sorunu ya ayan Kürt kökenli aileler zamanla kapalı toplumlar gibi birçok sorununu kendi içinde çözmeye çalı maya ba lamı ve bu yerle im alanlarında güç oda ı olarak örgüt taraftarları inisiyatifi ele geçirmi lerdir. Göçlerle adeta yeni kimlik edinmi kimi yerle im birimleri ve sakinleri çevreden iyi gözle bakılmayanlar olarak kendilerini dı lanmı olarak görmeye ba lamı lardır. Bütün bu olumsuzluklar örgütün etkinli ini arttırmasına yaramı tır. Hiçbir sosyal rehabilitasyon çalı masına konu olmayan bu kesimler zamanla güvenlik güçleriyle çatı ma noktasına gelmi ve örgütün ehir eylemlerinde etkin olarak kullandı ı sahalar olarak ülke gündemine gelmeye ba lamı tır. Özgür Gündem 7 Ekim 1992

sayısını 11. Sayfasında verilen “Görev Tamamlandı Kulp Bo altıldı Komutanım” başlıklı haberde ayırım yapılmaksızın Kulp ilçesinin insansızla tırıldı ifade edilmekte. Bu doğrultuda 90’lı yıllarda çok haber yapılmıştır. TBMM ve GÖÇDER raporlarında bo altılan köyler ve yerleşim birimlerinden bahsedilmekte. Bu süreçte yaşanan kaos bir çok trajediye yol açmıştır ve örgüt de bunu çok etkin bir şekilde ülke içinde ve dışında kullanmıştır. Bu konuda Avrupa İnsan Hakları Mahkemesinin Türk Devletini mahkûm eden kararları bulunmaktadır.

Devlet yetkililerinin bazı açıklamaları başlıktan kopararak infiale sebep olacak cümleler ile propaganda yapıldığı görülmüştür. Genel Kurmay Başkanı Doğan Güreş’in Topyekün mücadele ifadesi bu bir iç savaş demektir diye özgür gündem tarafından manente alınmıştır (Özgür Gündem, s. 122). Oysa PKK yöneticileri ve özellikle Öcalan defalarca zorun gücü olarak bütün bir halkın topyekün dişi ile tırnağı ile bulduğunu her imkân ile “iğalci güçlere karşı direnmeli” yönünde ifadeler kullanmıştır. Bu ifadeler çifte standart içeren bakı açısını ortaya koymaktadır. Kaldık ki devletler görev ve sorumlulukları gereği güvenli işi sağlamakla mükelleftir. Dolayısıyla sahip olunan devlet imkânlarının yasaların emrettiği biçimde koordinasyon içinde işi ko ulması istenilen ve talebinin savaş olarak nitelenmesi bir çarpıtma ve niyet okuma olarak değerlendirilebilir.

Devletin kamu düzenini sağlaması ve vatandaşın mal can güvenliğini temin etme görevi devlet olmasının göstergesidir. Özellikle 90’lı yıllarda Güneydoğu Bölgesindeki asayiş sorunları birçok kaosu beraberinde getirmiştir. O dönem asker kıyafeti giyerek yapılan köy baskınları ve kaçırımlar basına yansıması ve kimi güvenlik birimlerine götürülmüş kişilerin bir daha ailelerine dönmemesi olması birçok tartışmaya yol açmıştır. Bölgede yaşanan PKK – HZBULLAH çatışması ve Lim ve Menzil çatışması birçok faili meçhullerin kaynağı olarak gösterilmemiş güvenlik birimlerinin de zan altında kaldığı olaylar olmuştur. Rakamlar farklı olmakla birlikte PKK ve çevresi bu rakamı 17 bin olarak vermektedir. Bu rakamı verirken de devlet birimlerini tek sorumlu olarak göstermeye çalışmaktadır. Tiroj Dergisinin 37. sayısında bu konu ele alınmıştır ve devlet suçlanmıştır. Bazı itirafçılar ve görgü tanıklarının ifadeleri ile birçok

yer kazılmı ve kimi insan iskeletlerine ula ılmı tır. Ancak tahkikatların ço u sonuçsuz kalmı tır.

5.2.10. Örgüt Eylemlerin Haberle tirilmesi

Örgüt yazılı medya aracılı ı ile taraftar kitlesini etkilemek, örgütsel ba lılı ın devamını sa lamaya yönelik moral üstünlü ünü korumak ve devam ettirmek için örgütsel eylemleri haberle tirmektedir. Örgüt eylemlerini haberle tirirken örgüt lehine bir üslup ile devleti acziyet içinde kendilerini ise üstün konumda gösterme gayretindedir.

Örgüt eylemelerinin abartılarak verilmesi ve verilen kayıpların idealize edilmesi ve kayıpların dü ük gösterilmeye çalı ılması örgütsel motivasyon bakımından önemli bir yakla ımdır. Çatı malarda güvenlik güçlerinin daha çok kayıp verdi i sürekli ön plan çıkarılmakta ve destekçilerine moral motivasyon verilmeye çalı ılmaktadır. Serxwebun 100. sayısında “Bahar Serhildanı” man eti ile verilen birçok çatı ma haberi bütünlükçü olarak de erlendirildi inde; PKK'nın saha hâkimiyeti kurdu u ve Türk ordusunun büyük kayıplar verdi i, örgütün aha kalktı ı, bazı bölgelerin kurtarılmı bölge haline geldi i izlenimi verildi i, haberin devamında ise ARGK'nın iki zayıat verdi i ve ba arılı bir ekilde geri çekildi inin yazıldı ı görülmektedir. Propaganda amaçlı bu metin taraftarlarına ve teröristlere moral vermeyi hedeflemektedir. Çünkü sahada böyle bir gerçeklik söz konusu olmamı tır. Özgür Gündem 122. sayısının man etinde karakol baskınlarında çeli kili açıklamalar ba lı ı ile çıkan haberde Ba bakan Demirel, 29 asker, 174 PKK'lı öldü derken PKK yayın organlarının, 350 asker, 10 korucu, 18 gerilla öldü eklinde verdikleri haberle toplumsal infial uyandırmaya çalı tıkları ve devlet makamlarının sorgulanmasının hedeflendi i görülmektedir. Aynı gazetenin 123. sayısında da emdinli'de kanlı bilmece man eti ile çıkan haber de yine devletin kayıplarını gizledi i ifadeleri kullanılmı ve ayrıca devletin müdahalesinin sivil kayıplara ve yerle im yerlerinin oturulmaz hale gelmesine sebep oldu u ifade edilmi tir.

Örgüt kimi kanlı eylemlerini gerekçelendirerek me rula tıran dil ile haber yapmakta ve devleti mahkûm eden bir yakla ım sergilemektedir. Tiroj

dergisinin 26. sayısında yer alan de erlendirme yazısında PKK'nın kaçırıldı ı askerleri "o imdi asker" duvar yazısına bir gönderme yaparak "o imdi tutuklu" ifadesi ile askerlerin PKK'nın esirleri oldu unu yazmı tır. Yazının devamında askerlerin serbest bırakılmasının hükümet yetkililerince ho kar ılanmadı ını ifade ederek hükümet yetkilileri gayri insani pozisyon almı gibi gösterilmektedirler.

PKK eylemlerini kendileri için önemli buldukları günlere yo unla tırarak örgütsel tarihçenin bilinirli ini sa lamak ve eylem kabiliyetinin he an ve istedi i zamanda ve mekânda gerçekle tirebilece i duygusunu vermeye çalı maktadır. Serxwebun sayı 83'te "PKK'nın 10 kurulu yıldönümü stanbul'da bombalı eylemlerle kutlandı" man eti yer almı adeta havai fi eklerle kutlama yapılyormu gibi davranılmı ve iddeti hangi mantık ve zihin haliyle araçsall ırdı ını göstermek bakımından çarpıcı bir örnektir.

PKK hareket stratejisinin bir neticesi olarak çatı mayı tırmandırıp genel asayi sizlik hali do urarak kaos olu turup devlet birimleri üzerinde etki olu turmayı hedeflemi tir. Örgüt çok sayıda eylem gerçekle tirerek taraftarlarına güven vermek isterken halkı sindirmek, olu turdu u korku ikliminden devleti yanlı a sürüklemek, kendine de taraftar kazanmayı amaçlamı tır. Serxwebun sayı 140'ta 1993 yılı eylem takvimi açıklanmı ve genel hatları ile tırmandırdı ı terör eylemleri ile toplumu nasıl kaosa sürüklemeye çalı tı ını kendi yayın organında bütün çıplaklı ı ile vermi tir. Ancak sürekli eylemlerde kendilerinin büyük ba arısı ve devletin acizyeti anlatılamaya çalı ılmı tır. Sivillere yönelik yaptıkları eylemleri haklı gösterecek söylemlerle temize çıkarmaya çalı mı tır. Oysa eldeki veriler örgütün kazanım olarak takdim etmeye çalı tı ı sonucun gerçekle medi idir. Yani örgütün ikinci a ama dedi i evre gerçekle memi ve güvenlik güçleri kar ısında tutunamamı sürekli geri çekilmi bir örgüt gerçe i vardır. Buna ra men bu dil ve üslup unu açıklıkla ortaya koymaktadır ki örgüt, silahlı terör kadar propaganda terörü ile de birçok kaybını telafi etmeye çalı maktadır. Özgür Gündem 7 Mayıs, 1993 sayısında Cemil Bayık'ın ifadeleri ile örgütün Türk ordusuna kar ı büyük bir direnç gösterdi i devletin uçaklarla yaptı ı bombardımanda 1 kayıp verdiklerini ifade etmekte ancak Öcalan'ın mralı savunmalarına bakıldı ında durumun tam ters istikamette oldu u

anla ılmaktadır. Öcalan 1993 yılında Türk Devletinin yaptığı ı operasyonlarla örgütü bitirme noktasına getirdi ini ifade etmektedir. Bunlardan da anla ılaca ı üzere örgüt en zor zamanlarını bile olumlayan bir yakla ımı basın aracılı ı ile sunmu tur. Özgür Gündemin 1993 yılı 8 Mayıs sayısında ise örgüte günlük 100 katılım oldu unu, 10 bin militanlarının sahada oldu unu ve bu militanların 600'ünün kadınlardan olu tu unu hatta katılımları kendilerinin sınırlandırdıklarını ileri sürmü tür. Bu ifadelerin örgütsel motivasyonun güçlü tutulmasına ve ya anan kayıpların propaganda yoluyla telafi edilmesine yönelik oldu u anla ılmaktadır.

PKK'nın yazılı medya aracılı ı ile kendi konumunu tahkim etmek istedi i anla ılmaktadır. Örgüt 1993 yılında aldı ı a ır kayıpları telafi etmek ve toparlanmak için medya aracılı ı ile ate kese, çatı masızlık isteyen bir dile yönelmi tir. Hatta batılı ülkelerin ate kes ça rıları ve akan kanın durması için giri imleri haberle tirilmi tir. PKK'nın basın yoluyla kamuoyunu etkileyip darbo azdan kurtulacak bir çıkı ın ve arayı ın içinde oldu u anla ılmaktadır. Zira Türk ordusunun Öcalan'ın deyimi ile süpürme operasyonu ile örgütü bunalttı ı ve çıkı ı olarak da bu operasyonların durmasının sa lanmasının pe inde oldu u anla ılmaktadır.

PKK terör örgütü 2004 yılı çatı ma raporu olarak sundu u metni Ülkede Özgür Gündem gazetesinde haberle tirerek örgütün propagandasına hizmet etmi tir. Örgüt kendi istedi i eklide haberle tirmek istedi i konuları halkın gündemine ta ıyarak yanda larının moral ve motivasyonunu arttırmak isterken di erlerinin de moralini bozmayı hedeflemektedir ve böylece psikolojik üstünlük kurmayı amaçlamaktadır. Ayrıca devletin acziyet içinde oldu u izlenimi verilerek devlet organlarının tartı ılması amaçlanmaktadır. Haberde; 2004 yılı çatı ma ve operasyon sayısının 1990'lı yıllardaki sayıya ula tı ını ve güvenlik güçlerinin 473, HPG'nin 97 kayıp verdi ini ileri sürmü tür. Resmi makamların gerçek kayıpları gizledi ini her zaman iddia eden örgüt kıt imkânlarla ra men daha güçlü olan orduya büyük kayıplar verdirdi ini ifade ederek ordunun yönetimini tartı tırmak isterken kendilerinin ba arılı oldu unu iddia ederek baskısını arttırmayı hedeflemektedir.

Örgüt, eylemlerini haberle tirdikçe ve toplumun gündemini me gul ettikçe gündemi arkasında sürüklenme imkânını elde etmi olur. Terör örgütleri gündem oldukları oranda ilgi çeker ve güçlenirler. PKK da eylemlerini her türlü kitle ileti im araçlarında yer etmesi için büyük çabalar sarf etmektedir. Nitekim kendi yayın organlarını olu turmu ve kendi eylemlerinin seçici bir dil ile kamuoyuna sunmaya çalı maktadır. Eylemlerini haberle tirirken gerekçeler üretmekte ve tezlerini destekleyen bir üslup ile geni kitleleri etkilemek ve kendi tarafına çekmeyi hedeflemektedir.

PKK medyayı kendi mesajlarının bir iletim alanı olarak de erlendirdi i gibi gerçeikle tirdi i eylemlerin yo un bir ekilde haber konusu yapılmasıyla da devlet ve hükümet üzerinde olu turaca ı baskı ile kendi lehine adımlar atmasını hesaplamaktadır. Haber konusu oldukça örgütün eylemleri iç ve dı kamuoyunda örgütün tezlerine yönelik de erlendirmelerin artması kaçınılmaz bir hal almakta ve bu süreçlerde müesseses nizamlar ço unlukla savunmada kalmaktadır.

5.2.11. Ölümün Örgütsel Amaçlar için Kullanılması

Örgüt, kayıplarını sunarken, ölümü idealize etmekte ve temel felsefesine aykırı bir yakla ımla dini jargonu kullanmaktadır. Ölümünü, özgürle menin bir bedeli olarak sunmakta ve can kayıplarını birçok dinde oldu u gibi ölümsüzlük payesi ile kar ılıklandırmaktadır.

PKK kayıplarını ehit olarak ifade etmekte ve hatta ehitlikler olu turmu , bu ehitlikleri sembolle tirmeye çalı mı tır. Bu mezarlıkların bir kısmına öldürülmü militanlarının adı verilmi tir. Böylece çatı manın somut göstergesi olarak toplumun dikkatini buralara çekmeye çalı mı tır.

Öcalan, PKK hareketinin siyasi sembollerini olu turmak ve semboller üzerinden mesaj iletmek için öldürülen kimi teröristleri toplantı ve anma programlarına konu ederken takipçilerini bu ki ilerin öyküleri ile tanı masını sa lamak istemi tir. Öldürülen her bir ki i biriktirilecek öfkenin somut gerekçeleri olarak sunulmu tur. Öcalan, bir söyle isinde: *“Hareketimizin temelinin atılı ının 13. Yıldönümü, partimizin kurulu unun 7. yılı ve görülmemi i kencenin ahsında ya andı ı partimizin büyük yüre i ve beyni Mazlum*

Do an yolda in ehadetinin üçüncü yıldönümünde, halkımız Nevruz'u kendi sava siperlerini kazarak kar ılıyor” (Öcalan,1993/f:23)derken toplumsal kar ılı ı güçlü olan ehadet kavramını kullanmaktadır. Mazlum Do an'a büyük bir de er atfedip PKK için yararlı lına vurgu yaparak ki iyi ve ölümünü sembolle tirerek kutsamaktadır.

Öcalan, yakın dostum dedi i Kemal Pir'in ölümünü partiye kaybettirmek isteyen güçlere ölümü seçmekle Kemal Pir'in cevap verdi ini ve partiye olan ba lılı ı ile büyük bir eylem gerçekle tirdi ini ifade etmektedir. Kemal Pir'in “ölümümle dü mana kaybettirece im” diyerek dü manın iradesini yenilgiye u rattı ını ifade eden Öcalan, (Öcalan & Küçük;1993/a: 79-81) aslında örgütçülere ideal ki ilik profili sunmaktadır. Bu yakla ımla ölümün kutsandı ını ifade edebiliriz. Ya amın ölümle anlam buldu unu ifade eden Öcalan, bu yakla ım ile Marksist diyalekti in dayanaklarından uzakla arak ve insanı maddi ba lamından kopararak mistik bir boyuta evriltti i izlenimi vermektedir. Öcalan, ölümün örgütsel bir amaç için araçsalla abilece ini örgütçülere ifade ederek adanmı lık karakterinin zirvesi olarak ölmeyi ve öldürmeyi bir izlek olarak sunmakta. Serxwebun sayı 9'da ölüm yıldönümleri münasebeti ile Zeki Yıldız ve Aytekin Tu luk anılmakta yanı sıra aynı sayıda iki yurtsever katledildi man eti yer almaktadır. Bu anmalar ve haberler ile örgüt kitlesinin zihnini canlı tutmayı hedefleyerek ölümlerinin sorumlusu olarak devleti göstererek ayrı manın ve çatı manın zemini olarak duygu dünyasının ele geçirilmesi hedeflenmektedir. Bu tarz anmalar araçsalla tırılarak dü manla tırma sürecinin süreklili i sa lanmaktadır.

PKK, kayıplarını “Ülkesi ve halkı için canını feda eden ki iler” olarak tanımlamakta ve birer toplumsal de er olarak görülmelerini istemektedir. Ailelerine de “de er ailesi” olarak bir paye vermektedir. Öcalan, ölümleri bir feda eylemi olarak nitelerken bu ölümlerin anlam kazanmasını da PKK'nın ideolojisiyle ili kili oldu unu söylemektedir. PKK ideolojisinin direni ve silahlanma ruhunu besledi ini bu sayede Kürdistan'da tarihin ileri aktı ını (Öcalan,1992;19) ileri süren Öcalan, verilen ölümlerle bir halkın yok olmaktan kurutuldu unu ileri sürerek, aslında kendi militanlarının ölümüne bir de er katmı ve bunu fedakârlık örne i olarak tabana katkı sa lamaya yönelik bir ça rıya dönü türmü tür. Serxwebun ubat 1983 sayısında sayfa 13'te

“BuÖlümün De il Dirili in Destanıdır” afi i hazırlanarak öldürülen PKK’lıların kısa künyeleri verilmi ve bu ki ilerin fakir ve halkın içinden gelen ki iler olarak kendilerini halkına adadıklarına vurgu yapılmı ve ölümleri kutsanmı tır. Böylece halkın kendilerini sahiplenmeleri de istenmi olmaktadır. Sayfa 15’te ise PKK’nın iddet eylemlerini me rula tıran bir metin yer almakta ve ulusal kurtulu sava ı olarak tanımlanmaktadır.

Öcalan, PKK çizgisinde gerçekleşecek kurtulu un güvencesi olarak “PKK çizgisinde verilen ehitleri” göstermektedir. Yine aynı konu masında “ *ehitlerin direnen ruhu, umut ve cesaretleri ile direnmek gerekir, onların özlü anılarına ba lılık böyle olur*” (93/f;38,39) diyerek PKK’ya katılmı ların bir daha dönülmemesine girilen yolun gerekçeleri ifade edilmekte. Aksi durumun ihanet ve teslimiyetçilik olaca ı ileri sürülmektedir.

Öcalan, öldürülmü örgüt militanlarının isimlerini sıklıkla kullanmakta ve birçok ça rısını bu isimler üzerinden gerçekle tirmektedir. “Ba ımsızlık, özgürlük ve sosyalizm u runa gençli in önderleri olan Denizler, Mahirler ve brahimlerin kanı unutulmamalıdır” (93/f;33) ifadesini kullanan Öcalan, PKK’lı olmasa da kendi ideolojisinde oldu una inandı ı ki ileri de sahiplenerek kendi ba lamlarında olan örgütlerle yakınlık olu turumak istemi tir. PKK önderli inde sosyalist yapıların birle mesini isteyen Öcalan, “Mazlum, Hayri ve Kemallerin kanını nasıl bir sava ım gerekçesi haline getirildi ini yükselen eylemler ile göstermi tir” (93/f;37) diyerek ölümler üzerinde birle imin sa lanması ve hedefin ortakla tırılmasını istemi tir. Ölümler ve örgütsel devamlılı ı yan yana getiren bu yakla ım ölümler üzerine örgütsel gelecek in a etmektedir. Öcalan, kendisine ölümler üzerinden pay çıkarmakta ve ölümlerin kendisini bir sorumluluk altına koydu unu “ *benim bütün çabam ehitlerin ehadetine bir anlam kazandırmaktır. Onların u runa canlarını feda ettikleri hedeflere ta ırmaktır. Beni devrime ba layan en büyük de er ehitlerimizdir. Ama ben ehitleri gözya ıyla de il, hayır! Onlara ba lılı ımı korkunç bir güce dönü türmek zorunda oldu umun bilinciyle hareket ediyorum*” (Serxwebun, ubat,1999 s.206) sözleri ile ifade etmektedir. Bu sözler ile kendisini özne olarak sunsa da ölümlerin toplumsal bir bilince dönü mesini de istedi i söylenebilir. Serxwebun sayı 66’da “*Ölümde Ya amı Yaratanların Anılarından*” ba lıklı yazıda öldürülen teröristlerin ya amı anlamlı

kıldıkları ya ayanlara örneklik tekil etti ini ve yüksek mücadele ruhu ile ya amını var ettiklerini anlatmaktadır. Ya amının ölüm ile anlam bulması fikri ilanarak katılımın teşvik edildiği söylenebilir. Yine Serxwebun'un 83. sayısında "proleter yurtsever ve militanlığın seçkin örneği PKK-MK ve ARGK-Ak üyesi Numan Bağıcı'yı şehit verdik" haberiyle, ölümün yanına yurtseverlik, şehitlik, proleterlik, seçkin ve örnek ifadeleri vurgulanarak bireyler, etki altına alınmaya çalışılmıştır.

PKK terör örgütü, ölümleri bir motivasyon aracı olarak sunarken ölümü küçümsemektedir ve ayrıca, ölümlerle birlikte örgütsel amaç ve hedeflerin yüceltildiği iddia edilerek "amaçlı ölümün" militanlarca arzulanmasını istemiştir. Amaç ve hedeflerin yüceltilmesinde ölümlerin oynayacağı role olan inanç kısmen insan doğasıyla ilişkili olup sevinç ve öfke duygularının dışı vurumunun kontrolü ile ilişkilendirilebilir. Örgüt yayınlarında bu kontrolü ve etkiyi oluşturmak için yoğun duygusal bir dil kullanılmıştır. Terör örgütlerinin tamamında kayıpları için böyle bir bağlam oluşturma çabası vardır. Örneğin, terör örgütlerinden THUGGEE'lerde ölüm örgütsel amaca ilişkin bağlamsal ifade olarak görülmektedir. PKK da ölümleri aynı bağlamsal ifade olarak çözümlenerek ve örgütsel amacı geniş bir tabana yaymayı hedeflemektedir. Öcalan'ın kendi hareketlerinin başarıya ulaşmasını binlerce ölümün varlığı sonucu yaşanacak acıların ve bu acıların bedelin paylaşılması ile mümkün olacağını ifade ederek ölümlere yüklediği anlamı da berraklaştırmaktadır. Nitekim Serxwebun'un ilk sayısında PKK'nın önder kadrosunda yer alan Hüseyin Durmuş'un ve Zeki Yıldız'ın öldürüldüğünü ve aynı sayıda Pülümür'de de iki örgütçünün öldürüldüğünü haberleştirmiştir. Her üç haberde de bu ölümlere büyük anlamlar yüklenmiştir. Hüseyin Durmuş haberinde "yaşın devrimci direniş" sloganı, Zeki Yıldız'da "halk savaşçıları ölümsüzdür" ve "devrimci direnişin önderlerinden Zeki Yıldız" ifadeleri kullanılmıştır; diğer haberde "Kürdistan'ın bağımsızlık mücadelesinde kaybedilen evladın kaybı" ifadeleri ile haberler yapılmıştır. Van'da çıkan çatışmada öldürülen 3 asker için aynı yaygın organ "PKK partizanları askeri birliklere önemli kayıplar verdi. Sömürgeci kolluk kuvvetleri 3 ölü 8 yaralı partizanların ise hiç kayıp vermediği" ifadelerini kullanarak bu ölümlerin hak edildiğini adeta savunmuştur. Kendilerini ise kahramanlaştırmıştır. Ülkede Özgür Gündem gazetesi öldürülen

2 terörist ile ilgili olarak ölüm ilanı yer alması ve “Güne in yolları ölümsüzdür”, “ ehadetleri önünde saygıyla e iliyoruz” ifadeleri ile toplumsal bellek örgüt lehine i lenmeye çalı ılmı tır.

PKK devletle ya anacak her türlü çatı manın sonuçları üzerinden kendine bir sunum alanı olu turmak niyetindedir. Öcalan verdi i bir talimatında; “ *yalnız silahlı mücadele de il, siyasi mücadele ile kitlelerin harekete geçirilmesi ve her düzeyde tepkinin olu umunun hedeflenmesi gerekir. Kültürel faaliyetlerden yürüyü ve gece gösterilerine, toplantılar ve dü ünlerden cenaze törenlerine kadar her eyin de erlendirilmesi gerekti i bilinmelidir. Her türlü toplumsal ya antıyı çe itli eylem biçimleriyle bir cephe gösterisine dönü türmek ve siyasal niteli e dönü türmek gerekir*” (93/f;57,58) demi tir. Bu ifadelerde de görüldü ü gibi cenaze törenlerinin de siyasal amaçlarına hizmet edecek e kilde kullanılabilece ini ifade eden Öcalan, güncel ya amın her alanına müdahil olunmasını ve toplumun gündeminin sürekli me gul edilmesini istemektedir. Toplumsal deste i bulabilmek ve devlete kar ı cephele meyi toplumun tüm dinamikleri üzerinde etki olu turmakla gerçekte tirmeyi hedeflemi tir. PKK’lı teröristlerin cenazesine katılan HDP’li vekillerin ve Selahattin Demirta ’ın cenazelere katılımın geleneksel ve bölgesel de erlerin sonucu oldu u ifadesinin temel belirleyici olmadı ını örgütsel bir tutumu ifade etti i anla ılmaktadır.PKK öldürülen militanlarının isimlerini, e itim kaplarına, mezarlıklara (. Harun Özbey ehitli i, . Numan Fidanlı ı, . Rojhat, . Zelal ehitli i gibi), kurdukları akademilere (Mazlum Do an Akademisi) ve hatta siyaset akademisindeki dersliklere vermi lerdir.

ekil 1.Siyaset Akademisi derslik tabelaları örne i./Kaynak: Habervaktim

KCK sözleşmesini kabulünden sonra özellikle 2010 - 2014 yıllarında halk arasında "PKK ehitlikleri" olarak da bilinen PKK ve PKK'ya müzahir yerel yönetimlerin desteğiyle ehitliklerin kurulduğu görülmüştür. Özellikle 2015 yıllarında PKK'nın ehitlik alanlarına operasyon yapılması ve bu yapılanmalar sonlandırılmıştır. Operasyon yapılan bu alanların bir kısmının üst yapılarında Örgütün lojistik ve ikmal alanı gibi de kullanıldığı görülmüştür.

Resim:1PKK " ehitliklerinden" Görüntü

Kaynak: (<https://www.amerikaninsesi.com/a/pkk-mezarligina-operasyon-ve-catisma/3001474.html> erişim, 2020).

Lice'nin Yolçatı Köyünde bulunan ve PKK'nın " ehit Amed ve ehit Hêvîdar" adını verdiği mezarlığın bulunduğu bölgeye dün gece hava operasyonu düzenlendi. Diyarbakır'dan kalkan savaş uçaklarının katıldığı operasyonda, mezarlık çevresi bombalandı. Bombardımanda 3 bölge hedef alındı. Mezarlık çevresinde üstlenen PKK'lı gruba yönelik operasyonda ikisi kadın sekiz PKK'lı Terörist öldürüldü (Amerika'nın Sesi, erişim, 2020). İçeri Bakanlık kayıtlarına göre 19 mezarlığa operasyon yapılması ve amaçlanan uygulamaya son verilmiştir.

Öcalan'ın "her şeyi toplumsal eyleme konu ederek cephe hareketini tabana yayma gerçekleştirilmelidir" talimatı doğrultusunda hareket edildiği görülmektedir. KCK sözleşmesinin 14.md.,3/a bendine göre hareket edilerek

olu turulan PKK mezarlıkları, örgütün kurtarılmı alanları gibi kullanılmak istenmi tir. PKK, devletle yürütülen çatı manın her zeminde devam etmesini arzuladı ndan mezarlıklara yapılan operasyonları engellemek için canlı kalkan eylemleri gerçekle tirmi tir. Bu eylemlere özellikle yerel yöneticiler ve milletvekilleri öncülük etmi tir. ç i leri Bakanlı ı kayıtlarına göre Jandarma ve EMG yetki alanında olan 22 mezarlıkta 1331 PKK'lı, 5 T KKO mensubu terörist defnedilmi tir. Bunlardan defnedilmi 140 terörist için adli inceleme ceset kimlik tespit ç alı ması yapılmı tır. Di erlerine yönelik herhangi bir i lem yapılmamı tır.

PKK, örgütsel faaliyetlere militanları dı nda sivil halkı katabilmek ve sivil vatanda la devletin güvenlik güçlerini kar ı kar ıya getirebilmek için yo un propaganda ve ajitasyon faaliyetlerinde bulunmaktadır. Öldürülmü örgüt mensuplarına düzenledi i cenaze defin i lemlerini merasimlere dönü türme gayretine girmekte ve zaman zaman güvenlik güçleri ile kar ı kar ıya gelinmekte. "Propaganda ve ajitasyon ç alı malarının yürütülmesi ve süreklile tirilmesi" talimatı KCK sözleşmesinin 14. maddesinde ideolojik alan merkezinin görevleri arasında geçmektedir.

5.2.12. Öldürülmü Örgüt Mensuplarının Ailelerine De er Verilmesi ve stihdam Önceli inin Sa lanması

Öldürülmü örgüt mensuplarının aileleri "de er ailesi" olarak tanımlanmakta. Kültürel ve sosyal etkinliklerde bu ailelere öncelik verilmektedir. Örgüt kurdu u yardımla ma a ları ile bu ailelerin kimi ihtiyaçlarının kar ılanmasına ç alı maktadı. Böylece örgüt gücünü hissettirmek ve paralel bir yapı olarak toplumsal dinamiklerin içinde yer aldı nı ispata ç alı maktadır.

PKK Örgütü kırsalda ve ehirlerde güçlü yapılanmalar sa lamı tır. Halk üzerinde etki sa lamak için sadece ideoloji temelli propaganda ç alı maları yürütmemi tir. Toplumun duygu dünyasına giden her yolda var olmaya ç alı mı tır. Her alanda var olma ç abası örgütsel ku atıcılı ın sonucudur. Militanların örgüte ba lılıklarını arttıracak ve gerekirse feda eylemlerine kalkı abilecek düzeye ula maları örgütün devamı bakımından hayati öneme sahiptir. Örgütçülerin ihtiyaçlarının kar ılanması moral motivasyon bakımından

çok önemlidir. Örgütün gücü örgütsel ihtiyaçların giderilebilmesi ile sağlanabilir. Örgütün gücünü örgütçülerin sahada görmesi ve hissetmesi örgüte olan güvenlerini arttırmaktadır.

PKK örgütü zorunlu veya isteğe bağlı göçlerle büyük şehirlere yerleşen ailelere yönelik çok boyutlu çalışmalar yürütmü ve bunun sonucunda örgüte katılımlar sağlanmıştır. Etki altına aldığı kişileri veya ailelerin ihtiyaçlarına yönelik çalışmalar yapmıştır. Geliştirdiği network sayesinde bu ailelerden haberdar olmuştur. Örgüt, daha kadrosuna katılan kişilerin aileleri hakkında tam ve detaylı olmasa da kısmi bilgilere sahip olmuştur. Ailelerin durumu kurdukları istihbarat ağı ile izlenmiştir. Kendilerine yakın durmalarını sağlamak için şehir yapılanmaları sürekli sıcak temasta kalmışlardır. Aile ile problem yaşamaları halinde ise ihanet ve hainlik suçlamalarına maruz bırakılarak sindirilmeye çalışılmıştır.

Örgüte katılım sağlamak kişilerin kutsanması ve yüce insan olarak tanımlanması ile birlikte aileleri de kutsal mücadeleye katkı sunmuş aile olarak değer görmekte. Böylece örgüt aslında aileleri psikolojik olarak da kuşatmış olarak kendileriyle ortak hareket etmesini sağlamaktadır. Çatışmada öldürülmüş bireyin ailesi değer ailesi olarak toplumsal saygıyı hak etmiş olarak karışıklandırılmakta. Toplum için en büyük fedakârlı yapılmış aile olarak toplumda başköşeye oturmayı hak etmiş bu aileler anma törenlerinde, siyasal faaliyetlerde, taziye yerlerinde ve diğer sosyal etkinliklerde adeta protokolde yer almayı hak etmiş aileler olarak muamele görmektedirler. Öldürülmüş kimi örgüt mensupları örgütün yayın organlarında kahramanlaştırılarak öz geçmişi sunumlarında ailelerine yer verilmekte ve Kürt halkının kutsal kişileri olarak lanse edilmektedir.

PKK örgütü örgütçülerin ailelerine sahip çıktığı imajı ile örgütçülerin örgüte bağlılıklarını arttırdığı gibi aile fertlerinin örgütü dümanla tırmasının önüne geçtiği de söylenebilir. Örgüt aynı zamanda ailenin diğer fertlerinden örgüte katılımı kurduğu sıcak temas ile sağlamaya çalışmaktadır. Bu ailelerin maddi ihtiyaçlarını karşılayacak bir ağ geliştirilmeye çalışılmıştır. Örgüt bu sayede toplumsal bağ güçlendirmekte, toplumun içinde köklemekte ve tabana güçlü olduğunu, onlardan olduğunu çocuklarının “ehit” olarak sahiplendiği davayı

sahiplenmelerini istemekte ve ayrıca toplumun da bu ailelere çok borçlandığını ve her türlü saygıyı hak ettiklerini söyleyerek sahip çıkmalarını istemektedir.

KCK sözle mesinde Sosyal Alan Merkezi alt yapılanması olarak görev yapacak olan sosyal komitenin görevleri sıralanırken “ *ehit aileleri ile dayanışma kurumlaşması yolu ile ehitlerin aratılması, ehitliklerin yapılması, bakımı ve ehit ailelerinin örgütlenmesi için çalışır. Gaziler kurumlaşması ile de gazilerin örgütlenmesi, emetimi, yama ve mücadeleye etkin katılımları için gerekli çalışmaları yürütür*” (KCK Sözle mesi,Md.14/3/a).Bu ifadelerin, aslında devletin terörlü mücadelede ehit dü mü veya yaralanmış gaziler için uyguladığı programı çarır tırdır. PKK’da kayıpları için böyle bir uygulamaya girerek devlete öykünmekte ve devlet gibi davranarak da taraftarlarına mesaj iletmektedir.

Öldürülen PKK’lıların albümlerini yayınlanması ve ailelerinden söz eden künyeler içeren biyografi yayınlanması ve kimi ailelere gönderilen mektuplar ile onların duygu dünyasının etki altına alınması örgütsel ku atıcılı nın yansımaları olarak görülebilir. Bu mektupların Örgüt yayın organlarında yer alması ailenin yüceltilmesi örgütsel ba lılık açısından de erlidir. Agiri adlı kadın teröristin ailesine yazılan mektup Serxwebun’un 206. sayısında yayınlanmış ve aileye methiyelerde bulunulmu tur. Aynı ekilde öldürülen A.A içinde kaleme alınan yazıda sosyolojik tahlillerde bulunulmu ve ki i ve ailesi kutsanmış tır, intiharı yüceltilmiştir.

PKK, eylemlerinin psikolojik boyutuna çok önem veren bir örgüt olarak gerçekte tirdi i eylemlerin iç ve dış kamuoyunda iyi okunmasını sağlamaya yönelik sofistike çalışmalar yürütmektedir. Bu bağlamda boşluk bırakmamak için çok boyutlu ve koordineli çalışmalar yürütmektedir. Aldığı kararların ve gerçekte tirdi i iddet eylemlerinin amacına yönelik yürüttü ü çalışmalarda hedef geniş kitlelerdir. Bu etkinin amacı, geniş kitlelere kendisinin güçlü, dü manın çaresiz ve kendisinin haklı, dü manın kötülüklerin kaynağı oldu u imajını vermektir.

PKK, devlete karşı yürüttü ü çalışmalar bağlamında görsel ve yazılı iletişim araçlarıyla geniş kitleleri etkilerken bu yolla verdiği mesajlarda yandaşlarına

güven ve moral, kar ısında duranlara da korku vermeyi amaçlamaktadır. PKK terör örgütü psikolojik üstünlü ü yakalamak veya kaybetmemek adına propagandist eylemlere sıklıkla ba vururken algı olu turma ve algıyı yönetmek için örgütün en e itimli kadrolarını silahlı mücadele yerine legal yapılar içinde görevlendirerek devlete kar ı algı sava ı yürütmektedir.

PKK, psikolojik üstünlük sa lamak için ya amın her alanında varlı ını hissettirmeye çalı maktadır. Öldürülen örgüt mensuplarına sahip çıkıldı ı ve onların de erli oldu unu göstermek için ailelerine yönelik sahiplenme gayreti önemsenmesi gereken bir tutumdur. Birçok terör örgütü örgütçülerin kaybı kar ısında kendi gizliliklerini korumak ve güvenliklerini sa lamak adına örgütçünün yakın çevresi ile do rudan temas etmekten kaçınırken PKK, bu teması kurdu u yapılarla sa layabilmektedir. Bu temas, özellikle legal yapılanmalar üzerinden gerçekleşmektedir. STK'lar (denek, vakıf ve gençlik yapılanmaları) yerel yönetimler, sendikal faaliyetler gibi organizasyonları ileti imde etkin bir eklide kullanmaktadır.

Öldürülen örgüt mensuplarının aile fertleri, tıpkı devletin ehit olmu güvenlik güçlerinin yakınlarına tanıdı ı istihdam hakkına benzer bir uygulamaya tabi tutulmakta. Örgüte yakın i insanları ve örgüte müzahir yerel yönetimlerce istihdam önceli i sa lanmakta. Örgütün yerel yapılanması içinde bu aile fertlerine aktif görevler verilmekte ve daha güvenilir bulundu undan bu aile fertlerinin ehir kır yapılanmasında kritik süreçlerde yer almaları sa lanmaktadır.

PKK'nın, örgüt mensuplarının ailelerine sahip çıkma çabası, silahlı meydan okumanın yanında alternatif bir güç olarak devlet gibi koruyucu ve düzenleyici roller üstlendi ini gösterme gayreti olarak de erlendirilebilir. Her eye hâkim oldu unu ve devlet gibi sosyal problemlerin çözüm oda ında oldu unu göstermeye çalı ması aslında kendisinin sıradan bir organizasyon olmadı ını ispata yöneliktir. Nitekim KCK kapsamında mahalle, köy, ehir, bölge, ülke ve ülkelerarası örgütlenmesinde saha hâkimiyetini sa lamak ve gündem belirleyen olarak rol almak istemesinde örgütün varmak istedi i hedef açıktır. Yanda larına güven vermek isteyen PKK sosyal mesajları uygulamalarla vererek gücünün vardı ı noktayı alenile tirmi olmaktadır.

Sosyal devletler dezavantajlı vatandaşlarına, ülkesi için fedakârlık yapmış kiilere ve ailelerine karşı bir takım tedbirler geliştirilerek toplumun moral değerlerini geliştirmek ve toplumun devlete olan güveninin sağlamayı amaçlarlar. Devletler, toplumun ihtiyaçlarını ve taleplerini dikkate alarak toplumun devletle kaynaşmasını sağlayarak aidiyet duygusunu güçlendirirler. PKK'da öldürülmüş mensuplarının ailelerini sahiplenerek ve diğer sorunları gündem yaparak sahiplenirken sahiplenmeyi topluma mal olmayı gerçekleştirmektedir. PKK'nın öldürülmüş teröristlerin ailelerine sahip çıkma çabasının bir göstergesi de bu ailelerin mensuplarına iş imkânı sunmaya çalışması gösterilebilir. Örgüte yakın firma ve yerel yönetimler kayıp vermiş ailelerin fertlerini istihdam etmektedirler. Bu konuda güvenlik gerekçesi ile resmi kayıtlar alınamaması olmakla birlikte gazetelere yansıyan haberler delil olarak gösterilebilir. Haber 7, 08/05/2020 tarihli haberde bir yerel yönetimin Belediyeyi PKK kampına döndürdü başlıklı haberde istihdam edilen PKK'lılardan söz etmektedir (<http://www.haber7.com/siyaset/haber/2972316-belediye-pkk-kampina-dondu>). Sabah gazetesinin manşete taşıdığı haberlerde ise örgüt üst düzey yöneticileri ve örgütle ilişkili olan ailelerin mensuplarının işe alındığı üst düzey görevlere getirildiği haber yapılmıştır. Belediyenin çok kısa sürede Örgütün bir organı haline getirildiği haber yapılmıştır (<https://www.sabah.com.tr/gundem/2019/08/06/pkk-diyarbakir-belediyesini-karargahina-cevirdi> erişim, 06/08/2019). Benzer haber Takvim gazetesinde yer almıştır (<https://www.takvim.com.tr/guncel/2019/08/05/hdpli-baskan-selcuk-mizrakli-belediyeyi-pkk-kampina-cevirdi> erişim, 08/04/2020). Bütün devletler çalıştıracağı kişileri ve devlete sadakat bekleyerek istihdam gerçekleştirebilir. Devletin bir parçası olan yerel yönetimlerin devletle çatışması devleti ve toplumu terörize etmiş kişileri istihdam eden yaklaşımları devlete itaatsizlik göstergesi olarak değerlendirilebilir. Yerel yönetimler bu tutumları ile devlete sadakat ilkesini ihlal ederek bir meydan okuma yapmış ve örgüte yakın olduklarının mesajını vermişlerdir.

5.2.13. PKK'da Kod isimlerin Kullanılması

Terör örgütleri militanlarına yolumsuzluklu olarak kod isim kullandırtırlar. Kimi terör örgütleri kod olarak numara kullanmıştır. Numara kullanan bu örgütler aslında gizliliğin yanı sıra bireyin adının önemsizliğini vurgulamaya

çalı maktadır. Terör örgütleri mensuplarını eylem odaklı gördüklerinden araçsalla mı nesnel olarak de erlendirirler. Bireyin ismiyle de il örgütle anılması örgütcülük açısından önemsenmektedir. Örgüt adı ve amaçlarının her eyden önemli oldu u kabulü itaat kültürünün yer etmesi bakımından önemlidir. Öcalan 5. Kongrede yaptı ı sunum ve analizde, “bireylerin ölümü göze alabildi ini ancak örgüt kültürü ve örgütsel ya amı tam olarak ya ayamadı ında hayatı heba olmu ki iler olmaktan kurutulamayaca ını” (Öcalan,1995:10-16) ileri sürer. Bu ifadelerden anla ılaca ı üzere, örgütçülükte aranan en temel yakla ımın örgüte tam teslimiyet oldu udur. Mutlak ba lılık örgütçü için olmazsa olmaz olan bir husustur.

Bazı terör örgütleri, militanlara kod adlarını militanın karakter ve örgüt içindeki yetkinli ine göre vermekte. Örgüt kültürü açısından de erli olan isimlerin önemli ba arılar göstermi ki ilere verilmesi bir paye olarak de erlendirilmektedir. PKK yo unluklu olarak kullandı ı kod isimleri Kürtçe yer isimleri, (Botan, Amed, Hozat, Dersim, Zap, Agir gibi), karakter tanımı veya ki inin ba arılarından kaynaklı sıfatlar isimlendirmeler yapılmakta (Bahoz, Zınnar, Arge , Bruska, Zinda ti, Bedirhan, Rohat).Örgüt içinde kod isim alarak yer almı olmak aslında terör örgütü PKK’da bir terfi ve paye almak anlamına da gelmektedir. Çünkü kod adı ki inin ailesi tarafından verilen ismin yerine örgütün sahiplenerek verdi i bir isim ve tanımlama olarak de erlidir.

PKK’da örgütcülük bireysel ya amdan soyutlanmı ki ilik üzerine in a edilmidir. Bireyin varlık ve ya am gayesi olarak örgütsel amaçlara mutlak imanını isteyen örgütün, aksi bir duru un ihanet ve yozla ma olarak görülmesi gerekti i tezi ile örgütçüleri a ır psikolojik bir baskı altına aldı ını ifade edebiliriz. Bireyin içinde yeti ti i aile ve sosyal dokunun geleneksel de er sisteminin örgütçüye ayak ba ı olaca ı dü üncesi bunu desteklemektedir. Örgüte kazandırılmı veya örgüte katılmı ki iler kendi ba lamlarını bir kenara bırakmalarını isteyen örgütün, liderli i ve parti cephe hareketini sorgulamaktan ziyade uygulama ve eylemle kendini ifade etmeye yönelik bir ki ilik in a etmek istedi i açıktır. Bireysel duru larından ve ki iliklerinden koparılarak in a edilmek istenen örgütçü ki ilik ancak örgüt yapısı içinde var olabilir. Bu yönüyle örgütçülerin, makinala mı ve örgütün nesnel varlıkları olarak i lev gördükleri ifade edilebilir.

Kod isim kullanımı örgütün kimlik in a etme sürecinin bir parçası olarak değerlendirilebileceği gibi örgüt içindeki tutumunun sıfatlandırılarak rol modelleştirilmesi olarak da değerlendirilebilir. Kod isim terör örgütlerinde gizliliği sağlamak amacıyla bakımından ve ilk evreler için bir yöntem olarak değerlendirilmekte iken gelişme ve büyüme devrelerinde sosyal, siyasi, askeri mesajları iletmek için kullanıldığı söylenebilir.

PKK yayınladığı ölüm teröristlerin albümünde kiminin ad ve soyadı yanında örgüt içinde verilen kod isim içinde bir bölüm ayrılmıştır. Yine kimilerin biyografileri verilirken kod isimlerinin zaman zaman açıklandığı ve yüklenen anlamın verildiği görülmüştür. Bu anlamlandırmaların yaygın süreci açıklamaya yönelik ya da tarihe göndermeler içerdiği sıklıkla görülmüştür. Kod isimleri, verilen kiminin karakterini yansıtmaya yönelik ise bu biyografilerde kimilik tahliline ayrıntı verilerek örgüte katılımı, idealleri ve üstün kimiliği, örnek davranışları idealize edilerek sunulmaktadır. Serxwebun'un Orta sayfalarda verdiği ölüm haberleri ve ölüm yıldönümlerinde anılan kimilerle ilgili yazılar bu doğrultudadır.

5.2.14. Örgüt Mensuplarının Rol Model Olarak Sunulması

PKK yazılı kaynaklarda örgütçü kimiliği yüceltmekte ve takdim ettiği kimilere yönelik kullandığı sıfat ve tanımlamalarla kimileri rol model alınacaklar olarak konumlandırmakta. Kimileri ülkesi ve milleti için her zorluğu ve hatta ölümü göze alan yüce insanlar olarak göstererek örgüte katılımı teşvik etmektedir.

Örgüt, mensuplarının katlanmayı göze aldığı büyük bedel ve götüğü davanın büyüklüğünü vurgulayan örgütçüleri kutsamakta ve yüceltmektedir. Örgüt, örgütsel amaç ve hedefleri kutsadığı gibi kimilerin, örgütcülük düzeylerini, örgüte yaptıkları katkıları ve örgütsel hedeflere olan adanmışlıklarını ön plana çıkararak rol model olmalarını amaçlamaktadır. Kahramanlar, dümanın büyüklüğüne boyun eğmemeye başlanırken yer yer de dümana karşı verilen mücadeledeki adanmışlığı vurgu yapılarak gerçekleştirilmektedir.

Örgütlerin, rol modellik çalışmalarını örgütsel amaç ve hedefleri gerçekleştirilmesinde ve gerekse devamlarını sağlamada çok önemlidir. Rol modeller üzerinden örgütler iki önemli hedefi gözetirler. Topluma yönelik

yürüttükleri P AR çalı malarında semboller çok önemli oldu undan mesajlar somutla mı ahsiyetler üzerinden verilerek etki olu turulmaya çalı ılır. Özellikle bu çalı maların sempatanlar üzerinde etkili oldu u ifade edilebilir. kincisi de örgütçüler üzerinde psikolojik baskı yapmak ve adanmı ki ilikler olarak i e ko ulmalarında bir araç olarak rol modeller kullanılmaktadır.

Öcalan, PKK hareketini ve mensuplarını kahramanla tırırken büyük fedakârlıklar ba lamında bir sunum yapmaktadır. Dü manla tırdı ı devlet ve temsilcilerini insanlık dü manı diyerek hedef gösterilmesinin psikolojik gerekçelerini hazırlayarak verdi i mücadeleyi insanlık olarak gösterirken devleti eytanla tırmaktadır. Bu ba lamda kurdu u mantık iynin ve kötünün sava ında iynin tarafında olan kendileri kahraman kar ısında yer alanları ise öldürülmeyi hak eden kötüler olarak konumlandırmı olmaktadır. Nitekim yakalanmı veya itirafçı olup teslim olmu örgüt mensuplarının ifadelerinde bu psikolojiyi görmek mümkündür. Jacques Semelin, öldürme eylemlerinin dü manla tırmaya dayalı psikolojik me ruiyet içerdi ini ifade etmektedir (Semelin, 2011). PKK her fırsatta kolluk güçleri için “sömürge güçler” tanımlaması üzerinden bir eytanla tırma yapmaktadır.

Örgüt mensuplarının kahramanla tırılması ve rol model olarak örgütçülere ve destekçilerine sunulması, örgütün gerçekle tirdi i terör eylemlerinin geni kesimlerce okunmasını kendi bakı açlarına göre de erlendirmelerini kolayla tırma giri imi olarak de erlendirebiliriz. Örgütsel iletilerin ahıslarla özde tirilerek yapılan toplumsal mesaj iletimi, reklamcıların toplumca bilinir ki ileri kullanması gibi dü ünülebilir. PKK'nın e itim kamplarına ve “ ehitliklerine” verilen militan isimleri bu ça rı ımı yapmaktadır.

PKK'nın, öldürülmü militanlarının isimlerine sıklıkla vurgu yaparak toplum psikolojisinden ve örgüt militanları üzerinde iddetin yı ılmacı özelli inden istifade etti i söylenebilir. iddet eylemleri arttıkça kar ı tepkinin artması kadar iddetin bir yol ve yöntem olarak benimsenmesinin do al kar ılanması sonucunu da do urabilmekte. Kanıksanan iddet araçsal olarak de erlendirmelere tabi tutuldu unda iddetin yıkıcılı ı ve yol açtı ı acıların konu ulması yerine iddetin neden ve sonuçları de erlendirmelere tabi olmakta. nsani boyut göz ardı edilebilmektedir. Örgüt, öldürülmü

militanlarının isimlerini kutsayarak sunması ve bu sunumları ço altması kendi me ruiyetininpsikolojik destekçisi olarak görmesindedir. Öldürülen örgüt mensupları kendi yayın organlarınca haberle tirilirken onların hayat hikâyeleri de verilmekte ve böylece ki ilerinin halkın içinden çıkan ve ezilenler olarak hak bir davayı savundukları için öldürüldükleri mesajı verilmektedir. Serxwebun'un ilk sayısında verilen ölüm haberlerinden Zeki Yıldız için; "O topraklarda yeti mi , Kürdistan ba ımsızlı ı için mücadele etmi , çocuklu u yoksulluk ve sefalet içinde geçmi , zor ko ullar altında parti bayra nını yükseklerde tutarak ölmesini bilmi , çalı kan, azimli biri; Hüseyin Durmu için ise *"Karakoçan Qumık köyünde oturan, yoksul ve topraksız bir ailenin çocu u, devrimci harekete ilk ili kiye geçen, fa ist örgütlenmelere, ajan yapı, ki i ve kurumlara kar ı geli tirilen mücadelede ön saflarda sava mı , direnme gelene inin öncüsü"* ifadeleri yer almı tır. fadelerden de anla ılaca ı üzere dü man ve kar ısında duranlar ayrımı net olarak verilmeye çalı ılmaktadır.

Özgür Gündem 7 Ekim 1992 10. sayfada verilen bir ölüm ilanında PKK'lı Delil Do an'ı kahramanla tıran bir iir ile anımı ve bir tabur askerin ancak kendisini alabildi ine vurgu yapılarak ki i kahramanla tırılmı tır.

5.2.15. Adanmı ık Karakterinin Yüceltilmesi

PKK, örgüt olarak katı bir disiplin uygulayan, mutlak itaat isteyen bir örgüttür. Ki isel ba arılar veya örgüt içinde adamcılık olarak tanımladı ı yapılanmaları ihanet ve yük olarak kabul etmekte. Mutlak itaat isterken örgütçünün kendi kendine sınamasını isterken örgüt disiplinine uygunlu unun ilgili yapılarca de erlendirilece ini de ileri süren Öcalan ve kurmayları, konu malarında örgütçülerden mutlak adanmı ık istemektedirler.

Örnek örgütçünün kim oldu u? Nasıl olması gerekti i? Hususundan çokça bahseden Öcalan, örgütçüye dair tanımlarda bulunarak örgütlü yapının yekpare olması zorunlulu unun altını çizmektedir. Bu yekpare duru için örgüt ideolojisine ve önderli e mutlak ba lılık, örgütsel devam ve disiplin bakımından en çok önemsenen örgütcülük özelli i olarak görülmektedir.

Öcalan, PKK çizgisi olarak tanımladı ı örgütsel amaç ve hedeflerin her eyin üstünde oldu unu sıklıkla ifade etmektedir. Öcalan, *"PKK ideolojisi ve kuralları*

temelinde sava mak ve bunu halka benimsetmekle görevliyiz. Partinin muazzam öncülü ü de burada ortaya çıkmaktadır. Kapanan yürekler açılmalı, hiçbir gerekçeyle verilen görevlerin kolaylı ı veya zorlu undan bahsedilmemelidir. Gereken cesaret ve atılganlık yediden yetmi e herkesçe verilecektir.” (93/f;38) Bu ifadeleri ile ideolojiye ba lılık ve PKK çatısı altında birlik olmaya vurgu yapılmaktadır. Nitekim kendi gibi dü ünmeyen ve hatta aynı ideolojik ba lamda olsalar dahi PKK çatısı altında olmayanlar dü man ilan edilmektedir. Sterka Sor, TEKO N, KUK, Vejin hareketleri hain ve dü man ilan edilmi lerdir (93/g; 11-42) Hatta Vejin hareketini kurmaya yardım etti i gerekçesi ile PKK militanı Mehmet ener öldürülmü tür. Örgüt çizgisinden çıkmı veya ele trel yakla ım getirmi ki iler de bu örgütler gibi de erlendirilmi tir. Semir,(93/g;43-47) Kesire (Fatma) Öcalan, Sakine Cansız (daha sonra affedilmi ve Avrupa sahasında görevlendirilmi tir 2013'te Paris'te öldürülmü tür) gibi ki iler ajanlık ve ihanetle suçlanmı lardır.

Öcalan, örgüte temelde ba lılık vurgusu yaparken PKK'nın çizgisini göstermi tir. PKK çizgisinin süreç içinde olgunla tı ını söyleyen Öcalan, militanların ve sempatizanların ilkesel duru tan taviz veremeyece ini ifade etmektedir. Partili militanların birbirine sıkı ba lılıkları, partizan devrimci direni in ilkelerine ba lılık ve uzla maya kar ı kati bir duru sergilenmesini istemi tir (93/g;73,74).

Öcalan, örgütçülerin politik olamlarını ve örgütlenmede yetkinle meyi zorunlu görmektedir. Aksi halde kendi tabanına ba ka politik etkilerin önüne geçebilmelerinin mümkün olamayaca ını savunmaktadır. Devrimci politikanın Leninist ilkelerin sorunları a mada kullanılacak yegâne dayanak oldu unu ve bu ilkelere mutlak ba lı ki ilerinin gerçek örgütçüler olabildi ini savunan Öcalan, örgütçünün yüce bir karaktere ula masının da buna ba lı oldu unu ifade etmi tir (93/g;74).

Öcalan, “PKK'lı olmak, uykusuz kalmayı, so u a ve açlı a dayanmayı, bilmeli ve böylece kutsal davasında sonuca gidebilmeyi ifade eder. Niçin yola çıktı ını bilmeyen kendisine saygısı olmayan de erlere sahiplik edemeyen hiçbir eyin temsilcisi olamaz” (93/g;275) derken ideolojik amaç ve hedeflerin benimsenmesini, ki iliklerini bu ideoloji ile in a etmelerini istemekte ve örgütsel

hedeflere uygun tam adanmı ki ilik tarifi yapmaktadır. Serxwebun sayı 30 s.10 da parti gerçekli inin tüm yönleri ile anla ılması istenmi zorlukları a manın yolunun yetkinle me oldu u söylenerek Lenin'in bir sözü hatırlatılmı “Bana bir devrimci örgüt verin Rusya'nın altı üstüne getireyim” ve bu ifade ile yetkin örgütçü yüceltilmi , örgütçülere hedef konmu tur. Devrimci ya am ve mücadele üzerine ba lıklı yazıda “*Hiçbir militan halkımızın ya amadı ı bir ya amı ya amamalı kendine yakı tırmamalı ya am her eyin üstündeymi gibi gösterilmekte bu acılar kar ısında birazcık olsun yüre imiz sızlamalı*” ifadeleri ile devrimci militan profili çizilmi ve halk ile yan yana ifade edilerek adanmı lık karakteri vurgulanmakta ve yüceltilmektedir.

Sabri Ok (Örgütün Üst düzey yöneticilerinden) imzasıyla çıkan “Komünist ölmesi gereken yerde ölmesini bilendir” yazısının detayına bakıldı nda cezaevi eylemleri ve ölüm oruçlarına yönelik açıklamalarda bulunarak hedef kitleye ölümü amaçlı hele getirmekten bahsetmekte gerekirse ölmeli anlamında bir ça rıyla feda eyleminin yerine getirilmesi istenmektedir (Serxwebun s.83).

Öcalan örgütsel amaçların dı na çıkan ve ba lılıkta zafiyet gösteren veya örgütten ayrılanların öldürülmesi gerekti ini ifade etmektedir. Örgütte, içi infaz süreçlerinin de bu ve benzer yakla ımlar sonucu gerçekleşti i bilinmektedir. Nitekim örgüt içi infazların gereklili ini açıkça Öcalan, mralı görü melerinde Osman Öcalan vakası konu ulurken ifade etmektedir. Osman Öcalan'ın örgütten kaçıp ayrılması sonucu kandilde toplantı yapılır ve Osman'a örgüt aleyhinde konu ma kendi yoluna git bizde sana ili meyece iz yönünde bir karar alınır. Bu Pervin Buldan tarafından A. Öcalan'a aktarılır. Öcalan da bu konuda unları sarf eder Buldan ve heyete; “*Osman için çare kendini affettirmektir. Onun da yolu benden de il Kandildengeçer. Aslına bakarsan Cemil'in suçu onu öldürmemesidir. Çünkü Osman ve Botan alçakça bir role büründüler. Bu firar hareketini yaptıklarında öldürülmeliydiler. Artık bunu yapmak yanlış tır.*” (Öcalan, 2016;168) Bu ifadeler göstermektedir ki örgüte ihanet etti i kabul edilenin infazı açıkça öngörülmektedir. Örgüt mutlak itaati ve sadakati istemektedir. Aksi tavır ihanet ve ölüm anlamına gelmektedir.

PKK devlete karşı tutum geliştiren kiilerin yaamlarını idealize ederek var etti i ki ili i rol model olarak göstermektedir. Onların hayatlarından kesitler sunarak dava adamı nasıl olunur sorusuna cevap vermektedir. Serxwebun s. 38'de vefat etmi kiinin çocuklu unda devletin baskısına maruz kaldı ını, babasının baskılar karısında zehir içerek intihar etti ini ve kendisinin de büyük bir kin ve öfke ile büyüdü ünü ve hayatını davasına adamı diyar diyar gezmi toplumu bilinçlendirmeye çalı mı fedakâr büyük devrimci ifadeleri ile yer almı tır. Amaç ve hedeflere odaklanmak olarak örgütçü karakter yüceltilmi tir. Serxwebun 66.sayıda öldürülen terörist Mehmet Sevgat için "PKK pratikli i içinde çelikle mi iradesi ile birçok çatı mada yer almı ki i" tanımlaması yapılmı tır.

PKK yayın organları aracılı ı ile örgütçü karakteri sürekli yapılandırılırken örgüt felsefesi i lenmekte ve örgütsel ya amdan sunumlar yapılmaktadır. PKK yöneticilerinin vurguladı ı "amaçlı ya am" ve "amaçlı ölüm" yakla ımları, örgütsel amaç ve hedefler için feda eylemlerini ve öldürülmeyi kutsarken aynı zamanda ya amıharitalandırmayı da amaçlamaktadır. Serxwebun'un mizanpajında yer alan "parti ya amı" ve "mektuplar" (Hayri'ye mektup gibi) bölümlerinde yer alan kö e yazıları ile adanmı lık karakteri ekillendirilmekte ve ideal bir ya am formu olarak sunulmaktadır.

5.2.16. Kürt Sosyal Yapısının Yeniden n ası

PKK, hareketinin ba arıya ulaşması için Kürt sosyal yapısının dönü türülmesi sürecine çok büyük önem vermi tir. Geleneksel Kürt sosyal yapı ve dokusunun örgütün önündeki en büyük engel oldu unu dü ünmekte olan Öcalan, birçok açıklamasında, Kürt sosyal yapısına vurgu yapmaktadır.

PKK kadroları, Marksist dü ünçeyi, kurmak istedikleri yeni toplum düzeninin mayası olarak görmü lerdir. Özgür Kürdistan dü ünçesini gerçekleştirme ve demokratik bir düzenin in asının buna ba lı oldu unu savunan Öcalan, sosyalist ve özgür toplum vurgusu yapmaktadır. Öcalan, PKK'nın Kürt varlı ını koruma sava ını verdi ini ve Kürtlerin kurutulu u için gerekli objektif ko ulların Marksist – Leninist devrimci çözümü dayattı ını söyleyerek Kürtlere yeni toplumsal düzenin nasıl olaca ını da ifade etmi olmaktadır. Marksist çizginin

diğer Kürt coğrafyalarında de il de Kuzey Kürdistan'da (Türkiye'nin Güneydoğu ve Doğu bölgeleri) gelişmesi (Öcalan; 1993/f:12) ve taban bulmasını da kuzeyin diğer bölgelere göre daha gelişmiş ve proleter e ilimin Kürdistan koşullarına uygun olduğunu ifade etmektedir. Oysa bu bölge sanayileşmemiş, tarıma dayalı, aile odaklı üretimin olduğu ve gelişmemiş bir bölgedir. Nitekim Öcalan, Kürdistan Devrimini Yolu eserinde; "uygulanan talan ekonomisi yüzünden ve en ufak ekonomik gelişme mümkün olmamıştır"(Öcalan,1993/ ;91) diyerek bölgenin gelişmediğini kendisi ifade etmektedir. Bölgede Gaziantep ili hariç diğer illerde sanayi ve hizmet sektörü 1990'lı yıllara kadar belirgin bir gelişme gösterememiştir. Uygulanan GAP projesi daha ziyade tarımsal faaliyetler ve enerji üretimi odaklı olmuştur. Bu veriler de göstermektedir ki geleneksel usullerle üretim yapıldığından sınıflı bir toplumdaki söz edebilmek mümkün değildir.

Öcalan'ın bölgeye yönelik tespitlerine bakıldığında bunları iddia ettiği görülmektedir;

-) Osmanlı döneminde feodal ekonomi durgunluğa girmiştir,
-) Sanayi devriminden "Kürdistan" olumlu anlamda etkilenmemiş ithal ürünler zanaatı bitirme noktasına getirmiştir,
-) Osmanlı ve Kürt beyleri birlik olmuş halkı sömürmüştür,
-) Bölgedeki feodal ekonominin çökmesine Türk Burjuvazisi katkı sunmuştur,
-) Bölgede oluşan artık ürünü Türk burjuvazisi TEK, TPO, TMO, TK, ET BANK, Devlet Üretim çiftlikleri, Et Kombinaları, Türkiye Çimento gibi kurumlar eliyle bölgeyi sömürmektedir,
-) Bölgedeki ulaşım altyapısı gelişmemiş çalımları talan ekonomisini güçlendirmeye yöneliktir,
-) Bölgede iş bulamayan işsizler Türkiye'nin Batısına ve Avrupa'ya akmaktadır (Öcalan,1993/ ;89-94).

Öcalan'ın bölge ekonomisine yönelik yaptığı tespitlerde devlet tarafından oluşturulan kurumsal ve yasal yapıların sadece bölgede faaliyet gösteren kurumları gibi ifade ettiği anlaşılmaktadır. Oysa bu kurumlar ülke içinde ve hatta ülke dışında da faaliyet yürüten kurumlardır. Ulaşım altyapısının

gelişimini negatif bir gelişim olarak sunmaktadır. Bölgedeki işsizlik ve sonuçlarını devletin kasıtlı geri bırakılma politikasının bir ürünü olarak sunmasıyla birlikte ekonomik yatırımları da talan ve sömürü ekonomisi olarak nitelmesi bir çelişki olarak görülebilir.

Öcalan, Osmanlı döneminde feodal ekonominin durgunluğuna girdiğini söylerken Cumhuriyet döneminde de Türk Burjuvazisi tarafından kasıtlı olarak feodal yapının devamına yönelik desteklerin sunulduğunu ifade etmektedir. Ancak Öcalan, aynı konuya yönelik başka bir tespiti ise şöyledir: gelişkin Türk sömürge güçlerinin kurdukları ekonomik yapı ile bölgeyi sömürdüklerini ve bunu yerli işbirlikçiler ile gerçekleştirdiğini söylemektedir. Öcalan, bireysel girişimin bölgede yaptığı yatırımları ve ticari faaliyetleri de Marksist jargonu kullanılarak mahkûm edilmektedir.

Öcalan, “Kürdistan’da” sosyal yapının parçalandığını bunun da feodal yapıya ve köleliğin ve onların köleleri konumundaki köylülerin kapalı toplum olmalarının sonucu olduğunu ifade etmektedir. Burada serflemiş köylülerden bahsederken Öcalan, köylülüğün Kürt ulusunun temeli olduğunu kentliliğin ise ulusalcı ve inkârcı bir çizgiyi temsil ettiğini ileri sürmüştür. Okulların asimilasyon programı uygulayarak insanları kendi köklerinden kopardığını ve tam bağırsızlamışları ki ileri de yönetimde istihdam ettiğini ifade eden Öcalan, bunları “Türkle en hainler” olarak göstermekte ve bu ki ileri Türklerin bölgedeki yayılmacı politikalarının zemini olmakla suçlamakta. Böyle bir sosyal yapının “sömürgeciliği mevrulaştırdığını” (Öcalan,1993/ ;95-97) ileri sürmektedir.

Öcalan, Kürdistan’daki Türk kapitalizminin gelişmesi ile -kasıtlı devlet kurumları ve işletmeleridir- proleter sınıfın doğduğunu sayı ve nitelik olarak Kürt burjuva sınıfından güçlü olduğunu ileri sürmektedir. Öte taraftan Öcalan bölgedeki artık değerlerin sömürülüp batıya aktarılması sonucu bölgede güçlü bir ekonomik alt yapının oluşmadığını ve işsiz emekçi Kürtlerin tarım işçisi olarak diğer bölgelere mevsimlik işçi olarak gittiğini ve en zor işlerde çalıştığını söylemektedir. Hiçbir sosyal güvencesi olmayan bu kesimi Öcalan, “Bağımsız Kürdistan” formülasyonunda (Öcalan,1993/ ;98-100) çıkarıcı en yüksek olan sınıf olarak tanımlamaktadır.

Öcalan, Kürdistan'da Kürtlerin kompleksli oldu unu ça da la mak olarak Türkle meyi gördüklerini iddia etmektedir. Devletin güçlü Kürt kültürünü ticarile tirdi ini, ba ımsız geli imine müsaade etmedi ini ileri sürmü tür.Kürtlerin, siyasal ve ekonomik kurumsal yapılardan mahrum oldu unu bundan dolayı da Kürt kültürünün bodurla tı ını ve tomurcuk veremedi ini ileri sürerken Öcalan, bunda en büyük payın ajan ve asimile edici kurum olarak e itim kurumlarını i aret etmi tir. Tam ba ımsızlık halinde bu süreçlerin sonlanabilece ini ifade etmektedir. fadelerini güçlendirmek için de Fransız ve ngiliz sömürgelerinde dahi Kürdistan'daki gibi çe itli ve güçlü e itim kurumları kurulmadı ını savunmaktadır. Oysa bu ülkeler, gerek Afrika'da gerekse Hindistan ve di er sömürgelerinde kendi dillerini resmi dil haline getirmi lerdir.

Öcalan geleneksel Kürt sosyal yapısının de i imini, örgütsel devamlılık ve gelecekte de kendi ideolojilerinin hayata geçirilmesi bakımından çok önemsemi tir. Geleneksel aile yapısını ayak ba ı olarak de erlendirmi , Kürtlerde güçlü olan aile ba larına önem vermemeyi kendisinin ayırt edici özelli i(Perinçek,1990;21) oldu unu ileri süren Öcalan, Kürtlerdeki a iret ve feodal yapının ulusla manın önünde birer çit oldu unu ileri sürmü ve mücadelelerinin bunu da hedef aldı ını ifade etmi tir. Kürtlerdeki dindarlı ın da köle ruhlu olmalarına yol açtı ını savunmu tur. Öcalan, sosyal de i imi ve dönü ümü kadın üzerinden gerçekle tireceklerini birçok konu masında ifade etmi ve PKK içinde kadın örgütlenmesine önem vermi tir. KCK sözle mesinde de kadın konusuna özel ba lık açılmı ve geleneksel Kürt kadın anlayı ıyla mücadele edilmesine yönelik düzenlemeler yer almı tır.

Öcalan, KCK sözle mesinde Kürt toplumsal yapısını örgütsel amaç ve hedeflerle uyumla tırmak ve yeni bir toplum var edebilmek için bazı yapıların kurulmasını ve bu yapıların görev tanımlarını yapmı tır. KCK sözle mesi Md 14'te; "*Önderlik çizgisi temelinde gereken teorik çalı ma ve ideolojik mücadelenin yürütülmesi, halk e itiminin sürdürülmesinde kültür-sanat, edebiyat çalı malarına a ırlık verilmesi, önderlik tarafından belirlenen felsefik, ideolojik hattın uygulanması (Marksist-Leninist-sosyalist ideoloji), tarih ve toplum alanında akademik çalı malar yürütülmesi, ideolojik ve ulusal birli in peki tirilmesinde çalı malar yürütür*"denmi tir. Jakoben, tepeden inmeçi

toplumsal mühendislik faaliyeti anlamına gelen bu ifadeler bütün yapısal değişimin önderliğini belirlediği forma uygunluğunu temel koşul olarak görmektedir.

Öcalan, sıklıkla cinsiyet özgürlükçü toplum paradigmasından bahseder. Bu bahis KCK sözleşmesinde de sıklıkla vurgulanmaktadır. Gerek 4. Kongrede kadın konusuna ilişkin ileri sürülen fikirler gerekse KCK sözleşmesinde kadın konusu büyük bir açılım olarak ele alınmıştır. Öcalan, Kürdistan'da kadının duvarlar arakasında ve adı olmayan konumsuz biriyken de dağ gerilla olarak cephe hareketinin içindeki özgür birey olarak yerini aldığını ifade etmekte. Bu durumun gerçek bir devrim olduğunu ifade eden Öcalan, aslında geleneksel kadın odaklı Kürt namus anlayışını yıktığını kadını özgürleştirdiğini savunur. Kadınların egemen olduğu dünyanın daha iyi olacağını ileri sürerken kadın tanrıçalar dönemine sıklıkla atıf yapar. Komalan Ciwan Koordinasyonu sınıflı cinsiyetçi toplum etkileri ve geleneksel zihniyete karşı mücadele eder. YJA'nın görev tanımında da kadınların ve toplumun özgürleştirilmesinde rol alır. Kadın kültür evleri, kadın meclisleri, inisiyatif ve hareketler barınma hareketi biçiminde örgütlenir. Kadının özgürlüğü ve yaşamın her alanına katılımını sağlar. Bu ifadelerden de anlaşılacağı üzere geleneksel kadın formunun yıkılması hedeflenmektedir. Kadına toplumsal değişim ve dönüşümde rol verilerek toplumun dinamik bir yüzü olması arzulanmıştır.

Kadınların örgütlenmede ve siyasal hareket içinde pozitif ayrımcılığa tabi olacağını söyleyen Öcalan, Kongre'de %40 kadın kotasının olacağını maddede ifade etmiştir. KCK sözleşmesinde (Md:10) her KCK yurtta cinsiyet özgürlüğüne dayalı eğitim amaçlı geliştirmek, toplumsal cinsiyetçi, hiyerarşik, sınıfsal ve geri geleneksel anlayış ve yapılarla mücadele etmekle sorumludur. Başta kadın olmak üzere ezilen kimliklere pozitif ayrımcılık uygulanması, aile içinde ve dışında kadın üzerindeki baskı, iddet, sömürü, aklanmaya ve kadın katliamlarına karşı mücadele eder... Buradan da anlaşılacağı üzere seküler dünya anlayışına uygun bir yaklaşım gösterilmiştir. Öcalan'ın, kadın sorununu Kürt sorunu ile özdeşleştirdiği de ortadadır. Kadının toplumda yeniden konumlandırılması aslında geleneksel yapının dayandığı birçok değer sorgulanması sonucunu da beraberinde getirmektedir. Toplumsal hiyerarşik düzen kadın kartı üzerinden en büyük darbeyi almaktadır. Çünkü aile ve

a ilet yapısı içinde kadına verilmi roller vardır. Bu roller daha ziyade içe bakmaktadır. Yeni yaklaşımda kadının yüzü dışarıya yöneliktir. Erkek egemen anlayışın toplumun bir kesimini yok saydığını ifade edebiliriz. Öcalan da cephe hareketinde ve gerekse toplumsal dinamizmin güçlendirilmesi için kadının ön planda olması gerektiğini düşünmektedir. Yalçın Küçük ile yaptığı mülakatta Kültür Aile bölümünde kadın konusuna ve geleneksel kadın algısına karşı duruşunu ifade eder. (Küçük,1993)

Kürt sosyal yapısı ve kültürünün dayanaklarına yönelik geliştirdiği eleştiriler üzerinden hareket ederek sağlamak istediği değişim Öcalan için hayati önemdedir. Kürt halkını dönüştürmek amacıyla, mahallelere hatta evlere kadar yayılmış, tüm şehir ya da köyü kontrol edebilen bir hareket tesis etmek istemektedir (Akyol, 2011). Kürtlerin güncel yaşamının her alanında var olmak isteyen PKK kadın başta olmak üzere gençlere, din adamlarına, akademisyenlere yönelik yapılar kurmuştur. Köy ve sokak, şehir, kasaba ve mahalle örgütlenmesi ve yurt dışındaki alanlara yönelik örgütlenmesi ile her alanda var olarak kuşatıcı olmayı hedeflemiştir. Bu hareket başsız bir Kürt devleti kurma fikrinin sürekli, Kürt halkınca sahiplenilmesini hedeflemektedir. Böylece PKK terör örgütü KCK sözleşmesinde ifade edildiği gibi yapının ideolojik gücü olarak halkı temsil olmayı sağlamış olacaktır. KCK Siyaset Akademileri, PKK'nın hedefleri doğrultusunda halk dönüşümünü ve ideolojik sahiplenmeyi gerçekleştirecek insan kaynaklarını yetiştirmeyi birinci öncelik olarak görmüştür.

Kürt halkının geleceğini sosyalizmde gören Öcalan, yanlış uygulamalar sonucu çöken SSCB'den ders çıkarılması gerektiğini ve gerçek sosyalizmin kendilerince gerçekleştirebileceğini ileri sürmektedir. Bu teziyle aynı zamanda yeni dünyanın ümidi ve yeni bir sosyal - siyasal önerme olarak hareketlerinin Kürdistan'da gerçekleştirebileceği devrimle tüm dünyaya rol model olunacağını ileri sürmekte. Dünyayı kurtarma ve dünyaya rol model olma hedefi KCK sözleşmesi kapsamında Demokratik Konfederalizm örgütlenmesi gösterilmektedir.

5.2.17. Feodalizmle Mücadele

Kürt sosyal yapısının tarihsel yapısına bakıldığında ariyetler öncelikli olarak öne çıkmakta. Bu ariyetlerin kendi içinde iktisadi mekanizmaları olduğu ve bu mekanizmalar ile sosyal yapının sevk ve idare edildiği görülmektedir. Ariyetlerin kendi içinde oluşturdukları hiyerarşik sayesinde, yönetim, iktisadi hayat, akrabalık ilişkileri, diğer çevrelerle ilişkiler ve otokontrol gibi baskınlarda pratikler ortaya koydukları görülmüştür. Kürt sosyal yapısında yer alan güçlü aile yapıları geleneksel değerleri koruması ve bu toplulukların özgün kimliğini yaşatılmasında önemli roller oynamışlardır. Kürtlerdeki geleneksel sosyal yapı PKK örgütü tarafından bir engel olarak değerlendirilmiş ve Kürtlerin gerçek bir ulus olmasının önündeki engel olarak tanımlanmıştır. Geleneksel sosyal yapının yerine sosyalist değerleri öncelikleyen bir düzeni önermiştir. Bu önermesinin en temel gerekçesi olarak da bireysel ve toplumsal özgürlük yolunun sosyalist bir toplum düzeni olduğunu görmesidir. Öcalan, geleneksel aile yapısının ve Kürt egemen güçler olarak gördüğü kitle ve zümreleri hainlikle suçlamış Kürt ulusunun geleceğini karartanlar olarak tanımlamıştır. Nitekim Öcalan, Kürdistan'daki örgütsüzlük ve bilinçsizlik kaynağı olarak feodalleri ve diğer egemen unsurları göstermiştir.

Öcalan, “ulusal baskıcı güçler kitleleri kendi ulusal ve toplumsal gerçekliklerine yabancılaştırmış, kendi egemen ulusal ve toplumsal çıkarlarına hizmet eden bütün kamu iletişim araçlarıyla yoğun bir propaganda ve ajitasyonu örgütlendirmiş ve kitleleri bu araçlarla uyutmuştur. Buna karşın Kürt egemen güçler buna ses çıkarmak bir yana adeta bu çabalarını desteklemiştir ve yaymıştır” (Öcalan: 1993; 14) diyerek egemen güç olarak gördüğü kitle ve grupları hedef haline getirmiştir. Oysa PKK'nın yayın organı Serxwebun'un 19. sayısı 11. sayfada devletin topraksız köylüye toprak dağıtımını içeren feodal ilişkileri zayıflatacak ve aile ilişkisini etkisizleştirecek reform çabalarına yönelik alaycı bir dil kullanmış ve devletin bu çabalarını İran'ın reformuna benzeterek itibarsızlaştırmaya çalışmıştır. Oysa devletin hiçbir şey yapmadığını söyleyen örgüt yapılmak istenene de karşı çıkarak çelişkiyi ortaya koymuştur.

Kürtlerde milli bilincin oluşumunda yetersizliklerin en önemli nedeni olarak tarihsel Kürt sosyal yapısının in a etti i yapıları gösteren Öcalan, bireye dayalı bir sosyal yapının in ası için bu yapıların tasfiyesini istemi tir. Feodal yapının temsilcilerine a ır suçlamalar getirilmi tir. Öcalan, “önce sava ı Kürt feodallere sonra devlete kar ı ba lattık” (Öcalan, 2016;108) ifadesi ile öncelikli hedeflerinin Kürt sosyal yapısı oldu unu açıkça göstermi tir. Sosyalist toplum in asının önünde mevcut Kürt sosyal yapısının engel oldu u dü üncesi Öcalan’da her zaman sabit bir dü ünce olarak vardır.

PKK, tamamen kendi amaçlarına aykırı gördüklerini mahkûm etmeye yönelik bir yakla ımla Kürt sosyal yapısını ele almı tir. Öcalan, feodal yapıyı kölele mede ve egemen güçlerle yaptı ı i birliklerini ihanet olarak de erlendirirken dönemsel artları göz ardı etmi tir. Feodal yapıyı çevre ile olan ili kilerinde ihanet çizgisinde görmü tür ve Truva atı olarak de erlendirmi tir. Öcalan, PKK’nın kurulu yıllarında Kürt sosyal yapısına getirdi i ele tiride; “*Arap egemenli inin temsilcileri olarak Arap ve Kürtlerden olu turulan ve kendilerine” eyh” “seyit” “mir” “emir” gibi lakaplar takılan feodaller güruhu Kürdistan tarihinin en hain ku a ını temsil etmektedirler*” (Öcalan, 1984:21,22). fadelerini kullanarak mevcut sosyal yapıya bakı ını ortaya koymu tur.

“*Kürt feodaller, Arap feodallere ba lanmayı bir eref payesi olarak görmü tür. Kendi milliyetlerini inkâr etmi lerdir. Kürt halkının önünü tutan bu hâkim feodal tabaka dı i galcilerin gönüllü bir davetçisi rolünü oynayıp milli yönden geli mememizin en önemli sosyal nedenidir*” (Öcalan 1978/1984:24)diyerek sorunların kayan ı olarak islam ve di er toplumları i aret etmi tir. Oysa seyitlik dı ında “ eyh”, “mir”, “emir”, “a a”, “bey”, “reis” gibi sosyal ve yönetsel hiyerar ik kurumların kökeni slamiyet öncesine dayanıyorken ele tiri konusu yapılması ve slam ile ili kilendirilmesi büyük bir hatadır. Ayrıca her toplumun tarihsel birikiminin sonucu olan yönetsel hiyerar ik düzenlerini tanımlayan sivil ve resmi kurumsal yapılar bulundu u da tarihsel bir gerçekliktir.

PKK’nın bu kesimlere kar ı olu unun temelinde slamiyet’in Kürtler üzerinde olu turdu u etki ile kolektif davranı larına olan etkisidir (Semiz, 2013:117). PKK’nın tezlerinin aksine slamiyet’in kolektif aksiyon etkisi dı güçlere kar ı

daima koruyucu bir etkiye sahip olmu tur. gallere ve egemen güçlerin haksız uygulamalarına eyhler, tarikatlar vd. yapılar toplumun örgütlü aksiyoner gücü olarak devreye girdikleri tarihsel bir vakıadır. eyh amel, eyh Senusi, mam Ömer Muhtar, Sütçü mam, Sait Nursi gibi ahsiyetlerin direni liderleri olarak ortaya çıktıkları görülmü tür. Kürt a ilet liderlerinin de kendi menfaatleri ba lamında hareket ettikleri gerek Osmanlıya gerekse Fars egemenli ine kar ı çıktıkları gibi uzla ı sa layarak hak ve menfaatler ba lamında i birli ine gittiklerini de görmekteyiz. Bundan da anla ılaca ı üzere çok ta teslimiyetçi davrandıkları söylenemez.

Feodalite konusu detaylı bir de erlendirmeye tabi tutulmadan de erlendirildi i tarihsel kayıtlardan anla ılmaktadır. PKK'nın feodalite diye hedefe koydu u yapının aslında çok önemli oto kontrol sa layan mekanizma olarak toplumda bazı sorunların giderilmesinde i lev gördü ü de bilinmektedir. Ancak feodalitenin toplum üzerinde kurudu u baskının birçok bireysel hak ve özgürlü ün kullanılmasında engeller üretti i de muhakkaktır. PKK ideolojisinin geli iminin feodalitenin ortadan kaldırılması ile daha geni alan bulaca ı da bir gerçekliktir.

Feodalitenin olu turdu u ya am formu kapalı toplum in a etmeye uygundur. Her ne kadar KCK/ PKK çizgisi toplumcu anlayı ların merkeze alınaca ı yönünde bir e ilim içerse de olu turmak istedi i toplum bireysel de i im tabanlıdır. Sosyalist dü ünçe toplumsal çıkarlar, e itlik, bireysel hakların kullanımı, bireyin kendini ekillendirmekteki diyalektizim, maddi ve somuta indirgenmi anlayı a sahip birey tabanlıdır. Bu ba lamda konu ele alındı ında feodal yapı içindeki bireyin ba larından koparılması PKK için zorunlu bir hedeftir de.

5.2.18. PKK'nın Din Anlayı ı ve Yerle ik Dini De erlerle Mücadele

PKK terör örgütü, Kürt toplumunun kimli inin ekillenmesinde önemli bir yere sahip din perspektifine birçok konuda oldu u gibi özel ba lık açmı ve birçok çalı ma yürütmü tür. PKK, kurulu a amasında ve sonrasında dine yönelik yakla ımları Öcalan belirlemi tir. Öcalan, örgütün kimli ini ve hareket stratejisini Marksist ideolojiye göre ekillendirmi olmakla birlikte dönemsel

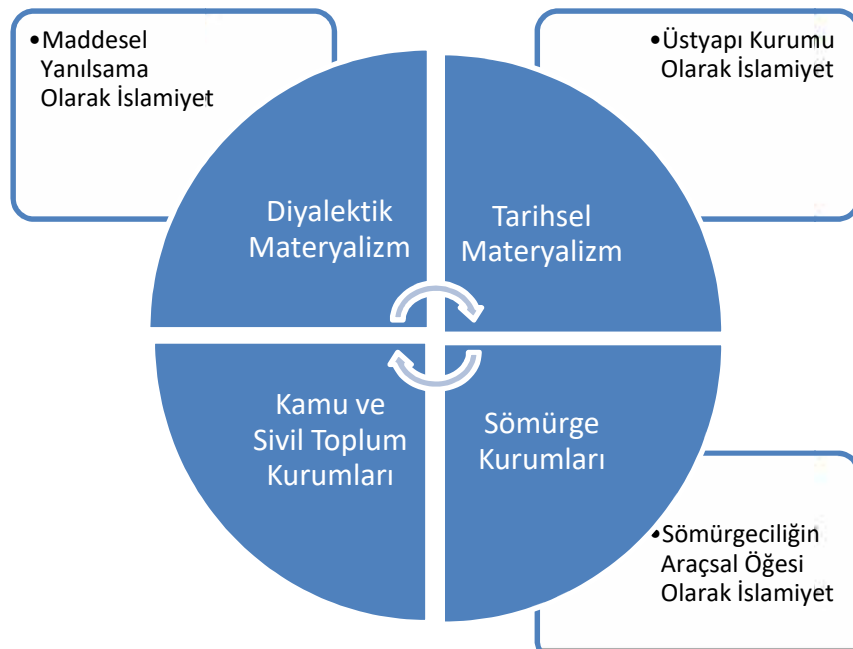
farklılıklar göstermektedir. Kurulu yıllarında katı Marksist anlayı temel çerçeve iken süreç içinde toplumun de erlerine olan ba lılı ının zorlaması ile PKK dine dair görü lerinde revizyona gitti i görülmü tür.

Öcalan, Marks ve Durkheim gibi dini toplumsal sosyolojik bir olgu olarak de erlendirmi tir (Waardenburg 1993:284). Marksist dü ünçe diyalekti i akılcı ve maddecili i ön plana çıkardı ndan dinlerin alanını daraltarak kendisine alan açmı tır. Öcalan da bu paralelde davranmı ve yeni Kürt sosyolojisini olu turmada slam dininin dominant karakterini etkisizle tirmeye oda olmazsa zayıflatmaya yönelik görü ler ileri sürmü tür.

Öcalan, Marks gibi manevi alanı bir üst yapı olarak politik veya manevi de erleri iktisadi ili kilere dayanan alt yapının sonucu olarak görmektedir. Marksist anlayı , alt yapıyı elinde bulunduran odakların dini ekillendirdi ini ifade ederken tinsel alanın aynı zamanda iktidarı me rula tırıcı bir araç olarak i lev gördü ünü savunmaktadır.

PKK gerek kimli ini ekillendiren ideolojik alt yapısı bakımından gerekse Kürt toplumunun sosyolojik gerçekli ine bakarak stratejik adımların sonucu olarak örgüt içinde yapılar olu turmu ve bazı eylemler gerçekle tirmi tir. Varolan sosyolojik yapıyı kendi istekleri do rultusunda de i imini sa layabilmek için PKK ideolojisi dini; feodal yapının, gerici düzenin, aristokrasinin ve burjuvanın elinde kullanı lı bir araç oldu unu öngörerek tutum geli tirmi tir.

ekil 2: Kurulu sürecinde PKK'nın slamiyet Algısı

Örgütün kurulu manifestosunda slamiyet'in sömürgecili in ajan kurumu ve Kürtlerin içerisinde yer edinmi bir Truva Atı (Öcalan, 1978/1984:23) benzetmesi yapmı ve örgütün slam dinine bakı ını ortaya koymu tur. Akılı ve felsefeyi, kendileri için devrimci yakla ımlarının olmazsa olmazı olarak de erlendiren Öcalan bu sayede özgürle ilebilece ini dinin ise köle ruhluların teslimiyetçi tutumlarına gerekçe üreterek ajanla tı ını ileri sürmü tür. Dine ve tanrıya ba kaldırının ve ba ımlılıktan kurtulmanın yolunu diyalektik-materyalist felsefenin hayat geçirilmesi sonucunda gerçekleştirilece ini söyleyen Öcalan, “böylece birey artık tanrılardan medet ummaz ve do a güçlerinin önünde e ilmez, korkmaz” (Öcalan, 1992/b: 102) diyerek din ve tanrı anlayı ını ifade etmektedir.

Tarihsel olarak Tanrı inancını bir imgeleme eylemi olarak de erlendiren Öcalan, tanrı fikrini insanın do a olayları kar ısındaki acziyeti ve cevabını veremedi i alanları tanrıyla ili kilendirerek çıkı aradı ını söylemektedir. Geline zaman diliminde buna ihtiyaç kalmadı ını söylemekte ve diyalektik eksende insanın özgürle ece ini iddia etmektedir. Öcalan, “Günümüzün Allah'ı bilimin özüdür. Allah, artık evrenselli in diyalekti inin temelinde kendi kendine i leyen, sonsuz de i ime u rayan ve u ratan her eydir. Bundan daha yüce Allah fikri dü ünülebilir mi?” (Öcalan, 1991/a: 103) aslında bu ifadeler bir ölçüde Tanrıyı diyalektizmin bir parçası haline getirmektedir.

Öcalan, din hakkındaki de erlendirmelerinde insanın do a ile mücadelesinde ve gücü ele geçirmede iktidar etmede çözümleyici bir araç ve eylemlerin gerekçelendirilmesinde bir çıkı olarak de erlendirmi tir. Bu yönüyle dini göksel olmaktan çok yeryüzündekilerin kendi üretimleri olarak de erlendirmektedir. Öcalan, insanın do a kar ısındaki çıplaklı ı ve acziyetini giderme aracı olarak din ve tanrı fikrine ba vurdu unu ifade etmektedir (1991/a :15-16).

Öcalan, dini üretim araçlarına ba lı olarak geli en i levsel sosyal bir gerçeklik olarak görmektedir. Bu görü üyle Öcalan, klasik Marksist diyalekti in

argümanlarına başvurmuştur. Öcalan'ın ön kabulü aslında sosyolojik bir gerçeklik olarak gördüğü toplum-insan-din (Semiz,2013:137) birlikteliğini görmek üzerinedir. Bununla savaşımı sürdürmekten vazgeçmemiştir.

PKK kurucu kadroları özelde de Abdullah Öcalan dinini (slamiyet'in) Kürt ulus kimliğinin içinde engel teşkil ettiği iddialarıdır. Buna dayanak olarak da Kürtlerde yaygın inanç olan slamiyet'in bireyin sosyal rollerini oynamasına engel olduğunu ve itaat kültürünü teşvik ettiği iddiasıdır.

Dinsel kurumların egemen güçlerin kontrolü elinde tutmak için kullandıkları iddiasıdır. PKK Ulusal Kurtuluş Programı taslağında şu çıkarı yapılmıştır: "Kürdistan'da yürürlükte olan ideoloji ve politika tüm üst yapı, çarlar, halkların bağımsızlık, demokrasi ve sosyalizm doğrultusundaki gelişimiyle, dünyanın sosyalizm yanlısı tüm güçleriyle tam bir çelişki halindedir" (Anonim:1982).

PKK, kurulduğu günden günümüze sahip olduğu diyalektik ve felsefi alt yapı ile Kürt toplumunun din anlayışı ile kimi zaman açık kimi zaman üstü örtülü bir çatışma süreci içinde olmuştur. Öcalan, örgütsel hedefleri belirlerken örgütçülere örgütçülüğün olmazsa olmazı olarak tanımladığı görevleri arasında dini, ailevi ve feodal yapının anlayışıyla mücadeleyi göstermektedir. Halkın köleleşmesine, ajanlaşmasına ve kendini inkârı neden olarak gösterdiği mevcut sosyal yapının öncelikli hedefte olduğunu söylemektedir. Öcalan Kürdistan'da kimlik konusunu ele alırken "dar aile çıkarılıklarının, aileçiliğinden doğan bir dünya görüşü ve özgür kişilerin içinde olanaksızlaştırdığını"(1992/c:101) ifade etmektedir. Darınlığın örgütsüzlüğün aşılabilmesi için bu yapıların engellemelerinin kaldırılması gerektiğini ifade etmiştir.

Kürtlerin slamiyet'i tercih etmeleriyle birlikte seyitlik ve eyhlik gibi kurumsal yapıların Kürtleri kimliksizleştirdiğini ve Arap kültürüne boyun eğmelerine yol açtığını iddia etmiştir. Arap kavmini necip kavim olarak tanımlayan seyit ve eyhlerin Kürtleri köleleştirdiğini hizmetkâr yaptırdığını kendi ulusal çizgilerini kaybettiğini iddia etmiştir. Yine zerdüşlüğü Kürtlere ait bir din olarak Kürt kimliğinin ve kültürünün bir parçası olarak korunmalarını sağlamasını iddia etmiştir.

Öcalan'ın slamiyet dair görüşlerine bakıldığında; dini yaratıcı kaynaklı olmasından ziyade "Muhammedin" kurgusu olarak görmekte ve kendinden önceki din sahiplerinin çelişkilerine, kurdukları toplumsal düzene karşı çıkışının sonucu olarak iktidar sahiplerinin diniyle mücadele ederek kendi dinini inşa ettiğini ve gücünü ele geçirdiğini "Din Sorununa Devrimci Yaklaşım" çalışmasında iddia etmiştir. Ayrıca bu eserde Marksist diyalektik çıkarımına paralel yaklaşım ile Öcalan, ilahi iradeyi ret eden bir görüşe sahip olduğunu ifade etmektedir.

Öcalan, İslam dinini Hz. Muhammed'in şahsında gelişen bir inanç olarak görmektedir. İslam dinini zamansal ve mekânsal olarak değerlendirir (Semiz, 2013:139) günün koşullarına ve sorunlarına cevap vermeye çalıştığını ifade etmektedir. Bu yönüyle slamiyet'in devrimci bir çıkışa sahip olduğunu ileri sürmüştür. Hz. Muhammedin konjonktürel davrandığını ileri sürmü ve kendinden önceki peygamberlik iddiasıyla ortaya çıkan İsa gibi tanrılık veya tanrının oğlu olduğu gibi iddialarda bulunmayacağını günün şartları olarak yorumlamış ayrıca sadece Arapların değil tüm evrenin peygamberi olduğunu iddiasını yine zamansal koşullar olarak ele almıştır.

Öcalan, İslam dinini ve Kuran'ı değerlendirirken "Muhammedin yokunla ması sonucu Kur'an ortaya çıkmıştır. O güne kadarki bütün inançları elden geçirmiş ve kendi özümsemesinin bir sonucu olarak ortaya koymuştur" (Öcalan,1991/:28) iddiasındadır.

Öcalan, slamiyet-Kürtler-Türkler-Ortado u'yu ele alırken dinin feodal yapıların sömürgeci zihniyetlerini beslediğini ve güçlerine güç kattığını ileri sürmektedir. Türklerin İslam'ın öncü güçleri haline gelince yayılcı politikalarını gerçekleştirmede araçsal olarak İslam'ın fetih anlayışını da aslında yaptıkları yaymacılığı gölgelemek için kullandıklarını ileri sürmektedir. Kürt beylerin feodal yapılarını güçlendiren İslam dininin bir süre sonra da Kürtleri kendi özgün ekseninden koparıp önce Arapların sonra Türklerin uşağı haline getirdiğini ileri sürmektedir.

Öcalan, Kürtler arasında var olan Sünnili yayılcı politikaları besleyen bir argüman olduğunu ve durumun egemen yapının güçlenmesine hizmet ettiğini

özellikle Türklerin çıkarına oldu unu savunmaktadır. Nitekim Öcalan, tarikatların istihbarat faaliyeti yürüten ajan kurumlar olarak M T ile i birli i içinde olduklarını ve kar ı devrimci faaliyetlerin oda ı olduklarını ileri sürmektedir (Öcalan,1991/a:47-83).

Kürtler ve Türkler arasında yaygın olan Sünni e ilimli Nak ibendilik, Kadirilik gibi tarikatların Kürt kimli inin geli imine engel te kil etti ini savunan Öcalan, aslında bu tezleri ile sosyalist toplum in a sürecinin önünde bu yapıları engel olarak görmektedir.

PKK, Kurulu a amasından 80'lere ve sonrasında eyleme geçti i dönemin ilk yılları dâhil katı bir din kar ıtlı ı çizgisi devam ettirmi tir. Zaman zaman dindar kesimi hedef haline getirmi tir. Özellikle üniversite gençli i arasında kendileri gibi Marksist çizgide olmayan Kürt kökenli gençlere yönelik ölümlere varan eylemler gerçekleşirmi lerdir. Silahlı propaganda döneminde örgütün görüşleri çevreye ula tırılmaya çalış ılmı ancak kitlesel kabul ilk dönemde gerçekleşmelemi tir. Güvenlik güçlerinin ve kimi resmi makamların toplum mühendislik çalış maları ve söylemleri Kürtlerin ekseriyetinde büyük travmalara yol açmı tır. Bu durum Kürtleri Örgütün propagandasına açık hale getirmi tir.

Kürtler içinden çıkarılan Hizbullah bölgede PKK'ya kar ı durmu ancak onlar da kendi gibi dü ünmeyen dindarlara ve kar ılarında durdu una inandıkları PKK'nın özellikle ehir yapılanmasına yönelik eylemler gerçekleşirmi tir. Hizbullah'ın uyguladı ı acımasız yöntem bölgede dindar kesime yönelik tepki olu masına yol açmı tır.

PKK, dayanmak istedi i sosyolojik yapı ile olan doku uyu mazlı ını etnik köken üzerinden geli tirdi i dil sayesinde gidermeye çalış mı tır. Etki altına aldı ı çevreleri dönü türmek için yo un bir faaliyet içine girdi i bilinmektedir. Yayın organları, ehirlerde ve kırsalda köy köy propaganda çalış maları bu faaliyetlere örnek gösterilebilir.

Özellikle üniversite gençli i arasında yo unluk düzeyi yüksek çalış malar yürütmü tür. Bu çalış malardan kısmen sonuç almı tır ancak daha geni kesimlere ula ması örgütsel amaçları için zorunluk arz etmi tir. PKK, kendisine mesafeli olan kesimlere yönelik politikalar geli tirmeye ba lamı tır.

İlk olarak da Kürtlerin değerlerine karşı baskıcı söyleminden ve tutumundan vaz geçerek yeni bir yola girmiştir.

Bu çabalar sonuç vermeye başlamış kimi dini kesimlerin, örgütle görüntü vermemesine rağmen örgüte kerhen veya bir zorunluluğun sonucu olarak siyasallaşma sürecinde (alternatifsizlikleri nedeniyle) örgüte destek verdikleri görülmüştür. Nitekim zamanla oluşan mağduriyetler ve ölümlerin artmasıyla cepheleşme derinleşmiştir.

PKK'nın ideolojisi dar bir çevre dışında geniş toplum kesimlerine ulaşmadığı sadece Kürt entelektüeller arasında gördüğü kabulüyle sınırlı kalmıştır. Örgüt özellikle Sovyet Rusya'nın çökmesinin etkileriyle ideolojik anlamda bazı çıkmazlar yaşamıştır. Örgüt çevreleri sosyalizmin çökmesini SSCB'deki uygulamaların yanlışlarına dayandırmıştır. Daha sonra Öcalan 1992 yılında kaleme aldığı "Sosyalizm Ve Devrim Sorunları" eserinde PKK'nın sosyalizmin onurunu kurtaracağı iddiasında bulunmuş ve Kürdistan devriminin bu yönüyle bir diriliş ve tüm dünyanın kurtuluş reçetesi (Öcalan, 1992/d:42-50) olacağı iddiasında bulunmuştur.

Sosyalist Marksist örgüt propaganda diline hâkim jargon zayıflamış yerine Kürt kimliği ve milliyetçiliği oturtulmuştur. Süreç, üst yapı olarak gördüğü dine dair tutum ve duruşunda örgütü de işime zorlamıştır. İslamiyet'i bir değer olarak göz önünde bulundurmaya başlamıştır. Özellikle bölgede Hizbullah'ın yükselişi ve Ortadoğu'da siyasal İslam'ın karışıklık bulmaya başlaması Öcalan'ı İslam'ı dikkate almaya zorlamış olduğu söylenebilir. PKK'nın din konusunda alılagelen yaklaşımın dışına çıkmasında zorlayıcı nedenlerin başında Kürtlerin İslamiyet'i özümsemiş olmaları, Sovyet Rusya'nın çökmesi, İslam'ın tek kutuplu dünyada alternatif olarak yükselen bir değer haline gelmesi, Hizbullah'ın propagandasına karşı koyabilme ve yükselişini engelleme isteği gösterilebilir. İslam'ın devrimci karakterinin Batı emperyalizmine karşı koymada önemsenmesi gerektiğini düşünen Öcalan, kendi devrimci hareketleri ile de örtülmeye başlayabileceğini savunmaya başlamıştır. Bu konuda Öcalan'ın ifadeleri önemlidir: *"Düzen karşıtlarıyla dostluk uygundur. İslam'a dayalı dinsel ideolojik hareketle bir dostluk yaklaşımı içinde bulunulabilir. Bunlar radikal bir çizgide hareket edip batı yanlısı rejimleri devirmeyi*

amaçladı ndan, dü man olarak görülmemeliler. Özellikle kendi din politikamızı ya ama geçirirken, bunlarla bir yarı ve dayanı ma içinde olmamız gerekir.” (Öcalan, 1993b. :199)

Öcalan kendi din politikasını olu turma gayretinden söz ederken süreç içinde olu turulacak yapıların gerekirse toplumun hassasiyetlerine dikkat etmesi gerekti inden söz etmektedir. Oysa kurulu süreci ve sonrasında toplumun yeniden in ası ve yerle ik ajan kurumlarla mücadele temel hedef olarak gösterilmi tir. PKK, mutlak etken iken edilgenli i bir ölçüde toplumsal hassasiyetlerin dikkate alınması ba lamında kabul etmi bulunmaktadır.

Öcalan, Kürtlerin hassasiyetlerini kullanan güçlerin dinin, örgütü zayıflatmaya yönelik vurucu bir güç olarak kullanılmaya çalı ıldı ina dikkat çekerek örgütçülere yeni bir yakla ım sunmaktadır. Örgütün dine kar ı olunmadı ını dinin devrimci yönünü kendilerinin temsil etti ini ifade etmekte. Ayrıca dini sosyolojik bir gerçeklik olarak topluma ait olan gerçeklik olarak kendilerinin de saygı duyduklarını ifade etmekte ve daha ileri giderek dine kar ı olmadıklarını ve dinin gerçek savunucularının kendileri oldu unu, kahramanca ehit dü en örgüt elemanlarını aslında slamiyet’i savundu unu iddia etmektedir (Öcalan, 1991/a: 94-120).

PKK hareketinin dü ünsel boyutuna yerelde direnen kar ı duran dini olu umlar devletin ajan kurumları olarak sıklıkla ele alınmakta ve mahkûm edilmeye çalı ılmaktadır. Kendilerinin dine kar ı olamadı ını bilakis dinin devrimci yüzü olarak var olduklarını ileri süren Öcalan, topluma mesaj iletmektedir. Aslında bu söylemler kısmen ba arılı olmu tur çünkü kimi dini çevreler örgütle do rudan çatı mamanın do ru olmadı ını savunmaya ba lamı lar ve tarafsızlık politikası gütmenin do ru olaca ını savunmu larıdır.

Örgütte buna kar ılıklı dini çevrelere olan saldırılarını sonlandırmı ve daha ileri giderek dindarlara somut mesaj olarak örgüt içinde veya ba lı yapı olarak Abdurrahman Dürre gibi ahsiyetleri öne çıkarmaya ba lamı tır. Öcalan 1990’lı yılların ba ından itibaren yo unluklu olarak dindar çevrelere sıcak mesajlar vermeye çalı mı tır.

Kendilerinin 80 ihtilali sonrası ülke dışına çıkışlarını hicrete benzetmekte (Önderlik Çözümlenmeleri, Mart 1990), slamiyet'i en do ru ekilde kendilerinin temsil etti ini savunmakta (Önderlik Çözümlenmeleri, Mayıs, 1990) din ile uyutulan kitleleri gerçek slam'ı ortaya koyarak uyandırdıklarını ve böylece dini araçsalla tırmaktan çıkardıklarını söylemektedir. Dine do ru bir yön vermek ve halkı do ru biçimde dinle bulu turmayı görev edindiklerini söyleyen Öcalan, *“dinin antiemperyalist, anti sömürgeci bir temelde ve halkın tarihi geleneklerine uygun mücadele aracı olarak kullanılmasına ön ayak olmak gerek”* (1991/b:72) demi tir. Daha önce ifade edildi i gibi Öcalan, bu anlayı ın tam tersi yakla ımlarda da bulunmu tur.

PKK, topluma mal olabilmek için amaçları do rultusunda gerçekle tirdi i eylemlerini me rula tırmak için dini araçsalla tırmı tır. 10 A ustos 1993 yılında ERNK içinde mollalar ve din âlimler birli ini olu turmu tur. Fetva kurullarını kurarak bir ölçüde toplumun ihtiyaçlarına cevap veren kapsayıcı bir örgüt imajını vermeye çalı maktadır. Alevilere özel bir ba lık açılması ve di er mezheplerin PKK çatısı altında toplanmaya çalı ılması, örgütün dini araçsalla tırma çabasına i aret etmektedir. Örgüt bu çabasıyla toplumun farklı kesimlerine kucaklayıcı bir kimlik sunmaya çalı mı tır.

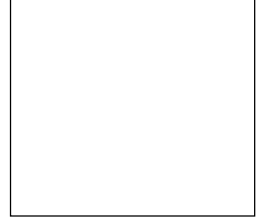
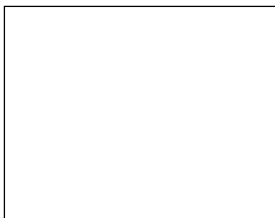
Öcalan, “dinsel etkilere veya dinin ba naz kullanımına kar ıyız ama bu dini inkâr etmek de ildir. Tam tersine Kürtlerdeki dinin farklı yansımalarını kucaklamalıyız dinin do al örgütlenmesine saygı duymalıyız. Kürdistandaki bütün dinsel mezhepsel gerçekli i kendi içinde ama partinin önderli inde örgütlemek ve onların ulusal kurtulu un bir biçimi haline getirmek arttır” (Önderlik Çözümlenmeleri, Mayıs,1990). der.

Öcalan, bu çıkı ı ile örgütün hareket stratejisine yön verirken kullanı lı bir araç olarak dini devletin elinden almak ve kendilerinin ele geçirmesi gerekti ine i aret etmektedir. Bu sayede halk ile daha sıcak ve sıkı bir ili ki kurulaca ını hedef olarak göstermi tir. Öcalan, dini araçsalla tırma anlayı ını 2013 mralı görüşmelerine gelen heyete ifadelerinde anla ıldı ı kadarıyla devam ettirmi tir.

HÜDAPAR ve devletin kutlu do um haftası etkinliklerinde öncü rol almalarından rahatsız olan Öcalan bu gidi atın de i tirilmesini istemektedir. *“bundan sonra kutlu do um haftasını biz organize edece iz. Cuma namazı ekibi bunu yapabilir. Bo bıraktı ınız her alana onlar dolu urlar. Biz be hatiple bile kutlayabiliriz. Maksat sahiplenmek. Herkes kendini yenileyecek BDP de kendini yenileyecek. Aynı ey Avrupa içinde geçerli”* (Öcalan, 2016;72) bu ifadelerden de anlaşı laca ı gibi toplumun gündeminde kalmak ve nabzını tutmak için her fırsatı de erlendirmek isteyen PKK dini de erleri ve inançları da kullanmaktadır.

PKK'nın, kendi stratejisinin bir parçasına dönü türmeye çalı tı ı din alanını kendince dizaynetme çabalarına ili kin en çarpıcı ifadeleri PKK'nın 4. Kongresinde görmekteyiz. Dördüncü kongrede alınan kararlardan olan dini ve mezhepsel örgütlenmelerin örgüt çatısı altında yer alabilece i yönündedir. Kararda;

- Dinsel mezhepleri PKK çatısı altında toplamak,
- Alevili i bir ulusal direni motifi olarak ele alıp özgün bir yakla ımla de erlendirmek. Alevileri bir direni gücü olarak örgütlemek,
- mamlar birli ini kurumsalla tırmak; dini kurumlarda çalı mak ve bunları ulusal kurtulu kurumları haline getirmek. Bu amaçla kullanmak; hutbeleri etkin bir ekilde kullanmak.
- Örgütün, günümüze kadarki stratejisi aslında 4. Kongrede ekillenmi , bu ba lıklara uygun bir süreç takip edilmi ve yapılanma gerçekleştirilmi tir. Özellikle Alevilere yönelik yeni örgütlenmeler gerçekleştirilmi tir. Kürdistan Aleviler Birli i vasıtasıyla özellikle Tunceli, Malatya, Kahramanmara , Sivas, Adıyaman, Erzincan, Varto ve Toroslarda ya ayan Alevileri etkileyip saflarına çekmeyi hedeflemi tir.

ekil 3:PKK'nın slamiyet'i Araçsalla tırma Faaliyetlerinin A amaları (Semiz, 2013,155)

Din ve slamiyet, PKK'nın örgütsel çizgisi ile uyumlandırılmaya çalışılmı tır. Örgüt politikalarına uygun söylemler geli tirilmeye çalışılmı örgütün amaçlarının dinin emri oldu u din âlimler birli ince sıklıkla ele alınmı tır. Özgürlük, ana dilde e itim, kendi haklarına sahip çıkma, vatan topra nı savunma, ölen örgüt mensuplarına ehitlik payeleri verilmesi ve bunun dini terminolojiyle desteklenmesi çabaları örnek gösterilebilir.

ERNK bünyesine faaliyet gösteren K H (Kürdistan slami Hareketi) PKK'nın dini alanda örgütlenmesinin sonucu olu mu tur. K H kurulu tüzü ünde slam'ın özgürlükçü, zulme ve sömürüye kar ı olan karakterine vurgu yapılmı K H mücadelesini ihlas ve ahlak prensipleri üzerine bina edece ini Kürt halkına rehberlik yapaca nı ifade etmi tir. K H, Kürtlerin sömürüldü ü bu sömürüye Hz. Muhammedin ya asaydı kar ı çıkaca nı (K H Tüzü ü,1994) tüzü ünde ifade etmektedir. K H, kendi amaçlarına inanan din âlimlerini e itmeyi, T.C. küfür ile itham ederek te hir etmeyi, PKK'ya her türlü deste i sunmayı tüzü ünde varlık amaçları olarak sunmu tur. K H, PKK gibi di er cemaat ve dini yapıları ajan kurumlar olarak gördü ünü ve dü man olarak de erlendirmektedir. K H, 2004 yılında feshedilmi tir. Kürdistan slam Toplumu 2004 Mayısında kurulmu Almanya Kürt Dernekleri federasyonuna ba lı olarak çalışmaya başlamı tır.

Ciwake slamiye Kürdistan (C K) yapı olarak Kürt Diasporasına daha çok hitap eden bir özellik göstermektedir. C K hareket stratejisini di er cemaatlerin hareket alanını daraltmak ve Kürt toplumu üzerinde PKK'ya yönelik olumlu algı olu turma olarak belirlemi tir. Bunun için imamlar birli ini harekete geçirerek özellikle do u ve güneydo u illerinde çalış malar yürütmü tür.

PKK devletin din karde li i üzerinde olu turmak istedi i birlik ve beraberlik söylemine kar ı devletin dini ve dini kurumları ajanla tırdı nı ileri sürmektedir. Dinin devlet tarafından sömürüldü üne vurgu yaparken etnik siyasetin dilini kullanarak Türkiye Cumhuriyetinin Dini millile tirdi i tezini ileri sürerek kendi sosyal tabanına mesaj vermektedir. Tiroj dergisinde "Millile tirilmi slam" başlıklı yazıda devletin dini kendi çıkarları için kendi milliyetçili ini beslemek ve kendini me rula tırmak toplumsal kabulü gerçekle tirmek için kullandı ndan bahseder (Tiroj, 2007-2008, s.21-24).

PKK ve yönetim kadrosu slam dini ile çatı macı bir zeminden uzakla ma çabalarına kar ın zaman zaman tarikat ve cemaatler hedef alınarak kendilerine yakın durmayan yapılar mahkûm edilirken dini terminoloji de kullanılarak bölgesel din anlayı ı ele tirilmi tir. Bu ele tiri bazen dinin esaslarına saldırı ekinde de olmu tur. 26 sayısında Tiroj dergisinde Nak ibendilik ele alınmı kalp dinli politikacılık ba lıklı yazıyla BOP projesinin hizmetkârı olarak gösterilmi lerdir. Kürtler üzerinde etkili olan Nak ilik mahkûm edilmeye çalı ılmı tir. Din konusuna temas eden yazılara bakıldı ında kimi uygulamaların, mahkûm etmeye yönelik ele alındı ı görülmekte. Hak ve adalet kavramları sıklıkla ele alınmı ve egemen sınıflara kar ı dini terminoloji kullanılmı tir.

Devletin Kürt politikasında slam'ı stratejik bir araç olarak kullandı ını savunan PKK çevreleri buna kar ın söylem geli tirme çabasına girerek örgütün çe itli yayın organlarında politik slam konusunu i lemi ve AKP politikalarını ele tirmi lerdir. Bölgede var olan cami ve din görevlilerinin çoklu unu politik slam'ın açılımının sonucu oldu unu savunan yakla ımlar sergilenmi tir (Tiroj, 2008; 39) oysa Güneydo u bölgesinde ve di er bölgelerde camiler devlet eli ile yapılamaz, yöre halkı tarafından yapılır. Kaldı ki bölgedeki dini yapılanma çok köklü ve farklılıkları içeren bir görüntü sergilemektedir.

Tiroj dergisinin 2009 cilt 6 s.49-51 eri laiklik ba lıklı yazıda hükümetin din politikaları ele tirilirken din dersinin zorunlulu una itiraz edilmi madımak oteli resmi verilmi ve türbana dolanmak yan ba lı ı ile Sünni slam hedefe konulmu ve diyanetin ne kadar çok büyük bir bütçesi oldu undan söz edilmi tir. Bu sayfa düzeni dine kar ı bir tutum ve kendi kurmak istedikleri toplumsal düzen ile var olan toplumsal düzenin uyu madı ı sonucunu vermektedir.

5.2.19. Kürt Sosyal Yapısının Kadın Üzerinden Yeniden Yapılandırılması

PKK terör örgütü, toplumsal yapıda olu turmak istedi i de i imi kadını merkeze alarak gerçekle tirmektedir. Kürt toplumundaki a ır ataerkil yapı, kadını ikinci plana itmi ve görünürlü ünü zayıflatmı tir. Sosyal ve siyasal

hayatta geri planda olan kadın daha ziyade ev merkezli bir hareket serbestisine sahiptir. PKK'nın, toplumun dönüümünü kadın odaklı planlamasındaki en büyük etken ön gördü ü yeni toplum düzeni ile ilgilidir. Marksist dü üncenin toplumsal mülkiyet sorununun ba langıcını kadının evlili ine yani birine ait olmasına dayandırması ba lamı dönü ümü de kadın odaklı de erlendirmeye itmi tir. Marksist-Leninist ideolojiyi takip eden PKK, amaçlarını geçekle tirmek için bu ideolojinin bir yansıması olarak aile ve kadın konusunu sıklıkla ortak ele almı olmakla birlikte Kadın konusuna özel bir ba lık açmı tır. PKK'nın kadına dair ideolojik çerçevesi, Öcalan tarafından Marksist ve Radikal Feministlerin görü leri do rultusunda ekillendirilmi tir.

PKK, kadını özgürle tirme vadinde bulunarak aslında amaçları için araçsalla tırmı tır. PKK'nın örgüt içinde kadına verdi i rollerle kadını toplumsal mücadelenin asli bir parçasına dönü türme gayreti erkek egemen bakı n dı lanmasından ziyade erkek egemen mücadelenin ate lenmesi ve mücadelenin en zayıflarca (örgüte eylemsel noktada katkı sunmada çekingen davrananlar) da desteklenmesine psikolojik bir katkı sa lamaktadır. Örgüt içindeki kadın silahlı birlikleri ve kadın örgütlenmesi buna öncülük etmektedir. PKK da tıpkı özgürlükçü ve Marksist Feministler gibi kadının zincirlerini kırması derken evden dı arı çıkması ve toplumda yeni roller edinmesini savunmakta. Örgüt içinde kadını sembolle tirerek geleneksel Kürt aile yapısına bir kar ı duru u alenile tirmi ve örgüt politikası olarak topluma sunmu tur.

Marksist ve Radikal Feminist teoriler ba lamında Öcalan kadınların, sınıflı toplumun ba lamasıyla en çok ezilen kesim oldu unu söylemekte cinsiyet temelli tüm rollerden kadınının kurtarılmasını istemekte ve buna aile kurumu da dâhil ret edilmesi gerekti ini ifade etmektedir. Ataerkil yapının ancak bu yolla ortadan kaldırılaca nı savunur. Kadının özgürle tirilmesi mücadelesinde yönelinmesi gereken mevziler olarak erke in egemenli ini temsil eden devlet, aile ve erke in ahsını göstermektedir.

PKK erkek cinsin kadın cinsini baskılamasını insanın özgürle mesine vurulmu bir darbe olarak görmekte ve baskın erkek egemen bakı n gerçek demokrasiyi engelledi ini ileri sürmektedir. Buna kar ı durmanın en sembolik biçimi olarak kadının silahlı mücadeleye katılımının te vik edilmesi

gösterilebilir. Nitekim savaşın erkeklerin i i oldu u dü üncesi Kürtler gibi ataerkil yapılarda egemendir. Kadın korunandır ve erkeğin himayesine ihtiyacı vardır ön kabulü Kürtlerde egemendir. Oysa tarihte kimi ataerkil toplumlarda kadınlar erkekler ile birlikte savaş mılardır. Keltler'in Roma'ya karşı verdi i savaşta kadınlar geri planda kalmamı ve dü man saflarına önden saldırı mılardır (Badinter, 1992:71) Etiler'de kadınlar savaş a katılır (Ünder, 2000:54) skitlerde de Kızlar evleninceye kadar silahlı e itim alır ve savaş e itimi alırlardı. PKK tarihteki nadir örnekler gibi egemen geleneksel dü ünçenin dışına çıkmak için çaba sarf etmiştir.

Terör örgütlerinin ve hatta kimi devletlerin de savaş zamanlarında kadınları silahlı altına alması çaresizliğin ve umutsuzluğun topluma iletilmesi ve içinde bulunulan halin anlaşılmasına dair bir mesaj olarak sunma kastını içermektedir. Böylece katılımı ve destek bulmayı umut etmektedirler. Bu aslında toplumlarda kadınlara dair toplumda var olan koruma güdüsünü harekete geçirme ve motivasyonu yükseltmeye yönelik bir tutumdur. Serxwebun'un 27. sayısında "Yaşın Kürdistan Kadınının Devrimci Direnişini" başlıklı yazıda öldürülen iki kadın teröristin fotoğrafı paylaşılmı ve "bu her şeyden önce mücadelenin artık tüm bir halkın olduğunu kanıtlamaktadır. Halkın kadın-erkek demeden bütün gücüyle mücadeleye destek olduğunu ve bunun tek çıkışı olduğunu göstergesidir" bu ifadelerden de anlaşılacağı gibi kadının öldürülmesinin ve yanlarında yer almasının toplumun diğer kesimlerine mesajla tırıldı ı görülmektedir.

PKK, kadınları örgütleyerek örgütün yan kuruluşu ve örgüt içinde temel birimler içinde yer almasını sağlamıştır. PKK,kadınları özellikle sivil toplum faaliyetlerinde ve siyasal eylemlerde yoğun bir şekilde kullanarak kadınları özgün bir güç olarak de erlendirmiştir. PKK'nın kuruluşu ve 80'li yıllarında kadınlar örgüt içinde yok denecek kadara azken özellikle 90'lı yılların başında büyük bir ivme ile artmış ve 1999'da zirve yapmıştır. 1990'lı yılların ortasında PKK'nın silahlı güçlerinin üçte biri kadınlardan (Marcus, 2009:28-32) oluşmaya başlamıştır. Oysa 1978'de örgütün kadın kadrosu olarak sadece (Fatma) Kesire Öcalan (Bayık, 2005:9) vardır. Örgütün ilk yıllarındaki kadınların örgüte katılımının düşük olmasının gerekçesi olarak örgütteki kadına yönelik tasvip edilmeyen yaklaşımların varlığının etkili olduğunu düşünür. Bu durum örgütteki kadın

militanların ifadesinden anlaşılmaktadır. İkinci bölgede feodal yapı ve geleneksel değerlerin baskın karakterinin devam etmesi, aileci kadını korumadaki hassasiyeti (Buldan, 2004:23) gösterilmektedir. Örgüt yöneticilerinden Bese Hozat'ın Öcalan'ın görüşleri diye aktardıkları konuyu özetlemektedir. Kürt toplumundaki feodalitenin yıkılmaması halinde örgütün çıkışı yapamayacağını ifade etmiştir. Üçüncüsü de Öcalan'ın, Kesire Öcalan'la yaptığı evliliğin olumsuz görüntüsü sonucu Öcalan'ın "kadını erkeğe düğün veren bir varlık" olarak tanımlaması gösterilebilir.

Öcalan Filistin mücadelesindeki kadının rolünden etkilenmiş ve 1992 söyleşisinde buna vurgu yaparak kadın ve çocukların ellerine aldıkları silahlarla büyük bir güç olarak ortaya çıktığını iddia ederek Kürt hareketinin de buna ihtiyaç duyduğunu ifade etmiştir. Öcalan, kadını örgüte kazandırmak için özgürlük temasını sıkça kullanmıştır. Öcalan, "Partimiz kadına özgürlük temelinde yaklaşır bunun ne kadar önemli olduğunu ortaya çıkarmıştır" (Öcalan,1992:79) diyen Öcalan PKK'nın kadın politikasına yön vermiştir. "Bölgede kadın sahipsiz çetele kölelik baskıları ile baskılı zorla evlendirilen, fiziksel ve cinsel şiddete maruz kalan bireylerdir. O baskıları parçalayın kadını özgürleştirin kadın bir çalayan gibi çalın. Gireceğimiz ilk yerlerde yapacağımız ilk iş de bu olmalı" (Öcalan, 1992:253). Diyerek aynı zamanda kadını kurtarılması gereken vatan olarak tanımlamıştır.

PKK'da kadınlarla ilgili atılan adımların başat belirleyicisi Öcalan'ın kendisidir (Alkan, 2012:88). Öcalan sıklıkla erkeği öldürmekten kadını yüceltmekten bahseder. Kürdistan tarihinde tanrıçalar dönemi Kürdistan'ında yüceltilen anlatır tanrıçalar'ı buna örnek gösterir ve kadın tanrıça figürüne sık sık vurgu yapılır. PKK eksenli Kürt Kültürünün sürecinde Kadın tanrıçalara vurgu yapılır ve yüceltilir. Hatta Öcalan örgüt içinde kadın örgütlenmesini direkt kendine baskılayarak kadını örgüt içinde hep pozitif ayrımcılığa tabi tutmuştur. 1999 yılında Öcalan'ın yakalanması sonucu kendini yakma eylemlerinde kadınlar ön plana çıkmıştır. Sebep olarak yaşanan travmanın kadınlar üzerinde daha etkili olduğu söylenir.

PKK, Kürdistan'ın sömürgeleştirilmesinde kadının kimliksizleştirilmesinin önemli rol oynadığını iddia eder. Bölgenin geri kalanında kadının adının

silinmesi ile ilgili ki kuran Öcalan “Birinci ulusal kurtuluş mücadelesinin başına arıya ulaşmasında kadının önemi yadsınamaz. Kürdistan’daki sömürgecilikle kadının konumu arasında sıkı bir ilişki vardır” (Öcalan, 1992:11-13) der. Kürtlerin, nasıl sömürgeleştirildiklerinin farkına vardıklarında çözümünü de öylece üreteceklerini savunan Öcalan kadın erkek cinslerinin bir bütün olarak hareketinden bahseder.

Öcalan, mralı görüşmelerinde (23 Ocak, 2013) “a kadını öldürür. Kadını özgür olmayan bir toplum özgür olma şansına sahip değildir. Kadının tam özgürlüğüne hali tanrısalıktır. Şehitlerimize en kadın kahramanları selamlıyorum” (Öcalan, 2014;23,24). Kadın figürünün erkek tarafından ana ve kadın olarak görüldüğüünü ifade eden Öcalan, aslında bunun geleneksel anlayışını sunduğu statüler olduğunu ifade etmektedir. Geleneksel yaşam formunda erkeğin kadını mallaştırdığını kadınında erkeği mallaştırdığından bahseden Öcalan yeni kadın figürünün özgürleşmesiyle bu yapının yıkılacağından söz eder. Öcalan, kadın devriminden söz ederken kadının kendi kendisini doğurmasından bahseder. Öcalan, kadının kendisine yüklenen rol gereği statükoyu koruduğunu oysa kendisine dayatılanı değil öncü ve özgür bir çizgide olması gerektiğini savunmaktadır. Bu çelişkiye örnek olarak da Osman Öcalan, Halil Ataç ve Botan’ı verir ve bunların birer kadın olarak amaçlı yaşamaya dair yollarını kaybettiklerinden bahseder.

Öcalan, kadının yüceltilmesi ve bugünkü zavallılığın kurtulmasından bahseder. Bu zavallılık mevcut sosyal yapının kadına biçtiği rol üzerinden ifade edilmektedir. “Kürt kanununda kadın zaten öldür” diyen Öcalan, geleneksel yapıya bir suçlama yöneltmekte PKK hareketinin kadının ayaklarını ve beyinlerini güçlendirdiğinden bahsederken Öcalan, kadının kendi sosyal statüsünü kendisinin belirlemesini ve kadının her alanda örgütlenmesini ister. Mevcut sosyal yapının deşiminin de kadının örgütlülüğüyle mümkün olacağını ileri süren Öcalan, evinde çıkmasına bile müsaade edilmeyen Kürt kadınının bugün de olduğu ve bunun da kendi başlıkları olduğunu ifade etmektedir. Geleneksel yaşam formundan kopup seküler bir çizgiye taşıyan Kürt kadınının namus ve benzeri kavramların tek taşıyıcısı olamayacağı da Öcalan tarafından ifade edilmektedir.

Öcalan, mülkiyetin en temel kaynağı olarak aile yapısının etkisinden söz ederken ailede kadın üzerinde köleci bir tasarrufun varlığından söz eder. Dünya insanlık tarihinde mülkiyet konusuna Marksist çizgiden hareket eden Öcalan, mülkiyetin kaynağında köleleştirilmiş kadının varlığını ileri sürer. “Kadın üzerinden yayılmış kölelik ve mülkiyet dalga dalga tüm toplumsal düzeye yayılır. Böylelikle de birey ve toplumun zihniyet ve davranış yapısına mülkiyetçi ve köleci her duygu ve düşünce yerleşir. Toplum her türlü hiyerarşik ve devletçi yapılanmaya müsait hale gelir”(Öcalan, Bir Halkı Savunmak, 2019) ifadeleri ile Öcalan, toplumsal yapının kadın üzerinden şekillendiğini anlatırken devlet olgusunun da bir ölçüde buna dayandığını ileri sürmektedir. Bu yapının kadının köleleştirilmesinin bir ürünü olduğunu dolayısıyla kadının deşim ve köleleştirilme kabullenmekten vazgeçmesi ile dünyada yeni bir düzenin kurulacağını ileri sürer.

Öcalan, sosyal alanda özgürlüğün önündeki en önemli sorunun aile ve evlilik olduğunu kabul etmektedir. Kadın için kurtuluş olarak sunulan toplumsal kurumların kadını kafesleyen yapılardan başkası olmayacağını ailenin de iktidarın ajanı kurumu olarak görülmesi gerektiğini ileri sürmektedir. (Öcalan, Bir Halkı Savunmak, 2019) Güncel kaotik toplumsal özgürlüğe yol açan, yitilmiş, fedakârlı ve bağımlıyı yakalamak için ilişkilerin aletleşmesini, kadın konusunun çözümü ile mümkün gören Öcalan, toplumsal deşimin kadın üzerinden gerçekleşmesi gerektiğini böylece gerekçelendirmektedir. Serxwebun 288. sayısında aile ve kadın konusu ele alınarak sistem ve aile bir bütün olarak birbirini besleyen iktidar etme biçiminin ilk şekillendiği yapı olarak gösterilmektedir. “Egemenlik ise babadan anaya ve çocuklara kendi aralarında kurulan bir hiyerarşi ile kurulmuştur... Mülkiyetçi dayalı geliştirilen rollerden bahseder ve kadının örgütlülüğünün toplumsal deşim ve dönüşümde rol alacağını ifade etmektedir”. Toplumsal kadın rollerinin ret edilmesiyle söz ederek mevcut toplumsal düzenin yıkılması gerektiğini savunur. Bu savunma sosyalist düşüncenin izdüşümlerini içermektedir.

PKK toplumsal yapılanmayı kadın odaklı gerçekleştirirken sosyalist çizginin insan modellemesini esas almıştır. Tiroj dergisinin 37. sayısında bölgede mülkiyet ilişkileri ve ulusal mücadelede kadın konusu incelenmiştir. Bu metinde kadının ayrılma hakkı ve gönüllü birliktelik ile ulusal sorun ve kadın sorunu

arasında ili ki benzerli i kurulmu tur. Feodal ili kilerin kadının statüsünü olumsuz etkiledi ini ileri sürerken kadının ulusal mücadelede özgürle erek kendini ve rolünü yüceltece inden bahsetmektedir. A iretler üzerinde gerici ili kilerin eyh ve a iret reislerinin yıpranan otoritesinin koruculuk sistemi ile onarıldı ı ve korucu sisteminin kadına yönelik saldırıların oda ı oldu u iddia edilmi tir. Din konusu sosyal siyasal hukuksal kurumla maya damgasını vurması bakımından feodal toplumun ideolojisi olarak nitelenebilir (Tiroj, 2009,c1t.6, s. 37) denerek feodal ili kilerdeki yanlı lar ve çarpıklıklar dine mal edilmi tir. Kendi ideolojilerine hizmet etmeyen GAP daresi tarafından kurulan ÇATOM'lar egemenlerin kadını özgürle mesini engellemeye yönelik kalıplar üreten birimler olarak gösterilmi tir.

PKK kadın örgütlenmeleri ile toplumsal dinamizmi hedeflemi tir. Toplumun her kesiminin örgütsel amaç ve hedefler do rultusunda kenetlenmesini ve rol almasını hedefleyen örgüt Kadın konusunda da alı ılagelen terör örgütlerinden farklı bir çizgide oldu unu kadın örgütlenmesi ile ispatlamı tır. PKK'nın yan bir kurulu u olan PAJK (Kürdistan Özgür Kadın Partisi – Partiya Azadi Jinan Kürdistan) yeni yıl mesajı payla mı ve örgütsel ça rı topluma iletilmi tir. Ça rıda “ Kadın ve gençlere ya “özgür ya am ya da asla” felsefesi temelinde “özgür ya am mücadelesini yükseltmeye ça ırıyoruz” (Ülkede Özgür Gündem, 3 Ocak, 2005) metni ile örgüte katılım ça rısı yapılmı tır. Özgür Gündem 1 Mayıs 2015 sayısında kadının e it temsili ile ilgili bir haber ve yanında kadın kültür merkezi ve evinin açılı haberi ile kadın cinayet haberi aynı sayfada verilerek, kadın kitlenin önemsendi i ve kadını te kilat yapılarında yönetici pozisyonlarına oturtarak kendi perspektiflerini ortaya koydukları görülmektedir. PKK bu tarz çalı malarıyla geleneksel Kürt kadın rolünü zedelemi ve yükledi i rollerle kadını ön plana çıkarmı tır. Uluslararası kadın odaklı aktivitelerde PKK'nın kadın yapılanmalarının boy göstermesi ve PKK'nın kadın politikaları, destek görmesine ve kendisine alan açmasına yaramı tır. Kürt geleneksel yapısının dayandı ı dinamiklerin zayıflatılması ve kadın üzerinden seküler topluma geçi te PKK'nın yakaladı ı trend sosyalist çizgide geli mi olsa da liberal çevreler bu durumdan memnun kalmı lardır.

5.2.20. Ekoloji ve İnsan Odaklı Toplumsal Bilinç Oluşturma

PKK terör örgütü, ekoloji bilimini ele alarak günlük yaşamın her alanında var olma pratiğini gerçekleştirme arzusunda. Örgütün, soyolojik taban olarak dayandığı Kürt etnisitesine ekolojik insan önerisi topluma yön verme girişi olarak görülebilir. Örgüt, toplumu ve bireyi çevre sorunlarına yönelterek günlük yaşamın her alanında var olma arzusunu gerçekleştirilmektedir.

PKK ekolojik sorunları ele alarak aslında egemen olmak istediği coğrafyanın sahipliğini ilan etmektedir. Ayrıca tabanına kendisine ait olana sahip çıkmasını isteyerek aidiyetin bir bütün olarak insana dair alanların tamamını ihtiva ettiği gerçeğinden hareketle PKK, örgütsel kuşatıcı karakteri ortaya koymakta ve böylece meşruiyetine psikolojik alan açmaya çalışmaktadır. Öcalan bu çabayı “çadırda yerlere bezenme”(KCK Sözleşmesi) çabası olarak deşlendirmektedir. Ekolojik bilinç mutlak mülkiyet anlayışının zararlarına karşı bir duruş olarak belirirken doğa üzerinde insanın tahakkümünü ortadan kaldırmayı hedeflemektedir.

Öcalan’ın, KCK Sözleşmesinin başlangıç kısmında ele aldığı ekoloji konusu sosyalist düşüncenin uzamı olarak görülebilir. Mülkiyetin sınırlandırılması ve sınıflı uygarlık anlayışının çarpık sonucu olarak doğaya insanın verdiği tahribatı mülkiyet konusunun sınırsızlığına ölçsüzlüğüne alan açarak gerçekleştirildiğini ileri sürmüştür. Öcalan, “sınıflı uygarlıkla birlikte insanlığın yaşadığı gerilemenin kökenlerinde doğayı tahakküm altına alan, kendini doğanın bir parçası ve eşiği olarak görmekten uzaklaşan hiyerarşik ve insan merkezli bakış gelmektedir. Bunu önlemek için canlı ve kutsal doğa anlayışına yeniden dönmeyi, insanın insan üzerinde baskılayarak doğayı da egemenlik altına almasıyla sonuçlanan hiyerarşik zihniyetini dönüştürmeyi hedefleyen ekolojik bir devrim gerekmektedir” (KCK Sözleşmesi) diyerek düşünsel arka plandaki demokrasi anlayışının ancak böyle güçlenebileceğini ileri sürmüştür.

Ekoloji ve insan odaklı toplum çıkışı aslında mevcut sistemlerin refah toplumu yaratma anlayışı ile radikal liberal politikaları uygulamaya başlamasıyla ortaya çıkan çarpıklıklar ve adaletsizliklere el atiri içermektedir. Öcalan bu çıkışı ile sosyalist düşüncenin bir başka güncellenmiş versiyonu ile kapitalist sistemlere

ele tiri getirmektedir. Ülkede Özgür Gündem gazetesinde bu konu i lenmi ve ele tirel sistem analizi yaparak “ ekolojik bilinç ve çevre koruma anlayı ndan hem hukuken hem de teknik olarak uzak olan sistemlerin dünyayı hangi duruma dü ürdü ü a ikardır” (2 Nisan 2005) ifadesi ile ya anan olumsuzluklar hatırlatılmaya çalı ılmı tır. Öcalan, kendisini sosyal ve siyasal bir teorisyen (KCK sözle mesi sunu) olarak gördü ünden gelecek alternatif yapı olarak da kendilerini gördü ünden her alana ili kin açılımlar ve fikirler ileri sürmektedir. Ekolojik ve insan odaklı yakla ımı da bunun bir yansıması olarak de erlendirilebilir.

Öcalan, yurtseverlik kavramını ilk süreçte Kürt kimli inin edinilmesi, kürtlü ün tarihin akı nda yerini alması ve Kürdistan olarak tanımladı ı co rafyayı sahiplenme ba lamında kullanmı tır. Son süreçte ve özellikle 2005 yılından sonra yurtseverlik kavramı ekolojik ya am ile birlikte kullanarak çevresel sorunlara, do aya insanın hakimiyetinin sınırlandırılması, üretim do a ili kisi ba lamında kullandı ı görülmü tür. Aslında Öcalan’ın bu yakla ımı PKK’ya bilindik sıradan bir terör örgütü ba lamından çıkarmaya yönelik çabası olarak de erlendirilebilir. Yine bu ifadelerden hareketle kendi ba lamında hareket eden ki ileri olu turdukları aidiyet ba lamını zenginle tirip insanın topra a, topra ın insana aitli ine örgütçü tonları katarak i lemeye çalı tı ı görülmektedir. Kendi felsefelerinin çevreye ve üretim olanaklarına bakı ı olarak sundu u perspektif, sıradan bir örgüt olmaktan çok devlet olma vizyonu olarak tanımlanacak anlayı ın beslenmesine yönelik oldu u da söylenebilir. Toprak ile kurulacak felsefik ba ın güçlü bir zemine oturmasını sa lamak isteyen terör örgütü, bunu çevre sorunlarına dikkat çekerek gerçekle tirmek istemektedir. Öcalan, gelecek tasavvurunu çevreye saygılı ve duyarlı birey, toplum ve yönetim olarak KCK sözle mesinde ifade etmi tir.

PKK’nın, çevre ba lı ı altında geli tirdi i söylemi; i galci güçlerin sömürüsü, acımasızca talan etmesi, yer altı ve yer üstü zenginliklerinin gasp edilmesi, do anın katledilmesi ve ya maya dönü tü ü yönündedir. Bu yakla ım ile dü manla tırılan ve hedef gösterilenlerin hedef olmasındaki me ruiyete bir dayanak daha üretilmi olmaktadır.

Edilgen olan do a korunmaya ve do ru kullanılmaya muhtaçtır. Yer altı ve yer üstü zenginliklerin insanlı ın faydasına kullanılması arzu edilendir. Günün ve gelecek nesillerin ortak malı sayılan do al varlıklar aynı zamanda insan ırkının gelece inin de teminatıdır. PKK terör örgütü ve yan kurulu ları Türkiye'nin Akdeniz, Ege, Marmara ve Karadeniz bölgelerinde dü man hedefler diye ormanları yakmı (https://www.ahaber.com.tr/gundem_eri_im,_2019/12/24/karadenizdeki-orman-yanginlarini-pkk-ustlendi,eri_im,2020, https://setav.org/assets/uploads/eri_im,2019/10/A2961.pdfPKK'nın Orman Sabotajları Rapor Eri im 2020,https://www.hurriyet.com.tr/gundem/teror-orgutu-pkk-kcknin-yangin-yalani-curutuldu-41417936_eri_im,_2020.) ve bu eylemleri üstlenmi tir. Bu da örgütün çevreye yönelik evrensel hedef ve yakla ımları açısından bir çeli ki olarak ifade edilebilir.

PKK tezleri arasında yer alan Kürt co rafyasının ve somut tarihi varlı ının bilinçli bir ekilde devlet tarafından imha edildi i ve sömürüldü ü tezi, Örgüt yayın organları ve örgüte yakın yayın organlarınca sıklıkla gündeme getirilerek bu tezin gerçekli ine halk inandırılmaya çalı ılmı tır. Bölgede yapılan yatırımlar bu ba lamda mahkûm edilmeye çalı ılmı tır. Ülkede Özgür Gündem Gazetesinde 1 Ocak 2005 tarihli sayısında "Munzur'a Hukuk Yok" ba lıklı yazıda Munzur nehri üzerine yapılmaya çalı ılan barajın çevreyi tahrip edece i ileri sürülmekte ve bölgedeki Milli parkın do allı ını bozaca ı gerekçesi ile yapılmaması gerekti ini ancak devletin yapmakta ısrarcı davrandı ını ifade etmektedir. Benzer bir yakla ım llısu Barajına yönelik de sergilenmi tir. Hasankeyf'in sular altında kalması öne sürülmü tür. Ancak devlet büyük harcamalarla bölgedeki önemli somut kültürel varlıkları bozmadan ta ımı tır. Kazı çalı maları ile bölgede elde edilen kültürel varlıklar kurulan bir müzede yerini almı tır. Örgütte konuya ili kin olarak devletin bu barajları güvenlik gerekçesi ile yaptı ı dü üncesihâkimdir. Örgüt çevrelerinin bu dü üncesi baraj yatırımlarını istemeyi inin altında PKK militanlarının geçi güzergâhlarının önemli ölçüde etkilenece inden dolayı oldu u kar ı tezini do rulamaktadır.

5.2.21. Yeni Bir Motivasyon Aracı Olarak KCK Sözle mesi

Kamu otoritesini temsil eden ve bu temsil etme yetkisi ile i ve i lemler yürüten müesses nizam bütünü devleti olu turmaktadır. Devleti, siyasal sınırlara sahip,

sınırları içinde bulunan insanları yöneten otorite olarak tanımlayabiliriz. Devlet, yönetimi idari tekilatlar eli ile gerçekleştirir. Devletlerin toplumsal düzeni sağlamak, geliştirmek ve korumak gibi varoluşsal görevleri bulunmaktadır. Paralel devlet, meşru kabul edilen otoriteye karşı rol ve fonksiyon çalma girişi olarak değerlendirilebilir. Devletten rol ve fonksiyon çalmak isteyen yapılar, devletin içinde veya karısında örgütlenebilirler. Devlet içinde ve dışında örgütlenen yapılar emir ve talimatları meşru otoriteden değil bağımsız odaklardan alarak devlet otoritesine meydan okumak veya meşru yapıyı tanımayarak eylem ve girişimde bulunmak sureti ile yasal kurumlara alternatif oluştururlar. KCK yapılanması da bu tür bir yapılanmaya örnek olacak şekilde uygulamaları ile devlet içinde devletle meşru girişi olarak değerlendirilebilir. KCK Sözleşmesi dikey paralel yapılanmaların birçokundan farklı olarak tek bir siyasi otoriteyi hedef almayarak yapılanmaya çalışmasıdır.

17 Mayıs 2005 yılında Kongra Gel tarafından kabul edilen Koma Civaken Kürdistan (Kürdistan Topluluklar Birliği, KCK) örgüt sözleşmesi PKK'nın kurucularından ve örgüt lideri Abdullah Öcalan tarafından hazırlanan bir metin olup Parçalı Kürdistan (İran, Irak, Suriye ve Türkiye) ve Kürt diasporasının kurduğu örgütlü yapıların üst çatı yapılanması olarak ifade edebiliriz.

KCK sözleşmesi ve yapılanmasının ana teması Kürt topluluklarını tek çatı altında toplayıp ortak hareket etme ve kendi sorunlarını ortaklaştırmaya dayanarak içinde ortak siyasal bir zeminde hareket edebilmeyi hedeflemiştir. Bu düşünce Abdullah Öcalan'ın özgün siyasal yapılanma modeli olarak lanse edilmektedir. Ancak mralı'da hazırlanmış özgün çalışması fikrinin özgünlüğünü yansıtan tarihi gerçeklikler bulunmaktadır. Nitekim İran ve Kafkas bölgelerinde bulunan Kürt beylerinin 1942 yılında SSCB yetkililerinin büyük desteği ve destekleri sonucu Mahabad'ta yapılan toplantıda Irak'taki Kürt ölümlü "Hewa" ile İran Kürt beyleri bir araya gelmiş ve dünya Kürtleri meseleleri üzerine gelecek bir yapının kurulması kararı alınmıştır (Gürsel,1977:123,124). Bu karar sonucu KOMALA yapılanması gerçekleştirilmiştir. Amaç ve hedef olarak KCK yapılanmasının ana fikrine bir farkla benzeyen KOMALA örgütlenmesinin ana prensipleri ve amacı, Kürtleri Milli bir devlet bünyesinde yapılandırmak, bütün Kürtleri kapsamak,

din,mezhep ayrımı yapmamak, gizlilik ilkesine uygun davranmak, te kilata girenin ömür boyu te kilatta kalma yönünde ant içmesi gösterilebilir.

PKK, 2000 yılında gerçekleşen 7. kongresinde Öcalan'ı yeniden genel başkan seçtikten sonra hareket stratejisini "**demokratik siyasal mücadele**" olarak belirlemiştir.

Bu tarihte "Bağımsız Birlik Kürdistan" hedefinden vaz geçildiğini "Demokratik Cumhuriyet" hedeflerini ilan etmiş oldular. Bu ifade Öcalan'ın yakalanıp mahkeme önüne çıkarıldığı anda mahkeme heyetine ifade ettiği birlikte savaş madanıyla örtülmektedir. Yine bu kongrede sivil itaatsizlik kararı alınmıştır ki aslında bu kavram Gandhi ve Filistin direnişine atıf yapmaktadır. Bu tarz eylemlerle kendi mücadelelerini topluma yaymak ve tabanın tamamını kendi mücadelelerinin parçası haline getirerek siyasal zeminde ve uluslararası arenada meşruiyet sağlamak hedeflenmiştir.

Çatı yapılanma olarak KCK, PKK'nın karar organlarından olan KONGRA-GEL 213 üst düzey yönetici pozisyonunda üyesinin katılımı ile kabul edilmiş Demokratik Konfederalizm (Çiçek, <https://www.timeturk.com/tr/2009/12/25/kck-ya-gelene-kadar-pkk.html> erişim 2020) İran, Irak, Suriye ve Türkiye'de bulunan Kürtler ile birlikte Kürt diasporasını hedef kitlesi olarak görmektedir. KCK çatı yapılanması bünyesinde birçok yapıyı barındırmaktadır. KCK, Suriye'de; PYD, YPG, YPJ, TEV-DEM Irak'ta PÇDK/IRAK, TEVGERA AZAD -TA, TEVGERA C WANE AZAD , RJAK, HPG, İran'da; PJK, KODAR, YRK, HPJ, Avrupa'da KCD/KCDK- EWRUPA (EGM, 2018,No:2, No:3) adıyla oluşturulan yapılar bu yapının alt kurumları olarak görülebilir.

Öcalan tarafından hazırlanan ve Kongra-Gel tarafından kabul edilen KCK sözleşmesi, incelendiğinde aslında bir kurucu anayasa niteliindedir. Çünkü gerek ortaya konan genel esaslar, gerek "KCK Yurttaşları" üzerine bina edilmiş temel haklar, özgürlükler ve görevler bölümleri yazılı anayasalar gibi ilk bölümü oluşturmaktadır.

KCK sözleşmesinin Genel Organlar, Parça Örgütlenmesi, Eyalet Bölge Örgütlenmesi, şehir Kasaba ve Mahalle örgütlenmesi, Köy ve Sokak Örgütlenmesi, baskınlarında ileri sürdüğü genel çerçevesinde, dört parçalı Kürt

topluluklarının içinde bulundu u devletlerin yönetim modellerinin ve anayasalarının göz önünde bulundurulmadı ı, daha ziyade Öcalan'ın siyasi önermelerinin ifade edildi i söylenebilir. Öcalan bu siyasal önermelerle Irak, Suriye, ran ve Türkiye'nin kendi siyasi yapısını kendi görüşü ve önerilerine uygun hale getirmesini talep etti i hatta dayattı ı söylenebilir. Çünkü kendi **Demokratik Cumhuriyet** önermesi **Demokratik Konfederalizm** yaklaşımının gerçekleşmesi halinde silahlı mücadelenin yani ihkak-ı hakkın kaçınılmaz oldu unu ifade etmektedir. Bir bakıma PKK'nın kuruluş sürecindeki temel dayanaklarından bazıları bırakılarak (Tam Ba ımsız Birle ik Büyük Kürdistan) di erlerinin gerçekleşmesi halinde silahlı çatı maya zemin olu turaca ı ifade edilmektedir. Bu durum KCK sözleşmesinin Demokratik Eylem bölümünde ifade edilmektedir.

Öcalan, KCK önsözünde ulus-devlet anlayışının demokratik gelişim önünde engel tekil etti ini ve alternatif siyasal sistem önermesi olarak "Demokratik Konfederatif Yönetim"i geli tirdi ini ileri sürmektedir. Önerilerinin sivil yönünün güçlü oldu unu ve tabandan yukarı do ru bir gelişim gösterdi ini söyleyen Öcalan, demokratik konfederatif yaklaşımın her türlü etnik, dini ve sınıfsal yapıyı dikkate aldı ını ifade etmektedir. Bu ifade Öcalan'ın PKK çizgisi dedi i ilk çıkış yıllarındaki dayanak olan Marksist önerme ile çeli mektedir. Yine 1992 yılında yayınladı ı Sosyalizm ve Devrim Sorunları kitabında iler sürdü ü fikirlere ters dü tü ü söylenebilir. Çünkü sınıfsız toplumdaki sınıfların tanındı ı bir anlayışa dönüldü ü görülmektedir.

Öcalan, Kürdistan Demokratik Konfederalizmi Irak, Suriye, ran ve Türkiye Kürtlerinin meydana getirece i federasyonların birleşiminden meydana gelece ini, siyasi sınırları sorun yapmayacaklarını, bir çatı yapı olarak Kürtlerin kültürel haklarının korunması ve özgürlüklerin geliştirilerek korunması temelinde hareket edilece ini ileri sürmekte. Öcalan 1993 yılında tekrar basılan "Kürdistan Devriminin Yolu" kitabında bu görüşlerin aksini ileri sürmü tür. *"Ulusal kurtulu olmadan dil ve kültürün kurtulabilece ini, bu amaçla Türkiye Cumhuriyeti egemenli i altında Kürtçe e itimi savunan anlayışlar reformist ve gericidir. Ancak Türk sömürgeciliğinin özelliklerini anlamayan hayalperestler bu tür planlar pe inde ko abilirler. Yanlı olan bu düzen altında Kürtçe e itim gibi teslimiyetçi ve reformist görüşlerdir."*

(Öcalan,1993/ ;104) oysa daha önce iddetin sonlandırılması için Konfederalizm ba lamında fikir beyan edenler, ajanla mı ve i birlikçi hainler olarak nitelendirilmi lerdir.

KCK sözleşmesinde Demokratik Konfederal yapıyı oluşturan federasyonların siyasi bir sınır hattını esas almayacağını ve etnik temelli bir devlet kurma amacı gütmeyi ifade etmekte. Ancak mahalle, köy ve kent örgütlenme modelinde yer alan mahalli temsilcilerin seçimi rol ve fonksiyonları bakımından değerlendirildiğinde çok bali bir yapının ortaya çıkacağı kaçınılmazdır. Federasyonların (Köy, mahalle, kasaba ve şehir yapılanması) ve yerel örgütlenmelerin karar alma sürecinde mutlak söz söyleme hakkına sahip olduğu ifadesi doğrudan olarak buldukları ülke siyasal sistemlerinin kararlarına karşı da söz söyleyeceği anlamına gelir. Bu durum buldukları ülkelerden ayrılmak dâhil plebisiti de içerdiği ikârdır. Doğrudan olarak bu durum çatı amaçlı bir zeminden barışçı bir zemine geçiş anlamına gelebileceği sonucunu bize vermektedir.

Öcalan, Demokratik Konfederalizmi tanımlarken bölge devletlerinin (İran, Irak, Suriye, Türkiye) demokrasiye duyarlılığını istemekte ve uygulanacak hukuk olarak da AB hukuku, Üniter Devlet hukuku ve demokratik konfederal hukuk gösterilmektedir. Ancak bu üç ayrı hukuk rejiminin uyum ve uyumsuzluğu üzerinde durulmamaktadır.

Öcalan'ın Kürdistan Demokratik Konfederalizmi, coğrafik olarak net bir sınır çizilerek ifade edilmesine de ifade edilen dört devletin siyasal sınırlarının keskin alanlarında ortak payda olarak Kürt topluluklarının yaşam alanları üzerinden oluşturulmak istenen yerel parlamentolar üzerinden bir hareket stratejisi belirledikleri söylenebilir. Konfederal yapının ise her bir ülkeyi veya dört ülkeyi birden ilgilendiren kararlar almasının önü açık görülmektedir. Öcalan'ın "Kürt ulusu kendi içindeki sorunların çözümünde demokratik birlik ilkesini esas alır" ifadesi devletlerin milliyetçi-devletçi ulus anlayışından ayrıntılarını ifade etmek istemektedir. Öcalan, kendi örgütlenme ve karar alma süreçlerini demokratik ulus anlayışı ile hareket etmeye dayandırır. Yeni siyasi bir önerme olarak sunulsa da aslında demokratik ulus ifadesi çoğulcu ve katılımcı demokrasiyi çağırılmaktadır.

KCK'nın kurulu unu ilan etti ini ve tüm Kürt halkının kendi bayrakları altında kendi kendini yönetmeye ça ırıyorum diyerek yeni bir örgütlenme modeli ile bölge halklarının barı ına katkı sunaca ını ileri sürmektedir. KCK sözleşmesinin önsözünde Öcalan, Devletçi zihniyetin üstünde bir yapı olarak radikal demokrasiyi hedeflediklerini ifade ederek siyasal sınırların halkların i birliklerine engel te kil etti ini ileri sürmektedir. Bu dü ünçe anar istlerin sınırsız dünya anlayı ını ça rı tırdı ı gibi komünlerden olu mu kendi karar mekanizmalarını kendi içinde i leten yapıların olu umu esası üzerinden hareket etti ini de dü ündürtmektedir. Devletsiz toplum gelecek kurgusu olarak sunulmaktadır. Bugüne kadar ki devlet anlayı larının, kendi hiyerar ik düzenlerini kutsadı ı ve kendilerini merkeze aldı ını ifade eden Öcalan, kendilerinin insanı odak olarak kabul etti ini ve bütün kültürel kimliklerin kendilerini özgürce ifade etti i bir sistem önerdiklerini ifade etmektedir. Hemen akabinde KCK yapılanmasının bir devlet yapılanması olmadı ını ifade eden Öcalan, modellerinin demokratik bir örgütlenme oldu unu ileri sürmekte ancak sözleşme bir bütün olarak ele alındı ında yargı, savunma, KCK yurtta lı ı ve özerk halk savunma birliklerinden söz edildi i görülmektedir. Bu alanların devlete ait rolleri ifade etti i açıktır. Bütün devletlerde güç kullanmaya, yargılamaya, hak ve özgürlüklerin alanlarını belirlemeye me ru yapı olarak devletin kurumları gösterilir.

Demokratik Toplum ve Demokratik Konfederalizm, sivil, halka dayalı ve tabandan gelen her türlü de i imin vazgeçilmez oldu u dü ünçesine dayalı in a edilecek bir yapı olarak takdim edilmekte. Bu yapı yeni siyasal sistem önermesi ile mevcut siyasal sistemleri ve bu sistemlerin siyasal sınırlarını hedef almaktadır. Çünkü topluluklar veya devletler farklı etkiler sonucu siyasal sınırlarını ve siyasal sitemlerini in a ettikleri bilinen bir gerçekliktir. Bu sistem siyasal sınırları hedef almadı ını ileri sürse de dört parçalı toplumun karar alma organlarının sadece bu sistemleri de il siyasi sınırları da etkileyecek kararlar alması kaçınılmazdır. Bir devlette birden fazla karar alma mekanizmasının aynı anda ve zeminde i leme kabiliyetinin pek mümkün olmayaca ı açıklıkla ifade edilebilir. Çünkü buradaki önerme birbirinden ba ımsız yapıların aynı konuya yönelik karar ve eyleme geçme iradelerinin varlı ına i aret etmekte. Bu durumun sonucu olarak da yetki çatı ması ve

karma ası kaçınılmaz olacaktır. Faillerin fiilleri birbirinden bağımsız olacağından ortak bir zeminden bahsetmek mümkün değildir. Karşıklı veya ortaklaşa oluşturulan mekanizmaların varlığından bahsedilmediğinden karma amaç ve çatı manının olacağı rahatlıkla öngörülebilmektedir.

Devlet meşru güç kullanıcı olarak ve kendi başlı olduğu hukuk rejimi ile kendini gösterir. Devletler, Müesses nizamları ile sevk ve idarede bulunur. KCK yapılandırılması bu müesses nizamlarla uyumlu çalışmayı kendi kriterlerinin gerçekleştirip gerçekleştirmediği ön koşulu üzerinden hareketle değerlendirilmeye başlanmıştır. KCK sözleşmesinde yer aldığı üzere yapılacak uyumsuzlukların barışçıl yollarla çözülmesi esastır demekle birlikte bir başka seçenek olarak halk isyanı ve öz savunma güçlerinin devrede olacağı ifadesi devlet içinde devlet olmanın bir işareti olarak değerlendirilebilir. Daha ötesi devlet uygulamalarının sürekli bir baskı ve tehdit altında olacağı da KCK sözleşmesine göre rahatlıkla ifade edilebilir. KCK sözleşmesi merkezi Üniter devlet yapısı ile bir sorun yaşanmayacağını ifade etse de sözleşme bütüncül olarak değerlendirildiğinde çıkan sonucun zayıf ve Üniter olmayan bir devlet modelinin öngörüldüğüdür.

Öcalan, iktidar olmadan toplulukların eşitliği temelinde topluluk demokrasisinin geliştirilmesi fikrini toplumun ve ulus-devletin dönüşürülmesi olarak izah etmektedir. Çağdaş devletlerin “herkes hukuk nezdinde eşittir” “sınıfsal ve bireysel üstünlük ve ayrıcalık kabul edilemez” prensipleri ile şekillenmiştir. Öcalan ulus devletlerin bireysel hak ve özgürlükler başlamında hareket ettiğini ancak kendi önermesinin ise birey demokrasisi olmadığını, topluluk demokrasisini savunduğunu ifade etmektedir. Grupların ve toplumların eşitliği prensibi üzerinden hareket edilmesi ile gerçek demokrasiye ulaşılacağını savunmaktadır. Çağdaş demokrasiler de birey ve grup dinamikleri dikkate alınmaktadır. Ancak sınıflar ve topluluklar çağdaş hukuk rejimlerinde muhatap alınmamaktadırlar. Bireysel hak ve özgürlükler başlamında toplumsal yapıların değer ve normları dikkate alınmaktadır. Sosyal grupların siyasal sisteme yönelik talepleri olmakta ve bu taleplerin birer siyasaya dönüşmesi veya ret edilmesi muhtemeldir. Öcalan'ın önermesinde bu konfederal yapıyı oluşturulan her bir yapının siyasal erke yönelmi talebinin yerine getirilmemesi durumunda anti demokratik ve jakoben yaklaşım olarak değerlendirilmesi halinde

demokratik sürecin barı çıl bir biçimde sürdürülebilmesine ili kin önemli ku kular bulunmaktadır.

Demokratik toplum gere i her türlü örgütlenmenin önünün açılması ve bunların olu turaca ı demokratik toplum konfederalizmi ile elde edilecek muazzam demokrasi gücü ile toplumu devleti ve bütün dünyayı dönü türme fikri liberal ve sosyalist toplumcu önermelerde farklı kavramsalla tırmalarla ifade edilmi tir. Konfederalizmi olu turan her bir grubun, örgütlü yapının çıkar ve talepleri ile bir ba ka grup ve toplulu un çıkar ve talepleri örtü medi inde i letilecek mekanizma açık de ildir. Ça da demokrasiler katılımcı ve ço ulcu yakla ımlar altında bu alanı düzenlemeye çalı mı tır. Bu yapıda ise koma civaken sisteminin dayatmacı karakterinden bahsedilebilir. Çünkü kendi talepleri ve sistemik dönü ümün sa lanmaması halinde me ru müdafaa ve ihkak-ı haktan bahsetmektedir. Terör grupları da kendi tez ve dayanaklarının gerçekte tirilmesinin önünde mevcut siyasal sitemleri gördüklerinden iddetti bu sistemlerin müesses nizamına yönelmektedir.

Öcalan, KCK sözleşmesinin ba langıç kısmında önceki tezlerinden farklı bir yakla ım ortaya koymaktadır. Her ulusun kendi kaderini tayin hakkı ba lamını ulusların sorunlarını demokratik ulus modelinde çözebilme olarak yorumlamı ve devlet olmadan sorunların çözüme kavu turulabilece ini savunmaktadır. Ulus-devletlerin dayandı ı birey tipi köledir. Çünkü kutsanmı devlete varlı ını arma an etmekle benli ini ulus devletin çıkarlarına köle yapmı demektir. Ancak Öcalan, örgütün kurulu döneminde ve 90'lı yıllarda zor teorisinden bahsederken örgütçü ki ili i bu teoriye kendini feda edecek olan ki i olarak göstermi tir. Yine Öcalan kendi benli ini ve ki isel hırslarını örgütcülü e karı tırmanın örgütün felaketi olaca ını savunmu ve örgütçünün mutlak manada örgütsel amaç ve hedeflere kendini feda etmesi gerekti ini ve böylece zor kullanılarak “fa ist devletin”, “sömürgeci devletin” geriletilece ini savunmu tur.

KCK, “devlet olmayan, yatay ve piramit tarzı örgütlenmi , demokratik, siyasal ve toplumsal bir organizasyondur...Topluluklar e it ve bir arada ya ar, söz ve karar topluluklara aittir” (KCK söz. Md,2) ifadeleri her toplulu un kendi hukukunu uygulaması sonucunu do urabilir ki bunun hukukta birlik ve e itlik

ilkelerini zedeleyece i muhakkaktır. Her toplulu un kendi hukukunu var etmesinin ve uygulamasının, demek gerçek manada demokrasinin uygulanması olup olmadı ı da ayrı bir tartı ma konusudur.

KCK Sözle mesinin 4. Maddesinde “*Kürdistan toplumuna dayatılan siyasi anlamda sömürgecilik, ekonomik anlamda açlık, i sizlik, yoksulluk ve talan, kültürel olarak asimilasyon ve soykırım, askeri olarak i gal konumuna kar ı Toplumcu Demokratik Konfederalizm esasları ile radikal demokrasi çizgisinin yaratılması*” ifadelerinden de anla ılaca ı üzere mevcut siyasal yapılar yani devletler i galci olarak tanımlanmakta. Öte taraftan da mevcut devlet sınırları içinde hareket edilmesinden bahsedilmektedir. Bu durum bir eli ki olmakla birlikte yeni toplumsal düzen ve siyasal anlayı ları için bir me ru mücadele zeminin varlı na i aret edilmektedir. Kaldı ki i galci olarak tanımlanmı bir devlet veya topluluk ile barı zeminin olu umu ba ta sabote edilmi olmaktadır. Aynı zamanda insanca ya amak için siyasal sınırlar veya devlet olma temelinde bir arayı ın olmadı ı fikri ile de eli ilen bir pozisyon alınmı olmaktadır. Dünyada en yaygın kullanılan bir kavram olarak demokrasinin, anlayı ta ve uygulamada farklılıklar gösterdi i de bilinmektedir. Göreceli olarak be enilen ve be enilmeyen yönetim anlayı ve tutumlarının de erlendirilmesi de görecelilik içermektedir. Demokratik bir yönetim ya da Öcalan’ın ifadesi ile radikal demokrasinin içi nasıl ve kim tarafından dolduracak? Olgunlu una kim neye göre karar verecek? te tam da bu noktada çıkacak fikir ayrılıkları nasıl çözülecek? Sorunlar kar ısında mücadele sadece demokratik yollarla mı yürütülecek? Yoksa ba ak seçenek var mı? Sorusuna verilen cevap Madde 32 de “*öz savunmaya dayalı gerilla sava ı*” olarak ifade edilmi tir. Bu seçenek zaten terör örgütlerinin ve kimi direni i grupların yüz yıllardır uyguladı ı bir yöntem olarak tarihte yerini almı tır.

KCK sözle mesinin 4. maddesinin b fırfkasında; demokrasiyi geli tirecek ve tabana yayacak örgütlü yapıların olu umu ve toplumcu demokrasinin hayata geçirilmesi ile ilgili ifadeler yer almakta. Demokratik rejimlerin sunması gereken toplumsal yapı i aret edilmektedir. Ancak bu olamıyorsa denerek “Kürtler, ba ımsız gelece ini belirleme hakkını kullanır” vurgusu, aslında PKK’nın kurulu sürecinde ileri sürdü ü, ortaya çıkı larına ve varlık sebeplerine fikri

gerekçe yaptı ı bu temel dayana ını farklı bir tonda ve yöntemle ifade etmi olmaktadır.

KCK sözle mesi yurtta lık bahsinde Kürdistan'da do an ve ya ayan diyerek konuya girmi tir. Ancak Kürdistan diye tanımlanan siyasal sınırlar kim tarafından ve nasıl belirlenmi olacak? Kimin tezleri esas alınacak? Nüfus ço unlu una göre mi?, II. Abdülhamit dönemi mi, yoksa ba ka tarihsel dayanaklar mı aranacak? Bütün bunlar tartı ma konusu iken sınırları net çizilmi bir co rafi tanımın, demokratik toplumcu demokrasi düzeninde hangi sorunu çözmeye yönelik ele alınmaya çalı ldı ı anla ılamamaktadır. Zira önerilen devletsiz toplum ve topluluklara dayalı konfederatif yapının co rafi sınırları hesaba katarak yapılanması bir çeli ki olacaktır. Zira toplumların ve sosyal yapıların içi içe geçti i hatta farklı etnisiteye mensup ki ilerin olu turdu u sosyal yapıların co rafi sınırları tanımadı ı da ortadadır. KCK da yer alan halkların birlikteli i ve ça dı ı ulus devletler ifadeleri birlikte ele alındı ında sınırsız bir dünya düzenini ifade ediyorsa ki bu ça rı ımlar var. O halde co rafi konumlandırma bir çeli ki olmaz mı?

Siyasal sınırları olmayan ve devlet egemenli ine dayanmayan KCK sisteminin yurtta lık bahsini düzenlemesi paralel devlet olma arzusunu çok net bir ekilde ortaya koymaktadır. KCK sisteminde yurtta "siyasal ve toplumsal ba la ba lı, kültürel kimlikle katılımcı bireydir" ifadelerinden hareket edersek siyasal bir aidiyet, kendi hukuku, yönetti i görev ve sorumluluk verdi i yükümlülükler yükledi i bir insan zümresi ve co rafi bir alan tanımlamasının yer aldı ı görülecektir. Devlet tanımına bakıldı ında da bir co rafyası, yönetti i insan kitlesi ve yaptırım uygulayan siyasal sistemi ve bu sistemin ö elerinden olu tu u gerçe i görülecektir. Devletle menin bütün ö elerini ta ıyan ve yapılanma olarak kurumsalla tıran KCK sözle mesi için devlet olmayı önermedi i ifadesinin gerçe i yansıtmadı ı söylenebilir.

KCK sözle mesinde yurtta lık bahsi tıpkı devletler hukukunun bir parçası olan vatanda lık hukuku ba lı ında yapılan düzenlemelerde oldu u gibi yurtta lı a kabul ve çıkarılma ba lıklarını ele almı tır. Madde 6'da yurtta lı a kabul ve çıkarılma ile ilgili prosedürler yer almı tır. Yüksek Adalet Divanı, Kongra Gel, Alan Meclis kararları vs. gibi kurumsal yapılar ve bunların kararlarından

bahsedilmektedir. Soru u; içinde yer aldıkları devletlerin bu ba lı a ili kin karar organları ve karar alma kıstas ve süreçleri de dü ünüldü ünde ya anacak çeli kiler ve çatı malar nasıl sonuçlar do uracak. Bu devlet içinde iki farklı karar organının varlı ı anlamına gelmez mi? Otoritelerin görev alanlarındaki çatı manın çözüm merci neresi olacak? KCK vatanda lı ı ile ran, Irak, Suriye ve Türkiye vatanda lı ı ekil ve artlar bakımından çatı ma alanı olu turmayacak mıdır? Olu tu unda ise hangisi geçerli olacaktır? Bu sorular önemli çünkü vatanda olmakla elde edilen haklar ve sözleşme ile yüklenen görev ve sorumluluklar bulunmaktadır. Nitekim KCK sözleşmesinde bunlara ili kin 10. Maddede vergi verme yükümlülü ünden bahsedilmektedir. Oysa vergi koyma ve kaldırma kanun ile devletin sorumlulu unda olan düzenlemeler kapsamındadır.

KCK sözleşmesi devlet içinde alternatif yasama organı te kil etmi tir. KCK sözleşmesinin12. maddesinde kanun yapma yetkisinin Kürdistan Halk Meclisinde oldu u ifade edilmektedir. Bu meclisin görevleri arasında yüksek yargı (yüksek adalet divanı ve yüksek seçim kurulu üyeleri ile adli-idari yargı mensupları)nın bu meclisçe atanaca ını ifade eden 12.Md. ayet ba ımsız bir devleti ifade etmiyorsa devlet içinde paralel bir yapılanmanın varlı ını kast etti i sonucu çıkmaktadır. Bu meclisin birçok görevi daha ifade edilmi tir.

KCK sözleşmesi 13. maddesinde bakanlar kurulu yürütme konseyi olarak ifade edilmektedir. Kongra Gel'e kar ı sorumlu olan Yürütme Konseyinin görev ve sorumluluklarına bakıldı ında görev kapsamı ve icrai niteli i ile bakanlıkların görev, kapsam, sorumluluk ve süre bakımından sınırlılıklarını tarif etti i görülmektedir. Böyle bir uygulama ancak federal yapılarda bulunmaktadır. KCK sözleşmesinde bu açıkça ifade edilmemi tir. E er federal bir yapı açıkça ifade edilseydi KCK sözleşmesinin ba langıç ve giri kısımlarında yer alan bölge devletlerinin toprak bütünlü üne saygı duyuldu u, Üniter devlet uygulamasına itiraz etmedikleri, devletsiz toplum tezleri ve iddialarının gerçe i yansıtmadı ı rahatlıkla söylenebilir. KCK sözleşmesinde zikredilen KOMA KOMALEN KURD STAN (Demokratik Konfederal Kürdistan) devletçi zihniyeti a an bir siyasal yapılanma iddiası tartı malı hale gelmektedir. Koma Komalen Kurdistan uygulamasının en sıkıntılı yönü ve açmazı olarak dört ayrı devletin vatanda lı olan Kürtleri tek çatı altında toplayarak amaç ve hedeflerini

gerçekle tirece i iddiasıdır. Her ülkede ayrı bir örgütlenme olu turacak olan Konfederal yapının alt bile enleri (Federasyon parçacıkları) üst bile enin alaca ı kararları ayrı siyasi zeminlerde uygulayaca ı gerçekli idir. Konfederal yapının hedefi olan KCK vatanda ları ayrı siyasal sitemler içinde yer aldıklarından Konfederal yapının aldı ı kararlara bu ülkelerin tek yapıymı gibi tepki vermesi beklenemez. Aslında bu önerme ile KCK bir yönüyle de kendini devletler üstü konumlandırımı olmaktadır.

KCK yapılanmasında alan merkezleri bir bütün olarak ele alındı ında gerek öngördü ü yapılanma ve gerekse bu yapıların görev ve faaliyetleri bakımından devlet içinde devlet olmayı içinde bulunan devletlerin hukukunun rafa kaldırıldı ı PKK kurulu süreci ve sonrasındaki esas çizgisinin korundu u ve kendilerine alan açılmaya çalı ıldı ı sonucu çıkarılabilir. deolojik alan merkezleri ile örgüt ve önderli in (Öcalan'ın) görüşü ve ideolojisinin topluma benimsetilmesi hedeflenmekte. Siyasi Alan Merkezleri ile dört parçalı Kürt toplumunun siyasi hedeflerinin ortakla tırılması ve Öcalan çizgisine uyumlandırmak için gerekli çalı maları yapması yurt içi ve yurt dı ı faaliyetler ile stratejik ve taktik ittifakların kurulmasının sa lanması hedeflenmi tir. Sosyal alan merkezi ile sosyal ve kültürel haklar ba lamında de erlendirilebilecek taleplerin gerçekleştirilmesi için örgütlenme ve faaliyetler ile Kürt toplumunun sosyolojik de i imini sa layacak çalı maları ön görmektedir. Halk Savunma alan merkezlerinin KCK sitemi içinde halk savunma kuvvetlerini ve politikalarını koordine edece i ileri sürülmü tür. Ekonomik alan merkezleri de Konfederalizmin ekonomi politikalarını olu turur denmektedir. Kısaca Maliye bakanlı ı pozisyonundan bahsedilmektedir. Görüldü ü üzere Konfederalizm formülasyonu sadece ba lı federasyonların üst çatısı olmayıp kendi hukukunu uygulayan bir anlayı olarak devletlerin üst yapısı gibi konumlandı ı da söylenebilir.

KCK Sözle mesinin alternatif veya paralel müstakil bir yapı kurmak oldu unu en çarpıcı ekilde Parça Örgütlenme ba lı ı altında görmekteyiz. 16. Maddede Halk Meclisi düzenlemesi yer almaktadır. Bu düzenlemede Halk Meclisi, halkın karar organı olup Kongra Gel sistemini esas alarak çalı ır denmektedir. Halk Meclisi kararları proje, tasarı ve yasaları Kongra Gel'e göndererek ulusal meclisin kararlarına katılmakla yükümlüdür, ifadesi ile yerel yapının kime kar ı

sorumlu oldu unu açıkça ifade etmektedir. Devletsiz Demokratik Toplum önermesi veya Öcalan'ın yakalandı ında mahkeme savunmalarında ifade etti i Demokratik Cumhuriyet altında ortak ya ama iradesi tartı malı bir hal almaktadır. Ortakla an ya amın Kongra Gel ekosisteminde yer alanlara yönelik oldu u görülmektedir. Böyle bir yapının sınıfsız toplum üretme potansiyeli olamaz çünkü yöneten ve yönetilen bir yapı her zaman var olmakta. Yönetim zümresinin belirlenmi kısa süreler için seçilmi olmasının bu yapıyı ortadan kaldırmayaca ı tartı masızdır. Sovyet Rusya'daki Polit Büro ve uygulamalarını ele tiren Öcalan'ın“Sosyalizm ve Devrim Sorunları”kitabında i aret etti i Polit Büro'nun olu turdu u sınıflı yapı ele tirisinin önerilen yöntemle ortadan kalkmayaca ı açıktır.

KCK sözleşmesinde Kürdistan'daki temel icra organı Demokratik Ekolojik Toplum Yürütmesi gösterilmi tir. Yurt dı ı alanları uygulaması diaspora ve Kürdistan sınırları dı ında ya ayan Kürtlerin komünal örgütlenmesini ifade etmekte. Azınlıkların demokratik konfederalizmi içinde temsil edilecekleri ifadesi ile katılımcı bir yapının varlığına i aret edilmektedir. KCK yapılanmasının Suriye sahasında yönetsel anlamda ba latti ı yapılanma örnek uygulama olarak ortaya konmu tur. Suriyedeki kanton uygulamaları KCK sözleşmesindeki federasyon ve konfederasyon yapılanmasının ilk basamakları olan ehir örgütlenme modelleri olarak hayata geçirilmi tir. Nitekim bu kantonlarda yönetimler olu turulurken sözleşmede ifade edildi i gibi etnik, kültürel, inanç aidiyetleri, göz önünde bulundurulmu ve yönetimde temsil edilmeleri sa lanmı tır. Ancak örgüt dü üncesini benimsememi olanlar göçe zorlanmı veya liderleri öldürülmü tür. (<https://www.haberler.com/suriye-de-bir-muhelif-kurt-daha-olduruldu-3366080-haberi>, eri im,2020)

KCK yapılanması eyalet bölge örgütlenmesi altında Eyalet-Bölge Meclisleri, Eyalet Bölge Yürütmesi olarak yapılanmı tır. ehir kasaba ve mahalle örgütlenmesi özgür toplum meclisleri, ehir kasaba mahalle yürütmelerinden olu mu tur. Köy ve sokak örgütlenmeleri de komün, komün yönetimi ve ocak olarak yapılandırılmı tır.

Yargı ba lı ı altında KCK yapılanması devletler gibi yargı yetkisini kullanacak yargı organları olu turmu tur. Yüksek Adalet Divanı, dare Mahkemeleri, Halk

Mahkemeleri olarak üç tür yargı rejimi olu turulmu tur. Askeri konulara da Yüksek Askeri Mahkemeler tanımlanmış tır. Kadınlara özel mahkeme olu turulmu tur. KJB yargı organları, kadın örgütlenmesinin özel konularına bakmakla görevlendirilmiş tir. 2005 yılından sonra PKK yerel mahkemeler olu turmu ve halkın Devlet nizamı içinde yer alan yargı organlarına gitmemesi yönünde propaganda gerçekleştirilmiş ve kurulan mahkemeler işletilmeye çalışılmış tır. Diyarbakır, Lice'de, Hakkâri, Herkol, Ağrı gibi yerlerde halk mahkemeleri kurulmuş ve davalara bakılmış tır. Kimi davalarda da PKK amaçlarına hizmet etmemiş veya karışık tutum almış kişiler yargılanmış ve cezalandırılmış yapılmış tır(<http://www.gazetevatan.com/pkk-guneydogu-da-mahkeme-kurdu--691455-gundem/eri-im,2020>.<https://www.hurriyet.com.tr/gundem/pkknin-sozde-mahkemesini-kurdugu-yerde-flas-gelisme-40942061>, eri im, 2020.<https://www.haberler.com/agri-da-pkk-adina-sozde-mahkeme-kuran-5-kisi-7155713-haberi/eri-im,2020>).

PKK, KCK sözleşme mesinde yer alan örgütün yeni hareket stratejisi anlamına gelecek yapılanmaları zaman geçirmeden hayata geçirdiği görülmektedir. Olu turulan yapılar ve uygulamalar devlet içinde devlet olunmaya çalışılmış olduğunu göstermektedir.

Türkiye'de 2015 Haziran Seçimlerinden sonra başlayan bir süreç olan hendek-çukur-barikat- eylemleri ile PKK'lı teröristler ve destekçileri Öz yönetim gerçekleştirme iddiasıyla bazı kentlerde ve ilçelerde çukurlar kazmak, barikatlar kurmak ve bu bölgelere silah yığına yapmak suretiyle bağlantıların dayanağı olarak KCK sözleşme mesinde bulunmaktadır. KCK sözleşme mesinde Md.31,32; me ru savunma yükümlülüğü ile KCK yurttaşı kabul edilen herkes sorumlu tutulmu tur. Me ru savunma için öncelikle me ru savunmaya katılacaklardan bilinç kazanmaları, hazırlık yaparak destekçi olmaları, de i ik ko ullarda direnişe hazırlık yapmaları istenmiş tir. Hendek olayları olarak bilinen süreç KCK sözleşme mesinin 32. maddesinde yer alan ifadelerle gerekçelendirilmiş tir. Örgütün lider kadrosunun 2015 seçimlerine giden süreçte ve sonrasında yaptıkları açıklamalar bu maddede yer alan ifadelerin dillendirilmesi gibidir.

Suriye'de Kobani kantonu DEA tarafından ele geçirilemeyince (2014, 2015 Yılları) KCK/PYD kendini güvende hissetmi tir. Kobani çatı maları sürecinde ehir gerilla sava ı PKK/PYD/KCK için bir deneyim olmu tur. Nitekim söz konusu çatı malara Türkiye'den de çok sayıda T.C vatanda ı Kürt katılımı tır. Burada kazanılan deneyim PKK tarafından Türkiye'ye aktarılmak istenmi tir. 2015 Haziranında HDP'nin en çok oy aldı ı bölgelerde öz yönetim adı altında kurtarılmı bölgeler olu turmak isteyen PKK'nın kolları olan YDG-H, YPS (Örgütün da Kadrosu - silahlı birlikleri- ve Kobani çatı malarında deneyim kazanmı ki iler) KCK Sözle mesi Md.32'de yer alan artların gerçekleştirilmesini kabulü ile PKK bu süreci ba latmı tır. Bundan da anlaşıla ı gibi KCK/PKK'nın olu turmak istedi i hukukunu Üniter devletin zor kullanılarak kabul etmesini sa lamak arzusundan vaz geçmedi idir. Bu durumda KCK sözleşmesinin PKK'nın çıkı yıllarındaki zor kullanma teorisinin dayandı ı gerekçe ile aynı gerekçeye dayandı ı ve de i im oldu u iddiasının da gerçe i yansıtmadı ı söylenebilir. Güney Kürdistan'da (Kuzey Irak) bazı geli meler olmakla birlikte denerek erh dü ülmü ve KCK Md.4'te Kürdistan'ın bir bütün olarak i gal altında oldu u ifade edilmi tir. Madde 32'de de "askeri olarak i gal konumuna kar ı me ru savunma sava ı gerekli hale gelir" denerek konularını ve takınacakları tutumu PKK netle tirmi tir.

KCK sözleşmesi basında farklı yakla ımlarla ele alınmı , kimi yakla ımlarda siyasal bir önerme olarak de erlendirilmi kiminde ise pratize edilmesinin mümkün olmadı ı de erlendirilmi tir. Ülkede Özgür Gündem gazetesi (1 Nisan 2005) KCK sözleşmesini haber yapmı 4 ayrı "Kürt aydın" ki inin de erlendirmesi ile vermi tir. Bu de erlendirmelere bakıldı ında Aslan: olabirli ini ve bir temele sahip oldu unu ileri sürmü , Özer: 3 hukuk bir arada olmaz diyerek uygulanamaz oldu unu, Da lı: hayat bulması için rejimlerin de i mesi gerekir, Gölda : Kürtler stratejik konuma gelir diyerek de erlendirmilerdir. Görüldü ü gibi zihinler net de il ve yeni ve daha büyük çatı maların zeminini olu turdu u söylenebilir. Aynı gazetenin M. Bayrak tarafından kaleme alınan kö e yazısında demokratik konfederalizmin temelleri Marksizm'e dayandırılmaktadır. Demokratik Konfederalizmin uygulanabilirli ini Ulus Devletlerin ortadan kaldırılmasına ba lamı tır. Ülkede Özgür Gündem

gazetesi 8 Nisan 2005 sayısında KCK da yer alan Demokratik Konfederalizmi konu etmi ve tartı maya açmı tır. Uygulanabilirli i vurgulanmı tır.

KCK Sözle mesindensonra örgütün dilinde bir de i iklik görölmektedir. Daha önce uzla ıya hayır ve tam ba ımsız bir eksen ifadeleri öne çıkıyorken 2004'te ba layıp 2005 ve sonrasında devam eden üslup kültürel haklar ön plana çıkarılmakta ve siyasi çözüm de ulus devletlerin kendi hukuk rejimlerinde düzenleme yapması talebine dönmü tür. Serxwebun Eylül 2005 sayısında "Devlet kendi Kürt sorununu çözmeli" diyerek i i otoriteye bırakan bir yakla ım sezilmekte. Dil de i imi olmu ancak eylemde de i imin oldu u pek görölmemi tir. KCK da yer alan "*devlet, demokratik haklarımızı tanımazsa öz savunma güçleri isyan dâhil her türlü sava ımı verir*" ifadesinin gere i olarak iddete ba vurulaca ı açıkça ifade edilmektedir. Serxwebun Temmuz 2005 sayısında "Demokratik Direni Sürecek" man etli yazıda devletin ve iktidarın özel harp yöntemlerini devreye soktu u ifade edilerek devletin antidemokratik yollara girmesi iddia edilerek örgütün çatı maya devam etmesi gerekçelendirilmektedir. Sözle menin 2005'te kabul edildi i dikkate alındı ındasöylemde de i imin oldu u ancak eylemde de i imin olmadı ı anla ılmaktadır (Serxwebun, Temmuz 2005) Koma Komalen Kürdistan (KKK-Kürdistan Demokratik Konfederalizm) örgütlenme modeli olarak 5 tam sayfada sınıfların toplulukların birli i ve di er yakla ımlar ele alınmı , bu sayede halkın özne olaca ı savunulmu tur. Terör örgütü lideri bir teorisyen olarak sunulmu ve bu teorinin ya anan çatı madan bir çıkı yolu oldu u propagandası yapılmı tır.

TARTI MA VE SONUÇ

PKK terör örgütü, Türkiye Cumhuriyeti Devletinin tarihi boyunca kar ıla mı oldu u en karma ık, en yaygın örgütlü, finans ve insan kaynakları bakımından en geli mi , sosyal ve siyasal yapı üzerinde en etkili, en kanlı eylemleri gerçekle tirmi , 40 binin üzerinde insanın hayatına mal olmu ve etnik temelli Marksist – Leninist bölücü bir terör örgütüdür. PKK kurulu undan günümüze daha birçok enleri içinde barındırmı bir örgüt olarak toplumsal ya amda ve devlet politikalarında derin etkiler bırakmı tır.

PKK terör örgütü, çıkış yılları itibari ile sadece Türkiye Cumhuriyetine yönelik eylemler gerçekleştirirken “Birlik Büyük Kürdistan” hedefi için Irak, İran, Suriye’de de örgütlenmiş ve bölgesel bir etkiye sahip olmuştur. PKK, Kandil bölgesine yerleştikten sonra kendi çizgisinde olan diğer Kürt unsurların desteğini alarak Irak Kürt Bölgesel Yönetimi üzerinde etkili olmaya başlamıştır. İran Kürdistan’ında PJAK örgütlenmesi ve Suriye’de de PYD-YPG yapılanmalarını gerçekleştirerek geniş bir alanda varlık gösteren PKK, özellikle Suriye iç savaşında etki olmuştur.

PKK uluslararası camiada tarafından terör örgütü ilan edilmiş olmasına rağmen zaman zaman kimi devletler doğrudan veya dolaylı olarak PKK ile ilişkiye girmiştir. Özellikle Körfez Savaşı’ndan sonra Ortadoğu’da aktör olarak yer alan devletler, PKK ile işbirliğe girmiştir. PKK ve uzantılarına sağlanan imkânlar ile adeta müstakil bir aktör olmasına çalışılmış ve PKK uzantıları, Suriye ve Irak’ta bazı bölgelerin denetimini ele geçirmiştir. PKK ve uzantılarına verilen rol ile gerçekleştirilmek istenen kurgunun kapsamında tek etkin güç olarak Türkiye Cumhuriyeti devleti yer almış örgütün nihai hedefini yıkıma uğratmıştır.

Türkiye, devlet olarak PKK terörüne çok bedel vermiş ancak PKK’nın stratejik eylem planlarını gerçekleştirilmesine engel olmayı başarmıştır. PKK, savunma, denge ve taktik saldırı amaçlarını gerçekleştirmemiş ve söylemde de olsa Bağımsız Kürdistan talebinden vaz geçmiş ve demokratik cumhuriyet talebine evrildiğini iddia etmeye başlamıştır.

PKK terör örgütü yurtdışı örgütlenme alanını sürekli geliştirmiş ve bu alan sayesinde dünya kamuoyunu etkilemeye çalışmış ve özellikle Kürt diasporasını domine etmeyi başarmıştır. PKK’nın bu başarısının arkasında devletlerin tutumu etkili olmuştur ancak örgütsel bir başarı sağlamada muvakkaktır.

PKK, medya çalışmaları ve geliştirdiği sosyal alanlarla etkin propaganda gerçekleştirerek Kürt kökenli bireyler ile kimi çevreleri etkilemeyi başarmıştır. Devletlerin PKK’nın örgütlenme alanına müsaade etmelerinde politik çıkarlar belirleyici olmuştur. Özellikle Türkiye’ye karşı kartları açık oynamak istemeyen devletler PKK’yı kullanılabir yapı olarak değerlendirildiklerinden açıktan veya

örtülü bir şekilde desteklemiştir. Öcalan, mralı savunmalarında; 40'ın üzerinde ülkede temsilcilik açtıklarını beyan etmiştir. PKK'nın Kürt diasporasının yoğun olduğu ülkelere vergi veya diğer adlar altında para toplaması, Roj Tv., Med Tv gibi uydu yayınları gerçekleştirilmesi ve PKK'nın bir çok eylemine göz yumulması örtük bir şekilde desteklenmektedir. Öcalan'ın ifadesine göre; Yunanistan'ın örgüt militanlarına bomba ve gaz e itimi vermesi, Suriye'nin PKK'ya uzun süre ev sahipliği yapması, Hollanda ve Belçika'nın PKK tarafından Kürtlere verilen siyasi e itimi desteklemesi, İran'da PKK'ya ait hastanede PKK militanlarına sağlık e itimi verilmesi (mralı yargılanması ifadeleri) ve ABD'nin Türkiye'nin bütün itirazlarına rağmen KCK yapılması içinde yer alan PKK'nın yan kuruluşlarına silah yardımı yapmasını açık destek olarak görebiliriz.

PKK'nın, Türk siyasi hayatında etkin bir rol oynamak için kuruluşuna öncülük ettiği siyasi partiler, HEP, HADEP kuruluşunda PKK'dan 200 bin Mark almıştır (Öcalan,1999 mralı yargılanmasında beyan etmiştir). Bu partiler ve bu partilerin devamı niteliğinde olan günümüze kadar gelen partiler, PKK'nın siyasallaşma çabalarına katkı sunmaya çalışmıştır. Bu partiler, yerel yönetim seçimlerinde bölgesel başarılar sağladı gibi diğer siyasal partilerin de ittifak kurma arayışlarında rol alarak Türk Siyasi hayatında önemli bir aktör olarak kendini göstermiştir.

PKK öğrenen ve sürekli değişim gösteren bir örgüt olarak dünyadaki gelişmeleri ve kendi bulunduğu seviyeyi baz alarak söylem ve taktik düzeyde değişimler yaşamıştır. Öcalan'ın ifadesi ile 1970'li yıllardan günümüze değişen dünya siyasi sürecine ayak uydurmak ve pratik kazanımlar elde etmek için örgütün kendisini yenilemesi ve bazı anlayışlarını terk etmesi bir zorunluluk olarak görülmüştür (Öcalan, mralı Siyasi Savunma). PKK kuruluş sürecinde Tam Bağımsız Büyük Kürdistan tezi ile yola çıkmışken 1990'lı yıllara gelindiğinde bu tezinden vaz geçmiştir ve özerk yönetim önerisinde bulunmuştur ancak daha sonra 2000'lere gelindiğinde ise demokratik cumhuriyet, demokratik toplum hatta devletsiz siyasal örgütlenme modeli olarak Konfederal yapı önerilmiştir. Öcalan, sosyalist düşüncenin toplumların kendi kaderini tayin hakkını moda olarak niteldikten sonra bu hakkı sadece devlet olmak ya da özerklik gibi modellemelere dayandırmanın çözümsüzlüğü

ve kaosu do urdu unu ileri sürmü tür (Öcalan'ın mahkemeye sundu u savuma metni). Ancak PKK, Çukur ve Barikat eylemlerinin amaç ve hedefleri bakımından de erlendirildi inde bu çizginin dı na çıkıldı ı görülmü tür. Suriye'deki geli melerle birlikte bölgedeki ortamı de erlendirip ba ımsız kantonlar ve kantonların federasyonunu kurmaya yeltenmi bir örgüt gerçekli i ile kar ıla ılmı tır. Kısaca söylem ve pratikleri uyumlu olmayan bir örgüt görüntüsü her zaman var olmu tur.

PKK, güvenlik birimlerince sıkı tırıldı ında siyasi alanı kullanarak söylem düzeyinde de i iklikler yaparak kendine alan açmaya çalı mı tır. 1993 yılındaki ate kes ça rıları veya tek taraflı ate kes ilan etme buna kanıt olarak gösterilebilir. Nitekim o dönemin PKK yayın organlarına ve Parlamentodaki örgüt çizgisinde olan siyasilerin söylemlerine bakıldı ında örgütün taktik çıkı ları görülmektedir. Operasyonların durması ve çatı masızlık ortamının sa lanması ça rıları sıklıkla dile getirilmi tir. 2010 yılından sonraki dü ük yo unluklu çatı ma ve çatı masızlık ortamının sonlandırılıp PKK'nın tekrar çatı maya dönmesinde Suriye'deki geli meler etkili olmu , uzla ma ve çözüm süreci giri imlerinin de taktiksel bir yakla ım içerdi i tezlerini güçlendirmi tir. Oysa Öcalan, gerek mralı savunmalarında gerekse KCK Sözle mesinde ileri sürdü ü tezlerinde çatı manın ve iddetin çözüme katkı sunmadı ını aksine acıları büyüttü ünü söyleyerek demokratik toplum in asında örgütün de i ime ayak uydurması gerekti i tezini ileri sürmü tür.

PKK terör örgütü, kanlı ve hunharca eylemleriyle bir terör örgütü oldu u kadar ideolojisi ve savundu u tezler bakımından siyasal boyutu güçlü olan bir yapılanma olarak kendini göstermektedir. PKK'nın, Kürt sosyal yapısını etkileyerek toplumsal dönü ümde etken bir faktör haline gelmesi örgütün toplumsal etkisini arttırmı ve Kürt toplumunun belli bir kesimini konsolide etmeyi ba armı tır. Örgütün bu ba arısı örgütü siyasal bir aktör yapmamakla birlikte söyleminin oturdu u alan, legal siyaset yapan bütün aktörleri önemli ölçüde etkilemi tir.

PKK terör örgütü, yo unluklu olarak kültürel talepleri kullanarak siyasal hedeflerine ula maya çalı mı tır. Örgütün siyasi hedeflerini belirleyen etmenlerden biri olan sosyalist ideoloji, toplumsal mühendislik de içerdi inden

örgüt bu alanda yapılandırılmıştır. PKK ideolojik referansları ile toplumsal değişim ve dönüşümde modeller oluşturularak Kürt sosyal yapısını etkilemiştir. Özellikle Kürt entelektüellerin önemli bir kesimi, Kürt sosyal yapısının dönüşümünde sosyalist reçeteyi tatbik etmek istemiştir. PKK'nın politik ve kültürel duruşunun yansıması olarak geleneksel ve yerlelik değerler arka plana atılmış ve yeni değer ve anlayışlarının inşasına çalışılmıştır.

PKK terör örgütü sosyal yapı inşa sürecini çatımacı bir zemine dayandırmıştır. Çatımacı zemin sayesinde örgüt, kendi sosyal ortamından gelen muhalif yaklaşımları bertaraf etmiştir. PKK, çatıma ortamının doğurduğu atmosferi kullanarak Kürt sosyal yapısı üzerinde hegemonik bir pozisyon almıştır. PKK Kürt sosyal yapısının değişim ve inşası sürecini jakoben bir anlayışla gerçekleştirmeye çalışmıştır. Toplumsal değişim ve dönüşüm, tabandan gelen istekler olmaktan ziyade PKK'nın amaç ve hedeflerine uygun bir sosyal yapı kurma arzusuna dayanmaktadır.

BULGULAR

PKK terör örgütü 1960 -1970'li yılların devrimci sosyalist çizgisinden etkilenmiş ulusların kendi kaderini belirleme düsturunu ileri sürerek devleti parçalamayı hedeflemiştir. Küçük bir grubun girişiyle zamanla dünyanın bilinen güçlü terör örgütleri arasında yer almayı başarmıştır. PKK terör örgütü, güvenlik birimlerince defalarca bitirileme noktasına getirilmişken gerek örgütün iç dinamikleri gerekse ülke içi ve dışı gelişmelerin etkisi ile yeni hareket alanları bularak örgütsel darboğazları aştırmıştır.

PKK, örgütün insan kaynaklarının örgütsel bağlılığını güçlü bir şekilde inşa edebilmiştir. PKK örgütsel katılımı sağlamak için seçici ve ilkeli bir tutum geliştirmiş ve söylenemez ancak katılımı gerçekleştiren bireyin örgütsel amaç ve hedeflere iman etmesini sağlamak için teknik inşaa mühendisliği yaparak bireyde örgütsel davranışın netleşmesini sağlamıştır. Her bir örgütçünün kesin inançlılar olarak yapılandırılması için kapsamlı eğitim programlarına tabi tutuldukları yapılan çalışmada görülmüştür. Eğitimli militanlar, yolunu izledikleri örgüt lideri ve ideolojisinin tasavvuru ışığında dünyayı dizayna çalışmaktadırlar. Örgütçünün edindiği tasavvur için ölmek ve öldürmek için doğası ve gereği olarak

görülmektedir. PKK, militanlarından kendilerini görev ve eylem adamı olarak konumlandırmalarını isterken eylemle duygusal bir ili kiye girilmesine müsaade etmemi tir. Duygusal ba lılı n terör örgütünün amaç ve hedeflerine, ideolojisine ve önderli e olması kabul görür, di er duygusal ba lılıklar ret edilir ve adeta örgütçünün irk hali olarak kabul edilir.

Terör örgütleri kendi gerçekli ini in a ettikten sonra örgütlü yapılarını olu tururlar. Terör örgütlerinin in a etti i kendi gerçeklikleri, mutlak do ru kabul edilir ve ele tirilmezler. PKK terör örgütünün de bireyi militanla tırmasında dayanak yaptı ı olgular, in a etti i gerçekli idir. PKK'nın in a etti i gerçeklik, etnik temelli, sosyalist ve jakoben çizgide ekillenmi tir. Örgütün bütün yakla ımları bu hat üzerinden yorumlanmı ve ekillenmi tir.

PKK, örgüt içi ileti im çalı maları ile örgütsel hiyerar inin i leyi inde katı bir disiplini ba armı tır. Bu disiplin sayesinde örgütsel mobilizasyon sa lanmı ve geni bir co rafyada koordinasyonu sa lamı , militanlarının noktasal transferlerini gerçekle tirebilmi tir. PKK militanlarının geni ve karma ık örgütlülü ünün i leyi i sevk idare ve eylem talimatları kurulan ileti im kanalları üzerinden gerçekle tirilmektedir.

PKK, sözde bölge sorumlularına bireysel yetki kullanımı sa lamı olmakla birlikte bölge sorumlulu unda olan eylemlerin hedef seçimi ve zamanlaması vs örgüt üst yönetimi ile koordineli yürütülmü tür. Her ne kadar Öcalan, mralı yargılanması sürecinde sorulan bazı eylemlere dair haberdar olmadı ını beyan etmi se de veya bölge sorumlularının komutasında olan i ler diye ifade de bulunmu sa da örgütün yayın organlarına bakıldı ında gerek eylemlerin haberle tirilmesi gerekse eylemlerin üstlenildi i görülmü tür. Buda örgüt üst yönetiminin eylemlerden haberdar oldu unu ispatlamaktadır.

Örgüt içi ileti im sayesinde PKK militanlarına, moral yükseltici propagandist bir dille hitap etmi ve sürekli umut ve ba arı vaadi ile örgüte olan inancı güçlendirmeye ve bireysel direnci arttırmaya çalı mı tır. Bir teröristin yüz yüze çarpı malarda daha üstün oldu u söylemi ile korku e i inin kırılması ve daha a kın bir ruh hali ile çatı malara girilmesi hedeflenmi tir.

Örgüt ideolojisinin benimsetilmesinde PKK yazılı basını ve materyalleri etkin bir şekilde kullanmıştır. Nitekim PKK kamplarında eğitim müfredatına bakıldığında (Tablo 1) yer alan derslerden birinin de yayın organları üzerine yorumlar olduğu görülmektedir ki bu ders ile militanların dünyaya ile istenilen yönden irtibatlarının sağlanılmasına medyada yer alan örgüt eylemleri ve ideolojisi kritize edilerek örgütsel bilincin geliştirilmesine çalışılmıştır. PKK yayın organlarında Serxwebun, Trioj, Özgür Gündem ve Ülkede Özgür Gündem gibi yayın organları örgüt militanlarının moralini yükseltecek yayınlarla örgütsel tutumu ve bağlılığı güçlendirmeyi en önemli amaç olarak görmüştür.

PKK terör örgütü çok sayıda gazete ve dergi çıkararak kendini ifade etme, taban oluşturma, oluşturduğu tabanı elde tutuma ve eylemlere yöneltmede kullanmıştır. Terör örgütü devlete karşı gerçekleştirdiği terör eylemlerinin etkilerini medya aracılığı ile pekiştirme ve etki alanını genişletmiştir. Örgüt medyayı etkili bir silah olarak kullanmış ve geniş kitleleri manipüle ederek devlet karşıtı bir çizgiye çekmeye çalışmıştır. Çarpıtma haber ve yorumlarla devlet ve temsilcileri dümanlaştırılarak devletten psikolojik kopu sağlanmaya çalışılmıştır.

Terör örgütleri eylemlerini haberleştirerek geniş kitlelerin kendisini takip etmesini sağlamak ister. Medya mecraları sayesinde kendilerini daha güçlü gösterip izler kitle oluştururlar (Ünal,2012;139). Terör örgütleri gerçekleştirdikleri eylemlerin büyüklüğünden ziyade bıraktığı etki ile eylemlerini anlamlandırır. PKK terör örgütü bizzat kendi yayın organlarını kurarak gerçekleştirdiği haberlerle silahlı eylemler kadar ve hatta daha fazla etki oluşturmuştur. Medya aracılığı ile geniş izler kitle oluşturulan PKK her türlü dezenformasyon ve manipülasyonu gerçekleştirmek sureti ile devletin kurumlarını töhmet altında bırakmış ve itibarına kast etmiştir. Bu yönüyle medya mecraları terörize edilmiştir.

PKK terör örgütüncemokratik düzenin imkânları kullanılarak devlet sıkı tutulmaya çalışılmıştır. Demokratik düzenlerin toplumsal ve bireysel özgürlükleri garanti altına alma ve geliştirip koruma niteliğindeki suiistimal edilince demokratik düzen, niteliğini kaybetmiş olur. Demokratik sistemlerin temelinde hukuk belirleyicidir. Hukuk, toplumsal düzenin geliştirilmesi, sağlanması ve

korunması için devrededir. Devletlerin hukuk düzeni, toplumu tehdit eden unsurları bertaraf edecek tedbirleri içermelidir. Aksi halde demokratik toplumu ve düzeni koruyamayan hukuk, anlamını yitirir. Demokratik rejim, terör örgütlerinin basın-medya alanına ilişkin yasal düzenlemeleri kendi lehine kullanmasına fırsat vermeyecek şekilde düzenlemelidir. Bu haklar var ise doldurulmalı ve özgür haber alma garantisi edilerek yanlış haber ve manipülasyon engellenmelidir.

PKK terör örgütüne katılım yaş aralığına bakıldığında katılımın % 57'sinin 14-17 yaş aralığında olduğu (Özeren vd., 2011) görülmüştür. Bu yaş aralığındaki çocukları dikkate aldığımızda bu yaş aralığının siyasal bilincinin varlığından veya gelişkin olduğundan söz etmenin mümkün olmadığını söylenebilir. PKK terör örgütü, katılımı sağlanan bu çocukları yoğun bir eğitim ve etkin bir propandaya maruz bırakarak kendi gerçekliğini onların bireysel gerçekliğine dönüştürmektedir. Öcalan, mülki savunmalarında 17 yaş altı çocukları ailelerine gönderdiklerini söylemekte ancak gerek Diyarbakır annelerinin ifadeleri gerekse İçişleri Bakanlığı kayıtları bu ifadeleri doğrulamamaktadır. PKK'nın çocukları örgüt saflarına katarak silahlı çatışmaya sokması (aileler, zorla veya kandırılarak çocuklarının örgüte kaçırıldığını ileri sürmüşlerdir - Kimi kaçırılmalar davalara konu olmuştur - bu veriler ve Diyarbakır Annelerinin ifadeleri dikkate alındığında) - bilinçli tercihini göstermektedir.

Örgütsel bağlılık itaat, dâhil olma ve kimlik kazanma süreçleri olarak psikolojik ve bilişsel boyutu içermektedir (O'Reilly, 1991). Kiminin alternatif bir yaklaşımı ve düşüncesi yoksa propagandist iletişim çabaları karşısında birey savunmasız kalmaktadır (Schraman, 1971). PKK iletişim çabaları ile militanların psikolojik durumunu sürekli kontrol altında tuttuğu gibi bilişsel tutumun gelişmesini sağlayarak da örgütsel bağlılığın ve davranışın gelişmesine katkı sağlamaktadır. PKK'nın, özellikle etnik psikolojiyi kontrol etmek ve yönlendirmek ayrıca militanların zihin ve duygu dünyalarını ele geçirmek için etkin propaganda yaptı ve yapacak yazılı belgelerden anlaşılmaktadır. KCK Sözleşmesinde propaganda ve ajitasyon çabalarına ayrıcalık verilmesi istenmiştir. Öcalan'da, mülki savunmalarında yeni bir toplum ve demokratik devletin aile birliği ve beraberlik içinde olma amaçlanmalı demisi ve tarafların propandadan vaz geçmesinden söz etmiştir. Bu ifadeler,

aslında terör örgütünün günümüze kadar dü manla tırıcı bir dil kullanarak ayrı ma sa lamaya çalı tı ı ve propagandist bir üslup ile takipçilerini, militanlarını ve kamuoyunu dezenforme ve manipüle etti ini göstermektedir.

PKK terör örgütünün medya mecralarından yazılı basın ve di er yazılı ileti araçlarını kullanarak örgütsel etki alanını beslemi ve güçlü bir tabana oturmaya çalı mı tır. PKK terör örgütü, örgütsel ba lılı ın söylemsel in asında yazılı basını etkin bir propaganda aracı olarak de erlendirmi ve yazılı basını yapısal in asında ve bireysel yapılandırmada stratejik bir araca dönü türmü tür. Örgüt, yazılı basın aracılı ı ile örgütsel amaç ve hedefleri alenile tirilmi , amaç ve hedeflerin gerekçelerinin benimsenmesi için yazılı basın aracılı ı ile ajitasyonlarda bulunmu tur.

PKK terör örgütü yazılı basın aracılı ı ile amaç ve hedeflerine ula mak için izledi i yayın politikasında dezenformasyona ve ajitasyona dayalı dü manla tırıcı bir dil ile yeni ba tan tarihsel gerçekliklerden uzak bir tarih yazarlı ı ve okurlu u gerçekle tirmi tir. Tarih okur-yazarlı ında söylemlere bakıldı ında birçok tutarsızlık ve tarihi belgelere aykırı yakla ımlar sergilendi i görülmü tür. A a ilanan ve dü manla tırılan Türklük takdimi aynı yayın organları ve kitaplarda çeli kili ifadelerle yer almı tır. 1999 yılı mralı savunmalarında ise Kürt ve Türk toplumlarının birlikte olu turdu u tarihten bahsedilirken iki toplumun “etle tırnak gibi oldu u” Öcalan tarafından ifade edilmi tir. Çeli kilerle dolu tamamen kurgusal bir tarih tezi ileri süren örgüt yönetimi zaman zaman söylemlerini kendileri tekzip etmi tir.

PKK, örgütsel amaç ve hedefler do rultusunda Kürt toplumuna kendisinin imal etti i bir kıyafeti giydirmek sureti ile özgün kültür in a etmeye çalı mı ve bu özgün kültür ablonu ile toplumsal ayrı ma sa lanmaya çalı ılmı tır. Ulus devlet modellerini kötülerken iki ana eksene vurgu yapan Öcalan, kültürel ve siyasal milliyetçili i anti demokratik uygulamaların zemini olarak sunmu tur. Ancak özgün kültür in a etme adına geli tirilen dile bakıldı ında hata olarak gördü ü pozisyona kendisinin de dü tü ü görülmü tür.

PKK, örgütün birli ini ifade eden ve devamında kilit önemde oldu una inandı ı liderlik (önderlik kurumsal bir yapıyı ifade etmektedir) Öcalan'ın ahsında

kurumsallaştırılmıştır. Liderlik, örgütün ya da amirinin temel belirleyicisi olarak kültür dönüştürülmüştür. Bu kültür basın aracılığı ile sıklıkla ele alınmış ve etkin propaganda malzemesi olarak değerlendirilmiştir. Oluşturulan kültür ile örgüt militanları, örgütsel bağlılığın bir başka gerekçesine sahip olmuştur. Örgütsel bağlılığın oluşturulabilmesi için militanlarından örgüt öncesi kimliklerinin reddi istenerek örgütün kimlik gaspı yapılmıştır.

PKK terör örgütünün lider kadrosunun sosyal, siyasal ve ekonomik konulara ilişkin güncel görüşlerinin aktarımı basın aracılığı ile gerçekleştirilirken yerel ve dünyaya dair bir perspektif verilerek örgütün ufku, kapsayıcılığı, ideolojisi öğrenilmesi ve mevcut siyasal sistemlere alternatif olmaları imajı çizilmiştir.

PKK kendi açılımını ilke ve görüşlerini ortaya sunarken bu sunumu destekleyecek, kabullenecek zemini var edebilmek için dümanla tırıcı bir jargon geliştirmiş ve tezlerini bu dümanın "devlet varlığı" üzerine bina etmiştir. Dümanla tırma söylemlerini güçlü dayanaklara oturtmak isteyen PKK, sosyolojik ayrılmayı hedefleyen söylemleri sosyal ve tarihsel gerçeklikle ilgisi olmayan bir tasavvura dayandırmıştır.

PKK, tezlerini desteklemek için dümanla tırıcı devletin temel politikalarını eleştiri konusu yaparak devleti dümanla tırmasına gerekçeler sunmuştur. Temel ekonomik programları izahı mümkün olmayan bir yaklaşımla ele alması manipülasyona açıklık vermiştir. Devletin sosyal ve ekonomik programları eleştirilirken örgüt kendi içinde sürekli çelişkiye girmiştir.

Devletin terör olaylarına karşı geliştirdiği güvenlikçi tedbirler örgütçe eleştiri konusu yapılırken aslında amaçladığı bir hedefini örgüt takdim etmektedir. Nitekim iddeti tırmandırmanın topluma ve devleti leyle zarara vereceğini öngören örgüt, bu yolla devleti demokratik çizgiden uzaklaştırmayı hedeflemiştir. Gerçekleştirdiği hedefini devletin genel politikası olarak sunması propaganda çalışmalarının bir parçası olarak görülebilir.

PKK terör örgütü, kendini var edip dümanın resmini çizdikten sonra dümana ne yapılması gerektiği hükmünü vererek verdiği hükmün gereği olan eylemlerini sunması birkaç yönü ile ele alınabilir. Kendini üstün gösterip takipçilerine umut ablatmak, korku yayarak devleti, her kesimin hedefine

koymak, devleti a a ılayarak ve acziyet içinde göstererek otoritesini zayıflatmak, iç ve dış kamuoyunun desteğini sağlamaklamaktır. PKK örgüt eylemlerini bu mantıkla haberleştirir propaganda malzemesi olarak eylemleri haberleştirirken ajitasyona ve manipülasyona başvurmuştur.

PKK terör örgütü, kendi kayıplarını propaganda malzemesi olarak değerlendirir, dümanla tırmada, örgütsel motivasyonun sağlanmasında ve örgütsel bağlılığın geliştirilmesinde araçsallaştırır. Örgütsel kayıpların, nefret ve intikam duygularının beslenmesinde kullanılması devlet işeyletme araçları olarak mahkûm edilmeye çalışılmıştır.

PKK, örgüt tabanına sahip çıktı ve her alanda kitlenin hamisi olduğu imajını vermeye çalışmıştır. Bu sahiplenme bir güç gösterisi olduğu kadar örgütün çift yönlü bir aidiyeti gerçekleştirdiği imajını oluşturma olarak da değerlendirilebilir. PKK'nın, öldürülmüş teröristlerin ailelerine yönelik sosyal ve ekonomik programlar geliştirmesi bunun açık bir göstergesidir.

PKK'nın, örgütsel aidiyeti içinde bakıldığında kod isim kullanımının; kültürel boyutu, gizliliği ve örgütsel aidiyeti içerdiği görülmüştür. PKK kod isim kullanımının kimlik in a süreci ile değerlendirilmiştir. Örgütsel aidiyeti ve kimliği ifade eden kod isim, örgütsel kimliğin in a sürecinin olgunlaştırılmasını da göstermektedir.

PKK, örgütsel aidiyeti geliştirmek ve bağlılığı arttırmak için örgütçü kimliğini yücelten söylemler geliştirir ve bunu yazılı basın aracılığı ile sıklıkla yapılarak örgüte katılımı teşvik etmiştir. Öldürülen örgüt mensupları kahramanlaştırılıp rol model olarak lanse edilerek toplumsal kahramanlar oluşturulmaya çalışılmıştır. Örgütçü kimlik, yüceltilirken topluma verilen mesajda örgütün toplumsal taban aidiyeti geliştirilmeye çalışılmıştır. Bu yaklaşım aynı zamanda topluma örgütü sahiplenme çağrısıdır.

PKK, kendini var etme çalışmaları kapsamında yayabileceği bir sosyoloji tasarımını gerçekleştirmeye çalışmıştır. Bunun içinde geleneksel Kürt sosyal yapısını yeniden inşa etmeyi gerekli görmüştür. PKK, bu bağlamda geleneksel Kürt sosyal yapısının örgüsünü oluşturdukları kimlikleri de erlendirilerek ve yıkmak istemi ken (aile, kadın, aile yapısı gibi) kimini de (Kürt tarihi, din, eğitim, dil,

çevre, ekonomi gibi) yeniden yorumlamı ve kendi ideolojisinin perspektifine göre ele almı tır.

PKK, ya am atmosferini olu turmak için var etmeye çalı tı ı yeni Kürt sosyolojisinde feodaliteyi ve a ıretçili i yıkmayı hedeflemi tir. Çünkü bu yapıların PKK ideolojisinin toplumda yer etmesine engel olaca ını dü ün mü tür. Örgütçü bireyin in asında engel gördü ü bu yapıları ça dı ı ve sömürücü ajan yapılar olarak nitelerken bir çeli kisini de ortaya koymu tur. Nitekim KCK sözle mesinde grupsal hakların ve yapıların hukukunun korunmasından söz etmi tir. Topluluk hakları derken topluluk tanımına a ıretlerin alınmaması realitenin inkârı anlamına gelmektedir.

PKK kuruldu u günden günümüze slam dinine kar ı farklı tutum ve söylemler geli tirmi tir. İlk yıllarda Marksist çiziginin uzamı olarak dini sömürücü ve afyon olma nitelemesi ile ele alırken zamanla din bir realitedir denmi ve kabul görmü ancak sahiplenme anlamında bir kabul de ildir. Daha sonra bu realitenin gere i olarak PKK çatısı altında din alanına ili kin örgütlenmeler yapılmı ve dinin devrimci boyutu ve toplumsal i levleri ele alınarak kendilerini konumlandırı mlardır. Hatta öyle ki örgüt tarafından Kutlu Do um Haftasının kutlanması talimatı bile verilmi tir. (mralı Görü meleri, Pervin Buldan, Selahattin Demirta Öcalan görüşü mesi) Din örgütsel amaç ve hedeflerin gerçekleştirilmesinde araçsalla tırılmı tır.

PKK, Kürt toplumsal yapısını de i tirmede kadını koçba ı olarak kullanmaktadır. Geleneksel Kürt sosyal yapısında kadının konumunun ulusal gerili i temsil etti ini ileri süren PKK, kadının seküler toplumu var etmede de i imin ve dönü ümün öncüsü olarak konumlandırı mlı ve çok farklı ihtiyaçları kar ılayacak kadın örgütlenmeleri sa lamı tır. Geleneksel aile yapısının de er ve dü üncelerinin de i imi, a ıret yapısının yıkılması ve toplumsal yapının de i imi kadın üzerinden gerçekleştirilmek istenmektedir. Çünkü yıkılmak istenen yapılar, örgütçe engel olarak de erlendirilmi tir.

PKK, bir terör örgütü olmadı ını insan ve çevre duyarlılı ının varlı ını ispatlamak ve gerekse hegemonya kurmak istedi i co rafyaya aidiyeti temsil eden sahiplenmeyi ispatlamak için Marksist dü üncenin izdü ümlerini ta ıyan

ekolojik yaklaşımla çevre bilincini oluşturmaya çalışmaktadır. PKK, çevreyi ve insanı öncelikleyen bir örgüt olarak kendini lanse ederken tıpkı legal siyasi partiler gibi davranmış ve her konuya dair bir yaklaşımının ve fikrinin olduğunu ispatlamaya çalışmıştır.

PKK kurucu lideri tarafından ileri sürülmüş ve KONGRA-GEL tarafından kabul edilmiş 2005 tarihli KCK sözleşmesi metni aslında örgütün anayasası seviyesindedir. KCK sözleşmesi birçok yönüyle paralel devlet yapılanmasını teşvik etmektedir. Öcalan'ın emrâl savunmalarına uyumlu gibi görünen kısımları olmakla birlikte dikkatlice değerlendirildiğinde ise tam tersi bir pozisyonun varlığı görülmektedir. Demokratik toplum, demokratik toplum federasyonları ve konfederal yapılanma kendi hukuk rejimini oluşturmuş yapıları tanımlamaktadır. KCK sözleşmesinin devletsiz bir örgütlenme modeli olduğu söylenmekte hatta her ulusun devletle mücadelelerinin kaosa neden olacağı dahi ifade edilmiştir. Ulus devletlere karşı olunmadığı ileri sürülürken ulus devletin demokratikleşmesine vurgu yapılmıştır. Ancak KCK sözleşmesinin köy, kasaba ve mahalle örgütlenmeleri ile köy ve sokak örgütlenmesine bakıldığında ulus devletin hukukunun ihlali bahsetmek mümkün olmadığı gibi devlet içinde paralel bir örgütlenmenin tarif edildiği görülmektedir. Oluşturulan örgütlenmelerin kendi hukukunu ihlal etmesi çok açık bir şekilde ifade edilmiştir. Hukuku tanımayan bir ulus devlet veya başka bir niteliğe olan devletin devlet olma kabiliyetinin olmayacağı açıktır. KCK sözleşmesi kendi hukukunu ve yargı sistemini oluşturmuş karar alma mekanizmalarını tanımlayarak egemenliği bu yapılara tanıyan devletsiz toplumdaki bahsedilemeyeceği gibi ulus devletlerin içinde birlikte yaşamaya veya ulus devletin hukukunu tanımaktan bahsetmek büyük bir tutarsızlık olarak görülmektedir.

PKK, kuruluş öncesi ve kuruluşunu gerçekleştirdiği dönemde ileri sürdüğü ulusların kendi kaderini tayin hakkının devlet eksenli veya federasyon olarak ele alınmasının çözümsüzlüğüne besleyeceği görüşünde olduklarını KCK sözleşmesinin ön sözünde Öcalan vasıtasıyla ifade etmiştir. Yeni yaklaşım olarak da KCK sözleşmesi ile teorisini kemalere erdirdiği demokratik konfederalizm iddiasının bambaşka bir kaos doğurmaktan öte bir şey ifade etmediği açıktır. Nitekim buna delil olarak KCK sözleşmesinde savunma

alanları tanımlamasında yer alan savunma kuvvetleri ve öz savunma birlikleri düzenlemeleri gösterilebilir. Nitekim çukur ve barikat olaylarında YPS, varlık olarak kendini göstermiştir. Hatta bir dönem bu yapı belli formalar giyerek şehirlerde boy gösterisi yapmıştır. Devletin asayisi sağlamaya görevini üstlendiklerini ileri sürmüştür.

PKK, amaç ve hedeflerine ulaşmak için yazılı basın etkin bir şekilde kullanmıştır. Basın aracılığı ile devamını sağlayacak sosyal siyasal zemini güçlendirmeye çalışmıştır. Basın aracılığı ile konjonktürel gelişmeler dikkate alınarak mesaj iletimleri sağlanmıştır. Kendi basın aracılığı ile kitlesini ve izler kitleyi domine etmeye çalışmıştır ve bunda da kısmen başarılı olmuştur. Örgüt basını, kuruluş aşamasında ve sonraki süreçte örgüte dinamizm katmış ve görünürlülüğünü arttırmıştır.

PKK terör örgütünün gelişen koşullara uyum sağlamak için gösterdiği çabalar sonucu gerçekleştirdiği açılımlar, örgüt ideolojisi bakımında tutarsızlıklara yol açmıştır. Örgütte yaşanan söylem değişimleri örgütsel değişimi karşılamamıştır ve daha ziyade izler kitleyi ikna etmeye yönelik pozisyon alması ifade etmektedir.

Son süreçte PKK yeni gelişmelere uyum sağlamaya çalışırken uyguladığı politik eylemler ve hendek gibi, 6-7 Ekim olayları gibi eylemleri bakımından tabanı ve kimi diğer kesimlerce yüksek sesle eleştirilmeye başlanmıştır. Bu eleştiriler kapsamında örgütün karşı propagandası etkili kalmıştır. Diyarbakır anneleri olarak bilinen kadınların kaçırılması veya çıkarılması çocukların annelerinin ve ailelerinin farklı illerde HDP il örgütlerinin önünde gerçekleştirildiği oturma eylemleri örgütün propagandasını zora sokmuş ve buna karşın örgütün söylemleri karşı bulmamıştır. Örgütün siyasi kanadı bu eylemler kapsamında açmazla girmmiştir. Örgütün kayyum atamalarına karşı sivil itaatsizlik eylemlerine çağrılarını toplumsal karşı bulmamıştır.

ÖNERİLER:

1. PKK'nın propaganda ve dezenformasyonuna karşı güçlü ve koordineli çalışılan mekanizmalar geliştirilmelidir. Güvenlik birimleri, eğitim kurumları, din adamları, STK'lar ve iletişim kurumları uzun soluklu ve

- çok boyutlu, entegre ve güçlü politikalar geli tirerek geni bir etki alanı olu turmalı.
2. Örgütün Kürt diasporası üzerinde yürüttü ü propaganda çalı malarının etkilerini kırarak kar ı çalı malar ve örgütlenmeler gerçekte tirilmeli. Cumhurba kanlı ı leti im Ba kanlı ı ba ta olmak üzere YTB ve di er kurumlar etkin bir ekilde eyleme geçirilmeli.
 3. Kitle psikolojisi dikkate alınmalı ve PKK ile yapılan mücadelede kullanılan dile özen gösterilmelidir. Toplumsal ayrı maya ve kutupla maya yol açabilecek üsluptan kaçınılmalı. Dizi ve filmlerde terörist figürüne giydirilen kıyafetler sosyolojik ve kültürel ça rı ımlar içermemeli. Kültürel ö eler ve izler ta ıyan terörist kıyafetleri toplumsal kampla mada görsel hafızada yer etti inden film çekimlerinde detaylara dikkat edilmeli.
 4. PKK terör örgütünün siyasal hedefleri için arçasalla tırdı ı kültürel alana ili kin akademik çalı malar yürütülmeli ve devlet politikası olu turulmalıdır. Kültür politikaları kapsayıcı ve e itlik temelinde uygulanabilirli i içermelidir. Türkiye Cumhuriyeti Devletinin kültür politikaları bütün kaygıları giderecek zemine oturtulmalıdır. Bu bakımdan da kültür politikaları etnik temelli olu turulmayıp evrensel ve kapsayıcı bir dil ile yazılmalıdır. Toplumun tüm kesimlerinde e it vatandaşlık ve aidiyet duygusunu besleyecek psikolojik ve maddi ö elerin güçlendirilmesi gerekmektedir. Ayrı tırıcılık ve kayırmacılık olarak kabul edilen uygulama ve yakla ımların engellenmesine yönelik tedbirler ve düzenlemeler gerçekte tirilmelidir.
 5. Güvenlik anlamında sa lanan alan hâkimiyeti gibi sosyal ve kültürel alanda da devlet kurumları ve di er unsurlar alan hâkimiyeti sa lamaya yönelik çalı malar yürütmeli ve politikalar belirlemelidir. PKK'nın sahiplenerek kendine olu turdu u alanın daraltılması veya ortadan kaldırılması için alt kimliklerin kültürel ö elerinin desteklenmesi için politikalar üretilmelidir.
 6. Hangi gerekçe ile olursa olsun göç etmi Kürt kökenli vatandaşların göç ettikleri yerlere entegrasyonlarını sa layacak tedbirler geli tirilerek izlemeler gerçekte tirilmelidir. Bu ailelerin, PKK'nın propagandasına açık kalmamaları için tedbirler alınmalıdır.

7. PKK'nın siyasal bir sorun olmaktan çıkarılması için PKK'nın kullandığı ve istismar ettiği alanların tespit edilerek hukuk devleti anlayışı ile ele alınması gerekmektedir. Devletin sosyal ve ekonomik projelerinde terör örgütüne muhatap alınmamalıdır.
8. Devletin demokratik zemininin güçlendirilmesinde etnik ihtiyaç ve talepler demokratik toplum ve devletin aşınını gereği olarak dikkate alınmalıdır. Evrensel değerler ve tarihsel birikimi göz önüne alıp insanı öncelikleyen siyasal rejim ve hukuk düzeni gerçekleştirilmeli. Devlet, kapsayıcı politikalar geliştirilerek demokratik toplumsal düzenini güçlendirmeli ve terör örgütünün dayanaklarını çürütmeli.
9. PKK yaygın tehdit eylemleri ile oluşturduğu güvensizlik ortamının halkın güvenliğini sağlamakla yükümlü devletin bu görevini yerine getirmemesi izlenimini verilmeye çalışılmaktadır. Örgütün bu amacı iki boyutlu bir sonuca yol açmakta. Devleti zafiyet içinde, örgütü ise güçlü kılma etmeye yaramaktadır. Devlet, örgütün bu amacını engellemek için saha hâkimiyetini sorgulayacak zeminin doğmasını engelleyecek güvenlik tedbirlerini alarak örgütün sahadaki görünürliğini ortadan kaldırmalı ve varlığını etkin bir şekilde ortaya koymalıdır.
10. Güvenlikçi tedbirler ve diğer tedbirler birlikte işletilmeli terörle mücadele edilirken terörizmle de mücadele edilmelidir. Terörü besleyen bağlaşıklar ele alınmalı ve çözüm önerileri geliştirilmelidir. Terörizmle mücadele toplumsal güven ve inancı perçinleyen yaklaşımlar içermelidir.

Araştırmacılara:

- PKK eğitim kamplarında uygulanan eğitim müfredatının örgüt elemanlarına etkileri üzerine çalışılabilir.
- Örgüt militanlarının psikolojilerine yönelik çalışmalar yapılabilir.
- PKK militanlarında kimlik çatışması veya kimlik yitimi ele alınabilir.
- PKK terör örgütü sosyal mühendislik bağlamında çalışılabilir.
-

KAYNAKÇA

- Abeles, M. (2011). *Devletin Antropolojisi* (Çev: Nazlı Ökten), Ankara: Dipnot Yayınları.
- Acar, Ü. (2012). *A'dan Z'ye Terörizm*, Ankara: Kripto Yayın Basım.
- Acar, Ü.ve Urhal, Ö. (2007). *Devlet Güvenlik stihbarat Terörizm*, Ankara: Adalet Yayınevi.
- Acun, C. (2014). *Neo El-Kaide: Irak Ve am slam Devleti (I D) Ankara: Seta Perspektif.*
- Ak, M. (2017). "Örgütsel Ba lılı nın Örgütsel Etkililik Üzerinde Etkisi: Bir De erlendirme" *Anadolu Kültür Ara tırmaları Derne i* 2017,1(3) 27-42).
- Akyol, M. (2006). *Kürt Sorununu Yeniden Dü ünme*, stanbul: Do an Kitap Yayınları.
- Akyol, T. (2011). KCK Nedir? *Hürriyet Gazetesi*. 21/ Ekim/ 2011.
<https://www.hurriyet.com.tr/kck-nedir-19043893> eri im,2020
- Alganer, Ç. Ü. (2000). *Örgütlerin Kurulu Dönemlerinde Örgüt Kültürü Olu turmaları Sırasında Kar ıla tıkları Sorunlar* Yayınlanmamı Yüksek Lisans Tezi, Ankara: Ankara Ün. Sos. Bilimler Enst.
- Alkan, N. (2007). *Söz Bitmeden Terörle Mücadelede Önleme Stratejileri*, Ankara: USAK Yayınları.
- Alkan, N. (2012). *PKK'da Semboller Aktörler Kadınlar*, stanbul: Karakutu Yayınları.
- Althusser, L. (1994). *deoloji ve Devletin deolojik Aygıtları*, stanbul: leti im Yayınları.
- Amy, Z., (2018). Sicarii: Birinci Yüzyıl Teröristleri <https://www.thoughtco.com/sicarii-first-century-terrorist-32-09152> eri im: 26/12/2018.
- Anonim, (1982). *Kürdistan Ulusal Kurtulu problemi ve Çözüm Yolu*,

- Kürdistan Ulusal Kurtuluş Cephesi- Program Taslağı, Köln/Almanya:
We anen Sexwebun Yayınları.
- Arony, Z. (2018). The Return of Sunni Foreign Fighters in Iraq Washington
Institute 18/12/2018, Washington.
- Asaf, H. (1990). *Ortado u'da Devlet ve Terör*, İstanbul: Pınar Yayınları.
- Aslan, R. (2014). *Zelot Nasralı sa'nın hayatı ve Dönemi* İstanbul: Okyanus
Yayınları.
- Atay, K. (2001). *Okul Kültürü Kuramdan Uygulamaya Eğitim Yönetimi*,
Ankara: Pegem Yayınları.
- Awan, N. A. (2017). "Bölgesel Gelişmeler Değerlendirmesi Terör Örgütlerinin
Sosyal Medya Kullanımı: D Örneği". Ankara: 2017 Şubat No 59
ORSAM
- Badinter, E. (1992). *Bir Ötekidir Kadınla Erkek Arasındaki İlişkiler ya da
Androjin Devrim*, (Çev. .Tekeli), İstanbul: Alfa Yayınları.
- Bacı, Z., (2013) "Çalışanların Örgütsel Adalet Algılarının Örgütsel Bağlılık
Üzerindeki Etkisi: Tekstil Sektöründe Bir İnceleme", *Uluslararası
Yönetim İktisat Ve İletme Dergisi*, cilt. 9 sayı19, ss.164-168.
- Bakan, ., (2011). *Örgütsel Stratejilerin Temeli Örgütsel Bağlılık Kavram,
Kuram, Sebep ve Sonuçlar*, Ankara: Gazi Kitapevi.
- Bakradze, ., (2007). *Terörizm ve Güvenlik Sorunları Yayınlanmamı Yüksek
Lisans Tezi*, Ankara: Ankara Ün. Sos. Bilimler Enstitüsü.
- Bal, H., (2013). *İletişim Sosyolojisi Sosyal İletişim*, Kitle İletişimi Elektronik
İletişim, Ankara: Sentez Yayıncılık.
- Baran, S. J. ve Davis, D. C., (2012). *Mass Communication Theory:
Foundations, Ferment and Future*, 6. Baskı Boston: Wadsworth.
- Başaran, .E. (1991). *Örgütsel Davranış*, Ankara: Gül Yayınevi.
- Başaran, .E. (1997). *Yönetimde İnsan İlişkileri Yönetimsel Davranış*. (12 Baskı)

Ankara: Gül Yayın Evi.

Bayık, C., (2005). “İkinci Dünya Savaşı” Güneş’in Sofrasında II, (Der.G. Aksu), İstanbul: Berdan Yayıncılık.

Baykal, Metehan (1997). *Terörizm Dün-Bugün –Yarın* İstanbul: Yeni Form Dergisi Mart Sayısı.

Becerikli, S. Y. (1999). “Örgüt Kültürü Oluşumunda Örgütçü İletiminin Rolü” Yüksek Lisans Tezi Ankara: Ankara Ün. Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Bernard, C. (1994) *The Function of Executive* Cambridge: Harvard University Press.

Bilgiç, M. S. (2014). “PKK/KCK’nın Stratejisi, Taktikleri ve Taktik Düzeyde Etnik Terörle Mücadele”, *Bilge Strateji*, cilt 6, sayı 10, 2014

Bizim Kadınlarımız, Yaşadığımız Vatan Dergisi, 2001. Sayı 88.

Blau, G. J. & Boal, K. M. (1987) “Conceptualizing How Job Involvement And Organizational Commitment Affect Turnover And Absenteeism” *Academy of Management Review*, Ss.288-300

Bozkurt, Ö.& İrfan Y., (2013). “Akademisyenlerin Örgütsel Bağlılık Düzeylerini Belirlemeye Yönelik Bir Araştırma” *Yönetim Bilimleri Dergisi* Cilt.11, s. 22, ss, 121-139

Bozkurt, Z. A., (1992). *Kitle İletim Araçları ve Terör*, İstanbul: Kamer Yayınları.

BSTS/ Felsefe Terimler Sözlüğü 1975.

Buldan, N.,(2004) *PKK’da Kadın Olmak*, Doz Yayınları, İstanbul.

Buluç, B., (1998). “Bilgi Çağı ve Örgütsel Liderlik”, *Ankara: Yeni Türkiye Dergisi*, 4 yıl S.20, ss. 1205-1213.

Burke, J.,(2003), *El Qaeda Casting a Shadow of Terror* I.B. Tauris SrCo Ltd,2003

Candansayar, S., (2002) *Terörizm ve Psikiyatri*, 2002 Ayraç Yayınları, Ankara.

Carnoy, M., (2015). *Devlet ve Siyaset Teorisi*, (Çev. Simten Co ar vd.) Ankara: Dip Not Yayınları.

Ca ın, M. H., (2008). *Uluslararası Terörizm*, Ankara: Nobel Yayınları.

Chomsky, N., (1988) Culture of Terrorism, Los Angeles Times 28 May.

Clastres, P., 1990). *Devlete Kar ı Toplum*,(Çev. Nedim Demirta), stanbul: Ayrıntı Yayınlar.

Crenshaw, M., (1986) "The Subjektive Reality Of The Terrorist: deological And Psychological Factors n Terrorism, New York.

Cücelo lu, D., (1991) *nsan Ve Davranı* , stanbul: Remzi Kitapevi.

Çayan, M., (1995). *Toplu Yazılar*, stanbul: Özgürlük Yayınları.

Çebi, M. S., (1996) "Medyada Haber Seçiminin Teorik Boyutları", Bilig Dergisi 1996;3.

Çelik, V., (2000). *Okul Kültürü ve Yönetimi*, Ankara: Pegem Yayıncılık.

Çereci, S., (1996). *Televizyonun Sosyolojik Boyutu*, stanbul: üle Yayınları.

Çetin, Ö. M., (2004). *Örgüt Kültürü ve Örgütsel Ba lılık*, Ankara: Nobel Yayınları.

Çiçek N., Dünden Bugüne Irak am slam Devleti (D). Timeturk; <http://www.timeturk.com/tr/dunden/bugune-irak-sam-islam-devleti.isid.html> eri im21/12/2018.

Çiçek, N., <https://www.timeturk.com/tr/2009/12/25/kck-ya-gelene-kadar-pkk.html>

Dabiq 2014, S.11

Della P. D., (1992) Political Socializationin left-Wing underground

Organizations: Biographhies of italian and German Militants, social Movements and Violence: Participations in underground Organizations Ed: D. Della Port, Connecticut: Jai Press, GreenwichPp: 120-138. 1992.

Demirkıran, S., (2008). *Ürperten tiraflar*, stanbul: Bilge Karınca Yayınları.

DGM Ankara Cumhuriyet Ba Savcılı ının Abdullah Öcalan Hakkında Hazırladı ı ddianame, Yıl 1999.

Dinçer, Ö. (1992). *Stratejik Yönetim Ve letme Politikası*, stanbul: Alfa

Yayınları.

- Doğan, S., (1997) “ *nsan Kaynakları Potansiyelini Arttırmada İletmeleri Etkinli e Götüren Yol Örgüt Kültürü*” Ankara: Amme daresi Dergisi 1997 s.30.
- Dolunay, ., Sezgin, E., Elif E., (2016). “İ D Küresel Terör Örgütü”, Elazı : Fırat Ün. Sos. Bil. Dergisi The Journal Of nternational Sicial Science C. 26 Sayı 2 ss. 277-292.
- Dökmen, Ü., (1994). *leti im Çatı maları Ve Empati*, stanbul: Sistem Yayıncılık.
- Dönmezer, S.,. (1980). “Milletler Arası Tedhi çilik” stanbul: stanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Mecmuası, CXLIV,s.1-4.
- Dönmezer, S., (1994). *Toplumbilim*, stanbul: Beta Yayınları.
- Duman, B., Irak slam Devleti ve El Nusra Cephesi Birle iyor mu? Ortado u Stratejik Ara tırmalar Merkezi [http// www.Orsam.org.tr.tr/yazıyigoster.aspx?ID=4407](http://www.Orsam.org.tr.tr/yazıyigoster.aspx?ID=4407) eri im: 2019.
- Eren ,E., (2000). *Örgütsel Davranı ve Yönetim Psikolojisi*, stanbul: Beta Yayınları.
- Etezoni, A. (1964) *Modern Organizations* New York: Printico- Hall
- Friedland, F. E., (2015) *The slamic State Clorion Projcet*.
- Gezik, E. (2003) *eref Kimlik ve Cinayet*, Ankara:Kalan yayınları.
- Güçlü, N., (2003) “Örgüt Kültürü”, [Journals.Manas.edu.kg/mjsr/oldarchives/vo/03 issue 06 2003/295 pdf](http://Journals.Manas.edu.kg/mjsr/oldarchives/vo/03%20issue%2006%202003/295.pdf) eri im 08/01/2019.
- Güner, A. ve Kılıç, A. (1996) “Terör Sivas'ta Çıkı rıyor” *Aksiyon Dergisi* 20/10/1996 stanbul.
- Güngör, E., (1997). *Dünden Bugünden Tarih – Kültür - Milliyetçilik*, stanbul: Ötüken Yayınları.
- Gürsel, . E., *Kürtçülük Gerçe i*, Kömen Yayınları 1977, Ankara.

Gürta , A., (2000). *Atatürk ve Din E itimi*, Ankara: Diyanet İleri Ba kanlı ı Yayınları.

Güzel, C., (2002) "Korkunun Korkusu Terörizm" Silinen Yüzler Kar ısında Terör, Ayraç Yayınları, Ankara.

Hoffer, E., (1980) *Kesin nançlılar Kitle Hareketlerini Anatomisi*, (Çev. Erkil Günur) stnabul: Yüksel Matbaası.

Holmes, O. R., (2014) Al Qaeda Breaks Link With Syrian Militant Group ISIL Reuters . Eri im 12.12.2018

http://arsiv.sabah.com.tr/ozel/gap50/dosya_106.html, eri im, 2020.

<http://www.gazetevatan.com/pkk-guneydogu-da-mahkeme-kurdu--691455-gundem/> eri im,2020,

<http://www.haber7.com/siyaset/haber/2972316-belediye-pkk-kampina-dondu> Eri im 08/05/2020

<http://wikipedia.wiki/Thugge> 06.12.2018 eri im

<https://diplomatikstrateji.com/Afrika-Kitasında-Terör-ve-terörizm> 07.12.2018 eri im.

<https://muttakilik.com/dusunca/bilim-teknoloji-ve-bilisim/simbiyotik-iliski-mutualizm/> eri im, 2019.

<https://setav.org/assets/uploads/2019/10/A2961.pdf>, eri im,2020, PKK'nın Orman Sabotajları Raporu

<https://tarihbilgi.org/propaganda-nedir-2> eri im21.11.2018

<https://www.ahaber.com.tr/gundem/2019/12/24/karadenizdeki-orman-yanginlarini-pkk-ustlendi>, eri im, 2020.

<https://www.amerikaninsesi.com/a/pkk-mezarligina-operasyon-ve-catisma/3001474.html> ,eri im,2020

<https://www.britanica.com/place/united-states/the-united-states-entres-the-great-war> ref613051

<https://www.britanica.com/topic/ku-klux-klan> eri im 27/12/2018.

<https://www.haberler.com/agri-da-pkk-adina-sozde-mahkeme-kuran-5-kisi-7155713-haberi/> eri im,2020

<https://www.hurriyet.com.tr/gundem/pkkn-in-sozde-mahkemesini-kurdugu-yerde-flas-gelisme-40942061>, er im, 2020,

<https://www.hurriyet.com.tr/gundem/teror-orgutu-pkk-kcknin-yangin-yalani-curutuldu-41417936>, eri im, 2020

<https://www.sabah.com.tr/gundem/2019/08/06/pkk-diyarbakir-belediyesini-karargahina-cevirdi> eri im, 06/08/2019)

<https://www.takvim.com.tr/guncel/2019/08/05/hdpli-baskan-selcuk-mizrakli-belediyeyi-pkk-kampina-cevirdi> er im 08/04/2020.

<https://www.theguardian.com/wold/2007/may/01/iraq.alqaida>
eri im:22/12/2018.

<https://www.timeturk.com/beyaz-toroslar-kurtler-icin-ne-ifade-ediyor/haber-31905>

<https://www.washingtoninstitute.org/policy-analysis/view/thereturn-of-sunni-foreignfighters-in-iraq> eri im 2018.

İ lk, M., (2005), *Kitle İ leti im Teorilerine Giri* Konya: E itim Kitap Evi.

Ka itçba ı, Ç., (1982) *nsan ve nsanlar*, stanbul: Beta yayınları.

Kahya, Y., Özerkmen, N., (2007) *Bir Gulyabani, Organize Suç*

Örgütleri(Mafya) Ankara: Adalet Yayınevi.

Kaplan, E., (2006), *Concilon Relations: www.cfr.orghttp://wwwcfr.org.iraq/abu-hamza-al-muhajir-zarqawismysterias-sccessor-abu-ayup-al-masri/p10894*
eri im22/12/2018.

Karasu, M., (1999) "Biz Susarsak Dünya Susar Biz Susarsak Kürtlük Biter"

Almanya: Serxwebun, ubat, 1999.

Kartarı, A., (2017) *Nitel Dü ünçe Ve Etnografi: Etnografik Yönteme Dü ünşel*

Bir Yakla ım, Ankara: Hacettepe Üniversitesi İ leti im Fakültesi

Çalı maları Dergisi 207-220

Kaya, O., (2007); *Örgütsel Ba ılılık: Emniyet Genel Müdürlü ü Merkez*

Biriminde Bir Uygulama Yayınlanmamı Yük Lisans Tezi Ankara: Gazi

Ün. E itim Bilimleri Büro Yönetimi E itimi Anabilim Dalı.

Kell H. J. & Motowidlo S. J. (2012) *Deconstructing Organizational Commitent:*

Associations Among ts Affective And Cognitive Components

Personality Antecedents And Behavioral Outcomes Journal Of Applied

Social Psychology, s. 213-251

- K H, (1994) Kürdistan İslami Hareket Tüzüğü.
- Kozlu, C. (1986) ; *Kurumsal Kültür*, İstanbul: Defne Yayıncılık ve Tanıtım.
- Kuçuradi, ., (1983); *İnsan Haklarından Devlet Kavramına*, Ankara: Türk Derneği Yayınları.
- Kutlay, N., (2013) *Kürtlerde Değişim ve Milliyetçilik*, Ankara: Dipnot Yayınları.
- Kutschera, C., (1994) Mad Dreams of Independence; The Kurds of Turkey and The PKK Middle East Report, Temmuz- Ağustos -1994.
- Kuyaksil, A., (2000) "Uluslararası Sistem ve Terör" I. Milletler Arası Doğu ve Güneydoğu Anadolu'da Güvenlik ve Huzur Sempozyumu 27-28-29 Mart 2000, Elazığ.
- Kürdistan Devriminin Yolu- Manifestosu Yayın yılı 1977.
- Laub, Z & Masters, J. (14 Haziran, 2014) İslamicstate in Iraq And Greater Syria Council On Foreign Relations: <http://www.cfr.org/iraq/islamic-state-iraq-greater-syria/p14811> erişim: 22/12/2018. New York.
- Lerner, D., (1958) The Passing of Traditional Society: Modernizing the Middle East, Free Press, New York.
- Lewis, B., (2009) *Alamut Kalesi ve Hasan Sabbah*, (Çev. Müberra Günay) İstanbul: Nokta Kitap.
- Lippmann, W., (1992) Public Opinion, The Macmillan Company, New York
- Lister, C., Profiling The İslami State Report No:13 Washington The Brookings Doha Center Analysis Paper situation. [www. Brookings. edu/doha](http://www.Brookings.edu/doha). Erişim: 12.12.2018.
- Long, O., David, (1990) *The Anatomy of Terrorism*, New York: The Free Press.
- M.C. Luhan, M. (1964), *Understanding Media, The Extensions of Man*, New York: Mc Graw Hill Book Company.
- March, J. G. & Simon, J. F.(1958). *Organizations*. New York: John Wiley.

- Marcus, A., (2009) *Kan ve nanç – PKK ve Kürt Hareketi*, (Çev. Ayten Marcus Alkan) stanbul: leti im Yayınları.
- Mardin, ., (1992) *deoloji*, stanbul: leti im Yayınları.
- Marighella, C., (1992) *ehir Gerillası El Kitabı* (Çev. Ahmet Koçtu) stanbul: I ik Yayınları.
- McQuail, D. ve Windahl, S., (1997) *Kitle leti im Modelleri*, (Çev. Konca Yumlu), Ankara: mge Yayınları.
- Meyer, j. P. ve Allen, N. J. A (1991) Three- Component Conceptualization of organizational commitment. *Human Resource Management Review*, 1991, 1(1), 61-89.
- Mutlu, E., (1994), *leti im Sözlü ü*, Ankara: Ark Yayınları.
- Nelson D. L. & Campell J. Q. (1997), *Organizational Behavior* new York: West Publishing Company.
- O'Reilly, C., (1991) "Socialization and Organizational Culture" (Der. Barry M.Staw) *Psychological Dimension of Organizational Behaviour* New York: McMillan Publishing Mopany .
- Odaba ı, Y. (2012), *Tüketici Davranı ları*, Eski ehir: Anadolu Üniversitesi Yayınları.
- Ojalwo, D., (14 Ekim 2015) stanbul: alom Gazetesi.
- Oruka, H., Odera, (1982). "Yasal Terörizm Ve nsan Hakları", nsan Haklarının Felsefi Temelleri, (Çev. Tüten An) Ankara: Ayraç Yayınları.
- Ozankaya, Ö. (1999), *Toplumbilim*. stanbul: Cem Yayınevi.
- Öcalan A. Sorgu Zaptı.
- Öcalan, A ve Küçük, Y. (1993a). *Kürt Bahçesinde Sözle i*. Ankara: Ba ak Yayınları.
- Öcalan, A., (1978/1984), *Kürdistan Devriminin Yolu* (manifesto), Köln/Almanya: We anen Serxwebun Yayınları.

- Öcalan, A. (1982). *KUKPÇY, Kürdistan Ulusal Kurtulu Problemi ve Çözüm Yolu*. Köln/Almanya: We anen Serxwebun Yayınları.
- Öcalan, A. (1983). *Avrupa Sosyal Demokrasisine Ça rı*.
- Öcalan, A. (1991a). *Din Sorununa Devrimci Yakla ım*, stanbul: Melsa Yayınları.
- Öcalan, A. (1991b). *Aile Ve Kabilecili in Tarihsel Geli imi*. Almanya: We anen Serxwebun Yayınları.
- Öcalan, A. (1992a). *Seçme Yazılar Cilt I*, stanbul: Melsa Yayınları.
- Öcalan, A. (1992b). *Kadın ve Aile Sorunu*, (Der. S. Erdem), stanbul: Melsa Yayınları.
- Öcalan, A. (1992c) *Kürdistan'da Ki ilik Sorunu*. stanbul: Melsa Yayınları.
- Öcalan, A. (1992d). *Sosyalizm Ve Devrimin Sorunları*. stanbul: Melsa Yayınları.
- Öcalan, A. (1993b) *Seçme Yazılar, Cilt II*. stanbul: Zagros Yayınları.
- Öcalan, A. (1993c) *Politik Rapor IV. Kongresinde Sunulan Rapor*. stanbul: Zagros Yayınları.
- Öcalan, A. (1993d). *Politik Rapor*. stanbul: Aydınlar Matbaası.
- Öcalan, A. (1993e). *birlikçi hanet ve Devrimci Direni* . stanbul: Zagros Yayınları.
- Öcalan, A. (1993f). *Kürdistan Yurtseverli i Ve Ulusal Kurtulu Cephesi*. stanbul: Zagros Yayınları.
- Öcalan, A. (1993g). *Tasfiyecili in Tasfiyesi*. stanbul: Zagros Yayınları.
- Öcalan, A. (1993). *Kürdistan Devriminin Yolu*. Köln/Almanya: We anen Serxwebun 24.
- Öcalan, A. (1995). *Dirili Tamamlandı Sıra Kurtulu ta*. (Röportaj Ertu rul Kürkçü, Ragıp Duran), stanbul: Güne Ülkesi Yayıncılık.
- Öcalan, A. (1995). *PKK 5. Kongresine sunulan Politik Rapor*, stanbul: Güne

Ülkesi Yayıncılık.

Öcalan, A. (1999). *Kürt A kı*, stanbul: Aram Yayınları.

Öcalan, A. (2007). *deolojik Kimlik (Savunmalar), Abdullah Öcalan Sosyal Bilimler Akademisi Yayınları*. stanbul: Ronahi Yayınları.

Öcalan, A. (2013). *Demokratik Kurtulu ve Özgür Ya amı n a (mralı Notları)*, Eri ime açılma tarihi 2016

Öcalan, A. (2014) *Kürt Sorunu Demokratik Ulus Çözümü*, stanbul: Asrın Yayıncılık.

Öcalan, A. (2019) *Bir Halkı Savunmak* Rojaciwan.com E-Kitap Yayınları eri im, 2019.

Önderlik Çözömlmeleri, (Mart 1990) Bizim Kalkı ımız Halkların Dostlu udur. Serxwebun Dergisi, s.95.

Önderlik Çözömlmeleri, (Mayıs 1990). Parti Önderli inin 2. Ulusal Konferansı Konu maları, Serxwebun Dergisi, s. 95.

Örücü, E. & Sezen K.; "Örgütsel Ba lılık Üzerine Bir Alan Çalı ması", Ankara: Uluslararası Yönetim Ve letme Dergisi C.10, S. 22, 2014.

Özalp, E & Kirel, Ç. (2000). *Örgütsel Davranı* , Eski ehir: Anadolu Ün letme Fakültesi Ders Kitabı Yayın No 11.

Özcan, A., (2014) "Jin mecmuasında Kürtlerin Men ei ve Tarihine Dair Görü ler"*Tarihte Türkler ve Kürtler Sempozyumu Bildirileri*, Ankara, Türk tarih Kurumu Yayınları.

Özcan, U. H., (2012) Birey-Örgüt De erleri Arasındaki Uyumun Örgütle Özde le me le li kisi, *Türk Psikoloji Yazıları*, Haziran, 2012, 15(29), 25-39. stanbul: Marmara Ün Yayınları.

Özçetin, B. (2015). *Kitle leti im Kuramları, Kavramlar Okullar Modeller*, stanbul: ilet i m yayınları.

Özer, A., Kabuk Devlet ve I D Fatma Ta demir (Ed.) Suriye: "Çatı ma ve Uluslar arası Hukuk çinde" Nobel Yayınları 2016, Ankara.

- Özeren, S., Sözer, M. A., Başıbüyük, O., Bireylerin Terör Örgütlerine Katılmasına Etki Eden Faktörler Üzerine Bir Alan Çalışması: PKK/KCK Örneği. Ankara; Polis Akademisi Yayınları.
- Öztürk, M. (2016). *Bilimname: İddet Kuran, Yorum ve İddet Meselesi*, Düzenleme Platformu, XXXII,
- Partiya Karkeren Kürdistan Programı, Kürdistan Devriminin özellikleri, 1977.
- Partiya Karkeren Kürdistan Tüzüğü, 1978.
- Perinçek, D. (1990). *Abdullah Öcalan ile Görüşme*, İstanbul: Kaynak Yayınları.
- Pirim, O. ve Örtülü, S. (2000). *Ömerli Köyünden İmralı'ya PKK'nın 20 Yıllık Öyküsü*, İstanbul: Boyut Kitapları.
- PKK Kurulu Bildirgesi.
- PKK Program ve Tüzüğü.
- Russel, B., (2017), *ktidar*, (Çev: Mete Ergin), İstanbul: Cem Yayın Evi.
- Sabuncuoğlu, Z. ve Tüz, M. (1997). *Örgütsel Psikoloji*, Bursa: Alfa Aktüel Kitapevi.
- Sadoğlu, H. (2003). *Türkiye'de Ulusçuluk ve Dil politikaları*, İstanbul: İstanbul Bilgi Üniversitesi yayınları.
- Saray, M., (2014) "Anadolu Coğrafyasına Türkler ve Kürtler Ne Zaman Geldiler?" *Tarihte Türkler ve Kürtler Sempozyumu Bildirileri*, Ankara: Türk Tarih Kurumu Yayınları.
- Sayılgan, A. (1975). *Ansiklopedik Marksist Sözlük*, Ankara: Mars Matbaası.
- Schein, E. H., *Örgüt Psikolojisi*, Çev. Mustafa Tosun, TODA E Yayınları, 1978, Ankara.
- Schramm, W. (1971). "The Nature of Communication Between Humans" *The Process and Effects of Mass Communication*, Chivago: University of Illinois press, s. 3-55.
- Semeline, J. (2011). *Arındırma Ve Yok Etme Katliam Ve Soykırımın Siyasi*

- Kullanımları*, (Çev. Melike I ık Durmaz), stanbul: leti im Yayınları.
- Semiz, B. (2013). *PKK ve KCK'nın Din Stratejisi deoloji-Algı- Çatı ma*, stanbul: Karakutu Yayınları.
- Shaw, E.D. (1986). Political Terrorists: Dangers of Diagnosis and An Alternative To The Psychopathology Model, *International Journal of Law and Psychiartry*, 8(3), 359-368.
- Sı rı, Ü. (2018). *Nitel Ara tırma Yöntemleri*, stanbul: Beta Yayınları.
- Sor Isıl? The Debate Over What To Callıraq's Terror Group Washington Post: <https://www.washingtonpost.com/news/war/dview/wp/2014/06/18isis-orisil-thedebate-over-what-to-call-iraqs-terror-group> Eri im:22/12/2018
- Stoletov, V.N., Kon, ., S., Zamo in ve Di erleri. (1979). *Toplum ve Gençlik*, (Çev. ükrü Kele), stanbul: Konuk Yayınları.
- ahzad, S. S., (2014). *El Kaide ve Taliban çinde Bin Laden ve 9/11'in Ötesinde*, stanbul: Küresel Kitap.
- ehirli, Atilla. (2000). *Türkiye'de Bölücü Terör Hareketleri*, stanbul: Burak Yayınları.
- im ek, ., Akgemici, T., ve Çelik, A. (2001). *Davranı Bilimlerine Giri ve Örgütlerde Davranı*, Ankara: Nobel Yayıncılık.
- i man, M. (1994). *Örgüt Kültürü*, Eski ehir: Eski ehir Anadolu Üniversitesi Basımevi.
- Tan, A. (2011). *Kürt Sorunu*, stanbul: Tima Yayınları.
- Ta , H. (1995). "Yaratıcı Örgüt Kültürü ve Yönetim" Malatya: Malatya nönü Ün. Yayınlanmamı Bilim Uzmanlık Tezi.
- Tekinalp, ., Uzun, R. (2009). *leti im Ara tırmaları Ve Kuramları*, stanbul: Beta Yayınları.
- Terzi, A. R. (2000). *Örgüt Kültürü*, Ankara: Nobel Yayınları.
- Timurcanaydın, Ö. Ö., Yasemin A., Ömür S. (1997). "Verimlilik Kongresi Bildirileri Örgütsel Ba lılı ın Neden ve Sonuçlarına li kin Bir Model Analizi" 14-16 Mayıs Sayfa: 490-503, Ankara: Milli Prodüktivite

Yayınları.

Titrek, O., Bayrakçı, M., Zafer, D. (2009). “Ö retmenlerin Örgütsel Vatanda ık Davranı larına li kin Görü leri” Akademik Bakı Uluslararası Hakemli Sosyal Bilimler Dergisi E-Dergisi, 17.

Tran, M. (2007). Al Qaida in raq Leader Belived dead The Guardian

Türko lu, E. (2017). “Küresel Bir Terör Örgütü Olarak I D'in Dijital Dergi Kullanımı: Konstantiniye Üzerine Bir nceleme”, Kayseri: Erciyes leti im Dergisi, Cilt:5 Sayı:1.

UN Al Qaida Sanctions List 2014. List of individuals entities and others groups united nations: <http://www.un.org/sc/committees/1267/1267htm>. Eri im:21/12/2018.

Unutkan, G. A. (1995). *letmelerin Yönetim Ve Örgüt Kültürü*, Ankara: Türkmen Kitapevi.

Ünal, A. (1988). Örgütsel Davranı stanbul: Ofset Basım Yayım.

Ünder, H. (Mart 2000). “Atatürk ve Kadınların Askerli i” *Tarih ve Toplum Dergisi*, Cilt:33, Sayı195.

Vuuren,M.V.,De Jong, M.D.T., Seydel, E.R., “Direct and Indirect Effects of Supervisor Communication on Organizational Commitment”. *Corprate Comminication: An International journal*, 12(2): 116-128^

Wardenburg, J. (2004). “Din Bilimlerinin Tarihçesi” (Çev. Ramazan Adıbelli) *Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, sayı 16, s.281-295.

Wilkinson, P. (1977a). *Terrorism And Liberal State*, Londra: (çev. Talip Kabadayı) The Macmillan Press Ltd.

Wilkinson, P. (1977b) *Political Terrorism* Londra: The Macmillan Press.

Wilkinson, P. (2002) “Terör Ve Terörizm; Kavramlar Özellikler ve Tipoloji” *Silinen Yüzler Kar ısında Terör*, (Der. Cemal Güzel), Ankara: Ayraç yayınları.

www.kritikanalitik.global/doan/formasyon 30.11.2018 eri im.

www.salom.com.tr.arsiv. 06.12.2018 eri im.

www.tdk.gov.tr. 30.11.2018 eri im.

Yıldırım, A., im ek, H. (2016). *Sosyal Bilimlerde Nitel Ara tırma Yöntemleri*,
Ankara: Seçkin Yayınları.

Yonah, A., (1987). "Terrörism Threats And Trends" *Conflicit Terrörism Cilt 10*,
sayı 3, Washington D.C.

Zizek, S. (2013). *deolojiyi Haritalamak*, Çev. Sibel Kibar) Ankara: Dipnot
Yayınları.

Kaynak sayısı: 211

ÖZGEÇM

Zülfi TOMAN (1970) Kamu personeli (Memur)

İlk, Ortaokulu ve liseyi Malatya'da tamamladı.

1987 Fırat Ün. Elektrik bölümü, 1988-1990 Hacattepe Ün. Sosyal Hizmetler Bölümü, 1991-1995 İstanbul Ün. Siyasal Bilgiler Fakültesi Kamu Yönetimi bölümünde okudu. 2000-2002 Dicle Ün. Eğitim Bilimleri Eğitim Yönetimi ve Teftiş ve Planlaması alanında Yüksek Lisans yaptı. 1997-2003 Öğretmenlik, 2004-2008 Diyarbakır Sosyal Hizmetler İl Müdürlüğü, 2008-2012 Diyarbakır İl Milli Eğitim Müdürlüğü, 2013-2018 Milli Kütüphane Başkanlığı görevlerini yürüttü.

ABD, Almanya, İspanya Eğitim Sistemleri üzerine yerinde inceleme çalışmaları yaptı. Yurtdışı ve yurt içinde birçok seminerlerde sunumlar gerçekleştirdi.

Diyarbakır Sosyal Yardım ve Dayanışma Derneği kurucu başkanı, Türk Dili Konuları Ülkeler ve Akraba Toplulukları Milli Kütüphaneler Birliği kurucu başkanı faaliyetlerini yürüttü. Diyarbakır Spor Kulübü yönetiminde yer aldı.

Yurt içi ve yurtdışında yayınlanmış makaleleri ve farklı dergi ve gazetelerde güncel konulara ilişkin yazılar kaleme aldı. Sosyal problemler ve içtimai meseleler hakkında okumalara devam etmekte.

Yurt içi ve yurtdışı kütüphane kurma faaliyetlerinde bulundu. Uzun süre Uzakdoğu savunma sporları ile ilgilendi. İngilizce ve orta düzeyde Farsça biliyor.

Evli iki çocuk babası, Ankara ilinde ikamet etmektedir.

T HAL RAPORU

tez

ORIJINALLIK RAPORU

%9	%8	%3	%5
BENZERLIK	ENDEKSI	YAYINLAR	Ö RENCİ
INTERNETKAYNAKLARI			ÖDEVLERİ

BIRINCIL KAYNAKLAR

www.scribd.com 1

internet Kayna 1

%1

www.iphpbb.com 2

internet Kayna 1

%1

www.researchgate.net 3

internet Kayna 1

<%1

www.bilgesam.org 4

internet Kayna 1

<%1

core.ac.uk 5

internet Kayna 1

<%1

Submitted to Istanbul Aydin University **6**

Ö renci Ödevi

<% 1

issuu.com **7**

nternet Kayna 1

<% 1

Submitted to Beykent Universitesi Ö renci Ödevi **8**

<% 1

Submitted to The Scientific & Technological Research Council of Turkey (TUBITAK) Ö renci Ödevi

9 <% 1

docplayer.biz.tr **10**

nternet Kayna 1

<% 1

www.momentdergi.org **11**

nternet Kayna 1

<% 1

Submitted to Fırat Üniversitesi Ö renci Ödevi **12**

<% 1

adar.org.tr **13**

nternet Kayna 1

<% 1

dergipark.org.tr **14**

<% 1

nternet Kayna 1

pt.scribd.com 15

nternet Kayna 1

<% 1

ijmeb.org 16

nternet Kayna 1

<% 1

Submitted to Selçuk Üniversitesi Ö renci Ödevi 17

<% 1

Submitted to Kadir Has University 18

Ö renci Ödevi

<% 1

Submitted to Istanbul Bilgi University Ö renci Ödevi 19

<% 1

trayildizim.blogspot.com 20

nternet Kayna 1

<% 1

archive.org 21

nternet Kayna 1

<% 1

Submitted to Istanbul Gelisim University²²

Ö renci Ödevi

<% 1

openaccess.ogu.edu.tr:8080²³

nternet Kayna 1

<% 1

auzefkitap.istanbul.edu.tr²⁴

nternet Kayna 1

<% 1

Submitted to Kocaeli Üniversitesi²⁵

Ö renci Ödevi

<% 1

members.tripod.com²⁶

nternet Kayna 1

<% 1

www.openaccess.ogu.edu.tr:8080²⁷

nternet Kayna 1

<% 1

www.kocaeli.pol.tr²⁸

nternet Kayna 1

<% 1

www.seffaflik.org²⁹

nternet Kayna 1

<% 1

Submitted to TechKnowledge Turkey³⁰

Ö renci Ödevi

<% 1

www.turkcebilgi.org³¹

nternet Kayna 1

<% 1

www.turansam.org³² nternet Kayna 1 <%1

readgur.com³³

nternet Kayna 1

<% 1

www.amerikaninsesi.com³⁴

nternet Kayna 1

<% 1

amerika-ningoremedigipkk.blogspot.com³⁵

nternet Kayna 1

<% 1

Submitted to Suleyman Demirel University³⁶

Ö renci Ödevi

<% 1

lekolin.org³⁷

nternet Kayna 1

<% 1

www.bilgibu.com 38

nternet Kayna 1

<% 1

Ali Balci. "The PKK-Kurdistan Workers' Party's Regional Politics", Springer Science andBusiness Media LLC, 2017 39

<% 1

Yayın

Submitted to Yeditepe University

40

Ö renci Ödevi

<% 1

www.nesra.org 41

nternet Kayna 1

<% 1

Submitted to Anadolu University42

Ö renci Ödevi

<% 1

Submitted to Canakkale Onsekiz Mart University 43

Ö renciÖdevi

<% 1

dspace.baskent.edu.tr:8080 44

nternet Kayna 1

<% 1

Submitted to Akdeniz Karpaz Üniversitesi 45

Ö renci Ödevi

<% 1

app.trdizin.gov.tr 46

nternet Kayna 1

<% 1

pkkteror.wordpress.com 47

nternet Kayna 1

<% 1

acikerisim.selcuk.edu.tr:8080 48

nternet Kayna 1

<% 1

idealimforum.blogspot.com 49

nternet Kayna 1

<% 1

www.turkhukusitesi.com 50

nternet Kayna 1

<% 1

bianet.org 51

nternet Kayna 1

<% 1

silo.tips 52

nternet Kayna 1

<% 1

acikerisimarsiv.selcuk.edu.tr:8080 53

nternet Kayna 1

<% 1

www.haber7.com 54

nternet Kayna 1

<% 1

Submitted to Altinbas University 55

Ö renci Ödevi

<% 1

demokratikmodernite.org 56

nternet Kayna 1

<% 1

acikerisim.gelisim.edu.tr 57

nternet Kayna 1

<% 1

www.nlpat.info 58

nternet Kayna 1

<% 1

www.politikadergisi.com 59

nternet Kayna 1

<% 1

otugenci.blogspot.com 60

nternet Kayna 1

<% 1

www.intoc.org 61

nternet Kayna 1

<% 1

www.yader.org 62

nternet Kayna 1

<% 1

Submitted to Police Academy Ö renci Ödevi 63

<% 1

Submitted to Türkiye ve Orta Doğu Amme İdaresi Enstitüsü İdaresi Enstitüsü 64

<% 1

Ö renci Ödevi

www.muharremihsantanyildiz.org 65

nternet Kayna 1

<% 1

J BE E, Ertan and SEREN, Merve. "Stratejik

<% 1

istihbarat olgusunun teorik çerçevesi, unsurları ve terörle mücadele politikaları açısından rolü ve önemi", TUBITAK, 2011.Yayın 66

adudspace.adu.edu.tr:8080 67

nternet Kayna 1

<% 1

docs.neu.edu.tr 68

nternet Kayna 1

<% 1

openaccess.hacettepe.edu.tr:8080 69

nternet Kayna 1

<% 1

www.eab.org.tr 70

nternet Kayna 1

<% 1

www.inesjournal.com 71

nternet Kayna 1

<% 1

Submitted to Bahcesehir University 72

Ö renci Ödevi

<% 1

studylibtr.com 73

nternet Kayna 1

<% 1

hozir.org 74

nternet Kayna 1

<% 1

nek.istanbul.edu.tr:4444 75

nternet Kayna 1

<% 1

paperity.org 76

nternet Kayna 1

<% 1

Submitted to Cumhuriyet University 77

Ö renci Ödevi

<% 1

Submitted to Dumlupinar University 78

Ö renci Ödevi

<% 1

Submitted to Inonu University 79

Ö renci Ödevi

<% 1

Submitted to University of Greenwich 80

Ö renci Ödevi

<% 1

utgam.org 81

nternet Kayna 1

<% 1

serdargunes.files.wordpress.com 82

nternet Kayna 1

<% 1

Submitted to European University of Lefke Ö renci Ödevi 83

<% 1

Submitted to Uludag University Ö renci Ödevi 84

<% 1

dokumen.pub 85

nternet Kayna 1

<% 1

eogrenme.anadolu.edu.tr 86

nternet Kayna 1

<% 1

lrd.yahooapis.com 87

nternet Kayna 1

<% 1

bilgestrateji.com 88

nternet Kayna 1

<% 1

openaccess.maltepe.edu.tr 89

nternet Kayna 1

<% 1

w3.beun.edu.tr 90

nternet Kayna 1

<% 1

www.tuicakademi.org 91

nternet Kayna 1

<% 1

Submitted to Ege Üniversitesi Ö renci Ödevi

92

<% 1

<% 1

Handan Ça layan. "Women in the Kurdish Movement", Springer Science and Business

Media LLC, 2020 Yayın93

dogutimes.net 94

nternet Kayna 1

<% 1

erolozdemir28.blogspot.com 95

nternet Kayna 1

<% 1

es.scribd.com 96

nternet Kayna 1

<% 1

www.apikam.org.tr 97

nternet Kayna 1

<% 1

www.eurosim.org 98

nternet Kayna 1

<% 1

www.vmhk.org.tr 99

nternet Kayna 1

<% 1

<% 1

Glen R. Gibson, Nicole L. Taylor, Nolan C. Lamo, Jason K. Lackey. "Effects of Recent

Instability on Cultivated Area Along theEuphrates River in Iraq", The
ProfessionalGeographer, 2016 Yayın100

Submitted to Harrisburg Christian School Ö renci Ödevi101

<% 1

dspace.trakya.edu.tr:8080 102

nternet Kayna 1

<% 1

iibfdergisi.ksu.edu.tr 103

nternet Kayna 1

<% 1

uzem.kutuphaneturkiye.org.tr 104

nternet Kayna 1

<% 1

www.alaic.org 105

nternet Kayna 1

<% 1

www.imases.net 106

nternet Kayna 1

<% 1

Submitted to Adiyaman Universitesi Ö renci Ödevi 107

<% 1

github.com 108

nternet Kayna 1

<% 1

news.google.com 109

nternet Kayna 1

<% 1

tel.archives-ouvertes.fr 110

nternet Kayna 1

<% 1

vatanhainleri.wordpress.com 111

nternet Kayna 1

<% 1

www.otuken.com.tr 112

nternet Kayna 1

<% 1

www.takvim.com.tr 113

nternet Kayna 1

<% 1

Submitted to Afyon Kocatepe University 114 Ö renci Ödevi

<% 1

Submitted to Konya Necmettin Erbakan University 115

<% 1

Ö renci Ödevi

www.iletisim.hacettepe.edu.tr 116

nternet Kayna 1

<% 1

<% 1

ÇAKMAK, Didem. "J NEKOKRAS N N OLMADI I ANAERK L TOPLUM: MOSUO

TOPLUMU", stanbul Üniversitesi, 2015. Yayın 117

<% 1

Submitted to Buckinghamshire Chilterns University College **118**Ö renci Ödevi

afasam.org **119**

<% 1

nternet Kayna 1

epdf.pub **120**

<% 1

nternet Kayna 1

openaccess.hku.edu.tr **121**

<% 1

nternet Kayna 1

www.mersinyasam.com **122**

<% 1

nternet Kayna 1

TÜRKO LU, Emir. "KÜRESEL B R TERÖR ÖRGÜTÜ OLARAK İ D' N D J TAL DERG

<% 1

KULLANIMI: ", Erciyes Üniversitesi İletişim Fakültesi, 2017.Yayın **123**

ahmetsaltik.net **124**

<% 1

nternet Kayna 1

jetmoda.net **125**

<% 1

nternet Kayna 1

prosiding.univetbantara.ac.id 126

nternet Kayna 1

<% 1

tr.scribd.com 127

nternet Kayna 1

<% 1

www.futourismcongress.com 128

nternet Kayna 1

<% 1

www.hukummarket.com 129

<% 1

AKYILDIZ, Hüseyin. "Freud'çu, Liberal ve Marksist Ki ilik Kuramlarının Türevi Olarak <0
Toplum, ktisat ve Siyaset Teorileri", Akdeniz Üniversitesi, 2006. Yayın130

Submitted to Ataturk Universitesi Ö renci Ödevi131

Gupta, . "Bibliography", Cass Series on Political Violence, 2008. Yayın132

iletisimdergisi.gazi.edu.tr nternet Kayna ı133

journals.openedition.org nternet Kayna ı134

www.dergipark.ulakbim.gov.tr nternet Kayna ı135

Submitted to Gazi University Ö renci Ödevi136

www.boomsocial.com 137

nternet Kayna ı

www.ilbank.gov.tr 138

nternet Kayna ı

www.sosyalarastirmalar.com 139

nternet Kayna 1

AVCI, hsan. "El Kaide tehdidi ile mücadele", Polis Akademisi Ba kanlı 1, 2009. 140

Yayın

KARA, U ur. "Modern Devlet ve kapitalizm ili kisi üzerine bir inceleme", Anadolu Üniversitesi, 2013. Yayın 141

acikarsiv.ankara.edu.tr nternet Kayna 1 142

acikarsiv.atilim.edu.tr 143

nternet Kayna 1

acikerisim.bingol.edu.tr:8080 144

nternet Kayna 1

dokuman.tsadergisi.org 145

nternet Kayna 1

gaziantepzeyazdirmaveozelders.simplesite.com 146

nternet Kayna 1

kaynakca.hacettepe.edu.tr 147

nternet Kayna 1

prezi.com 148

nternet Kayna 1

149

www.betulcotuksoken.com

www.globalsavunma.com.tr 150

nternet Kayna 1

www.j-humansciences.com 151

nternet Kayna 1

www.siirt.edu.tr 152

nternet Kayna 1

yenie.net 153

nternet Kayna 1

dergipark.ulakbim.gov.tr 154

nternet Kayna 1

documents.tips 155

nternet Kayna 1

ebs.sakarya.edu.tr 156

nternet Kayna 1

ejercongress.org 157

nternet Kayna 1

id.wikipedia.org 158

nternet Kayna 1

odk.mehmetakif.edu.tr 159

nternet Kayna 1

[paperz
z.com](http://paperz.com)
160

nternet Kayna 1

www.bestanuce1.com 161

nternet Kayna 1

www.iletisimdergisi.gazi.edu.tr 162

nternet Kayna 1

www.psikolog.org.tr 163

nternet Kayna 1

www.tdi.com.tr 164

nternet Kayna 1

www.turkishnews.com 165

nternet Kayna 1

www.uakb.org nternet
Kayna 1 166

TEM ZKAN, Mehmet and SALLABA , M. Eyyüp. "Ö RETMEN ADAYLARININ OKUMAVE
YAZMAYA YÖNEL K TUTUMLARININKAR ILA TIRILMASI", Dicle Üniversitesi, 2009.
Yayın 167

acikerisim.pau.edu.tr 168

nternet Kayna 1

alaeddinyavuz.wordpress.com 169

nternet Kayna 1

colleteral.blogcu.com 170

nternet Kayna 1

enverturgut5.blogspot.com 171

li.wikipedia.org 172

nternet Kayna 1

lolonolo.com 173

nternet Kayna 1

qdoc.tips 174

nternet Kayna 1

sosyalarastirmalar.org 175

nternet Kayna 1

tamerozbek.blogspot.com 176

nternet Kayna 1

wcssr.org 177

nternet Kayna 1

www.devplan.org 178

nternet Kayna 1

www.ices-uebk.org 179

nternet Kayna 1

180 www.tasav.org nternetKayna 1

Kayna 1 www.timeturk.com nternet

Cengiz Gunes. "Explaining the PKK's Mobilization of the Kurds in Turkey: Hegemony,

Myth and Violence", Ethnopolitics, 2013Yayın182
<% 1

www.teram.org nternet Kayna 1

183

ÖZKAN, Ersan and ÖZDEMİR, Habib. "N TEL KL TERÖR ÖRGÜT ÜYES KAYNA I: KCK S YASET AKADEM S ÖRNEK OLAY CALI MASI", Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2014. Yayın184

Yılmaz, İbrahim(Bal, İdris). "PKK'nın yükselişi ve Türkiye-ABD ilişkilerine etkisi", Atılım <9

Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2009. Yayın185

eksisozluk.com 186

İnternet Kayna 1 <9

teoriveylem.net 187

İnternet Kayna 1 <9

tr.wikipedia.org 188

İnternet Kayna 1 <9

www.anayasa.gov.tr 189

İnternet Kayna 1 <9
